

ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLAR DERGİSİ

Sayı: 48

4. Cilt

2011

Anayasa Mahkemesi Yayınları

ISSN 1300-9729

ISBN 978-975-7427-38-4

2011 yılında Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararlarının özgün şekliyle yer aldığı bu dergide, sınıflandırma “karar numarasına” göre yapılmıştır.

Yayın Kurulu

Alparslan ALTAN (Başkanvekili)

Engin YILDIRIM (Üye)

Nuri NECİPOĞLU (Üye)

Kitabı Yayına Hazırlayan

Aydın SARIKAYA Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü

İletişim ve İstem Adresi

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Ahlatlıbel Mahallesi

İncek Yolu Serpmeleri No: 4

06805 Çankaya/Ankara

Telefon : (312) 463 74 59-68

Faks : (312) 463 74 00

www.anayasa.gov.tr

Tasarım ve Baskı

Tayfun Medya Tanıtım

Matbaa Yayıncılık Ltd. Şti.

Telefon : (312) 285 14 10

Faks : (312) 285 14 12

www.tayfunmedya.com.tr

Baskı Tarihi

Mayıs 2012

Dizinler

I- Alfabetik İndeks	2625
II- Yasa Numarasına Göre İptal ve İtiraz Davaları Dizini	2631
III- Karar-Esas-Resmi Gazete Tarihi-Karar Tarihine Göre Dizinler.....	2633
IV- Anayasa Maddeleri Dizini	2639
V- Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi Dizini (1962-2011)	2641

Esas Sayısı : 2010/12

Karar Sayısı : 2011/135

Karar Günü : 12.10.2011

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

1- Selçuk Sulh Ceza Mahkemesi (E.2010/12)

2- Eskişehir 5. Sulh Ceza Mahkemesi (E.2010/76)

İTİRAZIN KONUSU: 10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun;

1) 25.11.2008 günlü, 5813 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle yeniden düzenlenen 8. maddesinin,

2) 54. maddesinin ikinci fıkrasının,

Anayasa'nın Başlangıcı ile 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 24. ve 25. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının ilgili Bölge Müdürlükleri tarafından verilen idari para cezalarına karşı yapılan itirazları incelemekte olan Mahkemeler, itiraz konusu kuralların iptali için başvurmuşlardır.

II- İTİRAZLARIN GEREKÇESİ

1- E.2010/12 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"...Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 5.7.2009 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararı gereğince "2009 Yılı Hane Halkı İşgücü" anketi yapılmasına dönük resmi istatistik çalışması başlatıldığı, bu nedenle İzmir TÜİK Bölge Müdürlüğü tarafından İzmir iline ait 30 ilçede çalışmanın sürdürülmesi

bakımından itiraz edenin de aralarında bulunduğu hanelerin tespit edildiği," 209 hane halkı işgücü anketi" kapsamında belirlenen hanelere istatistiki çalışma yapılacağına ve bu çalışma için iki yıl içinde çeşitli zamanlarda olmak üzere toplam 4 görüşme yapılacağına, istenen bilgilerin verilmemesi halinde idari para cezası uygulanacağına dair hanelere tebligat gönderilerek durumun bildirildiği, itiraz edene de bu mahiyetteki tebliğin 27.07.2009 tarihinde gönderildiği, itiraz eden hanesinin 25.04.2008 tarihinden başlayarak 3 kez görevliler tarafından çalışma kapsamında ziyaret edildiği, çalışmanın tamamlanması için son kez itiraz edenin evine 13.08.2009 tarihinde gidildiğinde, itiraz edenin aynı mahiyetteki sorulara 3 kez cevap verdiğinden görüşmeyi kabul etmemesi üzerine itiraz eden ile anketörün telefonla görüştüğü, çalışma gereği son kez görüşülmesi gerektiği, çalışmanın resmi çalışma olup cevap vermekle yükümlü olduğu, aksi halde hakkında idari ceza uygulanabileceği bildirilmesine karşın itiraz edenin ankete katılmayı reddettiği, 5429 sayılı Kanun'un 54/2. maddesi gereğince yedi gün içerisinde son çalışmaya esas olmak üzere bilgileri vermesi veya eksik ve hataları gidermesi için uyarı mektubunun itiraz edene 22.08.2009 tarihinde usulüne uygun tebliğ edildiği, ancak itiraz edenin verilen sürede cevap vermemesi nedeniyle 5429 sayılı Kanun'un 54/2. maddesi gereğince 708 TL idari yaptırım uygulanarak verilen kararın 07.10.2009 tarihinde itiraz edene tebliğ edildiği, itiraz edenin de süresinde Mahkememize itirazda bulunduğu görülmüş, dosyamızdan bir suret başvuruya eklenmiştir.

İtiraz edenin eyleminin sabit olması halinde itiraza konu olan kuralın itiraz eden hakkında uygulanması mutlaktır. Çünkü 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesinde İstatistiksi birimlerin kendilerinden istenen veri veya bilgileri başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlü oldukları, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 54/2. maddesinde Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenlerin, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarla yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik ve hataları gidermelerinin isteneceği, bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişilerin idari yaptırım kararı ile cezalandırılacakları hükme bağlanmıştır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Başlangıç hükümleri ve 2. ve 5. maddelerinde Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Hukuk devleti olup kimsenin hukuk devleti dışına çıkamayacağı, devletin amaç ve görevlerinin kişilerin ve toplumun refahı, huzur ve mutluluğunu sağlamak ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak olduğu, Anayasa'nın 10. maddesinde herkes din, ırk, renk, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağını, 11. maddeye göre Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organları ile tüm idari makamları bağlayan tüm temel kuralların olduğu ve kanunun Anayasa'ya aykırı olamayacağını, 12. maddesinde herkesin kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez, temel hak ve hürriyetlere sahip olduğunu, temel hak ve hürriyetlerinin kişinin topluma ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını ihtiva ettiğini, 13. maddesinin temel hak ve hürriyetlerinin özlerine dokunulmaksızın Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği ve bu sınırlamanın Anayasa'nın sözüne, ruhuna, demokratik toplum düzenine ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağını, 17. maddesinde herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu, 19. maddesinde ise kişi hürriyeti ve güvenliğini düzenlediği herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğunu, 20. maddesinin herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı göstermesinin isteme hakkına sahip olduğunu, 25. maddesinde ise herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu, her ne sebep ve amaçla olursa olsun herkes düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağını emreden amir hükümlerdir.

Özel olarak belirtilen amir kurallar gereğince temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanması ancak kanunla tayin edileceği ve bu sınırların demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamayacağı ve her ne sebeple ve amaçla olursa olsun kimseye düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı dikkate alındığında 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesindeki istatistiksi birimler kendilerinden istenen veri veya bilgileri başkanlığın belirleyeceği şekil ve süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür, hükmünü belirleyen Anayasa hükümlerine aykırılık

teşkil ettiği, itiraz edenin hane halkı iş gücüne dair bilgi vermeye zorlandığı, iki yıl içinde en fazla 4 kez ziyaret edilerek benzer mahiyetteki sorulara cevap verilmesinin öngörüldüğü, itiraz edenin her görüşmede aynı tip sorulara 3 kez cevap verip sonuncu kez ziyaret edildiğinde bu bilgileri defalarca verdiğinden bu kez vermek istemediğini belirttiği bu nedenle idari yaptırım kararına muhatap olduğu, oysa ki düşünceyi açıklama ve kanaat hürriyetine sahip olup kişilerin kişisel bilgi, düşünce kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacakları ve bundan dolayı da cezai bir müeyyide ya da idari bir yaptırımla karşı karşıya kalınmasının hukuk devleti ilkesi ile ve temel hak ve hürriyetlere aykırılık teşkil edeceği, devletin kurumsal sistemlerine kayıtlı olması gereken işgücü, çalışan kişiler ve çalıştıkları yer bilgilerinin kurumsal sisteme kayıtlı olmayıp kayıt dışı olmasının neticesi kişilerin çeşitli kez ziyaret edilerek kişilerin beyanı usulüne göre belirlemeye çalışması ve buna uymak istemeyen kişilerin idari yaptırım kararına muhatap kılınmasının Anayasa'ya aykırı olduğu, bir kurumun yapacağı bir konuda istatistiksel veri veya bilgileri ücret karşılığında aynı durumda olan başka kişilerden ya da özel hukuk tüzel kişilerin yetkili organlarından isteyebilmesinin hukuk devleti ilkesinde geçerli olacağı, zorla kişi ya da özel hukuk tüzelkişiliğinin yetkili temsilci ve organlarından veri veya bilgi istemenin devletin temel amaçları ve görevleri, temel hak ve hürriyetleri niteliği, düşünce kanaat hürriyeti, özel hayatın gizliliği ve korunması ve Hukuk Devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır ve yine 5429 sayılı Yasa'nın 8. maddesine muhalefet nedeni ile ilgili kişi ya da kurumların yetkili organ ve temsilcilerinden idari para cezası verilmesi de yine hukuk devleti ilkesi, temel hak ve hürriyetlerin korunması, kişi güvenliği ve hürriyeti, düşünce kanaat hürriyeti ilkeleri ile de bağdaşmamaktadır.

Devletin temel amaç ve görevleri, Anayasa'da yer alan eşitlik ilkesi, temel hak ve hürriyetleri niteliği, kişi hürriyeti ve güvenliği özel hayatın gizliliği, düşünce ve kanaat hürriyetine ilişkin düzenlemelere aykırı olan söz konusu hükümlerin belirtilen ve Yüksek Mahkeme'ce re'sen nazara alınacak diğer gerekçelerle itiraza konu 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesi ile 5429 sayılı Kanun'un 54. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin Anayasa'ya aykırı olmasının nedenleri ile Anayasa'nın 152. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi'nce re'sen iptaline karar verilmesi itiraz ve arz olunur."

2- E.2010/76 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

“İdarenin tahakkuk ettirdiği idari para cezasının iptali istemiyle Mahkememizin 2010/883 Değişik İş sayılı dosyasında açılan davanın yargılaması sırasında uygulanması gereken Yasa metninin Anayasaya aykırı olduğu kanısına varılarak bu konuda karar verilmesi için Yüksek Mahkemenize başvurulmasına karar verilmiştir. Şöyle ki;

Mahkememizde Görülen Dava:

Davacı, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bursa Bölge Müdürlüğü tarafından 5429 sayılı Yasanın 8. maddesine aykırı davranmaktan dolayı aynı Yasanın 54. ve 5326 sayılı Yasanın 17/7. maddelerine istinaden hakkında 709,00 TL idari para cezası uygulanmasına karar verildiğini, buna ilişkin idari para cezası karar tutanağını 11.12.2009 tarihinde tebellüğ ettiğini, ancak bu idari para cezasına dayanak işlemlerin kendisine hukuka uygun olarak tebliğ edilmediğini belirterek verilen idari para cezasının iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Başlangıçta Bursa 2. Sulh Ceza Mahkemesinin 2009/1882 Değişik İş sayılı dosyası ile yapılan söz konusu itiraz ile ilgili olarak yapılan yargılama sırasında anılan Mahkemenin 15.03.2010 tarihli kararıyla itiraza konu kabahatin Eskişehir’de işlenmiş olduğu gerekçesiyle evrakın Eskişehir Sulh Ceza Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş, bu kapsamda gönderilen evrak Mahkememizin 2010/883 Değişik İş numarasına kaydedilmiştir.

Mahkememizce Davada Uygulanacak Olan ve İptali İstenen Yasa Hükümü:

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 54/2. maddesine göre;

“Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenler, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarak yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik ve hataları gidermeleri istenir. Bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcileri hakkında, fiilin;

“a) Hanehalkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda beşyüz Yeni Türk Lirası,

b) Hanehalkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası,

c) Sayımlarda işlenmesi durumunda ikibin Yeni Türk Lirası,

İdarî para cezası uygulanır.”

İptali İstenen Yasa Hükmünün Aykırı Olduğu Düşünülen Anayasa Hükümleri:

Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Madde 10- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 07/05/2004-5170 S.K./İ. mad) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) (İptal ibare: Anayasa Mahkemesinin 05/06/2008 tarihli ve E. 2008/16, K. 2008/116 sayılı Kararı ile) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Madde 11- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.

Madde 20- Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. (Mülga cümle: 03/10/2001 - 4709 S.K./5. md.)

(Mülga fıkra: 03/10/2001 - 4709 S.K./5. md.) Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın

korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kağıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.

Madde 24- Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

Din ve ahlak eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır.

Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz.

Madde 25- Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

Yüksek Mahkemeye Başvuru Gerekçesi:

Yukarıda belirtilen dava ile ilgili olarak Mahkememizce başlangıçta başvuru üzerine yapılan ön inceleme sonucunda Mahkememizin yetkili olduğunun ve başvurunun süresi içinde yapıldığının, başvuru konusu idari yaptırım kararının sulh ceza mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olduğunun ve başvuranın buna hakkı olduğunun

anlaşılması sebebiyle başvurunun usulden kabulüne, ancak idari yaptırımın uygulanmasına dayanak teşkil eden hükmün Anayasaya aykırı olması sebebiyle bu konuda Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir. Zira;

Dava, davalı idarenin tahakkuk ettirdiği idari para cezasının iptali istemine ilişkindir.

Resmî istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemek; ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda veri ve bilgilerin derlenmesini, değerlendirilmesini, gerekli istatistiklerin üretilmesini, yayımlanmasını, dağıtımını ve Resmî İstatistik Programında istatistik sürecine dâhil kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere, Türkiye İstatistik Kurumunun kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin esasları düzenlemek amacıyla 10.11.2005 tarihinde kabul edilerek 18.11.2005 tarihli ve 25997 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 7/1. maddesine göre “Başkanlık, Kurumun görev alanına giren konularla ilgili sayım ve araştırmalarda, istatistik üretimi için gerekli gördüğü her türlü ortamdaki veri ve bilgiyi, tüm istatistikî birimlerden, Başkanlıkça belirlenen şekil, süre ve standartlarda doğrudan isteme yetkisine sahiptir.” Kanun’un 7/2. maddesine göre de “Başkanlık, gerektiğinde verilen veri veya bilgilerin doğruluğunu araştırmaya, kontrol etmeye, ilgililerden ek bilgi ve belge istemeye, araştırma ve kontroller sonucu düzenlenecek belgelerle gerçek veri ve bilgiyi belirlemeye yetkilidir.”

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 8. maddesine göre “İstatistikî birimler, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere, Anayasa’da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde, kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür.”

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 54/2. maddesine göre “Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenler, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarak yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik

ve hataları gidermeleri istenir. Bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcileri hakkında, fiilin; a) Hanehalkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda beşyüz Yeni Türk Lirası, b) Hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası, c) Sayımlarda işlenmesi durumunda ikibin Yeni Türk Lirası, İdarî para cezası uygulanır.”

Toplumsal düzene aykırı görülen eylemlerin idare tarafından men edilmesi, kişilerle idare arasındaki uyumsuzluğun bir tür anlaşmayla Mahkemeye taşınmadan çözümlenmesi idari yaptırımlardan beklenen amaçtır. Ancak somut durumda uygulanan yaptırıma ilişkin hüküm Anayasaya aykırıdır. Zira;

18.10.1982 tarihli ve 2709 sayılı 1982 Anayasasının 2. maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri belirtilirken Türkiye Cumhuriyetinin bir “hukuk Devleti” olduğu vurgulanmıştır. 10. maddeye göre herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. 11. maddeye göre kanunlar Anayasaya aykırı olamaz. 20. maddeye göre herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. 24. maddeye göre herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Kimse, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. 25. maddeye göre herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.

Oysa hakkında idari yaptırım kararı uygulanan davacıya Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bursa Şube Müdürlüğünce 2009 Hanehalkı Bütçe Anketi yapılırken davacının hanesi Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı personeli tarafından ziyaret edilmiş davacı ile anket yapılmak istenmiş, davacı kendisiyle anket yapılmasını kabul etmemiş, bunun üzerine posta yoluyla anket sorulan davacıya gönderilerek ankete katılarak soruları cevaplaması istenmiş, davacı buna da cevap vermeyince 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 54. maddesine göre hakkında 709,00 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumunca 2009 Hanehalkı Bütçe Anketi yapılırken bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ankete katılma zorunluluğu getirilmemiş, yalnızca davacı veya davacıyla beraber sınırlı sayıda kişi/hane seçilmiştir. Bütün vatandaşlara belli konulardaki anket sorularına cevap verme zorunluluğu getirilmediği halde davacıya veya sınırlı sayıda kişiye böyle bir zorunluluk getirilmesi ve buna uymamanın da ciddi bir yaptırıma bağlanması Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Kaldı ki, bir anket kapsamında bireyleri belli konularda sorulacak sorulara cevap vermeye zorlamak herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu; herkesin vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahip olduğu ve bu dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı; herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğu, her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimsenin düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağına ilişkin yukarıda belirtilen Anayasa hükümlerine aykırıdır. Zaten kanunlar Anayasaya aykırı olamayacağına göre belirtilen sebeplerle Anayasaya aykırı olan söz konusu Kanun hükmünün iptali gerekmektedir.

Sonuç ve İstem:

Yukarıda açıklanan gerekçe ve nedenlerle;

Mahkememizde idari para cezasına itiraz olarak açılan davanın yargılaması sırasında uygulanması gereken 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 54/2. maddesinin Anayasanın 2., 10., 11., 20., 24. ve 25. maddelerine aykırı olması sebebiyle İPTALİNE karar verilmesi arz olunur."

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Kanun'un 25.11.2008 günlü, 5813 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle yeniden düzenlenen 8. maddesi ile 54. maddenin itiraz konusu kuralı da içeren ikinci fıkrası şöyledir:

"MADDE 8.- İstatistikî birimler, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere, Anayasa'da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde, kendilerinden istenen veri veya

bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür.

MADDE 54.- ...

Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından Program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenler, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarak yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik ve hataları gidermeleri istenir. Bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcileri hakkında, fiilin;

a) **Hanehalkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda beşyüz Yeni Türk Lirası,**

b) Hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası,

c) Sayımlarda işlenmesi durumunda ikibin Yeni Türk Lirası,

İdarî para cezası uygulanır.

..."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında Anayasa'nın Başlangıç hükümleri ile 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 24. ve 25. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, E.2010/12 sayılı dosyanın 25.2.2010 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

E.2010/76 sayılı dosyanın 22.9.2010 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle itiraz konusu 10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 54. maddesinin ikinci fıkrasının davada uygulanacak kural niteliğinde olup olmadığı sorunu ele alınmıştır.

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak yasa kuralları, bakılmakta olan davayı yürütmeye, uyuşmazlığı çözmeye, davayı sona erdirmeye veya kararın dayanağını oluşturmaya yarayacak kurallardır.

İtiraz konusu 54. maddenin ikinci fıkrasında Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı veya kurum ve kuruluşlar tarafından program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenlerin uyarılmalarına rağmen bilgileri vermemekte ya da eksikleri gidermemekte veya hataları düzeltmemekte ısrar etmeleri halinde idari para cezası uygulanması düzenlenmektedir. Söz konusu fıkra bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere uygulanacak idari para cezaları üç bent halinde düzenlenmiştir. Buna göre, (a) bendinde fiilin hane halkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda, (b) bendinde hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda, (c) bendinde ise sayımlarda işlenmesi durumunda uygulanacak idari para cezaları öngörülmektedir.

İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin bakmakta olduğu itiraza konu olan idari para cezası "2009 Hane Halkı Bütçe Anketi"nin uygulanması sırasında istenilen bilgilerin verilmemesi nedeniyle verilmiştir. 5429 sayılı Kanun'un 54. maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Bu nedenle (b) ve (c) bentlerine ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, itiraz başvurusunun diğer kısımları hakkında ise dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 54. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin iptaline karar verilmesi istemiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2010/76 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2010/12 esas sayılı dava ile birleştirilmesine, esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2010/12 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 22.9.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kurallar, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, 5429 sayılı Kanun'un 8. maddesinde yer alan, istatistikî birimlerin kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz, doğru ve ücretsiz olarak vermekle yükümlü oldukları kuralı ile bu yükümlülüğe uymayanların idari para cezasıyla cezalandırılacaklarına ilişkin 54. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi hükmünün eşitlik ilkesi, temel hak ve hürriyetlerin niteliği, kişi hürriyeti ve güvenliği, özel hayatın gizliliği, düşünce ve kanaat hürriyetine ilişkin düzenlemelere aykırı olduğu; temel hak ve hürriyetlerin kanunla sınırlanabileceği ve bu sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamayacağı, kişilerin her ne sebeple ve amaçla olursa olsun düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanması ve buna uymayanların idari yaptırımla karşı karşıya bırakılmasının hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil edeceği gerekçesiyle itiraz konusu kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 24. ve 25. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5429 sayılı Kanun'un 8. maddesinde Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından istenen veri veya bilgileri istatistikî birimlerin süresinde, eksiksiz, doğru ve ücretsiz olarak verme yükümlülüğü düzenlenmiştir. Kanun'un 2. maddesinin (h) bendine göre istatistikî birim, yapılan sayım veya örnekleme çalışmalarına konu olan, hakkında

veri toplanacak gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşları ifade etmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik yapısına ilişkin resmi istatistikleri üretmekle sorumlu bir kuruluştur. İstatistik, verilerin toplanması, düzenlenmesi ve uygun yöntemlerle analiz edilerek sonuçların yorumlanması olarak tanımlanmaktadır. İstatistikten söz edebilmek için önce “veri”ye ihtiyaç vardır. Veriler, araştırma yapılacak konu ile ilgili bilinen veya herhangi bir kaynaktan doğrudan ya da dolaylı olarak elde edilen bilgilerdir. Resmi istatistikler için ihtiyaç duyulan veriler ülkemizde iki yolla toplanmaktadır. Bunlardan ilki, kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri gereği tuttıkları idari kayıtlardan verilerin derlenmesi, diğeri ise ihtiyaç duyulan konularda istatistikî birimler ile görüşülerek bilgi toplanmasını içeren sayım ve araştırmaların yapılmasıdır. Resmî istatistikler ulusal planların yapılması ve bu planlara dayalı politikaların oluşturulmasında kullanılan temel göstergeler olduğundan üretilen resmî istatistiklerin doğru, kaliteli, güvenilir, karşılaştırılabilir, güncel, tarafsız ve uluslararası standartlara uygun olması hayati önem taşımaktadır. Resmî istatistiklerin dayanağını oluşturan veri ve bilgilerin ilgililer tarafından doğru, eksiksiz ve zamanında verilmemesi halinde ihtiyaç duyulan doğru ve güvenilir istatistiklerin üretilmesi mümkün olamayacaktır.

İtiraz konusu 8. madde hükmüyle sayım ve örnekleme çalışmalarına konu olan istatistikî birimlere, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere, Anayasa’da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde, kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz verme yükümlülüğü getirilmiş, bu yükümlülüğe uymayanların da 54. maddenin ikinci fıkrasında gösterilen biçimde idarî para cezasıyla cezalandırılması öngörülmüştür.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık devlettir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi de hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kurallarla istatistiklerin kamu yararı için önemi dikkate alınarak bireylere mecburi ve ücretsiz kamusal bir külfet yüklenmiştir. Karşılaştırmalı hukukta da bazı ülkelerde bireylere istatistik amaçlı bilgi verme yükümlülüğü getirildiği görülmektedir. Modern bir devlette kamu hizmetlerinin planlanması ve kamu güvenliğinin sağlanabilmesi için bireylerin kendileriyle ilgili pek çok bilgiyi kamu otoritelerine verme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bilgilerin istatistik amacıyla toplanmış olması bilgi toplamayı kendiliğinden Anayasa'ya aykırı hale getirmez.

5429 sayılı Kanun'un 8. maddesinin eski düzenlemesini Anayasa Mahkemesi 20.3.2008 tarih ve E.2006/167, K.2008/86 sayılı kararıyla, hiçbir sınırlama öngörmeksizin istatistikî birimlere istenilen bilgileri verme yükümlülüğü getirmesi nedeniyle Anayasa'nın 20. ve 25. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. Bu iptal kararından sonra 5813 sayılı Kanun'la getirilen düzenleme ile 8. maddede bilgi verme yükümlülüğünün sınırı Anayasa'da belirlenen temel hakların ve ödevlerin ihlal edilmemesi olarak belirlenmiştir. Anayasa'nın 20. maddesinde herkesin özel hayatına ve aile yaşayışına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu; 24. maddesinde kimsenin dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı; 25. maddesinde de herkesin düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahip olduğu, her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimsenin düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bunlar gibi, Anayasanın diğer maddelerinde güvence altına alınan hak ve ödevler gözetilerek bilgi talep edilebilecektir. İstenilen bilgilerin bu nitelikte olduğunu düşünen istatistikî birimler, nedenini açıklayarak bilgi vermekten kaçınabileceği

gibi haklarında idari para cezası uygulanması halinde buna itiraz ederek istenilen bilginin temel haklarını ihlal edecek nitelikte olduğunu mahkemeler önünde de ileri sürebilirler.

5429 sayılı Kanun'un 54. maddesinin ikinci fıkrasında, istatistikî birimlerin kendilerinden istenen bilgileri geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede, eksiksiz ve hatasız olarak vermek zorunluluğuna uyulmaması idari para cezası yaptırımına bağlanmıştır. Bu durumda dava konusu iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde bireylerin temel haklarının korunmasının idari ve adli makamların sorumluluğuna bırakıldığı görülmektedir. İdari makamlar bireyin temel haklarını ihlal edecek şekilde bilgi talep etmeme yükümlülüğündedirler. İdari makamların bu ödevini yerine getirmemesi halinde istatistikî birimler haklarını yargı makamları önünde arayabileceklerdir. Bu durumda itiraz konusu kurallarla bireyin hakları ile kamu yararı arasında makul bir denge kurulduğu ve bireylerin haklarına ölçüsüz bir müdahaleye izin verilmediği anlaşıldığından Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık görülmemiştir.

Diğer taraftan istatistik biliminin doğası gereği bilimsel yöntemlerle tespit edilen ilgili tüm kişi ve kurumlardan ayırım yapılmadan bilgi istenebileceğinden kuralın Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesine aykırı olduğu söylenemez.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 2., 10., 20., 24. ve 25. maddelerine aykırı değildir iptal isteminin reddi gerekir. Bu sonuca 8. madde açısından Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ ve Erdal TERCAN; 54. maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi açısından Osman Alifeyyaz PAKSÜT katılmamışlardır.

Konunun Anayasa'nın Başlangıcı ile 5., 11., 12., 13., 17. ve 19. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VII- SONUÇ

10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun;

1- 25.11.2008 günlü, 5813 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle yeniden düzenlenen 8. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ ile Erdal TERCAN'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 54. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

12.10.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Fettah OTO
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN

KARŞIOY YAZISI

İtiraz konusu 8. maddeyle, daha önce Anayasa Mahkemesi'nin E:2006/167, K:2008/86 sayılı kararıyla iptal edilen aynı mealdeki kural yeniden düzenlenmiş ve iptal gerekçesindeki hususları karşılamak amacıyla maddeye "*Anayasada belirtilen temel haklar ve ödevler çerçevesinde*" ibaresi eklenerek, bilgi verme yükümlülüğüne bir sınır getirilmeye çalışılmıştır.

Buna göre vatandaşlar (istatistiki birimler) istenilen bilgilerin verilmesinin Anayasa'da belirtilen temel haklarını ihlal edeceği kanaatinde iseler bilgi vermeyebilecekler ve bundan dolayı haklarında idari para cezası uygulanmayacaktır.

Anayasa'nın 2. maddesinde hukuk devleti ilkesi belirtilmiştir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuk güvenliği, kişilerin idarece sürekli yaptırım tehdidi altında tutulmalarına izin vermez.

İtiraz konusu kural, toplumsal ve özel hayatın tüm alanlarını kapsayabilecek bilgi istemlerinden hangilerinin Anayasada belirtilen temel hakları ihlal edeceğini, hangilerinin ise verilmek zorunda olduğunu bir yandan idarenin, diğer yandan vatandaşların yorumuna bırakarak bu konuda belirsizlik yaratmaktadır. Maddeye eklenen *“Anayasada belirtilen temel haklar ve ödevler çerçevesinde”* ibaresi malumun ilanı ve abesle iştigal dışında somut bir güvence getirmemekte, Anayasa Mahkemesi’nin önceki iptal kararında açıklanan sakıncaları gidermemektedir. Yasa bu konuda istatistiki bilgi talep edilemeyecek alanları ve bunlara taalluk eden konuları açıkça belirtmiş veya bu konuda Anayasa’ya paralel bir çerçeve çizmiş olmadığından, iptal istemine konu olan kural uygulamada çok sayıda para cezasına ve bundan kaynaklanan uyuşmazlıklara neden olabilecek, haksız uygulama sonucu para cezasına uğrayan vatandaşlar yok yere dava açmak, avukat tutmak, harç ödemek gibi külfetlere maruz kalacaklardır. Bunun, hukuk güvenliği ilkesiyle bağdaşmadığı açıktır. **Çağdaş hukuk devleti, idarenin hatalı uygulamalarının telafisi için gereken çabayı ve bundan doğacak külfeti vatandaşına yükleyen değil, böyle durumlara olabildiğince az sebebiyet veren devlettir.**

Bu nedenlerle Anayasa’nın 2. maddesine aykırı olan kuralın iptali gerekmektedir.

Kuralın Anayasa’ya aykırılığı, bunun yaptırımı olarak 54. maddede öngörülen idari para cezasını da vatandaşlar yönünden Anayasa’ya aykırı hale getirdiğinden 54. maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinin de iptali gerekir.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY

Mahkememizin 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 8. ve 54. maddesinin ikinci fıkrasının b bendinin Anayasa’ya aykırılığı istemi üzerine vermiş bulunduğu 2006/167 Esas, 2008/86 Karar sayılı kararında;

“İstatistiki birimler, kendilerinden istenen veri veya bilgileri başkanlığın belirleyeceği şekil süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru

olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür.” şeklindeki 8. madde düzenlemesini ve dolayısıyla buna ceza tanzim eden 54. maddenin ikinci fıkrasını Anayasa’ya aykırı bulup iptal ederken özetle ve kısaca; Madde de açıklayıcı bir düzenleme bulunmadığını, istenecek bilgilerin kapsam ya da sınırlarının belirsizliği ile, temel haklara ve özgürlüklere müdahale niteliği kapsamında olduğu anlaşıldığından özel yaşamın gizliliği ve düşünce kanaat açıklaması sonucu doğurabilecek bu belirsizliğin bireyin idareye karşı korumasız bırakması ile Anayasa’nın özel hayatın gizliliği ve düşünce ve kanaat özgürlüğünü koruyan hükümlerine aykırılığı nedeniyle iptal ettiği görülmektedir.

Aynı kural 25.11.2008 tarihinde bu kez istatistiki birimler ülkenin “...ihtiyaç duyulan alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere yeni alan belirterek ve de Anayasa’da belirtilen temel hak ve ödevler çerçevesinde kendilerinden istenen veri veya bilgileri...” ücretsiz vermekle yükümlüdür diyerek yani sınırlama da yaparak Mahkemenin iptal kararına uygun bir düzenleme yapıldığı kanaati ile tekrar yasalaştırılmıştır.

Anayasa’nın 2. kısmını oluşturan temel hak ve ödevler, 2. bölümünde mahkemenin önceki iptal kararında değinip iptale esas aldığı özel hayatın gizliliği ve düşünce ve kanaat hürriyetini içerdiği gibi 3. bölümünde sosyal ve ekonomik hak ve ödevleri 4. bölümünde de siyasal hak ve ödevleri kapsama almaktadır.

İptali istenen kural da, önceki iptal edilen kurala “Anayasa’da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde” diye eklenen yeni ibarenin; bu hali ile, kurala bir sınırlama alanı mı yoksa genişleme alanı mı yarattığı anlaşılamamıştır. Türk Dil Kurumu yayını Türkçe sözlük 2009 basımında “çerçeve” kelimesi bir konunun bir düşünce alanının sınırları veya bu sınırlar içindeki alanı” ifade eder demektedir. O halde 8. madde kuralı, “temel hak ve ödevler çerçevesinde” diyerek bu kapsama giren her konuda yani Anayasa’nın 12. ve 74. maddeleri dahil arasındaki her konuda, Türkiye İstatistik Kurumu’nca bilgi talep edebilme hakkını yaratıp cevap verme yükümlülük ve sınırlarını bu şekilde belirlediği söylenebilecektir.

Bu da hali ile iptali istenen yeni düzenlemeden, önceki iptal kararımıza esas, istenen bilgilerin temel hak ve özgürlüklere müdahale ve özel yaşamın gizliliği ve kanaat açıklaması zorunluluğuna neden

OLMAYACAĞININ anlaşılması mümkün olmadığı gibi soruların bu kapsamda sunulmasına da olanak verdiğinin anlaşılması mümkün gözükmemektedir.

Bu lafzî yorum hataları getirebilecek belirsizlik içeren ve önceki iptal kararını adeta genişleten düzenlemeye ilişkin Mahkememiz çoğunluk görüşüne, bu yönüyle katılmak mümkün olmamıştır.

Kamu güvenliğinin sağlanması, kamu hizmetlerinin planlanması, doğru ve güvenilir istatistik bilgilerin üretilmesi ve bu sayede planlı kalkınmanın, sosyal, adil hukuk devletinin, maddi ve manevi varlığı gelişmiş toplum yaratılmasının sağlanması için devletin veri toplaması, bilgi edinilmesi kaçınılmazdır. Sorulana külfet gibi gelebilecek bu yükümlülüğün herkesin istifade payının da olabileceği muhakkaktır.

Devleti bu görevini yaparken bireye nesne ya da araç gibi muamele etmemeli, Anayasa'nın 5. maddesi ile tanınan varlığını, manevi kişiliğini serbestçe ve sorumlu bir şekilde geliştirecek bir alan bırakmalı ve müdahil olmamalıdır.

Düzenlemenin açıkça sayılarak ilgili “temel hak ve özgürlük alanlarını İHLAL ETMEKSİZİN istenilen veri ve bilgiler toplanır” demesi gerekeceği yerde, temel hak ve ödevler çerçevesinde soru sorar cevap alırım denebileceğinin anlaşılması metodolojik yorum hatası yaratacaktır. Yasal düzenlemelerde lafzî ve amaçsal yorumlar şüphe götürmeyecek netlikte birbirlerine yakın olup örtüşmelidir. Yasa'nın gerekçesinde de temel hakları ihlal etmeme kasdının anlaşılabilmesine ilişkin bilgiye ulaşılamamıştır.

Mukayeseli hukuka baktığımızda devletlerin gerçek ya da tüzel kişilerden kamusal yarar içeriği ile bilgi almasına bir engel gözükmemekte, ancak alınacak bilginin öncelikli hangi amaçla alındığı konusunda bilgilendirme yapılması, bilgilerin işlenmesi ve kullanılması sırasında kişisel bilgilerin saklanması, transferi gibi konularda bireye tanınan rıza, yetki hakları ve doğal olarak AİHS'nin 8. maddesinde yer alan özel ve aile hayatına saygı hakkının getirdiği güvencenin bir koruma alanı yarattığı görülmektedir.

Kaldı ki Anayasamızın 5982 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesi de kişisel verilerin korunmasını, silinmesini ve kişinin ancak AÇIK RIZASI ile işlenebileceğini ifade etmektedir. Bu düzenleme ile bir veri tablosuna

işlenmesine izin vermediği bir cevabın sorusunun sorulabilirliği, sınırlama alanı dışında dahi olsa hukukiliği tartışılabilir durumdadır.

Türkiye İstatistik Kanunu 13. maddesi topladığı verinin gizli olabileceğini de kabul etmekte ama gizliliği, bireyin korunan özelinden değil, kendi perspektifinden bakarak bilginin istatistiksel sonuçlarına atıfta bulunarak yapmaktadır.

Gizli bilgilerin izinsiz, yetkisiz başkalarına ulaşması halinde olacaklar özel yaşamın korunması kapsamında değerlendirilemeyeceği gibi açık özgürlük ihlalleri yaratabilecektir.

Anayasamızın 3. bölümünde yer alan sosyal ve ekonomik hakların dahi nispeten günümüzde temel hak ve özgürlükler kapsamında değerlendirilmeye başladığı düşünüldüğünde, geniş bir yelpazede yer alan hak ve özgürlükler çerçevesinde denildiğinde hangi temel hakkın yasal bir sınırlama alanı içinde kaldığını belirlemek mümkün olmayabilecek neticede konu yargısal çözüm gerektirecek, birey karşılaştığı yaptırımı aşmak için hak aramaya zorlanacaktır. Kuralın anayasal doğruluk ilkelerine uygun olarak yasada yer alması gerekirken, ihlalin varlığı ya da yokluğunun denetimi mahkemelere yaptırılacaktır.

Özel ve aile hayatına müdahale kamu güvenliği ülkenin ekonomik refahı vb nedenlerle mümkün olacak ise de, bunun Anayasa'nın 13. maddesinde belirlenen sınırlar içinde olacağı tabiidir. Hak arama özgürlüğü bir temel hak olsa da, durup dururken soruya cevap vermeyen, eksik ya da hatalı verene suç işlemiş değerlendirmesi ile ceza verip kaldırmasının temini için yargı yoluna başvurmaya zorlamak, hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılmaz.

Kamu güvenliği ve planlı kalkınma verileri için istatistik bilgi ve veri toplamak amaçlandığında birey hakları ve kamu yararı arasında kurulacak bir dengenin varlığından söz edebilmek için, devlet önce gerekli bilgileri herkese açık, gizli olmayan özel ya da tüzel kişi kaynaklarından öğrenmeli ve edinilmesinde zorluk çekilen bazı hassas konularda da gönüllülük, rıza ya da ücret teklifi gibi usullerinin kullanılmasında anayasal engel bulunmamaktadır.

Kaldı ki, kamu yararı ve kamu düzeninin kurulması için ceza yargılamasında maddi gerçeğin bulunması yolunda tanığa kamusal görevi için ücret takdir edildiği de gözden uzak tutulmamalıdır.

İptali istenen kuralın, cevap verme ödevi yerine getirmeyenler yönünden muhatabı derhal ceza yaptırımı ile karşılamak yerine, öncelikle bireyin davranış düzenine ve iradesine izin verecek yapıda olup birey ile kamu yararı arasında denge kurmaması hukuk devleti ilkesine aykırılık içerir.

Kural ile, kamu gücü kullanarak amaca ulaşmada kullanılan yol, kamu düzeni için gerekli olsa da alternatifleri karşısında bu yolun EN ELVERİŞLİ yol olduğu söylenemeyeceği için kural Hukuk Devletin belirlilik ilkesine tam uygunluk sağlamadığı, temel hak ve özgürlüklere orantısız müdahale içeriği taşıdığından Anayasa'nın 2. ve 20. maddesine aykırıdır.

Açıklanan nedenler ile çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2010/25

Karar Sayısı : 2011/136

Karar Günü : 12.10.2011

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bursa 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının *"Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar."* biçimindeki ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Dört yıllık bir yükseköğretim kurumundan mezun olduktan sonra polis eğitim merkezinde 6 ay mesleki eğitim görerek polislik mesleğine giren davacı polis memurunun, kurumlar arası nakil yoluyla ve mühendis unvanıyla Orman Genel Müdürlüğü emrindeki bir göreve atanabilmesi için adı geçen idare tarafından Emniyet Genel Müdürlüğü'nden muvafakat istenilmesi ve bu talebe olumsuz cevap verilmesi üzerine açılan davaya bakan Mahkeme, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine vararak iptal istemiyle başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"Bursa İl Emniyet Müdürlüğünde polis memuru olarak görev yapan davacının, kurumlar arası nakil yoluyla Mersin Orman Bölge Müdürlüğü'ne mühendis olarak atanmasına "muvafakat" verilmemesine ilişkin Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 18.02.2009 tarih ve 36587 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davada, uygulanacak olan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Hakkında Kanun'a Ek 24. maddesi Anayasa'ya uygunluk yönünden incelenerek gereği görüldü:

06.05.2005 gün ve 25807 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5336 sayılı Kanun’un 2. maddesi ile eklenen 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Hakkında Kanun’un Ek 24. maddesinin 5. fıkrasında; “Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. Bu şekilde atanalar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.” hükmüne yer verilmiştir.

Olayda, yukarıda anılan hüküm nedeniyle davacının Orman Genel Müdürlüğü’ne mühendis olarak atanması için davalı idare tarafından muvafakat verilmediği anlaşılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5. maddesinde Devletin temel amaç ve görevleri, “Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak” şeklinde belirtilmiştir.

Yine Anayasa’nın kamu hizmetlerine girme hakkını düzenleyen 70. maddesinde “Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez” hükmüne yer verilmiş bulunmaktadır.

Anayasa’nın 13. maddesinde ise, kamu hizmetlerine girme hakkı da dahil olmak üzere, temel hak ve özgürlüklerin ne şekilde sınırlandırılacağı düzenleme altına alınmıştır. Buna göre, Anayasa’nın “Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması” başlığını taşıyan 13. maddesi uyarınca temel hak ve hürriyetler özlerine dokunulmaksızın, yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilecek, bu sınırlamalar Anayasa’nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacaktır.

Görülmekte olan davada uygulanması gereken yasa hükmü olan 3201 sayılı Kanun’un Ek 24. maddesinin 5. fıkrası, bu madde uyarınca atanmış polis memurlarının atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacaklarını öngörmektedir.

Böylece en az dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesi gereğince polis memuru olarak atanan bir kimse 6 yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak durumunda kalacak, yükseköğretim kurumundan mezun olduğu alanda görev yapmak istemesi durumunda başka bir kamu kurumuna kurumlar arası muvafakat yoluyla naklen atanamayacaktır. Diğer taraftan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesinde yer alan ve devlet memurluğundan çekilenlerin 6 ay boyunca tekrar devlet memurluğuna alınmayacaklarını öngören hüküm dikkate alındığında, bu kimselerin polis memurluğundan istifa etmek suretiyle bir başka kamu kurumunda görev alabilmeleri de söz konusu olamayacaktır. Dolayısıyla 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesinin 5. fıkrasında yer alan söz konusu düzenleme, en az dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesi gereğince polis memuru olarak atanan kimselerin atanma tarihinden itibaren altı yıl boyunca bir başka kamu kurumunda ve mezun oldukları alanda çalışmalarını engelleyici sonuç doğurmaktadır. Bu çerçevede 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesi gereğince atanan kamu yönetimi bölümü mezunu bir polis memurunun kaymakam, hukuk fakültesi mezununun hakim ya da olayımızda olduğu gibi mühendislik bölümü mezunu bir polis memurunun mühendis olarak bir kamu kurumunda görev alması 6 yıl boyunca engellenmiş olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 5. maddesi uyarınca, Devlet, bireyin maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmakla görevlidir. Bir insanın eğitim gördüğü spesifik bir alanda çalışmasının, özellikle nitelikli ve uzmanlığa yönelik eğitim veren bir yükseköğretim kurumundan mezun olan kimsenin eğitim aldığı alanda görev yapmasının onun maddi ve manevi varlığının gelişmesi ile yakın ilişki içerisinde olduğu açıktır. Bu durumda bireylerin eğitim gördükleri alanda istihdam edilmelerini kısıtlamak suretiyle maddi ve manevi varlıklarının gelişmesini sınırlandıran yasal düzenlemeler Anayasa'nın (Devlete insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama ödevini yükleyen) 5. maddesi ile bağdaşmamaktadır.

Yine Anayasa'nın 13. ve 70. maddeleri gereğince, her Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olup, bu hak ancak 70. maddede belirtilen özel sınırlama sebebine yani görevin gerektirdiği niteliklere bağlı olarak sınırlandırılabilir. Anayasa'nın 70. maddesinde kamu hizmetine girme hakkı için özel sınırlama sebebi olarak öngörülen "görevin gerektirdiği nitelikler" kavramı ile girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerin kastedildiği, kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin niteliklerinin ise bu kapsamda bulunmadığı açıktır. Dolayısıyla 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesi uyarınca atanan polis memurlarının bir başka kamu hizmetine girmeleri konusunda getirilen ve girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerden kaynaklanmayan kısıtlamalar, Anayasa'nın 70. maddesinde güvence altına alınan kamu hizmetine girme hakkının Anayasa'nın 13. maddesine aykırı olarak sınırlandırılması sonucunu doğurmaktadır.

Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Hakkında Kanun'un Ek 24. maddesinin 5. fıkrasının; "Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar" kısmının Anayasa'nın 5, 13 ve 70. maddelerine aykırı olduğu kanaatiyle re'sen Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, dosyada bulunan dava ve savunma dilekçeleri ile eklerinin onaylı örneklerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine, anılan Mahkemece bir karar verilinceye kadar veya dosyanın anılan Mahkemeye gidişinden itibaren beş aylık sürenin dolmasına kadar davanın bekletilmesine 18/01/2010 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi."

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun itiraz konusu cümleyi de içeren Ek Madde 24'ü şöyledir:

"Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere, Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile polis meslek eğitim merkezleri açılabilir.

(Değişik ikinci fıkra: 16/6/2010-5997/3 md.) En az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 28 yaşından gün almayan erkek ve bayanlar ile askerliğini yapmış 30 yaşından gün almamış erkek adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanlar, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretim, parasız yatılı ve üniformalı olup, öğrencilerin iâşe, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları Devletçe karşılanır. Ayrıca, öğrencilere polis meslek yüksek okulu öğrencilerine ödenen miktar kadar harçlık ödenir.

Polis meslek eğitim merkezlerindeki eğitim-öğretim süresi içerisinde; giriş şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanlar, eğitim ve öğretimini başarı ile tamamlayamayanlar, sağlık ve disiplin yönünden polis olamayacağına yetkili kurullarca karar verilenlerin polis meslek eğitim merkezleri ile ilişkileri kesilir. Sağlık veya ölüm dışındaki nedenlerle ilişkisi kesilenlerden, ödenen harçlık ve yapılan masraflar kanunî faizi ile birlikte tahsil edilir.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. *Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.* Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinin kuruluş ve çalışma usûl ve esasları; bu merkezlerde eğitime alınacak öğrencilerde aranacak şartlar, yapılacak sınavlar, disiplin ve eğitim-öğretimle ilgili konular, öğrenciliğin sona ermesi, tazminat ve yükümlülük esasları ile giyecekleri kıyafetler ve diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, iptali istenilen kuralın Anayasa’nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ ve Recep KÖMÜRCÜ'nün katılımlarıyla 24.3.2010 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, Şevket APALAK'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olduktan sonra polis eğitim merkezlerinde aldıkları en az altı aylık meslek eğitimini takiben aday polis memuru olarak atanan kişilerin, itiraz konusu kural nedeniyle altı yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak zorunda oldukları; bu kişilerin, başka bir kamu kurumuna eğitim gördükleri alanda çalışmak üzere nakil yoluyla geçmelerinin mümkün olmadığı, ayrıca, bu kişilerin polis memurluğundan istifa etmek suretiyle başka bir göreve geçmek istemeleri halinde de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesinde yer alan ve istifa eden memurların yeni bir göreve atanabilmek için beklemek zorunda oldukları sürelerle ilişkin düzenlemelerin karşılıklarına engel olarak çıktığı, dolayısıyla istifa yoluyla başka bir kamu görevine geçebilmelerinin de söz konusu olmadığı; oysa bir insanın eğitimini gördüğü alanda çalışmasının onun maddi ve manevi varlığının gelişmesi ile yakın ilişkisinin bulunduğu; bu nedenle bireylerin eğitim gördükleri alanda istihdam edilmelerini kısıtlayan ve böylece bireyin maddi ve manevi varlığının gelişmesini sınırlandıran itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 5. maddesi ile bağdaşmadığı; Anayasa'nın 70. maddesi gereğince, her Türkiye Cumhuriyeti yurttaşının kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu, bu hakkın ancak 70. maddede belirtilen özel sınırlama sebebine (yani görevin gerektirdiği niteliklere) bağlı olarak sınırlandırılabilceği; "görevin

gerektirdiği nitelikler” kavramı ile girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerin kastedildiği, kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin niteliklerinin bu kapsamda bulunmadığı; 3201 sayılı Yasa’nın Ek 24. maddesi uyarınca atanan polis memurlarının bir başka kamu hizmetine girmeleri konusunda getirilmiş bulunan ve girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği niteliklerden kaynaklanmayan söz konusu kısıtlamanın, kamu hizmetine girme hakkının Anayasa’nın 13. maddesine aykırı olarak sınırlandırılması sonucunu doğurduğu ve sonuç olarak kuralın Anayasa’nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu cümleyi de içeren Ek Madde 24’de, Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere, İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile polis meslek eğitim merkezlerinin açılabilceği; en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 28 yaşından gün almayan erkek ve bayan adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanların, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınacakları; polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretimin, parasız yatılı ve üniformalı olduğu, öğrencilerin iâşe, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkaklarının Devletçe karşılanacağı, ayrıca, öğrencilere belli bir miktar harçlık ödeneceği; polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanların Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanacakları ve *bu şekilde atananların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacakları*; altı yıllık süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenlerin, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorunda oldukları gibi hususlar kurala bağlanmıştır.

İtiraz konusu kural, dört yıllık bir yükseköğretim programından mezun olan ve Yasada sayılan diğer nitelikleri de taşıyan kişilerin, yapılacak seçme sınavını kazanmalarını takiben polis eğitim merkezlerinde en az altı ay eğitim gördükten sonra aday polis memuru olarak atanmalarından itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçemeyecekleri hükmünü içermektedir. Kural emredici tarzda kaleme alındığı için idari makamların aksi yönde davranabilmeleri,

diğer bir ifadeyle söz konusu polis memurlarının naklen geçmek istediğı kurumlardan gelen muvafakat isteklerine olumlu cevap verebilmeleri mümkün görünmemektedir. Böylece, ilgililer yönünden, altı yıllık bir mecburi hizmet yükümlülüğü getirilmiş olmaktadır.

Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesinde *"Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."* ifadeleri yer almaktadır. "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesinde ise *"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."* denilmiştir. Kamu hizmetlerine girme hakkı'nın düzenlendiğı 70. maddesinde ise, *"Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiğı niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."* hükmü yer almaktadır.

İtiraz konusu yasa kuralına ilişkin yasama belgeleri incelendiğinde; Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacının karşılanmasında iki yıllık polis meslek yüksek okullarının temel kaynak olduğu, bununla birlikte bu okullardan mezun olan adayların artan ihtiyacı karşılamadığı, bu nedenle dört yıllık üniversite mezunlarından polis memuru olarak faydalanılmasının amaçlandığı görülmektedir. İtiraz konusu kuralla getirilen altı yıllık mecburi hizmet yükümlülüğünün nedeni ise madde gerekçesinde şöyle açıklanmıştır: *"Kanunda yer verilen mecburi hizmet yükümlülüğü ile bu şekilde atanan polis adaylarının 6 yıl Emniyet Teşkilatına hizmet vermesi, oluşturulan personel politikalarının uygulanarak, vatandaşlara sunulan güvenlik hizmetlerinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmektedir."*

İtiraz konusu yasa kuralı, oluşturulan personel politikasının aksamadan uygulanabilmesi, diğer bir ifadeyle emniyet teşkilatının personel eksikliği gibi bir sorunla karşılaşmaması ve buna bağlı olarak

güvenlik hizmetinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesini amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere, kamu görevlileri ile kamu yönetimleri arasındaki hizmet ilişkileri kural tasarruflarla düzenlenmektedir. Kamu personeli, belirli bir statüde, nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte, o statünün sağladığı aylık, ücret, atanma, yükselme, nakil gibi kimi öznel haklara sahip olmaktadır. Kamu hizmetine girişin ve hizmet içinde yükselmenin koşulları, statü hukukunun gereği olarak kanunlarla belirlenmektedir. Bu durum Anayasa'nın kamu hizmetine girme hakkının düzenlendiği 70. maddesi ile kamu hizmeti görevlileriyle ilgili genel ilkelerin düzenlendiği 128. maddesinden kaynaklanan bir zorunluluktur. Yasakoyucu, statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetine girmeye, yükselmeye, memuriyetin sona ermesine vb. hususlara ilişkin koşulları anayasal ilkelere uygun olarak belirleme yetkisine sahiptir. Kişilerin ise yasalarla öngörülen bu statüye girip girmemek konusunda tercihte bulunma hakları vardır. Öte yandan itiraz konusu kuralın kapsamına giren polis memurları için 6 yıl mecburi hizmet getirilmesi, bu kişiler için öngörülen statünün bir gereği olup, başka bir kamu hizmetine girme konusunda Anayasa'nın 70. maddesi kapsamında bir engel olarak değerlendirilemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 5. ve 70. maddelerine aykırı değildir. İptal istemin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 13. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Engin YILDIRIM ile Erdal TERCAN bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na, 26.04.2005 günlü, 5336 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının "Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar." biçimindeki ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Engin YILDIRIM ile Erdal TERCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 12.10.2011 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY YAZISI

İtiraz konusu kural, en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olup yirmi sekiz yaşından gün almayan isteklilerden en az altı ay süreyle polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim almak suretiyle aday polis memuru olarak atanacakların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçemeyeceklerini öngörmektedir.

Anayasa'nın 70. maddesinde kamu hizmetlerine girme hakkı düzenlenmiştir. Maddede her Türkün bu hakka sahip olduğu; hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği belirtilmiştir. Bu hakkın ilk kez memuriyete girişi kapsadığı kadar, esasen kamu hizmetinde bulunan bir kişinin nakil yoluyla diğer bir kamu hizmetine atanmasını da içerdiğinde kuşku yoktur.

Kural, aldıkları eğitim nedeniyle başka kamu hizmetlerini de yapabilecek durumdaki kişilerin, altı yıl süreyle yapacakları mecburi hizmet nedeniyle, başka kamu hizmetlerine nakil yoluyla geçmelerini engellemektedir. Bu durumdaki kişiler, mecburi hizmeti olmayan ve

nakil yoluyla aynı göreve atanabilecek diğer kişilerin yararlandıkları bir haktan altı yıl süreyle yararlanamayacaklardır.

Anayasa'nın 2. maddesinde hukuk devleti ilkesine yer verilmiştir. Hukuk devletinde, kişilere öngörülen mecburi hizmetin ölçülü ve Anayasal haklarını kullanmasını engelleyecek ya da ciddi şekilde geciktirecek boyutlarda olmaması gerekir. Yasa koyucu, polislik yapabilmek için altı aylık bir eğitimin yeterli olacağını kabul etmiştir. Bu nedenle, nakil yoluyla başka kurumlara gidebilecek bir kısım polis adaylarının yarattığı boşluğun yeni isteklilerle doldurulamayacağı, emniyet hizmetlerinin aksayacağı öne sürülemez. Mecburi hizmet için öngörülen altı yıl, nesnel ve haklı bir dayanağı olmayan, uzun bir süredir.

Altı aylık bir mesleki eğitim karşılığında altı yıl süreyle mecburi hizmet öngörülmesi ilgililerin Anayasa'nın 70. maddesinden doğan haklarını hukuk devleti gereklerine aykırı olarak, ölçsüzce sınırlamaktadır. Bu nedenle Anayasa'nın 2. ve 70. maddeleriyle bağdaşmayan kuralın iptali gerektiği düşüncesindeyim.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY

Dava konusu olayda,

Orman mühendisliği alanında eğitim veren 4 yıllık bir yükseköğretim kurumundan mezun olduktan sonra, 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu Ek m.24 gereğince, Polis Eğitim Merkezinde 6 ay mesleki eğitim görerek polislik mesleğine giren davacı, daha sonra KPS Sınavında başarılı olarak, Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde bir göreve mühendis ünvanıyla kurumlar arası nakil yoluyla atanmak istemiş, bunun için Emniyet Genel Müdürlüğünden muvafakat istenmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü iptal istemine konu kuralı gerekçe göstererek muvafakat talebini reddetmiştir.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu Ek m.24'ün iptali istenilen hükmü de içeren beşinci fıkrası şu şekildedir: *"Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel*

Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar. Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar”.

Görüldüğü gibi, iptali istenilen kural ile dört yıllık bir fakülteden mezun olan ve öngörülen şartları taşıyıp 6 aylık eğitimden geçerek polis olarak atanan bir kişi, 6 yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçemeyecektir. Bir diğer yönü ile 6 yıllık bir mecburi hizmet ve buna bağlı olarak nakil yasağı öngörülmüştür. Bu şekilde getirilen kuralın, madde gerekçesi şu şekilde belirtilmiştir: “*Kanunda yer verilen mecburi hizmet yükümlülüğü ile bu şekilde atanan polis adaylarının 6 yıl Emniyet Teşkilatına hizmet vermesi, oluşturulan personel politikalarının uygulanarak, vatandaşa sunulan güvenlik hizmetlerinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmektedir.*”

Mahkememiz çoğunluk görüşünde, kanunkoyucunun statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetinin koşullarını belirleme yetkisine sahip olduğu, 6 yıllık mecburi hizmetin de bu hizmet statüsünün bir gereği olduğu, ilgili kişinin bu durumu bilerek polislik mesleğine girdiği gerekçesi ile düzenleme Anayasa’ya aykırı bulunmamıştır.

Anayasa’nın 2. maddesinde Devletimizin nitelikleri arasında hukuk devleti ilkesine de yer verilmiştir. Bu ilke gereğince, kanunların kamu yararı amacıyla çıkarılması, genel ve objektif olması, ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir. Bu açıdan somut olayı değerlendirmizde, iptali istenilen hükmün kamu yararı amacı ile çıkarıldığı konusunda tereddüt bulunmamaktadır. İdarenin, personel politikasının uygulanmasını sağlamak amacıyla böyle bir kurala yer verildiği görülmektedir. Ancak, idarenin elinde personel politikasının uygulanmasını sağlamak için öngörülen 6 yıllık mecburi hizmet ve nakil yasağı dışında, kanunla öngörülmüş başka araçlar zaten bulunmaktadır. Öncelikle, polis eğitim merkezinden mezun olarak polis olarak atanan bir kişi, bir başka kuruma geçmek isterse, geçiş için Emniyet Genel Müdürlüğü’nün muvafakatı gereklidir (657 s.K. m.74). Eğer o personele, personel politikasının uygulanması için ihtiyaç varsa, muvafakat verilmez. İdare

kendi ihtiyacını gözeterek muvafakat verebilir veya vermeyebilir, bu şekilde personel politikasının uygulanmasını ve güvenlik hizmetlerinin aksamamasını sağlayabilir.

İkinci olarak, yine 3201 sayılı Kanun'un Ek m. 24, beşinci fıkrada *"Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, ... mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar"*. Hükmü getirilerek, istifa eden polis için, 657 sayılı Kanun m.97'de getirilen bekleme süreleri dışında tazminat yükümlülüğü getirilmiştir. İdarenin elinde bu şekilde, araçlar bulunurken, bunların dışında ayrıca 6 yıl süre ile başka bir kuruma geçiş yasağı getirilmesi, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ve bu kapsamda ölçülülük ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Bu bağlamda, iptali istenilen kuralda öngörülen 6 yıllık mecburi hizmet ve dolayısıyla nakil yasağı süresinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Polis Akademisi ve polis meslek yüksekokulu öğrencilerinin mecburi hizmet yükümlülüğünü düzenleyen 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu'nun 15. maddesinin onuncu ve onbirinci fıkraları şu şekildedir: *"Fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında lisans, lisans üstü veya ön lisans eğitimi yapanlar (yabancı uyruklular hariç) her öğretim yılı karşılığında iki yıl süreyle mecburi hizmetle yükümlüdürler."*

Bunlardan mezun olup olmadığına bakılmaksızın mecburi hizmetle yükümlü olduğu süre içinde, istifa edenler veya ilişkisinin kesilmesini gerektiren bir suç işleyenler ya da sağlık sebebi hariç, başka herhangi bir sebeple ayrılanlar, yükümlülük sürelerinin eksik kısmı ile orantılı olarak kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarının dört katını tazminat olarak ödemek zorundadırlar."

Görüldüğü gibi, Polis Akademisi ve polis meslek yüksekokulu öğrencileri için, mecburi hizmet öngörülürken, nakil yasağı öngörülmemiştir. Keza mecburi hizmet süresi de, *"her öğretim yılı karşılığında iki yıl"* süre ile sınırlandırılmıştır. Oysa polis eğitim merkezinde 6 ay eğitim gören ve polis olarak atanan kişi için 6 yıllık mecburi hizmet süresi öngörülmüştür. Bu durum, Anayasa'nın 2. maddesi gereğince açıkça ölçülülük ilkesine aykırıdır.

Anayasamızın 5. maddesine göre Devletin temel amaç ve görevleri arasında, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve **adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan** siyasal, ekonomik ve

sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak ta, yer almaktadır. Keza 17. maddeye göre de herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Sosyal devletin temel görevlerinden biri olan eğitim ve öğrenim hak ve ödevinin muhatabı olan birey, mesleki bilgilerini yerine getirirken maddi ve manevi varlığını geliştireceğinde kuşku bulunmamaktadır.

Bireyin anayasal sorumluluğunu yerine getireceği alanın, onun mesleki bilgi ve tecrübesini aktaracağı, beceri ve kişiliğini, huzur ve mutluluğu en çok elde edeceği yerde olması yönünde fırsat eşitliği ilkesi ile yardımcı olmak devletin temel amaç ve görevleri arasındadır.

Kişiyi istemediği, gelişimini engelleyecek alanda tutmakta ısrarcı olmak ve 6 aylık bir kurs eğitimi ile girilen mesleğin, bireyin daha önce edindiği 4 yıllık üniversite eğitimiyle edinilmiş formasyonuna uygun mesleki alanına geçme isteğinin önüne 6 yıl gibi orantısız, hakkaniyetsiz, adil olmayan engeller koymak sosyal hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmayacaktır.

Devletin bireyin gelişimine yaptığı katkı karşılığı bazı mesleklerin gerekleri ve ülke ihtiyaçları nedeniyle kendisinden mesleğe mecburi hizmet katkısının beklenmesi Anayasal ödev kapsamında doğal kabul edilebilmekte, meslekten ayrılmak hakkını kullanmak isteyenlere de yukarıda anlatıldığı gibi ölçülü kolaylıklar getirilmekte olduğu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, 3201 sayılı Kanun'un Ek madde 24'ün beşinci fıkrasının bireyin temel hak ve ödevlerinden olan varlığını koruma ve geliştirme hakkına ölçüsüzce getirilmiş bu sosyal engelin, Anayasa'nın 2., 5. ve 17. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

İtiraz konusu kuralla dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra, polis eğitim merkezlerinde altı aylık eğitimi tamamlayarak aday polis memuru olarak atananların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacakları öngörülmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bir çok kararında belirtildiği gibi, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Yasaların kamu yararı amacıyla çıkarılması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir.

Bir yasa kuralının, adalete ve hakkaniyete uygun olduğunun kabulü için, ulaşmak istediği amaçla kişilere getirdiği yükümlülük arasında makûl bir denge kurabilmesi, başka bir anlatımla ölçülü olması gerekir.

İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, "Kanunda yer verilen mecburi hizmet yükümlülüğü ile bu şekilde atanan polis adaylarının 6 yıl Emniyet Teşkilatına hizmet vermesi, oluşturulan personel politikalarının uygulanarak, vatandaşa sunulan güvenlik hizmetlerinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmektedir" denilerek, getiriliş amacı açıklanmıştır. Bu amaç doğrultusunda itiraz konusu kuralla dört yıllık yüksek öğretimden sonra altı aylık meslek eğitimiyle polis memurluğuna alınan kişilerin, altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla geçmeleri yasaklanmıştır. Ancak, altı aylık bir eğitim karşılığında, öngörülen altı yıllık mecburi hizmet süresi çok uzun olup ölçülü değildir.

Statü hukukunun geçerli olduğu kamu görevine, kişilerin önceden koşullarını bilerek ve kabul ederek girdikleri ileri sürülebilirse de bu durum, idarenin tek taraflı iradesiyle kamu gücüne dayanarak belirlediği kuralların, adalet ve hakkaniyet ölçütlerine aykırılığının gerekçesini oluşturamaz. Kişiler, ağır yaşam koşulları içinde seçeneksiz kaldıkları için de bazı görevlerde çalışmak zorunda kalabilirler. Bu

durumlarının, onların aleyhine sonuç verecek ölçüsüz düzenlemelere yol açmamasını sağlamak ise, Anayasa'nın 5. maddesi uyarınca devlete ait olan öncelikli bir görevdir. Ayrıca, kişilerin istediği alanlarda çalışmalarına ölçüsüz bir engelleme getiren kural, herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu belirten Anayasa'nın 17. maddesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının itiraz konusu ikinci tümcesinde *"Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar"* denilmektedir.

Ek Madde 24 de en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olanların diğer koşulların da gerçekleşmesi halinde altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınacakları, eğitimlerini başarı ile tamamlayanların Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanacakları, bu şekilde atananların, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacakları öngörülmektedir.

Anayasa'nın 5. maddesinde *"Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır"* denilerek, Devletin temel amaç ve görevleri belirlenmiştir.

İtiraz konusu kural, aday polis memuru olarak atananları 6 yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak zorunda

bırakmakta ve başka bir kamu kurumuna eğitim gördükleri alanda çalışmak üzere nakil yoluyla geçmelerinin önünü kapatmaktadır.

Polis memurluğundan istifa ederek eğitim gördükleri alanla ilgili göreve geçmek istemeleri halinde ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesinde yer alan ve istifa eden memurların yeni bir göreve atanabilmek için beklemek zorunda oldukları süreler karşılığında engel olarak çıkmakta ve bu nedenle istifa yoluyla başka bir kamu görevine geçebilmeleri de söz konusu olamamaktadır.

Kişilerin, eğitimini gördüğü alanda çalışmak istemeleri onların en doğal hakları olup, maddi ve manevi varlıklarını geliştirmeleri ile de yakından ilgilidir. Anayasa uyarınca, Devlet, kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirmelerinin önünü açmak, refah, huzur ve mutluluklarını sağlamak ve bunları önleyen engelleri kaldırmakla görevlidir.

Söz konusu kural ise kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirmelerine, huzurlu ve mutlu olmalarına engel niteliktedir ve bu haliyle Anayasaya ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, kişilerin eğitimini gördükleri alanda istihdam edilmelerinin sağlayacağı kamu yararının da göz ardı edilememesi gerekir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 5. maddesine aykırıdır.

İptali gerekir.

Üye
Mehmet ERTEN

AYRIŞIK OY

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının "Bu şekilde atanalar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar." biçimindeki ikinci tümcesinin iptalini istemektedir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, Devletin temel amaç ve görevleri belirlenirken, Devlete, kişilerin refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet

ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insana maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak görevi verilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." kuralı yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında belirtildiği gibi çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlükleri büyük ölçüde kısıtlayan veya kullanılamaz hale getiren sınırlamalar hakkın özüne dokunur. Temel hak ve özgürlükler ancak Anayasa'nın ilgili maddelerinde öngörülen nedenlerle ve demokratik toplum düzeninin sürekliliği için zorunlu olduğu ölçüde sınırlandırılabilir.

Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinde ise, "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." denilmektedir. Buna göre kişinin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, vazgeçilmez temel haklar arasında sayılmaktadır.

Anayasa'nın 70. maddesinde de, "her Türk'ün kamu hizmetine girme hakkına sahip olduğu, hizmete alınmada görevin getirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği belirtilmektedir. Bu madde de "görevin gerektirdiği nitelikler" ile kamu hizmetine girme hakkı için özel bir sınırlama nedeni olarak görülmektedir. Bununla kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin nitelikleri değil, girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerin amaçlandığı açıktır.

İtiraz konusu kuralla, dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olduktan sonra polis eğitim merkezlerinde aldıkları en az altı aylık meslek eğitimini takiben polis memuru olarak atanan kişilerin altı yıl boyunca Emniyet Teşkilatı bünyesinde görev yapmak zorunda oldukları, bu kişilerin bu süre içinde başka herhangi bir kamu görevine naklen atanmayacakları öngörülmektedir. Bu kural ile kişinin yükseköğrenim gördüğü alanla ilgili bir kamu görevine, açılan sınavda başarılı olsa bile girmesi ve bu görevi yapabilmesi engellenmektedir.

Bunun kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile yakından ilgili olduğu kuşkusuzdur.

Öte yandan, yükseköğretimi takiben altı aylık meslek eğitimiyle polis memurluğu görevine atanan kişilerin, altı yıl boyunca başka kurumlara naklen geçmesinin yasaklanması Anayasa'nın 13. maddesinde yazılı "ölçülülük ilkesine" de aykırılık bulunmaktadır.

Bütün bu açıklamaların sonucunda açık ve yalın bir anlatımla şunu söyleyebiliriz; Anayasa Mahkemesi çoğunluk görüşü ile bir insanın mesleğini yapabilmesini engellemektedir. Bu kararla Anayasa Mahkemesi'nin temel hak özgürlükleri koruma görevi göz ardı edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 5., 13., 17. ve 70. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle çoğunluğun kararına karşıyım.

Üye
Fettah OTO

YÖNTEMDE AYRIŞIK OY

Anayasa'nın 152. maddesinde bir davaya bakmakta olan mahkemenin uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesi'nin vereceği karara kadar davayı geri bırakacağı açıklanmıştır.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin dördüncü fıkrasında da mahkemenin yetkisiz olduğu başvuruların reddine karar verileceği öngörülmüştür.

Başvuruda bulunan Bursa 1. İdare Mahkemesinin gördüğü dava Mersin Orman Bölge Müdürlüğü'ne geçiş yapmak isteyen davacıya muvafakat verilmemesi sonucunu doğuran Emniyet Genel Müdürlüğü işleminin iptaline ilişkindir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 32. maddesinde, dava konusu işlemi yapan idari merciin bulunduğu yer mahkemesinin

davada yetkili olduğu kurala bağlanmıştır. Usulün 33. maddesinde de kamu görevlileriyle ilgili olarak genel yetkiye yönelik ayrı ilkeler geliştirilmiştir. İlgililerin son veya görevli bulunduğu yer idare mahkemesine yetki veren bu ayırık durumlar atama ve nakiller, göreve son verme, görevden uzaklaştırma, disiplin cezaları ve özlük haklarıyla sınırlıdır. Başka bir idareye geçme olanağı veren izin ise bunlardan hiçbirine girmediğinden, uyuşmazlık Ankara İdare Mahkemesi'nin görev alanı içindedir.

Bu durumda Bursa 1. İdare Mahkemesi'nin bakacağı bir davanın varlığından söz edilemeyeceğinden, başvurunun mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekmektedir. İşin esasına geçilmesine ilişkin 24.03.2010 tarihli karara bu nedenle karşıyım.

Üye
Şevket APALAK

KARŞI OY YAZISI

3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesinin 5. fıkrası, bu maddeye göre atanan polis memurlarının atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamayacaklarını öngörmektedir. En az dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra yukarıda belirtilen madde çerçevesinde polis memuru olarak atanan bir kişi altı yıl boyunca bu görevi yapmak zorunda kalacak, yüksek öğrenim gördüğü alanda görev yapmak istemesi durumunda başka bir kamu kurumuna muvafakat yoluyla naklen atanamayacaktır. Öte yandan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97. maddesindeki devlet memurluğundan çekilenlerin altı ay süresince tekrar devlet memurluğuna alınmayacaklarını belirten düzenlemeyi de düşünürsek, bu kimselerin istifa ederek bir başka kamu kurumunda görev alabilmeleri mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla, söz konusu maddenin ilgili fıkrası gereğince atanan bir polis memurunun atanma tarihinden itibaren altı yıl boyunca yüksek öğrenim gördüğü alanda bir başka kamu kurumunda çalışması engellenmiş olmaktadır. Önümüzdeki somut olayda, ilgili kişi KPSS sınavında başarılı olarak yüksek öğrenim gördüğü alanla ilgili bir kuruma yerleştirilme hakkını kazanmıştır.

Bireylerin geçimlerini temin edebilmek için yüksek öğrenim gördükleri alandan farklı bir sahada çalışması yaygın karşılaşılan bir durumdur. Hayatın bir evresinde, şartların zorlamasıyla yapılan bir tercihin bireyin hayatının sonraki kısımlarında sahip olduğu hakları kullanmasını sınırlaması kabul edilemez. Kişinin başarılı olduğu bir sınav sonucunda yüksek öğretim gördüğü alanla ilgili bir işte ve kurumda çalışmasının engellenmesi Anayasa'nın 5. maddesine aykırıdır. Bu madde, devletin temel amaç ve görevleri arasında, "insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmayı" da saymıştır. Buna ek olarak, Anayasa'nın 17. maddesinin 1'inci fıkrasına göre, "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." Bu iki maddeyi birlikte okuduğumuzda, kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahip olduğunu, devletin kişinin bu hakkının gelişmesine olanak sağlayacak tedbirler almakla yükümlü tutulduğunu görmekteyiz. Açıktır ki, kişinin eğitimi aldığı bir alanda çalışması onun maddi ve manevi kişiliğinin gelişmesine katkı yapar. Bireylerin eğitim gördüğü alanda çalışma hakkının makul sayılamayacak bir süre boyunca engellenmesi Anayasa'nın 5. ve 17. maddelerinin ihlal edildiği sonucunu doğurmaktadır.

Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin "dilediği alanda çalışma" hürriyetine sahip olduğu belirtilmektedir. Olayımızda, bu hürriyetin ölçüsüz bir şekilde sınırlandırıldığını söyleyebiliriz. Dilediği alanda çalışma hürriyeti, çalışılan işin bireyin özgürce tercih ettiği bir iş olması durumunda, kendisinin ve ailesinin yaşamlarını sürdürmelerine ve geliştirmelerine, şartların zorlamasıyla seçmek zorunda kaldığı bir işte çalışmasına göre daha fazla katkı sağlayacaktır.

Anayasa'nın 70. maddesinde de, "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez", hükmüne yer verilmiştir. Kamu hizmetine girme hakkı için özel sınırlama sebebi olarak öngörülen "görevin gerektirdiği nitelikler kavramı" ile girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özellikler kastedilmektedir. Kişilerin daha önce girdikleri ve çalışmakta oldukları kamu görevinin nitelikleri bu kapsamda değerlendirilemez. 3201 sayılı Kanun'un Ek 24. maddesi uyarınca atanan polis memurlarının bir başka kamu hizmetine girmeleri konusunda getirilen ve girilecek kamu hizmetinin gerektirdiği özelliklerden kaynaklanmayan kısıtlamalar Anayasa'nın 70. maddesinde güvence

altına alınan kamu hizmetine girme hakkının Anayasa'nın 13. maddesine aykırı olarak sınırlandırılmasına yol açmaktadır. Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin özlerine dokunulmaksızın ölçülülük ilkesine uygun şekilde, yasayla sınırlandırılabilceği belirtilmektedir. Ölçülülük ilkesi sınırlamada başvuru aracın sınırlama amacını gerçekleştirmeye elverişli olmasını; bu aracın sınırlama amacı açısından gerekli olmasını ve araçla amacın ölçüsüz bir oran içinde bulunmamasını ifade eder. Burada kısıtlama için kullanılan araçla amaç arasında hak ve özgürlüğü en az sınırlayacak dengeli bir orantı veya makul bir oran aranmaktadır. Somut olayda, kişinin girmek istediği görevin (orman mühendisliği), niteliklerinden kaynaklanan bir sınırlama yoktur, sadece kişinin sürdürmekte olduğu görevden (polis memurluğu) kaynaklanan bir mecburi hizmet yükümlülüğü nedeniyle kamu hizmetine girme hakkının sınırlandırılması söz konusudur. İlgili kişinin, yüksek öğrenim gördüğü alanda ve üstelik açılan sınavda başarılı olarak girmeye hak kazandığı bir kamu görevini yapabilmesinin ölçüsüz olarak sınırlandırılması söz konusudur.

Emniyet Teşkilatı'nın ihtiyacının karşılanması amacıyla dönük olarak dört yıllık üniversite mezunları altı aylık bir eğitimle polis memuru olarak atanabilmektedirler. Altı aylık bir eğitimin karşılığı olarak altı yıllık bir mecburi hizmetin söz konusu olması ölçülü bir düzenleme değildir. Türkiye'deki işsizlik sorununu dikkate alırsak Emniyet Teşkilatı'nın polis memuru bulmakta çok zorlanmayacağı açıktır. Emniyet Teşkilatı açısından sorunun eğitim verdiği görevlileri Teşkilat içinde tutmaktan kaynaklandığı söylenebilir. Bu amacı gerçekleştirmek için uzunca bir süreyi mecburi hizmet olarak tanımlamak, moral ve motivasyon bakımından ilgili kişiler açısından olumsuz bir durum yaratmaktadır. Bu durum da toplum için hayati bir öneme haiz olan güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesinde olumsuzluklara yol açma riski taşımaktadır. Yüksek öğretim aldığı alanda çalışma imkânı varken, istemediği bir işte çalışmak zorunda kalan kişinin hem kendisi, hem çevresi, hem de yaptığı hizmetten yararlananlar açısından huzur içinde görevini yerine getirmesi zordur.

Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nın (GGASŞ) 1. maddesinin 2. fıkrası Türkiye'nin de dâhil olduğu taraf devletlere "Çalışanların özgürce edindikleri bir işle yaşamlarını sağlama haklarını etkin biçimde koruma" yükümlülüğünü getirmiştir. İtiraz konusu olan ibare,

GGASŞ'nin bu maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Zira olayımızda kişinin özgürce edindiği bir işle (olayımızda orman mühendisliği) yaşamını sağlama hakkını devlet etkin biçimde korumamaktadır. Tam tersine, kişinin bu hakkını kullanmasını uzunca bir süre engellemektedir.

Aynı şekilde Türkiye'nin 2003'de onayladığı BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 6. maddesinde, "Çalışma hakkı, herkesin kendi seçtiği ve girdiği bir işte çalışarak geçimini sağlama imkânına ulaşma hakkını da içerir" düzenlemesi yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin Çalışma Hakkı başlığını taşıyan 18 No'lu Genel Yorumunda bu maddenin, "bir işi yapmaya zorlanmamanın yanı sıra işten adil olmayacak şekilde yoksun bırakılmamayı da" içerdiği belirtilmiştir (http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/_Books/khuku/calisma_hakki/calismahakki.pdf, erişim tarihi 27.12.2011). Somut olayda da, kişinin şekilde çalışmak istediği işten yoksun bırakıldığını görmekteyiz.

Bütün bu gerekçelerden hareketle itiraz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 5., 13., 17., 48., 70. ve 90. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle çoğunluğa katılmıyorum.

Üye
Engin YILDIRIM

Esas Sayısı : 2011/54

Karar Sayısı : 2011/142

Karar Günü : 20.10.2011

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

- 1- Eskişehir Çocuk Mahkemesi (Esas Sayısı: 2011/54)
- 2- Şişli 14. Asliye Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı: 2011/57)
- 3- Kilis 2. Asliye Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı: 2011/66)
- 4- Şanlıurfa 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı: 2011/69)
- 5- Nazilli Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı: 2011/91)

İTİRAZLARIN KONUSU: 31.03.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12. ve 13. maddelerinin Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 36., 38., 40., 65. ve 141. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Farklı suçlardan açılan kamu davalarının yargılamaları sonucu verilen mahkûmiyet kararlarına karşı temyiz başvurularında harç alınması nedeniyle taraflarca ileri sürülen Anayasa'ya aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptal istemi ile başvurmuşlardır.

II- İTİRAZLARIN GEREKÇELERİ

1- Eskişehir Çocuk Mahkemesi başvuru kararında şu gerekçelere yer vermiştir:

"(...) Sanık müdafinin mahkememize verdiği 25/04/2011 havale tarihli dilekçesi ile, sanık hakkında verilmiş olan 1 Yıl 3 Ay 16 Gün Hapis Cezası ve 4000 TL Adli Para Cezasına ilişkin kararların hukuka aykırı

olduğundan temyiz ettiklerini ve 6217 sayılı Yasa ile 492 sayılı Harçlar Kanununda yapılan değişiklik ile getirilen temyiz harcının hukuka aykırı olması sebebi ile taraflarından yatırılmayacağını, bu düzenlemenin Anayasanın 36. maddesine aykırı olduğunu ve temyiz taleplerinin harçsız olarak kabulüne karar verilmesini talep etmiştir.

Konuya ilişkin yasal düzenlemeleri incelediğimizde;

14/04/2011 tarih ve 27905 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 13. maddesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun (1) Sayılı Tarifesinin (A) Bölümüne Hukuk ibaresinden sonra gelmek üzere “ceza” ibaresi eklenmiş ve IV. Temyiz ve itiraz harçları kısmı başlığı ile birlikte;

“IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları: a) Yargıtay hukuk dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 90 TL, b) Yargıtay Ceza Dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL, c) Danıştaya yapılacak temyiz başvurularında 90 TL, d) Yürütmenin durdurulmasına ilişkin itirazlar dahil olmak üzere bölge idare mahkemelerine itirazın yapılacak başvurularda 50 TL, e) Bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerine yapılacak istinaf yolu başvurularında 50 TL, f) Bölge adliye mahkemeleri ceza dairelerine yapılacak istinaf yolu başvurularında 20 TL, g) İdarî yaptırımlar konusunda sulh ceza mahkemelerince verilen son karara karşı itirazın yapılacak başvurularda 20 TL, h) İcra mahkemelerinin kararlarına karşı itirazın yapılacak başvurularda 20 TL” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu düzenlemeye göre sanık, hakkında verilmiş olan kararı Yargıtay’a temyiz incelemesi için başvurduğunda 40 TL temyiz harcı yatırması gerekmektedir. Yatırmadığı takdirde temyiz yoluna başvuramamaktadır.

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 17. ve 18. maddelerinde Cumhuriyet Savcılarının görevleri arasında; mahkeme kararlarına karşı kanun yollarına başvurmak olarak düzenlenmiştir.

492 sayılı Harçlar Kanununun 13/i maddesine göre “Cumhuriyet Savcılarının Ceza Mahkemelerinden verilen kararlara karşı kanun yolu başvuruları harçtan müstesnadır” hükmünü içermektedir.

Bu düzenlemeye göre Cumhuriyet Savcıları sanık aleyhine herhangi bir harca tabi tutulmaksızın temyiz başvurusunda bulunabilecekken, sanık kendi lehine temyiz başvuru yolunu kullanabilmesi için 40 TL temyiz harcı yatırması gerekmektedir.

Mahkememize göre, bireyin kendisi hakkında verilmiş olan bir mahkumiyet kararını temyiz etmesinin harç koşuluna bağlanması, bireyin hak arama özgürlüğünü engelleyici nitelik taşıyan ve adil yargılanma hakkının özünü zedeleyici sınırlama taşıyan bu yasal düzenleme Anayasanın 2, 5, 10, 13. ve 36. maddelerine aykırıdır.

Bu nedenle konu öncelikle Anayasanın anılan maddelerine aykırılık yönünden ele alınıp incelenecektir.

Anayasamızın 2. maddesine göre “Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.”

Anayasanın 2. maddesinde, Cumhuriyet’in nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan her alanda bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, konulan kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerini göz önünde tutan, hakların elde edilmesini kolaylaştıran, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık ve hak arama özgürlüğünün önündeki engelleri kaldıran devlettir.

Anayasamızın 36. maddesine göre “Herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkında sahiptir.”

Madde ile güvence altına alınan dava yolu ile hak arama özgürlüğü, bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birini oluşturmaktadır. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama ve işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava ve verilen kararı karşı temyiz hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava ve verilen karara karşı temyiz hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı ve verilen kararı bir üst yargı merciine inceletmek hakkı tanınması adil yargılamanın ön koşulunu oluşturur.

Adil yargılanma hakkının ulusalüstü düzeyde genel kabul görmüş ölçütleri arasında önemli bir yer tutan “silahların eşitliği” ilkesi, davanın tarafları arasında yargılama sırasında usul hükümleri yönünden eşit konumda bulunma, taraflardan birine dezavantaj diğerine avantaj sağlayacak kurallara yer vermeme esasını öngörmekte, diğer bir deyişle davanın tarafları arasında hakkaniyete uygun bir dengenin varlığını gerekli kılmaktadır.

Hak arama özgürlüğü, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biri olmakla birlikte aynı zamanda toplumsal barışı güçlendiren, bireyin adaleti bulma, hakkı olanı elde etme, haksızlığı önleme uğraşının da aracıdır.

Anayasanın 36. maddesinde ifade edilen hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, sadece yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia savunmada bulunma hakkını değil, yargılama sonunda hakkı olanı elde etmeyi de kapsayan bir haktır, hakkında verilmiş bir kararı temyiz etmeyi harç yatırma koşuluna bağlanması bireylerin hak arama özgürlüğünü engelleyici nitelik taşımaktadır.

Anayasanın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak yasa ile sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasanın özüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve hukuk devleti gereklerine ve ölçülülük ilkelerine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlükleri büyük ölçüde kısıtlayan ve kullanılamaz hale getiren sınırlamalar hakkın özüne dokunur. Temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların yalnız ölçüsü değil koşulları, nedeni, yöntemi, kısıtlamaya karşı öngörülen kanun yolları hep demokratik toplum düzeni kavramı içinde değerlendirilmelidir.

492 sayılı Harçlar Kanununun 6217 sayılı Yasa İle Değişik (1) Sayılı Tarifesinin mahkeme harçları bölümündeki hukuk ibaresinden sonra gelen “ceza” ibaresi ile temyiz ve itiraz harçları başlığını taşıyan IV. Kısımının (b) fıkrasında yer alan “Yargıtay Ceza Dairelerine yapılacak

temyiz başvurularında 40 TL" ibaresi Anayasanın 2, 5, 10, 13 ve 36. maddelerine aykırı düşmektedir.

Anayasa Mahkemesi benzer bir başvuruda 14/01/2010 tarih, 2009/27 esas, 2010/9 karar sayılı kararında, 492 Sayılı Harçlar Kanununun 28. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinin "karar ve ilam harcı ödenmedikçe ilgiliye ilam verilemez" biçimindeki 2. cümlesinin Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

Açıklanan nedenlerle ve bir davaya bakmakta olan mahkemenin uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararname hükümlerini Anayasaya aykırı görmesi durumunda gerekçeli kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması gerektiğini öngören Anayasanın 152. maddesi ve 6216 sayılı Anayasaya Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 40. maddesi gereğince, 6217 sayılı Yasanın 13. maddesi ile değişik (1) Sayılı Tarifesinin "A- Mahkeme Harçları bölümünün hukuk ve ticaret davaları ile, idari davalarda ihtilafsız yargı konularında ve icra tetkik merciilerinde" başlığında yer alan hukuk ibaresinden sonra gelen "ceza" ibaresinin ve "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" kısmının 'Yargıtay Ceza Dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL" ibareli (b) fıkrasının Anayasanın 2, 5, 10, 13, 36. maddelerine aykırı olduğu görüşüyle maddenin iptali için anayasa mahkemesine başvurulmasına, dosyada bulunan karar örneğinin ve ilgili belgelerin onaylı bir suretinin anayasa mahkemesine gönderilmesine (...) karar verildi."

2- Şişli 14. Asliye Ceza Mahkemesi başvuru kararında şu gerekçelere yer vermiştir:

"(...) Mahkememizce sanık hakkında yapılan yargılamada 02/05/2011 tarih ve 2010/634 Esas, 2011/522 Karar ile hırsızlık suçundan verilen 1 yıl 8 ay hapis ve 333.- TL adli para cezasına ilişkin sanığın sunduğu 02/05/2011 tarihli temyiz dilekçesinin yasal süresinde olduğu, sanığın 6217 sayılı Yasa ile getirilen Yargıtay Ceza Dairelerinde yapılacak temyiz başvuruları için 40- TL yi ödemesi gerektiğine ilişkin kuralın gereği sanığa 06/05/2011 tarihinde uyarı yapılmış, sanık uypap üzerinden 18/05/2011 tarihinde sunduğu dilekçesinde temyiz harcı yatıracak parasının olmadığını, bahsedilen 40- TL harcı sanığın ödemeyeceğine ilişkin dilekçesi üzerine değerlendirme yapılmıştır.

İPTALİ GEREKEN YASA HÜKMÜ

14/04/2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanan 6217 sayılı 'Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacı İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

Madde 13- IV Temyiz, İstinaf ve İtiraz Harçları başlığı altında 13/b maddesinde Yargıtay Ceza Dairelerinde yapılacak temyiz başvurularında 40- TL alınmasına ilişkin 492 sayılı Yasanın 1 sayılı tarifesinin

A- Mahkeme harçları bölümüne eklenen Yasa kuralı

İPTALİ GEREKEN YASAL DÜZENLEMENİN ÇELİŞTİĞİ ANAYASA İLKELERİ VE AÇIKLAMASI

a- Anayasanın 2. maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına saygılı sosyal bir hukuk devleti olduğu ilkesi

b- Anayasanın 5. maddesinde, Devletin temel amacı bireyin, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışma görevinin olduğu ilkesi,

c- Anayasanın 36. maddesinde 'Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak sureti ile yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamayacağı ilkesi'

d- Anayasamızın 38/4. maddesinde düzenlenen masumiyet karinesi ilkesi

e- Anayasanın 141/4. maddesinde davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevi olduğu ilkesi,

Anayasa Mahkemesi kararlarına göre; Hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasaya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlet demektir. Böyle bir düzenin kurulması, yasama yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içerisinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin Anayasal güvenceye bağlanması ile olanaklıdır.

Ceza yargılamasının amacı bireyin savunma hakkını engellemeden maddi gerçeğin bütün boyutları ile tespiti ve araştırılmasıdır. Çağdaş hukuk sistemlerinde; ceza sorumluluğu, kusur esası üzerine kurulmuştur. 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının 3/2 maddesinde ceza kanunu uygulamasında kişiler arasında ekonomik konumları yönünden herhangi bir ayırım yapılamayacağı belirtilmiştir. Yargılama faaliyetine ilişkin olarak, Türk Ceza Kanunu içerisinde düzenlenen hükümler yargılama hukukunda da öncelikle her aşamada uygulanması gereken kurallardır. İptali gereken yasa hükmüne göre, temyiz harcını ödeyerek benzer suçtan yargılanıp temyiz hakkını kullanabilen sanıklar ile yıllarca cezaevinde kalıp herhangi bir ödeme gücü olmayan bu nedenle kararı temyiz etmekten vazgeçen sanıklar arasında hukuki fiili eşitliğin ortadan kalkacağı adalete olan güvenin sarsılacağı haklı endişeleri ortaya çıkmıştır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Yasasında 325/3. ve 327/1. maddelerinde yargılama giderlerinden sanığın kusuru oranında sorumlu tutulacağı, aynı Yasanın 330. maddesinde, kanun yollarına başvurunun reddi halinde başvuran tarafın bundan doğan giderleri ödeyeceği belirtilmiştir. Burada sanığın kesinleşmiş karar ile haksızlığı tespit edilip kanıtlanmadan, devlete ödeme yapılmaması esası benimsenmiştir. İptali gereken yasa hükmü ile getirilen 40- TL peşin temyiz harcına ilişkin düzenleme Ceza Muhakemesi Yasasının 306. maddesinde yer alan hükmün sanık lehine bozulması halinde bu durumun temyiz talebinde bulunmayan diğer müşterek suç faillerine uygulanmasına ilişkin hükümle de çelişmektedir. Getirilen temyiz harcı düzenlemesi ceza yargılaması hukukunun masumiyet karinesini esas alan düzenlemeleri ile uyuşmadığı gayet açıktır. Kamusal makamların düzenlediği, soruşturma belgeleri ile hiçbir kusuru olmadan suçlamaya maruz kalabilen bireyin savunma hakkının kullanılmasında Devlete harç ödemesi masumiyet karinesiyle bağdaşmadığı gibi harcın vergi hukuku alanında Devletin bireye sunduğu hizmete karşılık ödendiğinden, ceza yargılamasında suçlanma ceza alma risk ve tazyiki altındaki sanığa devletin yargı hizmeti sunduğundan bahsedilemez. Adil bir hukuk düzeni kurmak, Devletin varlık sebebinin ön koşuludur. Karşılaştığı suçlamaya karşı kişinin kendini savunma, haklılığını kanıtlayabilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde itiraz, temyiz, talep haklarını herhangi bir parasal ön şarta veya engele tabi tutulmadan kullanılabilmesidir. Aksi halin kabulüyle yargılama kontrolsüz, göstermelik kalabilecek hukuk devleti ilkesi zedelenecaktır. Kişilere

hürriyetini sınırlayıcı kararlara karşı kayıtsız koşulsuz üst mercilere başvuru hakkının tanınması adil bir yargılamanın ön koşulunu oluşturmaktadır.

Kişinin iradesi dışında kolluğun veya başkalarının uydurduğu delillerle veya sadece başkalarının aleyhine yasa dışı delil üretmekle meşgul olan gizli yapılanmaların yönlendirmeleri ile yıllarca ceza yargılamasına maruz kalan, adli hata ile verildiği yıllar sonra kanıtlanan ceza mahkemesi kararlarının uygulamada yaşandığı gibi ilk derece mahkemelerince verilen ceza kararlarının büyük çoğunluğunun Yargıtayca bozulduğu, ceza mahkemelerindeki davaların önemli oranda sanık lehine beraatle sonuçlandığı fiili gerçeği masumiyet karinesinin ve savunma dokunulmazlığının uygulamadaki önemini ortaya koymaktadır. Yıllarca cezaevinde tutuklu bulunan bu yüzden yakınları tarafından terkedilmiş, hiçbir geliri olmayan işsiz güçsüz sanıklarla ilgili temyiz taleplerinde 40- TL lik temyiz harcı alınmasının günümüzün hukuksal değerleri ile izahı mümkün değildir. 6217 sayılı Yasanın amacı yargı hizmetlerinin hızlandırılmasıyla ilgili savunma açısından konulan harç engelinin de Kanunun resmi adı ile de çelişmektedir. Harcın yargılamayı hızlandırmayacağı, aksine ek bir yargılama prosedürü olarak yargılamanın uzamasına sebep olacağını açıklamaya gerek yoktur.

Ayrıca temyiz talebinin kabule değer bulunup bulunmayacağı konusunda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Yasasındaki 296. maddesine göre mahkememizce öncelikle incelenmesi gerektiği gibi temyiz talebinin ön koşulu olan harcın mahkememizce Harçlar Yasasına göre tahsil etmesi gerektiğinden, Anayasaya aykırılık sorunu mahkememizce de re'sen değerlendirilebilecektir.

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasının 465-472. maddelerinde düzenlenen; peşin ödenmesi gereken yargılama gideri ve harçların ödenmesinde kendisiyle ailesinin geçimini önemli zarurete düşürmeksizin ifada acze düşümü halinde kişinin adli yardımlaşmadan faydalanacağına ilişkin kuralların ceza yargılamasında uygulanmasını sağlayıcı paralel hükümlerin yer almaması da Anayasanın 10. maddesinde yer alan yasa önünde eşitlik ilkesini zedelemektedir.

Anayasamızın 141/4. maddesinde vurgulanan davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının (Devletin) bir görevi

olduğuna göre bu konuda devletin yeni ek harçlar ihdas etmesinin Anayasa ile uyumluluğu bulunmamaktadır.

Bu itibarla, konunun Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmesine karar vermek gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle;

Yargı denetimini sanık ve suçun mağduru yönünden, savunma ve mağdur haklarını arama özgürlüğü önüne konulan parasal engelleme mahiyetindeki 6217 sayılı Yasanın 13. maddesindeki peşin ödenmesi gereken harç kuralının Anayasamızın 2. maddesindeki Hukuk Devleti ilkesinin Anayasamızın 36. maddesinde düzenlenen hak ara özgürlüğü ve adil yargılanma, Anayasanın 10. maddesinde yer alan yasa önünde eşitlik, Anayasanın 5. maddesinde düzenlenen Devletin bireyin savunma hakkının önündeki ekonomik engelleri kaldırma ödevi ilkesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 14. maddesindeki savunma hakkını kullanmada kişiler arasında ödeme gücü bakımından ayrımcılık yapılamayacağı ve Anayasanın 141/4. maddesinde yer alan Devletin en az giderle ve mümkün olduğunca süratle davaları sonuçlandırması gerektiği ilkeleriyle açıkça çeliştiği, mağdura ve sanığa hak arama, savunma hakkını kullanmada, bir günlük asgari işçi ücretinin üzerindeki 40- TL'nin peşin olarak nakden ödemesi gerektiğine ilişkin düzenlemenin Anayasamıza açık aykırılık oluşturduğu anlaşılmıştır. Anayasanın 152. maddesine göre konu hakkında karar verilmek üzere karar ile birlikte dosyanın onaylı örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda karar verildi."

3- Kilis 2. Asliye Ceza Mahkemesi başvuru kararında şu gerekçelere yer vermiştir:

"6217 sayılı Yasanın 12. ve 13. maddeleri ile 492 sayılı Harçlar Kanununun 13. maddesi ve işleyişi, 1 sayılı tarifesi değiştirilerek ceza davalarında temyiz yoluna başvuran kişilerin temyiz harcı ödemesi yönünde yasa değişikliği yapılmıştır. Bu hususun Anayasanın 2., 38. ve 141. maddeleri ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. maddesine aykırıdır. Şöyle ki;

6217 sayılı Yasanın 12. ve 13. maddeleri ile yapılan değişikliği ile iddia makamı olan savcı davanın tarafı olmasına rağmen temyiz

başvurusunda harç ödemek zorunda değildir. Oysa davanın diğer tarafı olan sanık kararı temyiz ettiğinde temyiz harcı ödemek zorundadır, bu husus silahların eşitliği ilkesine aykırıdır. Davanın taraflarından birine üstünlük tanır niteliktedir ve adil yargılanma hakkını ihlal etmektedir.

-Yine mevcut düzenleme ile hem Anayasada hüküm altına alınan “suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar” kimse suçlu sayılamaz hükmü ile aynı anlamı taşıyan ve adil yargılanma hakkının ayrılmaz parçası niteliğinde olan masumiyet karinesi ihlal edilmektedir. Çünkü sanık aleyhine sanığın rızası dışında açılmış bir dava vardır ve bu dava nedeniyle verilen mahkumiyet hükmü temyiz merci incelemesinden geçmediği için henüz kesin hüküm halini almamıştır. Temyiz incelemesi öncesi Anayasamıza göre sanık henüz masumdur, henüz masum olan bir kimseye yargı yoluna sonuçlandırması ve varsa verilen ilk hükümde bulunan hataları gidermesi için yapacağı temyiz başvurusunda harç ödeme zorunluluğu getirmek masumiyet karinesine aykırıdır. Çünkü henüz kesinleşmiş bir hüküm yoktur ve bu nedenle suçluluğu subuta ermemiş sanığa suçsuzluğunu ispat için harç ödeme zorunluluğu getirilmesi Anayasamızın 38/3. ve 2. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddelerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

-Yine; BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 40. maddesi, bir suç isnadı altında olan çocuk için; eyleminin ceza yasasını ihlal ettiği sonucuna varılması halinde, bu kararın ve bunun sonucu olarak alınan önlemlerin daha yüksek yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde yasaya uygun olarak incelenmesini asgari güvence olarak belirlemiştir. Aynı güvence AİHS de ve buna bağlı olarak AİHM’nin birçok kararında da yer almaktadır.

-Yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesinde ilişkin yerleşik içtihatlarına göre sanığa kendisini savunmaya yetecek kadar zaman ve kolaylık sağlanması gerekir. Kolaylık kavramının içinde şayet yardıma muhtaç bir kişi söz konusu ise ücretsiz avukat atanması hakkı da söz konusudur. Nitekim, bu durum ülkemize de kabul edilerek CMK da sanığa veya müştekiye ücretsiz avukat talep etme hakkı tanınmıştır, bir tarafta ekonomik durumunun kötü olduğu gerekçesiyle adil yargılanma hakkının ihlal olmaması için sanığa ücretsiz avukat atanırken diğer taraftan aynı sanıktan suçsuzluğunu ispat için yapacağı temyiz başvurusundan harç talep etmek çelişebilir ve adil yargılanma hakkının ihlalidir.

-Yine hakkında mahkumiyet kararı verilen sanık, mahkeme kararının yanlış olduğu iddiasıyla temyiz başvurusunda bulunurken harç ödeyecektir. Şayet sanığın iddia ettiği gibi yerel mahkeme kararı yanlış ise ve karar temyiz mahkemesinin bozması nedeniyle beraat ile sonuçlanır ise sanığın ödediği harç kendisine iade edilmemektedir. Böylece sanık haksız yere açılmış bir ceza davası sonrası, aleyhine verilmiş yanlış bir mahkumiyet hükmünün düzeltebilmek için temyiz harcı ödemek zorunda kalacak ve daha sonra suçsuzluğunu ispat etmesine rağmen bu harç kendisine iade edilmeyecektir.

-Yine hakkında haksız yere mahkumiyet kararı verildiği iddiasıyla yerel mahkeme kararını temyiz etmek isteyen ancak yeterli ekonomik gücü olmadığı için temyiz harcını ödeyemeyen kişinin durumu ne olacaktır. Hukuk mahkemelerinde benzer bir durum karşısında temyiz ve mahkeme harçlarının devlet tarafından ödenmesini düzenleyen adli yardım müessesesi vardır. Oysa CMK.'da bu yönde bir düzenleme de bulunmadığından ekonomik durumu kötü olan ve sırf bu nedenle temyiz yoluna başvuramayan kişiler açısından yargılama süreci tamamlanmamış olacaktır. Bir olayda maddi gerçeğin ortaya çıkması her zaman devlet tarafından elde edilecek maddi menfaatlerden daha önemlidir. Bu durum sosyal hukuk devletinin vazgeçilmez ilkesidir. Devlet maddi bir gelir elde etmek amacıyla ekonomik durumu kötü vatandaşlarının yargılama sürecini tamamlamalarına engel olamaz.

-Yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 'herkes iddialarını mahkeme önüne taşıma hakkını' adil yargılama ilkesinin bir unsuru olarak kabul etmiştir. Her ne kadar 6. madde metninde bu husus açıkça belirtilmemiş ise de, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik içtihatları bu yöndedir. Harçlar konusunda değişikliğe yol açan 6217 sayılı Yasanın 12. ve 13. maddeleri kişilerin mahkemeye erişim hakları ortadan kaldırılacak durumlara da yol açabilmektedir. Bu durum aşağıdaki hallerde mümkün olmaktadır.

1) Kendisine zorunlu müdafii tayin edilen sanık hakkında kendisinin yokluğunda zorunlu müdafinin huzurunda mahkumiyet kararı verildiği takdirde, temyiz süresi karar müdafinin yüzüne karşı verildiği için tefhimle başlamaktadır. (CMK 273) ve temyiz süresi 7 gündür. Sanık müdafii temyiz harcını ödeme yükümlülüğü yoktur. Bu nedenle 7 günlük süre içinde sanık müdafii sanığa ulaşarak karar verildiğini ve

temyiz harcının yatırılması gerektiğini sanığa bildirmesi gerekir. Ceza dosyasında sanığa ait bir telefon numarasının bulunmaması halinde sanık müdafii haber verme işini posta yolu ile yapmak zorunda kalacaktır, bu durumda da 7 günlük temyiz süresi içinde posta yolu ile bilginin sanığa ulaşması ve sanığın temyiz harcını ödemesi mümkün olmayacaktır. Esasa benzer temyiz harcı uygulaması hukuk mahkemelerinde de söz konusudur. Ancak hukuk mahkemelerinde avukat ile müvekkil arasındaki ilişki isteğe bağlı bir vekalet ilişkisine dayandığı için avukatın müvekkiline ulaşması daha kolaydır, ayrıca hukuk mahkemelerinde temyiz süresi tefhim ile (açıklama ile) değil kararın tebliği ile başlamaktadır. Ayrıca temyiz süresi 15 gündür, hakimın gerekçeli kararı 15 gün içinde yazma zorunluluğu ve postada geçecek süre dikkate alındığında hukuk mahkemelerinde karar kendisine tefhim edilen avukatın temyiz harcını yatırması için en az 30 günlük bir makul süre bulunmaktadır. Oysa ceza davasında bu süre 7 gün ile sınırlıdır ve sanığın temyiz mahkemesine ulaşma imkanı ortadan kaldırmaktadır.

2) Yine benzer şekilde işlediği bir başka suç nedeniyle cezaevinde bulunan sanığın 7 günlük süre içinde (ekonomik durumunun kötü olması halinde) temyiz harcını temyiz ederek ödemesi bir çok kez mümkün olmayacak ve sanığın mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldıracaktır.

Sonuç olarak tarafların temyiz yoluna başvurusunun maliyetinin olması nedeniyle, devlet ileride haksız çıkacak tarafa yüklenmek üzere bir temyiz gideri öngörebilir. Ancak bu giderlerin harç olarak düzenlenip temyiz başvurusunun şartı olarak düzenlenmesi Anayasaya ve 6. maddeye aykırıdır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle 492 sayılı Harçlar Yasasının 12. ve 13. maddeleri ile değişik ve ceza davalarında temyiz halinde harç alınmasını öngören 13. madde ve I sayılı tarifenin Anayasanın 2, 38, 141/son ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. maddesine aykırı olması nedeniyle iptaline karar verilmesi saygı ile arz olunur.”.

4- Şanlıurfa 2. Ağır Ceza Mahkemesi başvuru kararında şu gerekçelere yer vermiştir:

“İncelenen dosya kapsamına göre talep eden sanık zorunlu müdafii tarafından sanığın bir kısım arkadaşları ile birlikte ticaret maksadıyla

esrar maddesi bulundurmak suçundan neticeten 4 er yıl 2 şer ay hapis ve 1.000 er TL adli para cezası ile cezalandırılmalarına ilişkin mahkememizin 13/05/2011, 2010/45 esas, 2011/134 karar nosu ile 13/05/2011 tarihinde verilen kararın süresinde 20/05/2011 tarihinde temyiz ederek temyiz ile birlikte öncelikle 14/04/2011 tarih, 6217 sayılı Yasanın 13. maddesi ile getirilen ceza mahkemelerine yönelik temyiz başvuru harcının Anayasaya aykırı olduğundan bahisle Anayasa Mahkemesine götürülerek iptalini talep ettiği görülmüştür.

Talebin re'sen de gerek talep doğrultusun da gerek talep dışı değerlendirilmesin de ilgili Yasanın 492 sayılı Harçlar Kanununun 1 sayılı tarifesinin (a) bendine eklenen ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularına ilişkin getirilen 40,00 TL harç alınmasına yönelik düzenlemenin aşağıda gerekçesi açıklanacağı üzere Anayasaya aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

1- Olayımızda sanık 5271 sayılı CMK'nın 150/2. fıkrası uyarınca zaten kendisini savunamayacak durumda ekonomik güçlük içerisinde bulunan birisi olduğu için kendisine mahkememizce resen zorunlu müdafii tayin edilmiştir. Zorunlu müdafii olarak Av. Baran Karadağ tayin edilmiştir. Bu şekilde yargılama devam ettirilerek kendisine müdafii dahi tayin edemeyecek durumda olan sanığın yargılaması müdafii huzuruyla sonuçlandırılmıştır. Yargıtayda uygulamaları doğrultusunda kendisine özel müdafii tutamayacak kadar sosyo-ekonomik açıdan zorluk içerisinde bulunan sanıklar için tayin edilen müdafiilere yönelik zorunlu müdafiilik ücretleri de her ne kadar aksine hüküm bulunsa da sanığa yükletilmemektedir. Bu husus 2709 sayılı 1982 Anayasasının sosyal devlet olması ilkesi gereği olup müdafiilik ücreti kendisinden alınamayan sanıkların aleyhlerine çıkan kararların en doğal hakları olan temyiz haklarının zaten başta sosyo-ekonomik durumu iyi olmadığı anlaşılan sanıklardan gerek sanıktan gerek zorunlu müdafiiden temyiz harcı istenmesi suretiyle zora koşulması Anayasanın 5. maddesinde düzenlenen kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak olan devletin temel amaç ve görevlerine aykırılık teşkil etmektedir.

2- Sanık veya zorunlu müdafii tarafından 1 nolu fıkra gereği ödenmemesi gerektiği halde 492 sayılı Harçlar Kanununun geçici 1. maddesinde yapılan değişiklikle temyiz başvurusu için 40,00 TL ödenmesi yolunda getirilen zorunluluk yine Anayasamızın 10. maddesinde düzenlenen herkesin benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğuna yönelik düzenlemeye de aykırıdır. Devlet ayrıca da bu eşitliği yaşama geçmesini de sağlamakla da yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aynı madde uyarınca aykırı olarak yorumlanamaz. Yine devlet organları ve idare makamları 10/son fıkra gereği bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

3- Yine bu şekilde kişi hürriyetini tahdit edecek ceza ve yaptırımlara karşı temyiz yoluna başvuru için harç alınması uygulaması getirilmesi şartı Anayasamızın 12. maddesinde düzenlenen herkesin kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğuna ilişkin düzenlemeye de aykırıdır. Ayrıca 13. madde gereği de temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin bir durumda söz konusu değildir.

4- Yine aynı şekilde ilgili kanun maddesi Anayasanın 17/1. fıkrasında düzenlenen herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir ki, belki de temyiz harcının ödenmemesi sebebiyle kesinleştirme işlemi gerekebilecek kararda parası olan bir kısım sanıkların temyiz etmesi ile bozulabilecek hüküm açısından temyiz edemediği için kesinleşen hüküm infaz olunacak ve bu şekilde haksız bir şekilde aynı suç arkadaşlarının durumuna nazaran beraat etmesi gerekirken bir süre hürriyeti tahdit olabilecektir. Bu durumda yine Anayasanın 19. maddesinde düzenlenen herkesin kişi hürriyetine ve güvenliğine sahip olması ilkesine aykırıdır.

Ayrıca çok açık bir şekilde Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak, iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olması ilkesine de aykırıdır.

5- Yine Anayasanın 40. maddesinde düzenlenen Anayasayla tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkesin, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkını da ihlal edici mahiyettedir.

6- Yine Anayasanın 65. maddesinde düzenlenen devletin sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasayla belirlenen görevlerinin bu görevlerin amaçlarına uygun özellikleri gözetilerek, mali kaynaklarının yeterli ölçüde yerine getirilmesi zorunluluğuna ilişkin düzenlemeye de aykırıdır.

7- Yine Anayasanın 141/son fıkrasında düzenlenen davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasına yönelik düzenlemeye de aykırıdır.

8- Anayasanın 11. maddesi gereği Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organları ve diğer tüm kurum kuruluşları bağlayan temel hukuk kuralları olup 11/2. fıkra gereği kanunlar Anayasaya aykırı olamaz hükmüne de aykırı olup;

Yukarıda arz edilen nedenler ve resen dikkate alınacak nedenlerle 492 sayılı Harçlar Kanununda ceza muhakemeleri temyiz başvurularında harca tabi olduğu yolundaki düzenlemenin Anayasanın yukarıda yazılı bentlerine aykırılık teşkil ettiği yolunda mahkemede vicdani kanaat oluşmakla, 2709 sayılı 1982 tarihli Anayasanın 152/1. fıkrası gereğince Anayasa Mahkemesine müracaat edilmesi ayrıca hak kaybına sebebiyet vermemek açısından da temyiz edilen dava dosyasının temyiz harcının adli yardım kapsamında resen karşılanarak temyiz formu düzenlenmek suretiyle Yargıtay'a gönderilmesi yolunda aşağıdaki karar kurulmuştur.

Gerekçesi açıklandığı üzere;

1- Re'sen ve sanık müdafinin, gerekçeleri de yerinde görülmekle, talebinin kabulüne,

2- 492 sayılı Harçlar Kanununun geçici 1. maddesinin yargı harçlarına ilişkin 1 sayılı tarifesinin (a) bendinde düzenlenen mahkeme harçlarına ilişkin kısma 31/03/2011 tarih 6217 sayılı Kanunun 13. maddesi ile eklenen ceza ibaresi ile yine devamındaki 4 nolu temyiz, istinaf ve itiraz harçlarına yönelik aynı Yasayla getirilen (b) fıkrasındaki Yargıtay Ceza Dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40,00 TL alınmasına yönelik düzenlemenin ve bu düzenlemeyi getiren 6217 sayılı Kanunun 13/1. fıkrasındaki 492 sayılı Kanunun 1 sayılı tarifesinin A- Mahkeme harçları bölümünün "hukuk" ibaresinden sonra gelmek üzere "ceza" olarak eklenen ibarenin ve devamı 4 nolu temyiz, istinaf ve itiraz harçlarına yönelik (b) fıkrasındaki Yargıtay Ceza Dairelerine

yapılacak temyiz başvurularında 40.00 TL alınmasına yönelik düzenlemelerin ayrı ayrı 2709 sayılı 1982 tarihli Anayasanın 152 ve devamı maddeleri gereğince iptaline karar verilmesi,

dosyanın yasanın iptaline karar verilmesi talep olunmakla anayasa mahkemesi başkanlığına gönderilmesine, (...) karar verildi.”

5- Nazilli Ağır Ceza Mahkemesi başvuru kararında şu gerekçelere yer vermiştir:

“2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 36. maddesinde tanımlanan adil yargılanma hakkı ve hak arama hürriyetine göre herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Maddenin tanımından bu hakkın yalnızca yargılama aşamasının adillığının değil, kararın infazının tamamlanmasına kadar geçen tüm sürecin adillığının sağlanmasından bahsedildiği anlaşılmaktadır. Kişilerin adalete erişiminin kolaylıkla sağlanması ve herhangi bir sınırlama ile karşılaşılması adil yargılanma hakkının gereğidir. Ceza yargılamasında temyiz harcının karşılanamaması durumunda yerel mahkemenin hukukilik denetiminin yerine getirilememesi durumunda kişilerin hak arama hürriyetinin kısıtlanacağı aşıkardır.

6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 13. maddesi ile getirilen ceza yargılamasında temyiz başvurusunun temyiz harcı yatırılması şartı, temyiz harcını karşılayamayacak durumda olan kişilerin hak arama hürriyetinden faydalanamamaları, adil yargılanma haklarının zarar görmeleri sonucunu doğuracaktır.

Bu nedenlerle 6217 sayılı Yasanın 13. maddesi ile getirilen düzenlemenin, Anayasa’nın 36. maddesine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği kanaati hasıl olmuş ve aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

03/04/2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 40. maddesi kapsamında yapılan incelemede; sanıklar ve

müdafiî tarafından ileri sürülen Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanaatine ulaşıldığından;

1) Sanıklar ve sanık müdafiinin taleplerinin kabulüne,

2) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararı aslının, başvuru kararına ilişkin tutanağın, dava dilekçesi, iddianame ve duruşma tutanaklarının ve gerekçeli kararın onaylı örneklerinin dizi listesine bağlayarak anayasa mahkemesi'ne gönderilmesine (...) karar verildi.”.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- 31.03.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12. maddesi şöyledir:

“2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde yer alan “açılan davalar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve kanun yolu başvuruları ile ceza mahkemelerinden verilen kararlara karşı kanun yolu başvuruları,” ibaresi eklenmiştir”.

2- 6217 sayılı Kanun'un 13. maddesi şöyledir:

“492 sayılı Kanunun (1) sayılı Tarifesinin “A- Mahkeme Harçları” bölümünün “Hukuk ve ticaret davalarıyla, idarî davalarda ihtilafsız yargı konularında ve icra tetkik mercilerinde” başlığında yer alan “Hukuk” ibaresinden sonra gelmek üzere “, **ceza**” ibaresi eklenmiş, “IV. Temyiz ve itiraz harçları” kısmı başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı Kanunun (2) sayılı Tarifesinin “II- Maktu harçlar” bölümünün (11) numaralı bendine “miras taksim mukaveleleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “mirasçılık belgesi,” ibaresi eklenmiştir.

“IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları:

a) Yargıtay hukuk dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 90 TL

b) **Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL**

c) Danıştaya yapılacak temyiz başvurularında 90 TL

d) Yürütmenin durdurulmasına ilişkin itirazlar dahil olmak üzere bölge idare mahkemelerine itirazen yapılacak başvurularda 50 TL

e) Bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerine yapılacak istinaf yolu başvurularında 50 TL

f) Bölge adliye mahkemeleri ceza dairelerine yapılacak istinaf yolu başvurularında 20 TL

g) İdarî yaptırımlar konusunda sulh ceza mahkemelerince verilen son karara karşı itirazen yapılacak başvurularda 20 TL

h) İcra mahkemelerinin kararlarına karşı itirazen yapılacak başvurularda 20 TL”.

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında, Anayasa’nın 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 38, 40., 65. ve 141. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

A- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün 8. maddesi gereğince 2011/66 Esas sayılı dosyada 30.6.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasa’nın 152. maddesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 40. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa’ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, ilgili kural ya da kuralların iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurmaya yetkilidir. Ancak bu hükümler uyarınca, bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi’ne başvurabilmesi için, yönteminde açılmış, mahkemenin görevine giren bakmakta olduğu bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın da bu davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise, bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kanun veya kanun hükmünde kararnamelerdir.

Mahkeme, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12. ve 13. maddelerinin iptali istemiyle başvurmuştur.

6217 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle, 2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 13. maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde yer alan "açılan davalar" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "ve kanun yolu başvuruları ile ceza mahkemelerinden verilen kararlara karşı kanun yolu başvuruları," ibaresi, Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan kanun yolu başvurularının harçtan istisna tutulmasıyla ilgili olup, itiraz başvurusuna konu dosyada Cumhuriyet savcısı tarafından yapılmış kanun yolu başvurusu bulunmadığından, bakılmakta olan davada uygulanacak kural değildir.

Diğer taraftan 6217 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle, 492 sayılı Kanun'un (2) sayılı Tarifesinin "II- Maktu harçlar" bölümünün (11) numaralı bendine "miras taksim mukaveleleri," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "mirasçılık belgesi," ibaresi, mirasçılık belgesi düzenlenmesi biçimindeki noterlik işleminden alınacak harçlarla; değiştirilen "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" kısmının (a), (c), (d), (e), (f), (g) ve (h) fıkraları ise Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvuruları dışındaki kanun yolu başvurularıyla ilgilidir. Davanın noterlik işlemleriyle herhangi bir ilgisi bulunmadığından ve yargılama sonucu verilen karar da itiraz veya istinaf yoluna değil, Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz kanun yoluna tabi olduğundan, söz konusu ibare ve fıkralar uygulanacak kural değildir.

Bu nedenlerle,

31.3.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un:

1- 12. maddesiyle, 2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 13. maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde yer alan "açılan davalar" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "ve kanun yolu başvuruları ile ceza mahkemelerinden verilen kararlara karşı kanun yolu başvuruları," ibaresinin,

2- 13. maddesiyle, 492 sayılı Kanun'un;

a- (2) sayılı Tarifesinin "II- Maktu harçlar" bölümünün (11) numaralı bendine "miras taksim mukaveleleri," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "mirasçılık belgesi," ibaresinin,

b- Değiştirilen “IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları” kısmının (a), (c), (d), (e), (f), (g) ve (h) fıkralarının,

itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme’nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralar ve ibarelere ilişkin başvurunun Mahkeme’nin yetkisizliği nedeniyle reddine oybirliğiyle karar verilmiştir.

B- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün 8. maddesi gereğince 2011/54 Esas sayılı dosyada 2.6.2011 gününde, 2011/57 Esas sayılı dosyada 9.6.2011 gününde, 2011/66 Esas sayılı dosyada 30.6.2011 gününde, 2011/69 Esas sayılı dosyada 7.7.2011 gününde ve 2011/91 Esas sayılı dosyada 22.9.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantılarında başvurularda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARLARI

2011/57 Esas sayılı itiraz başvurusunun 9.6.2011 gününde, 2011/66 Esas sayılı itiraz başvurusunun 30.6.2011 gününde, 2011/69 Esas sayılı itiraz başvurusunun 7.7.2011 gününde ve 2011/91 Esas sayılı itiraz başvurusunun 22.9.2011 gününde aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2011/54 Esas sayılı dava ile birleştirilmesine, esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin 2011/54 Esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kurallar, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- 6217 sayılı Kanun’un 13. Maddesiyle 492 sayılı Kanun’un (1) sayılı Tarifesinin “A) Mahkeme Harçları” Bölümünün Başlığına Eklenen “, ceza” İbaresinin İncelenmesi

İtiraz yoluna başvuran mahkemeler tarafından kuralın Anayasa’ya aykırılığına ilişkin doğrudan bir gerekçe gösterilmemiş ise de itiraz konusu diğer kuralla ilgili gerekçeler bir bütün halinde değerlendirildiğinde, niteliği gereği ceza yargılamasında harç

alınamayacağı gerekçesiyle Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

492 sayılı Kanun'un (1) sayılı Tarifesinin "A) Mahkeme Harçları" bölümünün "*Hukuk, ceza ve ticaret davalarıyla, idari davalarda ihtilaflı yargı konularında, Anayasa Mahkemesine bireysel başvurularda ve icra tetkik mercilerinde*" biçimindeki başlığı, mahkeme harçlarına ilişkin genel bir başlık olup, bu bölüm altında kısımlar hâlinde yer alan harçların hangi yargı alanlarındaki hizmetlerden alınacağını ifade etmektedir. Dolayısıyla bir yargı alanında mahkeme harcı niteliğinde harç düzenlemesi yapılmak istendiğinde, öncelikle söz konusu başlığa, ilgili yargı alanına ilişkin bir ibare eklenmekte, daha sonra o yargı alanındaki somut bir yargı hizmetinden alınmak istenen harç veya harçlar ile bunların miktar ve oranlarına, türüne göre başlık altındaki kısımlarda ("I. Başvurma harcı", "II. Celse harcı", "III. Karar ve ilam harcı" ve "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları") yer verilmektedir. Kanun koyucu tarafından ceza yargılaması alanında da mahkeme harcı alınması öngörülmüş ve kuralla söz konusu başlığa "*ceza*" ibaresi eklenmek suretiyle, genel olarak ceza yargılaması alanında mahkeme harcı alınabilmesi sağlanmıştır. Bu nedenle, kuralla ilgili Anayasa'ya aykırılık sorunu, kategorik olarak ceza yargılamasında harç alınıp alınamayacağına ilişkindir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan "*hukuk devleti*", insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, konulan kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerini göz önünde tutan, hakların elde edilmesini kolaylaştıran ve hak arama özgürlüğünün önündeki engelleri kaldıran devlettir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*" hükmüne yer verilmiştir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birisidir.

Devletin harç alma yetkisinin dayanağını oluşturan Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır."* denilmektedir.

Harç, kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlerden yararlananlardan, bu yararlanmaları karşılığı alınan bedeldir. Yargı hizmetleri de, kuşkusuz kamu kurumlarının sunduğu en önemli hizmetlerden biridir. Anayasa'da herhangi bir yargı hizmetinin, ücretsiz olarak verileceğine ve kategorik olarak devletin harç alma yetkisi dışında tutulduğuna dair hüküm bulunmamaktadır.

Ceza yargılamasının her aşamasında harç alınmasını düzenleyen önceki mevzuatı yürürlükten kaldıran 492 sayılı Kanun'un gerekçesinde *"ceza dâvalarının bir harç mevzuu ve sebebi yapılması harçların dayandığı prensip ile bağdaştırılamamış, Devletin âmme menfaatine kullandığı ceza, tedip ve ıslah hakkının suçlulara yönelik bir harç mükellefiyeti getiremeyeceği neticesine varılmıştır."* biçimindeki ifadeye yer verilmişse de, ceza yargılaması hizmetlerinden harç alınmasından vazgeçilmesi de, daha sonra tekrar harç alınması da, kanunla yapılmak koşuluyla kanun koyucunun takdirindedir. Kaldı ki somut olayda aynı husustaki kanuni düzenlemeler farklı içeriktedir. Kanun koyucu, düzenleme yapma konusunda Anayasa kuralları ile bağlı olup, yukarıda açıklandığı üzere kategorik olarak ceza yargısı hizmetlerinden harç alınması bakımından Anayasal engel bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Mehmet ERTEN bu görüşe katılmamıştır.

B- 6217 sayılı Kanun'un 13. Maddesiyle 492 sayılı Kanun'un (1) sayılı Tarifesinin "A) Mahkeme Harçları" Bölümünün Değiştirilen "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" Kısımının (b) Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru kararlarında, ceza alma risk ve tazyiki altında bulunan sanığa devletin hizmet sunduğundan bahsedilemeyeceği, ceza yargılamasında re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu, kendi iradesi dışında hakkında kamu davası açılan kişiden harç alınamayacağı, yargı kararlarına karşı bir üst yargı merciine müracaat etmenin adil yargılanma hakkının gereği olduğu, ekonomik durumu iyi olmayanlar

yönünden hukuk yargılamasındaki adlî yardım hükümlerinin uygulanmasını sağlayacak düzenleme yapılmamış olduğu, amaçlananın aksine harç alınmasının yargılamayı hızlandırmayacağı ve ek yargılama prosedürü oluşturarak yargılamanın uzamasına neden olacağı, ekonomik güçlük içinde olması nedeniyle kendisine müdafî tayin edilen sanıklardan temyiz harcı alınmasının devletin temel amaç ve görevleriyle bağdaşmadığı, savunma hakkının kullanılabilmesi ve suçsuzluğun ispat edilebilmesi için harç ödenmesinin masumiyet karinesini ve Cumhuriyet savcısından harç alınmayarak taraflar arasında harç alınması konusunda farklılık oluşturulmasının eşitlik ilkesini ihlâl ettiği gerekçeleriyle kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 36., 38., 40., 65. ve 141. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6217 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle, 492 sayılı Kanun'un (1) sayılı Tarifesinin "A) Mahkeme Harçları" bölümünün "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" kısmı tüm fıkralarıyla birlikte değiştirilmiş; ceza yargılaması alanındaki kanun yolu başvurularından da harç alınması düzenlenmiştir. Bu kapsamda, kuralla **Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularından 40 TL** harç alınması hükme bağlanmıştır.

Yargı harçlarına ilişkin genel düzenleme niteliğinde olan 492 sayılı Kanun'un 27. maddesinin üçüncü fıkrası ve 32. maddesinin birinci fıkrasında, harcın ödenmemesi hâlinde müteakip işlemlerin yapılmayacağı hükme bağlanmış, 1412 sayılı Kanun'un 316. maddesinde ise, temyiz talebini takip eden işlemler; temyiz dilekçesinin karşı tarafa tebliği, dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tebliğname düzenlenmesi ve bunun ilgililere tebliği olarak gösterilmiştir. Söz konusu hükümler birlikte değerlendirildiğinde, temyiz harcının ödenmemesi hâlinde, temyiz incelemesinin yapılmayacağı sonucu çıkmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "sosyal hukuk devleti", insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, millî gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, güçsüzleri güçlüler

karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözeten devlettir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, kişilerin hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya çalışmak, devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmaktadır.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir"* hükmüne yer verilmiştir.

Harç, kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlerden yararlananlardan, bu yararlanmaları karşılığı alınan bedeldir. Ceza yargılamasında re'sen araştırma ilkesi geçerli ve ilgilinin kendi rızası dışında hakkında kamu davası açılması söz konusu ise de, Yargıtay ceza daireleri tarafından verilen temyiz incelemesi biçimindeki yargı hizmeti, harca tabi olmayan on beş sene ve daha fazla hapis cezalarına hükmedilmesi hâli dışında, temyiz hakkı bulunanın kendi iradesiyle yaptığı temyiz başvurusu üzerine verilmektedir. Söz konusu hizmeti talep edenlerden, bunun karşılığında harç alınması, harçlara ilişkin genel prensiplere aykırı değildir.

Kanun koyucunun yargı hizmetlerinin verilmesi karşılığında harç alınması biçiminde düzenleme yapma yetkisi bulunmakla birlikte, bunun Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında bulunan mahkemeye erişim hakkını engellememesi için, "harcın miktarının makul olması", "harcın alınmasında haklı bir amacın olması", "ulaşılacak istenen amaç ile harç miktarı arasında orantı olması" ve "ödeme gücü olmayanlar bakımından etkili adli yardım sisteminin olması" kriterlerine uyulması gerekir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları da bu yöndedir (Tolstoy-Miloslavsky/İngiltere, 13.6.1995, No: 18139/91; Kreuz/Polonya, 18.6.2001, No: 28249/95; Bakan/Türkiye, 12.6.2007, No: 50939/99; Ülger/Türkiye, 26.6.2007, No: 25321/02).

Ödeme gücü olmayanlara etkili adli yardım sağlayacak bir sistem itiraz konusu kuralla birlikte düzenlenmediği gibi, genel olarak ceza yargılaması alanında da, harçlar dâhil "yargılama giderlerinden muafiyet" sağlayan adli yardım düzenlemesi bulunmamaktadır. Yine hukukumuzda adli yardıma ilişkin tek düzenleme olan 6100 sayılı

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümlerinin, kuralla getirilen temyiz harcı bakımından da uygulanmasını sağlayacak herhangi bir atıf yapılmamıştır. Dolayısıyla kural, ödeme gücü olmayanlar bakımından mahkemeye erişim hakkını engelleyecek niteliktedir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden, ayrıca 10. ve 141. maddeler yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 11., 12., 13., 17., 19., 38., 40. ve 65. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Mehmet ERTEN, bu sonuca farklı gerekçeyle katılmıştır.

Alparslan ALTAN ve Burhan ÜSTÜN, bu görüşe katılmamışlardır.

VII- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında *“Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez”* denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

31.3.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 13. maddesiyle, 2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun (1) sayılı Tarifesinin “A) Mahkeme Harçları” bölümünün değiştirilen “IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları” kısmının “Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL” biçimindeki (b) fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal

hükmünün, kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Mehmet ERTEN bu görüşe katılmamışlardır.

VIII- SONUÇ

31.3.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 13. maddesiyle, 2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu’nun;

1- (1) sayılı Tarifesinin “A- Mahkeme Harçları” bölümünün “Hukuk ve ticaret davalarıyla, idarî davalarda ihtilafsız yargı konularında ve icra tetkik mercilerinde” başlığında yer alan “Hukuk” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “, ceza” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Mehmet ERTEN’in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Değiştirilen “IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları” kısmının “Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL” biçimindeki (b) fıkrasının Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Alparslan ALTAN ile Burhan ÜSTÜN’ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- Değiştirilen “IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları” kısmının (b) fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Mehmet ERTEN’in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

20.10.2011 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY YAZISI

Harçlar Kanunu'nun değiştirilen "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" kısmının (b) fıkrası, Anayasa'nın 2., 5. ve 36.maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Hukuk devleti ilkesine ve adil yargılanma hakkına aykırılığı saptanan bir yasa kuralının uygulanmasına derhal son verilmesi gerekirken, iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Bu nedenle Anayasa'ya aykırı olan kural altı ay daha hükmünü sürdürecektir ve kişilerin adil yargılanma hakkını haleldar edecektir. Bunun haklı bir gerekçesi yoktur. Her ne kadar devletin gelirlerinde öngörülmeleyen bir azalmaya yol açılmaması düşünülebilirse de, Anayasa'ya aykırılığın saptanmasından itibaren, bu gelirler Anayasa'nın 73. maddesi bağlamında yasal dayanağı olan gelirler kabul edilemeyeceğinden, gelir kaybından da söz edilemez. Süre verilmek suretiyle Devletin Anayasa'ya aykırı olarak gelir toplamasına izin verilmiş olmaktadır.

Bu nedenle altı ay süre verilmesine katılmıyorum.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY VE FARKLI GEREKÇE

I- 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun; (1) sayılı Tarifesinin;

1- A) Mahkeme harçları başlığında yer alan “ceza” ibaresi ile

2- IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları başlığının (b) bendinde yer alan “**Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL**” biçimindeki cümlelerin, Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmesi.

İtiraz konusu düzenlemeler, ceza mahkemesi kararlarına karşı Yargıtay Ceza Dairelerine yapılacak temyiz (kanun yolu) başvurularında, sanıkları da kapsar biçimde harç alınmasını öngörmektedir.

Devletin, kanunla düzenlediği ve hükümle de uygulanmasını sağladığı cezanın genel amacı, işlenen suç ile bozulan kamu düzenini yeniden tesis etmek ve suç işleyenleri ıslah ederek topluma kazandırmaktır.

İşlenen bir suçta maddi gerçeğe ulaşmak için başvuru ceza muhakemesi ise suç işlendiğinin öğrenilmesiyle başlayıp, açılan kamu davası ve re'sen yapılan araştırma ile varılan yargılama sonucunda, sanık veya sanıklar hakkında bir hüküm verilmesine kadar geçen süreci ifade eder. Bu süreçte, ceza mahkemesi kararına karşı Yargıtay ceza dairesine yapılacak temyiz başvurularının da dâhil olduğunda duraksama bulunmamaktadır.

492 sayılı Kanun'un gerekçesinde “*fertlerin özel menfaatlerine ilişkin olarak, kamu kurumları ve hizmetlerinden yararlanmaları karşılığında yaptıkları ödemeler*”, harç olarak tanımlanmıştır. Ceza yaptırımının uygulanabilmesi için açılan kamu davasının tehdidi altında bulunan sanığa, Devletin, özel yarar amacıyla hizmet sunduğundan bahsedilemeyeceği açıktır. Bu nedenle Devletin, kamu düzenini sağlayabilmek için kamu adına açtığı ceza davaları aracılığıyla uyguladığı ceza, tedip (kınama) ve ıslah hakkı, ona tanınan kamu gücünün bir gereği olup, bu durum, harç alınmasının sebebi olarak kabul edilemez.

Anayasa Mahkemesi birçok kararında, Anayasa'nın 2. maddesinde ve Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan “hukuk devleti” ilkesini, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren,

eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, konulan kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerini göz önünde tutan, hakların elde edilmesini kolaylaştıran ve hak arama özgürlüğünün önündeki engelleri kaldıran devlet olarak tanımlamıştır.

Buna göre, yasa koyucunun, konulan kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerini göz önünde tutması ve adaletli bir hukuk düzeni kurması gerekir. İtiraz konusu düzenlemeler ile Devletin, kamu düzenini sağlayabilmek için kamu gücüne dayanarak re'sen açtığı kamu davasında sanıktan harç almak istemesi, yapılan işin açıklanan özelliği ve sanığın kamu davası karşındaki konumu gereğince adalet ve hakkaniyet ölçüleriyle bağdaşmaz.

Anayasa'nın 38. maddesinde, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılamayacağı belirtilmiştir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan "masumiyet karinesi", hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin, suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmektedir.

Kamu adına açılan davayla suçlanan kişinin, suçsuzluğunu ispat edebilmesi için Devlete harç ödemesinin açıklanan masumiyet karinesi ile bağdaştırılması da mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle sanıkları da kapsayan itiraz konusu düzenlemelerden;

a)- "**ceza**" ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu için iptaline karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun redde ilişkin kararına,

b)- "**Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL**" harç alınmasına ilişkin cümlelerin yine Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırılığı gerekçe yapılarak iptal edilmesi gerektiğini düşündüğüm için de iptale katılmakla birlikte çoğunluğun iptal gerekçesine,

katılmadım.

II- "Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL" biçimindeki cümle, sonuçta çoğunluk görüşüyle Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edildiği ve iptalin hukuksal boşluk doğurmamasına ve kamu yararını ihlal edici nitelikte de bulunmamasına rağmen, kuralın

yürürlüğünün sürdürülmesine karar verilmesi, Anayasal denetimin amacına ve buna bağlı olarak da hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenle çoğunluğun kuralın yürürlüğünün altı ay süreyle uzatılması gerektiğine ilişkin kararına katılmadım.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY YAZISI

31.03.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 13. maddesiyle, 2.7.1964 günlü, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 13. maddesiyle değiştirilen "IV. Temyiz, istinaf ve itiraz harçları" fıkrasının "**Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında 40 TL**" biçimindeki (b) bendi Anayasa'nın 2., 5. ve 36. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

İtiraz konusu kuralla, Harçlar Kanunu'na ibareler eklenmek suretiyle ceza yargılaması alanında Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında mahkeme harcı alınması öngörülmüştür.

Harç, kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlerden yararlananlardan, bu yararlanmaları karşılığında alınan bedeldir. Resen temyize tabi olup harçtan muaf bulunan onbeş sene ve daha fazla hapis cezalarına mahkûmiyet hali dışında, Yargıtay ceza daireleri tarafından verilen temyiz incelemesi biçimindeki yargı hizmeti temyiz hakkı bulunanın kendi iradesiyle yaptığı temyiz başvurusu üzerine verilmektedir. Bu hizmeti talep edenlerden bu hizmet karşılığında harç alınmasında Anayasa ve harçlara ilişkin genel prensiplere aykırılık bulunmamaktadır. Nitekim çoğunluk görüşünde de bu husus belirtilmiştir. Çoğunluğun Anayasa'ya aykırılık ve iptal gerekçesi münhasıran "ödeme gücü bulunmayanlara adli yardım sağlanmamış olması" olgusuna dayanmaktadır.

İtiraz konusu kurala ilişkin madde gerekçesinde, yargı mercilerine yapılacak itiraz, istinaf ve temyiz yolu başvurularında harç alınması ile yargılamayı uzatmaya yönelik olarak yapılan başvuruların önlenmesi ve

bu suretle yargı mercilerindeki iş yükünün azaltılmasının amaçlandığı belirtilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi adil yargılama hakkı kapsamında bulunan mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını ve doğası gereği Devlet'in bu hususta düzenleme yapma yetkisi bulunduğunu kabul etmektedir. (AİHM, Bakan/Türkiye, 12.6.2007 T., No: 50939/99). Mahkeme bu açıdan, "harcın alınacağı yargılama aşaması", "harcın miktarının makul olması", "harcın alınmasında haklı bir amacın olması", "ulaşılacak istenen amaç ile harç arasındaki orantı olması" ve "ödeme gücü olmayanlar bakımından etkili adli yardım sisteminin olması" biçimindeki kriterleri dikkate almaktadır. (AİHM, Kreuz/Polonya, 18.06.2001 T., No: 28249/95; Bakan/Türkiye, 12.6.2007 T., No: 50939/99; Ülger/Türkiye, 26.06.2007 T., No: 25321/02; Tolstoy-Miloslavsky/İngiltere, 13.06.1995 T., 18139/91). Bu kriterler gözetilerek itiraz konusu kuralla bakıldığında şu sonuçlara varılmaktadır:

- Harcın, yargılamanın ilk derece aşamasında veya kanun yolu aşamasında alınması farklı değerlendirilmektedir. Yargılamanın ilk derece aşamasında alınacak bir harcın mahkeme önünde iddia ve savunmayı hiç dile getirememesi sonucunu doğurabileceği ve bu nedenle bu aşamada harç alınmasının daha sıkı koşullara bağlanması gerektiği kabul edilmektedir. Yargılamanın kanun yolu aşamasında harç alınması bakımından ise, daha önce iddia ve savunmanın bir mahkeme önünde dile getirilmesine imkân tanınmış olduğundan, üye devletlerin, daha geniş bir düzenleme yetkisi bulunduğu benimsenmektedir. (AİHM, Bakan/Türkiye, 12.6.2007 T., No: 50939/99; Tunç/Türkiye, 11.2.2008 T., No: 20400/03; Eyüp Kaya/Türkiye, 23.9.2008 T., No: 17582/04; Bek/Türkiye, 20.4.2010 T., No: 23522/05). İtiraz konusu kuralla öngörülen temyiz harcı, yargılamanın ilk derece aşamasının bitmesinden, ilgililerin iddia ve savunmalarını bir mahkeme önünde dile getirmesinden sonraki bir aşama olan kanun yolu aşamasında alınmaktadır. Bu nedenle itiraz konusu kural kapsamında, kanun koyucunun yargı hizmetine harç biçiminde bir mali yükümlülük getirme bakımından daha geniş yetkisinin bulunduğu kabul edilmesi gerekir.

- Harcın miktarının makul olması, mahkemeye erişim hakkını engelleyecek kadar yüksek olmaması gerektiği belirtilmektedir. AİHM kararlarında yargılama giderleri ve harç miktarlarının yüksek olup

olmadığı belirlenirken, asgari ücret miktarı dikkate alınmaktadır. Ülkemizde brüt en yüksek aylık asgari ücret, 1 Ocak-30 Haziran 2011 tarihleri arasında 796,50 TL ve 1 Temmuz-31 Aralık 2011 tarihleri arasında 837 TL olarak tespit edilmiştir. İtiraz konusu kuralla getirilen 40 TL'lik harç ise bunun yaklaşık yirmide biri tutarında olup oldukça düşük miktardadır.

- Haklı bir amaca ulaşmak için harç alınması gerektiği kabul edilmektedir. İlgili kanunların gerekçelerinde, kanun yolu harçlarının alınmasındaki amaç, *“gereksiz ve kötü niyetli kanun yolu başvurularını engellemek ve böylelikle kanun yolu mercilerinin zaman ve emek kaybının önüne geçmek, iş yükünü azaltmak”* olarak gösterilmiştir. Gereksiz başvurular nedeniyle mahkemelerin artan iş yüklerinin azaltılması, tüm dünyada çözümü aranan en önemli yargılama sorunlarından biri olup, bunun haklı bir amaç olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

- Harç alınan işlem ve harç miktarı ile ulaşmak istenen amaç arasında orantısızlık bulunmaması gerektiği ifade edilmektedir. Gereksiz temyiz başvuruları önlenerek, temyiz merciinin iş yükünün azaltılması amacı ile yargılamanın ilk derece safhası geçtikten, iddia ve savunmaların bir mahkeme önünde dile getirilmesinden sonra alınacak 40 TL gibi oldukça düşük miktardaki temyiz harcı arasında orantısızlık bulunmadığı açıktır.

- Adil yargılanma hakkı kapsamında bulunan mahkemeye erişim hakkı bakımından, üye devletlerin mali bir yükümlülük getirebilecekleri kabul edilmekle birlikte, bu hakkın engellenmemesi için ödeme gücü olmayanlara etkili bir adli yardım sağlayacak sistemin varlığı aranmaktadır. Dava masrafı çok yüksek ise ve adli yardım verilmemişse, mahkemeye ulaşma hakkının özü zedelenebilir, mahkemeye ulaşma hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirilmiş olabilir. Masraf çok yüksek tutularak, yargı yerine ulaşma hakkının özü zedelenmemeli, yargı yerine ulaşma hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirilmemelidir. (Kreuz v. Polonya, 19.06.2001, para. 62-67: Ait-Mouhoub v. Fransa, para 57-58). Ancak AİHM, devletin kamu kaynaklarından sadece gerçekten ihtiyacı olan davacılara adli yardım yapmak istemesini meşru bir kaygı olarak kabul etmektedir. (Tunç/Türkiye, 11.2.2008 T., No: 20400/03). Devletlerin kaynaklarının sınırlılığı dikkate alınarak, bazı durumlarda, adli yardım verilmemesi haklı ve meşru görülmektedir.

Ülkemizde ceza kanun yolu açısından özel bir adlî yardım sistemi düzenlenmemiştir. Hukuk yargılaması dışındaki yargı alanlarına ilişkin usul yasalarında, hukuk yargılamasındaki adlî yardım hükümlerine yapılan atıflardan, kanun koyucu tarafından, adlî yardıma ilişkin bu hükümlerin tüm yargılama alanları bakımından ortak hüküm niteliğinde görüldüğü sonucu çıkmaktadır. Ancak ceza yargılamasında hakları genişletici kıyas serbest olduğundan, ceza mahkemeleri kararlarına karşı temyiz başvurusunda bulunacak olan, ancak harcı ödeme gücü bulunmayanlar bakımından hukukumuzda adlî yardıma ilişkin tek düzenleme niteliğindeki 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334-340. maddelerinin, burada kıyasen uygulanması olanağı bulunmaktadır. Nitekim uygulamada da bu yönde kararlar verildiği görülmektedir. Ayrıca 10.6.2011 günlü, 27960 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'le, temyiz, istinaf ve itiraz harçlarının müdafiler tarafından ödenmesi hâlinde, bunların herhangi bir kesintiye tabi olmadan müdafilere ödeneceğine dair değişiklik yapılmak suretiyle, dolaylı bir adlî yardım düzenlemesine yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere Anayasa'ya aykırı olmayan itiraz konusu ibare ile getirilen düzenlemenin AİHS sistemine ve AİHM içtihatları ile ortaya konulan ilkelere de aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularından 40 TL harç alınmasını düzenleyen kuralın, münhasıran, bu miktarı ödeyemeyecek bulunanlar için açıkça adli yardım sağlanmaması olgusuna dayalı olarak Anayasa'ya aykırı görülerek iptaline karar verilmesi adil yargılanma hakkı, mahkemeye erişim hakkı ve adli yardım kurumu ile ilgili olarak kabul edilen standart ve yaklaşımlarla bağdaşmamaktadır.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurala yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Esas Sayısı : 2011/60

Karar Sayısı : 2011/147

Karar Günü : 27.10.2011

İPTAL DAVASINI AÇAN: Anamuhalefet (Cumhuriyet Halk) Partisi TBMM Grubu adına Grup Başkanvekilleri M. Akif HAMZAÇEBİ ile Muharrem İNCE

İPTAL DAVASININ KONUSU: 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu’nun 1. ve 2. maddelerinin, Anayasa’nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

İptal ve yürürlüğün durdurulması istemini içeren 6.6.2011 tarihli dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“II. GEREKÇE

A- Yetki Yasalarının ve Kanun Hükmünde Kararnamelerin Anayasal Konumu Yönünden Genel İnceleme

6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı “Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu” ile ilgili olarak, Anayasaya aykırılık savının anlatılabilmesi için öncelikle yetki yasalarının ve kanun hükmünde kararnamelerin (KHK) anayasal konumu üzerinde durulması, bu yöndeki anayasal ilkelerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, KHK çıkarma konusundaki anayasal yetkinin, anayasal sınırlar içinde, Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkelerine uygun olarak, etkin,

verimli ve yerinde kullanılması hususu doğru değerlendirilemez. Bu temel anayasal ilkeler, Anayasayı yorumlamak ve anayasal denetimi yapmak amacıyla, Anayasayla kurulmuş Anayasa Mahkemesinin, yetki yasalarıyla ilgili olarak verdiği birçok kararda yer almış ve yerleşik içtihat haline gelmiştir.

Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarında yetki yasalarının ve KHK'lerin anayasal konumu ve ilkeleri şöyle açıklanmıştır:

Anayasanın 6 ncı maddesinde, Türk Milletinin egemenliğini yetkili organları eliyle kullanacağı, 7 nci maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin olduğu ve devredilemeyeceği, 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği; 9 uncu maddesinde de, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı belirtilmiştir. Anayasanın "Başlangıç"ının dördüncü paragrafına göre, kuvvetler ayrılığı Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli bir devlet yetkisinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı bir işbölümü ve işbirliğidir. Üstünlük ancak Anayasa ve yasalardadır.

Yetki Yasası ve KHK'lerle ilgili hükümler Anayasanın 87 nci ve 91 inci maddelerinde yer almaktadır. 87 nci maddede, Bakanlar Kurulu'na "belli konularda" KHK çıkarma yetkisinin verilmesi TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış, 91 inci maddede, KHK çıkarılmasına yetki veren yasada bulunması zorunlu öğeler belirtilmiştir. Buna göre, yetki yasasında, çıkarılacak KHK'nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresinin ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağının belirtilmesi gerekir. Bakanlar Kuruluna verilen yetki, yasada öngörülen konu, amaç, kapsam, ilke ve süre ile sınırlı bir yetkidir. Bu durumda yetki yasasının, Anayasanın belirlediği öğeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi açıkça belirleyerek Bakanlar Kuruluna çerçeve çizmesi gerekir. Ayrıca, 91 inci maddenin sekizinci fıkrasında, yetki yasalarının, TBMM komisyonları ve Genel Kurulu'nda öncelik ve ivedilikle görüşüleceği öngörülmüştür. Anayasa'da görüşülmesinde bile "öncelik ve ivedilik" aranarak KHK çıkarma yetkisi verilmesinin özel bir yönteme bağlanması konunun öneminden kaynaklanmaktadır.

Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ne ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendisine özgü ve ayırık bir yetki olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu yetki, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi verecek biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemelidir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulur. Maddenin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni "...çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir..." biçiminde açıklanmış; Anayasa Komisyonu Başkanınca da "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur" denilmek suretiyle aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Anayasada kimi konuların KHK'lerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. 91 inci maddenin birinci fıkrasında "sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın İkinci Kısımının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler" in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiş, 163 üncü maddede ise "Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez." denilmiştir. Bu kurallar gereğince, TBMM, "Bakanlar Kurulu"na ancak yasak alana girmeyen belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin

yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

KHK çıkartılmasına yetki verilmesi, Anayasada öngörülen koşullar ve sınırlar içinde kalmak kaydıyla yasama yetkisinin devri anlamına gelmez. Bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar. Yetki yasalarına kullanma süreleri uzatılarak süreklilik kazandırılması ve her konuda KHK'lerle düzenlemelere gidilmesi, "önemli, zorunlu ve ivedi durumlar" dışında bu yetkinin verilmesi yasama yetkisinin devri anlamına gelir. Böylece yasama, yürütme ve yargı erki arasındaki denge bozularak yürütme, yasama organına karşı üstün duruma gelir.

Başta yasama organı olmak üzere tüm organlar, Anayasa Mahkemesi kararlarının yalnız sonuçları ile değil, bir bütünlük içinde gerekçeleri ile de bağlıdır. Kararlar gerekçeleriyle, yasama işlemlerini değerlendirme ölçütlerini içerirler ve yasama etkinliklerini yönlendirme işlevi de görürler. Bu nedenle, yasama organı düzenlemelerde bulunurken iptal edilen yasalara ilişkin kararların sonuçları ile birlikte gerekçelerini de göz önünde bulundurmak zorundadır. 6223 sayılı Yetki Yasası da, Anayasanın ve Anayasa Mahkemesinin, yetki yasalarıyla ve KHK'lerle ilgili, yukarıda özetlenen, anayasal ilkelerine uymak zorundadır.

B- 6223 Sayılı Yasanın 1 inci ve 2 nci Maddelerinin Anayasaya Aykırılığı

a) 6223 sayılı Yetki Yasasının çıkarılmasında öncelikli anayasal sorun, söz konusu Yasanın çıkarılma zamanıdır. Genel seçim tarihi öne çekilerek, seçimin 12 Haziran 2011 Pazar günü yapılmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 3.3.2011 tarihli 73 üncü Birleşiminde karar verilmiştir (RG: 4.3.2011). Yetki Yasasına ilişkin "yasa tasarısı" ise genel seçim kararının alınmasından 25 gün sonra 28.3.2011 günü Başbakanlıkça TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Diğer deyişle, seçime 2,5 ay kala, seçime gidileceği biline biline tasarı sevk edilmiş ve 6.4.2011 tarihinde de TBMM'de kabul edilmiştir.

Genel seçim, şekli bakımından, iki anayasal organın, iki yetkili organın, yasama ve yürütme organlarının birbirlerine bağlı olarak yenilenmesi; özü bakımından da, Anayasa değiştirme yetkisi de bulunan kural koyucu organın ve buna bağlı olarak ülkenin hukuksal yapısının ve yönetim programının belirlendiği en önemli ve etkin demokratik müessesesidir. Seçim kararı almak, demokratik toplum düzeninin gereklerini yerine getirme yönünden, egemenliğin sahibi iradeye başvurmaktır. Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan “demokratik hukuk devleti” ilkesi, demokratik toplum düzeninin ve “bir yaşam biçimi” olan demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işletilmesinin adaletli bir hukuk düzeni ve hukuk güvenliği içinde gerçekleşmesini, aynı zamanda da devlete duyulan güveni içerir.

Ortada, KHK’lerle düzenlemelere gidilmesi yönünde, “önemli, zorunlu ve ivedi durum” yok iken, yasama organının ve buna bağlı olarak yürütme organının yenilenmesine karar verilmiş iken, hem mevcut Bakanlar Kurulunu hem de seçimden sonra kurulacak Bakanlar Kurulunu kapsayacak, aynı zamanda da gelecek yasama ve yürütme organlarını ipotek altına alacak şekilde, 6 ay süreyle, KHK çıkarma yetkisinin verilmesi, Anayasanın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da gelir. 6 aylık sürenin uzunca bir bölümü, henüz kurulu olmayan, ne zaman kurularak göreve başlayacağı belli olmayan bir Bakanlar Kurulunu kapsamaktadır ki burada da, hukuk devletinin “belirlilik” ve “öngörülebilirlik” ilkeleriyle birlikte, “önemli, zorunlu ve ivedi durum” ilkesinin ihlali söz konusudur.

Buradaki durumun, Anayasanın 91 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki, “Bakanlar Kurulunun istifası, düşürülmesi veya yasama döneminin bitmesi, belli süre için verilmiş olan yetkinin sona ermesine sebep olmaz” şeklindeki düzenlemeyle de karıştırılmaması gerekir. Anayasa koyucu bu düzenlemeyi, fıkra da geçen durumlarda yetki yasası çıkarılmasının dayanağı olarak değil, tüm koşul ve ilkeleriyle, Anayasaya uygun olarak yürürlüğe girmiş bir yetki yasasının yetki kullanımının sürdürülebilmesi için öngörmüş ve amaçlamıştır. Yetki yasası anayasal ilkelere uygun olarak çıkarılmış ise ve buna rağmen 91 inci maddenin üçüncü fıkrasındaki değişiklikler olmuş ise sorun bulunmamaktadır. Ancak, 91 inci maddenin üçüncü fıkrasındaki değişiklikler yetki yasasının açık ya da örtülü dayanağı olmuş ise bu durum anayasal anlamda kabul edilemez.

b) 6223 sayılı Yetki Yasasının çıkarılmasında bir başka öncelikli anayasal sorun, ivediliktir. İvedilik, “önemli ve zorunlu” konunun KHK yoluyla düzenlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur ve yasama dahil bütün süreçleri kapsar. Yasama organı çıkardığı yasanın ivediliğine inanıyorsa, bu yasanın ivedi olarak yürürlüğe girmesi için gereğini de yerine getirir.

6223 sayılı Yasa, ivedilik bir yana, yasama sürecindeki olağan zaman akışını bile bozmuştur. TBMM Genel Kurulunda 6.4.2011 tarihinde kabul edilen Yasa, 14 gün TBMM’de bekletilmiş ya da unutulmuş, 19.4.2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilebilmiştir. Bu nasıl ivediliktir ki, hiçbir yasanın başına gelmeyen, ivediliği anayasal ilke olan yetki yasasının başına gelmiştir. Burada, yetki yasasının çıkarılmasındaki ilkelerle birlikte, kamu yararı ilkesi de ihlal edilmiştir.

Yukarıdaki iki öncelikli sorun, daha Yetki Yasasının içeriğine girmeden, bu Yasanın anayasal amaç ilkesini zedeleyici niteliktedir. Yetki yasalarının anayasal amaca ve ilkelere uygun olarak yürürlüğe konulması, kapsamından da önemli ve önceliklidir. Anayasal amaca ve ilkelere uygun olamayan yetki yasası, kapsam değerlendirmesine girmeden sakat doğmuş olur. KHK’ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulur. Önemlilik, zorunluluk ve ivedilik ilkelerine uymayan bir yetki yasası anayasal amacı da ihlal eder, Devlete ve hukuka olan güveni sarsar.

c) 6223 sayılı Yetki Yasasıyla, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağıtımının yeniden belirlenmesine, bakanlıkların, bağlı ve ilgili kuruluşların, kapatılması, birleştirilmesi ve yenilerinin kurulmasına, kapsamdaki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat, görev ve yetkilerine, her statüdeki personelle ilgili her türlü düzenlemenin yapılmasına ilişkin kanun ve KHK’lerde değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kurulu’na KHK çıkarma yetkisi verilmektedir. Yasa’nın 1. maddesiyle personel, kamu mali yönetimi ve kamu kurum ve kuruluşlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kurulu yetkilendirilmekte, 2 nci maddesinde ise, verilen bu yetkinin kullanılması sırasında gözetilmesi gereken ilkeler ve yetki süresi belirlenmektedir.

Yasa kapsamında, teşkilat, görev ve yetkilerle ilgili olarak, 11'i yasa, 8'i KHK olmak üzere toplam 19 yasa ve KHK; personelle ilgili olarak da 5'i yasa, 1'i KHK olmak üzere toplam 6 yasa ve KHK sayılmıştır. Ancak, Yasanın kapsamı, sayılan yasalar ve KHK'lerle sınırlı değildir. Adı geçen yasa ve KHK'lerle bile, "belli konu" ilkesi dışına çıkılıp, kapsamı çok geniş bir düzenleme yapıldığı halde, 1 inci maddenin (2) numaralı fıkrasının, (a) bendinin 20 nci sırasında, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağıllık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde"; (b) bendinin 7 nci sırasında da, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağıllık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde" ifadeleri kullanılmak suretiyle, Yetki Yasasının zaten çok geniş olan kapsamı daha da genişletilmiş, belirsiz ve sınırsız hale getirilmiştir. Bu genişlemeye hangi yasa ya da KHK'lerin gireceğinin öngörülmesi olanaklı değildir.

Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasayla, kamu yönetimi personeli alanında hemen her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Yasaların, KHK'lerin ve bunlara ilişkin konuların Yasada sayılmış gibi gözükmesi de yeterli değildir. Bu sayma işlemi, geniş kapsamlı ve sınırsız olduğu takdirde "belli konu" ilkesi yerine getirilmemiş olur. Bakanlar Kurulu, Yetki Yasasında sayılan 25 ayrı yasa ve KHK ve "diğer" sözcüğü kullanılmak suretiyle, sayısı belirsiz yasa ve KHK ile, kamu kurum ve kuruluşların çoğunluğunu yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, kaldırabilecek, yenilerini kurabilecek, memurlar ve her türlü kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, bunlara ilişkin yeni kurallar getirebilecektir. Söz konusu kapsam genişliği ve belirsizlikle birlikte, yapılacak düzenlemelerin hangi nedenlerle önemli ve zorunlu olduğu, hele hele ivediliği Yasadan anlaşılamamaktadır.

Sınırları bu kadar geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen "belli konu"larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, dava konusu Yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasanın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu iç içe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi de olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan, geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Kaldı ki dava konusu Yasanın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetki konusunda belirtilen ilkeler de, yetkinin, önemli, ivedi ve zorunlu hallerde kullanılmasıyla ilgili bir durumu göstermemektedir. Yetki Yasasının 2 nci maddesinde belirtilen ilkeler de, kapsamı gibi, geniş ve soyuttur. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasa koyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Yetki Yasası kapsamındaki konular, tam anlamıyla incelemeyi, araştırmayı, tartışmayı gerektiren konulardır. Dava konusu Yasanın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine olanak vermemektedir.

Kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak, zaten hukuk devletinin en temel ve vazgeçilmez unsurudur. Hukuk güvenliği ve hukuksal istikrar da bunu gerektirir. Bunun için, başta yasalar güvenilir olmalı, güvenlik ve istikrarı sağlamalıdır. Kamu hizmetlerinin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak, öncelikle yasa koyucunun sorumluluğundadır. Bunun için KHK çıkarmaya gerek yoktur. Yetki Yasasının çıkarıldığı dönemde, Bakanlar Kuruluna yetki verecek önemde, zorunluluğu ve ivediliği gerektirecek olağandışı bir durum da ortaya çıkmamıştır. Yetki Yasasını çıkaran Yasa koyucu, kendi yasama döneminde olağan çalışma sürecini sürdürmüş, Anayasa değişikliği dahil birçok yasayı çıkarmıştır. Yetki Yasasının çıkarıldığı dönem ve yetki süresi, bu olağan çalışma sürecinin değiştiği, etkilendiği bir dönem de değildir. Seçim sürecinde

yasama organının çalışmaması gibi bir gerekçe de kabul edilemez. Böyle bir gerekçe, Anayasaya aykırı hukuksal düzenleme yapmayı gerektirmez. Tam tersine Anayasada olmayan bir yetki kullanımı olarak da nitelendirilebilir. Anayasa koyucu, zaten olağanüstü hallerde önlemini almıştır. Kaldı ki, kamu kurum ve kuruluşlarının büyük bir bölümünü ve tüm kamu personelini kapsayan yetki düzenlemeleriyle, seçim döneminde yasama organının çalışmaması arasında önem, zorunluluk ve ivedilik anlamında bir bağlantı da kurulamaz.

Yasallık ilkesinin en temel ilkesi, takdire dayalı, keyfi ve sınırsız uygulamaları önleyecek sınırlamaların ve çerçevenin yasada yer almasıdır. Anayasanın 91 inci maddesi kapsamında yetki yasaları da bu kapsamdadır. Yetki vermek yetmez, KHK çıkarma yetkisinin hukuksal yapısının, “belli konuda” temel ilke ve koşullarının, sınırlarının ve çerçevesinin açık, net ve anlaşılır olarak yasada belirlenmesi, keyfi ve sınırsız uygulamalara meydan verebilecek çok geniş bir takdir yetkisini tanımaması gerekir. Devlet yönetiminde, devamlılık, düzen ve istikrar asıldır. Bu nedenle, devlet organlarının ve özellikle “idare”nin kuruluşu ile kamu personeline ilişkin düzenlemeler yasallık ilkesinin güvencesine altına alınmıştır. Yasallık ilkesi, sadece, keyfi, takdiri ve sınırsız ölçülere dayalı uygulamaları önlemek için değil, aynı zamanda sistem ve yönetimde adalet, istikrar, düzen ve kararlılığın sağlanması amacına yöneliktir. Yetki yasaları da, önemli, zorunlu ve ivedi durumlara bağlılıkla birlikte yasallık ilke ve amacına uygun olmak zorundadır. KHK müessesesi, ilkesiz ve amaç dışı kullanılarak toplum yönünden güvensiz bir sisteme dönüşmemelidir. Yetki yasası, KHK müessesesinin hukuksal yapısının temel koşulu olup, anayasal ilkelerin dışına çıkılarak kabul edilmemelidir.

Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM’ne ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendisine özgü ve ayrık bir yetki olduğu düşünüldüğünde, 6223 sayılı Yetki Yasasının, bu kendine özgü ve ayrık yetki için önemli, gerekli ve ivedi olduğu sonucuna varmak mümkün değildir. Anayasanın belirlediği öğeler belli bir içeriğe kavuşturularak somutlaştırılmamış, verilen yetki açıkça belirlenerek Bakanlar Kuruluna çerçeve çizilmemiştir. Tam tersine, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek şekilde yaygınlaştırılıp genelleştirilmiştir.

Açıklanan nedenlerle 6223 sayılı Yetki Yasasının 1 inci ve 2 nci maddeleri Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olup, iptalleri gerekmektedir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Hukuk devletine aykırı olan, temel hak ve özgürlükleri ölçüsüzce sınırlandıran ve Anayasaya açıkça aykırı olan bir düzenlemenin uygulanması halinde, sonradan giderilmesi olanaksız zararlara yol açacağı çok açıktır.

Öte yandan, anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti sayılmanın da gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde sübjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağında duraksama bulunmamaktadır.

6223 sayılı Yetki Yasasının Anayasaya aykırılığı ileri sürülen maddelerinin uygulanması halinde; kamu kurum ve kuruluşları ile personelinin Anayasaya aykırı yasaya dayanılarak KHK'lerle düzenlenmesi sonucu, sonradan öngörülemeyecek ve giderilemeyecek büyük kayıplara sebebiyet verilebilecek, telafisi imkansız zararlar doğacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan söz konusu maddelerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı “Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu”nun 1 inci ve 2 nci maddelerinin, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduklarından iptallerine, Anayasaya açıkça aykırı olmaları ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar

ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yasanın, dava konusu 1. ve 2. maddeleri şöyledir:

“Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) *Bu Kanunun amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere;*

a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;

1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3) Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına,

ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir.

(2) Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;

a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;

1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,

2) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda,

3) 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda,

4) 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda,

5) 8/1/1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

6) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

7) 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

8) 1/5/2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

9) 27/10/2004 tarihli ve 5251 sayılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

10) 10/11/2004 tarihli ve 5256 sayılı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

11) 1/12/2004 tarihli ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

12) 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

13) 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

14) 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

15) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı

T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı ile Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

16) 7/8/1991 tarihli ve 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

17) 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

18) 19/6/1994 tarihli ve 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;

1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,

2) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununda,

3) 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda,

4) 23/6/1981 tarihli ve 2477 sayılı 23/4/1981 Tarih ve 2451 Sayılı Kanunun Kapsamı Dışında Kalan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usulüne İlişkin Kanunda,

5) 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda,

6) 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede,

7) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme,

seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde,

yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar.

İlkeler ve yetki süresi

MADDE 2– (1) Bakanlar Kurulu bu Kanuna göre verilen yetkiyi kullanırken;

a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;

1) Bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların Devlet bakanlarına bağlanması ve ilgilendirilmesi uygulamasına hizmetlerin özelliğinden kaynaklanan zorunluluklar dışında yer verilmemesini,

2) Sosyal hizmetler alanında halen bağlı kuruluşlar eliyle yürütülen aile, özür-lü-ler, çocuklar, kadınlar ve sosyal yardımlar alanındaki hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,

3) Ekonomiyle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülen faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamak, ekonomi politika, hedef ve stratejilerini belirlemek üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,

4) İç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,

5) Gençlik ve spora yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,

6) Kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesini, ülkenin ekonomik ve sosyal durumunu dikkate alarak hizmetin özelliği ve gereklerine uygun düzenlemeler yapılmasını,

7) Kamu hizmetlerinde iş bölümü ve koordinasyonun sağlanmasını, benzer hizmetlerin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında israfın önlenmesini,

8) Teşkilatların, hizmetlerin özelliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklar saklı kalmak kaydıyla, hiyerarşik bağlılık ve unvan standardizasyonu sağlanacak şekilde düzenlenmesini, zorunlu olmadıkça yeni birim kurulmamasını, kadro ihdasında azami tasarrufa riayet edilmesini,

9) Kaynakların ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara uygun ve rasyonel kullanılmasını, kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması yönünde düzenlemeler getirilmesini,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;

1) Yürütülen hizmetin, özelliklerini de dikkate alacak şekilde çağdaş kamu yönetimi anlayışına uygun bir şekilde geliştirilmesini,

2) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen hizmetlerin, özelliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklar saklı kalmak kaydıyla, standardizasyon sağlanacak şekilde düzenlenmesini,

3) Yönetim görevlerine atanmada ve bu görevlerde yükselmede kariyer ve liyakat esasları ile nitelikli personel istihdamının esas alınmasını,

göz önünde bulundurulur.

(2) Bakanlar Kuruluna verilen yetki, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay süre ile geçerlidir. Bu süre içinde Bakanlar Kurulu birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabilir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında: Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE; Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Mehmet ERTEN, Fettah OTO ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın "Yürürlüğün

durdurulması kararının hemen verilmesi" gerektiği yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 30.6.2011 gününde karar verilmiştir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

6.4.2011 günü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun:

A- 1- 1. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasının (b) bendine,

b- (2) numaralı fıkrasının (b) bendine,

2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendine,

ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın "Yürürlüğün durdurulması isteminin kabulü" gerektiği yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- 1. ve 2. maddelerinin kalan bölümlerine ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE, 20.7.2011 gününde karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayananın Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Genel Açıklama

6.4.2011 günü, 6223 sayılı Yasa toplam 4 maddeden oluşmaktadır. İptali istenilen 1. ve 2. maddeler dışında kalan 3. madde "yürürlük", 4. madde ise "yürütme" başlıklarını taşımakta ve kısa birer cümleden oluşmaktadır. 3. maddeye göre Kanun, yayımı tarihinde (3.5.2011 tarihinde) yürürlüğe girmiştir ve 4. maddeye göre de Kanun hükümleri Bakanlar Kurulu tarafından yürütülecektir.

Yetki yasası ve KHK'lerle ilgili hükümler Anayasa'nın 87. ve 91. maddelerinde yer almaktadır. 87. maddede, Bakanlar Kurulu'na "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış, 91. maddede, KHK çıkarılmasına yetki veren yasada bulunması zorunlu öğeler belirtilmiştir. Buna göre, yetki yasasında, çıkarılacak KHK'nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresinin ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını belirtmesi gerekir. Bakanlar Kurulu'na verilen yetki, yasada öngörülen konu, amaç, kapsam, ilke ve süre ile sınırlı bir yetkidir.

Anayasa'nın 7., 87. ve 91. maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ne ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin istisnai bir yetki olduğu anlaşılmaktadır.

Anayasa'da kimi konuların KHK'lerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. 91. maddenin birinci fıkrasında *"sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyâsî haklar ve ödevler..."*in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiş, 163. maddede ise *"Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez."* denilmiştir. Bu kurallar gereğince, TBMM, Bakanlar Kuruluna ancak, sayılan bu yasak alanlara girmeyen belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91. maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

KHK çıkarılmasına yetki verilmesi, Anayasa'da öngörülen bu koşullar ve sınırlar içinde kalmak kaydıyla yasama yetkisinin devri anlamına gelmez.

B- Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 91. Maddeleri Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde özetle, ortada KHK'lerle düzenlemelere gidilmesi yönünde, "önemli, zorunlu ve ivedi durum" yok iken, yasama organının ve buna bağlı olarak yürütme organının yenilenmesine karar verilmiş iken, hem mevcut Bakanlar Kurulunu hem de seçimden sonra kurulacak Bakanlar Kurulunu kapsayacak, aynı zamanda da gelecek yasama ve yürütme organlarını ipotek altına alacak şekilde, 6 ay süreyle, KHK çıkarma yetkisi verilmesinin, Anayasa'nın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da geldiği; 6 aylık sürenin uzunca bir bölümünün, henüz kurulu olmayan, ne zaman kurularak göreve başlayacağı belli olmayan bir Bakanlar Kurulunu kapsadığı ve bunun da, hukuk devletinin "belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle birlikte, "önemli, zorunlu ve ivedi durum" ilkesinin ihlali anlamına geldiği; Yasa kapsamında, teşkilat, görev ve yetkilerle ilgili olarak, 11'i yasa, 8'i KHK olmak üzere toplam 19 yasa ve KHK'nin, personelle ilgili olarak da 5'i yasa, 1'i KHK olmak üzere toplam 6 yasa ve KHK'nin sayıldığı ancak, Yasa'nın kapsamının, sayılan yasalar ve KHK'lerle sınırlı olmadığı, adı geçen yasa ve KHK'lerle bile, "belli konu" ilkesi dışına çıkılıp, kapsamı çok geniş bir düzenleme yapıldığı halde, 1. maddenin (2) numaralı fıkrasının, (a) bendinin 20. sırasında yer alan düzenleme ile (b) bendinin 7. sırasında yer alan düzenlemelerle Yetki Yasasının zaten çok geniş olan kapsamının daha da genişletilmiş, belirsiz ve sınırsız hale getirilmiş olduğu, bu genişlemeye hangi yasa ya da KHK'lerin gireceğinin öngörülmesinin olanaklı olmadığı; Sınırları bu kadar geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmesinin, Anayasa'nın 87. maddesinde belirtilen "belli konu"larda verilen yetki olarak değerlendirilemeyeceği; Anayasa'nın belirlediği öğelerin belli bir içeriğe kavuşturularak somutlaştırılmadığı, verilen yetki açıkça belirlenerek Bakanlar Kuruluna çerçeve çizilmediği, tam tersine, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek şekilde yaygınlaştırılıp genelleştirildiği ileri sürülmüş ve sonuç olarak dava konusu kuralların Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Dava konusu yasa kuralları, özetle, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere; kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi, yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların

birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermektedir. Buna bağlı olarak da kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 7. maddesinde *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.”* ifadeleri yer almaktadır. 87. maddesinde ise *“Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek...”* Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Anayasa'nın 91. maddesinde ise kanun hükmünde kararnamelerin hukuksal rejiminin belirlendiği dokuz fıkradan oluşan bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Dava dilekçesinde ileri sürülen birinci anayasaya aykırılık iddiası, 6223 sayılı Kanunun konusunun ve kapsamının belirsiz olduğuna ilişkindir. Bu bağlamda, yetki kanununun çok geniş bir alanda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kuruluna yetki vermiş olduğu, çıkarılacak KHK'lerle hangi yasalarda değişiklik yapılabileceğinin yetki kanununda sınırlı olarak sayılmadığı, aksine, bir kısım kanun ve KHK'lerin isimleri belirtildikten sonra konuyla ilgili *“diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler”*in hükümlerinde de değişiklik yapılabileceği şeklinde bir ifade kullanıldığı, böylece kapsamın daha da belirsiz kılındığı iddia edilmektedir.

Anayasa'nın 87. maddesinde TBMM'nin Bakanlar Kuruluna *“belli konularda”* KHK çıkarma yetkisi verebileceği hükmü yer almaktadır. Bu nedenle yetki yasasında, çıkarılması için yetki verilen KHK'lerin *“konu”*sunun belirtilmesi gerekmektedir. Dava konusu kurallar bu

yönden incelendiğinde 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle *“Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi”*dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise *“Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler”* yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK’lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır. Yetki yasalarında, çıkarılması için izin verilen KHK’lerin konusunun belirlenmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte belirlenen bu konunun mutlaka dar kapsamlı olması gerektiği yönünde Anayasa’da herhangi bir kural bulunmamaktadır. Kaldı ki, yetki kanunlarında KHK’lerle düzenlenmesi için yetki verilen konunun kapsamının sınırlı mı yoksa geniş mi olduğu şeklindeki bir irdelemenin, sübjektif değerlendirmeleri ortaya çıkaracağı hususu, izahı gerektirmeyecek derecede açıktır. Ayrıca, konu ve kapsamın belirlenmiş olduğunun söylenebilmesi için, hangi yasalarda değişiklik yapılacağının yetki kanununda mutlaka sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir. Bu nedenle, dava konusu yasa kurallarında, bir kısım kanunların isimleri sıralandıktan sonra belirlenen bu iki konuyla ilgili *“diğer kanun ve kanun hükmünde kararname”* de de değişiklik yapılabileceğinin ifade edilmiş olması, konunun belirli olmadığı iddiasına dayanak teşkil edebilecek bir husus değildir. Zira konu ve kapsamın belirtilmiş olması kaydıyla, belirlenen bu konu ve kapsamın sınırları içine hangi yasa ya da KHK’lerin girdiğinin yetki yasasında sayma yoluyla gösterilmesi şart değildir. Bu husus 1961 ve 1982 Anayasalarının konuyla ilgili düzenlemelerinin karşılaştırılmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Şöyle ki, 1961 Anayasasının konuyla ilgili 64. maddesinde *“Yetki veren kanunda ... yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin açıkça gösterilmesi”* şartı aranmışken, 1982 Anayasasının 91. maddesinde böyle bir şarta yer verilmemiştir. Yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin yetki yasasında açıkça gösterilmesi şart olmadığına göre, hangi kanunlarda ya

da KHK'lerde değişiklik yapılacağıının yetki kanununda sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu yasa kurallarıyla Bakanlar Kuruluna hangi konularda KHK çıkarılması için yetki verildiğinin belirli olmadığına ilişkin iddia isabetli görülmemiştir.

Dava dilekçesinde ikinci olarak, yetki yasasının zamanlaması bakımından da anayasaya aykırılıklar taşıdığı iddia edilmiştir. Buna göre, kısa bir süre sonra seçime gidecek olan bir hükümetin seçimden sonra gelecek olan hükümeti de bağlayacak şekilde yetki yasası çıkarmasının Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Yetki yasası ile Bakanlar Kuruluna belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmektedir. Bu yetkiyi kullanıp kullanmamak Bakanlar Kurulunun takdirindedir. Bu nedenle seçimden sonra gelecek Bakanlar Kurulunun bu suretle ipotek altına alındığı yolundaki iddialar dayanaktan yoksundur. Ayrıca, yetki yasasının yürürlükte olacağı 6 aylık süre zarfında yeni seçimler yapılacağı, yeni bir hükümetin kurulacağı belirtilerek yetki yasasının hangi hükümete verilmiş olduğu yönünden de bir belirsizliğin olduğu, bu durumun da hukuk devletinin "belirlilik" ilkesiyle bağdaşmadığı ileri sürülmüştür. Buna karşılık, Anayasa'nın 91. maddesinin üçüncü fıkrasında "... yasama döneminin bitmesi, belli bir süre için verilmiş olan yetkinin sona ermesine sebep olmaz" denilerek bu hususta doğabilecek tereddütlerin önü kesilmiştir.

Bir başka anayasaya aykırılık iddiası ise, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK'ler çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun bulunmadığına ilişkindir. Dava konusu yetki yasasıyla çıkarılması için izin verilen KHK'ler olağan kanun hükmünde kararnamelerdir. Bu tür KHK'lerin çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasa'da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu itibarla, yetki kanunlarının ve KHK'lerin anayasaya uygunluğunun incelenmesinde Anayasa'da öngörülme-yen yeni şartlar ihdas edilmesi mümkün olmadığı gibi, neyin "önemli", "ivedi" ve "zorunlu" olduğuna anayasaya uygunluk denetimi yapan yargı organının karar vermesi de bu organın işlevine uygun değildir. Ayrıca bu kavramların sübjektif nitelik taşıdığı ve göreceli olduğu da açıktır. Bu nedenle, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasa'da öngörülen çerçevenin dışına

taşıyacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Oysa yetki yasaları üzerindeki denetimin, Anayasa'da öngörülen çerçevenin sınırları içinde kalması gerekir. Bu nedenle, KHK çıkarılması için yetki verilen konunun acil, ivedi, önemli ve zorunlu olup olmadığının incelenmesine gerek görülmemiştir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi'nin önceki kararlarında da belirtildiği üzere, Anayasa'nın herhangi bir hükmündeki kanunla düzenleme şartı, o konuda KHK çıkarılmasına engel teşkil etmemektedir. Diğer bir ifadeyle, Anayasa'nın yasayla düzenleme yapılacağını öngören her maddesi, mutlaka ve yalnız yasa çıkarılmasını gerektiren bir anlama sahip değildir. Anayasa'da KHK'lerle düzenlenemeyeceği açıkça belirtilen yasak alanlar hariç olmak kaydıyla, yasayla düzenlenmesi emredilen konularda KHK çıkarılmasına bir engel bulunmamaktadır.

Dava konusu kuralların Anayasa'nın 7. maddesinde yer alan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine uygun olup olmadığının incelenmesine gelince: Yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi karşısında Bakanlar Kurulunun KHK çıkarma yetkisine sahip olmasının hukuken nasıl izah edilebileceği ile ilgili öğretilerdeki ayrıntılı tartışmalar bir yana bırakılırsa, Anayasa Mahkemesi'nin önceki kararlarında da belirtildiği gibi, şayet Anayasa'da öngörülen çerçeveye uygun bir yetki yasası ile Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi tanınmış ise bu durumda yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırı bir durumdan söz edilemeyecektir. Yukarıda yapılan açıklamalarda gösterildiği üzere, dava konusu yetki yasası, Anayasa'nın 91. maddesinde öngörülen çerçevenin sınırları içinde kalmaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu yasa kuralları, Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı değildir; iptal isteminin reddi gerekir.

Serruh KALELİ, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Recep KÖMÜRCÜ, Yasa'nın 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendi ile (b) bendinin (7) numaralı alt bendi yönünden bu görüşe katılmamışlardır.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Yasa'nın 1. ve 2. maddelerinin tamamı yönünden bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin Ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev Ve Yetkileri İle Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun;

A- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendi ile (b) bendinin (7) numaralı alt bendinin, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Recep KÖMÜRCÜ'nün karşıoyları ve 6216 sayılı Kanun'un 65. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince OYÇOKLUĞUYLA,

B- 1. maddesinin kalan bölümleri ile 2. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

27.10.2011 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı “Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin Ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Teşkilat Görev ve Yetkileri İle Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu”nun 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde, “Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak”, 19 alt bent halinde, değişiklik ve yeni düzenleme yapılacak kanunlar ve kanun hükmünde kararnameler sıralanmış; ancak (20) numaralı alt bentte **“Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde”** yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemelerin de bu kanun hükmünde kararname (KHK) kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Aynı şekilde 1. maddenin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde “Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak”, 6 alt bent halinde, değişiklik ve yeni düzenleme yapılacak kanunlar ve KHK’ler sıralanmış; ancak (7) numaralı alt bentde **“Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde”** yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemelerin de bu KHK kapsamında olduğu hüküm altına alınmıştır.

1. maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde 19 alt bent halinde ve (b) bendinde 6 alt bent halinde değişiklik yapılacak ve yeni düzenlemelere tabi tutulacak kanunlar ve KHK’ler belirtildikten ve Anayasa’nın 87. maddesinde öngörülen **“belli”** konu koşulu bu şekilde yerine getirildikten sonra, ayrıca (20) ve (6) no’lu alt bentlerle bu kez konusu belli olmayacak ve net biçimde saptanamayacak şekilde **“Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde”** de değişiklik ve yeni düzenlemeler yapma yetkisinin Bakanlar Kurulu’na verilmesi, Anayasa Mahkemesi’nin bu güne kadarki yerleşik içtihatları ile Anayasa’nın 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı düşmektedir.

Konuya açıklık getirilmesi amacıyla, Anayasa Mahkemesi'nin konuya ilişkin kararlarına işaret etmek yararlı olacaktır:

- Anayasa Mahkemesi'nin 12.10.1988 günlü, 3479 sayılı Yetki Kanunu'nu denetlediği 1.2.1990 tarih ve E:1988/64, K.1990/2 sayılı kararında (R.G. 21.4.1990, S. 20499) "...Bu Yasanın amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini temin etmektir. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kılan personel mevzuatı genelde ivediliği gerektiren bir konu olarak değerlendirilemez... Memurları ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla bunların idari, mali ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak, kısa sürede gerçekleştirilebilecek işlerden değildir... bu işin KHK'lerle düzenlenmesi, parlamentonun yasama yetkisinin bu konularda işlerliğini kaybetmesi ve yürütmeye devri sonucunu doğurur..." gerekçesiyle Yetki Yasası'nın ilgili maddelerinin iptaline karar verilmiştir.

- Anayasa Mahkemesi'nin 20.10.1988 günlü, 3481 sayılı Yetki Kanunu'nu denetlediği 23.6.1990 tarih ve E.1988/62, K.1990/3 sayılı kararında (R.G. 12.10.1990, S.20663) "... Anayasa'nın 91 inci maddesi yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin amacı, kapsamı ve ilkelerinin de belirtilmesini zorunlu kılmıştır. **KHK'nin amacı ve kapsamı da konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli; değişik yorumlamaya elverişli olmamalıdır...** Yetki yasasının gerekçesinde güdülen amacın, Bakanlar Kurulunun ivedi çözümler getirmesi ya da kısa sürede etkin önlemler alması için yetkilendirilmesi olmayıp, **uzun ve yoğun çalışmaları gerektiren bir alanda yürütme organına kolaylık sağlamak olduğu belirtilmektedir...** Verilen yetkinin amaç, kapsam ve ilkeler açısından sınırları kesin çizgilerle gösterilmemiştir. **Amaç ve kapsam çok geniş ve genel anlatımlarla belirtildiğinden, verilen yetki, amaç ve kapsam bakımından sınırsız gözükmektedir...**" gerekçesiyle Yetki Yasası'nın ilgili maddelerinin iptaline karar verilmiştir.

- Anayasa Mahkemesi'nin 24.6.1993 günlü, 3911 sayılı Yetki Kanunu'nu denetlediği 16.9.1993 tarih ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında (R.G. 8.10.1993, S.21722) "...Verilen yetkiler çok geniş bir alanı

kapsamaktadır. Bu alanın boyutu personel reformuna ve örgütsel yapının tüm ayrıntılarına kadar uzunırken, özelleştirmeye ilişkin tüm konuları kapsamakta, kamu taşınmazları konusunda her türlü tasarruf yapabilme hakkını içermekte; sosyal güvenlik, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinin önemli yasalarında değişiklik yapılmasını olanaklı kılacak biçimde genişliğe ulaşmaktadır... Böylece, Bakanlar Kuruluna, emeklilik, özelleştirme, kamu taşınmazları, sosyal güvenlik ve bankacılık, sigortacılık gibi çok çeşitli konularda çok geniş bir yetki verildiği; özelleştirme konusunda çıkarılacak KHK için KHK'nin amaç ve kapsamının, diğerlerinde ise amaç, kapsam ve ilkelerin hiç gösterilmediği, **bu belirsizliğin sonuçta, amaç ve kapsam sınırsızlığına kadar vardığı**, böylece TBMM'nin yürütme organına, yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı sağladığı görülmektedir..." gerekçesiyle Yetki Yasası'nun ilgili maddelerinin iptaline karar verilmiştir.

- Anayasa Mahkemesi'nin 31.5.1995 günlü, 4109 sayılı Yetki Kanunu'nu denetlediği 4.7.1995 tarih ve E:1995/35, K.1995/26 sayılı kararında (R.G. 2.11.1995, S.22451) "...KHK çıkarma yetkisi, kendine özgü sınırlı ve ayırık durumlarda kullanılabilecek bir yetki olup, Anayasa'ya getiriliş amacına uygun olarak çıkarılmalıdır. **TBMM tarafından Bakanlar Kuruluna yasama yetkisinin devri anlamına gelebilecek nitelikte geniş kapsamlı yetki verilmesi**, yasama ve yürütme erki arasındaki dengeyi bozar, yürütme organına üstünlük sağlar. Bu durum ise parlamenter demokrasinin dayanağı olan kuvvetler ayrılığı ve Anayasa'nın 2. maddesindeki demokratik hukuk devleti ilkesi ile çelişir... Anayasa Mahkemesinin bundan önceki kararlarında da; örgütlenmeye ilişkin işlemlerin ivedi ve zorunlu olmadığı, bu konuların özelliği nedeniyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kıldığı, bir plâna dayalı olarak ve sık sık değiştirilmeyecek biçimde yasal kurallarla düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir..." gerekçesiyle Yetki Yasası'nun ilgili maddelerinin iptaline karar verilmiştir.

- Anayasa Mahkemesi'nin 8.6.1995 günlü, 4113 sayılı Yetki Kanunu'nu denetlediği 19.9.1995 tarih ve E.1995/44, K.1995/44 sayılı (R.G. 29.9.1995, S.22419) ile 19.9.1995 tarih ve E.1995/39, K.1995/45 (R.G. 20.4.1996, S.22617) sayılı kararlarında "...Yetki yasasında Bakanlar Kurulunun hangi konularda KHK çıkarabileceği açıkça belirtilmeli ve **verilen yetki, konu yönünden mutlaka belirgin olmalıdır**. Yetki

yasasında, çıkarılacak KHK'lerin amaç, kapsam ve ilkelerinin belirtilmesinden amaç; Bakanlar Kurulunun kendisine verilen yetki ile neleri gerçekleştirebileceğinin açıklıkla gösterilmesidir. KHK'nin amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli; değişik biçimlerde yorumlanmaya elverişli olmamalıdır..." gerekçesiyle Yetki Yasası'nın ilgili maddelerinin iptaline karar verilmiştir.

Yukarıda işaret edilen Mahkememiz kararlarının gerekçelerinden de açıkça anlaşılacağı üzere; iptal istemine konu 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin (2) No'lu fıkrasının (a) bendinde 19 alt bend, (b) bendinde 6 alt bend halinde, NASILKI **belli konu** koşulunu yerine getirmek üzere sayılarak yazılan ve bu nedenle de Anayasa'ya aykırılık kapsamında değerlendirilmeyen niteleme gibi bir açıklık, netlik, belirlilik içermeyen 20 ve 6 No'lu alt bentlerde yer alan "Diğer Kanun ve KHK'lerin ...." şeklindeki kuralın, hangi Kanun ? hangi KHK ? sorusunu sordurarak bir bilinmeyene işaret etmesi, düzenlemenin amaç ve kapsam yönünden çok geniş ve genel anlatımla, ilgili ilgisiz tüm mevzuatı değiştirme yetkisi tanınması itibariyle ucu açık bir mahiyet arz etmesi karşısında, artık "**belli**" bir konu ve kanundan da söz edebilmeye imkân yoktur ve bu somut tespit sözkonusu kuralları Anayasa'ya aykırılıkla sakatlamış bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, ilgili kuralların iptali gerektiği kanısına vardığımızdan; çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılamıyoruz.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun iptali istenilen 1. maddesinde, Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile değişiklik ve yeni düzenleme yapılacak kanun ve KHK'ler sayılmış, ayrıca diğer kanun ve KHK'lerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilâtlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgisine ilişkin

hükümleri ile kamu personelinin atanma, nakil görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümleri de yetki kapsamına alınmıştır. 2. maddede ise göz önünde bulundurulacak ilkeler ve yetki süresine yer verilmiştir.

Yetki Yasası ve KHK'lerle ilgili hükümler Anayasa'nın 87. ve 91. maddelerinde düzenlenmiştir. Bakanlar Kurulu'na "belli konularda" KHK çıkarma yetkisinin verilmesi, 87. maddede TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış, 91. maddede ise KHK çıkarılmasına yetki veren yasada bulunması zorunlu hususlar belirtilmiştir. Buna göre, yetki yasasında, çıkarılacak KHK'nin amacı, kapsamı, ilkeleri, yetki süresi ile bu süre içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterilmesi gerekmektedir. Bakanlar Kurulu'na verilen yetki, konu, amaç, kapsam, ilke ve süre ile sınırlı bir yetki olduğundan yetki yasasının, bu unsurları, somutlaştırarak Bakanlar Kurulu'na çerçeve çizmesi Anayasal bir zorunluluktur. Ayrıca, 91. maddenin sekizinci fıkrasında, yetki yasalarının, TBMM komisyonları ve Genel Kurulu'nda öncelik ve ivedilikle görüşüleceği öngörülmüş ancak, görüşülmemesi halinde nasıl bir yol izleneceği belirlenmemiş, bu konuda yaptırım getirilmemiştir. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında sayılan hallerde de KHK çıkarılmayacağı belirtilerek yasama organı ve buna paralel olarak Bakanlar Kurulu için söz konusu yetkinin kullanılmayacağı bir alan oluşturulmuştur.

Anayasa'nın 7., 87. ve 91. maddelerinin birlikte incelenmesinden, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olup, TBMM'ne ait bulunması ve devredilememesi karşısında, KHK çıkarma yetkisinin, kendisine özgü ve ayrık bir yetki olduğu bu nedenle yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi verecek biçimde yaygınlaştıramayacağı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, maddenin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni "...çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir..." biçiminde açıklanmış; Anayasa Komisyonu Başkanı'nca da "Kanun hükmünde kararname... yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese

bunun için kurulmuştur.” denilerek, getirilen düzenlemenin amacı vurgulanmıştır.

Bütün ayrıntı durumlarda olduğu gibi, KHK çıkarma yetkisinin sınırlarının da genişletilmemesi, yasama belgelerinde yer alan getiriliş amacı dışında kullanılmaması ve yaygınlaştırılarak yasama yetkisinin devri sonucunu doğurmaması gerekir. TBMM’nde öncelik ve ivedilikle görüşölme zorunluluğuna uyulmamasının bir yaptırıma bağlanmamış olması, yasama organının bu konudaki denetimini etkisiz hale getirdiğinden, söz konusu yetkinin olabildiğince dar kapsamlı kullanılmasının, Anayasa’nın 91. maddesinin getiriliş amacıyla bağdaşmayan tasarrufların önlenmesi bakımından büyük önem taşıdığı açıktır.

Öte yandan, Anayasa’daki ilkelere uygun olarak çıkarılması koşuluyla yetki kanunları ile Bakanlar Kurulu’na tanınan yetkinin, KHK çıkartılarak somutlaştırılmadığı sürece, süratle önlem alınmasını gerektiren konularda sorunların gecikmeden çözümlenebilmesi amacıyla yönelik olarak kullanılıp kullanılmayacağını belirleme olanağı bulunmadığından, bu tür denetimin KHK aşamasında yapılması kuşkusuz daha doğru bir yöntemdir. Ancak, yetki kanununun, konu ve içerik bakımından çok geniş bir alanı kapsamı nedeniyle aciliyet ve ivediliğin söz konusu olamayacağının açıkça anlaşıldığı durumlarda Anayasa’ya uygunluk denetiminin KHK aşaması beklenmeksizin yapılabileceğinde duraksamaya yer yoktur.

6223 sayılı Yasa’nın dava konusu 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden yapılandırılması kapsamında tüm devlet teşkilâtı ve bunların, görev, yetki ve kadrolarının belirlenmesi; (b) bendi ile de kamu personelinin tamamının, atanmalarından emekliliklerine kadar bütün özlük haklarının düzenlenmesi için Bakanlar Kurulu’na KHK çıkarma yetkisi verilmiş, bununla da yetinilmeyerek aynı maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendi ile fıkarda isimleri sayılarak değişiklik yapılabilmesine izin verilen kanun ve KHK’lere ek olarak tüm devlet teşkilâtı, aynı fıkranın (b) bendinin (7) numaralı alt bendi ile de (b) bendinde sayılan kanun ve KHK’ler dışında kalan kamu personelinin tamamı kapsama alınarak sayma yönteminin getirdiği sınırlama ortadan kaldırılmış, böylece Bakanlar Kurulu’na teşkilât ve personel konusunda sınırsız bir düzenleme yetkisi verilmiştir.

Bu durumda, dava konusu kurallarla tanınan yetkinin, TBMM'nin, Bakanlar Kurulu'na ancak belli konularda KHK çıkarma yetkisi verebileceğini öngören Anayasa'nın 87. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır. Ayrıca, tüm devlet teşkilâtını ve personelinin kapsayan bir yetkilendirmenin, Anayasa'nın 87. maddesinin amacına uygun olarak öncelik ve ivedilik unsurlarını taşıdığı da ileri sürülemez.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına göre, siyasi haklar ve ödevlerin KHK'lerle düzenlenmesi olanaklı değildir. Kamu hizmetlerine girme hakkının düzenlendiği 70. maddeye Anayasa'nın "siyasal haklar ve ödevler" başlıklı bölümünde yer verilmiştir. Bu maddede, Her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği belirtilmiş, Madde gerekçesinde de "Kamu hizmetlerine girme vatandaşların en tabii hakkıdır. 1961-1980 arası, siyasi partilerin, uygulamada pek titizlik göstermedikleri bir maddedir. Prensip olarak, kamu hizmetlerine girme hakkı 1961 Anayasasında olduğu gibi aynen muhafaza edilmiştir. Ancak kamu hizmetine alınacak memur ve kamu görevlileri ile ilgili düzenlemede bu hakkın kötüye kullanılmasını önleyecek hükümler getirilmiştir." denilerek, Madde'nin düzenlenmesindeki amaç belirtilmiştir. Buna göre, kamu hizmetlerine girme hakkının, KHK'lerle düzenlenemeyeceğinde duraksamaya yer yoktur. 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun dava konusu 1. maddesinin 1 numaralı fıkrasının (b) bendinde, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemede bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi" verildiği belirtilmiştir. Böylece Bakanlar Kuruluna memurlar ve diğer kamu görevlilerinin seçilmeleri, atanmaları, görevden alınmaları ve emekliye sevk edilmeleri gibi Anayasa'nın, 70. maddesinde düzenlenen kamu hizmetlerine girme hakkıyla ilgili konularda da KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu durumun, siyasi haklar ve ödevlerle ilgili alanlarda, KHK çıkarılmasına izin vermeyen Anayasa'nın 91. maddesiyle bağdaşmadığı açıktır.

Belirtilen nedenlerle 6223 sayılı Yasa'nın amaç ve kapsamını belirleyen 1. maddesi ve bu doğrultuda ilkeler öngören 2. maddesinin Anayasa'nın 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Öte yandan, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 65. maddesinin birinci fıkrasında, "Genel Kurul ve bölümler kararlarını katılanların salt çoğunluğuyla alır. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın görüşü doğrultusunda karar verilmiş olur" denilmektedir. Buna göre, kararlarda salt çoğunluk sağlanamayarak oyların eşit çıkması durumunda ortada oy çokluğuyla alınmış bir karar bulunmayıp, yasa gereği başkanın bulunduğu tarafın görüşü doğrultusunda verilmiş sayılan bir karar söz konusu olduğundan, kısa kararın (A) bölümünde, "6216 sayılı Yasa'nın 65. maddesi uyarınca" karar verildiğinin belirtilmesiyle yetinilmesi "oy çokluğu" ifadesinin kullanılmaması gerekir. Bu yönden de çoğunluk görüşüne karşıyız.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Fettah OTO

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı "Yetki Kanunu"nun 1. ve 2. maddelerinin Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesi.

İptali istenilen kurallar ile kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, bu hizmetlerin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesinin; atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme konularında düzenlemeler yapılmak suretiyle de kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memur, işçi, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliklerinin artırılmasının sağlanması için, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname (KHK) çıkarma yetkisi verilmekte, bunun için de toplam yirmi beş kanun ve kanun hükmünde kararnamede değişiklik ve yeniden düzenleme yapma imkânı tanınmakta, ayrıca, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili

kuruluşların bağıllık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde” biçimindeki düzenlemelerle de diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler kapsama alınmaktadır.

Anayasa’nın Başlangıç’ının dördüncü paragrafında, kuvvetler ayrımının Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğuna işaret edildikten sonra, 6. maddesinde, egemenliğin yetkili organlar eliyle kullanılacağı, 7. maddesinde yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin (TBMM) olduğu ve devredilemeyeceği, 8. maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği, 9. maddesinde de yargı yetkisinin bağımsız mahkemelerce kullanılacağı belirtilmiştir.

Anayasa’nın 87. maddesinde, TBMM’nin görev ve yetkileri arasında Bakanlar Kurulu’na belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi de sayılmıştır. Anayasa’nın 91. maddesinde ise kanun hükmünde kararnama çıkarma yetkisinin verilemeyeceği yasak alanlar belirtildikten sonra, yetki veren yasada, çıkarılacak KHK’nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresinin ve bu süre içinde birden çok kararnama çıkarılıp çıkarılamayacağını belirtilmesi aranmış ve yetki yasalarının TBMM komisyonları ve Genel Kurulu’nda öncelik ve ivedilikle görüşüleceği de hükme bağlanmıştır.

TBMM’ne ait bulunan yasama yetkisi, devredilemeyen, genel ve asli bir yetkidir. KHK çıkarma yetkisi ise Anayasa’da sınırları belirtilen, belli konular için verilebilen kendine özgü ve istisnaî (müstesna) bir yetkidir. Kuvvetler ayrımı çerçevesinde devredilemeyen bir görev olan yasama yetkisine, istisna olarak getirilen KHK çıkarma yetkisinin çabukluk gerektiren belli ve önemli konularda, teknik düzenleme gerektiren alanlarda ya da değişkenlik gösteren durumlarda ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yapmak üzere verilen bir yetki olduğunda duraksama bulunmamaktadır. Bu belirleme, KHK çıkarma yetkisi verilmesinin getiriliş amacında mevcut olduğu gibi, yetki verilmesi için öngörülen özel yöntemlerden, devredilemeyen genel ve asli bir yetkinin istisnası olmasından ve Danışma Meclisi’nin KHK görüşmeleri sırasında “...çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken

hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir...” şeklindeki açıklamalardan anlaşılmaktadır.

Bu konu, Anayasa Mahkemesi’nin 20.3.2001 günlü ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı kararında incelenerek “...Anayasa’nın 7., 87. ve 91. maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM’ne ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendisine özgü ve ayrı bir yetki olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu yetki, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi verecek biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemelidir. KHK’ler ancak ivedilik gerektiren belli ve önemli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak, etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulur...”, “...Yetki yasalarına kullanma süreleri uzatılarak süreklilik kazandırılması ve her konuda KHK’lerle düzenlemelere gidilmesi, “önemli, zorunlu ve ivedi durumlar” dışında bu yetkinin verilmesi yasama yetkisinin devri anlamına gelir. Böylece yasama, yürütme ve yargı erki arasındaki denge bozularak yürütme, yasama organına karşı üstün duruma gelir...” biçiminde açıklamalarda bulunulmuş ve bir çok kararında da benzer yorumlar yapılmıştır.

İptali istenilen kurallarla kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesi, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliklerinin artırılması için Bakanlar Kuruluna toplam yirmi beş kanun ve KHK de değişiklik ve yeniden düzenleme yapma yetkisi verilmiş, ayrıca, diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler de kapsama dâhil edilmiştir. Yetki Yasası’nda isimleri sayılan yirmi beş kanun ve KHK’nin amaçları, yürürlükte geçen süreleri, düzenledikleri alanlar ile Bakanlar Kurulu’na verilen yetkinin amacına bakıldığında, ortada KHK’lerle düzenleme yapılmasını gerektiren önemli, zorunlu, aceleyi gerektiren, teknik düzenlemeye ihtiyaç duyulan ve değişiklik gösteren bir durumun bulunmadığı, kapsama dâhil edilen diğer kanun ve KHK’lerin de Yetki Yasası’nda isimleri sayılan kanun ve KHK’lerden bu anlamda bir farklarının olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, Yetki Yasası, yirmi beş kanun ve KHK gibi esasen geniş kapsamlı sayılan mevzuatta değişiklik yapılması için yetki vermekle yetinmemiş, 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, (a) bendinin 20. sırasındaki ve (b)

bendinin 7. sırasındaki düzenlemeler ile kapsamını daha da genişleterek genelleştirmiştir.

Diğer taraftan, Yetki Yasası'nın 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin 20. ve (b) bendinin 7. sıralarındaki kurallar ile sınırları geniş ve belirsiz olan konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasa'nın 87. maddesinde belirtilen belli konular kavramı içinde sayılması gereken bir yetkilendirme olarak kabul edilmesi de mümkün değildir.

6223 sayılı "Yetki Kanunu"nun 1. ve 2. maddeleri uyarınca Bakanlar Kurulu'na verilen yetki ile Yetki Kanunu'nda sayılan ve kapsama alınan kanun ve KHK'lerde önemli, zorunlu, acele olarak değişiklik yapma ve yeniden düzenleme yapılmasını gerektiren bir durumun bulunmadığı, sınırları geniş ve belirsiz olan konularla kapsamın genişletilerek genelleştirildiği ve böylece kapsamın belirsizleştirildiği gözetildiğinde, söz konusu Yasa ile yasama yetkisinin devredildiğinin kabulü gerekmektedir.

Öte yandan, Anayasa'nın 70. maddesinde yer alan, kamu hizmetlerine girme hakkı, bu hizmete girenlerin görevde kalma hakkının da bir güvencesidir. Atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme konularında düzenlemeler yapılmak üzere Bakanlar Kuruluna yetki veren kural, KHK ile kamu hizmeti görevinde bulunanların görevden alınmalarını ve emekliye sevk edilmelerini mümkün hale getirmiştir. Anayasa'nın 91. maddesinde, Anayasa'nın dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin, KHK ile düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Görevde kalma hakkının güvencesi olan 70. maddede ise Anayasa'nın dördüncü bölümünde yer almaktadır. Buna göre, Bakanlar Kuruluna verilen görevden alma ve emekliye sevk etmeyi de içeren bu yetki yasak alan içinde kalmaktadır.

Açıklanan nedenlerle 6223 sayılı "Yetki Kanunu"nun 1. ve 2. maddeleri Anayasa'nın, Başlangıç bölümünde yer alan kuvvetler ayırımına, 7., 87. ve 91. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Bu düşüncelerle redde ilişkin görüşlere katılmadım.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY YAZISI

6223 sayılı Kanun'la, kamu hizmetlerinin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat, görev ve yetkileri ile kamu görevlilerine ilişkin konularda Kanun Hükmünde Kararname çıkartmak için Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir.

Anayasa'nın 5. maddesinde Devletin temel amaç ve görevleri belirtilmiş; çeşitli maddelerinde de bu görevlerin somutlaştırılması bağlamında Devletin ilgili konularda gerekli tedbirleri alacağı ayrıca ifade edilmiştir. Yasama, yürütme ve yargı erklerinin hangi organlarca kullanılacağı sırasıyla 7., 8. ve 9. maddelerde hükme bağlanmış; kamu hizmeti görevlileriyle ilgili genel ilkeler de 128. maddede yer almıştır.

Kamu hizmetlerinin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi esasen Devletin asli ve sürekli görev alanı olup, devlet hayatına yön veren tüm düzenlemeler ve İdare'nin tüm faaliyetleri bu kapsamda mütalaa olunabilir.

Anayasa'nın 91. maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarma yetkisi verebileceği belirtilmiş, maddenin ikinci fıkrasında bu amaçla çıkarılacak yetki kanununun, KHK'nin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını göstereceği öngörülmüştür.

Dava konusu 6223 sayılı Kanun'un 1. maddesinde amaç ve kapsam, 2. maddesinde de ilkeler ve yetki süresi belirtilmiştir. Birinci madde Bakanlar Kurulu'na merkezi idare teşkilatında her türlü değişikliği yapma yetkisini verdiği gibi, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarında da düzenlemelerde bulunma yetkisini vermiştir.

Anamuhalefet Partisi, dava dilekçesinde, yetki yasasının çok geniş bir alanı kapsamaması ve belirsiz olması, ayrıca ortada önemli, ivedi ve zorunlu bir ihtiyaç yokken Bakanlar Kurulu'na bu kadar geniş yetkiler verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geldiğini öne sürerek Kanun'un 1. ve 2. maddelerinin Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılıktan dolayı iptali isteminde bulunmuştur.

İstemnin reddi yönünde verilen karara aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum:

Anayasa'nın doğru yorumlanabilmesi bakımından öncelikle, KHK'nin ne olduğu, hangi tarihsel ihtiyaçlardan doğduğu, hangi tarihsel evrelerden geçerek Anayasa'daki bugünkü şekline geldiği üzerinde durulmalıdır.

Kanun Hükmünde Kararname ilk anayasa denememiz diyebileceğimiz 1876 Osmanlı Anayasası (Kanun-u Esasi) ile Türk hukukuna girmiştir.

1876 tarihli Osmanlı Kanun-u Esasisinin 36. maddesinde Heyet-i Vükelaya (Bakanlar Kurulu) geçici kanun çıkarma yetkisi verilmişti. Madde metni şöyledir:

*“Meclis-i Umumi mün’akit olmadığı zamanlarda Devleti bir muhataradan veya emniyet-i umumiyeyi halelden vikaye için **bir zaruret-i mübrem**e zuhur ettiği ve bu bapta vazına lüzum görülecek kanunun müzakeresi için Meclisin celp ve cem’ine vakit müsait olmadığı halde Kanun-u Esasi ahkamına mugayir olmamak üzere **Heyet-i Vükela** tarafından verilen kararlar, Heyet-i Mebusan’ın içtimaiyle verilecek karara kadar ba irade-i seniye, **muvaakkaten kanun hüküm ve kuvvetindedir**”. Maddenin sonuna 1909 yılında yapılan değişiklikle “... ilk içtimada Heyet-i Mebusan’a tevdi edilmek lazımdır” ibaresi eklemiştir. Buna göre, Osmanlı Genel Meclisi toplantı halinde olmadığı zamanlarda Devleti bir tehlikeden korumak veya kamu güvenliğine bir zarar gelmesini önlemek için **acil bir ihtiyaç** doğduğunda, bu konuda çıkarılması gerekli görülecek kanunun görüşülmesi için Meclisin toplantıya çağırılmasına vakit bulunmadığı takdirde Anayasa hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla **Bakanlar Kurulu** tarafından verilecek kararlar, Mebusan Meclisinin toplanarak karar vermesine kadar Padişah onayıyla **geçici kanun hüküm ve kuvvetinde** olacaktır.*

Osmanlı Meclisi Umumisi Meclisi iki meclisten (Mebusan ve Ayan) meydana gelmekteydi. Meclis yılda sadece birkaç ay toplanırdı. Toplantıların açılış ve kapanışı da Padişahın takdirine göre olurdu. Yasalar, her iki mecliste her madde ayrı ayrı ve sonra da tümüyle oylanarak onaylanmak suretiyle yapılırdı. Yani oldukça yavaş işleyen bir sistem söz konusudur. Sürekli savaş ve gailelerle boğuşan Osmanlı Devletinde ilk Anayasa deneyine girilirken böyle bir kuruma ihtiyaç

duyulmuştur. 1908’de İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra iş başına gelen **İttihat ve Terakki döneminde “kanunu muvakkat” yöntemine yaygın şekilde başvurulmuştur.** Enver Paşa’nın tarihe geçen “yok kanun, yap kanun” sözünün ortaya koyduğu gibi, İttihat ve Terakki yöneticileri gerek duydukları yasaları Meclisi devreye sokmaksızın, bu yöntemle süratle çıkarabilmekteydiler. Yine de bu dönemde, oldukça başarılı ve sistematik kanunların da yapıldığını belirtmek yerinde olur. Nitekim, Memurin Muhakematı Hakkında Geçici Kanun, Cumhuriyet döneminde de uzun yıllar uygulanmıştır.

Cumhuriyet döneminde 1921 ve 1924 anayasalarında KHK kurumuna yer verilmemiştir. 1961 Anayasasında da yer almayan bu kurum, Türk Anayasa sistemine 1971 askeri müdahalesi ile geri gelmiştir. 12 Mart muhtırası ile görevdeki Hükümet istifaya zorlandıktan sonra, partisinden istifa ettirilerek tarafsız hale getirilen bir Başbakan başkanlığında teknokrat ağırlıklı bir hükümet kurdurulmuştur. Siyasi tabanı olmayan bu hükümetin “anarşi” ortamında iki meclisli (Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu) bir sistemde icraat yapabilmesi için KHK müessesesinin Anayasa’ya konması yoluna gidilmiştir. Bu amaçla 20.9.1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla Anayasa’nın 64. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir:

“... (ikinci fıkradan itibaren) Türkiye Büyük Millet Meclisi kanunla, belli konularda, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararnameler çıkarmak yetkisi verebilir. Yetki veren kanunda, çıkarılacak kararnamelerin amacı, kapsamı ve ilkeleriyle bu yetkiyi kullanma süresinin ve yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin açıkça gösterilmesi ve kanun hükmünde kararnamede de yetkinin hangi kanunla verilmiş olduğunun belirtilmesi lazımdır.

Bu kararnameler, Resmi Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir. Kararnameler, Resmi Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kararnameler, Anayasa’nın ve yasama meclisleri içtüzüklerinin kanunların görüşülmesi için koyduğu kurallara göre, ancak komisyonlarda ve genel kurullarda diğer kanun tasarı ve tekliflerinden önce ve ivedilikle görüşülüp karara bağlanır.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen

kararnameler bu kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel hak ve hürriyetler ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Anayasa Mahkemesi, bu kararnamelerin Anayasaya uygunluğunu da denetler”.

Değişikliğin gerekçesinde “Parlamentar rejimlerde kanun yapmanın belli usullere uyulmak zorunluluğu nedeniyle, bir zaman aldığı ve gecikmeler meydana getirdiği bir gerçektir. Değişen iktisadi ve sosyal şartların gereği olarak, bazı hukuk kurallarının bu usuller dışında yürürlüğe konulabilmesi çağdaş Devlet anlayışının tabii bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.” denilmiştir. 1961 Anayasası’nda, savaş ve sıkıyönetim hallerinde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler hakkında özel hükümler yer almamıştır.

Kanun hükmünde kararname müessesesi, 1982 Anayasası’na daha da genişletilerek girmiştir. Anayasa’nın 91. maddesinde genel olarak kanun hükmünde kararnameler; 121. maddesinin son fıkrasında olağanüstü hal süresince çıkarılabilecek kanun hükmünde kararnameler; 122. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında da sıkıyönetim süresince çıkarılabilecek kanun hükmünde kararnameler düzenlenmiştir. Anayasa’nın 148. maddesinde ise olağanüstü hallerde, savaş ve sıkıyönetim hallerinde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin şekil ve esas bakımından Anayasa’ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’nde dava açılmayacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemeler Anayasa’ya Milli Güvenlik Konseyi tarafından koydurulmuştur. Böylece, **12 Eylül 1980 askeri darbesini yapan kadro**, Osmanlı Kanunu Esasisinde devletin bir tehlikeye düşmesi ihtimaline karşı, Meclisin toplanmadığı dönemlerde Bakanlar Kurulu’na, ivedi ihtiyaçlar karşısında geçici kanun çıkarma konusunda yetki verilmesi amacına yönelik düzenleme ile 1961 Anayasasındaki, kanun yapma sürecinin uzun ve karmaşık olasından doğan sakıncaları önlemek ihtiyacına dayanan düzenlemeyi birleştirmiş; hem yetki kanununa dayanan kanun hükmünde kararname müessesesini hem de herhangi bir yetki kanununa dayanmayan, üstelik Anayasallık denetimi olmayan **bir hukuk ucubesini** Anayasamıza koymuştur. Kuşkusuz bu düzenleme mutlaka gerekliyse, hiç olmazsa, Anayasa yargısına açık tutulması ancak

verilecek bir iptal kararının sıkıyönetim veya olağanüstü halin kalktığı tarihte yürürlüğe girmesi öngörülerek, temel haklara daha saygılı bir yol izlenebilirdi. 1982 Anayasası bu haliyle, Osmanlı Hukukunun temel belgelerinden olan **Mecelle-i Ahkamı Adliye**'nin, hukukun genel prensiplerini yansıtan *"Zaruretler memnu olanı mubah kılar. Mani zail olduktta yasak avdet eder"* kuralının dahi gerisindedir.

Batı ülkelerinin bazılarında olağanüstü durumlarda geçerli benzer düzenlemeler varsa da, soğuk savaşın bitiminden sonra hiçbir ileri demokrasi bu yöntemleri kullanmamıştır.

Anayasa'nın Başlangıç bölümünde **"Kuvvetler ayrımının**, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu" belirtilmiş; 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) olduğu vurgulanmıştır. Anayasa'nın Üçüncü Kısımının Birinci Bölümünde TBMM'nin kuruluşu, üyeliği ve işleyişi düzenlenmiş; bu bağlamda 88.maddede kanun tasarısı ve tekliflerinin TBMM'de görüşülme usul ve esaslarının İhtüzükle düzenleneceği belirtilmiş, 95. maddede içtüzük hükümlerinin, siyasi parti gruplarının Meclisin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenleneceği öngörülmüştür. Anayasa'nın 97. maddesine göre *"TBMM Genel Kurulundaki görüşmeler açıktır ve tutanak dergisinde tam olarak yayımlanır"*.

TBMM İhtüzüğü'nün 90. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin ve yetki kanunlarının, 91. maddesinde temel kanunların yapılması usul ve esasları düzenlenmiştir. Temel kanunların yapılması usul ve esasları TBMM İhtüzüğünde 31.1.2007 tarihinde yapılan değişikliklerle önemli ölçüde kolaylaştırılmış; görüşme süreleri kısaltılmıştır.

Çoğunluğa sahip olanın istediğini yapması şeklindeki ilkel demokrasi evresini geride bırakmış, katılımcı demokrasi esaslarını benimsemiş çağdaş rejimlerde yasalar açık, şeffaf ve serbest tartışma esaslarına dayalı süreçlerle yapılır. Bu yolla azınlıktaki görüşlerin de yasalaşma sürecinde dile gelmesi, çıkacak yasanın fayda ve mahzurlarının etraflıca değerlendirilmesi, toplumun tüm kesimlerinin görüşlerini Meclise iletme olanağını bulması, ortaya atılacak fikirlerin ve

karşıt görüşlerin ilerideki yasama çalışmalarında da gözetilmesi sağlanır. Anayasa, Meclis görüşmelerinin tutanağa kaydedilmesini öngörmüştür. Tutanaklar daha sonraki uygulamalara ve yargı kararlarına ışık tutmaktadır. Kanun hükmünde kararnamelerin yapılışı ise bu özellikleri taşımamaktadır. Bu nedenle demokratik bir ülkede aslanan, kanun niteliğindeki hukuk kurallarının kararname ile değil olağan yasama yoluyla yapılmasıdır. Kanun hükmünde kararnamelerin özelliği ise tartışılmadan, süratle yasal bir düzenleme yapılmasıdır. Kararnamelerin yayımlandıkları gün Meclise sunulma zorunluluğu ve Meclis komisyonları ile genel kurulda öncelikle ve ivedilikle görüşüleceklerinin Anayasa’da öngörölmüş olması, bunlara ancak ivedilik bulunan hallerde başvurulabileceğinin kanıtıdır. Genel ve çok kapsamlı konularda ivedilikten söz edilemez. “İvedilik”, konuya Bakanlar Kurulunun attığı ivedilik değil, koşulların yarattığı nesnel ivediliktir. Yasama organının tek meclisli olduğu, uzun ve kendi içinde belli bir sistematiğe sahip olan veya bütönlük arz eden konuların temel kanun yoluyla yasalaştırılması da mümkün olduğundan, **yasama yetkisinin kullanımına bir istisna niteliğindeki kanun hükmünde kararnamelerin olağan kanun süreci bir kenara bırakılarak geniş biçimde kullanılması, katılımcılığı kısıtladığından, demokrasi ilkeleriyle de bağdaşmaz.**

Anayasa’nın bir konuyu kanun hükmünde kararname ile düzenlemek veya olağan yoldan kanun tasarısı sunmak konusunda tam bir serbesti içinde bırakmadığı, konuda siyasal iktidarın geniş bir takdir hakkına sahip olmadığı açıktır. KHK müessesesinin tarihi geçmiş, Anayasa’daki özel hükümlerle çizilen çerçeve ve katılımcı demokrasinin gerekleri başka bir yoruma imkan bırakmamaktadır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi müstakar içtihatlarıyla Anayasa’nın bir yorumunu yapmış ve konuyu bir dengeye kavuşturmuştur. (Anayasa Mahkemesinin E:2001/9, K:2001/56 sayılı ve aynı doğrultudaki E:2000/45, K:2000/27; E:1997/3,K:1997/2; E:1994/49,K:1994/45; E:1993/26,K:1993/28 ve E:1988/64, K:1990/2 sayılı kararları). Kanun hükmünde kararname yöntemine ancak özel durumlarda başvurulabilecek olması ve bu müessesenin mahiyeti, başka türlü bir yoruma esasen olanak vermemektedir.

E:2001/9, K:2001/56 sayılı Anayasa Mahkemesi kararında, yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin “amaç”, “karsam” ve

“ilkeleri”nin belirlenmesinden amacın bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulması olduğu; KHK’nin amacı, kapsamı ve ilkelerinin de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemesi, değişik biçimlerde yorumlanmaya elverişli olmaması gerektiği belirtildikten sonra, her konuda KHK’lerle düzenlemelere gidilmesinin, **“önemli, zorunlu ve ivedi durumlar”** dışında bu yetkinin verilmesinin, yasama yetkisinin devri anlamına geleceği vurgulanmaktadır.

İptali istenen 6223 sayılı Yasa kuralları, kamu kurum ve kuruluşlarının tüm teşkilatı ve kamu görevlilerine ilişkin tüm konularda kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu’na yetki vermektedir. Her ne kadar yasanın 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak 19 adet kanun ismen sayılmak suretiyle yasanın kapsamı belirtilmeye çalışılmışsa da 20. alt bent olarak **“diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin ...”** denilerek, mer’i kanunların tamamında amaca uygun görülecek düzenlemelerin yapılması yolu açılmıştır.Yasanın 1.maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde ise kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin **atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme** usul ve esaslarıyla ilgili olarak ismen sayılan 6 adet kanunda yapılacak değişiklik ve düzenlemeler için yetki verilmesine ilaveten 7. alt bent olarak **“diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler ...”** denilmek suretiyle, anılan tüm bu kişiler ve bunlara ilişkin statüler, yasa kapsamına alınmıştır. Bu kadar geniş bir alana giren düzenlemelerin hepsinin ivedilik taşıdığından söz edilemez. Merkezi idare teşkilatının ve burada çalışan her statüdeki kişilerin bütünüyle etkileneyeceği, sayısı belirsiz bir seri düzenlemenin olağan yasama yoluyla TBMM’de yapılması yerine istisnai bir yöntem olan, açıklık, şeffaflık, demokratik katılım ve tartışma ölçütlerine uymayan kanun hükmünde kararnamelerle yapılması demokrasi ilkelerine uymadığından Anayasa’nın 2. maddesine, yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğundan 7. maddesine KHK’leri düzenleyen 91. maddesine aykırıdır.

6223 sayılı Yasa’nın 1. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarının (b) bentlerinde yapılacak düzenlemelerin kimleri etkileyeceği ve nelere

ilişkin olduğu belirtilmiştir. Bunlar “*kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlileri*”dir. Düzenlenecek hususlar “bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esasları”dır.

Anayasa’nın 70. maddesinde kamu hizmetlerine girme hakkı düzenlenmiştir. Buna göre, her Türk, kamu hizmetine girme hakkına sahiptir; hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez. **Kamu hizmetlerine girme hakkı**, Anayasa’nın “Temel Haklar ve Ödevler” başlıklı İkinci Kısımının “Siyasi Haklar ve Ödevler” başlıklı Dördüncü Bölümü’nde yer almaktadır. Bu bölümde yer alan hak ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi, Anayasa’nın 91. maddesinin birinci fıkrasıyla yasaklanmıştır.

Kamu hizmetine girme hakkı, diğer siyasi haklarda olduğu gibi, bir kez kullanılmakla tüketilecek bir hak değildir; Anayasa’nın 12. maddesinde belirtildiği gibi “kişiliğe bağlı, dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez”dir. Bu nedenle **bahse konu hak, ilk kez kamu hizmetine girmek anlamına geldiği kadar, görevin gerektirdiği niteliklere sahip bulunduğu sürece, bulunduğu kamu hizmetinden başka bir kamu hizmetine geçebilmeyi, üst görevlere terfi edebilmeyi, hukuka aykırı olarak kamu hizmetinden ayrılmak zorunda bırakılmamayı ve emekli edilmemeyi de içerir. Bunlar, kamu hizmetine girme hakkına anlam ve süreklilik kazandıran alt açılımlarıdır.**

Anayasalarda olduğu gibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde de çok kısa ve özlü olarak belirtilen temel hakların tüm alt açılımlarıyla birlikte koruma altında kabul edilmesi, çağdaş hak ve özgürlük anlayışının gereği olup, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin** içtihatları da bu yöndedir.

6223 sayılı Yasa “istihdam edilen kişilere” ilişkin düzenleme yetkisi vermiş olduğuna bakılarak, zaten kamu hizmetinde olan kişileri kapsadığı, bu nedenle kamu hizmetine girme hakkını etkilemediği öne sürülemez. Bu nedenle iptali istenen yetki yasası, Anayasa’nın 70. maddesine aykırıdır.

Yasa’nın 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen “ilkeler” ve (2) numaralı fıkrasında altı ay olarak belirlenen “süre” ye gelince:

İlkeler çok geniş kapsamlı, genel ve değişik şekillerde yorumlanabilecek nitelikte olduğundan, Anayasa'ya aykırı her türlü düzenlemeyi gerekçelendirmeye elverişlidir. Bu nedenle Anayasa'nın 91. maddesi anlamında, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerin ilkelerinin yetki yasası ile belirlendiği söylenemez. Bu durumda yasanın 1. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde 2. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci maddeye ilişkin aynı nedenlerle iptali gerekir. Anayasa'ya aykırı olarak verilen bir yetkinin süresinin de geçerliliği olamayacağından, (2) numaralı fıkra da iptal edilmelidir.

İptal davasının görüşülmesi sırasında, davacının istemi doğrultusunda yürürlüğün durdurulması kararı verilip verilmeyeceği de ele alınmış ve koşulları oluşmadığından reddine karar verilmiştir. Yetki Yasası'nın, Anayasa'nın 70. maddesindeki kamu hizmetlerine girme hakkını ihlal eden düzenlemelere olanak verdiği ve bundan dolayı telafisi güç mağduriyetler doğabileceği gözetilerek, 1. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarının (b) bentleri ile 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin yürürlüklerinin durdurulması gerektiği düşüncesiyle, yürürlüğün durdurulması isteminin reddine ilişkin karara da katılmadım.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2009/4 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2010/6

Karar Günü : 8.12.2010

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Milli Demokrat Halkın Partisi

DAVANIN KONUSU: Milli Demokrat Halkın Partisi'nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemidir.

I- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 15.12.2009 günlü, SP.94 Sor.2009/5 sayılı iddianamesi şöyledir:

"KANITLAR

a) Milli Demokrat Halkın Partisi Tüzüğü,

b) Davalı Partinin sicil dosyasında saptanan eksiklikler nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığımızca Milli Demokrat Halkın Partisi Genel Başkanlığına yazılan 26.08.2004 gün ve 389 sayılı yazı ve alınan 24.09.2004 gün ve 391 sayılı yanıt,

c) 5.4.2004 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Milli Demokrat Halkın Partisi kurucularının ilk büyük kongreyi yasal süre içerisinde toplamadıklarından, Cumhuriyet Başsavcılığımızın istemi üzerine Yüksek Anayasa Mahkemesinin 27.2.2007 gün ve 2006/2 (Siyasi Parti-İhtar) 2007/1 sayılı Kararı ile davalı siyasi Partiye bu aykırılığın giderilmesi için ihtarda bulunulmasına dair kararı ve ekleri,

d) Davalı Milli Demokrat Halkın Partisi Genel Başkanlığının 23.05.2006 gün ve 86 sayılı yazımıza verdiği 18.10.2006 gün ve 2006/04 sayılı yanıt,

e) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Sicil Bürosunun davalı Milli Demokrat Halkın Partisi ile ilgili olarak düzenlediği tutanak,

A- GENEL AÇIKLAMA:

Siyasi partiler, kuruluş bildirge ve belgelerini yasanın öngördüğü biçimde İçişleri Bakanlığı'na vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Tüzel kişilik kazanan bir siyasi partinin hukuki varlığının mahkeme kararı ile sona erdirilmesi, Anayasa ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nda düzenlendiği üzere ancak kapatma davası ile mümkündür.

Kapatma davasına bakmakla görevli olan Anayasa Mahkemesi'nin, bir siyasi partinin kapatılmasına hükmedebilmesi için, öncelikle o siyasi partinin hukuken var olduğunu tespit etmesi gerekmektedir. O halde; Anayasa Mahkemesi'nin, görmekte olduğu bir kapatma davası içerisinde siyasi parti tüzel kişiliğinin devam edip etmediğini ön sorun olarak inceleme yetki ve görevine öncelikle sahip olduğu tartışmasıdır.

Siyasi partiler hakkındaki mali denetim veya benzeri diğer işlemler söz konusu olduğunda da, öncelikle siyasi partinin *"hukuken var olup olmadığı"* sorusu akla gelmekte ve bu sorunun yanıtlanması gerekmektedir. Kuşkusuz hukuk sistemimiz içerisinde, bir siyasi partinin *"hukuken var olup olmadığı"* sorusunu yanıtlama yetki ve görevi Anayasa Mahkemesi'ne aittir. Bu şekilde belirtilen sorunun yanıtlanmasının ancak görülmekte olan bir dava içerisinde ön sorun olarak mümkün olduğu, Anayasa Mahkemesi'nin *"bir dava olmadan"* böyle bir incelemeyi yapamayacağı hususu söylenemez. Anayasa Mahkemesi talep üzerine her zaman bu konuda inceleme yapmakla görevli olup; bu konuyu Anayasa Mahkemesi'ne taşımak görevi ise, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'na aittir.

Siyasi partinin hukuken var olup olmadığı yani hukuki varlığının son bulup bulmadığına ilişkin dava, özde bir tür kapatma davası değildir. Bu nedenle kapatma davası için geçerli olan hükümler burada mutlak olarak uygulanamaz. Ancak, mevzuat bütünüyle dikkate alındığında, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olan siyasi partiler hakkında, kapatma davalarına uygulanan bazı kuralların bu konuda da geçerli olduğunda kuşku duymamak gerekmektedir.

Siyasi parti, milli iradenin oluşturulması amacı ile kurulmaktadır. Bu husus 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 2. maddesinde de ifade

edilmektedir. Milli iradenin oluşmasını esas alan ve bu amaçla kurulan bir siyasi partinin, üye yazımı ve kaydı yoluna gitmesi, bu nedenle parti kurucuları ve yasada belirtilen diğer üyelerinden oluşan “kurucular kurulu” tarafından merkez karar ve yönetim kurulları ile merkez disiplin kurulunu oluşturması; bu kurullarca da yukarıdan aşağıya doğru olarak il teşkilatının kurulması, il teşkilatı tarafından ilçe, ilçe teşkilatı tarafından da belde teşkilatlarının oluşturulması gerekmektedir.

Bir siyasi partinin kuruluşunu takiben olağan büyük kongresini yapabilmesi için ise, kurulu belde teşkilatı tarafından yapılacak kongreyi takiben, ilçe kongresinin yapılarak, tespit edilecek delegelerle il kongresinin gerçekleştirmesi ve ilden de tespit edilecek delegelerle, (doğal delegelerin de katılımıyla) büyük kongrenin toplanması icap etmektedir.

Bu şekilde parti kararları ve yönetimi, tabandan hareketle demokratik esaslar çerçevesinde oluşmakta; kendi içerisinde demokratik kurallara göre yönetilen partinin de, demokratik esaslar çerçevesinde milli iradeyi oluşturmak için faaliyette bulunması ve bunun için de seçimlerle geline organlara talip olması, dolayısıyla seçimlere katılması lazımdır.

B- DAVANIN KONUSU

30 kurucu üye ile kurulan Milli Demokrat Halkın Partisi belgelerini 05.04.2004 tarihinde İçişleri Bakanlığı’na vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 8. maddesi uyarınca tüzel kişilik kazanmıştır.

Milli Demokrat Halkın Partisi kurulduğundan bu güne kadar:

- Yalnızca 13 il ve 2 ilçede teşkilatlandığı, bu tarihe kadar anılan teşkilatlarda kongre yapmadığı, üye kaydı bildirmediği,

- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 14/7. maddesinin emredici hükmüne rağmen, kurulduğu 05.04.2004 tarihinden bu güne kadar ilk büyük kongresini Yasada öngörülen sürede toplamadığı, bu hususta Cumhuriyet Başsavcılığımızın istemi üzerine Yüksek Mahkemenizin 27.2.2007 gün ve 2006/2 (Siyasi Parti-İhtar) 2007/1 sayılı Kararı ile davalı siyasi Partiye bu aykırılığın giderilmesi için ihtarda bulunulmasına karar verilip 1.11.2007 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen aykırılığın giderilmediği,

- Diğer yandan derneklerin kendiliğinden son bulma hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde ki: *"İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması"*, ile *"Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması"* şeklindeki düzenlemeye karşın büyük kongresini de hiç yapmadığı,

- Parti Tüzüğü'nün 64/1. maddesinde; *"Tüzüğün öngördüğü ve Tüzük uygulamaları için gerekli olan yönetmelikler bir yıl içinde hazırlanır"* hükmünü içerdiği halde Tüzüğün 18/3, 21/2, 24/1, 27/8, 27/15, 29/2, 41/son, 48/son, 52/2- c, 56/3, 57, 60/2, 62/son maddelerinde öngörülen yönetmelikleri Tüzükte belirtilen yasal süre içerisinde hazırlayarak ibraz edeceğini bildirmesine karşın organlarını toplayamadığı için çıkaramadığı,

- Davalı Partinin Tüzük ve Programında yer alan ve Anayasa ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasına aykırı görülen hususların düzeltilmesi için adı geçen Partiye Cumhuriyet Başsavcılığımızca yazılan 20.07.2005 gün ve 131.SP.2005/272-273 sayılı yazılarımıza öngörülen süre içerisinde her hangi bir yanıt verilmemesi üzerine bu kez 23.05.2006 gün ve SP.131.Muh.2006/86 sayılı yazımız ile Parti Tüzük ve Programında gerekli düzeltmelerin yapılıp yapılmayacağının yanıtlanmasının istenildiği yazımıza verdiği 18.10.2006 gün ve 2006/04 sayılı cevapta; olağan büyük kongrenin Aralık 2006-Şubat 2007 sonu arasında yapılacağı, tüzük ile programlarında yapılması gereken değişikliklerinde bu kongrede gündeme alınacağının bildirildiği,

- Her hangi bir faaliyet içerisinde bulunulmadığı, bu bağlamda davalı Partinin kuruluşunu takiben seçimlere katılma yeterliliğine hiçbir zaman ulaşmadığı için de herhangi bir seçime de katılmadığı,

Anlaşıldığından, kuruluş amaç ve koşullarını kaybeden adı geçen Partinin kendiliğinden dağılmış sayıldığıının tespitini talep zorunluluğu doğmuştur.

C- KONUYLA İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER :

Konuyla ilgili olarak Anayasa ve diğer yasalarda yer alan hükümler :

a) Anayasa'daki düzenlemeler :

Madde 68/3 : “Siyasi partiler önceden izin almadan kurullurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.”

Madde 69/1 : “Siyasi partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmaları demokrasi ilkelerine uygun olur. Bu ilkelerin uygulanması kanunla düzenlenir.”

Madde 69/son : “Siyasi partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmeleri, kapatılmaları ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmaları ile siyasi partilerin ve adayların seçim harcamaları ve usulleri yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.”

b) 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu :

Madde 3 : “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzelsel yapıya sahip kurulluşlardır.”

Madde 4/2 : “Siyasi partilerin kuruluşu, organlarının seçimi, işleyişi, faaliyetleri ve kararları Anayasa’da nitelikleri belirtilen demokrasi esaslarına aykırı olamaz.”

Madde 5/2 : “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde, önceden izin almaksızın serbestçe kurullurlar.”

Madde 7 : “Siyasi partilerin teşkilatı; merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından; Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibarettir. Siyasî partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kurulluşlarla, yabancı ülkelerde yurtdışı temsilciliği kurulması öngörülebilir.”

“Belde teşkilatı il ve ilçe merkezleri dışında belediye teşkilatı olan yerlerde kurulur.”

“Belde teşkilatları ilçe başkanlığına bağlıdır. Bu teşkilatların seçim tarzı, kuruluş ve faaliyet şekil ve şartları, üye sayısı, il ve ilçe teşkilatlarıyla münasebetleri siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir,”

“Şu kadar ki, belde teşkilatının üye sayısı üçten az olamaz.”

Madde 8/3 : “Siyasi partiler, bildiri ve belgelerin, İçişleri Bakanlığına verilmesiyle tüzel kişilik kazanırlar.”

Madde 10 : “Cumhuriyet Başsavcılığınca her siyasi parti için bir sicil dosyası tutulur.

Bu sicil dosyasında:

... b) Merkez organları ile, teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların adlarını, soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını ve ikametgahlarını gösterir onaylı listeleri, ...

Bulunur.

Madde 14/6 : “Büyük kongre parti tüzüğüünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.”

Madde 14/7 : “... Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.”

Madde 16/1 : “Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğüünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük Kongrece seçilecek merkez organlarının her birinin üye sayısı 15’den az olamaz.”

Madde 17 : “Siyasi partinin merkez disiplin kurulu, bu Kanunda ve parti tüzüğüünde gösterilen şekilde kurulur. Bu kurulun üye sayısı yediden az olamaz.”

Madde 121 : “Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.”

c) 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu :

Madde 87 : “Dernekler, aşağıdaki hâllerde kendiliğinden sona erer:

1. Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi veya sürenin sona ermesi,

2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,

3. Borç ödemede acze düşmüş olması,

4. Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,

5. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.

Her ilgili, sulh hâkiminden, derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitini isteyebilir.

d) Dernekler Kanunu :

Madde 36 : “...Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanır.”

D - HUKUKSAL DURUM :

Siyasi parti tüzel kişiliğinin son bulduğu yani dağılmış sayıldığıнын tespitine yönelik talepte bulunma ve karar verme yetki ve görevinin kime ait olduğu, hangi hallerde bu kararın verilebileceği, bu kararın niteliğinin ne olduğu ve hangi tarihten itibaren hüküm ifade edeceği hususlarının açıklanması gerekmektedir.

a) Görev ve yetki:

Siyasi partilerin nasıl tüzel kişilik kazanacağı 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nda ayrıntıları ile düzenlenmesine rağmen, tüzel kişiliğın (kapanma veya kapatılma kararı olmaksızın) hangi hallerde kendiliğinden son bulacağı konusunda ise bu Yasada açık bir düzenleme mevcut değildir.

Ancak, 2820 sayılı Yasa’nın 121/1. maddesinde, “Türk Medeni Yasası ile Dernekler Yasasının ve dernekler hakkındaki diğer yasaların, Siyasi Partiler Yasasına aykırı olmayan hükümlerinin, siyasi partiler, hakkında da uygulanacağı” belirtilmiş; bu şekilde diğer yasalardaki düzenlemelerin tekrarından kaçınılmıştır.

5253 sayılı Dernekler Kanunu’nda konuyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiş, anılan Yasa’nın 36. maddesinde ise bu Yasada hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun uygulanacağı öngörülmüştür.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesinde bir derneğin hangi hallerde dağılmış sayılacağı açıkça düzenlenmiştir.

Bu maddelerin; siyasi partiler konusundaki Anayasal kurallar ile Siyasi Partiler Yasası’ndaki düzenlemelere aykırı olmayan hükümlerinin, siyasi partiler hakkında da uygulanması söz konusudur.

Anayasa, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası, 2797 sayılı Yargıtay Yasası ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Yasa hükümlerine göre, siyasi partilerden istemde bulunma, parti faaliyetlerini izleme, soruşturma ve gerektiğinde kapatma ile hukuki varlığın son bulduğunun tespiti konusunda dava açma görevi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'na aittir. Belirtilen mevzuat gözetildiğinde siyasi partilere yasalarda öngörülen yaptırımı uygulayacak merci ise kuşkusuz Anayasa Mahkemesi'dir.

Mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik kararlarına göre *"siyasi partinin hukuki varlığının mevcut olup olmadığı"* konusunun, yalnızca Anayasa Mahkemesi'nce incelenmesi mümkündür. Çünkü, 2820 sayılı Yasa'nın 121/1. maddesindeki düzenlemeye, diğer yasaların *"siyasi partiler yasasına aykırı olmayan hükümlerinin siyasi partiler hakkında da uygulanabileceği"* ifade edilirken; siyasi partilerin dernekler gibi işlem göremeyecekleri, dolayısıyla siyasi partiler konusunda görevlendirilmesi nedeniyle, Anayasa Mahkemesi dışında bir başka mahkemenin bu konuda yetkili ve görevli olamayacağı öngörülmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin bu incelemeyi yapabilmesi ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın talepte bulunmasına bağlıdır. Böyle bir talep veya inceleme için görülmekte olan veya ayrı bir dava bulunmasına da gerek yoktur.

b) Dağılma nedenleri:

2820 sayılı Yasa'nın 121. maddesi göndermesiyle Türk Medeni Kanunu ve Dernekler Kanunu'ndaki hükümler ışığında siyasi partilerin dağılma nedenleri sıralanacak olursa;

- Siyasi partinin kuruluş amaç ve şartlarını kaybetmesi, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi,
- Acze ya da borç ödemede acze düşmesi,
- Merkez karar ve yönetim kurulunun tüzük gereğince oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi,
- İlk genel kurul toplantısının süresinde yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması,
- Olağan genel kurul toplantısını üst üste iki kere yapılamaması.

Durumlarında siyasi partinin dağılmış sayılma durumunun incelenmesi gerekmektedir.

Burada üzerinde durulması gereken husus, bahse konu nedenlerin gerçekleşmesi halinde, 2820 sayılı Yasa'nın 104/1. maddesine göre, ön koşul olarak Anayasa Mahkemesi'nden ihtar kararı alınmasının gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

Bir siyasi parti hakkında öncelikle 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası ve doğal olarak anılan Yasa'nın 104/1. maddesindeki hükmün işletilmesi gerekmekte ise de; bu maddenin işletilmesi ortada hukuken bir siyasi partinin var olduğu yani aykırılığı giderebilecek bir siyasi partinin mevcudiyetinden söz edilebildiği haller için söz konusu olabilir. Diğer bir ifade ile ortada, hukuken bir siyasi parti yok ise, ihtar kararını yerine getirilebilecek hukuksal bir kişilikten de söz edilemez. Bu halde o siyasi parti hakkında ihtar kararı alınması değil, tüzel kişiliğinin son bulmuş olduğunun tespit edilmesi yoluna gidilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, bir dernek için ilk kongrenin süresinde yapılmaması dağılmış sayılma nedeni iken; sadece bu neden bir siyasi parti hakkında başlı başına dağılma nedeni oluşturmayıp; 2820 sayılı Yasa'nın 104. maddesinin işletilmesini gerektirir bir durumdur.

c) Kararın niteliği:

Siyasi partinin hukuki varlığın son bulduğunun, yani dağılmış sayılmanın tespiti konusunda verilecek karar, çekişmesiz yargısal bir tespit kararıdır. Dağılmış sayılma talebinin yerinde görülmesi halinde, mevcut, hukuken var olan bir hasımdan söz edilemeyeceğinden, yargısal işlem çekişmesiz nitelik taşımaktadır.

Yüksek Mahkemeniz de, dağılmış sayılmanın tespitine yönelik davaları, çekişmeli yargısal bir işlem olarak değil; çekişmesiz yargısal bir işlem olarak değerlendirmekte ve dava olarak değil "*değişik işler*" nitelendirmesi ile yürütmektedir.

Yargısal bir değerlendirme sonucunda bu tespit kararı verildiğinden; karar kuşkusuz "*yargısal*" bir nitelik taşımaktadır.

Dağılmış sayılmanın tespiti kararı, dağılma nedeninin varlığı halinde ve talep üzerine verilebilecek bir karardır. O halde talep anında ya da öncesinde bu nedenlerin mevcut olması gerekmektedir.

Bu tespit kararı ile parti tüzel kişiliği sona ermeyip, tüzel kişiliğin daha önce kendiliğinden son bulduğu tespit edildiğinden, tespit kararına konu nedenlerin hangi tarihte gerçekleşmiş sayıldığı da önemlidir. Şöyle ki; tespit kararının, hangi tarihten itibaren hüküm ifade edeceği; bir diğer anlatım ile verilecek tespit kararının, talep tarihinden mi? yoksa daha önceki bir tarihten itibaren mi? geçerli olacağı hususu, tespite dayanak olan nedenlerin hangi tarihte gerçekleşmiş olduğunun belirlenmesi ve bilinmesini de gerektirmektedir.

Yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde, bir siyasi partinin kuruluş ya da varlık nedenlerini kaybetmiş sayılmasının “yasa ile öngörülmesi” ve içerik itibarıyla bu şekilde “meşru amaç” ve “demokratik toplumda gereklilik” ölçütlerine uygunluğu halinde, evrensel normlara aykırılık halinden de söz edilmesi mümkün değildir.

E- DEĞERLENDİRME

Siyasi Partiler Yasası’nın 14/6. maddesinde yer alan “Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.” 14/7. maddesindeki “... parti kurucuları ilk büyük kongreyi partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar” ve derneklerin kendiliğinden son bulma hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesinde ki: “İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması” ile “Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması” şeklindeki emredici hükümlere rağmen, 05.04.2004 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Milli Demokrat Halkın Partisi kurucuları ilk büyük kongreyi yasal süre içerisinde toplamamıştır.

Davalı Partinin Tüzük ve Programında yer alan ve Anayasa ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’na aykırı görülen hususların düzeltilmesi için adı geçen Partiye Cumhuriyet Başsavcılığımızca yazılan 20.07.2005 gün ve 131.SP.2005/272-273 sayılı yazılarımıza öngörülen süre içerisinde her hangi bir yanıt verilmemesi üzerine bu kez 23.05.2006 gün ve SP.131.Muh.2006/86 sayılı yazımız ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 14. maddesi uyarınca yapılması gereken ilk büyük kongrenin toplanması, Parti Tüzük ve Programında gerekli düzeltmelerin yapılıp yapılmayacağının yanıtlanmasının istenildiği, yazımıza verilen 18.10.2006 gün ve 2006/04 sayılı cevapta; olağan büyük kongrenin

Aralık 2006-Şubat 2007 sonu arasında yapılacağı, tüzük ile programlarında yapılması gereken değişikliklerin de bu kongrede gündeme alınacağını bildirildiği anlaşılmıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesine aykırı davranışını sürdüren davalı Milli Demokrat Halkın Partisi hakkında Cumhuriyet Başsavcılığımızın istemi üzerine Yüksek Mahkemenizin 27.2.2007 gün ve 2006/2 (Siyasi Parti-İhtar) 2007/1 sayılı kararı ile bu aykırılığın giderilmesi için ihtarda bulunulmasına karar verilmiş, söz konusu karar 10.11.2007 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen davalı siyasi Parti sözü edilen aykırılığın giderilmesi amacıyla bu güne kadar ilk büyük kongresini toplamadığı gibi büyük kongresini de hiç yapmamıştır.

Davalı Partinin, Siyasi Partiler Yasası'nın 10. maddesi uyarınca; 13 il ile 2 ilçe dışında başka il, ilçe ve beldelerde teşkilat kurduğuna, kuruluş bildirgesinde yer alan 30 kurucu üye dışında partiye üye kaydettiğine ve faaliyetini sürdürdüğüne dair hiçbir bilgi ve belge Cumhuriyet Başsavcılığımızdaki sicil dosyasına intikal ettirilmemiş, teşkilatlandığı 13 il ve 2 ilçede de kongre yapmamıştır.

Partinin milli iradenin oluşturulması için bu şekilde hiçbir çalışma, üye kaydı ve örgütlenme içerisinde olmadığı, kuruluşundan itibaren seçimlere katılma yeterliliğine hiçbir zaman sahip olmadığı için, herhangi bir seçime de katılmadığı anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Yasa'nın belirttiği ve davalı Partinin tüzüğünde de yer alan zorunlu yönetmelikler de çıkartılmamıştır.

Tüm bu hususlar Milli Demokrat Halkın Partisi'nin Başsavcılığımızda tutulan siyasi parti sicil dosyası üzerinde yapılan incelemelerle de sabit olmuştur.

Siyasi Partiler, milli iradenin oluşmasını sağlayacak demokratik bir devlet ve toplum düzeni içinde, ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanacak, Anayasa'da niteliği belirtilen demokratik esaslara uygun olarak çalışacak kuruluşlardır. Anayasa'nın 68. maddesi, siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarından olduğunu sayarken Anayasaya ve kanunlara, hukuk devleti ilkelerine uygun faaliyet sürdüreceklerini belirtmektedir. Siyasi parti hiçbir faaliyet yapmayacak ise kurulmamalı, kurulmuş ise kanuni görevlerini süresi içinde Anayasada kendisine verilen önemle orantılı olarak yerine getirmelidir. Parti kuruluşunu takiben, teşkilatını kuracak, organlarda

görev alanları Cumhuriyet Başsavcılığına bildirecek, amacı ile özdeşleşen şekilde üye kayıtları yapacak, aidat toplayacak toplumsal görevini yerine getirecek merkez organı, partiyi temsil edecek başkan ve diğer icra ve disiplin organlarını seçecek, büyük kongresini yapacak, seçim kurulundan tasdikli üye kayıt, gelir gider, demirbaş ve defterlerini tutacak, mali ve idari sorumluluğuna uygun davranacak, Anayasa Mahkemesince yapılacak denetime uygun koşullarını hazırlayacaktır. Davalı siyasi parti bu sayılan Anayasal görevlerinden hiçbirini bugüne kadar yerine getirmemiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; Milli Demokrat Halkın Partisinin amacını gerçekleştirmek için gerekli kuruluş koşullarını kaybettiği, Anayasa ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasında yer alan hükümler çerçevesinde bir siyasi parti niteliği taşımadığı kuşkusuzdur. Milli Demokrat Halkın Partisi, yasanın öngördüğü kuruluş amaç ve şartlarını taşıma ve sürdürme iradesine sahip değildir; bu iradeyi, kuruluş amaç ve şartlarını kaybetmiş, bu amaç ve şartların gerçekleşmesi artık olanaksız hale gelmiştir. 2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası ve Türk Medeni Yasasının yukarıda yazılı hükümleri karşısında Partinin kendiliğinden dağılmış duruma düştüğü açıktır.

Anılan tespite dayanan nedenler “yasa ile öngörülmüş olup meşru ve demokratik toplumda gereklilik” ölçütlerine aykırı da değildir.

Belirtilen tüm bu nedenlerle; kuruluş amaç ve koşullarını, talep anına kadar mevcut olan ve süregelen eylemleri nedeniyle kaybeden Milli Demokrat Halkın Partisi’nin hukuki varlığının son bulduğunun, yani kendiliğinden dağılmış sayıldığıнын tespit edilmesi gerektiğinin yasal bir zorunluluk olduğu tartışmasızdır:

F- SONUÇ VE İSTEM :

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı davalı Milli Demokrat Halkın Partisi’nin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 121. maddesi, Dernekler Yasası’nın 36. maddeleri aracılığıyla Türk Medeni Yasası’nın 87. maddesi uyarınca, *“talep tarihi itibarıyla kuruluş amaç ve şartlarını kesin olarak kaybetmesi nedeniyle”* kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

II- İNCELEME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın iddianamesi, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve Yasa kuralları ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Milli Demokrat Halkın Partisi, gerekli belgelerin 5.4.2004 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na verilmesiyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, Milli Demokrat Halkın Partisi'nin kuruluşundan sonra büyük kongresini toplayamadığı, teşkilatlanamadığı, tüzüğünde belirtilen zorunlu yönetmelikleri çıkaramadığı, kuruluşundan itibaren seçimlere katılma yeterliliğine hiçbir zaman sahip olamadığından herhangi bir seçime de katılmadığı belirtilerek, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. Dernekler Kanunu'nun 36. maddeleri aracılığıyla Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesi uyarınca talep tarihi itibarıyla kuruluş amaç ve şartlarını kesin olarak kaybetmesi nedeniyle kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istenilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasının üçüncü cümlesinde Parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları, 31.3.1988 günlü 3420 sayılı Yasa ile değişik 36. maddesinde siyasî partilerin seçimlere katılabilmeleri için illerin en az yarısında oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olması veya Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunmasının şart olduğu, bir ilde teşkilatlanmanın merkez ilçesi dahil o ilin ilçelerinin en az üçte birinde teşkilat kurmayı gerektirdiği, 21.5.1987 günlü, 3370 sayılı Yasa ile değişik 7. maddesinde de siyasî partilerin teşkilatının merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibaret olduğu belirtilmiştir.

İddianameye karşı diyeceklerinin sorulması üzerine Parti, 25.4.2010 tarihinde büyük kongreyi yaptıklarını, partinin hukuki ve fiili varlığının sürdüğünü belirterek, parti tüzel kişiliğinin hukuki varlığının devamına karar verilmesini istemiştir.

Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır"* denilmektedir. 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda konuyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiş, 36. maddede bu Yasa'da hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun kurallarının uygulanacağı öngörülmüştür. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona ermesi nedenleri olarak sayılmıştır.

Davalı Parti'nin verdiği dilekçe ve eki belgelere göre, Parti'nin büyük kongresini 25.4.2010 tarihinde yapmış olduğu, tüzüğünü değiştirdiği, organlarını oluşturduğu, buna göre hukuki ve fiili varlığını sürdürdüğü anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, büyük kongresini yapan, tüzüğünü değiştiren ve organlarını oluşturarak hukuki ve fiili varlığını sürdüren parti hakkında, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesine göre hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti isteminin reddine karar verilmesi gerekir.

III- SONUÇ

1- 7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşılıkları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Milli Demokrat Halkın Partisi'nin, kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istemine ilişkin

15.12.2009 günlü, SP. 94 Sor. 2009/5 sayılı İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü;

Milli Demokrat Halkın Partisi'nin dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

8.12.2010 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Esas Sayısı : 2010/1 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2010/7

Karar Günü : 8.12.2010

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Büyük Adalet Partisi

DAVANIN KONUSU: Büyük Adalet Partisi'nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemidir.

I- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 4.3.2010 günlü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/1 sayılı iddianamesi şöyledir:

"A) DAVANIN KONUSU

Davalı siyasi parti 12/04/1995 tarihinde 32 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti, son büyük kongresini yaptığı 03/12/2002 tarihten itibaren üst üste iki defa büyük kongresini yapmamıştır.

B) DAVA İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Davayla ilgili olarak Anayasa ve diğer yasalarda yer alan hükümler şu şekildedir:

a) 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Madde 68/3: "Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve Kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.

Madde 69/4: "Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır."

Madde 69/son: “Siyasi partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmeleri, kapatılmaları ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmaları ile siyasi partilerin ve adayların seçim harcamaları ve usulleri yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.”

b) 2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası

Madde 3: “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.”

Madde 5/2: “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde, önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar.”

Madde 8/3: “Siyasi partiler, bildiri ve belgelerin, İçişleri Bakanlığına verilmesiyle tüzel kişilik kazanırlar.”

Madde 14/6: “Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.”

Madde 14/7: “... Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.”

Madde 121: “Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.”

c) 4721 Sayılı Türk Medeni Yasası

Madde 87: “Dernekler, aşağıdaki hâllerde kendiliğinden sona erer:

1- Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi veya sürenin sona ermesi,

2- İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,

3- Borç ödemede acze düşmüş olması,

4- Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,

5- Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.

Her ilgili, sulh hâkiminden, demeğin kendiliğinden sonra erdiğinin tespitini isteyebilir.”

d) 5253 Sayılı Dernekler Yasası

Madde 36: “...Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanır.”

C) DEĞERLENDİRME

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. maddesi uyarınca “Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.”

Davalı parti tüzüğünün 46. maddesinin ilk fıkrasında “Büyük kongre en az iki, en çok üç yılda bir Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun belirteceği tarihte toplanır.” hükmü yer almaktadır.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, demeklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesinin 5. bendi uyarınca “Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması” kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti en son 03/12/2002 tarihinde yaptığı büyük kongresinden sonra, 2820 sayılı Yasanın 14/6. ve parti tüzüğünün 46. maddesinin olanak verdiği en fazla süre olan üç yılın dolduğu 03/12/2005 tarihinde sıradaki birinci büyük kongresini, 03/12/2008 tarihinde ikinci büyük kongresini yapmamak sureti ile üst üste iki defa büyük kongresini yapmamıştır.

KANITLAR

a) Parti kuruluş belgeleri.

b) Parti tüzüğü.

c) Siyasi parti sicil özeti.

D) SONUÇ ve İSTEM

Davalı Büyük Adalet Partisinin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, Demekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 5. bendi uyarınca üst üste iki defa büyük kongresini yapmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

II- İNCELEME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın iddianamesi, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve Yasa kuralları ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Büyük Adalet Partisi'nin, gerekli belgelerini 12.4.1995 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na verilmesiyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazandığını, ilk büyük kongresini 11.10.1998, ikinci büyük kongresini 3.12.2002 tarihinde yaptığını, ancak bu tarihten sonra yapılması gereken büyük kongresini üst üste iki defa yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini istemiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, 28.3.1986 günlü ve 3270 sayılı Yasa ile değişik altıncı fıkrasında büyük kongrenin parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanacağı ve bu sürenin iki yıldan az üç yıldan fazla olamayacağı; 31.3.1988 günlü 3420 sayılı Yasa ile değişik 36. maddesinde siyasî partilerin seçimlere katılabilmesi için illerin en az yarısında oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olması veya Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunmasının şart olduğu, bir ilde teşkilatlanmanın merkez ilçesi dahil o ilin ilçelerinin en az üçte birinde teşkilat kurmayı gerektirdiği, 21.5.1987 günlü, 3370 sayılı Yasa ile değişik 7. maddesinde de siyasî partilerin teşkilatının merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibaret olduğu belirtilmiştir.

Parti Tüzüğü'nün "Büyük Kongrenin Zamanı ve İlanı" başlıklı 46. maddesinde de, 2820 sayılı Yasa'nın 14. maddesi kuralı yinelenmiş ve büyük kongre olağan toplantılarının iki yıldan az, üç yıldan fazla sürede yapılamayacağı öngörülmüştür.

İddianameye karşı diyeceklerinin sorulması üzerine Parti, il ve ilçelerde teşkilatı olmadığından büyük kongrenin yapılmadığını, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın siyasi partinin kendiliğinden dağılma ve hukuki varlığını sona erdirmeye istemine katıldıklarını açıklayarak iddianamede ileri sürülen hususları kabul etmiştir.

Siyasî Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, "*Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır*" denilmektedir. 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda konuyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiş, 36. maddede bu Yasa'da hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun kurallarının uygulanacağı öngörülmüştür. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona ermesi nedeni olarak sayılmıştır.

Davalı Parti'nin kuruluşunu takiben genel merkez dışında hiçbir yerde teşkilatlanmadığı, bu nedenle de hiçbir seçime katılmadığı, ilk büyük kongresini 11.10.1998, ikinci büyük kongresini 3.12.2002 tarihinde yaptığı, ancak bu tarihten sonra büyük kongresini toplayamadığı, böylece olağan büyük kongre toplantılarını iki defa üst üste yapmadığı anlaşıldığından, Büyük Adalet Partisi'nin dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine karar verilmesi gerekmiştir.

Öte yandan, 2820 sayılı Yasa'nın 110. maddesinde, "*Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer*" denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti'nin mallarının Hazine'ye geçirilmesi gerekir.

III- SONUÇ

1- 7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Büyük Adalet Partisi'nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istemine ilişkin 4.3.2010 günlü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/1 sayılı İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü;

a- Büyük Adalet Partisi'nin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

b- Parti'nin tüm mallarının, 2820 sayılı Yasa'nın 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazine'ye geçmesine,

c- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine,

OYBİRLİĞİYLE,

8.12.2010 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Esas Sayısı : 2010/6 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2011/1

Karar Günü : 26.1.2011

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: İlk Parti

DAVANIN KONUSU: İlk Parti'nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemidir.

I- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 8.12.2010 günlü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/3 sayılı iddianamesi şöyledir:

"A- DAVANIN KONUSU

Davalı siyasi parti 15/09/2008 tarihinde 34 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

B- DAVA İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Davayla ilgili olarak Anayasa ve diğer yasalarda yer alan hükümler şu şekildedir:

a) 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Madde 68/3: "Siyasi partiler önceden izin almadan kuruluurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler."

Madde 69/4: "Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır."

Madde 69/son: “Siyasi partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmeleri, kapatılmaları ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmaları ile siyasi partilerin ve adayların seçim harcamaları ve usulleri yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.”

b) 2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası

Madde 3: “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.”

Madde 5/2: “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde, önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar.”

Madde 8/3: “Siyasi partiler, bildiri ve belgelerin, İçişleri Bakanlığına verilmesiyle tüzel kişilik kazanırlar.”

Madde 14/6: “Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.”

Madde 14/7: “...Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.”

Madde 121: “Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.”

c) 4721 Sayılı Türk Medeni Yasası

Madde 87 : “Dernekler, aşağıdaki hâllerde kendiliğinden sona erer:

1. Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi veya sürenin sona ermesi,
2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,
3. Borç ödemede acze düşmüş olması,

4. Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,

5. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.

Her ilgili, sulh hâkiminden, derneğin kendiliğinden sonra erdiğinin tespitini isteyebilir.”

d) 5253 Sayılı Dernekler Yasası

Madde 36: “...Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanır.”

C) DEĞERLENDİRME

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi uyarınca “Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.”

Davalı parti tüzüğünde ilk büyük kongrenin toplanma zamanı ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca “İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması” kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 15/09/2008 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

KANITLAR

a) Parti kuruluş belgeleri.

b) Parti tüzüğü.

c) Siyasi parti sicil özeti.

D) SONUÇ ve İSTEM

Davalı İlk Partinin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, Dernekler Yasasının 36. maddesi aracılığıyla Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını

oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

II- İNCELEME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın iddianamesi, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve Yasa kuralları ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, İlk Parti’nin tüzelkişilik kazandığı 15.9.2008 tarihinden sonra iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini istemiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasının üçüncü cümlesinde Parti kurucularının ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

Parti Tüzüğü’nün “Kurultayın Görev ve Yetkileri” başlıklı 53. maddesinde de, Büyük Kurultayın, partinin en yüksek karar organı olduğu belirtildikten sonra, görev ve yetkilerinin başında “Parti Genel Başkanını, Partinin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu asıl ve yedek üyelerini, Merkez Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyelerini seçmek” olduğu belirtilmiştir.

Buna göre, 15.9.2008 tarihinde tüzelkişilik kazanmış bulunan Parti’nin, 15.9.2010 tarihine kadar büyük kongresini yapması gerektiği, yapmadığı için de zorunlu organlarını oluşturamadığı anlaşılmaktadır.

İddianameye karşı diyeceklerinin sorulması üzerine Parti, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın siyasi partinin kendiliğinden dağılma ve hukuki varlığını sona erdirmeye istemine katıldıklarını açıklayarak iddianamede ileri sürülen hususları kabul etmiştir.

Siyasî Partiler Kanunu’nun 121. maddesinin birinci fıkrasında, “Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır” denilmektedir. 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nda konuyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiş, 36. maddede bu Yasa’da hüküm

bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun kurallarının uygulanacağı öngörülmüştür. Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona ermesi nedeni olarak sayılmıştır.

Davalı Parti'nin tüzelkişilik kazandığı 15.9.2008 tarihinden sonra iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini yapmadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı anlaşıldığından, İlk Parti'nin dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine karar verilmesi gerekmiştir.

Öte yandan, 2820 sayılı Yasa'nın 110. maddesinde, *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer"* denilmektedir. Bu durumda, tüzelkişiliği sona eren Parti'nin mallarının Hazine'ye geçirilmesi gerekir.

III- SONUÇ

1- 7.5.2010 günü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, İlk Parti'nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istemine ilişkin 8.12.2010 günü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/3 sayılı İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü;

E: 2010/6, K: 2011/1 (Dİ)

a- İlk Parti'nin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

b- Parti'nin tüm mallarının, 2820 sayılı Yasa'nın 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazine'ye geçmesine,

c- Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine,

OYBİRLİĞİYLE,

26.1.2011 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Esas Sayısı : 2011/1 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2011/2

Karar Günü : 17.3.2011

BAŞVURUDA BULUNANLAR: Mardin eski Milletvekili Ahmet TÜRK ve Diyarbakır eski Milletvekili Aysel TUĞLUK

VEKİLLERİ: Av. Öztürk TÜRKDOĞAN

KARŞI TARAF: Kamu adına Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

BAŞVURUNUN KONUSU: Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.2009 günlü, E:2007/1 (Siyasi Parti-Kapatma), K:2009/4 sayılı kararının sonuç kısmının 3 numaralı bendinin yargılamanın yenilenmesi yoluyla ortadan kaldırılarak, Mardin eski milletvekili Ahmet TÜRK ile Diyarbakır eski milletvekili Aysel TUĞLUK'un milletvekilliklerinin devamına karar verilmesi istemidir.

I- BAŞVURUNUN GEREKÇESİ

Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK vekili Av.Öztürk TÜRKDOĞAN tarafından verilen 11.1.2011 tarihli başvuru dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 33. maddesinde siyasi parti kapatma davalarında ceza muhakemesi usul kurallarının uygulanacağı belirtilmektedir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 311. maddesi ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 5. maddesinin 1. fıkrası ile 7. maddesi uyarınca yargılamanın yenilenmesini talep etme zorunluluğu doğmuştur. TCK 5. maddesinin 1. fıkrası ile 7.maddesi göz önüne alındığında Anayasanın 84. maddesinin son fıkrasının yürürlükten kaldırılması nedeniyle lehte olan düzenlemenin müvekkillere uygulanması ve ceza sonucu doğuran milletvekilliği düşme kararının geri alınarak ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Anayasanın 90. maddesi uyarınca Türkiye'nin onaylayarak yürürlüğe koyduğu AİHS' ne Ek.1 Nolu Protokolün “serbest seçim hakkım” düzenleyen 3 ncü maddesi uyarınca, Yüksek sözleşmeci taraf olan Türkiye Cumhuriyetinin bunu taahhüt ettiği bilinmektedir. Bu nedenle daha önce Türkiye hakkında AİHM tarafından DEP milletvekilleri davasında (Selim Sadak ve Diğerleri/Türkiye davası (2544/94 Başvuru No) ihlal kararı verilmiştir. Üyeliklerin düşmesine neden olan hükümler de yürürlükten kaldırıldığı ve görev süresi de son bulmadığı için Anayasa Mahkemesi kararıyla düşürülen üyeliklerin yeniden devamına karar verilmesi gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararı, parti kapatma davalarında CMK hükümlerinin uygulanması ve verilen üyelik düşme kararının “cezalandırıcı bir işlem” olması nedeniyle ceza hukukunun evrensel kuralları gereği geçmişe şamil olarak uygulanır. Ancak olayımızda talep konusu 12 eylül referandumu sonucu anayasa değişikliğinin, sürmekte olan yasama dönemi nedeniyle ileriye yönelik olarak uygulanması yönündedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi kararlarının kesinleştiği andan itibaren geri yürümeyeceği yönündeki hükmünün olayımızda uygulanması söz konusu değildir.

Halkın özgür iradesi ile seçilen milletvekilleri bir yasama dönemi boyunca “vekalet ve temsil” görevini üstlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin önceki hükmünde düzenlenen üyelik düşme hükmü istisnai bir durumdur. Bu hükmün kaldırılması ile yeni hüküm yürürlüğe girdiği andan itibaren ileriye dönük olarak sürmekte olan yasama dönemi için uygulanması gerekir.

Anayasa Mahkemesi kararı kesinleştiği ve DTP kapatıldığı için milletvekilleri AİHM 'ne hem tüzel kişi adına, hem kendi adlarına kişisel başvuruda bulunmuşlardır. Üyelik düşme nedeniyle de sözleşmenin ihlali istemi vardır. Benzer bir konu nedeniyle daha önceden HADEP'in kapatılması üzerine yapılan başvuruda AİHM Türkiye ile ilgili yeni bir ihlal kararı vermiştir. AİHM'in 14 Aralık 2010 tarihli HADEP ve Demir - Türkiye Davası'nda (28003/03 başvuru no) sözleşmeye ek 1 nolu protokolün 3. maddesine aykırılık tespit edilmiş ve ihlal kararı verilmiştir.

Türkiye'de parti kapatma davaları demokrasimizin önündeki en büyük engellerden birisidir. Kapatılan parti sayısıyla adeta partiler

mezarlığına dönüşen ülkemizde, 12 Eylül darbe hukukunun şekillendirdiği siyasi partiler yasası, seçim yasaları seçim barajları olduğu gibi durmaktadır. Darbeden günümüze otuz yıl içinde halkın güvenine mazhar olmuş Ahmet Türk'ün 1994 ve 2009 yılında iki kez üyeliğinin düşmesine karar verilmiş, ancak darbe mevzuatı değiştirilmemiştir.

Anayasa Mahkemesinin Türkiye Anayasa ve siyasi tarihinde kapattığı 25. Parti Demokratik Toplum Partisidir. Toplumda bu partinin kapatılmasına yönelik bir konsensüs bulunmadığı, aksine kapatılması durumunda barış imkanının ortadan kalkacağı inancı çok güçlü olduğu halde, Anayasa Mahkemesi partiyi kapatmıştır. Muhalefetin barışçı sesi olan iki önemli siyasetçinin Milletvekilliği düşürülerek siyaset yapmaları yasaklanmıştır. Partinin kapatılması gerek Türkiye kamuoyunda, gerekse uluslar arası kamuoyunda çok yoğun tepkilerle karşılaşmıştır.

Anayasa bir ülkede geçerli en üst hukuk normudur. Bu niteliği itibariyle yasalar, yönetmelikler ve diğer düzenlemelerin olduğu gibi, tüm yargısal uygulamaların da meşruiyet kaynağıdır. Anayasaya aykırı hukuk normu geçerli olamayacağı gibi, buna aykırı Mahkeme kararlarının geçerli olması, etki ve sonuç doğurması da mümkün değildir. Anayasalar meşruiyetin asli ve birincil dayanağı olduğundan dolayı, önceki bir yasal düzenlemeye veya buna mukabil bir yargısal karara dayanılarak, yeni Anayasa kuralının geçersiz ve etkisiz kılınması söz konusu olamaz. Anayasa, aksine geçici ve istisnai bir hüküm öngörmediği sürece, yürürlüğe girdiği andan itibaren, gerek hak ve özgürlük boyutuyla, gerekse statü itibariyle önceki tasarrufları geçersiz kılıcı etki yaratır. Önceki hukuksal engeller hiç yokmuş gibi hak ve özgürlük güvencesi yaratır, önceki hukuksal statüler veya statü engelleri, hiç yokmuş gibi etki ve sonuç doğurur.

Bu süreçte doğrudan doğruya eski Anayasal kuralların öngördüğü hak mahrumiyetleri baştan itibaren hükümsüzleşir, kendiliğinden ortadan kalkar. Hukuksal yetkilerin kullanımını engelleyen statü kuralları, engelin ortadan kalkmasıyla herhangi bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden hükümsüz hale gelirler. Hakkın ve yetkinin sahibi, durduğu/bıraktığı yerden hakkını ve yetkisini kullanmaya devam eder.

Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan genel seçimlerde “bağımsız milletvekili” olarak seçilmişlerdir. Halkın kendilerini vekil tayin ettiği ve bu vekâletin bir yasama dönemi boyunca geçerli olduğu açıktır. DTP Anayasa Mahkemesinin verdiği kapatma kararının 14.12.2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte kapatılmıştır. Mahkeme, Aysel Tuğluk ve Ahmet Türk'ün söz ve eylemleriyle partinin kapatılmasına neden olduğunu saptamıştır. Buna bağlı olarak Anayasanın 84. maddesinin mülga beşinci fıkrasının gereği olarak milletvekillikleri sona ermiştir. Sona erme, Anayasa Mahkemesi kararı gereği olmayıp, Anayasa kuralının bu karara bağladığı kendiliğinden bir sonuç olarak gerçekleşmiştir. Mahkeme kararı inşai bir işlem olmayıp bir saptamadır. Dolayısıyla tartışmanın konusu tamamlanmış ve icra edilmiş bir yargısal işlem değil, bir Anayasal statüdür. İnşai irade “norm iradesidir”. Anayasa kuralı bu saptamaya kendiliğinden bir sonuç bağlamış ve milletvekilliğinin bu saptamanın Resmi Gazetede yayımlanmayla sona ereceğini öngörmüştür.

Anayasa değişikliği, saptamaya otomatik sonuç bağlanması kuralını ilga etmiş, Anayasa Mahkemesi hangi yönde karar verirse versin, bunun halkın kendi vekiline verdiği vekâlet yetkisine halel getirmeyeceğini temel bir siyasal tercih olarak ortaya koymuştur. Dolayısıyla Milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlem hukuksuz hale gelmiştir.

Anayasal düzenimizde siyasi partilerin kapatılması davası Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri çerçevesinde yürütülür ve sonlandırılır. Anayasa Mahkemesinin son kararlarından da anlaşılacağı üzere, bu davalar da tipik ceza davaları niteliğinde olmasa dahi, sonuçları da dikkate alındığında, davanın doğası elverdiği ölçüde tüm ceza güvencelerinin uygulanması zorunluluktur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de sonuçları cezalandırma olarak nitelendirdiği dikkate alındığında, parti kapatma kararı ve buna bağlı olarak ortaya çıkmış sonuçların cezalandırma ve temel hak müdahalesi niteliğinde olduğu açıktır. Anayasa değişiklikleri ise bu cezai sonuçlardan birini ortadan kaldırmaktadır. Hukuk devletinin ve Anayasanın 38. maddesinin bir gereği olarak, lehe olan düzenlemenin geçmişe yönelik hüküm doğurması, sona ermiş statünün yeniden

ihdası, engellenmiş hakkın tanınması, sona erdirilmiş yetkinin yeniden geçerli kılınması şarttır.

Anayasa Mahkemesinin kararı ile bu kararın otomatik anayasal sonucunun ortadan kaldırılması işlemleri aynı yasama döneminde gerçekleştirilmiştir. Yani vekâlet ilişkisi sona ermeden, hem Anayasayı ortaya koyan hem de vekâlet ilişkisini üreten halk, Anayasayı değiştirmek suretiyle vekâlet ilişkisine yönelik müdahaleyi gayri meşru ilan etmiştir. Dolayısıyla vekâlet ilişkisi devam etmekte, buna yönelik statü ihlallerinin hukuksal geçerliliği bulunmamaktadır. Yasama dönemi sona ermeden yapılan değişiklik bu nedenle Aysel Tuğluk ve Ahmet Türk'ün milletvekilliğinin devam etmesinin hukuksal temelini yaratmış bulunmaktadır. Yasama dönemi sona erdikten sonra yapılan değişikliklerin milletvekilliğini kendiliğinden eski haline irca etmesi mümkün olmayacaktı.

Anayasanın 69. maddesinin sekizinci fıkrasının bir engel oluşturması düşünülemez. Anayasa Mahkemesinin saptaması hukuki geçerliliğini koruduğuna göre Aysel Tuğluk ve Ahmet Türk'ün beş yıl boyunca bir siyasi partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olmaması kabul edilse bile, 84. maddedeki açık tercih karşısında en azından bağımsız olarak milletvekilliklerini devam etmesi engellenemez. Halkın vekâletinin bir siyasi parti bünyesinde devam etmesi, vekâletin koşulu değildir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa Mahkemesinin verdiği kapatma davasının, Anayasanın 84. maddesinin mülga beşinci fıkrasından kaynaklanan sonucu, Anayasa değişikliklerinin kabul edilmesinin ardından kendiliğinden ortadan kalmış bulunmaktadır. Buna bağlı olarak Aysel Tuğluk ve Ahmet Türk'ün Milletvekilliğinin devam ettiğinin kabulü hukuksal ve demokratik bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu gerekçeler dikkate alınarak yargılamanın yenilenmesi talebimizin kabulü ile DTP'nin kapatılmasıyla ilgili kararın sonuç kısmının 3 no'lu bendinin ortadan kaldırılması (geri alınması) gerektiği kanaatindeyiz. Anayasa Mahkemesi'nin Yargılamanın Yenilenmesi hakkındaki talebimizi uygun görmemesi halinde AIHS'in 6. maddesi ile sözleşmeye ek 1 nolu protokolün 3. maddesi yeniden ihlal edilmiş olacaktır."

II- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ GÖRÜŞÜ

Anayasa Mahkemesi 23.2.2011 tarihinde yaptığı inceleme sonucunda, başvuruda bulunanlar vekilinin dilekçe ve ekinin onaylı bir örneğinin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 33. maddesi gereğince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilerek bu konuda düşünce istenilmesine karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 28.2.2011 tarih ve 112 sayılı yazısı ile;

“5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. maddesinde yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin sınırlı bir biçimde sayıldığı ve yasa (anayasa) değişikliklerinin maddede belirtilen yargılamanın yenilenmesi sebepleri arasında sayılmadığı,

Anayasa'nın 38. ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7. maddelerinde öngörülen lehe yasanın uygulanması zorunluluğuna ilişkin ilkenin, suç ve suç karşılığı ceza ve güvenlik tedbirleri ile yaptırıma bağlanan eylemler yönünden geçerli olduğunu, siyasi parti kapatma davası ve kararının suç nedeniyle yapılan bir yargılama ve uygulanan bir yaptırım niteliğinde bulunmadığı,

Ayrıca, yasaların kural olarak yürürlüğe girdiği andan itibaren ortaya çıkan fiil, ilişki ve durumlar için uygulanmasının icap etmesi, aksinin amaçlanması halinde bunun yürürlüğe konulan yasada açıkça belirtilmesi gerekmesine karşın, 07.05.2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun'da Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına ilişkin olarak belirtilen genel kuraldan ayrılmayı gerektirecek istisnai bir hükme yer verilmediği,”

gereğesiyle istemin reddine karar verilmesi talep ve mütalaa olunmuştur.

III- BAŞVURUNUN İNCELENMESİ

Başvuru dilekçesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın istemle ilgili görüşü, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve Yasa kuralları okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.2009 günlü, E:2007/1 (Siyasi Parti Kapatma), K:2009/4 sayılı kararıyla, Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 101. ve 103. maddeleri gereğince Demokratik Toplum Partisinin kapatılmasına ve *“beyan ve eylemleriyle Parti'nin kapatılmasına neden olan Mardin Milletvekili Ahmet TÜRK ve*

Diyarbakır Milletvekili Aysel TUĞLUK'un milletvekilliklerinin, Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrası uyarınca gerekçeli kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte sona ermesine" karar verilmiş ve söz konusu karar 31.12.2009 günlü Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa'nın 84. maddesinin "Partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olduğu Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararında belirtilen milletvekilinin milletvekilliği, bu kararın Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlandığı tarihte sona erer. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bu kararın gereğini derhal yerine getirip Genel Kurula bilgi sunar" yolundaki beşinci fıkrası, Anayasa değişikliğini öngören 5982 sayılı Yasa'nın 9. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Anayasa'nın 84. maddesinin beşinci fıkrasının yürürlükten kalkması nedeniyle Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK vekilince, söz konusu kişilerin milletvekilliklerinin sona ermesine ilişkin Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.2009 günlü, E:2007/1 (Siyasi Parti-Kapatma), K:2009/4 sayılı kararının sonuç kısmının 3 numaralı bendinin yargılamanın yenilenmesi yoluyla ortadan kaldırılarak, milletvekilliklerinin devamına karar verilmesi istemiyle başvuruda bulunulmuş ve başvuru dilekçesinde; siyasi parti kapatma davalarında Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerinin uygulanması ve Anayasa Mahkemesi'nce verilen milletvekilliğinin sona ermesi kararının cezalandırıcı bir işlem olması nedeniyle Türk Ceza Kanununun 5. maddesinin birinci fıkrası ve 7. maddesi uyarınca lehe olan Anayasa değişikliğinin müvekkillere ileriye dönük olarak uygulanması gerektiği, milletvekilliklerinin sona ermesine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararının inşai bir işlem olmayıp bir tespitten ibaret olduğu, Anayasa kuralı ile öngörülen hak mahrumiyetinin o kuralın değişmesiyle birlikte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden hükümsüz hale geleceği, milletvekili seçilinen yasama döneminin halen devam etmesi nedeniyle vekalet ilişkisinin devam ettiğinin kabulünün gerektiği ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 33. maddesinde, "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır." denilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan yargılamanın yenilenmesine ilişkin düzenleme kural olarak, hükmün esasını değiştirecek nitelikteki olguların hükmün kesinleşmesinden sonra ortaya çıkması durumunda, yeniden yapılacak yargılama ile kesin hükmü ortadan kaldırabilen olağanüstü kanun yollarından birisidir. Bu niteliğinin gereği olarak yasakoyucu yargılamanın yenilenmesi usulünü 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. ila 323. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Bu hükümlerden yargılamanın yenilenmesi isteminin dört aşamada incelenip karara bağlanması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu aşamalar, yasada sayılan yargılama nedenlerinin ve bunların dayandığı delilleri içeren istemin kabule değer olup olmadığının incelenip karara bağlanması, istem kabule değer bulunduğu takdirde delillerin toplanması, bu işlem tamamlandıktan sonra istemin esassız olup olmadığının karara bağlanması, istem esassız olması noktasından reddedilmemiş ise yargılamanın yenilenmesine ve duruşmanın açılmasına karar verilmesi şeklindedir.

Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenleri, Yasa'nın 311. maddesinde şöyle sayılmıştır:

“(1) Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış bir dava, aşağıda yazılı hâllerde hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülür:

a) Duruşmada kullanılan ve hükmü etkileyen bir belgenin sahteliği anlaşılsa.

b) Yemin verilerek dinlenmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkileyecek biçimde hükümlü aleyhine kasıt veya ihmâl ile gerçek dışı tanıklıkta bulunduğu veya oy verdiği anlaşılsa.

c) Hükme katılmış olan hâkimlerden biri, hükümlünün neden olduğu kusur dışında, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek biçimde görevlerini yapmada kusur etmiş ise.

d) Ceza hükmü hukuk mahkemesinin bir hükmüne dayandırılmış olup da bu hüküm kesinleşmiş diğer bir hüküm ile ortadan kaldırılmış ise.

e) Yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkûm edilmesini gerektirecek nitelikte olursa.

f) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması. Bu hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

(2) Birinci fıkranın (f) bendi hükümleri, 4.2.2003 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararları ile, 4.2.2003 tarihinden sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır.”

5271 sayılı Yasa’nın 319. maddesinin birinci fıkrasında da “Yargılamanın yenilenmesi istemi, kanunda belirlenen şekilde yapılmamış veya yargılamanın yenilenmesini gerektirecek yasal hiçbir neden gösterilmemiş veya bunu doğrulayacak deliller açıklanmamış ise, bu istem kabule değere görülmeyerek reddedilir” denilmiştir.

Başvuru dilekçesinde yargılamanın yenilenmesi istemine gerekçe olarak başvuruçuların milletvekilliklerinin sona ermesine neden olan Anayasa kuralının yürürlükten kalkmış olması gösterilmekte ise de, yasalarda meydana gelen değişiklikler 5271 sayılı Yasa’nın 311. maddesinde sayılan yargılamanın yenilenmesi nedenleri arasında yer almamaktadır. Yargılamanın yenilenmesi istemine gerekçe olarak gösterilen bu husus, Yasa’da sınırlı olarak sayılan yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden birine girmediğinden istemin kabule değer görülmeyerek reddi gerekir.

Öte yandan, başvuruçuların milletvekilliklerinin devamına karar verilmesi istemi, yargılamanın yenilenmesi isteminden bağımsız olarak da incelenmiştir.

Anayasa’nın 69. maddesinin dördüncü fıkrasında “Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır” denilmiş ve hangi hallerde siyasi partilerin kapatılmasına karar verileceği de maddenin diğer fıkralarında düzenlenmiştir. Anayasa’nın 149. maddesinin altıncı fıkrasında da “Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinden inceler” hükmü yer almış ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un yukarıda anılan 33. maddesinde de siyasi parti kapatma

davalarında Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun uygulanacağı belirtilmiştir.

Ceza muhakemesi usul kurallarının ceza davalarında uygulanmasının doğal olması ve bu durumun ayrıca belirtilmesine gerek bulunmamasına karşın, siyasi parti kapatma davalarında Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun uygulanacağının özellikle belirtilmesi, bu davaların ceza hukukunda tanımlandığı biçimde bir ceza davası olmadığını ortaya koymaktadır. Siyasi parti kapatma davalarının hukukun diğer alanlarına göre ceza hukukuna daha yakın olduğu ileri sürülmekte ise de bu davalar, bütünüyle ceza hukuku kuralları içerisinde değerlendirilmesine olanak bulunmayan kendine özgü davalardır. Siyasi partilerin kapatılması yaptırımı, özgürlükçü, çoğulcu, çağdaş demokrasilerin kendilerini koruyabilmeleri için öngörülmüş olup her zaman ceza hukuku alanına giren bir kuralın ihlalinin sonucu değildir. Siyasi partilere yasaklanan eylemlerin niteliği, bunların kapatılma sonucunu doğurabilmesi için aranan koşullar ve uygulanan yaptırım türünün ceza hukukundaki suç ve cezalardan farklılık göstermesi de bu davaların kendine özgü niteliğini öne çıkarmaktadır.

Bir siyasi parti kapatma davası sonucunda siyasi partinin kapatılmasının yanı sıra Anayasa'nın 84. maddesinin mülga beşinci fıkrasında öngörüldüğü üzere partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olan kişilerin milletvekilliğinin sona ermesi de bir ceza davasında mahkemece verilen ceza hükmü niteliğinde değildir.

Siyasi parti kapatma davalarının kendine özgü niteliği ve bu davalarda verilen kararların da ceza hukuku kurallarına göre verilmiş cezalar olmaması nedeniyle Türk Ceza Kanunu'nun *"Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur"* şeklindeki 7. maddesinin üçüncü fıkrası ile *"Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır"* şeklindeki 5. maddesi hükmünün siyasi parti kapatma davalarında verilen kararlar yönünden uygulanabilmesine olanak bulunmamaktadır.

Beyan ve eylemleriyle mensubu olduğu partinin kapatılmasına sebep olan milletvekillerinin milletvekilliğinin sona ermesi, Anayasa'da yer alan bir kuralın uygulanması ve bir siyasi partinin kapatılması kararının anayasal sonuçlarını göstermekten ibaret bulunmaktadır. Bir başka

deyişle, partisinin kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olduğu Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararında belirtilen milletvekilinin milletvekilliğinin, bu kararın Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlandığı tarihte sona ermesi Anayasa kuralı gereğidir.

Başvuruda bulunan Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK'un milletvekillikleri, Anayasa Mahkemesi'nin konuya ilişkin 11.12.2009 günlü, E:2007/1 (Siyasi Parti Kapatma), K:2009/4 sayılı kararının Resmî Gazetede yayımlandığı 31.12.2009 tarihinde sona ermiştir. Anayasa'nın 84. maddesinin beşinci fıkrası hükmü, ilgilinin milletvekilliğini yasama dönemi süresince askıya alan değil, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasıyla birlikte gerçekleşen ve tüm sonuçlarını o an itibariyle doğuran bir hkmdr. Başvurucuların milletvekilliklerinin sona ermesinden sonra, konuya ilişkin Anayasa kuralının yürürlükten kaldırılmış olması, sona eren milletvekilliği statüsünün tekrar kazanılması sonucunu doğurmaz.

Anayasa değişiklikleri kural olarak ileriye dönük hukuki sonuçlar doğurmaktadır. Anayasa'nın 84. maddesinin beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılırken söz konusu değişikliğin, beyan ve eylemleriyle parti kapatılmasına sebep olduğu için milletvekillikleri sona eren kişiler yönünden de geçerli olduğu yolunda istisnai bir düzenlemeye de yer verilmemiştir.

Sonuç olarak, Anayasa'nın 84. maddesinde yapılan değişiklik, başvurucuların milletvekilliklerinin sona ermesine neden olan Anayasa Mahkemesi kararını geçersiz kılmamaktadır. Anayasa Mahkemesi kararı geçerliğini koruduğu sürece, salt Anayasa'da meydana gelen değişiklik nedeniyle başvurucuların milletvekilliği statüsünü tekrar kazanabilmelerine olanak bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, başvurunun reddi gerekir.

Haşım KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Erdal TERCAN bu görüş'e katılmamıştır.

Mehmet ERTEN bu görüş'e ek gerekçeyle katılmıştır.

IV- SONUÇ

A- 7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.2009 günlü, E. 2007/1(Siyasi Parti-Kapatma), K. 2009/4 sayılı kararın sonuç kısmının 3 numaralı bendinin yargılamanın yenilenmesi yoluyla ortadan kaldırılarak, Mardin eski Milletvekili Ahmet TÜRK ve Diyarbakır eski Milletvekili Aysel TUĞLUK'un milletvekilliklerinin devamına karar verilmesi istemini içeren Av. Öztürk TÜRKDOĞAN'ın 11.1.2011 günlü dilekçesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü;

1- Başvurunun REDDİNE, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Erdal TERCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Karar örneğinin Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK vekili Av. Öztürk TÜRKDOĞAN ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tebliğine, OYBİRLİĞİYLE,

17.3.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Fulya KANTARCIOĞLU
Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN	Üye Fettah OTO
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasa Mahkemesi'nin, E.2007/1 (Siyasi Parti Kapatma) K.2009/4 sayılı ve 11.12.2009 tarihli kararı ile Kapatılan Demokratik Toplum Partisi'nin milletvekilleri Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk, milletvekilliklerinin Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrası uyarınca sona erdirilmesine karar verildiğini, buna ilişkin gerekçeli kararın Resmi Gazete'de 31 Aralık 2009 günü yayınlandığını ve kararın kesinleştiğini, 12.09.2010 günü yapılan halk oylaması sonucunda Anayasa değişikliklerinin kabul edildiğini ve bu kapsamda 84. maddenin son fıkrasının da yürürlükten kaldırıldığını, böylece siyasi partinin kapatılmasına beyan ve eylemleri ile neden olduğu ileri sürülen milletvekilliklerinin, milletvekilliklerinin düşürülmesi uygulamasının sona erdiğini, yasama döneminin halen sürdüğünü belirterek, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. maddesi ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 5. maddesi ile 7. maddesi uyarınca yargılamanın yenilenmesi yoluyla düşürülen üyeliklerin yeniden devamına karar verilmesini talep etmişlerdir.

2949 sayılı Kanun'un 33. maddesinde siyasi parti kapatma davalarında, Ceza Muhakemeleri Kanun'un uygulanacağı belirtilmiştir.

Öncelikle, düşürülen milletvekilliklerinin iadesi, Ceza Muhakemesi Kanunu m. 311 vd. da düzenlenen yargılamanın yenilenmesi yoluyla talep edilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu m. 311'de hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenleri tahdidi olarak sayılmıştır. Somut olayda belirtilen durum, söz konusu maddede belirtilen nedenlerin hiç birisine uymadığından, yargılamanın yenilenmesi talebini kabul etmek mümkün değildir. Esasen, talepte bulunanlar, yargılamanın yenilenmesi yoluyla lehe olan kuralın uygulanması talebinde bulunmaktadırlar. Lehe olan kuralın uygulanabilmesi için, esas olarak ayrıca yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına gerek bulunmamaktadır. O nedenle Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrasının kaldırılması nedeniyle ortaya çıkan, lehe olan kural uygulamasının, yargılamanın yenilenmesi talebinden ayrı olarak da değerlendirilmesi mümkün olmalıdır.

Talepte bulunanlar lehine, Türk Ceza Kanunu m. 7 gereğince lehe olan kuralın uygulama alanı bulup bulamayacağı hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi, daha önceki kararlarında siyasi parti kapatma davalarını, bir ceza davası olarak kabul ederken, 12.09.1995 tarih ve E.1995/4 (Değişik İşler), K.1995/5 sayılı kararında, *"Türk Ceza Yasasının 2. maddesinde (5237 s. Türk Ceza Kanunu m. 7) cürüm ya da kabahat sayılan bir eylem için öngörülen cezanın azaltılması veya kaldırılması ile bu tür bir eylemin işlendiği zamanın yasası ile işlendikten sonra yayımlanan yasanın kuralları birbirlerinden farklı ise lehe olan yasanın uygulanıp yerine getirileceği öngörülmektedir. Yukarıda değinildiği gibi, siyasi partilerin kapatılması davaları bir ceza davası, bu davalara bakan Anayasa Mahkemesi de bu tür davalarda bir ceza mahkemesi olmadığı gibi milletvekilliklerinin sona ermesine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararındaki belirleme de bir ceza olmayıp siyasal partinin kapatılması kararının anayasal sonuçlarını göstermekten ibarettir. Bu nedenle Türk Ceza Yasası'nın 2. maddesinin uygulanması olanaksızdır. ... Milletvekilliği sıfatının Anayasa gereği sona ermesi, ceza niteliğinde olmayıp, anayasal bir belirlemedir."* görüşünü kabul etmiştir. Aynı görüş, Anayasa Mahkemesi'nin 03.01.2002 tarihli E.2001/3 (Değ.İş) K.2002/1 sayılı kararında da belirtilmiş, *"siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, bütünüyle ceza hukuku kuralları içinde değerlendirilmesine olanak bulunmayan kendine özgü davalardır"* nitelemesi yapılmıştır. Buna göre, çoğunluk görüşü

çerçevesinde, siyasi parti kapatma davaları ve buna bağlı olarak milletvekilliğinin düşmesi, bir ceza davası ve yaptırım olmadığından, ceza davaları için geçerli olan lehe olan kuralın uygulanması da burada mümkün olmamaktadır. Keza, çoğunluk görüşüne göre, milletvekilliği bir statüdür. Anayasa Mahkemesi kararı ile milletvekillerinin eylemleriyle partinin odak halinde gelmesi nedeniyle kapatılmasına neden olmaları ve buna bağlı olarak milletvekilliğinin Anayasa m. 84/son fıkra gereği sona ermesinden dolayı, lehe olan kural uygulaması nedeniyle de sona eren statü tekrar geri gelmez.

Lehe olan kuralın uygulanıp uygulanmayacağı yahut genel olarak talep gereğince milletvekilliğinin iadesine karar verilebilmesi için öncelikle, siyasi partilerin kapatılmasının ve milletvekilliğinin düşmesinin hukuki niteliğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Doktrinde, *“bir siyasi partinin temelli kapatılması kararı, siyasi parti tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi niteliğinde bir tespit kararıdır. Temelli kapatma, siyasi partilerin eylemlerinin demokratik düzenin güvenliği bakımından yarattığı tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla temel hak ve özgürlüklere ciddi kısıtlamalar getiren ağır bir tedbir veya yaptırımdır”* denilmektedir; keza, milletvekilliğinin düşmesiyle ilişkili olarak da *“siyasi parti kurma, partide üye, yönetici ve denetici olma yasağı ve milletvekilliğinin düşmesi, ceza değil, bir siyasi partinin üyeleri ile milletvekilleri hakkında öngörölmüş geleceğe ilişkin özel tedbirler veya yaptırımlardır”*¹ görüşü ifade edilmiştir.

Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davaların da bir ceza davası değil, kendine özgü, sui generis dava olduğu kabul edilmektedir².

Buna göre, siyasi partilerin kapatılmasını gelecek için kabul edilen, belirli bir ölçüde yaptırım niteliği de taşıyan anayasal bir tedbir ve buna ilişkin davaları da, kendine özgü davalar olarak görmek mümkündür. Keza, siyasi partinin kapatılmasına bağlı olarak milletvekilliğinin düşmesini de geleceğe yönelik yaptırım niteliği taşıyan anayasal bir tedbir olarak görmek mümkündür.

---

1 Öden, Merih: Türk Anayasa Hukukunda Siyasi Partilerin Anayasaya Aykırı Eylemleri Nedeniyle Kapatılmaları, Ankara 2003, s.168,174;

2 AYM 03.01.2003, E:2001/3 (Değ. İş.), K:2002/1; Metin Yüksel: Siyasi Parti Kapatma Davalarında Ortaya Çıkan Ön Sorunlar (<http://www.abchukuk.com/makale38.html>, Erişim Tarihi 14.01.2011), s.1.

Siyasi partilerin kapatılmasıyla bağlantılı olarak milletvekilliğinin düşmesini düzenleyen Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrası, 2010 değişikliği ile kaldırılmadan önce şu şekilde idi: *"Partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olduğu Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararında belirtilen milletvekilinin milletvekilliği, bu kararın Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlandığı tarihte sona erer. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bu kararın gereğini derhal yerine getirip Genel Kurula bilgi sunar."*

Bu değişikliğin gerekçesi şu şekilde açıklanmıştır: *"Anayasanın 84 üncü maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. Söz konusu fıkra, partisinin kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olan milletvekillerinin, milletvekilliğinin düşürülmesiyle ilgilidir."*

Milletvekilliği, seçmen iradesi ile oluşan ve öznesi, seçilmiş kişi olan demokratik bir statüdür. Partinin kapatılması, millet ile milletvekili arasında kurulu olan bağı sona erdiremez. Kaldı ki milletvekilliği düşen kişi, ilk seçimlerde bağımsız milletvekili olarak yeniden Meclise dönebilmektedir. Bu durum göz önüne alındığında, milletvekilliğinin düşürülmesi yaptırımının bir mantığı kalmamaktadır.

Öte yandan bu yaptırım, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 1 Nolu Protokolün 3 üncü maddesinde yer verilen *"Yüksek Sözleşmeciler Taraflar, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde... seçimler yapmayı taahhüt ederler."* şeklindeki hükümle de bağdaşmamaktadır. Kaldı ki, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, konuyla ilgili olarak, ülkemiz hakkında vermiş olduğu kararı da bu yöndedir.

Ayrıca milletvekilinin, bir suç işlemesi durumunda dokunulmazlığının kaldırılması ve yargılanması yolu her zaman açıktır. Maddeyle, seçme ve seçilme temel hakkının özünü yok eden ölçüsüz bir yaptırım niteliğinde olan bu müessese, yürürlükten kaldırılmaktadır."

Görüldüğü gibi, fıkranın kaldırılma gerekçesinde de, partinin kapatılmasının, millet ile vekili arasında kurulu olan bağı sona erdirmeyeceği, milletvekilliğinin düşürülmesi yaptırımının bir mantığının kalmadığı açıkça belirtilmiş, bu yaptırımın, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 1 Nolu Protokolün 3. maddesindeki hükümle de bağdaşmadığı kabul edilmiş, seçme ve seçilme hakkının özünü yok eden ölçüsüz bir yaptırım niteliğinde olan bu müessesenin kaldırılması gerektiği belirtilmiştir.

Gerek siyasi partilerin kapatılması, gerekse milletvekilliğinin düşürülmesi, yukarıda belirtildiği üzere, temel hak ve özgürlüklere önemli sınırlamalar getiren, bazen de hakkı kullanılamaz hale getiren ağır tedbir veya yaptırım niteliği taşımaktadır. Kişilerin temel hak ve özgürlüklerini önemli ölçüde sınırlayan bu gibi tedbirler ile takip edilen amaç arasında bir ölçülülük, uygun bir dengenin bulunması gereklidir. O nedenle, sözkonusu tedbirlerle yahut yaptırımlarla yasak davranışların, ağırlıklarıyla orantılı olarak bir dengenin sağlanması hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir. Yukarıda, Anayasa m.84/son fıkranın kaldırılmasına ilişkin gerekçede, milletvekilliğinin düşürülmesi yaptırımının orantısız ve ölçüsüz olduğu açıkça kabul edilmiş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de Ülkemiz hakkında bu yönde kararları olduğu vurgulanmıştır³.

Şu halde, Anayasa'nın 84. maddesinin kaldırılması ve bu kaldırmaya ilişkin gerekçe dikkate alındığında, seçme ve seçilme hakkına aykırı, seçmen iradesini dikkate almayan, mantığı kalmamış bir yaptırımı devam ettirmenin haklı bir yönü bulunmadığı gibi, milletvekilliğinin sona erdirilmesi tedbirini devam ettirmenin hukuki yönü de bulunmamaktadır. Bizzat Anayasa ile, daha önce toplumun geleceği için öngörülen yaptırım niteliğindeki tedbir, artık ihtiyaç kalmadığına inanılarak yine Anayasa değişikliği ile kaldırıldığından, bu yaptırımın devamını sağlayan herhangi bir hukuki dayanak ta kalmamıştır. O nedenle, hukuki dayanaktan yoksun, bu tedbiri devam ettirmek Anayasa m. 2'de düzenlenen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Hukuki dayanağı kalmayan tedbir yahut yaptırım nedeniyle, daha önce düşürülmüş milletvekilliği hakkını, yasama süresi de henüz sona ermediğinden, kalan süre için iade etmek hukuk devleti olmanın bir gereğidir.

Lehe olan kural uygulamasına ilişkin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 7, birinci fıkra şu şekildedir: *"(1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılamaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanunî neticeleri kendiliğinden kalkar"*.

---

3 Ayrıca bkz. Özbudun, Ergun:Türk Anayasa Hukuku, 11.B.,s.298.

Keza, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "güvenlik tedbirleri" başlığı altında düzenlenen "Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma" başlıklı 53. maddesinin 1/a fıkrası şu hükmü ihtiva etmektedir:

MADDE 53. - (1) Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tâbi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten, ... Yoksun bırakılır."

Görüldüğü gibi, işlenen bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak güvenlik tedbiri kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden yoksun bırakılmak mümkündür. İşte bu şekilde, güvenlik tedbiri olarak milletvekilliğinden yoksun bırakılma halinde, TCK m. 7, 1/a gereğince sonradan lehe olan bir kural çıkarsa, bu şekilde hükmedilen güvenlik tedbiri dahi, kanuni neticeleri ile birlikte kendiliğinden kalkmaktadır. Ceza hukukunda kıyas kural olarak yapılamaz. Ancak yukarıda belirtildiği üzere, milletvekilliğinin sona erdirilmesinde de, bir yaptırım niteliği bulunduğundan, ceza hukukunun en temel ve evrensel ilkelerinden biri olan, lehe olan kuralın uygulanması, burada da mümkün olmalıdır. Anayasa m. 84/son fıkranın yürürlükten kaldırılması ile ortaya çıkan lehe durumdan, milletvekilleri Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'unda yararlandırılması gereklidir.

Kaldı ki, doktrinde ileri sürüldüğü şekilde, milletvekilliğinin sona erdirilmesi geleceğe yönelik bir tedbir olarak kabul edilirse, tedbire karar verilmesini gerektiren şartlar sonradan değiştiği, tedbire hükmedilmesini gerektiren kural sonradan ortadan kaldırılarak, artık gelecek için o tedbire ihtiyaç duyulmadığı, milletvekilliğinin düşürülmesinde gelecek için bir tehlike kalmadığı, o nedenle öngörülen tedbirin kaldırılması ve yasama dönemi henüz sona ermediğinden, milletvekilliğinin kalan süre için devam ettirilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, siyasi parti kapatma davalarına ve bu kapsamda milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin işlere ilk derece mahkemesi olarak bakmaktadır. O nedenle, burada Mahkemenin

yetkisi ve görevi, Anayasa'ya uygunluk denetimi yapmak olmayıp, normal bir ilk derece mahkemesi gibi, konuya ilişkin hukuk kurallarını uygulayıp esasa ilişkin bir karar vermektir. Anayasa m. 84/son fıkranın yürürlükten kaldırılması ile birlikte, milletvekilliğinin iade edilip edilemeyeceği konusunda, ortaya, olaya uygulanabilecek kuralın belirlenmesi sorunu çıkmaktadır. Bu kapsamda, Anayasa m. 90/son fıkranın uygulama alanı bulması ve Anayasa Mahkemesi'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini ve konuya ilişkin Ek 1 Nolu Protokolün 3. maddesini uygulayarak, talepte bulunanların, milletvekilliğinin iadesine karar vermesi gereklidir. Aksi takdirde söz konusu sözleşmeye ve kabul edilen eki protokollere aykırı davranılmış olunmaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başkan
Haşim KILIÇ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY YAZISI

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılması istemiyle Mahkememizde açılan davanın Anayasa ve Siyasî Partiler Kanunu hükümlerine göre yapılan yargılaması sonunda, adı geçen Parti'nin kapatılmasına ve beyan ve eylemleriyle Parti'nin kapatılmasına neden olan Mardin Milletvekili Ahmet Türk ve Diyarbakır Milletvekili Aysel Tuğluk'un milletvekilliklerinin, Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrası uyarınca gerekçeli kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte sona ermesine karar verilmiştir. Karar, 31.12.2009 günü Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa'da 5982 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler kapsamında, adı geçenlerin milletvekilliklerinin sona ermesinin dayanağı olan 84. madde, 12.9.2010 tarihinde yapılan halkoylaması sonunda yürürlükten kaldırılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğu; 6. maddesinde egemenliğin kayıtsız şartsız Millet'in olduğu, Türk Milleti'nin egemenliğini yetkili organlar eliyle kullanacağı ve bunun hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye ve sınıfa bırakılamayacağı; 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin olduğu ve devredilemeyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 67. maddesinde "Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ... hakkına sahiptir" denilmiştir. Anayasa'nın 76. maddesinde milletvekili seçilme yeterliliği, 77. maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçim dönemi, 84. maddesinde Milletvekilliğinin düşmesi düzenlenmiştir. Bu hükümlere göre 4 yıl için seçilen bir milletvekilinin Anayasa'da sayılan haller dışında sona erdirilmesine olanak bulunmamaktadır.

Anayasa'nın çeşitli hükümlerine bir arada ve bütünlük içinde bakıldığında, Anayasa koyucunun, Milli İradenin temsilcisi olarak gördüğü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin heyet halinde görevinin aksamaksızın devamına büyük önem atfettiği, bu nedenle milletvekili seçilenlerin ilke olarak dönem sonuna kadar görevlerini sürdürmelerini öngördüğü anlaşılmaktadır. Anayasa koyucu, milletvekilinin görevini sürdürmesine o denli önem vermiştir ki, yasama dokunulmazlığını düzenleyen 83. maddede, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, seçiminden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesinin üyelik sıfatının sona ermesine bırakılmasını öngörmüştür.

Anayasa'da yapılan değişiklikten sonra, adı geçen milletvekilleri, zamanında Anayasa'ya uygun, ancak devam etmekte olan yasama döneminin kalan kısmı yönünden Anayasal dayanak olmaksızın milletvekilliğini kaybetmiş kişiler durumuna düşmüşlerdir. Anayasa değişikliğini yapan Millet iradesinin, partisinin kapatılmasına neden olmayı, milletvekilliğinin düşmesi nedeni saymama yönünde açık bir tercihi bulunduğu ortadadır. Bu durumda, her ne kadar "sakıt olan şey avdet etmez" kuralının geçerli olacağı ileri sürülebilirse de tali kurucu iktidar iradesi ve adı geçen milletvekillerinin seçilmiş olduğu yasama döneminin de sona ermemiş olduğu gözetildiğinde, bu milletvekillerinin

tekrar Türkiye Büyük Millet Meclisine dönebilmelerinin demokrasi ve hakkaniyet gereği olduğu anlaşılmaktadır.

Her iki milletvekilinin hakkında verilen milletvekilliğinin sona ermesi kararının yargılamanın iadesi yoluyla ortadan kaldırılıp kaldırılamayacağına gelince:

Davada uygulanan 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 33. maddesinde *“Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır”* denilmiştir. Kuralın amacının, maddi gerçeği ortaya çıkarmayı amaçlayan Ceza Muhakemesi kural ve ilkelerinin parti kapatma davalarında Parti lehine en yüksek güvenceyi sağlayacağı, bu nedenle sanık için öngörülen her türlü güvencelerin ve ceza usul müesseselerinin parti için de uygulanabilir olduğu ölçüde *“mutatis mutandis”* uygulanması olduğu açıktır. Buna göre ceza yargılamasının örneğin otopsi, keşif, örgütlü suçlar için öngörülen iletişimin kaydı vb. hükümleri siyasi partiler hakkında uygulanmayacak, ancak yargılamanın yenilenmesi müessesesi *“mutatis mutandis”* uygulanacaktır.

Yargılamanın yenilenmesi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde, *“Yeni olaylar veya deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkum edilmesini gerektirecek nitelikte olursa”* yargılamanın yenileneceği öngörülmüştür.

Bir ceza yargılamasının hükümlüsü hakkında getirilen bu kuralın siyasi parti kapatma davalarında bire bir örtüşmesini beklemek esasen abestir. Yapılması gereken, böyle bir kuralın ceza hukuku anlamında sanık/hükümlü konumunda bulunmayan siyasi parti ve ona mensup milletvekilleri hakkında uygulanmasına açıkça engel başka bir kuralın bulunup bulunmadığına bakmak ve açıkça engel bir başka kural yoksa, bu kuralı uygulamaktır. Siyasi parti kapatma davalarının ceza davası niteliğinde olup olmadığı yolundaki doktrinde tartışmalı olan görüşlerden bir tanesine itibar ederek, olayın ceza yargılaması olmadığı görüşünden hareketle ceza hukukunun sanık (olayda parti) lehine

hükümlerini uygulamaktan kaçınmak, evrensel yorum kurallarıyla bağdaşmaz. Davanın niteliği ne olursa olsun, ceza yargılaması hükümlerinin uygulanmasını öngören 2949 sayılı Kanun'un 33. maddesi açıktır. Açık bir yasa hükmünün mevcudiyetine rağmen doktrinde ihtilaflı görüşlere ve yoruma dayanarak farklı bir sonuca gidilemez.

Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılmasına ilişkin kararın, Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliklerinin sona ermesi yönünden yargılamanın yenilenmesi müessesesinin esasları uygulanmak suretiyle kaldırılması gerekirken istemin reddine karar verilmesine katılmıyorum.

Başkanvekili

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.2009 günlü E:2007/1 (Siyasi Parti Kapatma), E: 2009/4 sayılı kararıyla, Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılmasına; beyan ve eylemleriyle Parti'nin kapatılmasına neden olan Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK'un milletvekilliklerinin Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrası uyarınca gerekçeli kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte sona ermesine karar verilmiş, bu karar, 31.12.2009 günlü, 27449 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak TBMM Başkanlığı tarafından 5.1.2010 tarihli 43. Birleşimde Genel Kurul'un bilgisine sunulmuştur.

12.9.2010 tarihinde yapılan halkoylamasıyla kabul edilen 7.5.2010 günlü 5982 sayılı Anayasa değişikliği ile Anayasa'nın 84. maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK, Anayasa'da yapılan değişiklikle milletvekilliklerinin düşmesine neden olan kuralın, yürürlükten kaldırıldığını ileri sürerek TBMM Başkanlığına yaptıkları başvuru ile milletvekilliklerinin devamına karar verilmesini istemişler, ancak talepleri Başkanlık'ça yapılabilecek bir işlem bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Bunun üzerine aynı istemle Anayasa Mahkemesine başvurmuşlardır. Söz konusu istemin karara bağlanabilmesi için

öncelikle kapatılma davalarının hukuki niteliğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda 1995 yılından itibaren istikrar kazanan görüşlerini yansıtan Refah Partisi kararında da belirtildiği gibi;

“... Anayasa'nın “Siyasi partilerin uyacakları esaslar”ı belirleyen 69. maddesinin dördüncü fıkrasında, “Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesi'nce kesin olarak karara bağlanır” denilmiş, hangi hallerde siyasi partilerin kapatılmasına karar verilebileceği de diğer fıkralarda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un, 4280 sayılı Yasa ile değiştirilen 33. maddesinde ise “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır” kuralına yer verilmiştir.

Bu düzenleme biçimi, yasa koyucunun siyasi partilerin yasaya aykırı eylemlerinin kapatılma yaptırımına bağlanmasını ceza hukuku ilkelerine daha yakın bulduğunu göstermektedir. Ancak, ceza davalarında, ceza yargılamasına özgü kurallarının uygulanması doğal olduğuna göre, parti kapatma davalarında özellikle aynı usulün uygulanacağını belirtilmesine gerek duyulması, bu davaların geleneksel anlamda bir ceza davası olmadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, yasaların yaptırım öngördüğü hallerde, konunun temel hak ve özgürlüklerle yakın ilgisi nedeniyle yasak eylemlerin ve bunlara uygulanacak yaptırımların yasalarla belirlenmesi gibi temel ilkelerin göz önünde bulundurulması da Anayasal bir zorunluluktur.”

Öte yandan, öğreti ve içtihatlarda, hukuka aykırı eylemleriyle sınırları Anayasa ile belirlenmiş demokratik düzen için açık ve yakın tehlike oluşturan siyasi partilerin kapatılmalarının, demokrasinin devamı ve kendisini koruyabilmesi için alınması zorunlu bir önlem olduğu kabul edilmektedir.

Siyasi Parti Kapatma davalarının, Anayasa Mahkemesi kararlarında, klasik bir ceza davası olarak nitelendirilmemesi, bu davalar sonucunda verilen yasaklama kararlarının, bir yaptırım olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle 2949 sayılı Yasa gereği Ceza Muhakemesi

Kanunu'nun uygulandığı Siyasi Parti Kapatma davalarında, ceza hukukunun genel ilkelerinin dikkate alınmamasının hukuki bir dayanağı yoktur. Yasaların, özgürlük alanlarını genişletici biçimde yorumlanmasının, demokratik yaşamın daha ileri bir noktaya taşınmasını da sağlayacağı açıktır. Bu bağlamda, her yaptırımın doğal olarak bir hak yoksunluğuna yol açtığı gözetilerek, lehe olan değişikliklerin uygulanması gerekir.

Türk Ceza Kanunu'nun 7. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur" denilmektedir. "Lehe kanun uygulaması", yalnız ceza yasalarında değil hukukun genel ilkeleri arasında da yer alan evrensel bir ilkedir. Ceza uygulamalarının temel hak ve özgürlüklerle olan yakın ilgisi, bu ilkenin yaşamsal bir değer kazanmasına yol açmıştır.

5982 sayılı Yasa ile Anayasa'nın 84. maddesinin, Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK'un milletvekilliklerinin sona erdirilmesine neden olan beşinci fıkrası yürürlükten kaldırıldığından, lehe olan kanunun uygulanmasıyla aynı yasama döneminin devamı süresince milletvekilliği sıfatını yeniden kazanmalarına karar verilmesi gerekmektedir. Kapatma kararına bağlı olarak daha önce kaybedilen milletvekilliği statüsünün, lehe olan kanunun yürürlüğe girmesiyle kendiliğinden kazanılması olanaklı değilse de yargı kararıyla geri verilmesine bir engel bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle Ahmet TÜRK ve Aysel TUĞLUK'un lehe kanun uygulamasından yararlandırılmaları yolundaki istemlerinin kabulü gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

EK GEREKÇE

İnfaz edilmiş kararların etkisiz kılınması, yargı kararlarına ve yargı organlarına olan güven duygusunu sarsacak nitelikte olup, bir hukuk devletinde böyle bir durumun geçerli olması düşünülemez. Bu husus, mahkeme kararlarının “kesin hüküm” niteliği ile de bağdaşmamaktadır. Bilindiği üzere “kesin hüküm”, hukuki bir ihtilafın yargı yerlerince kesin olarak karar bağlanmasından sonra dava sonucunun taraflar bakımından bağlayıcı olması anlamını taşımakta ve kesinleşmiş mahkeme kararına konu olan ihtilafın, bir başka davaya konu edilerek yargı yerlerinde yeniden görülmesine engel oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, yasalarda meydana gelen değişikliklerin, aynı konuda daha önce yargı yerlerince verilen ve kesinleşerek infaz edilen kararların etkisiz kılınması sonucuna yol açabileceğinin kabulü olanaklı değildir. Aksi düşünce, kesin hükme ve bundan beklenen hukuki yarara bağlı olarak hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturacaktır.

Belirtilen nedenlerle, Anayasa’nın 84. maddesinde yapılan değişiklik, infaz edilerek başvuruçuların milletvekilliklerinin sona ermesine neden olan ve kesin hüküm niteliği taşıyan Anayasa Mahkemesi kararını etkisiz kılacak nitelikte bulunmadığı gibi sona eren milletvekilliği statüsünün yeniden kazanılması için yeterli olmadığından, başvurunun bu gerekçeyle de reddi gerekmektedir.

Üye

Mehmet ERTEN

Esas Sayısı : 2000/8 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/1

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALÎ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi'nin 1999 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Anavatan Partisi'nin 31.10.2009 gününde yapmış olduğu 10. Olağan Büyük Kongresinde Parti Genel Kurulunca, Demokrat Parti ile birleşmesi şartıyla parti tüzel kişiliğinin sona ermesine, bu birleşme nedeniyle Parti'nin Türkiye Cumhuriyeti Kanunları gereğince edindiğı mal varlığını oluşturan taşınır-taşınmaz mallar, haklar, alacaklar ve borçlar ile kamu ve özel hukuk kişileri, gerçek kişiler ve mahkemeler nezdinde, üyelik formlarında ve bunlarla ilgili her tür evraktaki haklar, yetkiler ve yükümlölüklerin bütün sonuçlarıyla birlikte Demokrat Parti'ye devrederek, Demokrat Parti adı altında birleşerek hukuki varlığına son verilmesine karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İctüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılımıyla 30.10.2001 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 1999 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Dosyadaki eksiklikler giderildiğinden işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 69. ve 70. maddelerine göre siyasi partiler, gelir ve gider belgelerini, Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının kendilerine bildirilmesinden itibaren beş yıl saklamakla yükümlüdürler. Dosyanın incelenmesinden, kesinhesabın ilk inceleme kararının partiye bildirilmesinden itibaren beş yıllık sürenin geçtiği saptanmış, bu durumda esas incelemenin yapılıp yapılamayacağını ön mesele olarak tartışılması gerekmiştir.

Parti, kesinhesabının dayanağını oluşturan gelir ve gider belgeleri ile defter kayıtlarını ilk inceleme kararının Partiye bildirilmesinden itibaren beş yıl geçtikten sonra Anayasa Mahkemesi'ne göndermiş olup, Yasa'da Anayasa Mahkemesi'nin gönderilen siyasi parti hesaplarını esastan incelemesine ilişkin bir süre öngörülmediğinden, ilk inceleme kararının partiye bildirilmesinden itibaren beş yıllık süre geçmiş olsa da kesinhesabın esas incelemesinin yapılmasına bir engel bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 1999 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Anavatan Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 1999 yılı gelirlerinin 9.427.769.841.764.- lira, borçlarının 380.030.586.916.- lira, giderlerinin 9.702.427.835.056.- lira, alacaklarının 33.567.197.914.- lira, 2000 yılına devreden nakit mevcudunun 71.805.395.710.- lira olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 7.113.209.048.850.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 12.850.000.000.- lirası bağış gelirleri, 229.560.000.000.- lirası aidat gelirleri, 1.248.960.194.776.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 5.113.152.000.000.- devlet yardımı, 315.116.076.448.- lirası geçen yıldan devreden nakit ve 193.570.777.626.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 2.694.591.379.830.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 740.988.516.504.- lirası bağış gelirleri, 164.238.168.393.- lirası aidat gelirleri, 155.836.328.341.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 11.818.163.836.- lirası rozet, bayrak, yayın, makbuz, kimlik kartı vb. satış gelirleri, 61.551.930.279.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet gelirleri, 1.081.142.000.000.- lirası genel merkez yardımı, 272.593.979.721.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılan, rozet, bayrak, yayın, makbuz, kimlik kartı vb. satış gelirleri, 19.962.483.466.- lirası geçen yıldan devreden nakit ve 186.459.809.290.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 7.101.333.394.312.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 221.980.715.647.- lirası personel giderleri, 23.067.075.400.- lirası yayın giderleri, 449.406.707.140.- lirası taşınır ve taşınmaz mal alım giderleri, 146.437.382.098.- lirası seyahat giderleri, 4.091.090.301.087.- lirası seçim giderleri, 87.321.541.788.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 1.081.142.000.000.- lirası il örgütlerine yapılan yardımlar, 996.722.277.500.- lirası genel giderler ve 4.165.393.652.- lirası 2000 yılına devreden alacaklardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2000 yılına devreden nakit mevcudu 11.875.654.538.-liradır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 2.634.661.638.658.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 25.908.505.618.- lirası 1998 yılından devreden borçlar, 29.401.804.262.- lirası 2000 yılına devreden alacaklar, 212.547.870.843.- lirası personel giderleri, 62.628.356.753.- lirası yayın giderleri, 75.432.901.963.- lirası taşınır ve taşınmaz mal alım giderleri, 70.286.463.700.- lirası seyahat giderleri, 1.036.463.268.427.- lirası seçim giderleri, 18.351.187.184.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 34.119.377.193.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet giderleri, 796.927.922.994.- lirası genel giderler ve 272.593.979.721.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılanlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2000 yılına devreden nakit mevcudu 59.929.741.172.- liradır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Anavatan Partisi'nin 1999 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 1999 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 495.047.804.228.-lira değerinde taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 28.921.393.000.- lira değerinde arsa olarak taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 1999 yılında edinilen, değerleri toplamı 495.047.804.228.- lira olan taşınır malların 448.993.218.265.- lirası Genel Merkez, 46.054.585.963.- lirası ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar, taşıt araçları ve muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, tv, telefon, dolap, halı, kilim vb.) olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 1999 yılında edinilen ve değerleri toplamı 28.921.393.000.- lira olan arsa niteliğindeki taşınmaz malların tamamı il örgütleri tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Anavatan Partisi'nin 1999 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 1999 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır mal ve taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisi'nin yeni adıyla Demokrat Parti'nin 1999 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- İlk inceleme kararının partiye bildirilmesinden itibaren beş yıllık süre geçmesinin kesinhesabın esas incelemesinin yapılmasını engellemeyeceğine, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşioyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Parti'nin 1999 yılı kesinhesabında gösterilen 9.427.769.841.764.- lira (9.427.769,84 YTL.) geliri, 380.030.586.916.- lira (380.030,58 YTL.) borçları, 9.702.427.835.056.- lira (9.702.427,83 YTL.) gideri, 33.567.197.914.- lira (33.567,19 YTL.) alacakları ile 71.805.395.710.- lira (71.805,39 YTL.) nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna OYBİRLİĞİYLE,

4.5.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Fettah OTO	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

KARŞIOY YAZISI

Anavatan Partisi'nin 1999 yılı kesinhesabının malî denetimi 4.5.2011 tarihinde sonuçlandırılmıştır. Buna göre, denetimin sonuçlandırılması, 1999 yılı hesaplarının Anayasa Mahkemesi'ne sunulmasından itibaren 11 yıl sürmüştür. Bu sürenin büyük bir bölümünde dosya, Anayasa Mahkemesi'nde herhangi bir mücbir sebep veya mazeret olmaksızın bekletilmiştir.

Yasalarda mali denetim için belli bir süre veya zamanaşımı öngörülmüş olmamakla birlikte, siyasî partilerin gelir-gider belgelerini Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının kendilerine tebliğinden itibaren 5 yıl süreyle saklamak mecburiyetinde olmaları (S.P.K. madde 69 ve 70), yasakoyucunun, mali denetimin yapılması için azami makul süreyi 5 yıl olarak gördüğünü ortaya koymaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş; 36. maddesinde adil yargılanma hakkı

güvence altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin, kişilerin uzun ve belirsiz sürelerle yaptırım tehdidi altında tutulmalarının hukuk devleti ilkesinin gereği olan belirlilik ve hukuk güvenliği ile bağdaşmadığı yolunda verilmiş çeşitli kararları; yargısal bir faaliyet olan siyasî parti malî denetiminin, adil yargılama hakkının icabı olan “makul süre” ölçütü dışında tutulamayacağı ve hakkaniyet gerekleri gözetildiğinde, siyasî hayattan çekilmiş, tüzel kişiliği sona ermiş bir partinin hesaplarının esas denetiminin 11 yıl sonra yapılmasının Anayasa'nın 2. ve 36. maddeleriyle bağdaşmayacağı yolunda edindiğim vicdani kanaat nedeniyle karara katılmıyorum. Dosyanın işlemiden kaldırılması gerekir.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2006/26 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/2

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 13.3.2010 gününde yapmış olduğu 3. Olağanüstü Kurultayında, Eşitlik ve Demokrasi Partisi'nin katılımının kabulüne ve bu katılımı birliktte Parti'nin ismini Eşitlik ve Demokrasi Partisi olarak değıştirmesine oybirliğıyle karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 4.5.2011 gününde oybirliğıyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2005 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereğı görüşölüp düşünölldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2005 yılı gelirlerinin 1.941.583,54 YTL., giderlerinin 686.642,44 YTL., 2006 yılına devreden nakit mevcudunun 1.077.707,53 YTL., gelir fazlasının 1.254.941,10 YTL. olduğu, gelir toplamı ile gider ve alacaklarının toplamının birbirine denk olduğu görölmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 1.563.636,58 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 140.581,84 YTL. si aidat gelirleri, 6.649,89 YTL. si bağış ve yardım gelirleri, 41 YTL. si rozet satış gelirleri, 24.328,85 YTL. si faiz gelirleri, 3.780.- YTL. si toplantı katılım gelirleri, 23.230.- YTL. si parti organlarına başvuru bedelleri, 55.- YTL. si diğer gelirler ve 1.364.970.- YTL. si Hazine yardımından oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 377.946,96 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 55.341,65 YTL. si aidat gelirleri, 268.237,69 YTL. si bağış gelirleri, 35.077,62 YTL. si diğer gelirler ve 19.290.- YTL. si Genel Merkez yardımından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 321.819,86 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.171,45 YTL. si finansman giderleri, 39.044,92 YTL. si personel giderleri, 273.840,33 YTL. si dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler karşılığı yapılan giderler ve 7.763,16 YTL. si çeşitli giderlerden oluşmaktadır.

Genel Merkezin gelir ve gideri arasındaki 1.241.816,72 YTL. fark gelir fazlası olarak 2006 yılına devredilmiştir. Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına devreden nakit mevcudu ise 1.067.741,74 YTL. dir.

Dosyaya sunulan belgelerin incelenmesinde, Parti Genel Merkezinin 2005 yılı kesinhesabının dayanağını oluşturan gider belgelerinin ibraz edilmediği anlaşılmıştır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın "Giderlerin yapılmasında usul" başlıklı 70. maddesinde, beşmilyon (2005 yılı için 41,29 YTL.) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı, giderlere ait belgeleri saklama süresinin, özel kanunlarda gösterilen daha uzun süreye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, kesinhesabın Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının ilgili Parti'ye bildirilme tarihinden itibaren beş yıl olduğu belirtilmiştir.

Yasa'nın 76. maddesinde, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığının, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazine'ye irat kaydedileceği kurala bağlanmıştır.

70. maddede, beşmilyon (2005 yılı için 41,29 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2005 yılı Genel Merkez kesinhesabının dayanağını oluşturan gelir ve gider belgeleri ile defter kayıtları 11.1.2011 tarih ve 7-69 sayılı yazıyla istenilmiş, Parti tarafından gönderilen 14.2.2011 tarihli cevap yazısı ekinde muhasebe kayıtlarının tutulduğu yevmiye defteri ve defter-i kebiri ile gelir belgeleri sunulmuş ancak gider belgeleri ibraz edilmemiştir.

Söz konusu cevap yazısında; 2005 yılına ait belge ve defterlerin Genel Merkez binasının bodrum katında meydana geldiği iddia edilen su baskını ile hasar gördüğü belirtilmiş ve Parti görevlilerince imza altına alınmış olan 15.9.2008 tarihli tutanak, delil tespiti için başvurulanan Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına ilişkin 19.9.2008 tarih ve 2008/49 D.İş Esas Nolu kararı ve bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.10.2008 tarihli bilirkişi raporu ile yönetim değişikliğinden sonra yeni yönetimin başvurusu üzerine Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına ilişkin 28.8.2009 tarih ve 2009/42 D.İş Esas Nolu kararı ve bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.9.2009

tarihli bilirkişi raporu yazı ekinde sunulmuş, tutanak ve bilirkişi raporlarının değerlendirilmesinin yapılması için adli makamlara başvurulduğu ve sunulamayan belgeler için bilgisayar kayıtlarından faydalanılarak bu belgelerin alındığı kişi, kurum ve firmalardan belgelerin tasdikli suretlerinin toplanmaya çalışılacağı ve belgeler temin edildikçe gönderileceği ifade edilmiştir.

Ancak hesabın yargılandığı güne kadar herhangi bir gider belgesi sunulmamıştır.

Parti görevlilerince imzalanan 15.9.2008 tarihli tutanakta, Genel Merkez binasının zemin katında bulunan muhasebe evraklarının arşivlendiği odayı kalorifer tesisatının patlaması sonucu su bastığı, 2005 yılına ait muhasebe evraklarının kalorifer kazanından akan kirli su içerisinde kullanılmaz hale geldiği, kullanılamaz haldeki bütün dokümanın mahkemece tespit edildikten sonra imha edilmek suretiyle kullanım dışına çıkarılmasına karar verildiği belirtilmiştir.

18.9.2008 tarihinde delil tespiti yapılması için 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurulmuş ve mahkemece bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.10.2008 tarihli bilirkişi raporunda; partinin arşiv odasının radyatör vanasının patlamış olması sonucu su basmasına uğradığı ve tesisatın yapıldığına ilişkin 17.9.2008 tarihli Kınık Ticarete ait faturanın bulunduğu, parti görevlilerinin düzenlemiş oldukları tutanağı da göz önünde bulundurarak 2005 ve 2006 yılları mahsup dosyalarının (fatura-gelir gider belgeleri) su içinde kalarak okunamaz veya kullanılamaz hale geldiği, yine bu yıllara ilişkin yevmiye ve kebir defterlerinin suya karışarak hasar gördüğü ve çöpe atıldığı, ancak bu defter kayıtlarının önceden bilgisayar ortamına aktarılmış olması dolayısıyla yeni suretlerinin çıkarıldığı, bu hususların denetleme ve vergilendirme aşamalarında göz önünde tutulması gerektiği tespit ve sonucuna varıldığı ifade edilmiştir.

Parti'nin 7.6.2009 tarihinde yapmış olduğu olağanüstü kurultayda parti yönetimi değişmiş ve yeni yöneticiler tarafından 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurulmuş ve mahkemece bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.9.2009 tarihli bilirkişi raporunda; arşiv olarak tanımlanan bölümün en alt kat 3. bodrum katta bulunduğu, bu bölümün

4,40m. uzunluk-1,10 m. genişlik-2,60 m. yükseklik ölçülerine sahip olduğu, içerisinde bir adet dökme dilimli radyatörün bulunduğu ve radyatörün üst vanasının temiz ve parlak olmasından değiştirilmiş olduğunun anlaşıldığı, oda içerisinde evrak, dosya yerleştirmeye uygun raflı sistem bulunmadığından arşiv olarak kullanılmaya müsait olmadığı, muhtelif klasör, defter ve belgelerin oda da gelişigüzel ve birbirlerinin üstüne korumasız şekilde atıldığı, anılan mahallin taban döşemesine yakın bölümünde su baskınına ilişkin olarak sıva şişmesi ve beyaz renkteki badananın sararması şeklinde iz ve emarelere rastlanmadığı, benzer şekilde odanın açıldığı koridorda da su baskını izine rastlanmadığı, dolayısıyla genel anlamda göllenme şeklinde su baskınından bahsedilemeyeceği, radyatör vanasından akan suyun taban döşemesini yalayarak geçmiş olabileceği ve bu durumda döşeme ile temas eden belgelerin sudan etkilenmesinin mümkün olacağı üstte kalan belgelerin bu durumdan olumsuz etkilenmesinin söz konusu olamayacağı görüş ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Parti yetkililerinin 18.3.2011 tarihinde sundukları, parti personeli Nurettin Gevşek tarafından yazılmış 19.8.2009 tarihli dilekçede; kendisinin dört beş yıldır SHP Genel Merkezinde çaycı olarak çalıştığını, 2008 Eylül ayında bir gün Muhasebe Müdürü Güngör Oflu'nun bir takım evrak, makbuz, dosya ve bayrakları binanın giriş katının üç kat altında bulunan bir odaya taşımaması istediğini, sonra su hortumunu alıp aşağıya götürdüğü malzemeleri ıslatmasını istediğini, bunun üzerine konuyu Genel Sekreter Uğur Cilasun'a ilettiğini, onun da muhasebe müdürünün talimatlarını hemen yerine getirmesini istediğini ve partinin zor durumda olduğu için bunu yapmaları gerektiğini söylediğini, bunun üzerine götürülen belgeleri muhasebe müdürü ile beraber hortum takarak ıslattıklarını, ıslanan malzemelerin üzerine okunmaz hale gelmesi için toner tozu döktüklerini, daha sonra muhasebe müdürünün tamirci çağırdığını ve su basmış gibi olsun diye tamirciye radyatörün vanasını kıldırıldığını ve sonra yeniden yaptırdığını ve makbuz alıp tamir parasını ödediğini, aynı gün Güngör Hanımın hazırladığı tutanağı genel sekreter ve genel saymanın imzaladığını, parti müdürü Nurhayat Hanım ile kendisinden de tutanağı imzalamasını istediklerini, parti müdürü ile kendisinin imzalamak istemediğini, genel sekreterin partinin zor durumdan kurtulacağını söylediği için tutanağı imzaladığını beyan etmiştir.

Parti, belgelerin konulduğu odayı su basması dolayısıyla belgelerin kullanılamaz hale geldiğini gerekçe göstererek 2005 yılı Genel Merkez gider belgelerini sunmamıştır. Su basması nedeniyle belgelerin tamamının hasar görmeyeceği, hasarlı da olsa bazı belgelerin mevcut olması gerektiği düşünülerek Partiden hasarlı da olsa belgeleri getirmesi istenmiş, ancak Parti yetkilileri tarafından herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Yukarıda belirtilen tutanak, yazı ve bilirkişi raporları incelendiğinde; depo olarak kullanılan odayı su bastığına ilişkin o dönemdeki parti görevlilerince imza altına alınmış bir tutanak ve bu tutanağın dayanak gösterildiği bir bilirkişi raporuna karşılık, gerçek anlamda su baskınının olmadığına ve bu nedenle belgelerin kullanılamaz hale gelemeyeceğine ilişkin bir bilirkişi raporu ve düzenlenen tutanağı da imzalamış olan parti personelinin ifadelerini içeren bir dilekçenin bulunduğu anlaşılmıştır.

Konu ile ilgili olarak herhangi bir resmi makamca (itfaiye, emniyet, belediye su idaresi vb.) yapılmış bir tespit ve düzenlenmiş bir tutanak bulunmamaktadır. Sadece partinin kendi görevlileri tarafından düzenlenmiş bir tutanak bulunmaktadır.

Parti'nin 2004 yılı kesinhesabına ilişkin Anayasa Mahkemesi Kararı 15.11.2007 tarih ve 26701 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve bu kararda Genel Merkez giderlerinden 2820 sayılı yasaya uygun bulunmayan 138.809,68 YTL. si karşılığı parti malvarlığının Hazine'ye gelir kaydedilmesine ve gerçeğe aykırı kayıtlarla beyanda bulunan parti sorumluları hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiştir.

Birbirinin aksi yönünde görüş belirtilen iki adet bilirkişi raporunun olması ve su basmasına ilişkin olarak resmi makamlarca düzenlenmiş bir belgenin bulunmaması, ayrıca parti görevlisi Nurettin Gevşek'in ifadeleri göz önünde bulundurulduğunda, Partinin 2008 yılındaki görevlilerinin Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak denetimden kaçınmak için su baskını olmuş gibi göstererek belgeleri imha ettikleri veya sakladıkları sonucuna varılmıştır.

Buna göre, siyasi partilerin kesinhesaplarının dayanağını oluşturan gider belgeleri ve defter kayıtlarını yasal saklama süresi içerisinde Anayasa Mahkemesine sunması gerektiğinden, Partinin kesinhesap ve defterlerinde gösterdiği halde belgelendiremediği gider rakamı kadar

parti malvarlığının Hazine'ye irat kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılına ait belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen 321.819,86 YTL. tutarındaki gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 76. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir yazılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan Siyasi Partiler Yasası'nın "Cumhuriyet Başsavcılığına ve Anayasa Mahkemesine Gerekli Bilgilerin Verilmemesi" başlıklı 111. maddesinin (c) fıkrasında, siyasi partilerin 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği belirtilmiştir.

Buna göre, Yasa'nın 75. maddesi hükmüne aykırı olarak Parti Genel Merkezinin gider belgelerini Anayasa Mahkemesi'ne göndermeyerek inceleme ve araştırmaları engelleyen Parti sorumluları hakkında Yasa'nın 111. maddesi c fıkrası uyarınca Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 364.822,58 YTL. olarak gösterilmiş olup, tamamı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler karşılığı yapılan giderlerden oluşmaktadır.

İl örgütleri gelir ve gideri arasındaki 13.124,38 YTL. farkı gelir fazlası olarak 2006 yılına devretmiştir. Parti il örgütlerinin 2006 yılına devreden nakit mevcudu ise 9.965,79 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2005 yılı belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti'nin 2005 yılında herhangi bir taşınmaz mal ve değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin yeni adıyla Eşitlik ve Demokrasi Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2005 yılı kesinhesabında gösterilen 1.941.583,54 YTL. gelir, 686.642,44 YTL. gider, 1.254.941,10 YTL. gelir fazlası ile 1.077.707,53 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen ve belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen 321.819,86 YTL. tutarındaki gider karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 76. maddesi gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

3- Gider belgelerini Anayasa Mahkemesi'ne sunmayarak inceleme ve araştırmaları engelleyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 111. maddesinin (c) fıkrası uyarınca yasal işlem yapılabilmesi için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmasına,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Fettah OTO	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

Esas Sayısı : 2007/25 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/3

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 13.3.2010 gününde yapmış olduğu 3. Olağanüstü Kurultayında, Eşitlik ve Demokrasi Partisi'nin katılımının kabulüne ve bu katılımı birliktte Parti'nin ismini Eşitlik ve Demokrasi Partisi olarak değıştirmesine oybirliğıyle karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 4.5.2011 gününde oybirliğıyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2006 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğere yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereğı görüşölüp düşünölldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2006 yılı gelirlerinin 397.743,12 YTL., giderlerinin 964.733,39 YTL., 2007 yılına devreden nakit mevcudunun 353.265,20 YTL. ve borcunun 566.990,27 YTL. olduğu, gelir ve borçlarının toplamı ile gider toplamının birbirine denk olduğu görölmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 124.502,84 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 35.948 YTL. si aidat gelirleri, 226,23 YTL.si bağış ve yardım gelirleri, 86.238,61 YTL.si faiz gelirleri ve 2.090.- YTL.si toplantı katılım gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 273.240,28 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 59.834,06 YTL.si aidat gelirleri, 185.295,93 YTL. si bağış gelirleri, 13.110,29 YTL.si diğer gelirler ve 15.000.- YTL.si genel merkez yardımından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 692.499,45 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 18.409,69 YTL.si finansman giderleri, 67.862,56 YTL.si personel giderleri, 317.731,73 YTL.si dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler karşılığı yapılan giderler, 287.953,03 YTL.si çeşitli giderler ve 542,44 YTL.si vergi resim harç giderlerinden oluşmaktadır.

Genel merkezin gelir ve gideri arasındaki 567.996,61 YTL. fark borç olarak 2007 yılına devredilmiştir. Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılına devreden nakit mevcudu ise 343.839,71 YTL. dir.

A- Dosyaya sunulan belgelerin incelenmesinde, Parti Genel Merkezinin 2006 yılı kesinhesabının dayanağını oluşturan gider belgelerinin ibraz edilmediği anlaşılmıştır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın "Giderlerin yapılmasında usul" başlıklı 70. maddesinde, beşmilyon (2006 yılı için 45,30 YTL.) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı, giderlere ait belgeleri saklama süresinin, özel kanunlarda gösterilen daha uzun süreye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, kesinhesabın Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıl olduğu belirtilmiştir.

Yasa'nın 76. maddesinde, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığının, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği kurala bağlanmıştır.

70. maddede, beşmilyon (2006 yılı için 45,30 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2006 yılı Genel Merkez kesinhesabının dayanağını oluşturan gelir ve gider belgeleri ile defter kayıtları 11.1.2011 tarih ve 8-70 sayılı yazıyla istenilmiş, Parti tarafından gönderilen 14.2.2011 tarihli cevap yazısı ekinde muhasebe kayıtlarının tutulduğu yevmiye defteri ve defter-i kebiri ile gelir belgeleri sunulmuş ancak gider belgeleri ibraz edilmemiştir.

Söz konusu cevap yazısında; 2006 yılına ait belge ve defterlerin Genel Merkez binasının bodrum katında meydana geldiği iddia edilen su baskını ile hasar gördüğü belirtilmiş ve Parti görevlilerince imza altına alınmış olan 15.9.2008 tarihli tutanak, delil tespiti için başvurulmuş Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına ilişkin 19.9.2008 tarih ve 2008/49 D.İş Esas Nolu kararı ve bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.10.2008 tarihli bilirkişi raporu ile yönetim değişikliğinden sonra yeni yönetimin başvurusu üzerine Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına ilişkin 28.8.2009 tarih ve 2009/42 D.İş Esas Nolu kararı ve bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.9.2009 tarihli bilirkişi raporu yazı ekinde sunulmuş, tutanak ve bilirkişi raporlarının değerlendirilmesinin yapılması için adli makamlara başvurulduğu ve sunulamayan belgeler için bilgisayar kayıtlarından

faydalanılarak bu belgelerin alındığı kişi, kurum ve firmalardan belgelerin tasdikli suretlerinin toplanmaya çalışılacağı ve belgeler temin edildikçe gönderileceği ifade edilmiştir.

Ancak hesabın yargılandığı güne kadar herhangi bir gider belgesi sunulmamıştır.

Parti görevlilerince imzalanan 15.9.2008 tarihli tutanakta, Genel Merkez binasının zemin katında bulunan muhasebe evraklarının arşivlendiği odayı kalorifer tesisatının patlaması sonucu su bastığı, 2006 yılına ait muhasebe evraklarının kalorifer kazanından akan kirli su içerisinde kullanılmaz hale geldiği, kullanılamaz haldeki bütün dokümanın mahkemece tespit edildikten sonra imha edilmek suretiyle kullanım dışına çıkarılmasına karar verildiği belirtilmiştir.

18.9.2008 tarihinde delil tespiti yapılması için 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurulmuş ve mahkemece bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.10.2008 tarihli bilirkişi raporunda; partinin arşiv odasının radyatör vanasının patlamış olması sonucu su basmasına uğradığı ve tesisatın yapıldığına ilişkin 17.9.2008 tarihli Kınık Ticarete ait faturanın bulunduğu, parti görevlilerinin düzenlemiş oldukları tutanağı da göz önünde bulundurarak 2006 yılı mahsup dosyalarının (fatura-gelir gider belgeleri) su içinde kalarak okunamaz veya kullanılamaz hale geldiği, yine bu yıla ilişkin yevmiye ve kebir defterlerinin suya karışarak hasar gördüğü ve çöpe atıldığı, ancak bu defter kayıtlarının önceden bilgisayar ortamına aktarılmış olması dolayısıyla yeni suretlerinin çıkarıldığı, bu hususların denetleme ve vergilendirme aşamalarında göz önünde tutulması gerektiği tespit ve sonucuna varıldığı ifade edilmiştir.

Parti'nin 7.6.2009 tarihinde yapmış olduğu olağanüstü kurultayda parti yönetimi değişmiş ve yeni yöneticiler tarafından 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurulmuş ve mahkemece bilirkişi aracılığıyla tespit yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar gereğince yapılan inceleme sonucunu gösteren 9.9.2009 tarihli bilirkişi raporunda; arşiv olarak tanımlanan bölümün en alt kat 3. bodrum katta bulunduğu, bu bölümün 4,40m. uzunluk-1,10 m. genişlik-2,60 m. yükseklik ölçülerine sahip olduğu, içerisinde bir adet dökme dilimli radyatörün bulunduğu ve radyatörün üst vanasının temiz ve parlak olmasından değiştirilmiş olduğunun anlaşıldığı, oda içerisinde evrak, dosya yerleştirmeye uygun

raflı sistem bulunmadığından arşiv olarak kullanılmaya müsait olmadığı, muhtelif klasör, defter ve belgelerin oda da gelişigüzel ve birbirlerinin üstüne korumasız şekilde atıldığı, anılan mahallin taban döşemesine yakın bölümünde su baskınına ilişkin olarak sıva şişmesi ve beyaz renkteki badananın sararması şeklinde iz ve emarelere rastlanmadığı, benzer şekilde odanın açıldığı koridorda da su baskını izine rastlanmadığı, dolayısıyla genel anlamda göllenme şeklinde su baskınından bahsedilemeyeceği, radyatör vanasından akan suyun taban döşemesini yalayarak geçmiş olabileceği ve bu durumda döşeme ile temas eden belgelerin sudan etkilenmesinin mümkün olacağı üstte kalan belgelerin bu durumdan olumsuz etkilenmesinin söz konusu olamayacağı görüş ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Parti yetkililerinin 18.3.2011 tarihinde sundukları, parti personeli Nurettin Gevşek tarafından yazılmış 19.8.2009 tarihli dilekçede; kendisinin dört beş yıldır SHP Genel Merkezinde çaycı olarak çalıştığını, 2008 Eylül ayında bir gün Muhasebe Müdürü Güngör Oflu'nun bir takım evrak, makbuz, dosya ve bayrakları binanın giriş katının üç kat altında bulunan bir odaya taşınmasını istediğini, sonra su hortumunu alıp aşağıya götürdüğü malzemeleri ıslatmasını istediğini, bunun üzerine konuyu Genel Sekreter Uğur Cilasun'a ilettiğini, onun da muhasebe müdürünün talimatlarını hemen yerine getirmesini istediğini ve partinin zor durumda olduğu için bunu yapmaları gerektiğini söylediğini, bunun üzerine götürülen belgeleri muhasebe müdürü ile beraber hortum takarak ıslattıklarını, ıslanan malzemelerin üzerine okunmaz hale gelmesi için toner tozu döktüklerini, daha sonra muhasebe müdürünün tamirci çağırdığını ve su basmış gibi olsun diye tamirciye radyatörün vanasını kırdırdığını ve sonra yeniden yaptırdığını ve makbuz alıp tamir parasını ödediğini, aynı gün Güngör Hanımın hazırladığı tutanağı genel sekreter ve genel saymanın imzaladığını, parti müdürü Nurhayat Hanım ile kendisinden de tutanağı imzalamasını istediklerini, parti müdürü ile kendisinin imzalamak istemediğini, genel sekreterin partinin zor durumdan kurtulacağını söylediği için tutanağı imzaladığını beyan etmiştir.

Parti, belgelerin konulduğu odayı su basması dolayısıyla belgelerin kullanılamaz hale geldiğini gerekçe göstererek 2006 yılı Genel Merkez gider belgelerini sunmamıştır. Su basması nedeniyle belgelerin tamamının hasar görmeyeceği, hasarlı da olsa bazı belgelerin mevcut

olması gerektiği düşünülerek Partiden hasarlı da olsa belgeleri getirmesi istenmiş, ancak Parti yetkilileri tarafından herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Yukarıda belirtilen tutanak, yazı ve bilirkişi raporları incelendiğinde; depo olarak kullanılan odayı su bastığına ilişkin o dönemdeki parti görevlilerince imza altına alınmış bir tutanak ve bu tutanağın dayanak gösterildiği bir bilirkişi raporuna karşılık, gerçek anlamda su baskınının olmadığına ve bu nedenle belgelerin kullanılamaz hale gelemeyeceğine ilişkin bir bilirkişi raporu ve düzenlenen tutanağı da imzalamış olan parti personelinin ifadelerini içeren bir dilekçenin bulunduğu anlaşılmıştır.

Konu ile ilgili olarak herhangi bir resmi makamca (itfaiye, emniyet, belediye su idaresi vb.) yapılmış bir tespit ve düzenlenmiş bir tutanak bulunmamaktadır. Sadece partinin kendi görevlileri tarafından düzenlenmiş bir tutanak bulunmaktadır.

Parti'nin 2004 yılı kesinhesabına ilişkin Anayasa Mahkemesi Kararı 15.11.2007 tarih ve 26701 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve bu kararda Genel Merkez giderlerinden 2820 sayılı yasaya uygun bulunmayan 138.809,68 YTL. si karşılığı parti malvarlığının Hazine'ye gelir kaydedilmesine ve gerçeğe aykırı kayıtlarla beyanda bulunan parti sorumluları hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiştir.

Birbirinin aksi yönünde görüş belirtilen iki adet bilirkişi raporunun olması ve su basmasına ilişkin olarak resmi makamlarca düzenlenmiş bir belgenin bulunmaması, ayrıca parti görevlisi Nurettin Gevşek'in ifadeleri göz önünde bulundurulduğunda, Partinin 2008 yılındaki görevlilerinin Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak denetimden kaçınmak için su baskını olmuş gibi göstererek belgeleri imha ettikleri veya sakladıkları sonucuna varılmıştır.

Buna göre, siyasi partilerin kesinhesaplarının dayanağını oluşturan gider belgeleri ve defter kayıtlarını yasal saklama süresi içerisinde Anayasa Mahkemesi'ne sunması gerektiğinden, Partinin kesinhesap ve defterlerinde gösterdiği halde belgelendiremediği gider rakamı kadar parti malvarlığının Hazine'ye irat kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına ait belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen 692.499,45 YTL. tutarındaki gider karşılığı

parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 76. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir yazılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan Siyasî Partiler Yasası'nın "Cumhuriyet Başsavcılığına ve Anayasa Mahkemesine Gerekli Bilgilerin Verilmemesi" başlıklı 111. maddesinin c fıkrasında, siyasi partilerin 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği belirtilmiştir.

Buna göre, Yasa'nın 75. maddesi hükmüne aykırı olarak Parti Genel Merkezinin gider belgelerini Anayasa Mahkemesi'ne göndermeyerek inceleme ve araştırmaları engelleyen Parti sorumluları hakkında Yasa'nın 111. maddesi c fıkrası uyarınca Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

B- 2006 yılı muhasebe kayıtlarının tutulduğu yevmiye defteri ve defter-i kebiri ile banka ekstrelerinin incelenmesinde, Parti'nin 2006 yılı içerisinde aşağıda ayrıntısı gösterildiği üzere toplam 628.183.- YTL. tutarında banka kredisi kullandığı tespit edilmiştir.

Yevmiye tarih ve no	Kredi tarihi	Kredi tutarı	Faiz tutarı
10.9.2006/141	5.9.2006	85.000	1.360,57
2.10.2006/154	2.10.2006	128.000	2.268,38
31.10.2006/165	21.10.2006	2.783	4,14
7.11.2006/168	1.11.2006	170.000	2.915,5
30.11.2006/180	30.11.2006	207.000	4.141,73
29.12.2006/203	27.12.2006	35.400	210,63
	Toplam	628.183	10.900,95

Siyasi Partiler Yasası'nın "Bağışlar" başlıklı 66. maddesinin birinci fıkrasında, "Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler ve muhtarlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye

dayanılarak kurulmuş bankalar ve diğer kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkra adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, siyasi partilere hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz mal veya nakit veya haklar bağışlayamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasi partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilirler.”,

Üçüncü fıkrasında;

“Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar.”,

“Ticari faaliyet, kredi ve borç alma yasağı” başlıklı 67. maddesinde, “Siyasi partiler ticari faaliyette bulunamazlar, kredi veya borç alamazlar. Ancak, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 66 ncı maddenin 1 ve 3 üncü fıkralarında gösterilenler dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerden kredili veya ipotek karşılığı mal satın alabilirler.”,

“Hazinece elkoyma” başlıklı 76. maddesinin ikinci fıkrasında, “Bu Kanunun 67 nci maddesi hükmüne aykırı olarak siyasi partilere sağlanan kredi veya borçlar üzerine Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazinece elkonulur, kredi veya borcu verene karşı Hazine hiçbir yükümlülük altına girmez.”,

hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlere göre bir siyasi partinin banka kredisi alması mümkün değildir. Aksi durumda alınan kredinin Hazineye irat kaydedilmesi ve krediyi veren kişiler ile alan parti sorumlusu Yasa'nın 116. maddesi uyarınca cezalandırılması gerekecektir.

Parti Genel Merkezinin kredi ve borç alma yasağı kapsamında kalan toplam 628.183.- YTL. tutarındaki banka kredilerinin Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan Siyasi Partiler Yasası'nın “Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması, borç verilmesi” başlıklı 116. maddesinde,

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu alan veya veren parti sorumlusu hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.”

denilmektedir.

Buna göre, Yasa’nın 67. maddesi hükmüne aykırı olarak banka kredisi veren kuruluş yetkilileri ile krediyi alan parti sorumluları hakkında Yasa’nın 116. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’na suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 272.233,94 YTL. olarak gösterilmiş olup, tamamı dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler karşılığı yapılan giderlerden oluşmaktadır.

İl örgütleri gelir ve gideri arasındaki 1.006,34 YTL. farkı gelir fazlası olarak 2007 yılına devretmiştir. Parti il örgütlerinin 2007 yılına devreden nakit mevcudu ise 9.425,49 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa’ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Sosyaldemokrat Halk Partisi’nin 2006 yılı belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti’nin 2005 yılında herhangi bir taşınmaz mal ve değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Sosyaldemokrat Halk Partisi’nin yeni adıyla Eşitlik ve Demokrasi Partisi’nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti’nin 2006 yılı kesinhesabında gösterilen 397.743,12 YTL. gelir, 964.733,39 YTL. gider, 566.990,27 YTL. gider fazlası ile 353.265,20 YTL.

nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen ve belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen 692.499,45 YTL. tutarındaki gider ve kredi ve borç alma yasağı kapsamında kalan toplam 628.183.- YTL. tutarındaki banka kredileri olmak üzere toplam 1.320.682,45 YTL. karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 76. maddesi gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

3- Gider belgelerini Anayasa Mahkemesi'ne sunmayarak inceleme ve araştırmaları engelleyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 111. maddesinin (c) fıkrası uyarınca ve Yasa hükümlerine aykırı olarak banka kredisi veren kuruluş yetkilileri ile krediyi alan parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Yasa'nın 116. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yasal işlem yapılabilmesi için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmasına,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2005/32 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/4

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2004 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımıyla 27.1.2006 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2004 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Genel Merkez kesinhesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile defter kayıtlarının gönderilmesi için Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca Parti'ye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

3- Gerekli bildirimin yapılması için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2004 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında

Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2004 yılı gelirlerinin 829.854.746.970.- lira, giderlerinin 719.951.049.793.- lira, 2005 yılına devreden nakit mevcudunun 109.903.697.177.- lira olduğu, gelir toplamı ile gider ve nakit devir rakamlarının toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 515.298.070.588.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 625.000.000.- lirası aidat gelirleri, 546.250.000.- lirası bağış gelirleri, 50.000.000.- lirası yayın satış gelirleri, 57.769.275.656.- lirası faiz gelirleri, 500.000.000.-lirası genel merkez payı, 455.807.544.932.- lirası 2003 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 314.556.676.382.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 127.884.868.710.- lirası aidat gelirleri, 129.710.044.737.- lirası bağış gelirleri, 9.921.200.000.- lirası bayrak, rozet, yayın, şenlik, konser vb. satış gelirleri, 668.220.000.- lirası faiz gelirleri, 18.402.589.608.- lirası il payları, 27.969.753.327.- lirası 2003 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 434.791.963.516.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 37.564.377.235.- lirası personel giderleri, 42.855.296.370.- lirası kira bina giderleri, 12.062.265.380.- lirası kırtasiye giderleri, 27.108.313.606.- lirası haberleşme ve kargo giderleri, 75.524.378.801.- lirası tanıtım temsil ve propaganda giderleri, 36.257.332.124.- lirası genel yönetim giderleri, 129.900.000.000.- lirası demirbaş alım giderleri, 4.720.000.000.- lirası verilen iş avansları ve 68.800.000.000.- lirası il örgütlerine yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılına devreden nakit mevcudu 80.506.107.072.- liradır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde *"Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır"* şeklinde tarif yapılmış ve *"Fatura Kullanma Mecburiyeti"* başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un *"Makbuz Mecburiyeti"* başlıklı 236. maddesinde, *"Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir."* denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun'un "Gider Pusulası" başlıklı 234. maddesinde ki, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir."

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2004 yılı için 37.134.950 lira) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen "makbuz" un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; "Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinde de, "Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir" hükümleri yer almıştır.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Merkezi'nin 2004 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 19.8.2010 tarih ve 143-3229 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 28.12.2010 tarihli yazıyla cevap verilmiştir.

1- Parti'nin toplam 1.357.800.000.- lira tutarındaki harcamalarının fatura aslı olmaksızın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri bu konuda herhangi bir açıklamada bulunmamışlardır.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2004 yılı için 37.134.950 lira) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz fatura fotokopisine dayanılarak gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **1.357.800.000.- liranın (1.357,80 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarihi	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
31.3.2004	25.3.2004/1102- Foto Çiçek	Fotokopi	120.000.000
20.11.2004	17.11.2004/43415- Çağdaş Matbaacılık Ltd. Ş.	Faks fotokopisi	1.237.800.000
		Toplam	1.357.800.000

2- Parti tüzelkişiliği adına yapılmayan 3.722.995.000.- liralık harcamanın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri bu konuda herhangi bir açıklamada bulunmamışlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, parti giderlerine ilişkin belgelerin parti tüzelkişiliği adına düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Kişiler adına düzenlenen ve Parti tüzelkişiliği adına olmayan 3.722.995.000.-liralık (3.722,99 YTL.) harcamanın Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarihi	Kimden alındığı	Belge tarih ve no	Belgenin kimin adına olduğu ve içeriği	Tutar
10.1.2004	Kazgan Turizm İşl. A.Ş.	10.1.2004/17033	Hayri Kozanoğlu-Konaklama bedeli	97.500.000
" "	Çağdaş Matbaacılık Ltd. Ş.	2.1.2004/43380	Mavi Basın Yayın Tic. Ltd. Ş.-Gazete kağıdı	899.820.000
31.1.2004	Kazgan Turizm İşl. A.Ş.	25.1.2004/17117	Hayri Kozanoğlu-Konaklama bedeli	65.000.000
" "	" " "	30.1.2004/17135	" " "	65.000.000
10.2.2004	Çağdaş Matbaacılık Ltd. Ş.	14.2.2004/43384	Mavi Basın Yayın Tic. Ltd. Ş.-Gazete kağıdı	902.475.000
20.2.2004	Kazgan Turizm İşl. A.Ş.	13.2.2004/17210	Hayri Kozanoğlu-Konaklama bedeli	32.500.000
20.4.2004	" " "	17.4.2004/17598	" " "	68.000.000
" "	İgataş İstanbul Gaz A.Ş.	19.4.2004/53750	Alper Taş - Benzin Bed.	30.000.000
30.4.2004	Kazgan Turizm İşl. A.Ş.	25.3.2004/17461	Hayri Kozanoğlu-Konaklama bedeli	65.000.000
31.5.2004	" " "	23.5.2004/4397	" " "	66.000.000
" "	" " "	27.5.2004/4417	" " "	32.500.000
10.7.2004	" " "	3.7.2004/4624	" " "	32.500.000
20.7.2004	" " "	13.7.2004/4678	" " "	32.500.000
31.7.2004	" " "	26.7.2004/4741	" " "	32.500.000
" "	" " "	31.7.2004/4769	" " "	33.500.000

10.8.2004	“ “ “	6.8.2004/4790	“ “ “	33.900.000
20.9.2004	“ “ “	15.9.2004/5023	“ “ “	111.000.000
10.10.2004	“ “ “	3.10.2004/5105	“ “ “	72.000.000
10.12.2004	Çağdaş Matbaacılık Ltd. Ş.	2.12.2003/43377	Mavi Basın Yayın Tic. Ltd. Ş.- Gazete kağıdı	1.051.300.000
			Toplam	3.722.995.000

3- Toplam 57.007.315.000.- lira tutarındaki giderin fatura veya serbest meslek makbuzu yerine; yazı, tutanak, tahsilat makbuzu veya hesaba yapılan havaleye ait dekont gibi tek başına geçerli bir kanıtlayıcı belge niteliği taşımayan belgelere dayanarak veya herhangi bir kanıtlayıcı belgeye dayanmadan gider yazılmasının nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri kesinhesapla birlikte gönderilmeyen bir takım faturaların asıllarını sunmuşlar ve 2003 yılı hesabının Anayasa Mahkemesince denetlendiğini ve 2006 yılında çıkan kararla kesinleştiğini, bu hesapta tutanakla yapılan ödemelerle ilgili olarak partiye herhangi bir uyarı yapılmadığı, bu nedenle 2004 yılında da bazı harcamaların tutanakla belgelendirildiğini bildirmişlerdir.

Parti'nin cevap yazısı ekinde sunduğu faturalarla 24.200.895.000.- liralık harcamanın eksikliği giderilmiştir.

Parti harcamalarıyla ilgili bir konunun önceki yıl incelemelerinde eksiklik olarak tespit edilmemesi o uygulamanın doğru olduğu anlamına gelmeyecektir.

Bir harcamanın gider yazılabilmesi için, o harcamanın fatura veya serbest meslek makbuzu veya bunları düzenlemekle yükümlü olmayanların usulüne uygun şekilde düzenlemiş oldukları gider pusulalarına dayanması gerekmektedir.

Yevmiye tarihi	Ödeme yapılan kişi adı	Belge türü- tarih ve nosu	Tutar
31.1.2004	Yeni Gün Haber Aj. Yay. AŞ.	Tahsilat makbuzu- 22.1.2004/3919	2.000.000.000
" "	" " "	Tahsilat makbuzu- 29.1.2004/3926	590.000.000
" "	Apeks İşl. Dış Tic. Ltd. Şti.	Tahsilat makbuzu- 23.1.2004/1	105.020.000
20.3.2004	Grafik Yap. San. Tic. Ltd. Şti.	Tahsilat makbuzu- 19.3.2004	212.400.000
20.5.2004	Çağdaş Matbaacılık Yay.	Banka dekontu- 17.5.2004/74037	1.500.000.000
30.6.2004	Osman Şen	Tutanak-30.6.2004	6.000.000.000
" "	Turgut Oktay	Tutanak-30.6.2004	5.000.000.000
" "	Sefer Yılmaz	Tutanak-30.6.2004	4.000.000.000
" "	Vedat Durgun	Tutanak-30.6.2004	4.500.000.000
" "	Kürşat Öztürk	Tutanak	2.000.000.000
" "	Arif Kandemir	Tutanak	5.500.000.000
20.9.2004	Öz Türkerler	Belgesiz	750.000.000
21.11.2004	Ses Yayıncılık	Belgesiz	472.000.000
" "	" "	Belgesiz	177.000.000
		Toplam	32.806.420.000

Fatura veya serbest meslek makbuzu veya gider pusulası ile belgelendirilmesi gerektiği halde tek başına geçerli bir kanıtlayıcı belge niteliği taşımayan tutanak, tahsilat makbuzu veya hesaba yapılan havaleye ait dekont gibi belgelere dayanarak veya herhangi bir kanıtlayıcı belgeye dayanmadan gider yazılan **32.806.420.000.- liranın (32.806,42 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **37.887.215.000.- lira (37.887,21 YTL.)** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 285.159.086.277.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 6.786.968.000.- lirası personel giderleri, 166.859.705.609.- lirası kira bina giderleri, 5.183.036.000.- lirası kırtasiye giderleri, 29.566.619.400.- lirası haberleşme ve kargo giderleri, 10.486.177.752.- lirası tanıtım temsil ve propaganda giderleri, 50.373.384.208.- lirası genel yönetim giderleri, 5.702.573.000.- lirası basın-yayın ve ilan giderleri, 5.125.248.945.- lirası giriş aidatı ödemeleri ve 5.075.373.363.- lirası Genel Merkez payı ödemelerinden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2005 yılına devreden nakit mevcudu 29.397.590.105.- liradır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2004 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2004 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 2.400.000.000.- lira değerinde demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 127.500.000.000.- lira değerinde bina şeklinde taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2004 yılında edinilen, çeşitli bina alımından oluşan ve değeri toplamı 127.500.000.000.- lira olan taşınmaz mallar Genel Merkez tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 2004 yılında edinilen 2.400.000.000.- lira bedelli klima genel merkez tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2004 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2004 yılında edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır mallarının 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2004 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2004 yılı kesinhesabında gösterilen 829.854.746.970.- lira (829.854,74 YTL.) gelir ve 719.951.049.793.- lira (719.951,04 YTL.) gideri ile 109.903.697.177.- (109.903,69 YTL.) nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 37.887.215.000.- lira (37.887,21 YTL.) karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2006/25 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/5

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 4.5.2011 gününde oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2005 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2005 yılı gelirlerinin 453.779,18 YTL., giderlerinin 418.887,51 YTL., 2006 yılına devreden nakit mevcudunun 34.891,67 YTL. olduğu, gelir toplamı ile gider ve nakit devir rakamlarının toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 136.009,17 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 382.- YTL.si aidat gelirleri, 19.790.- YTL.si bağış gelirleri, 13.161.- YTL.si yayın satış gelirleri, 5.328,94 YTL.si faiz gelirleri, 10.623,19 YTL.si il payları, 80.506,60 YTL.si 2004 yılından devreden nakit ve 6.217,44 YTL.si ödenecek borçlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 317.770,01 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 131.293.- YTL.si aidat gelirleri, 129.959,71 YTL.si bağış gelirleri, 14.533,50 YTL.si bayrak, rozet, yayın, şenlik, konser vb. satış gelirleri, 1.334,21 YTL.si faiz gelirleri, 11.252.- YTL.si il payları, 29.397,59 YTL. si 2004 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 130.412,30 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 35.094,42 YTL.si personel giderleri, 5.000.- YTL.si kira bina giderleri, 1.538,27 YTL.si kırtasiye giderleri, 368,29 YTL. si haberleşme ve kargo giderleri, 5.465,45 YTL.si basın-yayın ve ilan giderleri ve 82.945,87 YTL.si genel yönetim giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 5.596,87 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri “Belgelendirme” kavramıdır. Vergi Usul Kanunu’nun 229. maddesinde *“Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır”* şeklinde tarif yapılmış ve *“Fatura Kullanma Mecburiyeti”* başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un *“Makbuz Mecburiyeti”* başlıklı 236. maddesinde, *“Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.”* denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun’un *“Gider Pusulası”* başlıklı 234. maddesinde ki, *“Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;*

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev’i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.”

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası’nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2005 yılı için 41,29 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu

olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen "makbuz" un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinde de, "Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir" hükümleri yer almıştır.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Merkezi'nin 2005 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 24.9.2010 tarih ve 163-3717 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 28.12.2010 tarihli yazıyla cevap verilmiştir.

1- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 269,96 YTL. tutarındaki motorlu taşıtlar vergisi gecikme zammı ile trafik cezasının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri trafik cezasının partiye ait ses yayın aracına ait olduğunu ve bu nedenle parti kasasından ödendiğini bildirmişlerdir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme zammı ve trafik cezalarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **269,96 YTL.** tutarındaki motorlu taşıtlar vergisi gecikme zammı ile trafik cezası parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarihi	Alındı-fatura/ tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
20.3.2005	11.3.2005/328	Motorlu Taşıtlar Verg. gecikme zammı	20,66
“ “	11.3.2005/329	Trafik cezası	249,30
		Toplam	269,96

2- Gider yazıldığı halde herhangi bir belgeye dayanmadığı tespit edilen toplam 6.763,46 YTL. tutarındaki harcamalara ilişkin belgelerin ibraz edilmemesi nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri toplam 6.399,46 YTL. tutarındaki harcamalara ilişkin belgelerin asıllarını sunmuşlar, 20.1.2005 tarihli yevmiyede temsil ağırlama adıyla gider yazılan 364 YTL. tutarındaki harcamanın temsil ve ağırlama giderleri kapsamında parti başkanının parti çalışanlarına bir jest olarak parti adına yaptığı bir hediye olduğunu belirtmişler ancak bu harcamayla ilgili olarak herhangi bir belge ibraz etmemişlerdir.

Herhangi bir kanıtlayıcı belgesi bulunmayan **364.- YTL.** tutarındaki giderin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

3- 20.10.2005 tarihinde kasadan çıkış yapılarak gider yazılan, Mavi Basın Yayın Reklam San. Tic. Ltd. Şirketine ait 20.10.2005 tarih ve 445612 numaralı 3.946,07 YTL. tutarındaki faturanın, 20.12.2005 tarihinde kasadan çıkış yapılarak tekrar gider yazıldığı görülmüştür (fatura toplamı $3.907 + (\%1 \text{ KDV}) 39,07 = 3.946,07$ YTL. olduğu halde 20.10.2005 tarihinde 18 YTL. fazlasıyla 3.964,07 YTL. olarak gider yazılmıştır.).

Aynı faturanın kasadan çıkış yapılmış gibi gösterilerek mükerrer gider yazılması sonucu 3.946,07 YTL. ve fatura tutarının hatalı alınması sonucu 18 YTL. olmak üzere toplam 3.964,07 YTL. fazladan gider yazılması nedeni partiye sorulmuş parti bu konuyla ilgili olarak herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

Mükerrer gider yazılması sonucu 3.946,07 YTL. ve fatura tutarının hatalı alınması sonucu 18.- YTL. olmak üzere fazladan gider yazılan toplam **3.964,07 YTL.** nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **4.598,03 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 288.475,21 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.201,18 YTL.si personel giderleri, 173.568,61 YTL.si kira bina giderleri, 6.434,53 YTL.si temsil ağırlama ve propaganda giderleri, 25.081,42 YTL.si haberleşme ve kargo giderleri, 16.866,97 YTL.si basın-yayın ve ilan giderleri, 44.725,86 YTL.si genel yönetim giderleri, 6.591,45 YTL.si kırtasiye giderleri, 382 YTL.si giriş aidatı ödemeleri ve 10.623,19 YTL.si genel merkez payı ödemelerinden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 29.294,80 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2005 yılı belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti'nin 2005 yılında herhangi bir taşınmaz mal ve değeri yüz YTL.yi aşan taşınır mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2005 yılı kesinhesabında gösterilen 453.779,18 YTL. gelir ve 418.887,51 YTL. gideri ile 34.891,67 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 4.598,03 YTL. karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî

Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2007/32 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/6

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 4.5.2011 gününde oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2006 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2006 yılı gelirlerinin 531.738,39 YTL., giderlerinin 510.710,97 YTL., 2007 yılına devreden nakit mevcudunun 21.027,42 YTL. olduğu, gelir toplamı ile gider ve nakit devir rakamlarının toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 63.852,03 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 775 YTL.si aidat gelirleri, 20.966,81 YTL.si bağış gelirleri, 18.495 YTL.si yayın satış gelirleri, 41,50 YTL.si faiz gelirleri, 3.512,19 YTL.si il payları, 5.596,87 YTL. si 2005 yılından devreden nakit ve 14.464,66 YTL.si ödenecek borçlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 467.886,36 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 188.393,81 YTL.si aidat gelirleri, 207.915,65 YTL.si bağış gelirleri, 38.096,75 YTL.si bayrak, rozet, yayın, şenlik, konser vb. satış gelirleri, 614,60 YTL.si faiz gelirleri, 3.570,75 YTL.si il payları, 29.294,80 YTL.si 2005 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 60.999,12 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 30.960.- YTL.si personel giderleri, 800.- YTL.si kira bina giderleri, 2.441,50 YTL.si temsil ağırlama ve propaganda giderleri, 7.337,51 YTL.si haberleşme ve kargo giderleri, 4.464,57 YTL.si basın-yayın ve ilan giderleri ve 14.995,54 YTL.si genel yönetim giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 2.852,91 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 449.711,85 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 5.145.- YTL.si personel giderleri, 265.927,18 YTL.si kira bina giderleri, 40.902,52 YTL.si temsil ağırlama ve propaganda giderleri, 25.682,08 YTL.si haberleşme ve kargo giderleri, 41.694,50 YTL.si basın-yayın ve ilan giderleri, 60.674,20 YTL.si genel yönetim giderleri, 5.399,18 YTL.si kırtasiye giderleri, 775 YTL.si giriş aidatı ödemeleri ve 3.512,19 YTL.si genel merkez payı ödemelerinden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 18.174,51 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2006 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti'nin 2006 yılında herhangi bir taşınmaz mal ve değeri yüz YTL.yi aşan taşınır mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda, Parti'nin 2006 yılı kesinhesabında gösterilen 531.738,39 YTL. gelir ve 510.710,97 YTL. gideri ile 21.027,42 YTL. nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna, 4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2006/22 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/7

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 4.5.2011 gününde oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2005 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2005 yılı gelirlerinin 69.649.354,18 YTL., borçlarının 3.694.628,84 YTL., giderlerinin 64.524.584,03 YTL., alacaklarının 2.695.817,23 YTL., 2006 yılına devreden nakit mevcudunun 6.123.581,76 YTL. olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 48.537.636,40 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.622.174,02 YTL. si 2004 yılından devreden alacaklar, 560.926,84 YTL. si 2006 yılına devreden borçlar, 8.786.431,29 YTL.si 2004 yılından devreden nakit mevcudu, 1.362.- YTL.si bağış ve yardım gelirleri, 943.659,61 YTL.si satış gelirleri, 3.854.520,38 YTL.si mal varlığı gelirleri, 3.514,26 YTL.si sair gelirler ve 31.765.048 YTL.si devletçe yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 24.806.346,62 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 235.755,56 YTL.si 2004 yılından devreden alacaklar, 3.133.702 YTL.si 2006 yılına devreden borçlar, 2.486.918,70 YTL.si 2004 yılından devreden nakit mevcudu, 1.320.423,53 YTL.si aidat gelirleri, 4.473.986,57 YTL.si bağış ve yardım gelirleri, 238.721,01 YTL.si satış ve faaliyet gelirleri, 157.328,25 YTL.si mal varlığı gelirleri, 12.216.317,31 YTL.si genel merkez yardımı ve 543.193,69 YTL.si sair gelirlerden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 43.921.831,74 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 274.060,74 YTL.si 2004 yılından devreden borçlar, 2.506.790,61 YTL.si 2006 yılına devreden alacaklar, 2.059.635,96 YTL.si personel giderleri, 15.646.562,06 YTL.si genel yönetim giderleri, 1.088.159,26 YTL.si kira giderleri, 1.076.079,54 YTL.si haberleşme giderleri, 398.710,92 YTL.si temsil ağırlama giderleri, 1.060.474,20 YTL.si taşıma ve seyahat

giderleri, 8.406.841,37 YTL.si basın yayın ve tanıtım giderleri, 1.653.097,93 YTL.si vergi, sigorta ve mahkeme giderleri ve 9.751.419,15 YTL.si teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 4.615.804,66 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri “Belgelendirme” kavramıdır. Vergi Usul Kanunu’nun 229. maddesinde “Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır” şeklinde tarif yapılmış ve “Fatura Kullanma Mecburiyeti” başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanunun “Makbuz Mecburiyeti” başlıklı 236. maddesinde, “Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.” denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun’un “Gider Pusulası” başlıklı 234. maddesinde ki, “Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapının veya

emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.”

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2005 yılı için 41,29 YTL) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen “makbuz” un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; “Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır” ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, “Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkezi'nin 2005 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 9.11.2010 tarih ve 176-4323 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 30.11.2010 tarih ve 1288 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

1- Parti adına düzenlenmemiş ve kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarına ilişkin belgelerle yapılan ödemelerin gider yazılmasının nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri 2005 yılı için 45,42 TL.ye kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi belgelerle tevsik edilmesinin zorunlu olmadığını, buna rağmen bütün harcamaların

belgelendirilmesine çalışıldığını, taşıma biletlerine sadece yolcunun adı ve soyadının yazılabildiğini ve partinin adının yazılabileceği bir bölümün bulunmadığını, söz konusu tutarların parti çalışmaları için görevlendirilmiş olan kişilerce parti faaliyetleri için harcanmış olması nedeniyle gider yazıldığını belirtmişlerdir.

Parti yetkilileri, 2005 yılı için 45,42 TL'nin altında kalan harcamaların belgelendirme zorunluluğu bulunmadığını, buna rağmen bütün harcamaların belgelendirildiğini belirtmişlerse de, limitin altında olsa bile belgelendirilen her harcamanın belgesinin mutlaka 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak düzenlenmiş olması yani parti adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış olması gerekmektedir.

Parti'nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin parti adına ve parti faaliyeti için seyahat ettiklerini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Parti adına düzenlenmeyen ve kişiler adına düzenlenen belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **13.257,73 YTL.** parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin tarih ve nosu	Tutarı
10.2.2005/382	Reha Denemeç	Uçak bileti	29.1.2005 - 2354489366777	129
14.2.2005/419	Selma Kavaf	" "	7.1.2005 - 2354489356701	129
" "	Sema Özdemir	" "	7.1.2005 - 2354489356702	129
21.2.2005/481		Otobüs bileti	2.1.2005 - 606131	21
" "		" "	2.1.2005 - 101205	21
" "	Sema Özdemir	" "	7.2.2005 - 301716	49
" "	Hamiyet Yıldızbaş	" "	7.2.2005 - 301717	49
" "		" "	12.2.2005 - 1393	40
" "		" "	12.2.2005 - 320897	40

E: 2006/22, K: 2011/7 (SPMD)

21.2.2005/491	Ö.Faruk Alimoğulları	Uçak bileti	20.7.2004 - 2354487688924	109
" "	Necmettin Birinci	Otobüs bileti	10.10.2004 - 57548	17,5
" "	" "	" "	10.10.2004 - 528941	17
" "	" "	" "	10.10.2004 - 528942	17
28.2.2005/579		" "	2.1.2005 - 182727	17
" "	Berna Ersoy	" "	11.12.2004 - 252407	22
1.3.2005/592	Halil Özyolcu	Uçak bileti	18.12.2004 - 2354489591874	218
8.3.2005/664	Zülfü Demirbağ	" "	20.2.2005 - 2354490303963	218
8.3.2005/665	Cüneyt Karabıyık	" "	18.2.2005 - 2354490303748	109
" "	" "	" "	19.2.2005 - 2354206617866	109
30.3.2005/855	Necla Akı	Otobüs bileti	13.3.2005 - 461516	23,5
" "		" "	12.3.2005 - 306536	20
30.3.2005/856	Hamiyet Yıldızbaş	" "	11.3.2005 - 5866	23,5
" "	" "	" "	13.3.2005 - 461515	23,5
" "	" "	Uçak bileti	28.2.2005 - 2354489981941	89
30.3.2005/867	Medeni Yılmaz	" "	2.3.2005 - 2354490307592	178
30.3.2005/869		Otobüs bileti	12.3.2005 - 182653	75
" "		" "	17.3.2005 - 168826	75
30.3.2005/881	Eşref Keskin	Uçak bileti	4.3.2005 - 2354490307691	109
" "	" "	" "	19.3.2005 - 2354489612390	149
6.4.2005/936	Ahmet İnal	" "	9.3.2005 - 2352410371910	198
6.4.2005/937	Yekta Haydaroglu	" "	18.3.2005 - 2354490287274	198
7.4.2005/966	Hasan Kara	" "	24.3.2005 - 2354490368314	109
" "	" "	" "	25.3.2005 - 2354490368315	129
7.4.2005/972	Ahmet İnal	" "	19.1.2005 - 2354489806653	218
" "	" "	" "	11.2.2005 - 2354489811998	198

E: 2006/22, K: 2011/7 (SPMD)

20.4.2005/1066	İrfan Rıza Yazıcıoğlu	" "	21.12.2004 - 2354489399938	218
20.4.2005/1070	Çetin Mete	Otobüs bileti	15.4.2005 - 551601	49
29.4.2005/1190	Mehmet Sarı	Uçak bileti	18.4.2005 - 2354490920021	115
" "	" "	" "	19.4.2005 - 2352410190948	115
29.4.2005/1191	Bülent Gedikli	" "	28.4.2005 - 2354490920335	274
4.5.2005/1231	Eşref Keskin	" "	26.4.2005 - 2352410442949	203
4.5.2005/1233	Adem Tatlı	" "	22.4.2005 - 2354490741664	115
" "	" "	" "	24.4.2005 - 2354490920138	115
11.5.2005/1302	M. Melik Özmen	" "	29.4.2005 - 2354490920420	135
" "	" "	" "	1.5.2005 - 2354490860106	139
11.5.2005/1303	Ramazan Işık	Otobüs bileti	29.4.2005 - 363300	24
" "		" "	1.5.2005 - 619150	20
13.5.2005/1348	Ayla Ertürk	" "	30.4.2005 - 985021	22
" "	İnan Şahin	" "	2.5.2005 - 985080	22
" "	" "	" "	28.4.2005 - 905845	22
" "	" "	" "	28.4.2005 - 905844	22
" "	" "	" "	28.4.2005 - 905843	22
" "	" "	" "	28.4.2005 - 905842	22
" "	Fatih Gültekin	" "	1.5.2005 - 504807	41
" "	Ömer Sayar	" "	2.5.2005 - 985081	22
" "	Fatih Akkaya	" "	29.4.2005 - 776516	22
" "		" "	28.4.2005 - 905846	22
13.5.2005/1352	Zülfü Demirbağ	Uçak bileti	30.4.2005 - 2354490919748	246
13.5.2005/1353	Ahmet Uzer	" "	20.4.2005 - 2354490920062	210
25.5.2005/1461	Çetin Mete	Otobüs bileti	21.5.2005 - 571989	20
25.5.2005/1465	Barış Arıcı	" "	24.5.2005 - 85055	26

E: 2006/22, K: 2011/7 (SPMD)

25.5.2005/1473	Hafife Sarp	" "	30.4.2005 - 231676	44
2.6.2005/1570	İrfan Rıza Yazıcıoğlu	Uçak bileti	31.5.2005 - 2354491093989	190
3.6.2005/1606	Haluk Tarakçıoğlu	Otobüs bileti	21.5.2005 - 471098	46
25.5.2005/1465	" "	" "	23.5.2005 - 959328	46
3.6.2005/1607	Şaban Dışli	Uçak bileti	13.5.2005 - 2354219043275	377,69
7.6.2005/1617	Ahmet İnal	" "	15.4.2005 - 2354490689422	230
7.6.2005/1618	Cüneyt Karabıynk	" "	19.5.2005 - 2354491197729	230
7.6.2005/1618		Otobüs bileti	26.5.2005 - 151464	23
" "	Cemal Uysal	" "	27.5.2005 - 675917	20
" "	Z. Kırkpınar	" "	27.5.2005 - 706716	20
" "	Cemal Uysal	" "	31.5.2005 - 93417	23
7.6.2005/1622	Eşref Keskin	" "	21.5.2005 - 330254	25
" "	" "	Uçak bileti	8.5.2005 - 2354491011833	113
" "	" "	" "	24.5.2005 - 2354491197860	106
13.6.2005/1704	Orhan Erdem	" "	28.5.2005 - 2354491495024	234
15.6.2005/1733	Asım Aykan	" "	13.5.2005 - 2354491559697	95
" "	" "	" "	13.5.2005 - 2354490741950	190
15.6.2005/1734	Talip Kaban	" "	23.5.2005 - 2354491559731	153
20.6.2005/1776	Eşref Keskin	" "	1.6.2005 - 2353207599919	767,97
24.6.2005/1837	R. Işık	Otobüs bileti	3.6.2005 - 322421	22
" "	" "	" "	5.6.2005 - 322422	22
15.7.2005/2023	Çetin Mete	" "	5.7.2005 - 601270	45
1.8.2005/2145	Cüneyd Zapsu	Uçak bileti	28.7.2005 - 2354491859994	156
1.8.2005/2149	Hasan Sarı	Otobüs bileti	10.6.2005 - 541666	23
" "	" "	" "	4.7.2005 - 251833	14

" "		" "	4.7.2005 - 363838	13
" "		" "	8.6.2005 - 130207	17
" "		" "	26.6.2005 - 675847	17
26.8.2005/2392	Hasan Ali Çelik	Uçak bileti	4.7.2005 - 2354492107375	190
26.8.2005/2394	Lokman Ayva	" "	15.7.2005 - 2352410211173	100
" "	" "	" "	23.7.2005 - 697931	106
" "	Turgut Vural	" "	15.7.2005 - 2352410211172	122
" "	" "	" "	23.7.2005 - 697932	106
3.9.2005/2461	Melek Özdem	Otobüs bileti	27.7.2005 - 228033	49
13.9.2005/2519	B. Arıcı	" "	29.8.2005 - 768901	56
13.9.2005/2525	Ayla Ertürk	" "	15.8.2005 - 669473	44
13.9.2005/2528	Durul Türkmen	" "	21.3.2005 - 567005	23,5
" "	Hasan Zeybek	" "	20.3.2005 - 261747	47
" "	Fikret Zeybek	" "	18.3.2005 - 334499	38
" "	Zafer Aydın	" "	18.3.2005 - 388734	24
" "	Mehmet Yerliklaya	" "	18.3.2005 - 388736	24
" "	" "	" "	18.3.2005 - 388737	24
" "		" "	18.3.2005 - 536243	24
13.9.2005/2531	Şaban Dışli	Uçak bileti	28.8.2005 - 2355125394408	596,07
13.9.2005/2533	Hayati Yazıcı	" "	24.8.2005 - 2354492596558	244
5.10.2005/2780	Suat Kılıç	" "	10.9.2005 - 2354492560825	149
" "	Nevzat Demirkol	Otobüs bileti	6.9.2005 - 600641	26,5
" "	Fatih Akkaya	" "	6.9.2005 - 271656	28
6.10.2005/2789	Nurben Cin	" "	15.2.2004 - 58832	44
" "	" "	" "	13.2.2004 - 67962	44
" "	" "	" "	14.5.2004 - 202513	39
6.10.2005/2790	Hanife Sarp	" "	17.9.2004 - 831554	49

E: 2006/22, K: 2011/7 (SPMD)

6.10.2005/2797	Eşref Keskin	Uçak bileti	15.8.2005 - 2354012880952	73
" "	" "	" "	5.9.2005 - 2354492962661	102
6.10.2005/2800	Recep Koral	" "	14.9.2005 - 2354492560974	298
10.10.2005/2814	Reha Denemeç	Otobüs bileti	18.9.2005 - 250390	51
10.10.2005/2815	Orhan Erdem	Uçak bileti	21.9.2005 - 2354492825921	372
10.10.2005/2826	İdris Naim Şahin	" "	25.9.2005 - 2354493240694	312
18.10.2005/2897	Serap Yaşar	" "	2.10.2005 - 2354493240888	149
" "	" "	" "	2.10.2005 - 2354493240889	99
18.10.2005/2900	Sabri Varan	" "	2.3.2005 - 2354490307590	178
21.10.2005/2969		Otobüs bileti	7.9.2005 - 73136	17
" "		" "	9.9.2005 - 392204	25
" "		" "	11.9.2005 - 216230	24
" "		" "	11.9.2005 - 286675	17
" "		" "	27.9.2005 - 832644	24,5
" "		" "	30.9.2005 - 760037	24,5
14.11.2005/3106	Süleyman Keklikoğlu	" "	25.10.2005 - 183126	28
" "	" "	" "	27.10.2005 - 202605	28
14.11.2005/3123		" "	9.11.2005 - 180609	50
28.11.2005/3279	Eşref Keskin	" "	20.10.2005 - 30150	30
9.12.2005/3449	Ömer Moroğlu	" "	25.11.2005 - 778769	25
" "	" "	" "	25.11.2005 - 778770	25
27.12.2005/3608	Sabri Varan	Uçak bileti	7.12.2005 - 2352411553625	89
27.12.2005/3612	" "	" "	20.12.2005 - 2352411691567	79
" "	" "	" "	21.12.2005 - 2354493675537	139
			Toplam	13.257,73

2- Parti'nin toplam 58.555,89 YTL. tutarındaki harcamalarının fatura aslı olmaksızın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri söz konusu faturaların asıllarının kaybolması nedeniyle satıcılardaki nüshalarından noter onaylı suretler çıkartılarak gider yazıldığını, Maliye Bakanlığınca çıkarılan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Hakkında Genel Tebliğinde faturaların kaybolması halinde noterce onaylanan suretlerinin gider yazılabileceği belirtildiğinden, faturaların noter onaylı suretlerinin gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

Parti yetkililerinin sunmuş oldukları genel tebliğ merkezi yönetim kapsamındaki idareler (Bakanlıklar, üniversiteler v.b.) için geçerli olup siyasi partilerle ilgili değildir. Ayrıca, bu kurumlar adına düzenlenmiş faturalar bir takım resmi belgelere (onay belgesi, harcama talimatı, muayene ve kabul komisyonu tutanağı, taşınır işlem fişi vb.) dayandığından, bu faturaların mükerrer olarak kullanılması mümkün değildir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2005 yılı için 41,29 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **58.555,89 YTL.**nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
7.4.2005/974	15.3.2005/2307- Bilkent Fish House Özenay Tur. Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	300
7.6.2005/1639	13.10.2003/586912- Yaşar Birleşik Paz.Dağ. A.Ş.	" "	729,77
16.6.2005/1744	7.4.2005/662312- Öykü Tour Tur. Ltd. Şti.	" "	271,34
" "	11.4.2005/662322- " " "	" "	271,34

16.6.2005/1749	28.4.2005/33413- Eskişehir Otomotiv A.Ş.	“ “	436,38
18.8.2005/2300	22.4.2005/34103- DBS Net Dijital Bilgi Sistemleri Ltd.Şti.	“ “	2.414,10
26.8.2005/2390	30.5.2005/5043- Arter Reklam Matbaa. Ltd. Şti.	“ “	13.570
26.8.2005/2393	10.5.2005/398231- Özcivelek Seyahat A.Ş.	“ “	1.858
18.10.2005/2908	24.12.2004/204180- Kopiteknik Ltd. Şti.	“ “	174,42
22.11.2005/3221	31.10.2005/37100- Organizer Ses Reklam Ltd. Şti.	“ “	8.850
28.11.2005/3293	21.11.2005/5315- Kaynak A.Ş.	“ “	26.550
15.12.2005/3485	15.8.2005/1326- Kahramanmaraş Öğretmenevi	“ “	1.628
27.12.2005/3600	2.8.2005/663568- Öykü Tour Tur. Ltd. Şti.	“ “	305,14
27.12.2005/3623	15.5.2005/618341- Turkcell İletişim Hiz. A.Ş.	“ “	1.197,40
		Toplam	58.555,89

3- Gider yazıldığı halde herhangi bir belgeye dayanmadığı tespit edilen toplam 2.993,97 YTL. tutarındaki harcamalara ilişkin belgelerin ibraz edilmemesi nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri belgelerin asıllarına ulaşılmaya çalışıldığını ancak bulunamadığını, ilgili firmalardan suret istendiğini 2005 yılına ait olması nedeniyle belgelere ulaşamadığını ve belirtilen harcamaların parti görevlileri tarafından parti çalışmaları için yapılmış olması nedeniyle gider yazıldığını belirtmişlerdir.

Herhangi bir kanıtlayıcı belgesi bulunmayan **2.993,97 YTL.** tutarındaki giderin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Harcamanın Mahiyeti (Deftere İşlendiği Haliyle)	Tutar
17.2.2005/456	Ulaşım giderleri	646,58
30.3.2005/868	“ “	560,72
13.9.2005/2521	“ “	593,42
5.10.2005/2780	Fuar katılım giderleri	210
1.11.2005/3061	Ulaşım giderleri	983,25
	Toplam	2.993,97

4- Parti amacına uygun yapılmayan 6.521,72 YTL. tutarındaki harcamanın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri kişisel bakım ürünleri ve parfümeri harcamalarının parti yöneticilerinin değişik tarihlerdeki medya programları, miting, toplantı vb. parti programlarına katılmadan önce ihtiyaç duyulan makyaj malzemelerinin bedelleri olduğunu ve parti ile ilgili bir harcama olması nedeniyle parti bütçesinden ödendiğini, grip aşısının ise parti işyeri hekiminin iş ve işçi güvenliği tedbirleri çerçevesindeki talebi üzerine partide oluşabilecek grip salgınının ve iş kaybının önüne geçmek için alındığını ve partide toplu olarak grip aşısı yaptırıldığını bildirmişlerdir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre, gider yazılan harcamaların parti faaliyet amacına uygun olması gerekmektedir.

Kişisel bakım ürünleri ve parfümeri malzemelerinin kişilerin kendileri tarafından karşılanması gerekmektedir.

Grip aşısının ise gerekli görülmesi durumunda, çalışanların bağlı bulundukları sosyal güvenlik kuruluşunca veya bu kuruluş tarafından karşılanmaması durumunda kişilerce temin edilmesi gerekmektedir.

Aşağıda ayrıntısı gösterilen **6.521,72 YTL.** tutarındaki harcamanın parti amacına uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yevmiye tarih ve No	Faturanın kimden alındığı	Fatura tarih ve No	Faturanın İçeriği	Tutar
25.2.2005/538	Can Parfümeri Lt. Ş.	18.2.2005/30481	Cilt bakım ürünleri	134,5
3.9.2005/2462	Anıl Parfümeri	12.8.2005/31097	Kişisel bak. ürünleri	144,5
10.10.2005/2817	Burak Makyaj Stüd.	29.9.2005/44884	Makyaj Malzemeleri	406,72
24.10.2005/2999	Tufan Eczanesi	17.10.2005/35808	Grip aşısı	1.836
9.12.2005/3414	Tekin Acar Mağ. A.Ş.	29.9.2005/42804	Makyaj ve kişisel bakım ürünleri	4.000
			Toplam	6.521,72

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **81.329,31 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 23.298.569,52 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 3.579.307,88 YTL.si 2004 yılından devreden borçlar, 189.026,62 YTL.si 2006 yılına devreden alacaklar, 1.510.104,47 YTL.si personel giderleri, 5.062.679,34 YTL.si genel yönetim giderleri, 2.644.153,23 YTL.si kira giderleri, 1.971.306,13 YTL.si haberleşme giderleri, 2.884.519,89 YTL.si temsil ağırlama giderleri, 1.287.676,50 YTL.si taşıma ve seyahat giderleri, 1.092.223,78 YTL.si basın yayın ve tanıtım giderleri, 614.450,63 YTL.si vergi, sigorta ve mahkeme giderleri ve 2.463.121,05 YTL.si teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 1.507.777,10 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2005 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2005 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 806.371,62 YTL. değerinde taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal, 7.861,58 YTL. değerinde hak edinimi ve 9.581.600.- YTL. taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2005 yılında edinilen, bir adet arsadan oluşan ve değeri toplamı 9.581.600.- YTL. olan taşınmaz mal Genel Merkez tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Değerleri toplamı 806.371,62 YTL. olan taşınır malların 203.051,13 YTL.si Genel Merkez, 603.320,49 YTL.si ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar, taşıt araçları ve muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, tv, klima, dolap, halı, kilim vb.) olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Çeşitli bilgi sistem yazılımları ve muhasebe programlarından oluşan ve değerleri toplamı 7.861,58 YTL. olan hakların tamamı Genel Merkez tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2005 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır mal ve hak edinimleri ile taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2005 yılı kesinhesabında gösterilen 69.649.354,18 YTL. geliri, 3.694.628,84 YTL. borçları, 64.524.584,03 YTL. gideri, 2.695.817,23 YTL. alacakları ile 6.123.581,76 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat

kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeven 81.329,31 YTL. karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Fettah OTO	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

Esas Sayısı : 2007/33 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/8

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 4.5.2011 gününde oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2006 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2006 yılı gelirlerinin 78.517.855,17 YTL., borçlarının 9.776.358,81 YTL., giderlerinin 83.126.615,04 YTL., alacaklarının 3.433.990,47 YTL., 2007 yılına devreden nakit mevcudunun 1.733.608,47 YTL. olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 56.065.001,73 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.506.790,61 YTL.si 2005 yılından devreden alacaklar, 4.330.349,56 YTL.si 2007 yılına devreden borçlar, 4.615.776,10 YTL.si 2005 yılından devreden nakit mevcudu, 10.472 YTL.si bağış ve yardım gelirleri, 1.437.336,42 YTL.si satış gelirleri, 3.056.592,57 YTL.si mal varlığı gelirleri, 34.107,47 YTL.si sair gelirler ve 40.073.577 YTL.si devletçe yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 32.229.212,25 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 189.026,62 YTL.si 2005 yılından devreden alacaklar, 5.446.009,25 YTL.si 2007 yılına devreden borçlar, 1.507.777,10 YTL.si 2005 yılından devreden nakit mevcudu, 1.601.319,26 YTL.si aidat gelirleri, 5.956.436,02 YTL.si bağış ve yardım gelirleri, 47.720,22 YTL.si satış ve faaliyet gelirleri, 22.490,92 YTL.si mal varlığı gelirleri, 16.985.660,69 YTL.si genel merkez yardımı ve 472.772,17 YTL.si sair gelirlerden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 55.784.933,73 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 560.926,84 YTL.si 2005 yılından devreden borçlar, 3.084.119,13 YTL.si 2007 yılına devreden alacaklar, 2.528.323,55 YTL.si personel giderleri, 20.769.033,49 YTL. si genel yönetim giderleri, 1.153.379,94 YTL.si kira giderleri, 1.248.975,10 YTL.si haberleşme giderleri, 614.235,97

YTL.si temsil ağırlama giderleri, 1.213.814,50 YTL.si taşıma ve seyahat giderleri, 9.670.292,49 YTL.si basın yayın ve tanıtım giderleri, 2.508.297,14 YTL.si vergi, sigorta ve mahkeme giderleri ve 12.433.535,58 YTL.si teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 280.068.- YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri “Belgelendirme” kavramıdır. Vergi Usul Kanunu’nun 229. maddesinde *“Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır”* şeklinde tarif yapılmış ve *“Fatura Kullanma Mecburiyeti”* başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un *“Makbuz Mecburiyeti”* başlıklı 236. maddesinde, *“Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.”* denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun’un *“Gider Pusulası”* başlıklı 234. maddesinde ki, *“Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;*

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins

ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir."

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2006 yılı için 45,33 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen "makbuz"un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; "Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinde de, "Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir" hükümleri yer almıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkezi'nin 2006 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 22.12.2010 tarih ve 190-4635 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 29.12.2010 tarih ve 1441 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

1- Parti adına düzenlenmemiş ve kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarına ilişkin belgelerle yapılan ödemelerin gider yazılmasının nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri 2006 yılı için 45,42 TL.ye kadar

harcamaların makbuz veya fatura gibi belgelerle tevsik edilmesinin zorunlu olmadığını, buna rağmen bütün harcamaların belgelendirilmesine çalışıldığını, taşıma biletlerine sadece yolcunun adı ve soyadının yazılabildiğini ve partinin adının yazılabileceği bir bölümün bulunmadığını, söz konusu tutarların parti çalışmaları için görevlendirilmiş olan kişilerce parti faaliyetleri için harcanmış olması nedeniyle gider yazıldığını belirtmişlerdir.

Parti yetkilileri, 2006 yılı için 45,42 TL'nin altında kalan harcamaların belgelendirme zorunluluğu bulunmadığını, buna rağmen bütün harcamaların belgelendirildiğini belirtmişlerse de, limitin altında olsa bile belgelendirilen her harcamanın belgesinin mutlaka 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak düzenlenmiş olması yani parti adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış olması gerekmektedir.

Parti'nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin parti adına ve parti faaliyeti için seyahat ettiklerini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Parti adına düzenlenmeyen ve kişiler adına düzenlenen belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **742.- YTL.** parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin tarih ve nosu	Tutarı
18.1.2006/103		Otobüs bileti	6.1.2006 - 461409	25
24.3.2006/775	Gül Aşık	" "	20.3.2006 - 309251	56
25.5.2006/1417	Nurben Cin	" "	7.4.2006 - 336228	56
" "	" "	" "	9.4.2006 - 842372	28
18.7.2006/1956		" "	28.6.2006 - 315148	20
25.7.2006/2055	İrem Sarp	" "	30.6.2006 - 454724	51
" "	Lokman Ayva	" "	30.6.2006 - 454725	51

" "	Hanife İrem Sarp	" "	2.7.2006 - 421895	51
25.7.2006/2057	Halife Sert	" "	15.6.2006 - 447770	51
1.9.2006/2325	Ayla Ertürk	" "	19.6.2006 - 457627	103
" "	" "	" "	28.7.2006 - 590660	51
31.10.2006/2821	Ayla Ertürk	" "	15.10.2006 - 952945	49
" "		" "	15.10.2006 - 1017	20
31.10.2006/2824	Ömer Sayar	" "	11.9.2006 - 18377	22
" "		" "	3.9.2006 - 761717	30
" "		" "	5.9.2006 - 565742	30
6.12.2006/3223	Nurben Cin	" "	3.12.2006 - 851396	48
			Toplam	742

2- Parti'nin toplam 29.848,10 YTL. tutarındaki harcamalarının fatura aslı olmaksızın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri söz konusu faturaların asıllarının mücbir sebeplerle temin edilememesi nedeniyle satıcılardaki nüshalarından noter onaylı suretler çıkartılarak gider yazıldığını, Maliye Bakanlığınca çıkarılan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Hakkında Genel Tebliğinde faturaların kaybolması halinde noterce onaylanan suretlerinin gider yazılabileceği belirtildiğinden, faturaların noter onaylı suretlerinin gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Buradaki amaç faturanın gerçekliğini sorgulamak değil, bir faturanın aslının bir yerde fotokopisinin başka bir yerde kullanılma ihtimalini ortadan kaldırmaktır. Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

Parti yetkililerinin sunmuş oldukları genel tebliğ merkezi yönetim kapsamındaki idareler (Bakanlıklar, üniversiteler v.b.) için geçerli olup siyasi partilerle ilgili değildir. Ayrıca, bu kurumlar adına düzenlenmiş faturalar bir takım resmi belgelere (onay belgesi, harcama talimatı, muayene ve kabul komisyonu tutanağı, taşınır işlem fişi vb.)

dayandığından, bu faturaların mükerrer olarak kullanılması mümkün değildir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2006 yılı için 45,33 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **29.848,10 YTL.**nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
1.2.2006/254	12.12.2005/24518- Dijital Medya Prodüksiyon Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	472
7.3.2006/617	14.12.2005/90062- Ofisteknik Ofis Cihazları A.Ş.	" "	113,83
23.3.2006/757	3.2.2005/49431- Kayatürkler Tekstil Tic. A.Ş.	" "	614
23.3.2006/762	6.12.2005/11251- Setre Konfeksiyon Tekstil Tic. Ltd. Şti.	" "	559
1.6.2006/1480	20.2.2006/1719- 06 Teknik Servis Yed. Par.Tic. Ltd. Şti.	" "	354
8.6.2006/1571	24.10.2005/35118- Güney Gıda Mad.Tic. Ltd. Şti.	" "	504,31
20.6.2006/1677	23.3.2006/415756- Emek İnşaat ve İşletme A.Ş.	" "	5.516,61
1.8.2006/2118	30.6.2006/4650- Ark müşavirlik Tic. Ltd. Şti.	" "	450,76
8.8.2006/2164	14.6.2006/1036- SFN Televizyon Yay. Ltd. Şti.	" "	900
3.10.2006/2593	1.9.2006/47800- Hec Otomotiv Tamir Bakım Ltd. Şti.	" "	1.441,22
3.10.2006/2595	21.6.2006/64557- Varankart Plastik Kart Sis. Ltd. Şti.	" "	1.180

3.10.2006/2600	21.8.2006/634351- Tunç Kız Öğrenci Yurdu	" "	2.454
20.11.2006/3011	15.7.2006/47709- Hec Otomotiv Tamir Bakım Ltd. Şti.	" "	867,3
15.12.2006/3279	28.3.2006/16487- Eko Dayanıklı Tük. Paz. Ltd. Şti.	Suret	1.000
29.12.2006/3462	30.9.2006/657195- VİP Turizm Pirinçioğlu A.Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	1.844,16
" "	7.10.2006/657491- " " "	" "	1.716,10
" "	10.10.2006/657600- " " "	" "	3.393,46
" "	10.10.2006/657605- " " "	" "	1.945,98
" "	11.10.2006/657701- " " "	" "	754
" "	17.10.2006/658168- " " "	" "	1.777,68
29.12.2006/3495	25.11.2006/26028- Hec Otomotiv Tamir Bakım Ltd. Şti.	" "	1.547,19
" "	25.11.2006/26029- " " "	" "	442,50
		Toplam	29.848,10

3- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 853,51 YTL. tutarındaki telefon ve internet bedelleri gecikme zamlarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri telefon ve internet bedellerine ait bazı faturaların son ödeme tarihinden sonra ellerine geçmesi nedeni ile gecikme bedellerinin gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme zamlarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **853,51 YTL.** tutarındaki telefon ve internet kullanımına ait gecikme zamları parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
27.2.2006/511	1.2.2006/2006026495017	Telefon faturası gecikme bedeli	204,94
29.6.2006/1822	1.6.2006/2006060059467	İnternet faturası gecikme bedeli	137,25
21.7.2006/2023	30.6.2006/2006060194913	Telefon faturası gecikme bedeli	13,89
“ “	30.6.2006/2006060194923	“ “ “	5,29
29.8.2006/2300	1.8.2006/2006080063523	İnternet faturası gecikme bedeli	119,81
29.9.2006/2543	1.9.2006/2006090066256	“ “ “	37,77
2.11.2006/2868	21.10.2006/44252	Telefon faturası gecikme bedeli	18,50
“ “	21.10.2006/44253	“ “ “	6,18
4.12.2006/3196	18.11.2006/977798	“ “ “	21,58
4.12.2006/3197	18.11.2006/977799	“ “ “	8,29
28.12.2006/3423	1.12.2006/2006120075703	İnternet faturası gecikme bedeli	280,01
		Toplam	853,51

4- 14.4.2006 tarih ve 982 numaralı yevmiye fişinde yurtiçi seyahat-konaklama gideri adıyla gider yazılan 177.- YTL'nin herhangi bir belgeye dayanmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu gidere ilişkin belgelerin ibraz edilmemesi nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri belgenin aslına ulaşılmaya çalışıldığını ancak bulunamadığını, ilgili firmalardan suret istendiğini 2006 yılına ait olması nedeniyle belgelere ulaşılamadığını ve belirtilen harcamaların parti görevlileri tarafından parti çalışmaları için yapılmış olması nedeniyle gider yazıldığını belirtmişlerdir.

Herhangi bir kanıtlayıcı belgesi bulunmayan 177.- YTL tutarındaki giderin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

5- 29.9.2006 tarih ve 2551 numaralı yevmiye fişi ile ödemesi yapılan Kore seyahatiyle ilgili gider belgelerinin incelenmesinde, otel faturası toplamının 234,23 Amerikan Doları olmasına rağmen, ödemeye ilişkin

belgelerinde gider belgesi olarak alınması ve döviz dönüşümünde Amerikan Doları kuru yerine Euro kuru uygulanması sonucu gerçek gider rakamından fazla tutarda gider yazıldığı görülmüştür.

Kore seyahatiyle ilgili olarak yevmiye fişine eklenen Lotte Hotel'e ait 9.9.2006 tarih ve M061425978 numaralı faturaya göre otel masrafı toplamı 234,23 Amerikan Doları ($234,23 \times 1,4511 = 339,89$ YTL.) dir. Yapılan harcamaların hesaba döküldüğü avans kapatma formunda, fatura ile beraber ödemeye ilişkin belgelerinde gider belgesi olarak hesaba dahil edilmesi ve fatura Amerikan Doları olarak düzenlenmesine rağmen döviz dönüşümünde Amerikan Doları kuru yerine Euro kuru uygulanması sonucu harcama tutarı 895,35 YTL. olarak alınmış ve 555,46 YTL. ($895,35 - 339,89$) fazladan gider olarak yazılmıştır.

Gerçek harcama karşılığı olmaksızın ve belgeye dayanmaksızın 555,46 YTL. gider yazılmasının nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri söz konusu tutarın fazladan gider yazıldığının anlaşıldığını belirtmişlerdir.

Gerçek gider karşılığı olmaksızın ödenen **555,46 YTL.**nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **32.176,07 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 30.775.671,78 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 3.133.702 YTL.si 2005 yılından devreden borçlar, 349.871,34 YTL.si 2007 yılına devreden alacaklar, 1.684.579,34 YTL.si personel giderleri, 7.449.460,82 YTL.si genel yönetim giderleri, 3.241.506,28 YTL.si kira giderleri, 2.191.599,90 YTL.si haberleşme giderleri, 4.249.432,97 YTL.si temsil ağırlama giderleri, 1.275.188,99 YTL.si taşıma ve seyahat giderleri, 1.833.736,14 YTL.si basın yayın ve tanıtım giderleri, 742.022,50 YTL.si vergi, sigorta ve mahkeme giderleri ve 4.624.571,50 YTL.si teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 1.453.540,47 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2006 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2006 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz YTL. yi aşan 2.005.239.- YTL. değerinde taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 9.085.- YTL. değerinde hak ediniminin olduğu, taşınmaz mal ediniminin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2006 yılında edinilen, değerleri toplamı 2.005.239.- YTL. olan taşınır malların 457.578,66 YTL.si Genel Merkez, 1.547.660,34 YTL.si ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar, taşıt araçları ve muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, tv, klima, dolap, halı, kilim vb.) olup, 16.025.- YTL.si bağış yapılması ve 1.989.214.- YTL.si ise satınalma suretiyle edinilmiştir.

Çeşitli bilgi sistem yazılımları ve muhasebe programlarından oluşan ve değerleri toplamı 9.085.- YTL. olan hakların 1.174.- YTL. si Genel Merkez ve 7.911.- YTL.si ise il örgütleri tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2006 yılında edindiği değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal ve hak edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2006 yılı kesinhesabında gösterilen 78.517.855,17 YTL. geliri, 9.776.358,81 YTL. borçları, 83.126.615,04 YTL. gideri, 3.433.990,47 YTL. alacakları ile 1.733.608,47 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzeldkişiliğı adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **32.176,07 YTL.** karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2001/12 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/9

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi'nin 2000 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Anavatan Partisi'nin 31.10.2009 gününde yapmış olduğu 10. Olağan Büyük Kongresinde Parti Genel Kurulunca, Demokrat Parti ile birleşmesi şartıyla parti tüzel kişiliğinin sona ermesine, bu birleşme nedeniyle Parti'nin Türkiye Cumhuriyeti Kanunları gereğince edindiği mal varlığını oluşturan taşınır-taşınmaz mallar, haklar, alacaklar ve borçlar ile kamu ve özel hukuk kişileri, gerçek kişiler ve mahkemeler nezdinde, üyelik formlarında ve bunlarla ilgili her tür evraktaki haklar, yetkiler ve yükümlülüklerin bütün sonuçlarıyla birlikte Demokrat Parti'ye devrederek, Demokrat Parti adı altında birleşerek hukuki varlığına son verilmesine karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Mehmet ERTEN'in katılımıyla 22.10.2003 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2000 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Anavatan Partisi'nin, 2000 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 74. maddesi uyarınca, Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi için Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesine göre Parti'ye 30 gün süre verilmesine, bu süre içinde istenilen bilgi ve

belgelerin gönderilmemesi halinde aynı Yasa'nın 111. maddesine göre işlem yapılmak üzere durumun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na duyurulacağının Parti'ye bildirilmesine, gerekli tebligatın yapılması için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

Söz konusu eksiklik Parti tarafından gönderilen belgelerle giderildiğinden,

Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa Yıldırım, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımıyla 27.2.2007 gününde yapılan inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2000 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Dosyadaki eksiklik giderildiğinden işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 69 ve 70. maddelerine göre siyasi partiler, gelir ve gider belgelerini, Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının kendilerine bildirilmesinden itibaren beş yıl saklamakla yükümlüdürler. Dosyanın incelenmesinden, kesinhesabın Anayasa Mahkemesi'ne sunulmasından itibaren beş yıllık sürenin geçtiği saptanmış, bu durumda esas incelemenin yapılıp yapılamayacağının ön mesele olarak tartışılması gerekmiştir.

Anayasa Mahkemesi'ne 26.6.2001 gününde sunulan kesinhesabın eksiklikler içermesi nedeniyle Parti'ye süre verilmiş, verilen sürede eksikliklerin giderilmesi üzerine 27.2.2007 gününde esasa geçilmesine karar verilerek 22.3.2007 tarihinde Parti'ye tebliğ edilmiştir. Bu tarihten itibaren esasın incelendiği 4.5.2011 tarihine kadar beş yıllık sürenin geçmediği anlaşıldığından, kesinhesabın esasının incelemesine engel bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2000 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan

inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Anavatan Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2000 yılı gelirlerinin 4.214.976.664.610.- lira, borçlarının 289.951.202.426.- lira, giderlerinin 4.424.421.138.564.- lira, alacaklarının 6.274.060.033.- lira, 2001 yılına devreden nakit mevcudunun 74.232.668.439.- lira olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 2.594.161.317.708.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 900.000.000.- lirası bağış gelirleri, 52.050.000.000.- lirası aidat gelirleri, 395.658.629.690.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 2.124.291.770.000.- lirası devlet yardımı ve 21.260.918.018.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 1.910.766.549.328.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.088.303.013.702.- lirası bağış gelirleri, 155.047.889.123.- lirası aidat gelirleri, 47.066.600.567.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 16.121.168.118.- lirası rozet, bayrak, yayın, makbuz, kimlik kartı vb. satış gelirleri, 86.987.254.256.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet gelirleri, 190.397.000.000.- lirası genel merkez yardımı, 16.142.625.892.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılan, 42.010.713.262.- lirası geçen yılın gelir fazlası

ve 268.690.284.408.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 2.565.084.333.402.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 177.529.729.436.- lirası geçen yılın gider fazlası, 356.182.004.030.- lirası personel giderleri, 85.312.174.004.- lirası yayın giderleri, 17.854.609.532.- lirası taşınır ve taşınmaz mal alım giderleri, 203.536.172.601.- lirası seyahat giderleri, 10.600.560.850.- lirası seçim giderleri, 126.239.343.384.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 190.397.000.000.- lirası il örgütlerine yapılan yardımlar, 1.391.182.739.565.- lirası genel giderler ve 6.250.000.000.- lirası gelecek yıla devreden alacaklardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2001 yılına devreden nakit mevcudu 29.076.984.306.-liradır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2000 yılı için 7.605.000.- lira) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o*

siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Anavatan Partisi Genel Merkezi’nin 2000 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 17.1.2011 tarih ve 9-181 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı’na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 28.2.2011 tarih ve 1967-24 sayılı evrak girişi yapılan yazıyla cevap verilmiştir.

1- Kişiler adına düzenlenmiş uçak bilet bedellerinin gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri açıklamalarında seyahat gideri ödenen kişilerden bir tanesinin partide genel başkan yardımcısı görevinde bulunduğunu, bazı programların ve bu programa katılacak parti görevlilerinin önceden belli olmaması nedeniyle giderlerin şahıslar tarafından yapılıp daha sonra parti tarafından karşılanmasının zorunlu hale geldiğini, parti faaliyeti olmayan seyahatlerin giderlerinin karşılanmasının söz konusu olmadığını belirtmişlerdir.

Parti’nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin parti adına ve parti faaliyeti için seyahat ettiklerini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir. Şahıslar tarafından karşılanıp sonradan partiden alınan giderlere ilişkin belgelerin de parti adına düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Kişiler adına düzenlenen belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **284.000.000.- lira (284 YTL.)** parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin Tarih ve Nosu	Tutarı
17.4.2000/457	Afşin Güngör	Uçak bileti	17.4.2000 - 2354471568728	93.000.000
" "	Fusun Nebil	" "	17.4.2000 - 2354471568727	93.000.000
8.5.2000/573	Selçuk Pehlivanoğlu	" "	5.5.2000 - 2354206306076	48.000.000
19.7.2000/1093	Selçuk Pehlivanoğlu	" "	17.7.2000 - 2354206306194	50.000.000
		Toplam		284.000.000

2- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 1.855.404.533.- lira tutarındaki vergi ve telefon gecikme bedelleri ile sigorta idari para cezalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri sadece telefon gecikme bedelleri ile ilgili olarak faturaların partiye geç ulaşması nedeniyle gecikmeli ödendiği yönünde açıklamada bulunmuşlardır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme bedelleri ile idari para cezalarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **1.855.404.533.- lira (1.855,40 YTL.)** tutarındaki vergi ve telefon gecikme bedelleri ile sigorta idari para cezaları parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
20.4.2000/483	20.4.2000/322	SSK İdari para cezası	109.800.000
2.5.2000/530	2.5.2000/31183	Çevre temizlik vergisi gecikme zammı	145.284.480
“ “	2.5.2000/12299	Bina deprem vergisi gecikme zammı	64.008.000
1.6.2000/696	31.5.2000/8199874	Telefon gecikme bedeli	50.269.200
1.6.2000/697	31.5.2000/8199866	“ “ “	18.965.000
1.6.2000/698	31.5.2000/8199863	“ “ “	18.965.000
1.6.2000/699	31.5.2000/8199867	“ “ “	18.970.000
1.6.2000/700	31.5.2000/8199871	“ “ “	18.970.800
1.6.2000/701	31.5.2000/8199864	“ “ “	18.960.000
1.6.2000/702	31.5.2000/8199865	“ “ “	15.720.000
1.6.2000/703	31.5.2000/8199875	“ “ “	18.960.200
1.6.2000/704	31.5.2000/8199836	“ “ “	9.743.200
1.6.2000/724	31.5.2000/554834	“ “ “	11.083.477
1.6.2000/727	31.5.2000/554832	“ “ “	15.516.031
1.6.2000/733	31.5.2000/554833	“ “ “	15.516.031
30.6.2000/891	29.6.2000/40012	“ “ “	1.304.673.114
		Toplam	1.855.404.533

3- Aşağıda gösterilen 23.560.322.590.- lira tutarındaki harcamaların fatura aslı olmaksızın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri alınan faturaların bir kısmının postada kaybolması veya yetkisiz kişilere teslim edildiğinden muhasebeye intikal etmemesi nedeniyle bu tür faturaların suretlerinin noter tasdikli hale getirilerek dosyalara konulma zorunluluğunun doğduğunu bildirmişlerdir.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde

faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2000 yılı için 7.605.000.- lira) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **23.560.322.590.- liranın (23.560,32 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih – nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
1.3.2000/248	18.11.1998/192773 - Kone Asansör San.A.Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	57.500.000
1.3.2000/268	6.12.1999/989367 - Tekofaks Elektronik A.Ş.	“ “	126.500.000
19.4.2000/470	21.2.2000/51833 - Petrol Tic. Ltd. Şti.	“ “	578.000.000
21.6.2000/836	4.5.2000/95870 - Enel Endüstriyel Elkt. Ltd. Şti.	“ “	7.814.696.400
26.7.2000/1123	27.1.2000/300920 - Vestelnet Elkt. İletiş. A.Ş.	I. Örnek	155.331.707
26.7.2000/1125	18.11.1999/300739 - “	II. Örnek	137.554.528
26.7.2000/1126	18.11.1999/300740 - “	II. Örnek	876.911.362
2.8.2000/1172	7.6.2000/242070 - ilco İnt. Paz. Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	502.673.535
2.8.2000/1173	30.6.2000/23378 - Necati Polat Gaz. Bayii	“ “	193.250.000
7.9.2000/1305	24.6.2000/364753 - Pomelan Tur. A.Ş.	“ “	606.300.000
“ “	24.6.2000/364753 - “	“ “	1.536.475.000
20.9.2000/1356	27.7.2000/399603 - “	“ “	299.150.000
“ “	22.8.2000/399895 - “	Fatura sureti	321.700.000
“ “	27.8.2000/399929 - “	“ “	1.243.550.000
“ “	9.8.2000/399722 - “	“ “	304.000.000
“ “	2.8.2000/399659 - “	“ “	479.175.000

E: 2001/12, K: 2011/9 (SPMD)

“ “	25.7.2000/399579 - “	“ “	458.600.000
“ “	19.8.2000/399856 - “	“ “	12.600.000
“ “	17.7.2000/399510 - “	“ “	174.500.000
20.9.2000/1359	7.8.2000/62845 - Ceytur Seyahat A.Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	100.000.000
20.9.2000/1360	27.4.2000/111216 - Yıldızbeyi Kebap	“ “	440.000.000
20.9.2000/1361	28.8.1999/151732 - Şatıroğlu Et Gıda Ltd. Şti.	“ “	80.885.014
“ “	9.11.1999/152304 - “	“ “	72.595.012
“ “	2.4.2000/152871 - “	“ “	124.554.996
“ “	20.5.2000/2149 - “	“ “	82.299.983
20.9.2000/1365	1.6.2000/14535 - Sedef Gümüş	“ “	165.000.000
20.9.2000/1368	6.7.2000/872518 - BSH PEG Beyaz Eşya A.Ş.	“ “	223.650.000
11.10.2000/1484	13.4.2000/951151 - Bilen Bilgisayar San. A.Ş.	“ “	97.461.000
1.11.2000/1564	23.3.2000/35463 - Dostlar Manavı Gıda Ltd. Şti.	“ “	214.432.000
“ “	3.6.2000/35481 - “	“ “	1.249.652.800
29.11.2000/1694	30.6.2000/197570 - Doğan Gıda Pazarı	“ “	2.937.331.800
20.12.2000/1788	11.7.2000/364863 - Pomelan Tur. A.Ş.	“ “	51.850.000
“ “	11.9.2000/400025 - “	Fatura sureti	888.750.000
“ “	16.10.2000/400181 - “	“ “	150.000.000
20.12.2000/1795	1.4.2000/122701 - Leda Past. Tic. Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	221.700.000
“ “	1.7.2000/7023 - “	“ “	360.900.000
20.12.2000/1796	20.10.1999/152143 - Şatıroğlu Et Gıda Ltd. Şti.	“ “	82.192.507
20.12.2000/1800	26.10.2000/3900 - Star Tur. Tic. Ltd. Şti.	“ “	84.600.000
20.12.2000/1807	12.10.2000/80692 - Üç Gıda ve Tur. Ltd. Şti.	“ “	53.999.946
		Toplam	23.560.322.590

4- 19.9.2000 tarih ve 1356 numaralı yevmiye fişi ile faturanın noter tasdikli suret fotokopisi eklenerek gider yazılan Pomelan Turizm Yatırım ve Tic. Ltd. Şirketine ait 27.7.2000 tarih ve 399603 numaralı 299.150.000.- lira tutarındaki otel faturasının, sureti kullanılarak 19.12.2000 tarih ve 1788 numaralı yevmiye fişi ile tekrar gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri açıklamalarında bazı faturalar kısmi olarak ödenmişse bilgi amaçlı olarak fotokopisi konulmuş olabilir demişlerdir.

Parti yetkililerinin yaptıkları açıklamanın sorulan konuyla ilgisi yoktur. Bahse konu faturanın toplam bedeli iki ayrı yevmiyede gider yazılmıştır.

Mükerrer olarak gider yazılan **299.150.000.- liranın (299,15 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

5- Parti tüzelkişiliği adına yapılmayan toplam 4.044.831.800.- lira tutarındaki harcamanın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri sadece Petek Gazetesi ile ilgili olarak bu gazetenin parti binası içinde kar amacı gütmenden parti propagandası amacıyla çıkarılan bir gazete olduğu ve bütün masraflarının parti tarafından karşılandığı yönünde açıklamada bulunmuşlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, parti giderlerine ilişkin belgelerin parti tüzelkişiliği adına düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Petek Gazetesi adına düzenlenen 270.150.000.- lira tutarındaki telefon faturasının parti adına yapılmış bir harcama kabul edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kişiler adına düzenlenen ve Parti tüzelkişiliği adına olmayan **3.774.681.800.- lira (3.774,68 YTL.)** tutarındaki harcamanın Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Kimden alındığı	Fatura tarih ve No	Faturanın kimin adına olduğu ve İçeriği	Tutar
7.9.2000/1305	Pomelan Tur. A.Ş.	30.5.2000/364638	Berna Yılmaz-Otel Fat.	837.350.000
29.11.2000/1694	Doğan Gıda Pazarı	30.6.2000/197570	Berna Yılmaz-Gıda Mad.	2.937.331.800
			Toplam	3.774.681.800

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **29.773.558.923.- lira (29.773,55 YTL.)** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 1.865.610.865.195.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 55.010.087.983.- lirası geçen yılın gider fazlası, 282.473.318.091.- lirası personel giderleri, 40.267.151.300.- lirası yayın giderleri, 108.005.819.720.- lirası taşınır ve taşınmaz mal alım giderleri, 67.101.616.749.- lirası seyahat giderleri, 26.948.211.650.- lirası seçim giderleri, 12.171.931.300.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 66.057.774.659.-lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet giderleri, 1.191.408.267.818.- lirası genel giderler, 24.060.033.- lirası gelecek yıla devreden alacaklar ve 16.142.625.892.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılanlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2001 yılına devreden nakit mevcudu 45.155.684.133.- liradır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Anavatan Partisi'nin 2000 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2000 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 57.338.856.792.- lira değerinde demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal, 31.150.000.000.- lira değerinde daire olarak taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2000 yılında edinilen, değerleri toplamı 57.338.856.792.- lira olan taşınır malların 17.854.609.532.- lirası Genel Merkez, 39.484.247.260.- lirası ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, yazıcı, tv, telefon, dolap, halı, kilim vb.) olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 2000 yılında edinilen, daire alımlarından oluşan ve değerleri toplamı 31.150.000.000.- lira olan taşınmaz malların tamamı il örgütleri tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Anavatan Partisi'nin 2000 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2000 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır mal ve taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisi'nin yeni adıyla Demokrat Parti'nin 2000 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Kesinhesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesi'ne sunulmasının üzerinden beş yılı aşkın süre geçmesinin kesinhesabın esas incelemesinin yapılmasını engellemeyeceğine, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Parti'nin 2000 yılı kesinhesabında gösterilen 4.214.976.664.610 lira (4.214.976,66 YTL.) geliri, 289.951.202.426 lira (289.951,20 YTL.) borçları, 4.424.421.138.564 lira (4.424.421,13 YTL.) gideri, 6.274.060.033 lira (6.274,06 YTL.) alacakları ile 74.232.668.439 lira (74.232,66 YTL.) nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'na uygun olduğuna OYBİRLİĞİYLE,

3- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzekışılığı adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görölmeyen 29.773.558.923 lira (29.773,55 YTL.) karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine OYBİRLİĞİYLE,

4.5.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Fettah OTO	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

KARŞIOY YAZISI

Anavatan Partisi'nin 2000 yılı kesinhesabının malî denetimi 4.5.2011 tarihinde sonuçlandırılmıştır. Buna göre, denetimin sonuçlandırılması, 2000 yılı hesaplarının Anayasa Mahkemesi'ne sunulmasından itibaren 11 yıl sürmüştür. Bu sürenin büyük bir bölümünde dosya, Anayasa Mahkemesi'nde herhangi bir mücbir sebep veya mazeret olmaksızın bekletilmiştir.

Yasalarda mali denetim için belli bir süre veya zamanaşımı öngörülmüş olmamakla birlikte, siyasî partilerin gelir-gider belgelerini

Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının kendilerine tebliğinden itibaren 5 yıl süreyle saklamak mecburiyetinde olmaları (S.P.K. madde 69 ve 70), yasakoyucunun, mali denetimin yapılması için azami makul süreyi 5 yıl olarak gördüğünü ortaya koymaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş; 36. maddesinde adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin, kişilerin uzun ve belirsiz sürelerle yaptırım tehdidi altında tutulmalarının hukuk devleti ilkesinin gereği olan belirlilik ve hukuk güvenliği ile bağdaşmadığı yolunda verilmiş çeşitli kararları; yargısal bir faaliyet olan siyasî parti malî denetiminin, adil yargılama hakkının icabı olan "makul süre" ölçütü dışında tutulamayacağı ve hakkaniyet gerekleri gözetildiğinde, siyasî hayattan çekilmiş, tüzel kişiliği sona ermiş bir partinin hesaplarının esas denetiminin 11 yıl sonra yapılmasının Anayasa'nın 2. ve 36. maddeleriyle bağdaşmayacağı yolunda edindiğim vicdani kanaat nedeniyle karara katılmıyorum. Dosyanın işlemiden kaldırılması gerekir.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2002/11 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/10

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi'nin 2001 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Anavatan Partisi'nin 31.10.2009 gününde yapmış olduğu 10. Olağan Büyük Kongresinde Parti Genel Kurulunca, Demokrat Parti ile birleşmesi şartıyla parti tüzel kişiliğinin sona ermesine, bu birleşme nedeniyle Parti'nin Türkiye Cumhuriyeti Kanunları gereğince edindiği mal varlığını oluşturan taşınır-taşınmaz mallar, haklar, alacaklar ve borçlar ile kamu ve özel hukuk kişileri, gerçek kişiler ve mahkemeler nezdinde, üyelik formlarında ve bunlarla ilgili her tür evraktaki haklar, yetkiler ve yükümlülüklerin bütün sonuçlarıyla birlikte Demokrat Parti'ye devrederek, Demokrat Parti adı altında birleşerek hukuki varlığına son verilmesine karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Mehmet ERTEN'in katılımıyla 22.10.2003 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2001 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Anavatan Partisi'nin, 2001 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin, 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 74. maddesi uyarınca, Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi için Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesine göre Parti'ye 30 gün süre verilmesine, bu süre içinde istenilen bilgi ve

belgelerin gönderilmemesi halinde aynı Yasa'nın 111. maddesine göre işlem yapılmak üzere durumun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na duyurulacağını Parti'ye bildirilmesine, gerekli tebligatın yapılması için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

Söz konusu eksiklik Parti tarafından gönderilen belgelerle giderildiğinden,

Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa Yıldırım, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımıyla 27.2.2007 gününde yapılan inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2001 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Dosyadaki eksiklik giderildiğinden işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2001 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Anavatan Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2001 yılı gelirlerinin 7.546.442.028.673.- lira, borçlarının 326.368.990.476.- lira, giderlerinin 7.728.649.435.036.- lira, alacaklarının 63.809.610.000.-lira, 2002 yılına devreden nakit mevcudunun 80.351.974.113.- lira olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 5.396.326.727.968.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.000.000.000.- lirası bağış gelirleri, 69.200.000.000.- lirası aidat gelirleri, 1.902.450.438.941.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 3.282.504.270.000.- lirası devlet yardımı, 13.819.403.648.- lirası geçen yılın gelir fazlası ve 127.352.615.379.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 2.476.484.291.181.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.344.897.912.172.- lirası bağış gelirleri, 156.826.919.289.- lirası aidat gelirleri, 10.693.857.866.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 8.082.898.964.- lirası rozet, bayrak, yayın, makbuz, kimlik kartı vb. satış gelirleri, 22.316.080.456.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet gelirleri, 516.580.000.000.- lirası genel merkez yardımı, 46.649.290.000.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılan, 171.420.957.337.- lirası geçen yılın gelir fazlası ve 199.016.375.097.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 5.335.490.192.369.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 535.492.058.283.- lirası personel giderleri, 115.399.623.297.- lirası yayın giderleri, 45.552.114.412.- lirası taşınır ve taşınmaz mal alım giderleri, 348.972.943.981.- lirası seyahat giderleri, 345.566.097.219.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 87.947.441.872.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet giderleri, 516.580.000.000.- lirası il örgütlerine yapılan yardımlar, 3.283.053.803.305.- lirası genel giderler ve 56.926.110.000.- lirası gelecek yıla devreden alacaklardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2002 yılına devreden nakit mevcudu 60.836.535.599.- liradır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır" şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un "Makbuz Mecburiyeti" başlıklı 236. maddesinde, "Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir." denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun'un "Gider Pusulası" başlıklı 234. maddesinde ki, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muafesnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf

esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir."

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2001 yılı için 11.863.800.- lira) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen "makbuz" un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; "Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinde de, "Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir" hükümleri yer almıştır.

Anavatan Partisi Genel Merkezi'nin 2001 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 25.1.2011 tarih ve 11-667 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 28.2.2011 tarih ve 1969-23 sayılı evrak girişi yapılan yazıyla cevap verilmiştir.

1- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 4.364.524.425.- lira tutarındaki vergi, sigorta primi, elektrik ve telefon gecikme bedelleri ile sigorta idari para ve trafik cezalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri sadece telefon gecikme bedelleri ile ilgili olarak faturaların partiye geç ulaşması nedeniyle gecikmeli ödendiği yönünde açıklamada bulunmuşlardır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme bedelleri ile idari para ve trafik cezalarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **4.364.524.425.- lira (4.364,52 YTL.)** tutarındaki vergi, sigorta primi, elektrik ve telefon gecikme bedelleri ile sigorta idari para ve trafik cezaları parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
19.1.2001/28	6.12.2000/B4-84	Trafik cezası	17.000.000
" "	6.12.2000/B4-266	" "	17.000.000
" "	6.12.2000/B4-267	" "	16.800.000
" "	5.12.2000/B4-292	" "	17.000.000
" "	19.1.2001/B2-58	Motorlu taş. vergisi gecikme zammı	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-59	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-60	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-61	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-62	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-63	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-64	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-65	" " "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-66	" " "	55.250.000

E: 2002/11, K: 2011/10 (SPMD)

" "	19.1.2001/B2-68	" "	55.250.000
" "	19.1.2001/B2-67	Trafik cezası	3.200.000
" "	19.1.2001/B2-69	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-70	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-71	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-72	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-73	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-74	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-75	" "	16.800.000
" "	19.1.2001/B2-76	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-77	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-78	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-79	" "	28.800.000
" "	19.1.2001/B2-80	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-81	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-82	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-83	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-84	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-85	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-86	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-87	" "	5.600.000
" "	19.1.2001/B2-88	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-89	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-90	" "	5.600.000
" "	19.1.2001/B2-91	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-92	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-93	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-94	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-95	" "	25.500.000

E: 2002/11, K: 2011/10 (SPMD)

" "	19.1.2001/B2-96	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-97	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-98	" "	8.500.000
" "	19.1.2001/B2-99	" "	8.500.000
" "	19.1.2001/B2-100	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-101	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-102	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-103	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-104	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-105	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-106	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-107	" "	26.600.000
" "	19.1.2001/B2-108	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-109	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-110	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-111	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-112	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-113	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-114	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-115	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-116	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-117	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-118	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-119	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-120	" "	11.300.000
" "	19.1.2001/B2-121	" "	11.300.000
" "	19.1.2001/B2-122	" "	25.600.000
" "	19.1.2001/B2-123	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-124	" "	25.500.000

E: 2002/11, K: 2011/10 (SPMD)

" "	19.1.2001/B2-125	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-126	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-127	" "	51.000.000
" "	19.1.2001/B2-128	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-129	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-130	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-131	" "	68.700.000
" "	19.1.2001/B2-132	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-133	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-134	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-135	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-136	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-137	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-138	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-139	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-140	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-141	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-142	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-143	" "	84.600.000
" "	19.1.2001/B2-144	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-145	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-146	" "	19.200.000
" "	19.1.2001/B2-147	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-148	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-149	" "	68.700.000
" "	19.1.2001/B2-150	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/B2-151	" "	9.600.000
" "	19.1.2001/B2-152	" "	38.400.000
" "	19.1.2001/B2-153	" "	33.900.000

E: 2002/11, K: 2011/10 (SPMD)

" "	19.1.2001/B2-154	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/B2-155	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/B2-156	Motorlu taş. vergisi gecikme zammı	14.510.000
" "	19.1.2001/3B-123	Trafik cezası	33.900.000
" "	19.1.2001/3B-124	" "	33.900.000
" "	19.1.2001/3B-125	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/3B-126	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/3B-127	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/3B-128	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/3B-129	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/3B-130	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/3B-131	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/3B-132	" "	51.300.000
" "	19.1.2001/3B-133	" "	25.500.000
" "	19.1.2001/6B-121	" "	51.300.000
26.1.2001/96	29.1.2001/1B-26	Motorlu taş. vergisi gecikme zammı	16.060.000
" "	19.1.2001/1B-27	" " "	16.060.000
" "	19.1.2001/1B-28	" " "	16.060.000
" "	19.1.2001/1B-29	" " "	16.060.000
30.3.2001/350	30.3.2001/20539	Telefon gecikme bedeli	213.463.050
6.4.2001/398	6.4.2001/687238	Elektrik gecikme bedeli	88.343.000
18.4.2001/449	18.4.2001/2C-16	Trafik cezası	17.000.000
9.8.2001/1184	9.8.2001/54	SSK İdari para cezası	139.950.000
26.11.2001/1765	26.11.2001/87369	Sigorta primi gecikme zammı	66.018.375
		Toplam	4.364.524.425

2- Aşağıda gösterilen 28.238.934.868.- lira tutarındaki harcamaların fatura aslı yerine sureti, fotokopisi veya noter tasdikli suret fotokopisine dayanılarak gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri alınan faturaların bir kısmının postada kaybolması veya yetkisiz kişilere teslim edildiğinden muhasebeye intikal etmemesi nedeniyle bu tür faturaların suretlerinin noter tasdikli hale getirilerek dosyalara konulma zorunluluğunun doğduğunu bildirmişlerdir.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2001 yılı için 11.863.800.- lira) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **28.238.934.868.- liranın (28.238,93 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
17.1.2001/14	7.9.2000/71176 – Koleksiyon A. Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	2.164.500.000
“ “	7.9.2000/71177 - “ “	“ “	1.228.500.000
“ “	7.9.2000/71178 - “ “	“ “	312.500.000
23.1.2001/38	30.11.2000/974135 - Azizoğulları Dağ. Ltd. Şti.	II. Örnek	116.400.000
1.2.2001/121	31.12.2000/42364 - Yusuf Polat Gaz. Bayii	Noter tasdikli suret fotokopisi	431.700.000
2.2.2001/128	29.11.2000/815324- Behçetoğulları Oto.Ltd. Şti.	Fotokopi	310.000.001
12.4.2001/425	16.2.2001/4847 - Star Tur. Tic. Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	79.640.000
9.5.2001/576	8.1.2001/100898 - Anadolu Japan Tur. A. Ş.	“ “	1.564.435.710

E: 2002/11, K: 2011/10 (SPMD)

" "	2.1.2001/79551 - " "	" "	479.985.475
" "	18.12.2000/78459 - " "	" "	285.600.590
" "	25.1.2000/13351 - " "	" "	4.693.212.868
24.5.2001/650	17.5.2001/70268- Defile Çiçekçilik Tic. Ltd. Şti.	" "	6.103.753.579
5.7.2001/896	1.6.2001/277685- Eryılmaz Tem. Tic. Ltd. Şti.	" "	632.192.818
2.8.2001/1141	9.1.2001/101069 - Anadolu Japan Tur. A. Ş.	" "	158.946.495
" "	26.12.2000/100511 - " "	" "	1.018.603.600
" "	31.12.2000/18788 - " "	" "	549.360.000
" "	2.11.2000/96233 - " "	" "	247.503.186
" "	7.3.2000/14004 - " "	" "	1.612.511.855
21.8.2001/1222	13.6.2001/581251 - Star Tur. Tic. Ltd. Şti.	" "	164.000.000
21.8.2001/1238	31.5.2001/342894- Doğu Ekmek Fabrikası	" "	270.680.000
12.9.2001/1285	17.5.2001/1975- Dostlar Manavı Gıd. Ltd. Şti	" "	553.843.600
" "	24.5.2001/1977- " "	" "	580.628.800
" "	31.5.2001/1980- " "	" "	561.832.700
27.9.2001/1351	2.8.2001/16956- Ağah Et ve Tavuk Pazarı	" "	555.858.000
27.9.2001/1353	1.8.2001/95988- Zeta İnşaat San. Ltd. Şti.	" "	738.680.000
27.9.2001/1355	8.12.2000/930600- Vestel Day. Tük. Mal. A. Ş.	" "	860.909.091
27.9.2001/1375	11.1.2001/1934- Dostlar Manavı Gıd. Ltd. Şti	" "	405.464.500
" "	15.3.2001/1955- " "	" "	395.475.600
" "	5.4.2001/1967- " "	" "	151.136.400
27.9.2001/1377	3.8.2001/33192- Derya Hırdavat	" "	236.000.000
23.10.2001/1526	17.9.2001/582858 - Star Tur. Tic. Ltd. Şti.	" "	225.080.000
20.11.2001/1721	4.8.2000/3206- Otap Saatçilik Tic. A. Ş.	" "	550.000.000
		Toplam	28.238.934.868

3- Aşağıda ayrıntısı gösterilen faturaların, bir yevmiyede asılları, başka bir yevmiyede de noter tasdikli suret fotokopileri kullanılarak iki kez gider yazıldığı görülmüştür.

Aynı faturaların hem asıllarının hem de noter tasdikli suret fotokopilerinin kullanılması suretiyle 2.623.150.000.- lira tutarındaki harcamanın mükerrer gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti

yetkilileri açıklamalarında bazı faturalar kısmi olarak ödenmişse bilgi amaçlı olarak fotokopisi konulmuş olabilir demişlerdir.

Parti yetkililerinin yaptıkları açıklamanın sorulan konuyla ilgisi yoktur. Bahse konu faturaların toplam bedeli iki ayrı yevmiyede gider yazılmıştır.

Mükerrer olarak gider yazılan **2.623.150.000.- liranın (2.623,15 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Asıl belge yevmiye tarih ve no	Fatura tarih - no ve kimden alındığı	Tutar	Fotokopi ile ikinci kez gider yazıldığı yevmiye tarih ve no
17.1.2001/16	20.9.2000/2803- Yıldızbeyi Kebap	732.550.000	31.1.2001/115
27.9.2001/1351	28.8.2001/16987- Agah Et ve Tavuk Pazarı	627.210.000	27.9.2001/1351
“ “	28.8.2001/16988- “ “	635.040.000	“ “
27.9.2001/1379	12.3.2001/8011- Leda Pastanesi Tic. Ltd.Şti.	116.350.000	8.6.2001/720
16.11.2001/1482	3.8.2001/665615- Nakliyec Anakız Akyüz	150.000.000	10.10.2001/1472
“ “	3.8.2001/739212- Nakliyec Gazi Akyüz	300.000.000	“ “
27.11.2001/1766	4.4.2001/8190- Leda Pastanesi Tic. Ltd.Şti.	62.000.000	8.6.2001/720
	Toplam	2.623.150.000	

4- Parti tüzelkişiliği adına yapılmayan 416.900.000.- lira tutarındaki harcamanın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri otobüs biletlerinde ada bilet kesildiği için parti tüzel kişiliği ismi yazılmamıştır yönünde açıklamada bulunmuşlardır.

Bahse konu kişiler adına düzenlenmiş olan faturalar olup otobüs bileti ile ilgisi bulunmamaktadır. Parti yetkililerinin otobüs biletlerinden bahsederek yaptıkları açıklamanın konuyla alakası yoktur.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına

E: 2002/11, K: 2011/10 (SPMD)

alınmıştır. Buna göre, parti giderlerine ilişkin belgelerin parti tüzelkişiliği adına düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Kişiler adına düzenlenen belgelerle gider yazılan **416.900.000.- lira (416,90 YTL.)** tutarındaki harcamanın Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Kimden alındığı	Fatura tarih ve No	Faturanın kimin adına olduğu	Tutar
12.4.2001/425	Star Turizm Ltd. Şti	22.3.2001/4519	Şadan Tuzcu	88.500.000
23.10.2001/1526	" "	17.10.2001/583043	Salih Ergun	164.200.000
12.12.2001/1869	" "	1.11.2001/583151	" "	164.200.000
			Toplam	416.900.000

5- 1.5.2001 tarih ve 513 numaralı yevmiye ile SAM Araştırma Danışmanlık ve Tanıtım Hizmetleri A.Ş. adına 69.030.000.000.- lira gider yazıldığı, ancak muhasebe fişine gider belgesi olarak şirkete ait 30.5.2001 tarih ve 60450 numaralı 20.133.810.000.- liralık ve 12.7.2001 tarih ve 60455 numaralı 20.000.000.000.- liralık olmak üzere toplam 40.133.810.000.- lira tutarında iki adet faturanın eklendiği, 28.896.190.000.- lira tutarındaki gidere ilişkin herhangi bir belge ibraz edilmediği görülmüştür.

Herhangi bir belgeye dayanmaksızın 28.896.190.000.- liranın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti tarafından bu konuyla ilgili olarak bir açıklamada bulunulmamıştır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2001 yılı için 11.863.800.- lira) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, herhangi bir kanıtlayıcı belgesi bulunmayan **28.896.190.000.- lira (28.896,19 YTL.)** tutarındaki giderin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **64.539.699.293.- lira (64.539,69 YTL.)** gider

karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 2.456.968.852.667.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 120.057.087.243.- lirası geçen yılın gider fazlası, 291.766.997.417.- lirası personel giderleri, 46.649.401.484.- lirası yayın giderleri, 52.454.546.882.- lirası taşınır ve taşınmaz mal alım giderleri, 53.558.796.880.- lirası seyahat giderleri, 150.812.643.887.- lirası seçim giderleri, 17.155.130.000.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 87.564.385.368.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet giderleri, 1.583.417.073.506.- lirası genel giderler, 6.883.500.000.- lirası gelecek yıla devreden alacaklar ve 46.649.290.000.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılanlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2002 yılına devreden nakit mevcudu 19.515.438.514.- liradır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Anavatan Partisi'nin 2001 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2001 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 75.453.142.572.- lira değerinde demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 10.000.000.000.- lira değerinde arsa niteliğinde taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2001 yılında edinilen, değerleri toplamı 75.453.142.572.- lira olan taşınır malların 32.998.595.690.- lirası Genel Merkez, 42.454.546.882.- lirası ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, yazıcı, tv, telefon, dolap, halı, kilim vb.) olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 2001 yılında edinilen, arsa alımlarından oluşan ve değerleri toplamı 10.000.000.000.- lira olan taşınmaz malların tamamı il örgütleri tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Anavatan Partisi'nin 2001 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2001 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır mal ve taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisi'nin yeni adıyla Demokrat Parti'nin 2001 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2001 yılı kesinhesabında gösterilen 7.546.442.028.673.- lira (7.546.442,02 YTL.) geliri, 326.368.990.476.- lira (326.368,99 YTL.) borçları, 7.728.649.435.036.- lira (7.728.649,43 YTL.) gideri, 63.809.610.000.- lira (63.809,61 YTL.) alacakları ile 80.351.974.113.- lira (80.351,97 YTL.) nakit devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 64.539.699.293.- lira (64.539,69 YTL.) karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2003/31 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/11

Karar Günü : 4.5.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Anavatan Partisi'nin 31.10.2009 gününde yapmış olduğu 10. Olağan Büyük Kongresinde Parti Genel Kurulunca, Demokrat Parti ile birleşmesi şartıyla parti tüzel kişiliğinin sona ermesine, bu birleşme nedeniyle Parti'nin Türkiye Cumhuriyeti Kanunları gereğince edindiği mal varlığını oluşturan taşınır-taşınmaz mallar, haklar, alacaklar ve borçlar ile kamu ve özel hukuk kişileri, gerçek kişiler ve mahkemeler nezdinde, üyelik formlarında ve bunlarla ilgili her tür evraktaki haklar, yetkiler ve yükümlülüklerin bütün sonuçlarıyla birlikte Demokrat Parti'ye devrederek, Demokrat Parti adı altında birleşerek hukuki varlığına son verilmesine karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Mehmet ERTEN'in katılımıyla 22.10.2003 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Anavatan Partisi'nin, 2002 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listelerin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 74. maddesi uyarınca, Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi için Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesine göre Parti'ye 30 gün süre verilmesine, bu süre içinde

istenilen bilgi ve belgelerin gönderilmemesi halinde aynı Yasa'nın 111. maddesine göre işlem yapılmak üzere durumun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na duyurulacağının Parti'ye bildirilmesine, gerekli tebligatın yapılması için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

Söz konusu eksiklik Parti tarafından gönderilen belgelerle giderildiğinden,

Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa Yıldırım, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımıyla 27.2.2007 gününde yapılan inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"Dosyadaki eksiklik giderildiğinden işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2002 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Anavatan Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2002 yılı gelirlerinin 26.528.296.595.171.- lira, borçlarının 1.370.560.089.090.- lira, giderlerinin 25.670.813.034.970.- lira, alacaklarının 164.418.908.752 .- lira, 2003 yılına devreden nakit mevcudunun 2.063.624.740.539.- lira olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 21.344.149.896.763.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 86.220.787.650.- lirası bağış gelirleri, 307.087.950.000.- lirası aidat gelirleri, 2.701.909.481.040.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 17.203.964.700.000.- lirası devlet yardımı ve 1.044.966.978.073.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 6.554.706.787.498.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.605.263.167.879.- lirası bağış gelirleri, 137.576.051.002.- lirası aidat gelirleri, 35.079.647.363.- lirası parti mal varlığı gelirleri, 60.050.000.000.- lirası balo, konser, eğlence vb. faaliyet gelirleri, 3.866.740.000.000.- lirası genel merkez yardımı, 494.150.018.000.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılan, 30.254.792.237.- lirası geçen yılın gelir fazlası ve 325.593.111.017.- lirası ödenecek yasal kesintiler ve borçlardan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 19.441.335.418.513.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 583.222.286.457.- lirası personel giderleri, 20.571.980.000.- lirası yayın giderleri, 293.115.404.830.- lirası demirbaş eşya giderleri, 139.748.749.769.- lirası seyahat giderleri, 25.043.857.533.- lirası rozet,

bayrak, flama vb. giderleri, 16.698.518.800.- lirası balo eğlence giderleri, 10.221.380.984.224.- lirası seçim giderleri, 3.866.740.000.000.- lirası il örgütlerine yapılan yardımlar, 4.100.163.687.544.- lirası genel giderler, 10.231.040.604.- lirası geçen yılın gider fazlası ve 164.418.908.752.- lirası gelecek yıla devreden alacaklardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2003 yılına devreden nakit mevcudu 1.902.814.478.250.- liradır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2002 yılı için 18.175.300.- lira) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir"* hükümleri yer almıştır.

Anavatan Partisi Genel Merkezi'nin 2002 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 3.2.2011 tarih ve 15-1333 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 28.2.2011 tarih ve 1968-22 sayıyla evrak girişi yapılan yazıyla cevap verilmiştir.

1- Kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri bazı programların ve bu programa katılacak parti görevlilerinin önceden belli olmaması

nedeniyle giderlerin şahıslar tarafından yapılıp daha sonra parti tarafından karşılanmasının zorunlu hale geldiğini, parti faaliyeti olmayan seyahatlerin giderlerinin karşılanmasının söz konusu olmadığını belirtmişler ve seyahat gideri ödenen kişilerden bazılarının partide hangi görevde bulunduğunu sıralamışlardır.

Parti'nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin parti adına ve parti faaliyeti için seyahat ettiklerini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir. Şahıslar tarafından karşılanıp sonradan partiden alınan giderlere ilişkin belgelerin de parti adına düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Kişiler adına düzenlenen belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **1.651.400.000 lira.- (1.651,40 YTL.)** tutarındaki harcamanın parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin tarih ve nosu	Tutarı
22.5.2002/976	Burcu Şumnu	Otobüs bileti	15.4.2002 - 224867	24.750.000
" "	" "	" "	15.4.2002 - 224868	24.750.000
" "	" "	" "	17.4.2002 - 224869	33.000.000
" "	" "	" "	17.4.2002 - 224870	33.000.000
7.8.2002/1375	Mehmet Ayhan	Uçak bileti	5.8.2002 - 2354479840237	111.000.000
14.8.2002/1391	" "	" "	9.8.2002 - 2354480076400	111.000.000
2.10.2002/1861	Tuncay Aysoy	" "	27.9.2002 - 2354480809451	107.000.000
" "	" "	Otobüs bileti	15.5.2002 - 163439	24.000.000
" "	" "	" "	19.6.2002 - 926694	22.500.000
" "	" "	" "	21.6.2002 - 81682	16.800.000

E: 2003/31, K: 2011/11 (SPMD)

14.10.2002/2097	Recep Erdem Arisoy	Uçak bileti	9.10.2002 - 2354480525873	135.000.000
" "	" "	" "	10.10.2002 - 2354481099513	128.000.000
12.11.2002/2644	Serkan Şimşek	" "	22.10.2002 - 2354481041629	376.000.000
" "		Otobüs bileti	30.10.2002 - 675209	25.600.000
27.12.2002/2944	Ahmet Salih Güleş	Uçak bileti	21.12.2002 - 2354481511806	252.000.000
31.12.2002/2969	Tuncay Aysoy	" "	14.10.2002 - 2354481038126	92.000.000
" "	" "	" "	1.11.2002 - 2354478406267	92.000.000
" "		Otobüs bileti	18.10.2002 - 124378	25.000.000
" "		" "	20.10.2002 - 425169	18.000.000
		Toplam		1.651.400.000

2- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 8.950.454.076 lira tutarındaki telefon ve su gecikme bedelleri ile trafik cezalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri sadece trafik cezalarıyla ilgili olarak araç satışında vergi borcu yoktur yazısı alabilmek amacıyla ve şoförlerden tahsil olanağı da bulunmadığından cezaların ödendiği yönünde açıklamada bulunmuşlardır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme bedelleri ile trafik cezalarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **8.950.454.076.- lira (8.950,45 YTL.)** tutarındaki telefon ve su gecikme bedelleri ile trafik cezaları parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
27.2.2002/365	27.2.2002/B7-139	Trafik cezası	79.800.000
6.3.2002/423	6.3.2002/499246	Su gecikme cezası	5.083.160.000
20.3.2002/491	20.3.2002/4C-241	Trafik cezası	79.800.000
“ “	20.3.2002/4C-242	“ “	79.800.000
“ “	20.3.2002/4C-243	“ “	79.800.000
25.3.2002/521	25.3.2002/3C-178	“ “	39.600.000
29.3.2002/565	29.3.2002/B7-320	“ “	79.800.000
5.4.2002/607	5.4.2002/4C-229	“ “	25.500.000
“ “	5.4.2002/4C-230	“ “	79.800.000
30.4.2002/786	30.4.2002/4B-110	“ “	122.100.000
14.5.2002/912	14.5.2002/49994	Telefon gecikme bedeli	156.266.476
17.6.2002/1104	17.6.2002/20189	“ “	1.603.200.000
20.6.2002/1115	20.6.2002/61635	“ “	1.441.827.600
		Toplam	8.950.454.076

3- Aşağıda gösterilen 8.459.685.020.- lira tutarındaki harcamaların fatura aslı yerine faksı, fotokopisi veya noter tasdikli suret fotokopisine dayanılarak gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri alınan faturaların bir kısmının postada kaybolması veya yetkisiz kişilere teslim edildiğinden muhasebeye intikal etmemesi nedeniyle bu tür faturaların suretlerinin noter tasdikli hale getirilerek dosyalara konulma zorunluluğunun doğduğunu bildirmişlerdir.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2002 yılı için 18.175.300.- lira) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi

E: 2003/31, K: 2011/11 (SPMD)

bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **8.459.685.020.- liranın (8.459,68 YTL.)** Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
3.1.2002/9	28.7.2001/571790- Era Turizm, Rek., Yay. Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	3.851.520.000
11.1.2002/82	20.2.2001/122124- Kablonet İletişim Sis. A.Ş.	Fatura faksı	12.500.000
" "	20.3.2001/258079- " "	" "	12.500.000
" "	30.4.2001/739736- " "	" "	12.500.000
" "	30.6.2001/751273- " "	" "	25.000.000
" "	30.6.2001/752894- " "	" "	25.000.000
" "	30.7.2001/343851- " "	" "	25.000.000
" "	31.8.2001/348518- " "	" "	25.000.000
" "	31.8.2001/348524- " "	" "	25.000.000
" "	28.9.2001/668420- " "	" "	25.000.000
" "	20.11.2001/118366- " "	" "	25.000.000
" "	21.12.2001/124264- " "	" "	25.000.000
11.3.2002/444	24.1.2002/3210- Yıldızbeyi Kebap	Fotokopi	192.500.000
21.8.2002/1456	24.6.2001/65267- Zorlu Grand Hotel A.Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	339.665.020
5.11.2002/2601	26.10.2002/297993- PTT Genel Müd.	Fotokopi	298.500.000
24.12.2002/2921	21.10.2002/13117- Uşak Art Rek.Yay. A.Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	3.540.000.000
		Toplam	8.459.685.020

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **19.061.539.096.- lira (19.061,53 YTL.)** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye gelir kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 6.393.896.525.209.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 118.593.750.090.- lirası geçen yılın gider fazlası, 437.608.294.213.- lirası personel giderleri, 141.110.170.331.- lirası yayın giderleri, 264.952.930.619.- lirası demirbaş eşya giderleri, 220.112.155.754.- lirası seyahat giderleri, 2.669.915.163.352.- lirası seçim giderleri, 30.112.870.000.- lirası rozet, bayrak, flama vb. giderleri, 71.999.394.000.- lirası balo eğlence giderleri, 1.945.341.778.850.- lirası genel giderler ve 494.150.018.000.- lirası ilden ilçeye ilçeden ile aktarılanlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2003 yılına devreden nakit mevcudu 160.810.262.289.- liradır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Anavatan Partisi'nin 2002 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2002 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 313.048.368.543 lira değerinde taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 155.000.000.000.- lira değerinde daire ve dükkan olarak taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2002 yılında edinilen, değerleri toplamı 313.048.368.543.- lira olan taşınır malların 203.095.437.924.- lirası Genel Merkez, 109.952.930.619.- lirası ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, yazıcı, tv, telefon, dolap, halı, kilim vb.) ve taşıt araçları olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 2002 yılında edinilen, daire ve dükkan alımlarından oluşan ve değerleri toplamı 155.000.000.000.- lira olan taşınmaz malların tamamı il örgütleri tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Anavatan Partisi'nin 2002 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2002 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır mal ve taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisi'nin yeni adıyla Demokrat Parti'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2002 yılı kesinhesabında gösterilen 26.528.296.595.171.- lira (26.528.296,59 YTL.) geliri, 1.370.560.089.090.- lira (1.370.560,08 YTL.) borçları, 25.670.813.034.970.- lira (25.670.813,03 YTL.) gideri, 164.418.908.752.- lira (164.418,90 YTL.) alacakları ile 2.063.624.740.539.- lira (2.063.624,74 YTL.) nakit devrinin Hazine'ye gelir kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 19.061.539.096.- lira (19.061,53 YTL.) karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

4.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2006/20 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/12

Karar Günü : 21.6.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Anavatan Partisi'nin 31.10.2009 gününde yapmış olduğu 10. Olağan Büyük Kongresinde Parti Genel Kurulunca, Demokrat Parti ile birleşmesi şartıyla parti tüzel kişiliğinin sona ermesine, bu birleşme nedeniyle Parti'nin Türkiye Cumhuriyeti Kanunları gereğince edindiği mal varlığını oluşturan taşınır-taşınmaz mallar, haklar, alacaklar ve borçlar ile kamu ve özel hukuk kişileri, gerçek kişiler ve mahkemeler nezdinde, üyelik formlarında ve bunlarla ilgili her tür evraktaki haklar, yetkiler ve yükümlülüklerin bütün sonuçlarıyla birlikte Demokrat Parti'ye devrederek, Demokrat Parti adı altında birleşerek hukuki varlığına son verilmesine karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımıyla 27.2.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Anavatan Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

"1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Genel Merkez kesinhesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile defter kayıtlarının gönderilmesi için Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca Parti'ye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

3- Gerekli bildirimin yapılması için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2005 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Anavatan Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2005 yılı gelirlerinin 8.177.606,35 YTL., borçlarının 785.084,86 YTL., giderlerinin 4.769.260,87 YTL., alacaklarının 38.733,57 YTL., 2006 yılına devreden nakit mevcudunun 4.154.696,77 YTL. olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 6.625.317,79 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 643.316,22 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 49.261,81 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 7.100.- YTL. si aidat gelirleri, 493.568,41 YTL. si bağış gelirleri, 78.441,99 YTL. si mal varlığı gelirleri ve 5.353.629,36 YTL. si devletçe yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 2.337.373,42 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 141.768,64 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 109.193,43 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 81.764,08 YTL. si aidat gelirleri, 1.851.163,18 YTL. si bağış gelirleri, 121.494,92 YTL. si mal varlığı gelirleri, 8.500.- YTL. si balo, eğlence, konser vb. gelirleri, 18.489,17 YTL. si ilden ilçeye ve ilden ile aktarılanlar ve 5.000.- YTL. si genel merkez yardımından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 2.512.199,36 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 109.870,51 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 30.431,57 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 196.412,30 YTL. si personel giderleri, 1.795.125,63 YTL. si genel yönetim giderleri, 22.900,85 YTL. si seyahat giderleri, 5.900.- YTL. si yayın giderleri, 3.663,9 YTL. si bayrak, flama, rozet vb. giderleri, 342.894,60 YTL. si taşınır taşınmaz mal giderleri ve 5.000.- YTL: si teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 4.113.118,43 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2005 yılı için 41,29 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyaset partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır” ve aynı Yasa’nın 75. maddesinde, “Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Anavatan Partisi Genel Merkezi’nin 2005 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 11.3.2011 tarih ve 39-1787 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı’na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 5.4.2011 tarih ve 2428-41 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

1- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 13.039,49 YTL. tutarındaki çeşitli vergiler ve sigorta primi gecikme bedelleri ile trafik cezalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri hazine yardımı almayan bir parti olarak harcamalarını bağış ve yardımlarla sürdürebilmek zorunda olduklarından bazı harcamaların zamanında yapılmadığını bildirmişlerdir.

Parti o yıl 5.353.629,36 YTL. tutarında Hazine yardımı almış ve banka-kasasında toplam 4.113.118,43 YTL. tutarında nakit devrinde bulunmuştur. Bu nedenle parti yetkililerinin ileri sürmüş oldukları gerekçe yerinde bulunmamıştır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme zamları ile trafik cezalarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **13.039,49 YTL.** tutarındaki çeşitli vergiler ve sigorta primi gecikme bedelleri ile trafik cezaları, parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
5.1.2005/9	5.1.2005/T1-498	Motorlu taş. vergisi gecikme zammı	66,48
1.2.2005/50	1.2.2005/3B-353	" " "	46,73
" "	1.2.2005/3B-354	" " "	60,04
" "	1.2.2005/3B-355	" " "	54,51
" "	1.2.2005/3B-356	" " "	37,87
" "	1.2.2005/3B-357	" " "	31,96
" "	1.2.2005/3B-358	" " "	43,52
" "	1.2.2005/3B-359	" " "	34,82
" "	1.2.2005/3B-360	" " "	41,56
" "	1.2.2005/3B-361	" " "	27,68
" "	1.2.2005/3B-362	" " "	24,07
" "	1.2.2005/3B-363	" " "	12,07
" "	1.2.2005/3B-365	" " "	40,68
" "	1.2.2005/3B-366	" " "	38,25
28.4.2005/191	28.4.2005/279	Sigorta primi gecikme zammı	481,42
28.4.2005/192	28.4.2005/280	" " "	420,30
26.5.2005/240	26.5.2005/3880	Gelir vergisi gecikme zammı	1.060,64
8.6.2005/258	8.6.2005/E01-27856	Bina vergisi gecikme zammı	10.283,89
2.8.2005/374	2.8.2005/A1-424206	Trafik cezası	233
		Toplam	13.039,49

2- Aşağıda gösterilen 4.761,58 YTL. tutarındaki harcamaların fatura aslı yerine noter tasdikli suret fotokopisine dayanılarak gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri alman faturaların bir kısmının postada kaybolması veya yetkisiz kişilere teslim edildiğinden muhasebeye intikal etmemesi nedeniyle bu tür faturaların suretlerinin

noter tasdikli hale getirilerek dosyalara konulma zorunluluğunun doğduğunu bildirmişlerdir.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2005 yılı için 41,29 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **4.761,58 YTL.** nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
14.9.2005/499	14.9.2005/7899- Metro Fotoğraf Film Ltd. Şti.	Noter tasdikli suret fotokopisi	772
16.12.2005/853	16.12.2005/63367- Baskıda Tanıtım Or. Ltd.Şti.	" "	3.989,58
		Toplam	4.761,58

3- Aşağıdaki tabloda gösterilen icra dosyalarına yapılan ödemelerle ilgili olarak; belgesi olmayanların belgelerinin gönderilmesi, tüm ödemelerde ki ana para, faiz ve diğer masraf miktarlarının ayrı ayrı belirtilmesi, faiz ve diğer masrafların parti bütçesinden karşılanma nedeninin açıklanması partiden istenmiş, parti yetkilileri cevap yazılarında mahkeme kararları sonucu çıkan ödemelerde alacaklı tarafın karar kendilerine tebliğ edilmeden icraya verip tahsil etmeye çalıştığını, mahkeme kararlarını bir bütün olarak görmek gerektiğini ve mahkeme sonucu icra dairesinin ana para ve gecikme faizlerinin tamamını alarak dosyayı kapattığını, bu nedenle mahkeme kararlarından ana para ile diğer faiz ve masrafların ayrılmaması gerektiğini belirtmişler ve icra

yazısı olup mahkeme kararları olmayan dosyaları icra arşivlerinden çıkartarak sunmuşlardır.

Belirtilen icra dosyalarının çoğunluğunun konusu partide ücret mukabili çalışan personelin maaş, fazla çalışma, yol ve yiyecek parası, kıdem ve ihbar tazminatı gibi alacaklarıdır. Parti, parası olduğu halde gerekçesiz olarak ücret mukabili çalıştırdığı kişilere söz konusu ödemeleri zamanında yapmadığından mahkeme kararı verilmiş ve faizi ile beraber ödemek zorunda kalmıştır.

Diğer icra dosyaları ise, vekalet ücreti, telefon faturası ve tazminat ödemelerinin zamanında yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

Şirket borcu olarak alınan dosya C.F. Prodüksiyon Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi ile ilgili olup, şirketin partiye verdiği mallarla ilgili olarak düzenlediği fatura toplamının 53.610.- YTL. eksik ödenmesi dolayısıyla şirketin İstanbul 7. Asliye Ticaret Mahkemesine açtığı dava sonucu verilen mahkeme kararından kaynaklanmaktadır. Parti söz konusu şirkete, faturaları düzenlediği ve malları teslim ettiği halde belirtilen tutar kadar eksik ödemede bulunmuş ve borcuna karşı çıkmıştır. Şirket alacağı ile ilgili dava açmış ve dava sonucu 53.610.- YTL. tutarındaki borç; inkar tazminatı, faiz ve masraflarla birlikte 137.500.- YTL. olarak ödenmiştir.

Parti görevlilerinin, işlerini iyi takip etmemeleri ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu belirtilen ödemelerin zamanında yapılmaması dolayısıyla mahkeme kararları verilmiş ve borçlar faizi ile beraber katlanarak ödenmek zorunda kalınmıştır. Kişisel sorumluluk kapsamında olduğu düşünülen faiz ve diğer masraflardan parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır.

Parti yetkililerinin yapmak zorunda oldukları ödemeleri zamanında yapmamaları sonucu oluşan faiz ve diğer masraflardan oluşan toplam **174.902,36 YTL.**, parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

E: 2006/20, K: 2011/12 (SPMD)

Yevmiye tarih ve no	Açıklama	Alacağın mahiyeti	Toplam tutar	Anapara	Faiz ve diğer masraflar
13.5.2005/214	Ankara 2. İcra Müd. 2004/2416 sayılı dosya (4.000 YTL. si 2004 te ödenmiş)	Tazminat	7.849,6	5.000	2.849,6
4.7.2005/314	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1707 sayılı dosya	Personel alacağı	13.196,2	7.444,56	5.751,64
4.7.2005/315	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1648 sayılı dosya	" "	14.485,34	8.010,27	6.475,07
4.7.2005/316	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1672 sayılı dosya	" "	6.926,98	4.059,23	2.867,75
4.7.2005/317	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1671 sayılı dosya	" "	6.440,57	3.791,96	2.648,61
4.7.2005/318	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1670 sayılı dosya	" "	10.897,18	6.400,6	4.496,58
4.7.2005/319	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1669 sayılı ddosya	" "	13.686,17	7.312,61	6.373,56
4.7.2005/320	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1706 sayılı dosya	" "	11.823,63	6.578,69	5.244,94
4.7.2005/321	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1668 sayılı dosya	" "	15.409,45	7.993,36	7.416,09
4.7.2005/322	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1646 sayılı dosya	" "	3.678,57	2.296,39	1.382,18
4.7.2005/323	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1644 sayılı dosya	" "	14.071,38	7.580,9	6.490,48
4.7.2005/324	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1647 sayılı dosya	" "	8.029,36	4.672,45	3.356,91
4.7.2005/325	Ankara 13. İcra Müd. 2005/1645 sayılı dosya	" "	6.355,17	3.769,69	2.585,48
4.1.2005/26	Ankara 8. İcra Müd. 2004/1015 sayılı dosya	" "	12.000	4.062,31	7.937,69
1.3.2005/67	Ankara 8. İcra Müd. 2004/1015 sayılı dosya	" "	3.290,32	-	3.290,32

22.3.2005/97	Ankara 8. İcra Müd. 2004/3108 sayılı dosya	“ “	20.000	6.887,9	13.112,1
22.3.2005/98	Ankara 8. İcra Müd. 2004/3108 sayılı dosya	“ “	1.153,51	-	1.153,51
16.5.2005/218	Ankara 8. İcra Müd. 2004/3108 sayılı dosya	“ “	6.865	-	6.865
16.5.2005/219	Ankara 14. İcra Müd. 2005/1487 sayılı dosya	Vekalet ücreti	872,5	400	472,5
22.9.2005/521	Ankara 29. İcra Müd. 2005/5692 sayılı dosya	Telefon borcu	373	130,65	242,35
17.11.2005/700	İstanbul 7. İcra Müd. 2003/8912 sayılı dosya	Şirkete olan borç	137.500	53.610	83.890
	Toplam				174.902,36

4- Kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri söz konusu kişilerin partideki görevlerini belirtmişler, uçak biletlerinin seyahat acentesinin kapalı olduğu bir saatte alındığından fatura alınamadığını ve otobüs biletinin de görev nedeniyle alındığını belirtmişlerdir.

Parti'nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin parti adına ve parti faaliyeti için seyahat ettiklerini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Kişiler adına düzenlenen belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 739.- YTL. tutarındaki harcama parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin tarih ve nosu	Tutarı
1.11.2005/645	Serpil Yıldız	Uçak bileti	19.9.2005 - 2354492822477	109
" "	" "	" "	17.11.2005 - 2354493420083	139
8.11.2005/656	" "	" "	8.11.2005 - 2354493167663	169
17.11.2005/698	Celal Kılıç	Otobüs bileti	15.11.2005 - 35495	24
12.12.2005/820	Serpil Yıldız	Uçak bileti	12.12.2005 - 2354493174447	169
14.12.2005/832	" "	" "	14.12.2005 - 2354493758317	129
		Toplam		739

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **193.442,43 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 2.295.795,08 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 96.605,91 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 8.302 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 126.528,07 YTL. si personel giderleri, 1.569.753,08 YTL. si genel yönetim giderleri, 57.000,14 YTL. si seyahat giderleri, 46.192,31 YTL. si yayın giderleri, 58.314,57 YTL. si bayrak, flama, rozet vb. giderleri, 16.244,80 YTL. si seçim giderleri, 19.267,34 YTL. si balo, eğlence, konser vb. faaliyet giderleri, 279.097,69 YTL. si taşınır taşınmaz mal giderleri ve 18.489,17 YTL: si ilden ilçeye ve ilden ile yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 41.578,34 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Anavatan Partisi'nin 2005 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2005 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz YTL. yi aşan 550.122,52 YTL. değerinde taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 54.000.- YTL. değerinde daire olarak taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2005 yılında edinilen, değerleri toplamı 550.122,52 YTL. olan taşınır malların 325.674,70 YTL. si Genel Merkez, 224.447,82 YTL. si ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, bilgisayar, yazıcı, tv, telefon, dolap, halı, kilim vb.) ve taşıt araçları olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 2005 yılında edinilen, değeri 54.000 YTL. olan daire niteliğindeki taşınmaz Diyarbakır il örgütü tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Anavatan Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2005 yılında edindiği değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal ve taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisi'nin yeni adıyla Demokrat Parti'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2005 yılı kesinhesabında gösterilen 8.177.606,35 YTL. geliri, 785.084,86 YTL. borçları, 4.769.260,87 YTL. gideri, 38.733,57 YTL. alacakları ile 4.154.696,77 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün

E: 2006/20, K: 2011/12 (SPMD)

görölmeyen 193.442,43 YTL. karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

21.6.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2007/19 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/13

Karar Günü : 21.6.2011

I- MALÎ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

Anavatan Partisi'nin 31.10.2009 gününde yapmış olduğu 10. Olağan Büyük Kongresinde Parti Genel Kurulunca, Demokrat Parti ile birleşmesi şartıyla parti tüzel kişiliğinin sona ermesine, bu birleşme nedeniyle Parti'nin Türkiye Cumhuriyeti Kanunları gereğince edindiğı mal varlığını oluşturan taşınır-taşınmaz mallar, haklar, alacaklar ve borçlar ile kamu ve özel hukuk kişileri, gerçek kişiler ve mahkemeler nezdinde, üyelik formlarında ve bunlarla ilgili her tür evraktaki haklar, yetkiler ve yükümlölüklerin bütün sonuçlarıyla birlikte Demokrat Parti'ye devrederek, Demokrat Parti adı altında birleşerek hukuki varlığına son verilmesine karar verilmiştir.

II- İLK İNCELEME

Anavatan Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 21.6.2011 gününde oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2006 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereğı görüşölüp düşünölüdü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Anavatan Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2006 yılı gelirlerinin 23.559.560,06 YTL., borçlarının 770.611,80 YTL., giderlerinin 16.513.751,40 YTL., alacaklarının 41.063,14 YTL., 2007 yılına devreden nakit mevcudunun 7.775.357,32 YTL. olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 14.568.013,94 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 706.180,79 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 4.113.118,43 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 38.516,98 YTL. si bağış gelirleri, 954.497,29 YTL. si mal varlığı gelirleri ve 8.755.700,45 YTL. si devletçe yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 9.762.157,92 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 64.431,01 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 41.578,34 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 438.559,59 YTL. si aidat gelirleri, 2.274.121,84 YTL. si bağış gelirleri, 4.815.058,07 YTL. si mal varlığı gelirleri, 4.715.- YTL. si yayın, kimlik kartı, rozet, bayrak, flama vb. satış gelirleri, 22.324,44 YTL. si balo, eğlence, konser vb. gelirleri, 160.369,63 YTL. si ilden ilçeye ve ilden ile aktarılanlar ve 1.941.000.- YTL. si genel merkez yardımından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 8.575.200,26 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 612.884,65 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 39.491,60 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 433.006,75 YTL. si personel giderleri, 3.676.389,39 YTL. si genel yönetim giderleri, 164.658,76 YTL. si seyahat giderleri, 222.943,78 YTL. si yayın giderleri, 995.518,21 YTL. si bayrak, flama, rozet vb. giderleri, 489.307,12 YTL. si taşınır taşınmaz mal giderleri ve 1.941.000 YTL: si teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 5.992.813,68 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2006 yılı için 45,33 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinde de, "Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir" hükümleri yer almıştır.

Anavatan Partisi Genel Merkezi'nin 2006 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 11.3.2011 tarih ve 38-1786 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 5.4.2011 tarih ve 2427-40 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

1- Kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş; parti yetkilileri söz konusu kişilerin partideki görevlerini belirtmişler, uçak biletlerinin seyahat acentesinin kapalı olduğu bir saatte alındığından fatura alınamadığını ve otobüs biletlerinin de personelin görevli oldukları yerlere gitmeleri amacıyla alındığını belirtmişlerdir.

Parti'nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin parti adına ve parti faaliyeti için seyahat ettiklerini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Kişiler adına düzenlenen belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **5.654.- YTL.** tutarındaki harcama parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin tarih ve nosu	Tutarı
5.1.2006/32		Otobüs bileti	5.1.2006 - 161137	40
6.2.2006/215	Ebru Uğurlu	" "	1.2.2006 - 843219	27,5
" "	Haydar Öztürk	" "	1.2.2006 - 843220	27,5
6.2.2006/217	Serpil Yıldız	Uçak bileti	6.2.2006 - 2354493941308	109
8.2.2006/239	" "	" "	8.2.2006 - 2352412346221	109
13.2.2006/261	" "	" "	15.2.2006 - 2354493944600	109
22.2.2006/334	Ebru Uğurlu	Otobüs bileti	16.2.2006 - 740883	54
24.2.2006/355	Serpil Yıldız	Uçak bileti	24.2.2006 - 2354493944816	109
1.3.2006/386	" "	" "	1.3.2006 - 2354494636708	109
22.3.2006/522	" "	" "	22.3.2006 - 2354493943567	109

E: 2007/19, K: 2011/13 (SPMD)

22.3.2006/524		Otobüs bileti	16.3.2006 - 300361	36
24.3.2006/535	Serpil Yıldız	Uçak bileti	24.3.2006 - 2354494824738	139
29.3.2006/570	" "	" "	29.3.2006 - 2354493943903	218
30.3.2006/577	Ebru Uğurlu	Otobüs bileti	30.3.2006 - 475872	24
4.4.2006/618	Serpil Yıldız	Uçak bileti	4.4.2006 - 2354494884319	119
6.4.2006/641	" "	" "	6.4.2006 - 2354494825577	109
16.4.2006/685	Haydar Öztürk	Otobüs bileti	11.4.2006 - 369985	26,5
" "	" "	" "	11.4.2006 - 369986	26,5
27.4.2006/783	" "	" "	22.4.2006 - 56020	25
" "	" "	" "	22.4.2006 - 56021	25
1.5.2006/832		" "	28.4.2006 - 6042	50
3.5.2006/853	Serpil Yıldız	Uçak bileti	3.5.2006 - 2354493945785	109
11.5.2006/899	" "	" "	11.5.2006 - 2354495129038	109
17.5.2006/945	" "	" "	17.5.2006 - 2354494885599	109
20.5.2006/967	" "	" "	20.5.2006 - 2354495129298	109
26.5.2006/1044	Dursun Akdemir	" "	26.5.2006 - 2352413618890	109
28.5.2006/1053	" "	" "	28.5.2006 - 2354494478717	109
1.6.2006/1099	Ebru Uğurlu	Otobüs bileti	24.5.2006 - 961012	29,5
" "	Haydar Öztürk	" "	24.5.2006 - 961011	29,5
5.6.2006/1123	Seçkin Şahin	" "	23.5.2006 - 13717	30
6.6.2006/1124	Ebru Uğurlu	" "	2.6.2006 - 621565	25

E: 2007/19, K: 2011/13 (SPMD)

" "		" "	3.6.2006 - 267387	25
7.6.2006/1135	Serpil Yıldız	Uçak bileti	7.6.2006 - 2354494886701	109
8.6.2006/1143	" "	" "	8.6.2006 - 2352413745227	109
15.6.2006/1190	" "	" "	13.6.2006 - 2354495334056	158
16.6.2006/1198	Haydar Öztürk	Otobüs bileti	14.6.2006 - 297015	30
" "	" "	" "	14.6.2006 - 297016	30
19.6.2006/1208	Muzaffer Kurtulmuş oğlu	Uçak bileti	19.6.2006 - 2352414299346	208
21.6.2006/1224	Serpil Yıldız	" "	21.6.2006 - 2354494887901	158
28.6.2006/1271	" "	" "	28.6.2006 - 2354494888750	79
29.6.2006/1281	" "	" "	29.6.2006 - 2352414303019	109
30.6.2006/1290	Haydar Öztürk	Otobüs bileti	23.6.2006 - 475668	22,25
" "	" "	" "	23.6.2006 - 475669	22,25
3.7.2006/1318	Serpil Yıldız	Uçak bileti	3.7.2006 - 2354494888995	79
4.7.2006/1327		Otobüs bileti	1.7.2006 - 134805	25
" "		" "	1.7.2006 - 134806	25
5.7.2006/1335	Serpil Yıldız	Uçak bileti	5.7.2006 - 2352414305006	79
11.7.2006/1361	" "	" "	11.7.2006 - 2354494889342	79
13.7.2006/1372	" "	" "	13.7.2006 - 2352414307580	79
24.7.2006/1443	" "	" "	24.7.2006 - 2354494889874	113
28.8.2006/1645	" "	" "	28.8.2006 - 2354494893625	84
7.9.2006/1716	" "	" "	7.9.2006 - 2352415906625	84
26.9.2006/1805	Ebru Uğurlu	Otobüs bileti	19.9.2006 - 20633	29,25

" "	Haydar Öztürk	" "	19.9.2006 - 20632	29,25
1.10.2006/1854	Serpil Yıldız	Uçak bileti	1.11.2006 - 2352417092553	84
10.10.2006/1927	" "	" "	10.10.2006 - 2352416004078	168
11.10.2006/1935	" "	" "	11.10.2006 - 2352416445497	84
12.10.2006/1940	Muzaffer Kurtulmuş oğlu	" "	14.10.2006 - 6242404897115	79
13.10.2006/1944	Selami Yiğit	" "	14.10.2006 - 6242404906723	79
16.10.2006/1951	Süleyman Sarıbaş	" "	16.10.2006 - 6242404976889	244
17.10.2006/1962	Serpil Yıldız	" "	17.10.2006 - 2352416005176	130
18.10.2006/1978	M. Sait Armağan	" "	18.10.2006 - 2352416447641	94
19.10.2006/1991	Serpil Yıldız	" "	19.10.2006 - 2352416448176	84
29.10.2006/2043	" "	" "	29.10.2006 - 2352416798250	84
21.11.2006/2234	Ebru Uğurlu	Otobüs bileti	16.11.2006 - 30116	30
" "	Haydar Öz	" "	16.11.2006 - 30029	30
" "	" "	" "	16.11.2006 - 30030	30
6.12.2006/2381	Mehmet Keçeciler	Uçak bileti	6.12.2006 - 6242406089479	130
13.12.2006/2461	Mehmet Erdemir	" "	13.12.2006 - 6242406305282	80
14.12.2006/2472	" "	" "	14.12.2006 - 6242406319437	90
		Toplam		5.654

2- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 862,4 YTL. tutarındaki telefon faturası ve çeşitli vergilerin gecikme bedelleri ile trafik cezalarının gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri hazine yardımı almayan bir parti olarak harcamalarını bağış ve yardımlarla sürdürebilmek zorunda olduklarından bazı harcamaların zamanında yapılmadığını bildirmişlerdir.

Parti o yıl 8.755.700,45 YTL. tutarında Hazine yardımı almış, bir önceki yıldan bu yıla toplam 4.113.118,43 YTL. ve bu yıldan sonraki yıla 5.992.813,68 YTL. tutarında nakit devrinde bulunmuştur. Bu nedenle parti yetkililerinin ileri sürmüş oldukları gerekçe yerinde bulunmamıştır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme zamları ile trafik cezalarından Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **862,4 YTL.** tutarındaki telefon faturası ve çeşitli vergilerin gecikme bedelleri ile trafik cezaları, parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
26.1.2006/153	26.1.2006/396	Trafik cezası	123,6
" "	26.1.2006/397	" "	68,7
" "	26.1.2006/398	" "	64,12
" "	26.1.2006/399	" "	61,83
31.5.2006/1063	31.5.2006/E6-698	Çevre temizlik vergisi gecikme zammı	274
" "	31.5.2006/E6-699	" " "	149,05
12.6.2006/1160	12.6.2006/132610213	Telefon gecikme bedeli	72,1
27.7.2006/1467	27.7.2006/35031	Trafik cezası	49
		Toplam	862,4

3- Aşağıda gösterilen 4.814,39 YTL. tutarındaki harcamaların fatura aslı yerine noter tasdikli suret fotokopisine dayanılarak gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri alınan faturaların bir kısmının postada kaybolması veya yetkisiz kişilere teslim edildiğinden muhasebeye intikal etmemesi nedeniyle bu tür faturaların suretlerinin noter tasdikli hale getirilerek dosyalara konulma zorunluluğunun doğduğunu bildirmişlerdir.

Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2006 yılı için 45,33 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, gerekçesiz olarak fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen **4.814,39 YTL.** nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Fatura tarih - nosu ve Kimden alındığı	Belgenin niteliği	Tutar
15.3.2006/482	15.3.2006/207704- Aktiv Tekstil San. Tic. A.Ş.	Noter tasdikli suret fotokopisi	1.468,8
31.5.2006/1075	31.5.2006/558114- Hürriyet Gazetecilik A.Ş.	" "	140
13.6.2006/1176	13.6.2006/34105- Asc Elektronik Müh. Ltd.Şti.	" "	255,58
5.11.2006/2095	5.1.2006/150337- Uludağ Petrol Tic. Ltd. Şti.	" "	1.650
26.12.2006/2600	17.5.2006/877157- İhlas Haber Ajansı A. Ş.	" "	1.300,01
		Toplam	4.814,39

4- Parti tüzelkişiliği adına yapılmayan 1.991,09 YTL. tutarındaki harcamanın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri Simpaş Sigorta Ltd. Şirketinin Tatil Seyahat Turizm A.Ş. adına düzenlemiş olduğu 1.648,09 YTL. sigorta poliçesinin araç kiralama sözleşmesi hükümlerine göre gider yazıldığını belirtip sözkonusu sözleşmeyi yazı ekinde sunmuşlar, ancak diğer harcamalarla ilgili olarak herhangi bir açıklamada bulunmamışlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre, parti giderlerine ilişkin belgelerin parti tüzelkişiliği adına düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Araç kiralama sözleşmesinde kiralanan aracın sigortasının parti tarafından karşılanacağı belirtildiğinden, Tatil Seyahat Turizm A.Ş. adına düzenlenmiş olan 1.648,09 YTL. tutarındaki sigorta poliçesi bedeli parti adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmiştir.

Kişiler adına düzenlenen ve Parti tüzelkişiliği adına olmayan **343.- YTL.** tutarındaki harcamanın Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Kimden alındığı	Fatura tarih ve No	Faturanın kimin adına olduğu ve İçeriği	Tutar
20.10.2006/2011	Hotel Başar Tur. A.Ş.	20.10.2006/171155	Muzaffer Kurtulmuşoğlu- Ot. Fat.	115
9.12.2006/2403	Öykü Tour Tur. Lt.Şti.	9.12.2006/668627	Salih Uzun - Uçak bileti	104
13.12.2006/2470	" "	13.12.2006/668674	Salih Uzun - Uçak bileti	124
			Toplam	343

5- Aşağıdaki tabloda gösterilen icra dosyalarına yapılan ödemelerle ilgili olarak faiz ve diğer masrafların parti bütçesinden karşılanma nedeninin açıklanması partiden istenmiş, parti yetkilileri cevap yazılarında mahkeme kararları sonucu çıkan ödemelerde alacaklı tarafın karar kendilerine tebliğ edilmeden icraya verip tahsil etmeye çalıştığını, mahkeme kararlarını bir bütün olarak görmek gerektiğini ve mahkeme

sonucu icra dairesinin ana para ve gecikme faizlerinin tamamını alarak dosyayı kapattığını, bu nedenle mahkeme kararlarından ana para ile diğer faiz ve masrafların ayrılmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Belirtilen icra dosyalarının çoğunluğunun konusu partide ücret mukabili çalışan personelin maaş, fazla çalışma, yol ve yiyecek parası, kıdem ve ihbar tazminatı gibi alacaklarıdır. Parti, parası olduğu halde gerekçesiz olarak ücret mukabili çalıştırdığı kişilere söz konusu ödemeleri zamanında yapmadığından mahkeme kararı verilmiş ve faizi ile beraber ödemek zorunda kalmıştır.

Şirket alacağı olarak alınan dosya Olay Basın Yayıncılık A.Ş. ile ilgili olup, şirketin partiye verdiği hizmetlerle ilgili olarak düzenlediği 3.398,40 YTL. tutarındaki faturanın ödenmemesi dolayısıyla şirketin Bursa 5. Sulh Hukuk Mahkemesine açtığı dava sonucu verilen mahkeme kararından kaynaklanmaktadır. Söz konusu şirket istenen hizmetleri verdiği ve fatura düzenlediği halde parti fatura tutarını ödemiş ve borcuna karşı çıkmıştır. Şirket alacağı ile ilgili dava açmış ve dava sonucu 3.398,40 YTL. tutarındaki borç; inkar tazminatı, faiz ve masraflarla birlikte 7.350.- YTL. olarak ödenmiştir.

Parti görevlilerinin, işlerini iyi takip etmemeleri ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu belirtilen ödemelerin zamanında yapılmaması dolayısıyla mahkeme kararları verilmiş ve borçlar faizi ile beraber katlanarak ödenmek zorunda kalınmıştır. Kişisel sorumluluk kapsamında olduğu düşünülen faiz ve diğer masraflardan parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır.

Parti yetkililerinin yapmak zorunda oldukları ödemeleri zamanında yapmamaları sonucu oluşan faiz ve diğer masraflardan oluşan toplam **9.969,67 YTL.**, parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Açıklama	Alacağın mahiyeti	Toplam tutar	Anapara	Faiz ve masraflar
21.7.2006/1418	Bursa 10. İcra Müd. 2004/7830 sayılı dosya	Şirket alacağı	7.350	3.398,4	3.951,6
31.12.2006/2644	Ankara 16.İcra Müd. 2006/15300 sayılı dosya	Personel alacağı	8.815	6.099,37	2.715,63
31.12.2006/2644	Ankara 16. İcra Müd. 2006/15301 sayılı dosya	" "	7.848,57	5.190,72	2.657,85
31.12.2006/2645	Ankara 10.İcra Müd. 2006/4205 sayılı dosya (2.850 YTL. si 2644 no yevmiyede ödenmiş)	" "	5.700	5.055,41	644,59
	Toplam				9.969,67

6- Aşağıdaki tabloda gösterilen icra dosyalarına yapılan ödemelerle ilgili belgelerin gönderilmesi, tüm ödemelerdeki ana para, faiz ve diğer masraf miktarlarının ayrı ayrı belirtilmesi, faiz ve diğer masrafların parti bütçesinden karşılanma nedeninin açıklanması partiden istenmiş, gönderilen gider belgeleri arasında bulunan icra dosyalarına yapılan ödemeleri gösteren hesap ekstresi, banka dekontu, icra dairesince düzenlenmiş tahsilat makbuzu ve alacaklı tarafın avukatı tarafından imzalanmış tahsilat makbuzu veya ibranamelerden, yapılan ödemelerin ne kadarının ana para ne kadarının faiz ve diğer masraflar olduğu tespit edilemediğinden, icra dosyalarına yapılan toplam 149.051,81 YTL. karşılığı parti mal varlığının Hazine'ye irat kaydedilmesine gerek olmadığına, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

HERHANGİ BİR BELGESİ OLMAYAN DOSYALAR			
Yevmiye tarih ve no	Açıklama	Yevmiye fişine eklenen belge	Toplam tutar
6.1.2006/45	3. İcra Müd. 2004/7670 sayılı dosya	Hesap ekstresi	850,80
6.1.2006/46	3. İcra Müd. 2004/7670 sayılı dosya	" "	42.539,5
5.5.2006/864	Bursa 5. İcra Müd. 2006/2457 sayılı dosya	Banka dekontu	16.612,51
1.9.2006/1679	Ankara 32. İcra Müd. 2006/2419 sayılı dosya	İcra dairesince düzenlenen tahsilat makbuzu	57.299
26.9.2006/1810	Ankara 16.İcra Müd. 2006/10309 sayılı dosya	Avukatın imzaladığı makbuz başlıklı yazı	11.250
31.12.2006/2645	Ankara 16.İcra Müd. 2006/10309 sayılı dosya	" " "	11.250
31.12.2006/2645	Ankara 16.İcra Müd. 2006/12610 sayılı dosya	Avukatın imzaladığı ibraname başlıklı yazı	9.250
	Toplam		149.051,81

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **21.643,46 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye irat kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 7.979.614,28 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 141.768,64 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 1.571,54 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 300.551,89 YTL. si personel giderleri, 2.819.239,08 YTL. si genel yönetim giderleri, 290.505,86 YTL. si seyahat giderleri, 150.507,42 YTL. si yayın giderleri, 60.906,15 YTL. si bayrak, flama, rozet vb. giderleri, 5.534,41 YTL. si seçim giderleri, 179.894,02 YTL. si balo, eğlence, konser vb. faaliyet giderleri, 3.204.308,58

YTL. si taşınır taşınmaz mal giderleri ve 824.826,69 YTL: si genel merkez ve ilden ilçeye ilden ile yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 1.782.543,64 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Anavatan Partisi'nin 2006 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2006 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz YTL. yi aşan 1.148.059,70 YTL. değerinde taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 2.543.000.- YTL. değerinde daire olarak taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2006 yılında edinilen, değerleri toplamı 550.122,52 YTL. olan taşınır malların 486.751,12 YTL. si Genel Merkez, 661.308,58 YTL. si ise il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Toplantı masa ve sandalyeleri, koltuk, bilgisayar, yazıcı, tv, telefon, dolap, halı, kilim vb.) ve taşıt araçları olup, tamamı satınalma suretiyle edinilmiştir.

Parti tarafından 2006 yılında edinilen, değeri 2.543.000.- YTL. olan daire niteliğindeki taşınmaz mallar İstanbul il örgütü tarafından satınalma suretiyle edinilmiştir.

Anavatan Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2006 yılında edindiği değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal ve taşınmaz mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Anavatan Partisi'nin yeni adıyla Demokrat Parti'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2006 yılı kesinhesabında gösterilen 23.559.560,06 YTL. geliri, 770.611,80 YTL. borçları, 16.513.751,40 YTL. gideri, 41.063,14 YTL. alacakları ile 7.775.357,32 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat

kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna OYBİRLİĞİYLE,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 21.643,46 YTL. karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine OYBİRLİĞİYLE,

3- İcra dosyalarına yapılan toplam 149.051,81 YTL. ödeme karşılığı parti malvarlığının Hazine'ye irat kaydedilmesine gerek olmadığına, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

21.6.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN

KARŞI OY

Mahkememiz, mali denetimi yapılan siyasi partinin 2006 yılı kesin hesapları kapsamında gider incelemesi yaparken; 5 No'lu başlık altındaki değerlendirmede, parti tarafından çeşitli icra dairelerine yapılan ödemelerin niteliklerini anapara ile faiz ve masrafları olarak ayırmış, anapara dışında kalan yapılmış giderleri parti yetkililerinin yapmak zorunda olduğu ancak zamanında ödememek nedeniyle oluşan

faiz ve masraflarından parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmanın mümkün olmadığını, bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında kaldığını belirlemiş ve parti adına yapılmış harcama saymadığı içinde Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye irad kaydına karar vermiştir.

Mahkememiz, incelemede kabul ettiği bu ilkeyi ayrıca 31.12.2010 ve 27802 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan E.2005/16, K.2010/67; E.2006/29, K.2010/68 sayılı dosyalar ile yine Anavatan Partisi'nin 2005 yılı mali denetiminin yapıldığı Mahkemenin 2006/20 Esas sayılı dosyasının kararın sonuca ilişkin 1 No'lu bölümlerinde de kullanmıştır.

İncelemesi yapılan eldeki dosyanın gelir incelemeleri başlıklı 6. bölümünde ise yine partinin yedi ayrı icra dosyasına yine aynı nitelikte paralar ödediği, ancak Mahkeme incelemesinde ödenen paraların ne kadarının anapara ve ne kadarının faiz ve masraflar bölümüne ilişkin olduğunun dosyada mevcut evrak incelemesi ile anlaşılmadığı nedeniyle, bir önceki başlık da incelerken kararına esas tuttuğu kabul edilebilirlik (uygun harcama) denetleme kriterinden herhangi başkaca bir inceleme yapmaksızın ayrılmış ve daha önce çeşitli dosyalarda yaptığı parti tüzel kişiliği sorumluluğu ile kişisel sorumluluk kapsama alanı değerlendirmesine gerek duymamıştır.

Denetim sırasında, ilgili parti tarafından icra dairesi ödemelerinin niteliklerinin ayrıştırılmasına ilişkin evrak sunulmamış bile olsa, hakkaniyet ve adil sonuç için mahkemece kabul görmüş değerlendirme kriterleri gereği, icra dairelerinden ilgili dosyaların getirtilerek anapara ve parti tüzel kişiliği sorumluluk alanı dışı sayılan faiz ve masraflar bölümünün ayırt edilmesi yapılmaksızın, eksik inceleme ile 6. madde başlığı altında sayılan, yapılmış 149.051,81.- TL giderin tamamının irad kaydına gerek olmadığı yolundaki kararda hukuka ve önceki kararlarımıza uyarlık bulunmamaktadır.

Anılan nedenle kararın bu bölümüne katılmamıştır.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Esas Sayısı : 2008/24 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/14

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALÎ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine"* 10.3.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2007 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2007 yılı gelirlerinin 223.884.117,05 YTL, borçlarının 33.647.406,04 YTL, giderlerinin 246.351.540,80 YTL, alacaklarının 5.237.866,39 YTL, 2008 yılına devreden nakit mevcudunun 5.942.115,90 YTL olduğu, gelir ve borç rakamlarının toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 190.372.861,23 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 3.084.119,13 YTL.sı 2006 yılından devreden alacaklar, 28.888.278,22 YTL.sı 2008 yılına devreden borçlar, 280.068.- YTL.sı 2006 yılından devreden nakit mevcudu, 10.050.- YTL.sı bağış ve yardım gelirleri, 7.862.108,01 YTL.sı milletvekili aday adaylığı özel aidat gelirleri, 4.674.830,64 YTL.sı satış gelirleri, 4.225.802,91 YTL.sı malvarlığı gelirleri, 131.346,32 YTL.sı sair gelirler ve 141.216.258.- YTL.sı Devletçe yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 67.158.661,86 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 349.871,34 YTL.sı 2006 yılından devreden alacaklar, 4.759.127,82 YTL.sı 2008 yılına devreden borçlar, 1.453.540,47 YTL.sı 2006 yılından devreden nakit mevcudu, 67.407,56 YTL.sı üye giriş aidat gelirleri, 1.000.868,64 YTL.sı üye yıllık aidat gelirleri, 34.530.- YTL.sı milletvekili aday adaylığı özel aidat gelirleri, 16.081.158,16 YTL.sı bağış ve yardım gelirleri, 19.002,60 YTL.sı satış gelirleri, 81.346,10 YTL.sı faaliyet gelirleri, 45.134,47 YTL.sı malvarlığı gelirleri, 1.324.956,29 YTL.sı sair gelirler ve 41.941.718,41 YTL.sı genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 189.116.190,92 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.330.349,56 YTL.sı 2006 yılından devreden borçlar, 4.859.044,43 YTL.sı 2008 yılına devreden alacaklar, 5.753.540,35 YTL.sı personel giderleri, 1.462.450,54 YTL.sı kira giderleri, 1.393.896,63 YTL.sı haberleşme giderleri, 1.747.497,28 YTL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 546.426,75 YTL.sı temsil ve ağırlama giderleri, 825.454,03 YTL.sı seyahat giderleri, 645.190.- YTL.sı taşıma ve vasıta giderleri,

7.868.222,25 YTL.sı basın yayın ve tanıtım giderleri, 1.230.955,68 YTL.sı vergi, noter, sigorta ve mahkeme giderleri, 2.023.389,50 YTL.sı malzeme giderleri, 194.951,88 YTL.sı basılı kağıt, kırtasiye ve büro giderleri, 69.499.235,78 YTL.sı seçim giderleri, 44.785.295,01 YTL.sı sair giderler ve 41.950.291,25 YTL.sı teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılına devreden nakit mevcudu 1.256.670,31 YTL.dır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanununun 229. maddesinde "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır" şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanunun "Makbuz Mecburiyeti" başlıklı 236. maddesinde, "Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir." denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanunun "Gider Pusulası" başlıklı 234. maddesinde ki, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi

kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir."

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2007 yılı için 48,88 YTL) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen "makbuz" un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; "Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz. Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinde de, "Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir" hükümleri yer almıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkezi'nin 2007 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 9.5.2011 tarih ve C.01.0.KAM.0-107.02/62-2407 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, sözkonusu yazıya Parti tarafından 6.6.2011 tarih ve İMİB-81-10-2011/1049 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

1- Aşağıda ayrıntısı gösterilen mahsup fişi ve eki faturalarla yapılan ödemelerde fatura tutarları yanında gecikme bedellerinin de parti gideri olarak yazılması nedeni Parti'ye sorulmuş; parti yetkilileri telefon ve internet bedellerine ait bazı faturaların son ödeme tarihinden sonra

ellerine geçmesi nedeni ile gecikme bedellerinin gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme zamlarından parti tüzelkişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 1.147,67 YTL tutarındaki gecikme bedelleri parti tüzelkişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Mahsup Fişinin		Faturanın			
Tarihi	No.su	Düzenleyeni	Tarihi	No.su	Tutarı (YTL)
30.01.2007	285	TTNet A.Ş.	01.01.2007	951885	103,96
12.02.2007	345	Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.	21.01.2007	871000	6,18
"	"	"	"	841029	0,98
29.03.2007	836	TTNet A.Ş.	01.03.2007	135028	1.023,27
20.07.2007	2342	Türk Telekomünikasyon A.Ş.	20.07.2007	675359	0,59
"	"	"	30.06.2007	675360	0,53
"	"	"	"	675361	0,42
"	"	"	"	675362	0,09
"	"	"	"	036232	11,65
Toplam					1.147,67

2- Aşağıda ayrıntısı gösterilen mahsup fişi ve eki belgelerin incelenmesinde, mahsup fişi ekinde bulunan teknik sorumlu tutanağından kişisel kusur sonucunda zarar gördüğü anlaşılan bariyer onarım bedelinin de parti gideri olarak yazılması nedeni Parti'ye sorulmuş; parti yetkilileri bariyer indirilmeden geçiş yapılmasından dolayı hasarın meydana gelmesi ve kasıt bulunmaması nedeni ile onarım bedelinin gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini ve görevlerini yerine getirirken gerekli dikkat ve özeni göstermemeleri sonucu oluşan zararlardan parti tüzelkişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 918,63 YTL tutarındaki onarım bedeli parti tüzelkişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Mahsup Fişinin		Tutanak	Faturanın			
Tarihi	No.su		Düzenleyeni	Tarihi	No.su	Tutarı (YTL)
26.10.2007	2974	Teknik Sorumlu Seyfullah Sağlam	Sever Teknoloji Güvenlik ve Otomasyon Sistemleri	01.10.2007	25060	918,63

3- Parti'nin toplam 16.704,73 YTL tutarındaki harcamalarının fatura aslı olmaksızın gider yazılması nedeni Parti'ye sorulmuş, parti yetkilileri söz konusu faturaların asıllarının mücbir sebeplerle temin edilmesinin imkansız hale gelmesi nedeni ile faturaları düzenleyen satıcılardaki nüshalarından noter onaylı suretler çıkartılarak gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Ancak, buradaki amaç sadece faturanın gerçekliğini sorgulamak değil, bir faturanın aslının bir yerde fotokopisinin başka bir yerde kullanılma ihtimalini de ortadan kaldırmaktır. Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2007 yılı için 48,88 YTL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden, bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, fatura aslı bulunmaksızın gider

kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen 16.704,73 YTL'nın Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Mahsup Fişinin		Noter Onaylı Fatura/Fiş Örneğinin				
Tarihi	No.su	Onaylayanı	Düzenleyeni	Tarihi	SıraNo	Tutarı (YTL)
01.08.2007	2430	Ankara 57. Noterliği	Altın Petrol	04.06.2007	117	4.540,00
"	"	"	"	"	118	4.540,00
02.11.2007	3022	Kadıköy 23. Noterliği	Kaledekor Yapı Mlz. San. Tic. A.Ş.	24.05.2007	907646	62,30
"	"	"	"	25.05.2007	907653	456,72
"	"	"	"	26.05.2007	907669	623,04
"	"	"	"	"	907671	896,80
"	"	"	"	28.05.2007	907685	84,44
24.12.2007	3359	Ankara 37. Noterliği	Sürat Kargo Loj. Dağ. Hiz. A.Ş.	16.06.2007	844686	9,44
"	"	"	"	22.06.2007	844761	1.189,89
"	"	"	"	30.05.2007	661029	615,96
"	"	"	"	...	660821	28,91
"	"	"	"	...	660805	302,08
31.12.2007	3409	Ankara 40. Noterliği	Doğuş Oto Paz. Tic. A.Ş.	15.03.2007	084621	30,53
"	3417	Ankara 13. Noterliği	Kopiteknik Ofis Otomas.Sist.Tic. San.Ltd.Şti.	31.05.2007	186876	198,43
"	3438	Ankara 36. Noterliği	Serbest Meslek Makbuzu	25.09.2007	003024	1.960,00
"	3449	Ankara 40. Noterliği	Doğuş Oto Paz. Tic. A.Ş.	11.09.2007	843353 843354	1.166,19
Toplam						16.704,73

4- Aşağıda ayrıntısı gösterilen mahsup fişi ve eki belgelerde, parti faaliyeti ile ilgisi olmayan hediye bedellerinin de parti gideri olarak yazılması nedeni Parti'ye sorulmuş; parti yetkilileri, halkla ilişkiler başkanlığının faaliyetleri arasında olması nedeni ile gerçekleştiği için gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre, gider yazılan harcamaların parti faaliyet amacına uygun olması gerekmektedir.

Parti faaliyeti ile ilgisi olmayan hediye bedelleri, parti faaliyet amaçlarına uygun olmayan kişisel harcama niteliğinde görüldüğünden, 23.151,60 YTL tutarındaki harcamanın parti amacına uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Mahsup Fişinin		Faturanın			Ürün sayısı	Birim Fiyatı (KDV.siz)	KDV dahil bedeli (YTL)
Tarihi	No.su	Düzenleyeni	Tarihi	No.su			
30.01.2007	285	Aldi Çiçekçilik	01.03.2007	039506	73	60	5.168,40
17.05.2007	1682	"	06.05.2007	039534	60	60	4.248,00
06.06.2007	1905	"	01.06.2007	039550	66	60	4.672,80
17.07.2007	2272	"	03.07.2007	039564	67	60	4.743,60
17.08.2007	2524	"	01.08.2007	039576	61	60	4.318,80
Toplam					327	60	23.151,60

5- 25.09.2007 tarih ve 2813 sayılı mahsup fişi ve eki belgelerin incelenmesinde, parti görevlilerinin yurtdışı seyahati sırasında verdikleri toplam 233,72 YTL tutarındaki bahşişlerin de parti gideri olarak yazılması nedeni Parti'ye sorulmuş; parti yetkilileri değişik yer ve tarihlerde gerçekleştirilen yurtdışındaki parti faaliyetleri nedeni ile belgelendirme sınırının altındaki bahşiş bedellerinin gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Parti görevlilerince bir hizmet karşılığı olmaksızın kişi ya da kuruluş elemanlarına bahşiş adı altında yapılan ödemeler, parti tüzelkişiliğinin faaliyet amacıyla bağdaşmadığı gibi bu ödemelerin parti tüzelkişiliği adına yapıldığı da kabul edilemez. Bu nedenle, bahşiş olarak gösterilen

233,72 YTL tutarındaki harcamanın, parti amacına uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam (1.147,67 + 918,63 + 16.704,73 + 23.151,60 + 233,72 =) 42.156,35 YTL gider karşılığı parti malvarlığının, 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 62.473.216,27 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 5.446.009,25 YTL.sı 2006 yılından devreden borçlar, 378.821,96 YTL.sı 2008 yılına devreden alacaklar, 2.410.688,51 YTL.sı personel giderleri, 4.249.810,53 YTL.sı kira giderleri, 3.441.289,06 YTL.sı haberleşme giderleri, 2.178.600,02 YTL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 8.074.017,89 YTL.sı temsil ve ağırlama giderleri, 786.740,96 YTL.sı seyahat giderleri, 2.477.404,61 YTL.sı taşıma vasıta giderleri, 3.365.594,97 YTL.sı basın, yayın ve tanıtım giderleri, 1.165.084,84 YTL.sı vergi, noter, sigorta ve mahkeme giderleri, 5.470.567,12 YTL.sı malzeme giderleri, 2.018.991,94 YTL.sı basılı kağıt ve kırtasiye giderleri, 14.887.465,33 YTL.sı seçim giderleri, 4.674.458,18 YTL.sı sair giderler ve 1.447.671,10 YTL.sı teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti İl Örgütleri'nin 2008 yılına devreden nakit mevcudu 4.685.445,59 YTL'dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2007 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2007 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı (yüz YTL.nı) aşan 9.967.126,30 YTL değerinde taşınır mal ve 11.982,52 YTL değerinde hak edinimi ile 156.000.- YTL değerinde taşınmaz mal ediniminin bulunduğu görülmüştür.

7.295.433,10 YTL değerinde taşınır mal ile 10.561,52 YTL değerinde hak ediniminin Parti Genel Merkezi'nce, 2.671.693,20 YTL değerinde taşınır mal ile 1.421.- YTL değerinde hak ediniminin ise il örgütlerince satınalma yoluyla edinildiği anlaşılmıştır.

Satınalma yoluyla edinilen taşınır malların 681.757,26 YTL değerindeki kısmının, Parti'nin Antalya, Aydın, Bayburt, Isparta, İstanbul, İzmir, Konya, Kırıkkale, Nevşehir, Manisa, Osmaniye, Rize ve Şanlıurfa il örgütlerince edinilen taşıt araçlarından oluştuğu, kalan kısmının ise televizyon, bilgisayar, projeksiyon cihazı, güvenlik sistemi, mobilya vb. malzemeler ile diğer büro ve yemekhane malzemelerinden oluştuğu anlaşılmıştır. Satınalma yoluyla edinilen hakların ise çeşitli bilgi sistem yazılımları ile muhasebe programlarından oluştuğu görülmüştür.

156.000 YTL değerindeki taşınmaz malın ise, Parti'nin Sakarya İl Başkanlığı'na satınalma yoluyla edinilen bina olduğu anlaşılmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2007 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı (yüz YTL.nı) aşan taşınır mal ve hak edinimleri ile taşınmaz mal ediniminin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2007 yılı kesinhesabında gösterilen 223.884.117,05 YTL geliri, 33.647.406,04 YTL borçları, 246.351.540,80 YTL gideri, 5.237.866,39 YTL alacakları ile 5.942.115,90 YTL nakit devrinin Hazine'ye gelir kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden parti amacına uygun ve parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 42.156,35 YTL karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2009/45 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/15

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine"* 10.3.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2008 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2008 yılı gelirlerinin 103.722.566,61 YTL, borçlarının 11.159.294,61 YTL., giderlerinin 102.697.288,06 YTL., alacaklarının 836.537,91 YTL, 2009 yılına devreden nakit mevcudunun 11.348.035,25 YTL olduğu, gelir ve borç rakamlarının toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 68.792.445,05 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.859.044,43 YTL.sı 2007 yılından devreden alacaklar, 6.271.942,28 YTL.sı 2009 yılına devreden borçlar, 1.256.670,31 YTL.sı 2007 yılından devreden nakit mevcudu, 7.457.026,90 YTL.sı bağış ve yardım gelirleri, 150.000.- YTL.sı milletvekili aidat gelirleri, 617.074,48 YTL.sı satış gelirleri, 2.042.745,93 YTL.sı malvarlığı gelirleri, 452.384,72 YTL.sı sair gelirler ve 45.685.556.- YTL.sı Devletçe yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin gelirleri 46.089.416,17 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 378.821,96 YTL.sı 2007 yılından devreden alacaklar, 4.887.352,33 YTL.sı 2009 yılına devreden borçlar, 4.685.445,59 YTL.sı 2007 yılından devreden nakit mevcudu, 135.148,70 YTL.sı üye giriş aidat gelirleri, 1.455.481,41 YTL.sı üye yıllık aidat gelirleri, 11.629.577.- YTL.sı milletvekili aday adaylığı özel aidat gelirleri, 7.850.- YTL.sı milletvekili aidat gelirleri, 264.340,30 YTL.sı satış gelirleri, 4.985,65 YTL.sı faaliyet gelirleri, 130.535,60 YTL.sı malvarlığı gelirleri, 12.221.085,03 YTL.sı bağış ve yardım gelirleri, 1.099.713,17 YTL.sı sair gelirler ve 9.189.079,43 YTL.sı genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 68.727.415,28 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 28.888.278,22 YTL.sı 2007 yılından devreden borçlar, 397.899,62 YTL.sı 2009 yılına devreden alacaklar, 5.570.595,45 YTL.sı personel giderleri, 260.223,08 YTL.sı kira giderleri, 1.449.225,81 YTL.sı haberleşme giderleri, 2.319.147,82 YTL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 531.724,35 YTL.sı temsil ve ağırlama giderleri, 1.013.967,25 YTL.sı seyahat giderleri, 610.739,73 YTL.sı taşıma vasıta giderleri, 8.245.384,21 YTL.sı basın yayın ve tanıtım giderleri, 594.762,78 YTL.sı vergi, noter, sigorta ve mahkeme giderleri, 60.506.- YTL.sı malzeme giderleri, 219.769,13 YTL.sı basılı kağıt, kırtasiye ve büro giderleri, 1.176.050,88 YTL.sı seçim giderleri, 8.200.059,59 YTL.sı ise sair (genel merkez inşaat, güvenlik, bilgi – işlem, araştırma ve geliştirme, yemekhane malzemeleri ile taşıt, demirbaş, hak alımları vb.) giderler ve 9.189.081,36 YTL.sı teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 65.029,77 YTL'dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konu dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri “Belgelendirme” kavramıdır. Vergi Usul Kanununun 229. maddesinde “Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır” şeklinde tarif yapılmış ve “Fatura Kullanma Mecburiyeti” başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanunun “Makbuz Mecburiyeti” başlıklı 236. maddesinde, “Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.” denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanunun “Gider Pusulası” başlıklı 234. maddesinde ki, “Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev’i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.”

hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2008 yılı için 52,40 YTL) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Yasa’nın 70. maddesinde belirtilen “makbuz” un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için mal ya da hizmetin fatura kesilmesinin mümkün olmadığı kişi ya da kurumlardan alınması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; “Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz. Bir siyaset partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır” ve aynı Yasa’nın 75. maddesinde, “Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkezi'nin 2008 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 10.6.2011 tarih ve C.01.0.KAM.0-107.02/80-2734 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, sözkonusu yazıya Parti tarafından 28.6.2011 tarih ve İMİB-81-10-2011/1105 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

Parti'nin toplam 16.979,11 YTL tutarındaki harcamalarının fatura aslı olmaksızın gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri söz konusu faturaların asıllarının yırtılma, kaybolma gibi mücbir sebeplerle temin edilmesinin imkansız hale gelmesi nedeni ile faturaları düzenleyen satıcılardaki nüshalarından noter onaylı suretler çıkartılarak gider kaydedildiğini bildirmişlerdir.

Ancak, buradaki amaç sadece faturanın gerçekliğini sorgulamak değil, bir faturanın aslının bir yerde fotokopisinin başka bir yerde kullanılma ihtimalini de ortadan kaldırmaktır. Bir parti adına düzenlenmiş belgenin o parti haricinde başka bir kişi veya kuruluşça kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle yasal bir zorunluluk olmadıkça (motorlu araç alımlarında trafik tescilinde faturanın aslının istenmesi gibi) parti adına düzenlenmiş faturaların asıllarının gider belgesi olarak ibraz edilmesi gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2008 yılı için 52,40 YTL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden, bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle, fatura aslı bulunmaksızın gider kaydedilen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen 16.979,11 YTL'nin Yasa'nın öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Mahsup Fişinin		Noter Onaylı Fatura Örneğinin				
Tarihi	No. su	Onaylayanı	Düzenleyeni	Tarihi	Sıra No	Tutarı (YTL)
26.02.2008	750	Altındağ 7. Noterliği	Sırma San. Tic. A.Ş.	28.05.2007	233180	251,10
04.03.2008	875	Yenimahalle 3. Noterliği	HEC Otomotiv Ltd.Şti.	14.04.2007	026337	2.638,95
11.09.2008	2553	Ankara 57. Noterliği	Alkınlar San. Tic. Ltd. Şti.	25.03.2008	177375	3.920,00
"	"	"	"	25.03.2008	177377	90,00
"	"	"	"	27.03.2008	177396	180,00
07.11.2008	3149	İstanbul 12. Noteri	Yaşıklar İnş. Tur. Tic. San. A.Ş.	10.09.2007	055495	285,00
24.11.2008	3345	Ankara 25. Noteri	İSKA San. Tic. Ltd. Şti.	16.07.2008	004064	819,00
28.11.2008	3393	Beşiktaş 21. Noterliği	Nigoş Tic. Ltd. Şti.	05.07.2008	155447	177,00
16.12.2008	3498	Beyoğlu 25. Noterliği	Arter Tic. Ltd. Şti.	27.02.2008	11638	8.618,06
Toplam						16.979,11

Buna göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam 16.979,11 YTL karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti'nin il örgütlerinin giderleri 34.806.410,69 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.759.127,82 YTL.sı 2007 yılından devreden borçlar, 438.638,29 YTL.sı 2009 yılına devreden alacaklar, 2.707.059,80 YTL.sı personel giderleri, 4.796.211,33 YTL.sı kira giderleri, 2.675.879,91 YTL.sı haberleşme giderleri, 1.995.938,41 YTL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 6.296.889,99 YTL.sı temsil ve ağırlama giderleri, 461.137,04 YTL.sı seyahat giderleri, 955.815,25 YTL.sı taşıma vasıta giderleri,

1.701.826,95 YTL.sı basın, yayın ve tanıtım giderleri, 1.403.809,48 YTL.sı vergi, noter, sigorta ve mahkeme giderleri, 1.230.181,08 YTL.sı malzeme giderleri, 1.168.452,60 YTL.sı basılı kağıt, kırtasiye ve büro giderleri, 220.947,18 YTL.sı seçim giderleri, 3.647.624,36 YTL.sı sair (*Araştırma ve geliştirme, taşıt, demirbaş, hak alımları ve diğer vb.*) giderler ve 346.871,20 YTL.sı teşkilatlara yapılan yardımlardan oluşmaktadır.

Parti İl Örgütlerinin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 11.283.005,48 YTL.dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2008 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2008 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı (yüz YTL.nı) aşan 3.175.158,71 YTL değerinde taşınır mal ile 73.106,27 YTL değerinde hak ediniminin bulunduğu görülmüştür.

1.468.737,55 YTL değerinde taşınır mal ile 68.617,27 YTL değerinde hak ediniminin Parti Genel Merkezi'nce, 1.704.271,16 YTL değerinde taşınır mal ile 4.489.- YTL değerinde hak ediniminin de il örgütlerince satınalma yoluyla; 2.150.- YTL değerinde taşınır malın ise il örgütlerince bağış yoluyla edinildiği anlaşılmıştır.

Satınalma yoluyla edinilen taşınır malların 1.297.069,96 YTL değerindeki kısmının, Parti'nin Genel Merkezi ile İstanbul, İzmir, Bursa ve Manisa il örgütlerince edinilen taşıt araçlarından oluştuğu, kalan kısmının ise televizyon, bilgisayar, projektör, yazıcı, ses sistemi, mobilya vb. malzemeler ile diğer büro malzemeleri ve kütüphane için kitap alımından oluştuğu anlaşılmıştır. Satınalma yoluyla edinilen hakların ise çeşitli bilgi sistem yazılımları ile muhasebe programlarından oluştuğu görülmüştür.

İstanbul/Çatalca ve İzmir/Çeşme örgütlerince gerçek kişilerden bağış yoluyla edinilen taşınır malların ise bilgisayar, monitör, yazıcı ve çay makinesinden oluştuğu anlaşılmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2008 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı (yüz YTL.nı) aşan taşınır mal ve hak edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2008 yılı kesinhesabında gösterilen 103.722.566,61 YTL geliri, 11.159.294,61 YTL borçları, 102.697.288,06 YTL gideri, 836.537,91 YTL alacakları ile 11.348.035,25 YTL nakit devrinin Hazine'ye gelir kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden parti amacına uygun ve parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 16.979,11 YTL karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Fettah OTO	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2009/11 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/16

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Ayyıldız Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Ayyıldız Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine”* 13.7.2011 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2008 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Ayyıldız Partisi'nin 2008 yılı itibariyle üç ilçede örgütlendiği, ancak il örgütü bulunmayan üç ilçe örgütünün 2008 yılında herhangi bir gelir ve giderinin bulunmadığı, Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılı gelirlerinin 9.247,30 YTL, giderlerinin 9.203,44 YTL, 2009 yılına devreden nakit mevcudunun 43,86 YTL olduğu, gelir toplamı ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi gelirleri 9.247,30 YTL olarak gösterilmiştir. Bunun tamamı başış gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi giderleri 9.203,44 YTL olarak gösterilmiştir. Bunun 1.609,48 YTL.sı haberleşme giderleri, 6.500.- YTL.sı kira giderleri, 567.- YTL.sı elektrik giderleri, 301,96 YTL.sı su giderleri, 225.- YTL.sı ise aidat giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 43,86 YTL.dır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Ayyıldız Partisi'nin 2008 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti'nin 2008 yılı içinde herhangi bir taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı (yüz YTL.nı) aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin bulunmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Ayyıldız Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

Parti'nin 2008 yılı kesinhesabında gösterilen 9.247,30 YTL geliri, 9.203,44 YTL gideri ile 43,86 YTL nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2010/9 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/17

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Ayyıldız Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Ayyıldız Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine"* 13.7.2011 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Ayyıldız Partisi'nin 2009 yılı itibariyle üç ilçede örgütlendiği, ancak il örgütü bulunmayan üç ilçe örgütünün 2009 yılında herhangi bir gelir ve giderinin bulunmadığı, Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılı gelirlerinin 7.743,86 TL, giderlerinin 7.532,43 TL, 2010 yılına devreden nakit mevcudunun 211,43 TL olduğu, gelir toplamı ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi gelirleri 7.743,86 TL olarak gösterilmiştir. Bunun 43,86 TL.sı 2008 yılından devreden nakit mevcudu, 7.700.- TL.sı ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi giderleri 7.532,43 TL olarak gösterilmiştir. Bunun 1.253,04 TL.sı ulaşım ve haberleşme giderleri, 2.600.- TL.sı kira giderleri, 1.130,49 TL.sı temsil ve ağırlama giderleri, 2.548,90 TL.sı ise diğer yönetim giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2010 yılına devreden nakit mevcudu 211,43 TL.dır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Ayyıldız Partisi'nin 2009 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2009 yılında bağış yoluyla edindiği televizyon, bilgisayar, bulaşık makinesi, buzdolabı, yemek takımı ile kanepe ve oturma grubu dışında herhangi bir taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı (yüz TL.sını) aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Parti'nin bağış yoluyla yaptığı edinimin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Ayyıldız Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

Parti'nin 2009 yılı kesinhesabında gösterilen 7.743,86 TL geliri, 7.532,43 TL gideri ile 211,43 TL nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere

göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2009/36 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/18

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALÎ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine"* 13.7.2011 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2008 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Hak ve Hakikat Partisi'nin Genel Merkezi ile 2 il örgütünün 2008 yılı gelirlerinin 16.561.- YTL, giderlerinin 14.368,26 YTL., 2009 yılına devreden nakit mevcudunun 2.192,74 YTL olduğu, gelir toplamı ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 4.600.- YTL olarak gösterilmiştir. Bunun 4.000.- YTL.sı üye giriş aidat gelirleri, 600.- YTL.sı ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 11.961.- YTL olarak gösterilmiştir. Bunun 2.000.- YTL.sı üye giriş aidat gelirleri, 7.500.- YTL.sı üye yıllık aidat gelirleri, 2.461.- YTL.sı ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 4.252,26 YTL olarak gösterilmiştir. Bunun 3.750.- YTL.sı kira ve depozito giderleri, 342.- YTL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 160,26 YTL.sı ise kırtasiye ve büro giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 347,74 YTL.dır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti'nin il örgütleri giderleri 10.116.- YTL olarak gösterilmiştir. Bunun 9.450.- YTL.sı kira ve depozito giderleri, 580.- YTL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 86.- YTL.sı ise temsil ve ağırlama giderlerinden oluşmaktadır.

Parti İl Örgütlerinin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 1.845.- YTL.dır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2008 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti'nin 2008 yılı içinde herhangi bir taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı (yüz YTL.nı) aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin bulunmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

Parti'nin 2008 yılı kesinhesabında gösterilen 16.561.- YTL geliri, 14.368,26 YTL gideri ile 2.192,74 YTL nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2010/54 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/19

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine"* 13.7.2011 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Hak ve Hakikat Partisi'nin Genel Merkezi ile 9 il örgütünün 2009 yılı gelirlerinin 58.747,74 TL, borçlarının 6.437,50 TL., giderlerinin 61.185,66 TL., 2010 yılına devreden nakit mevcudunun 3.999,58 TL olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 15.597,74 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 3.000.- TL.sı 2010 yılına devreden borçlar, 347,74 TL.sı 2008 yılından devreden nakit mevcudu, 1.760.- TL.sı üye yıllık aidat gelirleri, 10.490.- TL.sı ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 49.587,50 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 3.437,50 TL.sı 2010 yılına devreden borçlar, 1.845.-TL.sı 2008 yılından devreden nakit mevcudu, 6.715.-TL.sı üye giriş aidat gelirleri, 19.870.- TL.sı üye yıllık aidat gelirleri, 17.720.-TL.sı ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 15.382,50 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 15.000.- TL.sı kira ve depozito giderleri, 100.- TL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 34,70 TL.sı haberleşme giderleri, 247,80 TL.sı ise kırtasiye ve büro giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2010 yılına devreden nakit mevcudu 215,24 TL.dır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti'nin il örgütleri giderleri 45.803,16 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 41.887,50 TL.sı kira ve depozito giderleri, 843,58 TL.sı ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 1.921,50 TL.sı temsil ve ağırlama giderleri, 25.- TL.sı seyahat giderleri, 155,92 TL.sı haberleşme giderleri,

673,96 TL.sı demirbaş giderleri, 295,70 TL.sı ise kırtasiye ve büro giderlerinden oluşmaktadır.

Parti İl Örgütlerinin 2010 yılına devreden nakit mevcudu 3.784,34 TL.dır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2009 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2009 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı (yüz TL.nı) aşan 574.- TL değerinde taşınır mal ediniminin bulunduğu görülmüştür.

Satınalma yoluyla edinilen taşınır malların Aydın ve Sakarya il örgütlerince satın alınan halı ve sandalyeden oluştuğu anlaşılmıştır.

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2009 yılında edindiği değeri yüz milyon lirayı (yüz TL.nı) aşan taşınır mal ve hak edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Hak ve Hakikat Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

Parti'nin 2009 yılı kesinhesabında gösterilen 58.747,74 TL geliri, 6.437,50 TL borçları, 61.185,66 TL gideri ile 3.999,58 TL nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Başkanvekili Serruh KALELİ
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Fettah OTO	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2010/6 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/20

Karar Günü : 13.7.2011

I- MALÎ DENETİMİN KONUSU

Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine"* 13.7.2011 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin Genel Merkezi ile 3 il örgütünün 2009 yılı gelirlerinin 994.-TL, giderlerinin 979,61.-TL, 2010 yılına devreden nakit mevcudunun 14,39.-TL olduğu, gelir ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 610.-TL olarak gösterilmiştir. Bunun 10.-TL.sı 2008 yılından devreden nakit mevcudu, 600.- TL.sı ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 384.-TL olarak gösterilmiştir. Bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin tamamının İstanbul il örgütüne ait olduğu, diğer il örgütlerinde gelir hareketinin olmadığı, bunun Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararı ile doğruluğunun onaylandığı görülerek, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 600.-TL olarak gösterilmiştir. Bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2010 yılına devreden nakit mevcudu 10.-TL'dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti'nin il örgütlerinin giderleri 379,61 TL olarak gösterilmiştir. Bunun 100.-TL.sı temsil ve ağırlama, 115.-TL.sı kırtasiye ve büro giderleri, 164,61 TL.sı ise branda afiş ve reklam giderleridir.

Parti İl Örgütlerinin 2010 yılına devreden nakit mevcudu 4,39 TL'dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede; giderlerin tamamının İstanbul il örgütüne ait olduğu, diğer il örgütlerinde gider hareketinin olmadığı, bunun Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararı ile doğruluğunun onaylandığı görülerek, 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin 2009 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, Parti'nin 2009 yılı içinde herhangi bir taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı (yüz TL.sını) aşan taşınır mal, menkul kıymet ve hak ediniminin bulunmadığı anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

Parti'nin kesinhesabında gösterilen 994.-TL geliri, 979,61 TL gideri ile 14,39 TL nakit devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna, 13.7.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2003/13 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/21

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Parti'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Genç Parti'nin 2002 yılı kesinhesabının ilk incelemesi sonucunda;

“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA” karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2002 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Genç Parti 2002 yılı gelirleri toplamının 14.312.605.284.410.-TL, giderleri toplamının 26.400.310.181.813.-TL, borçlarının 12.109.735.570.794.-TL olduğu, 11.746.963.391.- liranın kasa ve banka mevcudu olarak 2003 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Parti'nin 2002 yılı birleşik kesinhesabının, Merkez Yönetim Kurulu'nun 29.6.2003 gün ve 20 sayılı kararı ile kabul edilerek onaylandığı görülmüştür.

Genç Parti 2002 yılı birleşik kesinhesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle

partinin 2002 yılı birleşik kesinhesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 2002 yılı gelirleri 14.156.116.109.402.-TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 14.027.500.000.000.- lirası üye giriş ve yıllık aidatından, 75.735.450.000.- lirası aday adaylığı aidatından, 52.120.000.000.- lirası bağış ve yardımlardan ve 760.659.402.- lirası ise önceki yıl kasa mevcudundan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2002 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin 2002 yılı gelirleri 156.489.175.008.-TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 12.680.183.020.- lirası üye giriş ve yıllık aidatından ve 143.808.991.988.-lirası bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2002 yılı kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezinin 2002 yılı giderleri 26.234.958.173.112.- lira olarak gösterilmiştir.

Bunun 234.240.632.624- lirası personel gideri, 2.086.185.000.- lirası temsil ve ağırlama gideri, 367.182.196.079.- lirası basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri, 1.275.504.764.002.- lirası haberleşme gideri, 1.441.937.561.516.- lirası taşıma ve vasıta gideri, 11.928.825.477.801.- lirası seyahat gideri, 1.650.652.707.644.- lirası kira gideri, 339.490.066.719.- lirası tamir bakım gideri, 59.243.261.968.- lirası ısıtma-aydınlatma-

temizlik-su gideri, 11.900.872.115.- lirası vergi-harç-noter-sigorta gideri, 4.673.979.685.952.- lirası basın ve yayın gideri, 382.738.883.087.- lirası sair yönetim gideri, 3.292.418.378.567.- lirası satın alınan propaganda malzeme gideri, 18.053.005.070.-lirası taşra gideri, 553.787.034.819.- lirası demirbaş gideri ve 2.917.460.149.- lirası önceki yıl giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2003 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 5.155.381.005.- liradır.

Genç Parti Genel Merkezi'nin 2002 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde *"Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır"* şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş bin liraya kadar olan (2002 yılı için 18.175.341.- lira) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde,

"Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Kanun'un 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca*

parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

25 Şubat 2011 tarih ve 27857 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yayınlandığı tarih itibariyle yürürlüğe girdiğinden ve geçici maddelerde yargılanmamış siyasi parti hesaplarında değiştirilen hükümlerin uygulanacağına dair düzenleme de yapılmadığından dolayı bu tarihten önceki denetim ve yargılamada değişiklikten önceki hükümler uygulanacaktır.

1- Parti görevlilerinin Vergi, SSK ve diğer ödemelerle ilgili yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme zammı, bedeli ve buna bağlı giderler Parti bütçesinden ödenmiştir.

Gecikme Zammı ve Faiz Ödeme Tablosu

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Faiz veya gecikme tutarı
10.1.2002/3	Elektrik gecikme bedeli	6.271.110
31.1.2002/6	Vergi gecikme zammı	36.560.000
“ “	SSK gecikme zamları	7.452.861
28.2.2002/8	SSK gecikme zamları	7.524.883
“ “	Vergi gecikme zammı	36.560.000
20.3.2002/11	Elektrik gecikme bedeli	10.677.206
“ “	Vergi gecikme zammı	36.560.000
“ “	SSK gecikme zamları	7.574.692
10.4.2002/14	İşsizlik sigortası gecikme zammı ile SSK gecikme zammı, faiz ve diğer gid.	184.358.367
30.4.2002/16	Elektrik gecikme bedeli	3.697.397
“ “	Vergi gecikme zammı	36.560.000
“ “	SSK gecikme zammı, faiz ve diğer giderler,	24.964.347
31.5.2002/19	Vergi gecikme zammı	36.560.000

“ “	SSK gecikme zammı, faiz ve diğer giderler,	25.093.000
20.6.2002/21	Vergi gecikme zammı	36.560.000
“ “	SSK gecikme zammı, faiz ve diğer giderler,	18.356.320
20.7.2002/25	SSK gecikme zammı, faiz ve diğer giderler,	130.854.089
31.7.2002/27	Askiye ödenen su gecikme bedeli, ceza ve diğer giderler	8.552.135.000
“ “	Vergi ve özel işlem gecikme zammı	2.357.140.000

Toplam 11.555.459.272.-

Parti yetkilileri, “Yeniden Doğuş Partisi zamanında parti bütçesinin düşük gelir performansından kaynaklanan ödemelerdir.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Siyasî partinin veya Hazine’nin zarara uğrayıp uğramadığı konusunda bir denetim yapılmadığı gibi, parti bütçesi ile Hazine arasında doğrudan bir ilişki de bulunmamaktadır. Kanuna aykırı gelir ve giderlerin Hazine’ye gelir kaydedilmesi Hazine’nin zararını tazmin amacıyla değil ortaya çıkan hukuka aykırılığa bir yaptırım olması amacıyla düzenlenmiştir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme zammı, bedeli, faiz ve buna bağlı giderlerden parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

2- Parti adına kayıtlı araba olmadığı halde benzin alımları Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Fişi veren	Fiş tarih ve no	İçerik	Tutar
17.7.2002/6	Bp Bilginler A.Ş.	15.7.2002/4	Kurşunsuz	80.000.000
27.9.2002/150	Akgüç Petrol	27.9.2002/829167	Kurşunsuz	70.000.000
4.9.2002/61	May Petrol	4.9.2002/37112	Kurşunsuz	97.000.000

Toplam 247.000.000.-

Parti yetkilileri, “Parti adına kiralananan araçlara siyasi faaliyet çalışmaları kapsamında alınan benzin alımlarıdır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkilileri parti adına kiralananan araçlar olduğunu söylemelerine rağmen kiralamaya ilişkin herhangi bir belge sunmamışlardır. Dolayısıyla akaryakıt harcamasını gerektirecek araç kiralama gideri bulunmayan harcamalar parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

3- Öğrenci giderleri parti bütçesinden karşılanmıştır.

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Tutar
17.9.2002/106	Ziya Şengül öğrenci katkı payı ödemesi	207.900.000.-
24.9.2002/136	Mehmet Torbalı öğrenim harcı ödemesi	110.000.000.-
26.9.2002/142	Hamit Kısa öğrenim harcı ve evrak gideri ödemesi	211.000.000.-
“ “	Aytuğ Erçelik öğrenim harcı ve evrak gideri ödemesi	211.000.000.-

Toplam 739.900.000.-

Parti yetkilileri, “6111 sayılı Kanun ile değişik 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74. maddesinde de belirtildiği gibi siyasi partinin amacına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında yapılan harcamalarıdır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Öğrencilere ilişkin çeşitli giderler parti tarafından karşılanacak yönetim gideri olmadığı gibi, partinin amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak da kabulü mümkün değildir.

4- Şükrü Karadağ adına alınan 122.000.000.- liralık uçak biletinin 23.7.2002 tarih ve 14 numaralı yevmiye ile parti bütçesinden karşılanmıştır.

Parti yetkilileri, “Şükrü Karadağ partimizin “Teşkilat Başkanı”dır. Siyasi faaliyet kapsamında vergi usul kanununa uygun harcama belgesinin ödenmesidir.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Şükrü Karadağ’ın Teşkilat Başkanı olması yaptığı harcamaların parti faaliyetiyle ilgili olduğunu göstermez. Parti adına yapılan faaliyetler

sonucu düzenlenen faturalar parti tüzel kişiliği adına olmalıdır. Yapılan harcamaların parti ile ilgili olduğuna dair kanıtlayıcı bilgi ve belge sunulmamıştır. Bu nedenle Parti adına yapılmış bir gider olarak kabul edilmemiştir.

5- Vergi Usul Kanunu'nda belirtilen belgeler olmadan yapılan harcamaların bedeli Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Yevmiye No	Belge türü	İçerik	Tutar
14.10.2002/214	14.10.2002 tarihli Necati Göl-Abdurrahman Sağtürk imzalı tutanak	Afiş asma karşılığı, Genç Parti logolu makbuz.	100.000.000
31.10.2002/252	Necati Göl-Abdurrahman Sağtürk	Afiş asma karşılığı	57.000.000
12.11.2002/296	Tahsilat belgesi	Genç Parti Keçiören ilçe başkanlığına ait telefon ödemeleri	243.500.000

Toplam 400.500.000.-

Parti yetkilileri, *“Siyasi faaliyet çerçevesinde amaca ulaşmak için yürütülen faaliyetler yapılırken, vergi mükellefiyeti tesis edilmemiş kişilerden de küçük çapta da olsa hizmet alınması doğaldır. Bu siyasi hizmetin bir tutanakla tespiti ve buna bağlı olarak ödemenin gerçekleştirilmiş olması faaliyetin gerçekliği ortaya koymaktadır. Bu durum, 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde belirlenen “Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevrik ederler” hükmüne de uygundur.”* şeklinde cevap vermişlerdir.

Vergi Usul Kanunu'na uygun olarak düzenlenmiş fatura, serbest meslek makbuzu, gider pusulası gibi kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan **400.500.000.-** lira tutarındaki giderin Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

6- Fatura asılları olmadan 3 adet Telsim fotokopi faturası karşılığı 30.10.2002 tarih ve 248 yevmiye ile 122.020.000.- lira ödeme yapılmıştır.

Parti yetkilileri, *“3 adet Telsim A.Ş. faturası fotokopi değil, fatura suretidir.”* şeklinde cevap vermişlerdir.

3 adet telefon faturası faksdan alınan suret faturadır. 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2002 yılı için 18.175.- YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle fatura aslı olmaksızın faksdan alınan suret faturaya dayanılarak kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

7- Telsim gecikme bedelleri parti bütçesinden karşılanmıştır.

Telefon Gecikme Bedelleri

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Tutar
26.12.2002/424	Telsim gecikme bedelleri	7.760.000
26.12.2002/425	Telsim gecikme bedelleri	78.542.000
11.12.2002/368	Telsim gecikme bedelleri	33.617.000
17.12.2002/393	Telsim gecikme bedelleri	20.544.000

Toplam 140.463.000.-

Parti yetkilileri, *"Hayatın olağan akışında kişi ve kurumların da sıklıkla karşılaştığı gibi, faturaların postadan gecikmeli olarak Parti'ye ulaşmış olmasından kaynaklanmaktadır."* şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Aksi halde bu tedbirlerin alınmaması sonucu oluşacak gecikme bedelleri ile cezalar parti bütçesinden ödenecektir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme bedellerinden parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

8- Canlı Telekomünikasyon Film ve Kaset Hizmetleri Tic. A.Ş. (Mecidiyeköy V.D.201 033 4539) Genç Partiye 9.676.000.000.000.- liralık 30.12.2002 tarih ve 60611 nolu, 8.614.000.000.000.- liralık 31.12.2002 tarih ve 60612 nolu, 5.664.000.000.000.- liralık 31.12.2002 tarih ve 60613 nolu olmak üzere toplam 23.954.000.000.000.- liralık fatura düzenlemiştir. Genç Parti tarafından cari hesaba mahsuben Canlı Telekomünikasyon

Film ve Kaset Hizmetleri Tic.A.Ş.ne 12.040.000.000.000.- lira ödemede bulunulmuştur.

Genç Parti ile şirket arasında ki sözleşme ile söz konusu şirketin yaptığı hizmetler karşılığında Partiye verdiği dokümanlar (cd, materyal vb.) ile yaptığı hizmetlerin ne olduğunu belirten belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri, “Parti seçim döneminde Canlı Telekomünikasyon A.Ş.’den seçim kampanyasının düzenlenmesin ve gerçekleştirilmesi, seçim ve propaganda organizasyonu gibi hizmetler satın almıştır.

Bu kapsamda “İlan Ve Reklam Hizmetleri”, “Yaka Rozetleri”, “Seyahat Hizmetleri”, “Poster Ve Afişler”, “Taşıt Kiralanması”, “Kırtasiye Malzemeleri”, “Bina Dekor Hizmeti”, “Temizlik Hizmetleri”, “Telefon, Güvenlik, Yemek Hizmetleri”, “Benzin, Flama ve Bayraklar”, “Makine Kiralama Hizmetleri” alınmıştır. Mitinglerde sanatçı organizasyon hizmeti de Canlı Telekomünikasyon A.Ş. tarafından temin edilmiştir.

Alınan hizmetler karşılığında Canlı Telekomünikasyon A.Ş. tarafından fatura kesilmiş ve Genç Parti tarafından da ödeme yapılmıştır. Yani Genç Parti ile Canlı Telekomünikasyon A.Ş. arasındaki ilişki cari hesap ilişkisi çerçevesinde yürütülmüştür. Bu durum da 6111 sayılı Kanun ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesine uygundur.

Genç Parti ile Canlı Telekomünikasyon Film ve Kaset Hizmetleri Ticaret A.Ş. arasında yazılı bir sözleşme bulunmamaktadır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

**Canlı Telekomünikasyon Film ve Kaset Hizmetleri Tic.A.Ş.’ye
(Mecidiyeköy V.D.201 033 4539) Yapılan Ödemelere Ait Tablo**

Yevmiye Tarih ve No	İçerik	Belge türü	Tutar
1.11.2002/262	Cari Hesaba mahsuben	Tahsilat makbuzu	350.000.000.000
3.11.2002/265	Cari hesap	“ “	300.000.000.000
3.11.2002/269	Cari Hesaba mahsuben	“ “	310.000.000.000
5.11.2002/2749	“ “	“ “	300.000.000.000
6.11.2002/275	“ “	“ “	230.000.000.000

E: 2003/13, K: 2011/21 (SPMD)

7.11.2002/280	" "	" "	350.000.000.000
9.11.2002/282	" "	" "	400.000.000.000
10.11.2002/284	" "	" "	350.000.000.000
12.11.2002/295	" "	" "	700.000.000.000
14.11.2002/300	" "	" "	500.000.000.000
17.11.2002/302	" "	" "	500.000.000.000
19.11.2002/305	" "	" "	250.000.000.000
22.11.2002/311	" "	" "	600.000.000.000
23.11.2002/313	" "	" "	200.000.000.000
24.11.2002/315	" "	" "	300.000.000.000
26.11.2002/319	" "	" "	400.000.000.000
28.11.2002/333	" "	" "	400.000.000.000
30.11.2002/338	" "	" "	300.000.000.000
3.12.2002/347	" "	" "	300.000.000.000
4.12.2002/350	" "	" "	200.000.000.000
5.12.2002/352	" "	" "	200.000.000.000
6.12.2002/354	" "	" "	200.000.000.000
7.12.2002/356	" "	" "	150.000.000.000
8.12.2002/358	" "	" "	75.000.000.000
10.12.2002/360	" "	" "	330.000.000.000
11.12.2002/377	" "	" "	100.000.000.000
12.12.2002/381	" "	" "	150.000.000.000
13.12.2002/384	" "	" "	250.000.000.000
14.12.2002/389	" "	" "	150.000.000.000
16.12.2002/391	" "	" "	120.000.000.000
17.12.2002/396	" "	" "	175.000.000.000
19.12.2002/402	" "	" "	325.000.000.000
20.12.2002/407	" "	" "	320.000.000.000

22.12.2002/411	“ ”	“ ”	250.000.000.000
24.12.2002/415	“ ”	“ ”	550.000.000.000
26.12.2002/429	“ ”	“ ”	250.000.000.000
27.12.2002/434	“ ”	“ ”	205.000.000.000
28.12.2002/436	“ ”	“ ”	350.000.000.000
30.12.2002/439	“ ”	“ ”	250.000.000.000
31.12.2002/446	“ ”	“ ”	400.000.000.000

Toplam 12.040.000.000.000.-

**Canlı Telekomünikasyon Film ve Kaset Hizmetleri Tic.A.Ş. (Mecidiyeköy
V.D.201 033 4539) Tarafından Düzenlenen Faturalara Ait Liste**

Yevmiye Tarih ve No	Fatura Tarih ve No	İçerik	Tutar
30.12.2002/440	30.12.2002/60611	Seçim Kampanyası, seçim ve propoganda organizasyon bedeli	9.676.000.000.000
31.12.2002/449	31.12.2002/60612	Seçim Kampanyası, seçim ve propoganda organizasyon bedeli	8.614.000.000.000
31.12.2002/450	31.12.2002/60613	Seçim Kampanyası, seçim ve propoganda organizasyon bedeli	5.664.000.000.000

Toplam 23.954.000.000.000.-

Yevmiye kaydında yer alan genel yönetim giderleri alt kalemlerinin detayı Canlı Telekomünikasyon Film ve Kaset Hizmetleri Tic.A.Ş başlığıyla A4 kağıdına yazılmış rakamlardan oluşmaktadır. Bu rakamların nasıl bulunduğu anlaşılamadığı gibi, Canlı Telekomünikasyon Film ve Kaset Hizmetleri Tic.A.Ş.nin hizmet aldığı kişi veya firmaların düzenleyip de Canlı Ltd. şirketine vermiş olduğu kanıtlayıcı belgeler de sunulmamıştır.

Savunmada söylenen hizmetlerin alındığı iddia edilen işlerin bedelinin ne olduğu, firmanın ve Partinin yükümlülüğü, ihtilafların nasıl

çözömleneceği gibi hususlar yazılı sözleşmede yer alan hükömlerle belirlenir. Sözleşme olmadan bu hizmetlerin alındığının iddia edilmesi ancak firma ile Parti arasında farklı bir ilişki veya Partinin yetkili kişilerinin firma üzerinde bir şekilde söz sahibi olması ile açıklanabilir.

Sözleşmelerin yazılı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat açısından yazılı olmaları gerekir. Sözleşmenin yazılı olma zorunluluğu bulunmamasına karşın, tarafların haklarını doğması muhtemel bir uyuşmazlıkta koruyabilmek için yazılı olması gerekmektedir.

Kaldı ki yüksek miktarda faturaların düzenlendiği ve hizmetin alındıği hizmet işinde sözleşmenin olmadıği söylemek hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir.

Genç Parti ile şirket arasında ki sözleşme ile söz konusu şirketin yaptıği hizmetler karşılığında Partiye verdiği dokümanlar (cd, materyal vb.) ile yaptıği hizmetlerin ne olduğunu belirten belgelerin gönderilmesinin istenmesinde ki amaç, gerçekte böyle bir hizmetin alınıp alınmadıği, alınan hizmetin siyasi faaliyetler kapsamında olup olmadıği ile alınan hizmet için ödenen ücretin nasıl belirlendiğini tespit etmek içindir. Savunmada *“İlan Ve Reklam Hizmetleri”, “Yaka Rozetleri”, “Seyahat Hizmetleri”, “Poster Ve Afişler”, “Taşıt Kiralanması”, “Kırtasiye Malzemeleri”, “Bina Dekor Hizmeti”, “Temizlik Hizmetleri”, “Telefon, Güvenlik, Yemek Hizmetleri”, “Benzin, Flama ve Bayraklar”, “Makine Kiralama Hizmetleri”* alınmıştır. Mitinglerde *sanatçı organizasyon hizmeti de Canlı Telekomünikasyon A.Ş. tarafından temin edilmiştir.*” denilmesine karşın bunları kanıtlayan hiçbir bilgi ve belge sunulmamıştır.

İstenen bilgi ve belgelerin gönderilmemesi yapılan harcamanın gerçekliği yansıtmadıği göstermektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 3. maddesinin (B) bendine göre, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Gerçek mahiyeti saptayabilmek için faturanın düzenlenmiş olması yeterli değildir. Bu bağlamda Parti ile Canlı Telekomünikasyon A.Ş. arasında ki hizmet ilişkisinin varlığını kanıtlayacak hukuki durumu yansıtan ve yeterli kanaat oluşmasına yarayacak verilerin sunulması gerekir.

Diğer taraftan 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu’nun 70. maddesinin üçüncü fıkrasında ki, *“ Beşmilyon liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu değildir. Ancak, bütün*

harcamaların yetkili organ veya merciin kararına dayanması şarttır. Şu kadar ki, yetkili organca onaylanan bütçede öngörülmüş bulunmak kaydıyla beşmilyon lirayı aşmayan harcamalar ile genel tarifeye bağlı giderler için ayrıca karar alınmasına gerek yoktur.” hükmüne de uyulmamıştır.

Alındığı ifade edilen hizmet işinde sözleşmenin olmadığının söylenmesi hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, istenen belgelerin verilmemesi sonucunda alındığı iddia edilen hizmetin Partinin siyasi faaliyetleri kapsamında olup olmadığı da anlaşılamamıştır. Bu nedenle **23.954.000.000.000 .-** liranın Hazine’ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

9- Kiralarda kanıtlayıcı belgeler olmadan ödeme yapılmıştır.

Kira sözleşmelerinin yazılı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat açısından yazılı olmaları gerekir. Yani Yasal düzenlemeye göre kira sözleşmesinin yazılı olma zorunluluğu bulunmamasına karşın, gerek kiracının ve gerekse kiraya verenin haklarını doğması muhtemel bir uyuşmazlıkta koruyabilmek için yazılı olması gerekmektedir. Vergilendirme yönünden ise kişiler üçüncü kişilerle olan vergisel ilişkilerini kanıtlamak zorunda olduklarından, bu sözleşmelerin de Vergi Usul Yasası’nın 227. maddesi uyarınca ispat edici belge olarak yazılı düzenlenmiş bulunması gerekmektedir. Kira ödemelerinde kira sözleşmesi ile paranın ödendiği veya alındığını gösteren belgeler kanıtlayıcı belgedir.

Kira sözleşmeleri ile paranın ödendiğini gösteren kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan **57.724.999.614 .-** lira gider kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no, Ay	Kira ödemesi yapılan yer sayısı	Kira sözleşmesi olmayan yer sayısı	Ödeme belgesi olmayan yer sayısı	Tutar
30.9.2002/162, Eylül	450	36	36	39.651.282.052
31.10.2002/257, Ekim	288	10	10	7.064.102.562
31.12.2002/448, Aralık	91	3	3	11.009.615.000
Toplam				57.724.999.614

Eylül 2002

Sıra No	İl	İlçe	Mülk Sahibi	Kira gideri
1.	09 Aydın	Çine	Sebahat Alıcıoğlu	384.615.385
2.	23 Elazığ	Sivrice	Faruk Öden	384.615.385
3.	24 Erzincan	Erzincan	Rıdvan Aydemir	3.230.769.231
4.	25 Erzurum	Büyükşehir	İhsan Karakaya	3.846.153.846
5.	25 Erzurum	Horasan	Menderes Karataş	1.538.461.538
6.	25 Erzurum	İlica	Osman Şahin	108.974.359
7.	25 Erzurum	Karayazı	Gıyasettin Tutkun	1.846.153.846
8.	25 Erzurum	Oltu	Selami Selçuk	2.307.692.308
9.	25 Erzurum	Pasinler	İmdat Saraç	1.538.461.538
10.	26 Eskişehir	Sarıcakaya	Adnan Ada	384.615.385
11.	31 Hatay	Reyhanlı	Hüseyin Paçal	1.292.307.692
12.	34 İstanbul	Bahçelievler (Byş)	Suat Kale	1.730.769.231
13.	34 İstanbul	Bağcılar (Byş)	Murat Türk	1.153.846.154
14.	43 Kütahya	Domaniç	Nuri Koca	269.230.769
15.	43 Kütahya	Gediz	Vildan Şengöz	576.923.077
16.	53 Rize	Çayeli	Cevat Sarıçam	1.000.000.000
17.	70 Karaman	Karaman	Nefise Karaman	1.282.051.282
18.	70 Karaman	Kazımkarabekir	Süleyman Özcan	538.461.538
19.	71 Kırıkkale	Kırıkkale	Yıldırım Köksal	448.717.949
20.	71 Kırıkkale	Kırıkkale	Ertuğrul Baştuğ	923.076.923
21.	71 Kırıkkale	Bahşılı	Mehmet Gürsoy	538.461.538
22.	71 Kırıkkale	Balışeyh	Kazım Akyurt	615.384.615
23.	71 Kırıkkale	Keskin	Ayhan Şakar	480.769.231
24.	71 Kırıkkale	Sulakyurt	Yusuf Oruçcu	480.769.231
25.	71 Kırıkkale	Yahşihan	Cavit Demiral	653.846.154
26.	71 Kırıkkale	Karakeçili	Atilla Albayrak	326.923.077

27.	72 Batman	Batman	Ramazan Başaran	1.153.846.154
28.	72 Batman	Beşiri	Cemal Çakar	269.230.769
29.	72 Batman	Kozluk	Hüseyin Baltaş	192.307.692
30.	73 Şırnak	Cizre	Yusuf Eke	1.153.846.154
31.	74 Bartın	Bartın	Mehmet Aydın	3.846.153.846
32.	74 Bartın	Amasra	Ahmet Yüksel	384.615.385
33.	74 Bartın	Kurucaşile	Ali Cevdet İnce	461.538.462
34.	74 Bartın	Ulus	Hasan Kalender	461.538.462
35.	75 Ardahan	Ardahan	Fevzi Yılmaz	3.076.923.077
36.	80 Osmaniye	Sumbas	Fatih Tura	769.230.769
37.	Toplam			39.651.282.052

Ekim 2002

Sıra No	İl	İlçe	Mülk Sahibi	Kira gideri
1	04 Ağrı	Ağrı	Hasan Basri Kavukçu	192.307.692
2	15 Burdur	Çeltikçi	Mustafa Uçar	923.076.923
3	20 Denizli	Buldan	Kemal Boyacı	461.538.462
4	25 Erzurum	İspir	Fatih Boz	769.230.769
5	31 Hatay	Erzin	Hatice Kasımoğlu	1.282.051.282
6	39 Kırklareli	Kırklareli	Ahmet Hançer	384.615.385
7	61 Trabzon	Of	Selahattin İhtiyar	769.230.769
8	61 Trabzon	Tonya	Musa Öztürk	666.666.667
9	62 Tunceli	Pertek	Mehmet Dönmez	1.153.846.154
10	66 Yozgat	Saraykent	Ali Biçer	461.538.462
	Toplam			7.064.102.562

Aralık 2002

Sıra No	İl	İlçe	Mülk Sahibi	Ödeme belgesi	Kira gideri
1	06 Ankara	Çankaya	Adil Mutlu	Yok	7.932.692.308
2	06 Ankara	Çankaya	Halil Meftun Gürsoy	Yok	2.884.615.385
3	54 Sakarya	Sapanca	İsmail Uçar	Yok	192.307.692
	Toplam				11.009.615.000

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2002 yılı giderleri 165.352.008.701.-TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 32.740.114.437.- lirası temsil ve ağırlama gideri, 12.777.979.213.- lirası basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri, 17.826.532.639.- lirası haberleşme gideri, 28.428.087.620.- lirası taşıma ve vasıta gideri, 3.378.804.000.- lirası seyahat gideri, 5.410.000.000.- lirası kira gideri, 4.186.518.600.- lirası tamir bakım gideri, 19.732.574.492.- lirası ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 306.456.800.- lirası vergi-harç-noter-sigorta gideri, 2.957.530.000.- lirası basın ve yayın gideri, 31.091.382.700.- lirası sair yönetim gideri, 4.842.500.000.- lirası satın alınan propaganda malzeme gideri, 623.940.000.- lirası demirbaş gideri ve 1.049.588.200.- lirası özel maliyetlerden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2003 yılına devreden kasa mevcudu 6.591.582.386.- liradır.

Parti il örgütlerinin 2002 yılı kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2002 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 100.000.000.-liranın üzerinde taşınır mal ile taşınmaz mal ediniminin olmadığı anlaşılmaktadır.

IV- SONUÇ

Genç Parti 2002 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2002 yılı kesinhesabında gösterilen 14.312.605.284.410.- lira gelir, 12.109.735.570.794.- lira borç, 26.400.310.181.813.- lira gider, 11.746.963.391.- lira kasa ve banka mevcudu devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **24.025.052.341.886.-** lira **(24.025.052,34 YTL)** karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY YAZISI

Genç Parti'nin 2002 yılı kesinhesabının ilk incelemesi 28.9.2011 günü yapılmıştır.

Bir siyasî partinin malî denetiminin dokuz yıl bekletilerek yapılması, E:2005/16, K:2010/67; E:2002/16, K:2010/66; E:2001/25, K:2010/65; E:2003/30, K:2010/49; E:2002/12, K:2010/48 ve E:2001/12, K:2011/9 sayılı siyasî parti malî denetim dosyalarındaki karşıoylarımda açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine ve 36. maddesindeki adil yargılanma hakkına aykırıdır.

Dosyanın işlem den kaldırılması gerekir.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2005/14 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/22

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Parti'nin 2004 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İktüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A.Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımıyla 1.12.2005 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, *"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE"* karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2004 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Genç Parti 2004 yılı gelirleri toplamının 22.722.734,1 YTL, giderleri toplamının 24.621.299,59 YTL, borçlarının 2.587.911,27 YTL olduğu, 58.062,44 YTL'nin kasa ve banka mevcudu olarak 2005 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Parti'nin 2004 yılı birleşik kesinhesabının, Merkez Yönetim Kurulu'nun 30.5.2005 gün ve 3 sayılı kararı ile kabul edilerek onaylandığı görülmüştür.

Genç Parti 2004 yılı birleşik kesinhesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle partinin 2004 yılı birleşik kesinhesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 2004 yılı gelirleri 18.072.392,56 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 6.693.600.- YTL.si üye giriş ve yıllık aidatından, 11.213.199,61 YTL.si hazine yardımından, 5.145,21 YTL.si sair gelirlerden, 156.907,77 YTL.si repo gelirlerinden ve 3.539,97 YTL.si ise önceki yıl kasa ve banka mevcudundan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2004 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin 2004 yılı gelirleri 4.650.341,54 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 221.172,29 YTL.si üye giriş ve yıllık aidatından, 9.222.- YTL.si aday adaylığı aidatından, 230.- YTL.si faaliyet gelirlerinden, 42.779,05 YTL.si sair gelirlerden, 408.008,79 YTL.si bağış ve yardımlardan ve 10.013,59 YTL.si ise önceki yıl kasa mevcudundan oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2004 yılı kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Genç Parti Genel Merkezi'nin 2004 yılı giderleri 19.909.976,05 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 391.166,65 YTL.si personel gideri, 39.299,63 YTL.si temsil ve ağırlama gideri, 134.439,46 YTL.si basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri,

1.022.870,17 YTL.si haberleşme gideri, 166.316,04 YTL.si taşıma ve vasıta gideri, 694.024,44 YTL.si seyahat gideri, 826.324,20 YTL.si kira gideri, 60.637,54 YTL.si tamir bakım gideri, 131.838,96 YTL.si ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 29.935,47 YTL.si vergi-harç-noter-sigorta gideri, 54.758,72 YTL.si basın ve yayın gideri, 38.119,02 YTL.si sair yönetim gideri, 3.278.153,37.- YTL.si seçim ve propaganda gideri, 161.587,31 YTL.si taşra gideri, 3.958.915,82 YTL.si teşkilata yardım, 256.174,44 YTL.si kambiyo zararı, 140.- YTL.si olağandışı gider ve zarar ile 8.665.274,81 YTL.si önceki yıl giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 40.738,97 YTL.dir.

Genç Parti Genel Merkezi'nin 2004 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde Fatura "*satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır*" şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş bin liraya kadar olan (2004 yılı için 37.134.949.- lira) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde,

"Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelsiğiliği adına yapılır" ve aynı Kanun'un 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların*

E: 2005/14, K: 2011/22 (SPMD)

Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

25 Şubat 2011 tarih ve 27857 mükerrer sayılı Resm Gazete’de yayımlanan 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yayınlandığı tarih itibariyle yürürlüğe girdiğinden ve geçici maddelerde yargılanmamış siyasi parti hesaplarında değiştirilen hükümlerin uygulanacağına dair düzenleme de yapılmadığından dolayı bu tarihten önceki denetim ve yargılamada değişiklikten önceki hükümler uygulanacaktır.

1- Aşağıda belirtilen kişisel harcamalar Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Yevmiye tarih no	Faturayı düzenleyen	Fatura(Fiş) tarih no	İçerik	Tutar
3.8.2004/1355	Başkent Büfe	19.3.2004/000004	Tekel	16.800.000
“ “	Ersüm Büfe	14.3.2004/013841	Tekel	6.600.000
“ “	Migros	14.3.2004/013	Sigara	13.420.000
“ “	Migros	1.6.2004/279	Sigara	6.600.000
“ “	Migros	10.5.2004/85	Sigara	6.600.000
“ “	Migros	26.5.2004/167	Sigara ve sakız	7.800.000
“ “	Migros	19.3.2004/14	Sigara	6.600.000
25.10.2004/1578	Migros	13.10.2004/136	Sigara	9.900.000
“ “	Migros	12.10.2004/96	Sakız	6.000.000

Toplam 80.320.000.-

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Firma adı	Fiş tarih ve no	Tutar
1.1.2004/2	İlaç	Zuhal Ecz.	20.10.2003/000001	14.000.000
1.1.2004/2	İlaç	Güneyce Ecz.	23.10.2003/0001	14.000.000
16.3.2004/735	İlaç	Birgül Duman	16.3.2004/37	9.104.200
16.3.2004/735	İlaç	Esin Eczanesi	16.3.2004/5525	3.300.000
28.4.2005/955	İlaç	Hikmet Tunalı Eczanesi	5.2.2004/000003	12.500.000
3.8.2004/1355	İlaç	Özkaradeniz Eczanesi	16.3.2004/005904	1.650.000
" "	İlaç	Anı Eczanesi	16.3.2004/000031	2.500.000
" "	İlaç	Çevreyolu Eczanesi	21.4.2004/000010	15.400.000
31.8.2004/1432	İlaç	Sungurlar Eczanesi	28.8.2004/000005	7.900.000

Toplam 80.354.200.-

Parti yetkilileri, "Söz konusu harcamalar kişisel değil, siyasi faaliyetin icrasında oluşan siyasi harcamalardır. Siyasetin odağında insan vardır. Parti'ye gelen kişilere yapılan ikramlar, temsili giderler ve bazen gerektiğinde ilaçlar için harcama Parti bütçesinden karşılanmıştır. 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde, geçici ve sürekli çalıştırılan kişilere ödenen nakdi sağlık masraflarının gider olarak kayıt edilebileceği hüküm altına alınmıştır." şeklinde cevap vermişlerdir.

Söz konusu giderlerin siyasi faaliyetin icrası nedeniyle yapılan harcamalardan olmadığı, bu giderlerin kişisel olması nedeniyle parti amacına yönelik harcama olarak değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu nedenle **166,67 YTL.nin** Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

2- Aşağıdaki tabloda belirtilen ve kişiler adına veya isimsiz olarak düzenlenen otobüs ve uçak biletlerine ait seyahat giderleri parti bütçesinden karşılanmıştır.

Seyahat Giderlerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Tutarı
20.2.2004/363	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	36.000.000
26.2.2004/429	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	43.000.000
“ “	Ali Osman Tak	1 adet otobüs bileti	20.000.000
27.2.2004/443	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	25.000.000
5.3.2004/533	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	18.000.000
“ “	Gökçen	1 adet otobüs bileti	18.000.000
12.3.2004/633	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	50.000.000
“ “	Kemal Aksungur	1 adet otobüs bileti	44.000.000
16.3.2004/688	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	120.000.000
19.3.2004/723	Duran Şakoğlu	1 adet uçak bileti	89.000.000
19.3.2004/723	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	20.000.000
9.4.2004/896	Kemal Aksungur	2 adet otobüs bileti	30.000.000
28.4.2004/951	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	10.000.000
28.4.2004/954	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	82.000.000
“ “	İdris Balaban	1 adet otobüs bileti	20.000.000
“ “	Deniz Sezer	1 adet otobüs bileti	20.000.000
28.4.2004/956	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	25.000.000
18.5.2004/1033	Cengiz Üretmen	3 adet otobüs bileti	58.500.000
“ “	Cengiz Üretmen	2 adet uçak bileti	321.000.000
25.5.2004/1064	Alaattin Çelik	1 adet otobüs bileti	35.000.000
9.6.2004/1135	Cengiz Üretmen	2 adet otobüs bileti	79.000.000
22.7.2004/1316	İsimsiz	2 adet tren bileti	38.000.000
22.7.2004/1316	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	22.000.000
17.8.2004/1405	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	55.000.000
16.9.2004/1479	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	48.000.000
29.9.2004/1507	Muammer Bostan	2 adet otobüs bileti	24.000.000

“ “	İsimsiz	5 adet otobüs bileti	78.500.000
4.10.2004/1521	Duran Şakoğlu	2 adet uçak bileti	218.000.000
“ “	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	16.000.000
6.10.2004/1530	Muammer Bostan	1 adet otobüs bileti	17.500.000
“ “	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	59.000.000
6.10.2004/1531	İsimsiz	6 adet otobüs bileti	81.000.000
19.10.2004/1566	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	42.000.000
25.10.2004/1577	Duran Şakoğlu	2 adet uçak bileti	218.000.000
1.11.2004/1596	Şahin Dost	1 adet otobüs bileti	44.000.000
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	24.000.000
12.11.2004/	Ersan Başalan	1 adet tren bileti	28.250.000
30.11.2004/1672	Duran Şakoğlu	2 adet uçak bileti	198.000.000
“ “	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	31.000.000
1.12.2004/1684	Şahin Dost	3 adet otobüs bileti	129.000.000
8.12.2004/1704	İsimsiz	4 adet otobüs bileti	46.000.000
15.12.2004/1727	Şahin Dost	1 adet otobüs bileti	43.000.000
30.12.2004/1775	İsimsiz	6 adet otobüs bileti	69.000.000

Toplam 2.692.750.000.-

Parti yetkilileri, “Partimizin “Siyasi Faaliyetleri” doğrultusunda parti yöneticilerimizin seyahatlerini kanıtlayan otobüs bileti vergi usul kanununa uygun belgedir. Uçak ve otobüs seyahati sırasında seyahat eden yolcu adına belge düzenlenmektedir. Bu kişiler Parti yöneticisi olup, siyasi faaliyet çerçevesinde seyahat etmiş olduklarından bu kişilerin seyahat giderleri Parti bütçesinden karşılanmıştır. İsimsiz seyahatlerde ise özellikle küçük yerleşim yerlerinde bilete isim yazılma uygulaması bulunmamaktadır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Kimi otobüs biletlerinde isim olmamakla birlikte kimi otobüs biletlerinde isim bulunmaktadır. Seyahat giderlerine ilişkin yapılan görevlendirme olurları sunulmamış, genel ifadeler kullanılarak cevap verilmiştir. Seyahat harcamalarının parti adına yapıldığına ilişkin bilgi

E: 2005/14, K: 2011/22 (SPMD)

ve belge bulunmadığından dolayı parti adına yapılmayan **2.692,75** YTL seyahat giderleri parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

3- Vergi Usul Kanunu'nda belirtilen belgeler olmadan tutanak karşılığı, fatura aslı yerine fotokopi veya suretine dayanılarak ödeme yapılmıştır.

Tutanak Karşılığı Yapılan Ödemelere Ait Liste

Yevmiye tarih ve nosu	Belge Türü	İçerik	Tutar
8.2.2004/184	Genç Parti amblemlili A4 kağıdına yazılmış tutanak	57 AH 322 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	750.000.000
10.2.2004/215	A4 kağıdına yazılmış kontrat	15 T 0033 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	280.000.000
27.2.2004/770	Yarım kağıda yazılmış yazı	Kelkit-Erzincan arası taksi ücreti	50.000.000
14.3.2004/648	Yarım kağıda yazılmış yazı	Nevşehir Genç Parti binası temizlik ve bakım işi için	100.000.000
26.3.2004/804	A4 kağıdına yazılmış protokol	48 M 8349 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	300.000.000
31.3.2004/849	A4 kağıdına yazılmış protokol	Peugeot marka minibüsün kira bedeli olarak ödenen	650.000.000
10.4.2004/902	A4 kağıdına yazılmış kontrat	Servet Edip'e ait 13 AR 967 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	1.000.000.0000
" "	A4 kağıdına yazılmış kontrat	Yunus Ertosun'a ait 34 ZH 3036 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	1.000.000.0000
" "	A4 kağıdına yazılmış kontrat	Sabahattin Gergin'e ait 06 BJ 940 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	1.250.000.0000
9.6.2004/1134	A4 kağıdına yazılmış sözleşme	İlknur Yıldırım'a ait 54 EV 580 plakalı aracın kira bedeli olarak ödenen	370.000.000

Toplam 5.750.000.000.-

Fatura Fotokopisi ile Yapılan Giderlere Ait Tablo

Yevmiye Tarih ve No	Kimden alındığı	Belge türü	Tutar
11.02.2004/233	Gerçek Gazetecilik Afyon	1 adet firma tasdikli fotokopi fatura	145.600.000
19.02.2004/337	Baysan Bayrak Ltd.Şti.	1 adet faks fatura	354.000.000
27.2.2004/436	Hotel Asya	1 adet suret fatura	61.500.000
11.03.2004/616	Baysan Bayrak Ltd.Şti.	1 adet faks fatura	590.000.000
15.3.2004/669	Orkun Hava Taşımacılık	1 adet fotokopi fatura- 15.3.2004/050412 nolu fatura	5.977.820.233
15.3.2004/670	Baysan Bayrak Ltd.Şti.	1 adet faks fatura	4.041.500.000
16.3.2004/686	Orkun Hava Taşımacılık	1 adet fotokopi fatura- 4.3.2004/050411 nolu fatura	2.934.598.050
16.3.2004/687	Orkun Hava Taşımacılık	1 adet fotokopi fatura- 16.3.2004/050413 nolu	4.680.274.857
17.3.2004/699	Dekart Tanıtım ve Organizasyon	1 adet firma tasdikli fotokopi fatura 17. 3. 2004 /547042 nolu fatura	7.752.600.000
17.3.2004/700	Baysan Bayrak Ltd.Şti.	1 adet faks fatura	885.000.000
18.3.2004/720	Dekart Tanıtım ve Organizasyon	1 adet firma tasdikli fotokopi fatura 18.3.2004/547045 nolu fatura	5.015.000.000
22.3.2004/762	Baysan Bayrak Ltd.Şti.	1 adet faks fatura	501.500.000
26.3.2004/807	Tam Bilgisayar	1 adet fotokopi fatura- 26.3.2004/180696 nolu fatura	70.800.000
27.03.2004/814	Atlantis Otel İZMİR	1 adet firma tasdikli fotokopi fatura	1.340.000.000

E: 2005/14, K: 2011/22 (SPMD)

31.3.2004/852	Bayrak Ajans Ltd.Şti.	1 adet firma tasdikli fotokopi fatura	1.951.720.000
4.5.2004/987	Sima Seyahat	1 adet firma tasdikli fotokopi yolcu taşıma bileti	25.000.000
12.8.2004/1388	Aras Nakliyat	1 adet fotokopi fatura	600.000.000
9.11.2004/1616	Superonline	1 adet fotokopi fatura	431.444.592

Toplam 37.358.357.732.-

Fatura Olmadan Yapılan Ödemelere Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Belge türü	Tutar
30.1.2004/134	Eskişehir merkez ilçe Başkanlığına ait 3 adet telefon	Tahsilat makbuzu	157.300.000
04.02.2004/149	Adana İl Başkanlığının 3 adet telefonu Telefonlar: 322 453 02 74...217.000.000 105 013 11 42...7.000.000 322 453 03 75....212.700.000	Tahsilat makbuzu	436.700.000
20.2.2004/368	Konya İl Başkanlığı Elektrik gideri	Tahsilat makbuzu	93.000.000
22.02.2004/375	Gülşehir İlçe Başkanlığının 7 adet telefonu	Tahsilat makbuzu	53.800.000
28.2.2004/449	Eskişehir İl Başkanlığının 3 adet telefonu	Tahsilat makbuzu	203.000.000
6.3.2004/548	Mersin İl Başkanlığına ait 2 adet telefon	Tahsilat makbuzu	53.600.000
28.10.2004/1588	İzmir İl Başkanlığına ait 2 adet telefon 0.232 446 74 40, 0.232.446 84 84	Tahsilat makbuzu	293.500.000

Toplam 1.290.900.000.-

Parti yetkilileri, “Siyasi faaliyet çerçevesinde amaca ulaşmak için yürütülen faaliyetler yapılırken, vergi mükellefiyeti tesis edilmemiş kişilerden de küçük çapta da olsa hizmet alınması doğaldır. Bu siyasi hizmetin bir tutanakla tespiti ve buna bağlı olarak ödemenin gerçekleştirilmiş olması faaliyetin gerçekliği ortaya koymaktadır. Bu durum, 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde belirlenen “Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler.” hükmüne de uygundur.

Fatura asılları ulaşmadığı ya da kayıp olduğu için, tasdikli fatura suretleri uyarınca muamele yapılması doğaldır.

Türk Telekom A.Ş. telefon hatlarının ilk tahsisi sırasında fatura vermemektedir. Bu ödemeler ilk tahsisler için yapılan ödemelerdir.” şeklinde cevap vermişlerdir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesinde beş milyon (2004 yılı için 37.134.- YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle fatura olmaksızın tutanak, protokol, sözleşme, faks fatura veya fatura fotokopisine dayanılarak kaydedilen giderin, Kanun’un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

Vergi Usul Kanunu’na uygun olarak düzenlenmiş fatura, serbest meslek makbuzu, gider pusulası gibi kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan 44.399,25 YTL tutarındaki giderin Kanun’un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

4- Telsim telefonlarına ait fatura asılları olmaksızın fotokopi faturaya istinaden ödeme yapılmıştır.

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Tutar
21.01.2004/53	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	7.670.500.000
31.01.2004/145	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	1.686.200.000
6.3.2004/549	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	80.296.200.000
6.3.2004/550	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	89.871.600.000
21.3.2004/745	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	71.483.000.000
30.4.2004/981	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	21.727.300.000
6.5.2004/999	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	486.900.000
31.7.2004/1346	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	738.400.000
6.8.2004/1377	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	86.900.000
6.9.2004/1451	Fotokopi faturalara göre ödeme yapılmıştır. Fatura asılları yok.	75.000.000

Toplam (202.639.000.000.lira) 202.639.-YTL.-

Parti yetkilileri, "Özellikle taşra teşkilatlarının kadroları ilk defa siyasetle tanıştıklarından özellikle de ilçe teşkilatlarında çalışan yöneticilerin kanun ve muhasebe işleyişini iyi bilmemelerinden dolayı bu sorunla karşılaşmıştır. Kurumlardan gerekli fatura ve belgelerin ilçe teşkilatlarına geç ulaşması, bu belgelerin ilçe teşkilatlarından genel merkeze gönderilmesi sürecindeki gecikmeler, ilçe teşkilatlarında görev yapan yöneticilerin bazı belgeler ile ilgili hiçbir işlem yapmamış olması sonucunda genel merkeze yönelik icra takiplerinin yapılması üzerine, sorunları daha da fazla büyütmeden bitirmek adına icra takip dosyaları faizleri ile birlikte ödenmiştir. Bu ödemelerin yapılmaması durumunda zararın daha da çok büyümesi riski bulunmaktadır. Bu durum, 6111 sayılı Kanun ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde yer alan "Siyasi partiler, mal ve hizmet alım

sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler.” hükmüne de uygundur.

2004 Klasöründe Ek.2’de mevcuttur. Ayrıca tahsisli olmayan telefonlar gibi gözüken telefonlar idari emirle kullanıma kapatılıp, kısa bir süre sonra tekrar idari emirle kullanıma açılan telefonlardır. Ayrıca fatura asılları ulaşmadığı zaman suretleri temin edilmiştir.” şeklinde cevap vermişlerdir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesinde beş milyon (2004 yılı için 37.134.- YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle fatura olmaksızın fatura fotokopisine dayanılarak yapılan **202.639.- YTL** giderin, Kanun’un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

5- Gecikme bedeli ve zammı ile cezalar parti bütçesinden karşılanmıştır.

Gecikme ve Faiz Bedellerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Faiz veya gecikme tutarı
12.01.2004/28	Telefon gecikme bedeli	117.300.000
26.01.2004/69	Elektrik gecikme bedeli	1.667.198
13.2.2004/248	8 adet aracın MTV vergi gecikme zammı	66.650.000
16.2.2004/270	1 adet aracın MTV vergi gecikme zammı	10.650.000
20.2.2004/342	Telefon gecikme bedeli	13.152.000
26.2.2004/421	İnternet hattı gecikme bedeli	78.067.000
16.2.2004/278	Tekirdağ ili elektrik gecikme cezası	177.340.000
23.03.2004/764	Telefon gecikme bedelleri	64.930.000
20.04.2004/922	Telefon gecikme bedeli	13.078.000
18.05.2004/1031	Telefon gecikme bedeli	11.501.000
13.09.2004/1461	Turkcell telefon gecikme bedelleri	49.764.000
14.9.2004/1469	ÇTV cezası ve gecikme zammı	13.320.000
8.10.2004/1536	Turkcell telefon gecikme bedelleri	40.188.000
14.12.2004/1721	İnternet gecikme bedeli	8.855.617

Toplam (666.462.815.-lira) 666,46.-YTL

Parti yetkilileri, “Gecikme bedeli faturaların irademiz dışında ödeme gününden sonra gelmesinden kaynaklanmıştır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Siyasi partinin veya Hazine’nin zarara uğrayıp uğramadığı konusunda bir denetim yapılmadığı gibi, parti bütçesi ile hazine arasında doğrudan bir ilişki de bulunmamaktadır. Kanuna aykırı gelir ve giderlerin Hazine’ye gelir kaydedilmesi Hazine’nin zararını tazmin amacıyla değil ortaya çıkan hukuka aykırılığa bir yaptırım olması amacıyla düzenlenmiştir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan **666,46** YTL gecikme zammı ve bedelinden parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

6- Show organizasyonun 1.003.000.000.-TL tutarındaki 25.2.2004/017742 nolu fotokopi faturası 25.2.2004/420 yevmiye ile, aslı 3.3.2004/493 yevmiye ile gider yazılmıştır. Yine Show organizasyonun 10.738.000.000.-TL tutarındaki 8.3.2004/017743 nolu fotokopi faturası 8.3.2004/576 nolu yevmiye ile, aslı 9.3.2004/580 yevmiye ile gider yazılmıştır.

Parti yetkilileri, “Show organizasyonun 017742 ve 017743 numaralı faturalarının gider kısmına sehven mükerrer yazılmış olduğu anlaşılmaktadır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Mükerrer gider yazılan **11.741.-** YTL’nin Hazine’ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

7- Kişi adına kayıtlı telefonlara alınan kontör bedelleri Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Kontör Ödemeleri

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Fatura tarih ve no	Tutar
9.4.2004/896	Kontör alımları	15.3.2004/000055	23.000.000
" "	" "	17.3.2004/000002	43.000.000
" "	" "	20.3.2004/0018	43.000.000
" "	" "	23.3.2004/0002	43.000.000
" "	" "	25.3.2004/0001	23.000.000
" "	" "	27.3.2004/000017	23.500.000
14.4.2004/909	" "	11.4.2004/0007	20.000.000
" "	" "	11.4.2004/0004	20.000.000
25.5.2004/1064	" "	19.5.2004/0001	23.000.000

Toplam (261.500.000.lira) 261,5.-YTL

Parti yetkilileri, *"Kontör bedelleri, siyasi faaliyet çerçevesinde seçim organizasyon ekibinde görev yapanlara alınan kontörler için ödenmiştir."* şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkilileri kimlere alındığına dair isim belirtmedikleri gibi, bu kontörlerin parti faaliyetleri için kullanıldığına dair kanıtlayıcı bilgi ve belge de sunmamışlardır. Bu nedenle Parti adına yapılmış bir gider olarak kabul edilmemiştir.

8- Aşağıdaki tabloda gösterilen icra ödemelerinden kaynaklanan **7.187,14 YTL** faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden karşılanmıştır.

İcra Ödemelerine Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	Borcun kaynağı	Açıklama	Anapara	Faiz ve Diğer Masraflar	Toplam Tutar
7.1.2004/16	Elektrik	Bartın abone borcu	334.213.000	191.787.000	526.000.000
12.1.2004/28	Telefon		135.700.000	117.300.000	253.000.000
5.2.2004/161	Kira	Zonguldak Devrek İcra Müdürlüğü	900.000.000	253.846.154	1.153.846.154
" "	0.258. 751 33 94 nolu telefon	2003/261 nolu icra dosyası	473.200.000	595.300.000	1.068.500.000
" "	0.258. 713 70 04 nolu telefon	2003/1587 nolu icra dosyası	50.907.600	164.942.400	215.850.000
" "	0.258. 613 09 02 nolu telefon	Dosya no: 38845	111.700.000	117.300.000	229.000.000
" "	0.258. 851 25 35 nolu telefon	Dosya no: 38356	122.200.000	149.000.000	271.200.000
" "	0.258. 811 12 21 nolu telefon	Dosya no: 39189	106 400.000	98.300.000	204.700.000
" "	0.258. 481 20 34 nolu telefon	2003/58 nolu icra dosyası	124.100.000	194.000.000	318.000.000
" "	0.258. 571 59 50 nolu telefon	Dosya no: 38284	95.200.000	105.800.000	201.000.000
" "	0.258. 831 50 34 nolu telefon	Dosya no: 39252	85.134.800	78.965.200	164.100.000
" "	0.258. 415 20 14 nolu telefon	2003/669 nolu icra dosyası	260.700.000	400.800.000	661.500.000
" "	0.258. 671 27 32 nolu telefon	2003/166 nolu icra dosyası	127.100.000	191.200.000	318.300.000
6.2.2004/179	0.416. 216 84 98 nolu telefon	2003/2511 nolu icra dosyası	421.700.000	715.275.000	945.775.000
19.2.2004/336	Telekom		101.474.000	143.526.000	245.000.000
1.3.2004/474	Çarşı Telekom Müdürlüğü		1.137.348.200	705.650.800	1.843.000.000
2.3.2004/492		Serik İcra Müdürlüğü 2003/4391 nolu icra dosyası	764.500.000	569.500.000	1.334.000.000

14.3.2004/648	Nevşehir Telekom		108.800.000	103.700.000	212.500.000
22.3.2004/761	Telekom	Uluborlu 531 27 70 nolu telefon		257.369.000	257.369.000
“ “	Telekom	Aksu 341 28 38 nolu telefon		130.582.000	130.582.000
28.4.2004/950		Mustafa Kemal Paşa İcra Müdürlüğü 2003/3806 nolu dosya kira gideri	800.000.000.	1.100.000.000	1.900.000.000
24.8.2004/1421		Karamürsel İcra Müdürlüğü 2003/3806 nolu dosya kira gideri	1.440.000.000	397.000.000	1.836.000.000
3.9.2004/1447		Karamürsel İcra Müdürlüğü 2004/774 nolu dosya kira gideri	1.440.000.000	406.000.000	1.846.000.000
Toplam				7.187.143.554	

Parti yetkilileri “6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde “Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödediklerini miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler” hükmü faiz ve diğer masrafların gider olarak kaydedilmesini mümkün kılmaktadır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Aksi halde bu tedbirlerin alınmaması sonucu oluşacak faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden ödenecektir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmaması sonucu oluşan faiz ve diğer masraflar toplamı **7.187,14 YTL**.den parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

9- Kiralarda kanıtlayıcı belgeler olmadan ödeme yapılmıştır.

Kira sözleşmelerinin yazılı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat açısından yazılı olmaları gerekir. Yani Yasal düzenlemeye göre kira sözleşmesinin yazılı olma zorunluluğu bulunmamasına karşın, gerek kiracının ve gerekse kiraya verenin haklarını doğması muhtemel bir uyuşmazlıkta koruyabilmek için yazılı olması gerekmektedir. Vergilendirme yönünden ise kişiler üçüncü kişilerle olan vergisel ilişkilerini kanıtlamak zorunda olduklarından, bu sözleşmelerin de Vergi Usul Yasası'nın 227. maddesi uyarınca ispat edici belge olarak yazılı düzenlenmiş bulunması gerekmektedir. Kira ödemelerinde kira sözleşmesi ile paranın ödendiği veya alındığını gösteren belgeler kanıtlayıcı belgedir.

Kira sözleşmesi ve paranın ödendiğini gösteren kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan **8.461,53 YTL** gider olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Kiralayanın adı	Kira sözleşmesi	Belge türü	Açıklama	Brüt tutar
31.1.2004/144	Adil Mutlu	Yok	Yok	Misafirhane	2.307.692.308
" "	Yusuf Işık	Yok	Yok	Tokat	769.230.769
" "	İsmet Konaç	Yok	Yok	Batman	871.794.872
" "	Şabettin Işık	Yok	Yok	Batman Merkez	256.410.256
" "	Hikmet Duruş	Yok	Yok	Batman Hasankeyf	410.256.410
" "	Mehmet Aydın	Yok	Yok	Bartın	3.846.153.846
Toplam					8.461.538.461

10- Depar Danışmanlık Proje Araştırma Reklamcılık San.Tic.A.Ş. (Beşiktaş V.D. 292 045 3543, MaslakV.D. 292 045 3543) ile Genç Parti arasında imzalanan sözleşmenin ve söz konusu şirketin yaptığı hizmetler karşılığında Partiye verdiği dokümanların (cd, materyal vb.) gönderilmesi, alınan hizmetin içeriğine ilişkin açıklayıcı bilginin verilmesi istenmiştir.

**Depar Danışmanlık Proje Araştırma Reklamcılık San.Tic.A.Ş.
Tarafından Genç Partiye Düzenlenen Fatura Dökümü
(Beşiktaş V.D. 292 045 3543, Maslak V.D. 292 045 3543)**

Yevmiye tarih ve no	Fatura tarih ve no	İçerik	Tutar
28.2.2010/445	28.2.2010/37	Yerel Medya Hizmeti	3.152.075.000
1.3.2004/468	1.3.2004/43	Yerel Medya Hizmeti	138.758.166.667
" "	1.3.2004/44	Yerel Medya Hizmeti	424.800.000
" "	1.3.2004/45	Yerel Medya Hizmeti	600.000.000
8.3.2004/568	8.3.2004/62	Yerel Medya Hizmeti	309.750.000
" "	8.3.2004/63	Yerel Medya Hizmeti	132.750.000
" "	8.3.2004/64	Yerel Medya Hizmeti	955.800.000
" "	8.3.2004/60	Yerel Medya Hizmeti	1.510.400.000
" "	8.3.2004/59	Yerel Medya Hizmeti	531.000.000
" "	8.3.2004/58	Yerel Medya Hizmeti	531.000.000
" "	8.3.2004/57	Yerel Medya Hizmeti	354.000.000
" "	8.3.2004/56	Yerel Medya Hizmeti	2.655.000.000
" "	8.3.2004/61	Yerel Medya Hizmeti	1.150.500.000
" "	8.3.2004/55	Yerel Medya Hizmeti	149.334.900.000
15.3.2004/660	15.3.2004/77	Yerel Medya Hizmeti	151.279.933.333
" "	15.3.2004/75	Yerel Medya Hizmeti	243.375.000
" "	15.3.2004/76	Yerel Medya Hizmeti	566.400.000
" "	15.3.2004/74	Yerel Medya Hizmeti	1.510.400.000
26.3.2004/800	26.3.2004/82	Yerel Medya Hizmeti	58.830.238.000

Toplam 512.830.488.000.-

Parti yetkilileri, "Depar Danışmanlık Proje Araştırma Reklamcılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., Genç Parti adına radyolarda yayınlanacak reklamların organizasyonunu sağlamıştır. Radyolarda yayınlanan reklamlarının sesli kayıtları Depar tarafından hazırlanmış ve yine Depar tarafından radyolara gönderilmiştir. Yayınlanan radyo reklamları, illerde bulunan genç parti teşkilatı tarafından teyit edilmiş olup, yayımlandığı Parti tarafından teyit edilmiştir.

Depar tarafından yapılan kayıtların bir örneği şu an itibariyle Parti'de bulunmamaktadır. Zira, bunların pek çoğu anında tüketilen malzemelerdir. Kaydı yapılan görüntüler ile reklam yayınlarının 2004 yılından bugüne kadar geçen süre içinde bulunması da mümkün olmamıştır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Genç Parti ile şirket arasında ki sözleşme ile söz konusu şirketin yaptığı hizmetler karşılığında Partiye verdiği dokümanlar (cd, materyal vb.) ile yaptığı hizmetlerin ne olduğunu belirten belgelerin gönderilmesinin istenmesinde ki amaç, gerçekte böyle bir hizmetin alınıp alınmadığı, alınan hizmetin partinin siyasi faaliyetler kapsamında olup olmadığı ile alınan hizmet için ödenen ücretin nasıl belirlendiğini tespit etmek içindir. Savunmada “*Depar Danışmanlık Proje Araştırma Reklamcılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., Genç Parti adına radyolarda yayınlanacak reklamların organizasyonunu sağlamıştır. Radyolarda yayınlanan reklamlarının sesli kayıtları Depar tarafından hazırlanmış ve yine Depar tarafından radyolara gönderilmiştir. Yayınlanan radyo reklamları, illerde bulunan genç parti teşkilatı tarafından teyit edilmiş olup, yayınlandığı Parti tarafından teyit edilmiştir. Depar tarafından yapılan kayıtların bir örneği şu an itibariyle Parti'de bulunmamaktadır. Zira, bunların pek çoğu anında tüketilen malzemelerdir. Kaydı yapılan görüntüler ile reklam yayınlarının 2004 yılından bugüne kadar geçen süre içinde bulunması da mümkün olmamıştır.”* denilmesine karşın bunları kanıtlayan hiçbir bilgi ve belge sunulmamıştır.

Depar tarafından yapılan organizasyon sonucunda yayın yapan radyoların Depara kestiği faturalarının olması gerekir. Deparın hizmet aldığı kişi veya firmaların düzenleyip Depar şirketine vermiş olduğu kanıtlayıcı belgeler sunulmamıştır. Parti ile firma arasında imzalanmış olması gereken sözleşme de ibraz edilmemiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesinin (B) bendine göre, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Gerçek mahiyeti saptayabilmek için faturanın düzenlenmiş olması yeterli değildir. Bu bağlamda Parti ile Depar arasında ki hizmet ilişkisinin varlığını kanıtlayacak hukuki durumu yansıtan ve yeterli kanaat oluşmasına yarayacak verilerin sunulması gerekir.

Alındığı ifade edilen hizmet işinde sözleşmenin olmadığının söylenmesi hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, istenen belgelerin verilmemesi sonucunda alındığı iddia edilen hizmetin

Parti'nin siyasi faaliyetleri kapsamında olup olmadığı da anlaşılamamıştır. Bu nedenle **512.830,48** YTL'nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

11- Karabük Türk Telekoma ait telefon borçlarının ödenmesi sırasında **893,7** YTL faiz ve diğer masraflar 9.2.2004 tarih ve 202 yevmiye ile parti bütçesinden ödenmiştir.

Kasa tahsil fişi tarih ve no	Açıklama	Faiz ve buna bağlı giderler	Ana para	Toplam
9.2.2004/0000510	Karabük Türk Telekom	202.250.000	136.600.000	338.850.000
9.2.2004/0000511	" "	199.550.000	121.900.000	321.450.000
9.2.2004/0000513	" "	279.700.000	245.300.000	525.000.000
9.2.2004/0000516	" "	205.215.000	346.800.000	552.015.000
9.2.2004/0000517	" "	6.985.000	51.100.000	58.085.000
Toplam		893.700.000	901.700.000	1.795.400.000

Parti yetkilileri, "Karabük teşkilatında yaşanan yönetsel sıkıntı nedeniyle zamanında tebligatlar alınamamış zararın büyümemesi açısından ödemeler yapılmıştır." şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Aksi halde bu tedbirlerin alınmaması sonucu oluşacak faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden ödenecektir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmaması sonucu oluşan faiz ve diğer masraflardan parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

12- 31.12.2004 tarih ve 1785 numaralı yevmiyede kayıt şu şekilde yapılmıştır.

İş Avansları	111.471.344
(11 kişi)	
Satıcılar	945.766
(6 Firma)	
Kasa	112.417.110

Yevmiye ekinde para makbuzları olmasına karşın hiç birinde paranın ödendiği kişilerin imzası bulunmamaktadır. Dolayısıyla kişi veya firmaların paraları alıp almadığının anlaşılabilmesi için ya imzalı para makbuzu veya banka dekontunun olması gerekir.

Ödeme yapılan kişi veya firmaların paraları aldıklarını kanıtlayıcı imzalı para makbuzları veya banka dekontlarının gönderilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri, *“Küçük cari hesabın kapatıldığı tediye makbuzlarının 2. suretlerinde imzaların çıkmadığı anlaşılmaktadır.”* şeklinde cevap vermişlerdir.

Belgelerdeki tediye makbuzları suret değil asıldır.

İstenen imzalı para makbuzu veya banka dekontu ile para makbuzunun imzalı fotokopisi gönderilmediğinden **112,41** YTL'nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2004 yılı giderleri 4.711.323,54 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 18.514,63.- YTL.si personel gideri, 445.255,83 YTL.si temsil ve ağırlama gideri, 328.429,14 YTL.si basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri, 184.415,92 YTL.si haberleşme gideri, 1.418.337,45 YTL.si taşıma ve vasıta gideri, 44.734,76 YTL.si seyahat gideri, 647.921,43 YTL.si kira gideri, 64.722,94 YTL.si tamir bakım gideri, 140.386,41 YTL.si ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 25.880,68.- YTL.si vergi-harç-noter-sigorta gideri, 353.314,30 YTL.si basın ve yayın gideri, 169.053,88 YTL.si sair yönetim gideri, 739.133,69 YTL.si seçim ve propaganda gideri, 1.500.- YTL.si teşkilata yardım, 37.865,09YTL.si demirbaş alımı, 16.650.-YTL.si

taşıt alımı, 7.217,02 YTL.si özel maliyet ile 67.990,37 YTL.si önceki yıl giderlerinden oluşmaktadır.

Parti İl örgütlerinin 2005 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 17.323,47 YTL.dir.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2004 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, 37.865,09 YTL tutarındaki taşınır mal (demirbaş) ediniminin kanuna uygun olduğu ve taşınmaz mal ediniminin olmadığı anlaşılmaktadır.

IV- SONUÇ

Genç Parti 2004 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

1- Parti'nin 2004 yılı kesinhesabında gösterilen 22.722.734,1 YTL gelir, 24.621.299,59 YTL gider, 2.587.911,27 YTL borç ile 58.062,44 YTL kasa ve banka devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **792.051,89 YTL** karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

E: 2005/14, K: 2011/22 (SPMD)

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2006/16 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/23

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Parti'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Genç Parti'nin 2005 yılı kesinhesabının ilk incelemesi sonucunda,

“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE” karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2005 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Genç Parti 2005 yılı gelirleri toplamının 7.285.503,05 YTL, giderleri toplamının 5.357.464,96 YTL, borçlarının 2.423.702,62 YTL olduğu, 4.254.315,06 YTL'nin kasa ve banka mevcudu olarak 2006 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Parti'nin 2006 yılı birleşik kesinhesabının, Merkez Yönetim Kurulu 12.6.2006 gün ve 3 sayılı kararı ile kabul edilerek onaylandığı görülmüştür.

Genç Parti 2005 yılı birleşik kesinhesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle

partinin 2005 yılı birleşik kesinhesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılı gelirleri 6.814.929,56 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 6.709.400.- YTL. si Devletçe yapılan yardım, 1.563,53 YTL.si faiz geliri, 272,11 YTL.si sair gelir, 103.693,92 YTL.si dava harcı tahsilatından oluşmaktadır. Önceki yıldan devreden kasa ve banka mevcudu 40.738,97 YTL.dir.

Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılı mevcut belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin 2005 yılı gelirleri 412.511,05 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.200.- YTL.si üye giriş ve yıllık aidatı, 22.401,33 YTL.si sair gelirler, 1.650.-YTL.si faaliyet gelirleri, 141.778,72 YTL.si bağış ve yardımlar, 245.481.- YTL.si genel merkez yardımından oluşmaktadır. Önceki yıldan devreden kasa ve banka mevcudu 17.323,47 YTL.dir.

Parti il örgütlerinin 2005 yılı kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılı giderleri 2.319.802,39 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 264.519,03 YTL.si personel gideri, 81.127,15 YTL.si temsil ve ağırlama gideri, 6.364,53 YTL.si basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri, 85.685,38 YTL.si haberleşme gideri, 285.358,41 YTL.si taşıma ve vasıta gideri, 95.572,63 YTL.si seyahat gideri, 180.897,07 YTL.si kira gideri,

5.119,69 YTL.si tamir bakım gideri, 38.672,55 YTL.si ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 26.092,22 YTL.si vergi-harç-noter-sigorta gideri, 1.888.- YTL.si lirası basın ve yayın gideri, 136.982,33 YTL.si sair yönetim gideri, 183.931,13 YTL.si seçim ve propaganda gideri, 232.935,56 YTL.si taşra gideri, 245.481.- YTL.si teşkilata yardım, 311.844,04 YTL.si kambiyo zararları, 137.331,67 YTL.si olağandışı gider ve zararlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 4.238.401,3 YTL.dir.

Genç Parti Genel Merkezi'nin 2005 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde "*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır*" şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş bin liraya kadar olan (2005 yılı için 41,29 YTL) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde,

"Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Kanun'un 75. maddesinde, "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir*" ve 76. maddesinde de, "*Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca*

parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

25 Şubat 2011 tarih ve 27857 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yayınlandığı tarih itibariyle yürürlüğe girdiğinden ve geçici maddelerde yargılanmamış siyasi parti hesaplarında değiştirilen hükümlerin uygulanacağına dair düzenleme de yapılmadığından dolayı bu tarihten önceki denetim ve yargılamada değişiklikten önceki hükümler uygulanacaktır.

1- Aşağıdaki kişisel harcamalar Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Yevmiye tarih no	Faturayı düzenleyen	Fatura(Fiş) tarih no	İçerik	Tutar
8.1.2005/21	Carrefour	6.1.2005/0064	Colgate diş macunu	7,3
“ “	Gima	7.1.2005/126	Tekel	26,40
25.1.2005/70	Bahçeşehir Gıda ve Otel	20.1.2005/000022	İçki	65
5.2.2004/14	TBMM Eğitim ve sosyal Tes.	26.1.2005/000007	İçki	85,5
9.2.2005/36	Karyıldız Gıda	23.1.2005/000008	Tekel	54
28.2.2005/206	Yağmurlar Büfe	2.2.2005/000004	Tekel	7
“ “	Atacan Türk	2.2.2005/000002	Tekel	52,5
22.3.2005/330	İbrahim Fuat Eczanesi	21.3.2005/000058	İtriyyat	80
24.5.2005/544	Gima	4.5.2005/51	Prima İkiz Maxi Plus	17,75
24.5.2005/544	Gima	2.5.2005/36	Prima İkiz Maxi Plus	17,75
30.5.2005/565	Acarlar	29.5.2005/0209	Sigara ve sakız	23,05
30.5.2005/570	Kiler	15.5.2005/0243	Ariel otomat	9,19

2.6.2005/595	Gürtaş Gıda	2.6.2005/0017	Tekel	7,65
3.6.2005/598	Veziroğlu	3 adet fiş	İçki	85
29.6.2005/676	Gima	26.6.2005/65	Ariel otomat	8,9
30.6.2005/693	Yağmurlar Gıda	6.6.2005/000011	Tekel	4,5
30.6.2005/701	Özen Gıda	24.6.2005/000355	Uni wipes Bebe	17,5
30.6.2005/703	Tansaş	17.6.2005/104	Sigara ve çakmak	12,7
30.6.2005/706	Kiler	13.6.2005/00070	Prima çocuk bezi ve ıslak havlu	37,1
30.6.2005/707	Asena Eczanesi	2.6.2005/000067	Mama	48
30.6.2005/708	Dinçmar	17.6.2005/000318	Sigara, Traş köpüğü ve jole	34,15
19.7.2005/743	Ay-Sir	18.7.2005/0063	Sigara	3,5
25.7.2005/753	Migros	18.7.2005/178	Sigara	3,5
30.7.2005/771	Çubuklu Eczanesi	29.7.2005/000050	İtiryat	16
28.8.2005/825	Gima	26.8.2005/26	Prima çocuk bezi ve ıslak havlu	33,89
“ “	Gima	28.8.2005/31	Diş macunu	9,62
31.10.2005/974	Öğütler	7.10.2005/000045	Sigara	3,9
31.12.2005/1117	Gima	13.12.2005/95	Sigara	41
31.12.2005/1129	İbrahim Fuat Eczanesi	22.12.2005/000058	İtiryat	10,75
31.12.2005/1134	Fusun Eczanesi	28.12.2005/0041	İtiryat	62
31.12.2005/1139	Kavacık Eczanesi	24.12.2005/0044	İtiryat	7
31.12.2005/1137	Gima	2.12.2005/112	Prima çocuk bezi	27,75
“ “	Dinçmar	1.12.2005/000054	Prima çocuk bezi ve ıslak havlu	40,15
31.12.2005/1139	Dinçmar	26.12.2005/000287	Prima ıslak havlu	11,5

Toplam 971,5.-YTL

İlaç Ödemeleri

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Firma adı	Fiş tarih ve no	Tutar
3.1.2005/1	İlaç	Armağan Eczanesi	1.1.2005/0157	22,65
5.1.2005/10	" "	Asena Eczanesi	5.1.2005/000028	49
5.1.2005/14	" "	Metropol Eczanesi	1.11.2004/000071	16
6.1.2005/15	" "	Çubuklu Eczanesi/Beykoz-İstanbul	5.1.2005/000067	8
8.1.2005/21	" "	Dörtöl Eczanesi	7.1.2005/000036	25,90
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	7.1.2005/000058	26
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	7.1.2005/000059	4
" "	" "	Berkay Eczanesi	7.1.2005/000011	26
" "	" "	Mihrabad Eczanesi	7.1.2005/000015	25,9
" "	" "	Merkez Eczanesi	7.1.2005/8	25
10.1.2005/23	" "	Gönöl Eczanesi	8.1.2005/000709	23,85
" "	" "	Dörtöl Eczanesi	8.1.2005/000035	3,65
" "	" "	Neşe Eczanesi	8.1.2005/000002	23,8
12.1.2005/32	" "	Çubuklu Eczanesi	10.1.2005/000024	48
17.1.2005/54	" "	Güz Eczanesi	16.1.2005/000002	7
" "	" "	Hülya Eczanesi	17.1.2005/000053	11
23.1.2005/62	" "	Çubuklu Eczanesi	20.1.2005/000180	10,75
" "	" "	Göl Eczanesi	23.1.2005/	3,5
26.1.2005/73	" "	İbrahim Fuat Eczanesi	25.1.2005/000054	43
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	25.1.2005/000046	11,5
" "	" "	Fusun Eczanesi	26.1.2005/0179	2,95
" "	" "	Yıldız Eczanesi		7
27.1.2005/84	" "	Çan Eczanesi	27.1.2005/0038	5,5
31.1.2005/8	" "	Pelin Eczanesi	18.1.2005/000018	63
5.2.2004/14	" "	Çubuklu Eczanesi	3.2.2005/000013	16

8.2.2005/21	" "	Vildan Eczanesi		15
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	7.2.2005/000020	47
" "	" "	Derman Eczanesi	3.2.2005/000013	56
9.2.2005/37	" "	Asena Eczanesi	8.2.2005/000047	5,8
10.2.2005/55	" "	Çubuklu Eczanesi	10.2.2005/000031	3,25
13.2.2005/56	" "	Şener Eczanesi		186,9
23.2.2005/80	" "	Dört Yol Eczanesi	22.2.2005/000019	2,5
28.2.2005/202	" "	Gümüşsuyu Eczanesi	15.2.2005/000091	8,5
28.2.2005/206	" "	Sarıgöl Eczanesi	3.2.2005/000004	8
28.2.2005/206	" "	Asena Eczanesi	28.2.2005/000060	3,5
4.3.2005/244	" "	Asena Eczanesi	1.3.2005/000070	77,7
" "	" "	Asena Eczanesi	1.3.2005/000036	53,4
6.3.2005/249	" "	Çubuklu Eczanesi	4.3.2005/000007	5
7.3.2005/251	" "	Çubuklu Eczanesi	7.3.2005/000024	48
9.3.2005/259	" "	Eczane Zihni	8.3.2005/000020	91,85
" "	" "	Halk Eczanesi	9.3.2005/0062	21,5
14.3.2005/267	" "	Çubuklu Eczanesi	12.3.2005/000026	48
17.3.2005/282	" "	Alphan Eczanesi	15.3.2005/120	5
" "	" "	Bizim Eczane	16.3.2005/000084	14
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	10.3.2005/000034	67
18.3.2005/288	" "	Berkay Eczanesi	17.3.2005/000031	27,9
20.3.2005/295	" "	Çubuklu Eczanesi	19.3.2005/000047	9
22.3.2005/305	" "	Ece Eczanesi	2.3.2005/000070	6,4
" "	" "	Zeynep Eczanesi	2.3.2005/000025	2,25
22.3.2005/307	" "	Bizim Eczane	25.2.2005/000006	9,3
22.3.2005/308	" "	Oray Eczanesi	2.3.2005/0035	25,6
22.3.2005/314	" "	Zeynep Eczanesi	23.2.2005/000020	9,3
22.3.2005/330	" "	Fusun Eczanesi	21.3.2005/0077	59
" "	" "	Akmerkez Eczanesi	21.3.2005/000077	76,5

E: 2006/16, K: 2011/23 (SPMD)

24.3.2005/334	" "	Kavacık Eczanesi	23.3.2005/0069	22,2
25.3.2005/339	" "	Çubuklu Eczanesi	24.3.2005/000063	40
" "	" "	Asena Eczanesi	24.3.2005/000047	26,45
29.3.2005/348	" "	Dörtyol Eczanesi	28.3.2005/000023	27,9
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	29.3.2005/000004	32
31.3.2005/365	" "	Çubuklu Eczanesi	31.3.2005/000044	3,3
2.4.2005/371	" "	Asena Eczanesi	1.4.2005/000080	34,75
3.4.2005/373	" "	Çubuklu Eczanesi	2.4.2005/000039	10
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	2.4.2005/000038	3,5
" "	" "	Akmerkez Eczanesi	2.4.2005/000126	76,5
5.4.2005/377	" "	Çubuklu Eczanesi	4.4.2005/000069	4,4
7.4.2005/381	" "	Akmerkez Eczanesi	6.4.2005/000135	50
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	6.4.2005/000031	149
12.4.2005/392	" "	Güz Eczanesi	10.4.2005/000059	67,95
" "	" "	Ispartakula Eczanesi	11.4.2005/000037	22
13.4.2005/394	" "	Asena Eczanesi	1.4.2005/000042	4,9
13.4.2005/395	" "	Deniz Eczanesi	30.3.2005/79	10
" "	" "	Nil Eczanesi	30.3.2005/000041	8
30.4.2005/447	" "	Ak Eczanesi	28.4.2005/000046	9
3.5.2005/457	" "	Kazova Eczanesi	26.4.2005/0022	10
6.5.2005/477	" "	Çubuklu Eczanesi	6.5.2005/000047	90
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	6.5.2005/000048	85
12.5.2005/488	" "	Zeynep Eczanesi	11.5.2005/000017	12,2
18.5.2005/477	" "	Çarşı Eczanesi	18.5.2005/000026	27,5
" "	" "	Göksu Eczanesi	18.5.2005/0048	79
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	1.5.2005/000062	7,5
23.5.2005/539	" "	Çubuklu Eczanesi	2.5.2005/000062	32
25.5.2005/547	" "	Çubuklu Eczanesi	2.5.2005/000072	2,5
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	24.5.2005/000069	32,5

26.5.2005/552	" "	Mihrabad Eczanesi	26.5.2005/000031	14,4
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	12.5.2005/000027	6,5
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	11.5.2005/000067	65,8
29.5.2005/564	" "	Alphan Eczanesi		16
30.5.2005/572	" "	Mihrabad Eczanesi	30.5.2005/000049	15,5
31.5.2005/585	" "	Çubuklu Eczanesi	31.5.2005/000025	25
15.6.2005/629	" "	Eczane Uğur	23.4.2005/0175	9
" "	" "	Eczane Uğur	23.4.2005/0174	99
15.6.2005/630	" "	Berkay Eczanesi	26.4.2005/000013	25,9
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	26.4.2005/000019	25,9
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	26.4.2005/000053	51,8
" "	" "	Asena Eczanesi	26.4.2005/000010	56
15.6.2005/631	" "	Çubuklu Eczanesi	19.4.2005/000076	82,5
15.6.2005/632	" "	Çubuklu Eczanesi	18.4.2005/000069	7,5
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	18.4.2005/000045	48
15.6.2005/634	" "	Akmerkez Eczanesi	12.4.2005/000092	5
15.6.2005/637	" "	Çubuklu Eczanesi	16.5.2005/000072	4
15.6.2005/638	" "	Ergün Eczanesi	15.5.2005/000002	21,25
15.6.2005/639	" "	Elif Eczanesi	29.4.2005/000047	7,25
" "	" "	Akmerkez Eczanesi	29.4.2005/000102	18
20.6.2005/655	" "	Külçe Eczanesi	9.4.2005/000005	19,85
" "	" "	Eczane Nazar	26.4.2005/000037	29,35
" "	" "	Külçe Eczanesi	14.5.2005/000006	5,95
" "	" "	Külçe Eczanesi	30.5.2005/000009	37,2
" "	" "	Külçe Eczanesi	18.5.2005/000014	26,4
" "	" "	Banu Eczanesi	1.5.2005/000270	30
" "	" "	Külçe Eczanesi	11.5.2005/000008	61,7
" "	" "	Eczane Nazar	4.5.2005/000051	8,4
27.6.2005/669	" "	Denizay Eczanesi	28.6.2005/000054	7

E: 2006/16, K: 2011/23 (SPMD)

30.6.2005/693	" "	Çubuklu Eczanesi	6.6.2005/000070	80
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	13.6.2005/000033	56
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	13.6.2005/000042	77,5
30.6.2005/701	" "	Çubuklu Eczanesi	8.6.2005/000066	69
30.6.2005/701	" "	Çubuklu Eczanesi	29.6.2005/000065	54
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	29.6.2005/000054	2,15
" "	" "	Mihrabad Eczanesi	29.6.2005/000026	27
30.6.2005/702	" "	Asena Eczanesi	14.6.2005/000047	14,5
30.6.2005/705	" "	Kardelen Eczanesi	28.6.2005/000043	13
30.6.2005/707	" "	Çubuklu Eczanesi	11.6.2005/000024	77
" "	" "	Asena Eczanesi	4.6.2005/000107	108,7
" "	" "	Asena Eczanesi	3.6.2005/000035	73
30.6.2005/709	" "	Dörtyol Eczanesi	1.6.2005/000043	5,8
30.6.2005/710	" "	Çubuklu Eczanesi	28.6.2005/000051	48
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	20.6.2005/000014	4,4
25.7.2005/753	" "	Külçe Eczanesi	12.7.2005/000008	150
29.7.2005/764	" "	Sütsever Eczanesi	29.7.2005/000001	1040
30.7.2005/768	" "	Çubuklu Eczanesi	30.7.2005/000026	7,2
30.7.2005/771	" "	Alphan Eczanesi	24.7.2005/95	9,75
" "	" "	Gülây Eczanesi	28.7.2005/000007	16
" "	" "	Füsün Eczanesi	22.7.2005/0018	16
" "	" "	Etiler Eczanesi	29.7.2005/004362	48
" "	" "	Asena Eczanesi	30.7.2005/000067	40
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	26.7.2005/000048	2,9
31.7.2005/778	" "	Asena Eczanesi	20.7.2005/000069	60
" "	" "	Çarşı Eczanesi	19.7.2005/000063	14
" "	" "	Asena Eczanesi		12
" "	" "	Gülây Eczanesi	28.7.2005/000010	1,5
" "	" "	Ece Eczanesi	21.7.2005/50	26

" "	" "	Dört Yol Eczanesi	21.7.2005/000036	27
4.8.2005/787	" "	Akmerkez Eczanesi	16.7.2005/000141	18
13.8.2005/801	" "	Levent Eczanesi	5.8.2005/000080	4
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	12.8.2005/000054	2,5
" "	" "	Akmerkez Eczanesi	12.8.2005/000142	89,75
4.8.2005/787	" "	Akmerkez Eczanesi	24.8.2005/000018	50
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	4 adet fiş	194,55
25.8.2005/819	" "	Asena Eczanesi	5.8.2005/000056	47
28.8.2005/824	" "	Füsün Eczanesi	6.8.2005/0012	50
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	27.8.2005/000004	64
" "	" "	Asena Eczanesi	27.8.2005/000009	46,5
28.8.2005/825	" "	Mihrabad Eczanesi	26.8.2005/000016	32
30.8.2005/832	" "	Çubuklu Eczanesi	25.8.2005/000065	49
31.8.2005/837	" "	Kadriye Eczanesi	31.8.2005/000001	75
31.8.2005/839	" "	Güven Eczanesi	21.8.2005/000009	15,5
30.9.2005/895	" "	Cem Eczanesi	23.9.2005/009916	10,82
30.9.2005/895	" "	Mihrabad Eczanesi	7.9.2005/000027	16
31.10.2005/975	" "	Çubuklu Eczanesi	4 adet fiş	227,75
" "	" "	Şener Eczanesi/Beykoz	14.10.2005/000001	23,5
" "	" "	Gülây Eczanesi/ Beykoz	14.10.2005/000001	23,6
31.10.2005/976	" "	Asena Eczanesi/ Beykoz	14.10.2005/000006	26
" "	" "	Berkay Eczanesi/ Beykoz	14.10.2005/000008	2,3
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	8.10.2005/000024	5,8
" "	" "	Berkay Eczanesi	8.10.2005/000025	5,8
31.10.2005/982	" "	Cennet Eczanesi/ Avcılar	27.10.2005/000013	50
31.10.2005/993	" "	Deniz Eczanesi/Yeşilköy	21.10.2005/6	5
31.10.2005/994	" "	Barbaros Eczanesi/GOP-İstanbul	28.10.2005/0039	5,5
14.11.2005/1010	" "	Güven Eczanesi	4.11.2005/000001	13,5

22.11.2005/1033	“ “	Çubuklu Eczanesi	22.11.2005/000082	9,25
19.12.2005/1088	“ “	Şişli Sıhhat Eczanesi	8.12.2005/000059	4
24.12.2005/1100	“ “	Asena Eczanesi		30
31.12.2005/1112	“ “	İskele Eczanesi	18.12.2005/000093	11,5
31.12.2005/1123	“ “	Berkay Eczanesi	23.12.2005/000031	9,5
31.12.2005/1129	“ “	İskele Eczanesi	8.12.2005/000125	8,5
“ “	“ “	Mihrabad Eczanesi	7.12.2005/000019	9
“ “	“ “	Mihrabad Eczanesi	27.12.2005/000029	43
“ “	“ “	Çubuklu Eczanesi	22.12.2005/000086	78,75
31.12.2005/1130	“ “	Çubuklu Eczanesi	2.12.2005/000079	78
“ “	“ “	Asena Eczanesi	10.12.2005/000053	6
“ “	“ “	Hülya Eczanesi	2.12.2005/000082	7,5
“ “	“ “	Asena Eczanesi	17.12.2005/000022	15,95
31.12.2005/1132	“ “	Yeditepe Eczanesi	21.12.2005/000013	3
31.12.2005/1133	“ “	Kanlıca Eczanesi	16.12.2005/000041	19,5
“ “	“ “	Çubuklu Eczanesi	13.12.2005/000041	16,5
“ “	“ “	Çubuklu Eczanesi	28.12.2005/000096	5,8
31.12.2005/1134	“ “	Asena Eczanesi	7.12.2005/000020	11,5
31.12.2005/1139	“ “	Çubuklu Eczanesi	3.12.2005/000008	71
“ “	“ “	Mihrabad Eczanesi	23.12.2005/000028	11
31.12.2005/1142	“ “	Gülây Eczanesi	30.12.2005/000022	25

Toplam 7.120,32.-YTL

Parti yetkilileri, “6111 sayılı yasanın 180. maddesi kapsamında partimizin siyasi faaliyetleri doğrultusunda, yardıma muhtaç kişilere hayatlarını idame ettirmesinde gerekli olan ilaçların temini, yardıma muhtaç ailelerin yeni doğan bebeklerinin ihtiyacı olan malzemelerin temini, partimizin siyasi stratejisi doğrultusunda yardıma muhtaç ailelere yapılan örnek bir projedir. Diğer malzemeler ise, partimizin siyasi faaliyetler içinde “temsil ağırlama” masraf bedelidir. 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde, geçici ve sürekli çalıştırılan kişilere ödenen nakdi sağlık

masraflarının gider olarak kayıt edilebileceği hüküm altına alınmıştır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Söz konusu giderlerin siyasi faaliyetin icrası nedeniyle yapılan harcamalardan olmadığı, bu giderlerin kişisel olması nedeniyle parti amacına yönelik harcama olarak değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu nedenle **8.091,82** YTL'nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

2- Aşağıdaki tabloda belirtilen ve kişiler adına veya isimsiz olarak düzenlenen otobüs ve uçak biletlerine ait seyahat giderleri parti bütçesinden karşılanmıştır.

Seyahat Giderlerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Tutarı
24.1.2005/64	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	24
31.1.2005/7	İsimsiz	14 adet otobüs bileti	71
1.2.2005/6	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	18
5.2.2005/15	Cengiz Üretmen	1 adet uçak bileti	89
26.2.2005/194	Cengiz Üretmen	1 adet uçak bileti	89
14.3.2005/269	İsimsiz	5 adet otobüs bileti	95
2.5.2005/449	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	44
3.5.2005/456	Duran Şakoğlu	1 adet uçak bileti	115
“ “	İsimsiz	7 adet otobüs bileti	153,5
5.5.2005/466	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	22
“ “	Melek Dingaz	1 adet otobüs bileti	79
30.5.2005/573	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	25
30.5.2005/574	Cengiz Üretmen	1 adet uçak bileti	119
3.6.2005/598	İsimsiz	6 adet otobüs bileti	76
“ “	Muammer Bostan	3 adet otobüs bileti	77
7.6.2005/614	İsimsiz	6 adet otobüs bileti	97
29.6.2005/675	R.Kuş	1 adet otobüs bileti	26

“ “	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	52
3.8.2005/786	Muammer Bostan	1 adet otobüs bileti	25
“ “	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	16
30.9.2005/892	Ramazan Özcan	2 adet otobüs bileti	56
3.10.2005/926	İsimsiz	4 adet otobüs bileti	64
24.10.2005/951	Cengiz Üretmen	1 adet uçak bileti	115
28.11.2005/1041	Ali Özkan	1 adet otobüs bileti	18
“ “	İsimsiz	6 adet otobüs bileti	95
8.12.2005/1068	Halil Şahin Dost	2 adet otobüs bileti	38
20.12.2005/1094	Halil Şahin Dost	2 adet otobüs bileti	65
30.12.2005/1109	Duran Şakoğlu	1 adet uçak bileti	129
“ “	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	54
31.12.2005/1143	Ali Özkan	1 adet otobüs bileti	10
“ “	İsimsiz	4 adet otobüs bileti	66

Toplam 2.022,5 YTL

Parti yetkilileri, “Parti yöneticilerinin, siyasi faaliyet kapsamında seyahat giderlerinin V.U.K. uygun belgeli harcamalarıdır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Kimi otobüs biletlerinde isim olmamakla birlikte kimi otobüs biletlerinde isim bulunmaktadır. Seyahat giderlerine ilişkin yapılan görevlendirme olurları sunulmamış, genel ifadeler kullanılarak cevap verilmiştir. Seyahat harcamalarının parti adına yapıldığına ilişkin bilgi ve belge bulunmadığından dolayı parti adına yapılmayan seyahat giderleri parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

3- Gecikme bedeli ve zammı ile cezalar parti bütçesinden karşılanmıştır.

Gecikme ve Faiz Bedellerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Tutarı
12.01.2005/31	Turkcell telefon gecikme bedelleri	80,64
15.2.2005/61	06 AG 4282 plakalı aracın trafik cezası, 16.2.2005/CN-495540	188,3
11.04.2005/389	Turkcell telefon gecikme bedelleri	31,94
10.05.2005/480	Turkcell telefon gecikme bedelleri	11,84
5.7.2005/717	Türkiye İş Kurumu idari para cezası	888,3
12.8.2005/796	Turkcell telefon gecikme bedelleri	14,54
1.9.2005/848	Gelir ve Damga vergisi gecikme zammı	20,47
1.9.2005/848	SSK, İşsizlik ve Damga vergisi gecikme tutarı	431,39
1.9.2005/848	Elektrik gecikme bedelleri	12,14
26.9.2005/885	ÇTV gecikme zammı	10,14
4.10.2005/927	34 AP 6036 plakalı aracın trafik cezası, 4.10.2005/F02176	45
25.10.2005/957	Türk Telekom gecikme ve kapatılma bedeli	36,18
27.10.2005/962	Gelir ve Damga vergisi gecikme zammı	15,24
16.11.2004/1019	Tufanbeyli İlçe Başkanlığı Türk Telekom gecikme bedeli	75,48
21.11.2005/1028	Türk Telekom gecikme bedeli	25,33

Toplam 1.886,93.-YTL

Parti yetkilileri, “Günümüzde kişi ve kurumların da karşılaştığı, kendi iradelerinin dışında oluşan faturaların postadan geç intikalinden kaynaklanmıştır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme zammı ve bedeli ile cezalardan parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

E: 2006/16, K: 2011/23 (SPMD)

4- Vergi Usul Kanununda belirtilen belgeler olmadan sözleşmeye istinaden veya fatura aslı yerine fotokopi ve suretine dayanılarak ödeme yapılmıştır.

Tutanak Karşılığı Yapılan Ödemelere Ait Liste

Yevmiye tarih ve nosu	Belge Türü	İçerik	Tutar (YTL)
5.4.2005/379	A4 kağıdına yazılmış sözleşme	54 YF 350 plakalı araç sahibi Metin Sönmez'e araç kira bedeli olarak ödenen 17 gün x 37 = 629.-YTL	280
30.5.2005/573	A4 kağıdına yazılmış sözleşme	54 YF 350 plakalı 2005 model Citroen araç sahibi Metin Sönmez'e araç kira bedeli olarak ödenen 20 gün x 40 = 800 .-YTL	800
28.11.2005/1041	A4 kağıdına yazılmış sözleşme	54 YF 350 plakalı 2005 model Citroen araç sahibi Metin Sönmez'e araç kira bedeli olarak ödenen 18 gün x 40 = 720 .-YTL	800

Toplam 1.880.-YTL

Fatura Fotokopisi ile Yapılan Giderlere Ait Tablo

Yevmiye Tarih ve No	Kimden alındığı	Belge türü	Tutar
4.1.2005/9	Stüdyo Production-Medya Hizmet Bedeli	27.2.2004/64524 tarih ve nolu 1 adet firma tasdikli fotokopi fatura	9.432,65
" "	" "	1.3.2004/64526 tarih ve nolu 1 adet firma tasdikli fotokopi fatura	9.816,047
9.2.2005/23		Benzin gideri, Belge yok.	125
11.4.2005/389	Turkcell	1 adet fotokopi fatura	443,7

Toplam 19.817,4.-YTL

Fatura Olmadan Yapılan Ödemelere Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Belge türü	Tutar
7.10.2005/931	0.533.775 52 95 nolu Turkcell telefon faturası yok	Kredi kartı slibi	366,6
7.10.2005/931	0.533.775 53 99 nolu Turkcell telefon faturası yok	Kredi kartı slibi	380,2

Toplam 746,8.-YTL

Parti yetkilileri, “Siyasi faaliyet çerçevesinde amaca ulaşmak için yürütülen faaliyetler yapılırken, vergi mükellefiyeti tesis edilmemiş kişilerden de küçük çapta da olsa hizmet alınması doğaldır. Bu siyasi hizmetin bir tutanakla tespiti ve buna bağlı olarak ödemenin gerçekleştirilmiş olması faaliyetin gerçekliği ortaya koymaktadır. Bu durum, 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde belirlenen “Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevşik ederler” hükmüne de uygundur.

Faturalar intikal etmediğinden, tasdikli fatura suretleri temin edilmiştir. Bu durum 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesi hükmüne uygundur.

Kişi ve kurumların günümüzde de karşılaştığı telefon faturalarının postadan ulaşmaması veya kaybolması nedeniyle, cezaya muhatap olmamak için yapılan ödeme” şeklinde cevap vermişlerdir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesinde beş milyon (2005 yılı için 41,29 YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevşik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle fatura olmaksızın sözleşme, kredi kartı slibi veya fatura fotokopisine dayanılarak kaydedilen giderin, Kanun’un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

Vergi Usul Kanunu’na uygun olarak düzenlenmiş fatura, serbest meslek makbuzu, gider pusulası gibi kanıtlayıcı belgeler olmadan

yapılan **22.444,2** YTL tutarındaki giderin Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

5- Sheraton Hotel'in 2.134,92 YTL tutarındaki 31.5.2005/314420 nolu fotokopi faturası 31.5.2005/589 yevmiye ile, aslı 15.6.2005/628 yevmiye ile gider yazılmıştır.

Parti yetkilileri, *"Sheraton Hoteli'nin 314420 numaralı faturasının sehven gider kısmına mükerrer yazılmış olduğu anlaşılmaktadır."* şeklinde cevap vermişlerdir.

Mükerrer gider yazılan **2.134,92** YTL'nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

6- Kontörlerin kimlere alındığının bildirilmesi ile kişi adına kayıtlı telefonlara alınan kontör bedellerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Fatura tarih ve no	Tutar
24.1.2005/64	Kontör alımları	12.1.2005/0018	23
2.3.2005/239	" "	28.12.2004/0012	21,5
20.5.2005/521	" "	23.5.2005/323561	166,5
1.7.2005/714	" "	23.5.2005/323571	156
17.10.2005/943	" "	17.10.2005/323575	312
10.11.2005/1005	" "	10.11.2005/323577	343
22.11.2005/1031	" "	2 adet kredi kartı slibi.2 x250 kontör	48
28.12.2005/1105	" "	26.12.2005/323586	320

Toplam 1.390.- YTL

Parti yetkilileri, *"Siyasi faaliyetler kapsamında parti çalışanlarının, şoför ve güvenlikçilerin yaptığı iletişimlerinin kontör bedelidir."* şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkilileri kimlere alındığına dair isim belirtmedikleri gibi, bu kontörlerin parti faaliyetleri için kullanıldığına dair kanıtlayıcı bilgi ve belge de sunmamışlardır. Bu nedenle Parti adına yapılmış bir gider olarak kabul edilmemiştir.

7- 16.6.2005 tarih ve 647 numaralı yevmiyede Ufuk İlkiz imzalı 16.6.2005 tarihli belgesiz harcama onay formuna istinaden 2005 yılı Haziran ayı içinde 50.- YTL bahşış tutarı Parti bütçesinden ödenmiştir.

Parti yetkilileri, “*Sehven bahşış tutarı diye yazılan meblağ, belgesiz siyasi faaliyet harcamasıdır.*” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin “*Sehven bahşış tutarı diye yazılan meblağ, belgesiz siyasi faaliyet harcamasıdır.*” şeklinde yaptıkları savunma kabul edilmemiştir. Belgesiz siyasi faaliyet harcamasının ne olduğuna dair bir açıklama yapılmaması ve bunu kanıtlayıcı belge sunulmaması belgesiz harcama onay formunda ki açıklamanın doğru olduğunu göstermektedir.

Bir hizmet karşılığı olmaksızın kişi ya da kuruluş elemanlarına verilen bahşış ödemelerinin parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmemiştir.

8- Aşağıdaki tabloda gösterilen icra ödemelerinden kaynaklanan 1.008,62 YTL faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden karşılanmıştır.

İcra Ödemelerine Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	Borcun kaynağı	Açıklama	Anapara	Faiz ve Diğer masraflar	Toplam tutar
18.3.2005/289		Ankara 15.İcra Dairesi		508	508
16.12.2005/1084		Ankara 13. İcra 2005/9312 nolu dosya	376,5	180,62	557,12
20.12.2005/1094		Ankara 13. İcra 2005/9311 nolu dosya	350	157	507
“ “		Ankara 13. İcra 2005/9313 nolu dosya	350	163	513

Parti yetkilileri, "6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde "Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödediklerini miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler" hükmü faiz ve diğer masrafların gider olarak kaydedilmesini mümkün kılmaktadır. "şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Aksi halde bu tedbirlerin alınmaması sonucu oluşacak faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden ödenecektir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmaması sonucu oluşan faiz ve diğer masraflar toplamı 1.008,62 YTL.den parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

9- 10.2.2005 tarih ve 45 numaralı yevmiyede Genç Parti tarafından 20.000.- YTL ödenmesi karşılığında Aras kargonun dava ve takiplerinden vazgeçmesi için 9.2.2005 tarihinde uzlaşma protokolü imzalanmıştır. Satıcılar hesabından 7.282,81 YTL, ceza ve tazminat olarak da 12.717,19 YTL (Faiz ve buna bağlı giderler) Parti tarafından Aras Kargoya ödenmiştir. Bu ödemelere ilişkin herhangi bir belge bulunmamaktadır. Uzlaşma protokolündeki rakamın nasıl bulunduğu ile ödeme yapılan tutarın ayrıntısının bildirilmesi ve ana para harici diğer ödemelerin Parti bütçesinden ödenme nedeni sorulmuştur.

Parti yetkilileri "10.02.2005 tarih ve 45 yevmiye Partimiz tarafından 20.000,00.-TL ödenmesi karşılığında Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. arasında 09.02.2005 tarihli protokol imzalanmıştır.

Uzlaşma protokolündeki ödemenin ayrıntısı ile işbu rakamın nasıl bulunduğu hususunda bilgi istenmiş olup,

Partimiz ile Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. arasında 18.02.2004 tarihli taşıma sözleşmesi yapılmıştır. İşbu sözleşme çerçevesinde Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. ile Partimiz arasında husumet meydana gelmiş olup, Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. tarafından Ankara 29. İcra Müdürlüğü nezdinde 2004/7965 sayılı icra takibi başlatılmıştır. Takibe Partimiz tarafından yapılan itiraz neticesi açılan davanın sonunda Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi 30.12.2004 tarih ve 2004/401 Esas – 2004/770 Karar sayılı kararı ile "davanın kısmen kabulü ile itirazın 10.870.534.114.-TL kısmı üzerinden iptaline, iptal edilen kısım

üzerinde Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. lehine icra inkar tazminatı olarak 4.348.213.645- TL inkar tazminatına, 1.197.053.411- TL vekalet ücreti ile 166.050.000- TL yargılama giderinin davacı Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş.'ye ödenmesine,Karşı davamızın reddi ile davalı Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. lehine 1.343.100.000-TL nispi vekalet ücreti ödenmesine”

karar vermiştir. Bu dava dışında ayrıca Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. ile aramızda uzlaşma protokolünde belirtildiği üzere Ankara 29. İcra Müdürlüğü nezdinde 2004/8235 sayılı icra takibi ve bu takibe yapılan itirazın iptali için açılmış bulunan Ankara 6. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2005/29 Esas sayılı davası bulunmaktadır.

Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi 30.12.2004 tarih ve 2004/401 Esas – 2004/770 Karar sayılı kararı ile partimizin ödeyeceği anapara 10.870.534.114-TL olmak üzere 17.924.951.170.-TL'dir. Ayrıca %48 faiz işlemekte ve itirazın iptaline karar verilen icra takibi yönünden de 4.000.000.000-TL icra vekalet ücreti, yargı gideri ve faiz bulunmaktadır.

Bu doğrultuda partimizin lehine olacak şekilde Aras Kargo Yurt İçi ve Yurt Dışı Taşımacılık A.Ş. ile uzlaşma aranmış ve toplam 20.000.000.000.-TL karşılığında uzlaşmaya varılmıştır.

Yazımız ekinde Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi 30.12.2004 tarih ve 2004/401 Esas – 2004/770 Karar sayılı kararı, hükme esas bilirkişi raporu ve uzlaşma protokolü 2005 Klasöründe Ek.2'de olarak sunulmuştur. Bu protokol ile Mahkeme kararı ile hükme bağlanmış olan miktardan daha iyi bir bedel ile uzlaşma sağlanmıştır. 6111 sayılı Kanun ile değişik 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74. maddesinde de belirtildiği gibi, Siyasi Partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti ile Aras kargo arasında çıkan ihtilafların çözümüne ilişkin yapılan uzlaşma protokolüne istinaden firmaya yapılan 20.000.000.000.-liranın 10.870.534.114.-lirası ana para, 9.129.465.886.- lirası (20.000.000.000-10.870.534.114) ise ana para harici faiz ve diğer masraflardan oluşmaktadır.

Siyasi parti veya Hazine'nin zarara uğrayıp uğramadığı konusunda bir denetim yapılmadığı gibi, parti bütçesi ile hazine arasında doğrudan bir ilişki de bulunmamaktadır. Kanuna aykırı gelir ve giderlerin Hazine'ye gelir kaydedilmesi Hazine'nin zararını tazmin amacıyla değil

ortaya çıkan hukuka aykırılığa bir yaptırım olması amacıyla düzenlenmiştir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan faiz ve diğer giderlerden parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır. Bu nedenle **9.129,46** YTL'nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

10- 3.3.2005 tarih ve 241 numaralı yevmiyede Genç Parti tarafından 28.590.- YTL ödenmesi karşılığında İlhan Çelen'in Ankara 5.İcra Müdürlüğü nezdinde açtığı 2005/1276 ve 2005/1424 sayılı takiplerinden vazgeçmesi için 3.3.2005 tarihinde Sulh ve İbra Protokolü imzalanmıştır. Satıcılar hesabından 23.975,52 YTL, ceza ve tazminat olarak da 4.614,48 YTL (Faiz ve buna bağlı giderler) Parti tarafından İlhan Çelen'e ödenmiştir. Bu ödemelere ilişkin herhangi bir belge bulunmamaktadır. Uzlaşma protokolündeki rakamın nasıl bulunduğu ile ödeme yapılan tutarın ayrıntısının bildirilmesi ve ana para harici diğer ödemelerin Parti bütçesinden ödenme nedeni sorulmuştur.

Parti yetkilileri, *"Partimizin hizmet aldığı İlhan Çelen tarafından 12.02.2003 tarihinde 16.000,00.-TL bedelli, 08.04.2004 tarihinde 2.832,00.-TL bedelli ve 25.03.2004 tarihinde 21.143,52.-TL bedelli faturalar tanzim edilmiştir. İşbu faturaların ödenmemesi üzerine İlhan Çelen tarafından, 12.02.2003 tarihinde 16.000,00.-TL bedelli fatura için Ankara 5. İcra Müdürlüğü 2005/1424 takip numaralı icra takibi, 08.04.2004 tarihinde 2.832,00.-TL bedelli ve 25.03.2004 tarihinde 21.143,52.-TL bedelli faturalar için Ankara 5. İcra Müdürlüğü 2005/1276 takip numaralı icra takibi başlatılmıştır.*

İcra takibi başlatılması üzerine Partimizin ödeyeceği faiz, avukatlık ücreti ve yargılama giderleri dikkate alınmış ve İlhan Çelen isimli kişi ile uzlaşma sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan uzlaşma görüşmeleri neticesi İlhan Çelen yargılama aşamasının uzun süreceğini de dikkate alarak asıl alacak kaleminden indirim yapmış, yargılama gideri ve masrafları talep etmeyerek toplam 39.975,52.-TL anapara yerine 28.590,00.-TL ödenmesi karşılığında uzlaşma sağlanmıştır. Bu bedelin ödenmesini müteakip alacak borç ilişkisi sona ermiş ve taraflar ibralaşmışlardır.

İlgili ödeme emirleri ve protokol 2005 Klasöründe Ek.6'da sunulmuştur. 6111 sayılı Kanun ile değişik 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74.

maddesinde de belirtildiği gibi, Siyasi Partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler.” şeklinde cevap vermişlerdir.

3.3.2005 tarih ve 241 numaralı yevmiyede yapılan kayıt şöyledir.

320- Satıcılar (İlhan Çelen)	23.975,52
681-Önceki dönem gider ve zararlar	
681 06 02-Ödenen diğer ceza ve tazminatlar	4.614,48
Kasa	28.590

Yevmiye defterindeki kayıttan 4.614,48.-YTL.nin ana para harici ceza ve tazminat ödemesi olduğu anlaşılmıştır.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan ceza ve tazminat benzeri ödemelerden parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır. Bu nedenle **4.614,48** YTL.nin Hazine’ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

11- Avukat Şaylan Çığgın’a ait uçak biletleri Parti tarafından karşılanmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Fatura tarih ve no	Firma	Tutar
27.05.2005/561	27.05.2005/323112	Kubaba Turizm	135
09.07.2005/728	09.07.2005/323888	Kubaba Turizm	152

Toplam 287.-YTL

Parti yetkilileri, “Av. Şaylan ÇİĞGIN, Genç Parti’nin hukuk müşavirliği görevini yürütmekte olup, Parti’nin hukuki işlemleri ile ilgili olarak yapmış olduğu seyahatlerin bedeli Parti tarafından karşılanmıştır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti ile avukat Şaylan Çığgın arasında 1.2.2005 tarihinde imzalanan Hukuki Danışmanlık-Ücreti Vekalet Sözleşmesinin 2.6 maddesinde, *“Vekil, işin icaplarının gerektirmesi halinde ve Parti yöneticilerinin talebi üzerine İstanbul dışında da hizmet verecektir.”* denildiğinden ve 4. maddesinde vekile aylık net 30.000.- YTL ödeneceği belirtildiğinden bu kişinin uçak bileti Parti tarafından karşılanmamalıdır.

12- 30.12.2005 tarih ve 1109 yevmiyede Duran Şakoğlu belge temin edilemediğinden 670.- YTL belgesiz ulaşım gideri yapıldığını beyan etmiş ve bu tutar ödenmiştir.

Parti yetkilileri, *“Duran Şakoğlu partimizin doğu ve güneydoğu bölgelerinden sorumlu “teşkilat başkan Yardımcısı”dır. Gece gündüz demeden söz konusu bölgelerde “Siyasi Faaliyet”te bulunmuştur. Başta güvenlik ve diğer nedenlerle ilçeden ilçeye ve diğer yerleşim yerlerine kamyon kasasında dahi gitmiştir. Küçük çapta da olsa belgesiz harcama olması o bölgelerde hayatın olağan akışına uygundur.”* şeklinde cevap vermişlerdir.

Vergi Usul Kanununa uygun olarak düzenlenmiş kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan **620.-** YTL tutarındaki giderin Kanun’un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

13- 31.12.2005 tarih ve 1113 numaralı yevmiyede kayıt şu şekilde yapılmıştır.

İş Avansları (10 kişi)	371,14	
Satıcılar (4 Firma)	13,51	
	Kasa	384,65

Yevmiye kaydına ekli belgelerin incelenmesinde,

Ahmet Kiriş’e ödenen 33,54 YTL.nin,

Cihan Şahin’e ödenen 62,43 YTL.nin,

Gülamer Gez’e ödenen 80,9 YTL.nin,

Gültekin Güven Erkan’a ödenen 13,42 YTL.nin,

Zeki Kendir’e ödenen 35.- YTL.nin,

Ali Getir'e ödenen 32,01 YTL.nin,

Selim Erdem'e ödenen 105,74 YTL.nin,

para makbuzları olmasına karşın imzaları bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu kişilerin paraları alıp almadığının anlaşılabilmesi için bu kişilerin imzaladığı para makbuzu veya banka dekontunun olması gerekir.

Ödeme yapılan kişilerin paraları aldıklarını kanıtlayıcı imzalı para makbuzları veya banka dekontlarının gönderilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri, *"Küçük cari hesap bakiyelerin kapatıldığı ödemeler olup, imzaların ikinci suretlere çıkmadığı anlaşılmaktadır."* şeklinde cevap vermişlerdir.

Belgelerdeki tediye makbuzları suret değil asıdır. İstenen imzalı para makbuzu veya banka dekontu ile para makbuzunun imzalı fotokopisi gönderilmediğinden **363,04** YTL.nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

14- 28.11.2005 tarih ve 1041 numaralı yevmiyede Ali Özkan'ın DSİ XI. Bölge Müdürlüğü Sosyal Tesislerinde yaptığı 45,5 YTL.lik konaklama gideri Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Parti yetkilileri, *"Ali Özkan Partimizin teşkilat başkan yardımcısı olup, Ankara'ya geldiğinde partimizin menfaatleri doğrultusunda daha ucuz konaklama ücreti bulunan DSİ misafirhanesinde konaklama yapmıştır."* şeklinde cevap vermişlerdir.

Ali Özkan'ın parti teşkilat başkan yardımcısı olması yaptığı harcamaların parti faaliyetiyle ilgili olduğunu göstermez. Parti adına yapılan faaliyetler sonucu düzenlenen faturalar parti tüzel kişiliği adına olmalıdır. Yapılan harcamaların parti ile ilgili olduğuna dair kanıtlayıcı bilgi ve belge sunulmamıştır. Bu nedenle Parti adına yapılmış bir gider olarak kabul edilmemiştir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2005 yılı giderleri 449.752,30 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 17.232.- YTL.si personel gideri, 27.040,87 YTL.si temsil ve ağırlama gideri, 9.024,26 YTL.si basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri,

43.017,45 YTL.si haberleşme gideri, 9.346,26 YTL.si taşıma ve vasıta gideri, 15.446,38 YTL.si seyahat gideri, 221.808,45 YTL.si kira gideri, 24.942,71 YTL.si tamir bakım gideri, 20.733,98 YTL.si ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 8.895,19 YTL.si vergi-harç-noter-sigorta gideri, 11.289,79 YTL.si basın ve yayın gideri, 16.909,28 YTL.si sair yönetim gideri, 1.935,15 YTL.si seçim ve propaganda gideri, 13.160.-YTL.si teşkilata yardım, 5.964,47 YTL.si olağandışı gider ve zarar ve 3.006,06 YTL.si özel maliyetlerden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2006 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 15.913,76 YTL.dir.

Parti il örgütlerinin 2005 yılı kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2005 yılı içinde edindiği 25.106,39 YTL tutarındaki taşınır malın (demirbaş) Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Genç Parti 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

1- Parti'nin 2005 yılı kesinhesabında gösterilen 7.285.503,05 YTL gelir, 2.423.702,62 YTL borç, 5.357.464,96 YTL gider, 4.254.315,06 YTL kasa ve banka mevcudu devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **54.088,47** YTL karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2007/7 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/24

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Parti'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Genç Parti'nin 2006 yılı kesinhesabının ilk incelemesi sonucunda,

“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE” karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2006 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Genç Parti 2006 yılı gelirleri toplamının 14.549.188,21 YTL, giderleri toplamının 10.533.068,09 YTL, borçlarının 3.376.589,66 YTL olduğu, 6.975.301,3 YTL'nin kasa ve banka mevcudu olarak 2007 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Parti'nin 2006 yılı birleşik kesinhesabının, Merkez Yönetim Kurulu 21.6.2007 gün ve 2 sayılı kararı ile kabul edilerek onaylandığı görülmüştür.

Genç Parti 2006 yılı birleşik kesinhesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle

partinin 2006 yılı birleşik kesinhesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılı gelirleri 9.475.678,13 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 8.474.292.- YTL. si Devletçe yapılan yardım, 965.977,64 YTL.si kambiyo karları, 25.687,19 YTL.si faiz geliri, 298.- YTL.si sair gelir, 9.423.- YTL.si dava harcı tahsilatından oluşmaktadır. Önceki yıldan devreden kasa ve banka mevcudu 4.238.401,3 YTL.dir.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin 2006 yılı gelirleri 819.195,02 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 146.139,92 YTL.si üye giriş ve yıllık aidatı, 23.047,24 YTL.si sair gelirler, 2.540.- YTL.si faaliyet gelirleri, 245.702,99 YTL.si bağış ve yardımlar, 4.800.- YTL.si yayın geliri ve 396.964.- YTL.si genel merkez yardımından oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2006 yılı kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılı giderleri 7.383.473,61 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 249.992,97 YTL.si personel gideri, 50.005,03 YTL.si temsil ve ağırlama gideri, 28.912,89 YTL.si basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri, 66.524,80 YTL.si haberleşme gideri, 207.303,87 YTL.si taşıma ve vasıta gideri, 132.343,06 YTL.si seyahat gideri, 284.451.- YTL.si kira gideri,

5.195,89 YTL.si tamir bakım gideri, 30.728,63 YTL.si ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 25.266,34 YTL.si vergi-harç-noter-sigorta gideri, 2.893.710,35 YTL.si sair yönetim gideri, 2.645.861,15 YTL.si seçim ve propaganda gideri, 246.236,80 YTL.si taşra gideri, 396.964.- YTL.si teşkilata yardım, 119.916,83 YTL.si kambiyo zararları, 60.- YTL.si olağandışı gider ve zararlardan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 6.961.205,11 YTL.dir.

Genç Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde *"Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır"* şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş bin liraya kadar olan (2006 yılı için 45.336.- YTL) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde,

"Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Kanun'un 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76 ncı maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca*

parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

25 Şubat 2011 tarih ve 27857 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yayınlandığı tarih itibariyle yürürlüğe girdiğinden ve geçici maddelerde yargılanmamış siyasi parti hesaplarında değiştirilen hükümlerin uygulanacağına dair düzenleme de yapılmadığından dolayı bu tarihten önceki denetim ve yargılamada değişiklikten önceki hükümler uygulanacaktır.

1- Aşağıda belirtilen kişisel harcamalar Parti bütçesinden karşılanmıştır.

Yevmiye tarih no	Faturayı düzenleyen	Fatura(Fiş) tarih no	İçerik	Tutar
31.1.2006/99	Asena Eczanesi	26.1.2005/000059	İtriyat	21,75
31.1.2006/103	Gima	30.1.2006/58	Sigara	8,50
“ “	Gima	5.1.2006/70	Tekel	50
24.2.2006/226	Macrocenter	11.2.2006/198	Sigara	4,25
“ “	Gima	20.2.2006/54	Prima çocuk bezi	16,45
“ “	Gima	4.2.2006/68	Bigbabo sakız	20,01
“ “	Gima	4.2.2006/67	Ariel otomat	22,99
13.3.2006/313	3 ler Center	12.3.2006/0333	Sigara	8,5
31.3.2006/389	Gür Şarküteri	31.3.2006/000022	Tekel	130
31.3.2006/391	Gima	22.3.2006/120	Tekel (J.Walker)	116
15.4.2006/442	Gür Şarküteri	15.4.2006/000028	Tekel (Şarap Viski)	65
“ “	“ “	5.4.2006/000024	Tekel (Yabancı tekeli)	96
21.4.2006/458	Gür Şarküteri	19.4.2006/000023	Tekel (Rakı)	35
5.5.2006/518	Yağmurlar Gıda	4.5.2006/000012	Tekel	4,25
17.5.2006/545	Gima	14.5.2006/144	Sigara	4,25
“ “	Gima	5.5.2006/355	Tekel (J.Walker)	116

24.5.2006/562	Gima	5.5.2006/88	Tekel (Doluca öküz gözü)	125,8
26.5.2006/565	Gima	23.5.2006/170	Tekel (J.Walker)	105,9
29.5.2006/570	Memos Mehmet Harbutçu	28.5.2006/005583	Tekel (Özel İçki)	200
30.5.2006/574	Gima	13.5.2006/364	Tekel (J.Walker)	58
3.6.2006/591	Gür Şarküteri	19.4.2006/000023	Tekel (Yabancı tekeli)	55
9.6.2006/612	Gür Şarküteri	9.6.2006/000023	Tekel (Yabancı tekeli)	40
“ “	Migros	9.6.2006/202	Tekel (J.Walker)	47,95
“ “	Gür Şarküteri	9.6.2006/000019	Tekel (Yabancı tekeli)	22
“ “	Gür Şarküteri	9.6.2006/000026	Tekel (Yabancı tekeli)	99
24.6.2006/636	Özen Gıda	24.6.2006/0177	Sigara	7,45
15.8.2006/783	Gür Şarküteri	13.8.2006/000013	Tekel (Yabancı tekeli)	55
“ “	Gür Şarküteri	14.8.2006/000018	Tekel (Yabancı tekeli)	55
31.8.2006/820	Kaya Gıda	30.8.2006/000005	Tekel	45
6.9.2006/842	Kamil Karababa	4.9.2006/000005	Tekel (İçki)	49,9
9.9.2006/855	Gür Şarküteri	9.9.2006/000021	Tekel (Yabancı tekeli)	65
22.9.2006/885	Gür Şarküteri	22.9.2006/000021	Tekel (Yabancı tekeli)	33
30.9.2006/914	Kaplankaya Kuruyemiş	29.9.2006/000007	Tekel	50
9.10.2006/943	Gür Şarküteri	7.10.2006/000012	Tekel (Yabancı tekeli)	80
16.10.2006/959	Gür Şarküteri	14.10.2006/000051	Tekel (Yabancı tekeli)	33
20.10.2006/972	Keyif Shop	19.10.2006/000009	Tütün	20
14.11.2006/1021	Tuncerler Gıda	13.11.2006/000048	Tekel	69,5
23.11.2006/1054	Side Süper Market, Serik	19.10.2006/000004	Tekel	105
26.11.2006/1063	Gür Şarküteri	23.11.2006/000015	Tekel (Yabancı tekeli)	130
“ “	Özen Gıda	25.11.2006/000149	Sigara	8,50
27.12.2006/1177	Bekiroğlu Süpermarket	13.12.2006/000074	Tekel	11,5

Toplam 2.290,55.-YTL

İlaç Ödemeleri

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Firma adı	Fiş tarih ve no	Tutar
31.1.2006/84	İlaç	Güven Eczanesi	8.1.2006/000006	35
" "	" "	Güven Eczanesi	8.1.2006/000001	43,5
31.1.2006/96	" "	Gülay Eczanesi	8.1.2006/000012	29,17
31.1.2006/99	" "	Kavacık Eczanesi	7.1.2006/0025	8,65
" "	" "	Merkez Eczanesi	7.1.2006/6	9,5
" "	" "	Asena Eczanesi	26.1.2005/000059	70,21
31.1.2006/100	" "	Çubuklu Eczanesi	7.1.2006/000036	136
31.1.2006/105	" "	Nalan Sönmez Eczanesi		43,60
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	7.1.2006/000010	35
31.1.2006/106	" "	Çubuklu Eczanesi	19.1.2006/000011	47
" "	" "	Yıldız Eczanesi	27.1.2006/000002	25,9
" "	" "	Berkay Eczanesi	27.1.2006/000002	23,65
10.2.2006/180	" "	Etiler Elif Eczanesi	4.2.2006/0000242	14,3
" "	" "	Berkay Eczanesi	5.2.2006/000016	3,6
25.2.2006/230	" "	Çubuklu Eczanesi	21.2.2006/000040	80
28.2.2006/248	" "	İbrahim Fuat Eczanesi	3.2.2006/000044	8
28.2.2006/257	" "	Berkay Eczanesi	25.2.2006/000003	47,3
" "	" "	Altın Eczanesi	25.2.2006/000093	132
3.3.2006/283	" "	Çubuklu Eczanesi	3.3.2006//000016	5,5
" "	" "	Mihribad Eczanesi	3.3.2006/000028	13
" "	" "	Eczane Ünlü	2.3.2006/0022	36,9
13.3.2006/314	" "	Akmerkez Eczanesi	13.3.2006//000156	50
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	4.3.2006/000006	13,9
21.3.2006/342	" "	Asena Eczanesi	20.3.2006//000078	9,3

" "	" "	Çubuklu Eczanesi	10.3.2006/000031	46,3
22.3.2006/346	" "	Fırat Eczanesi	15.3.2006//000015	145
30.3.2006/378	" "	Kavacık Eczanesi	27.3.2006//0052	260
" "	" "	Reyhan Eczanesi	28.3.2006/	65,75
31.3.2006/387	" "	Güven Eczanesi	19.3.2006//000007	37,5
15.4.2006/442	" "	Çubuklu Eczanesi	4.4.2006//000049	12,6
20.4.2006/454	" "	Can Eczanesi	18.4.2006//000025	121
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	20.4.2006/000049	36
25.4.2006/466	" "	Çubuklu Eczanesi	25.4.2006/000056	11,5
29.4.2006/492	" "	Funda Eczanesi	25.4.2006/000005	16
30.4.2006/494	" "	Mihrabad Eczanesi	25.4.2006/000014	109
12.5.2006/532	" "	Dörtöyl Eczanesi	11.5.2006//000058	3,75
" "	" "	İbrahim Fuat Eczanesi	8.5.2006/000025	55
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	3.5.2006/000053	3
" "	" "	Berkay Eczanesi	3.5.2006/000038	77
16.5.2006/543	" "	Enes Eczanesi	9.6.2006//1	7,5
17.5.2006/545	" "	Mihrabad Eczanesi	2.5.2006//000030	28,7
" "	" "	Asena Eczanesi	6.5.2006/000040	4
" "	" "	Akmerkez Eczanesi	15.5.2006/000103	39,5
24.5.2006/562	" "	Çubuklu Eczanesi	24.5.2006/000011	27,3
26.5.2006/566	" "	Berkay Eczanesi	12.5.2006/000007	47,3
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	12.5.2006/000011	23,5
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	26.5.2006/000037	70
" "	" "	Çubuklu Eczanesi	26.5.2006/000014	6
29.5.2006/571	" "	Çubuklu Eczanesi	16.5.2006/000047	9,75
5.6.2006/595	" "	Kanyon Eczanesi	6.6.2006/69	8
8.6.2006/607	" "	Çubuklu Eczanesi	5.6.2006/000023	3,8
8.6.2006/608	" "	Çubuklu Eczanesi	5.6.2006/000044	8,7

27.7.2006/743	“ “	Merkez Eczanesi		48
9.8.2006/771	“ “	Akmerkez Eczanesi	1.8.2006/000182	14,85
10.8.2006/775	“ “	Çubuklu Eczanesi	9.8.2006/000012	16
23.8.2006/801	“ “	Mebusevler Eczanesi	3.8.2006/000008	3,4
29.8.2006/815	“ “	İbrahim Fuat Eczanesi	24.8.2006/000012	50
“ “	“ “	Kardelen Eczanesi	24.8.2006/000015	59
31.8.2006/818	“ “	Feyza Eczanesi	31.8.2006/000009	300
“ “	“ “	Feyza Eczanesi	31.8.2006/000011	295
31.8.2006/820	“ “	Göksu Eczanesi	29.8.2006/0028	15
9.9.2006/855	“ “	Çubuklu Eczanesi	7.9.2006/000033	22,5
15.9.2006/874	“ “	Jale Türkün Eczanesi	9.9.2006/000000	67
“ “	“ “	Necati Tiryaki Eczanesi	14.2006/000004	20
18.9.2006/876	“ “	Beyaz Eczanesi	3.9.2006/000341	2,35
22.9.2006/885	“ “	Jale Türkün Eczanesi	19.9.2006/000010	13,4
“ “	“ “	Jale Türkün Eczanesi	18.9.2006/000016	4,5
12.12.2006/1115	“ “	Yasa Eczanesi	7.12.2006/000002	18

Toplam 3.153,43.-YTL

Parti yetkilileri “6111 sayılı yasanın 180. maddesi kapsamında partimizin siyasi faaliyetleri doğrultusunda, yardıma muhtaç kişilere hayatlarını idame ettirmesinde gerekli olan ilaçların temini, partimizin siyasi stratejisi doğrultusunda yardıma muhtaç ailelere yapılan örnek bir projedir. Diğer malzemeler ise, partimizin siyasi faaliyetler içinde “temsil ağırlama” masraf bedelidir. 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde, geçici ve sürekli çalıştırılan kişilere ödenen nakdi sağlık masraflarının gider olarak kayıt edilebileceği hüküm altına alınmıştır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Söz konusu giderlerin siyasi faaliyetin icrası nedeniyle yapılan harcamalardan olmadığı, bu giderlerin kişisel olması nedeniyle parti amacına yönelik harcama olarak değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu nedenle **5.443,98** YTL'nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

2- Aşağıdaki tabloda belirtilen ve kişiler adına veya isimsiz olarak düzenlenen otobüs ve uçak biletlerine ait seyahat giderleri parti bütçesinden karşılanmıştır.

Seyahat Giderlerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Tutarı
13.2.2006/185	Ramazan Özcan	4 adet otobüs bileti	110,5
" "	Mehmet Emin Ayanoglu	1 adet otobüs bileti	26,5
" "	Melek Dingaz	1 adet otobüs bileti	26,5
17.2.2006/208	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	58
21.2.2006/216	Muammer	2 adet otobüs bileti	56
25.2.2006/33	Fatih Aktaş	3 adet otobüs bileti	73,5
" "	Yaşar Ali Poyraz	2 adet otobüs bileti	49
" "	Asuman Bakan	1 adet otobüs bileti	56
" "	Gülay Maraş	1 adet otobüs bileti	56
2.3.2006/274		2 adet otobüs bileti	200
2.3.2006/275	Tacettin Uçel	2 adet uçak bileti	187
" "	Veysel Bıçakcı	2 adet uçak bileti	187
2.3.2006/278	İsimsiz	5 adet otobüs bileti	890
" "		2 adet otobüs bileti	600
16.3.2006/330	Ali Yüksel Onural	1 adet otobüs bileti	56
25.3.2006/356	Selahattin Bal	1 adet otobüs bileti	20
25.3.2006/356	Selahattin Bal	1 adet otobüs bileti	20
" "	Yaşar Poyraz	2 adet otobüs bileti	49
3.4.2006/400	Duran Şakoğlu	1 adet uçak bileti	79

E: 2007/7, K: 2011/24 (SPMD)

“ “	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	70
11.4.2006/424	Duran Şakoğlu	1 adet uçak bileti	79
12.4.2006/431	Ali Özkan	5 adet otobüs bileti	76
“ “	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	40
12.4.2006/432	Ali Özkan	1 adet otobüs bileti	13
14.4.2006/438	Ali Özkan	1 adet otobüs bileti	18
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	18
24.4.2006/461	Selahattin Bal	2 adet otobüs bileti	40
25.4.2006/466	Selahattin Bal	1 adet otobüs bileti	20
8.5.2006/523	Gönül Saray Alphan	1 adet uçak bileti	282
17.5.2006/547	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	22
22.5.2006/554	Selahattin Bal	2 adet otobüs bileti	40
“ “	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	40
29.5.2006/573	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	40
30.5.2006/576	Ali Özkan	2 adet otobüs bileti	36
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	18
8.6.2006/607	Selahattin Bal	2 adet otobüs bileti	46
12.6.2006/617	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	48
24.6.2006/636	Selahattin Bal	1 adet otobüs bileti	20
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	20
30.6.2006/651	Selahattin Bal	1 adet otobüs bileti	20
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	20
11.7.2006/701	Halil Şahin Dost	2 adet otobüs bileti	90
12.7.2006/706	Melek Dingaz	1 adet otobüs bileti	25
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	15
23.7.2006/725	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	22
6.8.2006/765	Fuat Sönmez	1 adet otobüs bileti	10
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	12

15.8.2006/783	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	30
23.8.2006/802	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	35
11.9.2006/856	Selahattin Bal	3 adet otobüs bileti	55
24.9.2006/892	Melek Dingaz	2 adet otobüs bileti	59,25
20.10.2006/970	Yaşar Poyraz	1 adet otobüs bileti	30
“ “	İsimsiz	1 adet otobüs bileti	30
2.11.2006/999	Melek Dingaz	3 adet otobüs bileti	66,5
9.11.2006/1013	Gönül Saray Alphan	1 adet uçak bileti	168
13.11.2006/1017	Selahattin Bal	1 adet otobüs bileti	20
14.11.2006/1020	Şaylan Çığgın	1 adet uçak bileti	125
“ “	Ayvaz Müştak	1 adet uçak bileti	125
14.11.2006/1023	İsimsiz	3 adet otobüs bileti	50,4
23.11.2006/1054	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	49,5
6.12.2006/1097	Gönül Saray	1 adet uçak bileti	154
“ “	Şaylan Çığgın	1 adet uçak bileti	37
“ “	Ayvaz Müştak	1 adet uçak bileti	144
12.12.2006/1115	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	30
12.12.2006/1116	Ali Özkan	1 adet otobüs bileti	20
18.12.2006/1135	Şaylan Çığgın	1 adet uçak bileti	90
“ “	Ayvaz Müştak	2 adet uçak bileti	90
“ “	Gönül Saray	1 adet uçak bileti	26
18.12.2006/1179	Şaylan Çığgın	1 adet uçak bileti	110
“ “	Ayvaz Müştak	2 adet uçak bileti	110
“ “	Gönül Saray	1 adet uçak bileti	26
31.12.2006/1203	Ali Özkan	2 adet otobüs bileti	30
“ “	İsimsiz	2 adet otobüs bileti	30

Toplam 5.740,65.-YTL

Parti yetkilileri “Partimizin “Siyasi Faaliyetleri” doğrultusunda parti yöneticilerimizin seyahatlerini kanıtlayan otobüs bileti vergi usul kanununa uygun belgedir. Uçak ve otobüs seyahati sırasında seyahat eden yolcu adı belge düzenlenmesi zorunludur. Bu kişiler Parti yöneticisi olup, siyasi faaliyet çerçevesinde seyahat etmiş olduklarından bu kişilerin seyahat giderleri Parti bütçesinden karşılanmıştır. İsimsiz seyahatlerde ise özellikle küçük yerleşim yerlerinde bilete isim yazılma uygulaması bulunmamaktadır. Bu durum 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesine de uygundur.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Kimi otobüs biletlerinde isim olmamakla birlikte kimi otobüs biletlerinde isim bulunmaktadır. Seyahat giderlerine ilişkin yapılan görevlendirme olurları sunulmamış, genel ifadeler kullanılarak cevap verilmiştir. Seyahat harcamalarının parti adına yapıldığına ilişkin bilgi ve belge bulunmadığından dolayı parti adına yapılmayan seyahat giderleri parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

3- Gecikme bedeli ve zammı ile cezalar parti bütçesinden karşılanmıştır.

Gecikme ve Faiz Bedellerine Ait Tablo

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Faiz veya gecikme tutarı
06.01.2006/11	Turkcell telefon gecikme bedelleri	7,96
20.01.2006/36	Türk Telekom gecikme bedeli	7,06
23.01.2006/45	Gelir ve Damga vergisi gecikme zammı	112,67
19.4.2006/447	Vergi Dairesi usulsüzlük cezası	60
3.7.2006/666	34 AP 6046 plakalı aracın trafik cezası, 7.3.2006/20060307031060000099	33,75
4.7.2006/672	Elektrik gecikme bedelleri ile açma- kapama bedelleri.	107,95
25.7.2006/737	Adli Para cezası, 25.7.2006/20060725030010000057	150
5.9.2006/837	Elektrik gecikme bedelleri	9,55

10.10.2006/946	ÇTV gecikme zammı	201,38
17.10.2006/964	34 DV 2677 plakalı aracın trafik cezası, 13.7.2006/20060713030450000083	206

Toplam 896,32.-YTL

Parti yetkilileri “Gecikme bedeli faturaların irademiz dışında ödeme gününden sonra gelmesinden kaynaklanmıştır. Bu durum 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesine de uygundur.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme zammı ve bedeli ile cezalardan parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

4- 3.4.2006 tarih ve 396 yevmiyede Genç Parti 2006 Nisan aidatı fotokopi para makbuzu ile 3.4.2006 tarih ve 398 yevmiyede ise Genç Parti 2006 Nisan aidatı asıl para makbuzu ile 900.-YTL olarak ödenmiştir.

Parti yetkilileri “03.04.2006 tarih, 396 ve 398 yevmiyede kayıtlı Nisan ayına ait 900.-TL’lik 2 adet aidat makbuzundan bir tanesi Şubat ayı olmasına karşın Nisan ayı olarak yazıldığı anlaşılmaktadır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Savunmada makbuzlardan bir tanesinin Şubat ayına olduğu ifade edilmiş ise de 3.2.2006 tarih ve 131 nolu yevmiye ile Şubat ayı aidatı ödenmiştir. Gerek 3.4.2006 tarih ve 296 ile 398 nolu yevmiye kayıtlarında gerekse ekleri para makbuzlarında yapılan ödemelerin ikisinin de Nisan 2006 aidatı olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Mükerrer gider yazılan 900.- YTL’nin Hazineye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

5- 27.6.2006 tarih ve 639 numaralı yevmiyede Avukat Sedat Aksakılı’ya Ankara 9.İcra E:2006/268 nolu dosyayla ilgili yapılan 15.000.- YTL ödemenin ayrıntısının bildirilmesi ile avukat Sedat Aksakılı’ya yapılan ödeme karşılığı avukat tarafından düzenlenen serbest meslek makbuzunun gönderilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri "27.06.2006 tarih ve 639 Yevmiyede Avukat Sedat Aksakallı'ya Ankara 9. İcra Müdürlüğü'nün 2006/268 sayılı takip dosyası nedeni ile yapılan 15.000,00.-TL ödemeye ilişkin olarak,

Partimiz tarafından Zakir Avcı isimli kişiye karşı açılan tazminat davasında Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından 19.09.2005 tarih ve 2004/612 Esas – 2005/356 Karar sayılı karar ile davanın reddi ile davalı yararına 12.900,00.-TL avukatlık ücretine hükmedilmiştir.

Davalı Zakir Avcı vekili tarafından işbu mahkeme kararı Ankara 9. İcra Müdürlüğü'nün 2006/268 sayılı takip dosyası ile ilamlı icra takibi başlatılmış olup, yapılan ödemenin 12.900,00.-TL kısmı ana para, 2.100,00.-TL kısmı ise faiz, icra takip ve masrafları ve icra kanuni vekalet ücreti olarak ödenmiştir.

Avukat Sedat Aksakallı tarafından tanzim edilmiş bir serbest meslek makbuzu bulunmamakta olup, ödeme Mahkeme kararına istinaden yapılan icra takibi nedeniyle yapılmıştır. Bu durumda, Parti ödemeyi Av. Sedat Aksakallı'ya değil İcra Dairesine yaptığı için avukattan serbest meslek makbuzu alması imkanı bulunmamaktadır.

Avukat Sedat Aksakallı tarafından serbest meslek makbuzu tanzim edilmemiş olması, icra takibinde borçlu konumda olan Partimizin borcu ödemesinin engeli olmayıp, yasal olarak makbuz düzenlemeden borcu ödenmemesi gibi bir imkan bulunmamaktadır.

İlgili mahkeme kararı, icra emri sureti ve belgelerin bir örneği 2006 Klasöründe Ek.3'de sunulmuştur.

6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde "Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödediklerini miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler" hükmü faiz ve diğer masrafların gider olarak kaydedilmesini mümkün kılmaktadır." şeklinde cevap vermişlerdir.

15.000.- YTL ödemenin 12.900.- YTL.si ana para, 2.100.- YTL.si ise faiz vb. masraflardan oluşmaktadır.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Aksi halde bu tedbirlerin alınmaması sonucu oluşacak faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden ödenecektir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan faiz ve diğer masraflar toplamı 2.100.- YTL.den parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

6- Parti'nin gerek kendi gerekse kiraladığı araçlar LPG li olmadığı halde LPG giderleri Parti tarafından karşılanmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Firma Adı	Fatura tarih ve no	İçerik	Tutar YTL
31.1.2006/87	Kosifler Ltd.Şti. Beykoz	18.1.2006/CP435569	15,09 lt LPG	19,32
" "	" "	16.1.2006/CP435339	16,02 lt LPG	20,5
" "	" "	17.1.2006/CP435463	16,48 lt LPG	21,1
" "	" "	19.1.2006/CP435664	17,19 lt LPG	22

Toplam 82,92.-YTL

Parti yetkilileri "Partimizin siyasi faaliyeti çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalara kendi araçları ile katılan üyelerimizden bazılarının yakıt bedelleri ödenmiştir. 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesi uyarınca Siyasi partiler ücret mukabili geçici veya sürekli olarak çalıştırdıkları kişilere ödedikleri aynı ve nakdi sağlık ve sosyal yardım giderleri ile amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilirler." şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti adına kayıtlı araçlar ile Parti tarafından kiralanan araçlara alınan akaryakıt harici yapılan akaryakıt harcamaları parti bütçesinden karşılanamaz. Dolayısıyla parti araçlarına (kiralama-mülkiyet) alınan akaryakıt giderleri haricindeki giderin parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 82,92 YTL ödemenin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.

7- 3.4.2006 tarih ve 400 yevmiyede Duran Şakoğlu belge temin edilemediğinden 843.- YTL belgesiz ulaşım gideri yapıldığını beyan etmiş ve bu tutar ödenmiştir.

Parti yetkilileri “Duran Şakoğlu partimizin doğu ve güneydoğu bölgelerinden sorumlu “teşkilat başkan Yardımcısı”dır. Gece gündüz demeden söz konusu bölgelerde siyasi faaliyette bulunmuştur. Başta güvenlik ve diğer nedenlerle ilçeden ilçeye ve diğer yerleşim yerlerine kamyon kasasında dahi gitmiştir. Küçük çapta da olsa belgesiz harcama olması o bölgelerde hayatın olağan akışına uygundur.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Vergi Usul Kanununa uygun olarak düzenlenmiş kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan 843.- YTL tutarındaki giderin Kanun’un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

8- Vergi Usul Kanununda belirtilen belgeler olmadan ödeme yapılmıştır.

Tutanak Karşılığı Yapılan Ödemelere Ait Liste

Yevmiye tarih ve nosu	Belge Türü	İçerik	Tutar (YTL)
5.5.2006/506	A4 kağıdına yazılmış kontrat	54 YF 350 plakalı 2005 model Citroen araç sahibi Metin Sönmez’e 20 gün x 40 = 800 .-YTL araç bedeli olarak ödenen	1.026
5.12.2006/1088	Yarım A4 kağıdına yazılmış tutanak	Lağım patlaması sonucu oluşan pis suyun atılması, tıkanıklığın giderilmesi, Ömer Ertuğrul’un imzası var	100
4.7.2006/672	Tahsilat makbuzu	15 adet elektrik faturası olmadan ödeme yapılmış	1.840,9

Toplam 2.966,9.-YTL

Belgesiz Harcamalara Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	Belge türü	Belge tarih ve no	Belgede imzası olanın adı soyadı	İçerik	Tutar
7.2.2006/169	Belgesiz harcama onay formu	7.2.2006	Selahattin Bal- M.Hakan Erol	The Marmara otelinde verilen seçim stardında kiralanan 2 kameraman ve 4 fotoğrafçıya 3 günlük çalışmaları karşılığı ödenen	700
" "	" "	" "	Selahattin Bal- Kerim Kebapçı	The Marmara otelinde verilen seçim stardında görevli 8 kişiye 3 günlük aşağıda adı soyadı ve adresi yazılı ekip başına ödenen ücrettir.	1.000
15.2.2006/163	Belgesiz harcama onay formu	15.1.2006	Duran Şakoğlu	Elmadağ ilçe Baş.ziyaret 1.1.2006 ...43 Yenimahalle ilçe Baş.ziyaret 5.1.2006 ...24 Mamak ilçe Baş.ziyaret 7.1.2006 ...30 Altındağ ilçe Baş.ziyaret 9.1.2006 ...22 Havaalanı gidiş dönüş 10.1.2006 ...44	163
3.4.2006/400	Yarım düz kağıda yazılmış yazı		Mahir Ataman	Şırnak'tan Hakkari'ye taşınan yolcu Duran Şakoğlu'ndan alınan ücret	110
11.4.2006/425	Belgesiz harcama onay formu	12.4.2006	Melek Dingaz	22.3.2006 =40 Ulaşım gideri 23.3.2006 =40 Ulaşım gideri 24.3.2006 =40 Ulaşım gideri 25.3.2006 =35 Ulaşım gideri 27.3.2006 =30 Ulaşım gideri 28.3.2006 =30 Ulaşım gideri 1.4.2006 =30 Ulaşım gideri	245

E: 2007/7, K: 2011/24 (SPMD)

20.5.2006/552	Belgesiz harcama onay formu	20.5.2006	Duran Şakoğlu	Yozgat Şefaati-Yerköy kongre masrafı	50
30.5.2006/576	Belgesiz harcama onay formu	28.4.2006	Ali Özkan	Bursa ve ilçeleri teşkilat seçimlerinin hazırlık yapılması ile ilgili çalışmalardaki ulaşım giderleri	224
“ “	“ “	28.4.2006	Ali Özkan	Düzce ve ilçeleri teşkilat seçimlerinin hazırlık yapılması ile ilgili çalışmalardaki ulaşım giderleri	163
12.6.2006/617	Belgesiz harcama onay formu	12.6.2006	Ali Özkan	Teşkilat çalışmaları. İl ve ilçe kongreleri hazırlanması, yapılması ile ilgili çalışmalarda harcanan 7.6.2006 =40 8.6.2006 =40 9.6.2006 =30	110
4.9.2006/832	Belgesiz harcama onay formu	22.8.2006	Melek Dingaz	Balıkesir-Manisa Teşkilat çalışması 2.8.2006:35 Muğla-Denizli Teşkilat çalışması 5.8.2006:35 Denizli Teşkilat çalışması 7.8.2006:40 Denizli Teşkilat çalışması 9.8.2006:40 Denizli Teşkilat çalışması 11.8.2006:40 Burdur Teşkilat çalışması 12.8.2006:35 Antalya Teşkilat çalışması 14.8.2006:40 Antalya Teşkilat çalışması 17.8.2006:40	305
7.9.2006/852	Harcama beyan formu	7.9.2006	Şahin Dost	Ankara-Çankırı-Ankara yol (Her hangi bir belge bulunmamaktadır.	65

2.11.2006/999	Belgesiz harcama onay formu	2.11.2006	Melek Dingaz	Teşkilat çalışması iletişim gideri 25.10.2006:40 Teşkilat çalışması iletişim gideri 27.10.2006:40 Antalya Teşkilat çalışması iletişim gideri 29.10.2006:35 Teşkilat çalışması iletişim gideri 30.10.2006:35 Antalya Teşkilat çalışması iletişim gideri 31.10.2006:35	185
12.12.2006/1115	Belgesiz harcama onay formu	12.12.2006	Duran Şakoğlu	Yozgat şefaattli Yerköy ulaşım kırtasiye vb. 7.12.2006:41 Yozgat şefaattli ulaşım 6.12.2006:35 Şefaattli Yozgat ulaşım 6.12.2006:35 Yerköy Yozgat ulaşım 6.12.2006:30	141

Toplam 3.461.-YTL

Parti yetkilileri “Siyasi faaliyet çerçevesinde amaca ulaşmak için yürütülen faaliyetler yapılırken, vergi mükellefiyeti tesis edilmemiş kişilerden de küçük çapta da olsa hizmet alınması doğaldır. Bu siyasi hizmetin bir tutanakla tespiti ve buna bağlı olarak ödemenin gerçekleştirilmiş olması faaliyetin gerçekliği ortaya koymaktadır. Bu durum, 6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde belirlenen “Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler” hükmüne de uygundur.” şeklinde cevap vermişlerdir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesinde beş milyon (2006 yılı için 45.336.-YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye

dayanması gerekmektedir. Bu nedenle kontrat, tutanak, belgesiz harcama onay formu vb. dayanılarak kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

Vergi Usul Kanununa uygun olarak düzenlenmiş fatura, serbest meslek makbuzu, gider pusulası gibi kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan 6.427,9 YTL tutarındaki giderin Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

9- 26.9.2006 tarih ve 899 numaralı yevmiyede Kubaba Turizme ait 110.- YTL.lık 26.9.2006 tarih ve 533246 numaralı otel konaklama faturasının aslı olmadığı halde aslı gibidir imzalı fotokopi faturaya istinaden ödeme yapılmıştır.

Parti yetkilileri *"Kubaba Turizm'e ait fatura kaybolduğundan, ilgili firma aslı gibidir imzalı suretini vermiştir."* şeklinde cevap vermişlerdir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde beş milyon (2006 yılı için 45,336.- YTL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle fatura aslı olmaksızın fatura fotokopisine dayanılarak kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

Vergi Usul Kanunu'na uygun olarak düzenlenmiş fatura aslı olmadan yapılan 110.- YTL tutarındaki giderin Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

10- Kontörlerin Partinin hangi faaliyeti için alındığının bildirilmesi ile kişi adına kayıtlı telefonlara alınan kontör bedellerinin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Fatura tarih ve no	Tutar
17.1.2006/23	Kontör alımları	17.1.2006/323596	320
13.2.2006/185	Cep Öğrenci Hattı	7.2.2006/323601	26
14.2.2006/188	Kontör alımları	14.2.2006/323604	348
24.3.2006/351	Kontör alımları	22.3.2006/323720	348
26.4.2006/474	Kontör alımları	24.4.2006/323722	174
12.5.2006/530	Kontör alımları	11.5.2006/323730	174
25.5.2006/563	Kontör alımları	24.5.2006/323735	174
13.6.2006/618	Kontör alımları	13.6.2006/323739	348
17.7.2006/711	Kontör alımları	17.7.2006/323741	174
1.8.2006/757	Kontör alımları	1.8.2006/323743	348
23.8.2006/801	Kontör alımları,Argold Kuyumcu	17.8.2006/000136	50
1.9.2006/829	Kontör alımları,kahveci Motorlu İtd.Şti.	11.8.2006/0009	38
21.9.2006/881	Kontör alımları	21.9.2006/323748	348
9.10.2006/944	Kontör alımları,telsim Cep Shop	9.10.2006/012894	957
10.10.2006/946	Kontör alımları,Uğurlu Telekom	5.10.2006/000044	53
8.11.2006/101	Kontör alımları,telsim Cep Shop, Kahveci iletişim	3.11.2006/323757	270
29.11.2006/1069	Kontör alımları,telsim Cep Shop, Otantik iletişim	29.11.2006/013532	873
18.12.2006/1135	Kontör alımları,telsim Cep Shop, Kahveci iletişim	8.12.2006/323775	180

Toplam 5.203.-YTL

Parti yetkilileri “Siyasi faaliyet kapsamında, parti çalışanlarının, şoför, güvenlikçilerin yaptığı iletişimlerinin kontör bedelidir.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkilileri kimlere alındığına dair isim belirtmedikleri gibi, bu kontörlerin parti faaliyetleri için kullanıldığına dair kanıtlayıcı bilgi ve

E: 2007/7, K: 2011/24 (SPMD)

belge de sunmamışlardır. Bu nedenle Parti adına yapılmış bir gider olarak kabul edilmemiştir.

11- Aşağıdaki tabloda gösterilen icra ödemelerinden kaynaklanan 26.938,93 YTL faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden karşılanmıştır.

İcra Ödemelerine Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	Borcun kaynağı	Açıklama	Anapara	Faiz ve Diğer masraflar	Toplam tutar
06.1.2006/15	Telefon	Afyon 2.İcra 2003/7555 nolu dosya	380	50	430
" "	" "	Bursa 5.İcra 2004/5063 nolu dosya	2.057,09	618,06	2.675,15
8.2.2006/175		Ankara 15. İcra 2005/111575 nolu dosya	350	156	506
" "		Ankara 15. İcra 2005/11576 nolu dosya	350	160	510
6.4.2006/412		Tunceli İcra Müdürlüğü	137,55	273,95	411,5
17.4.2006/445		Ankara 15. İcra 2006/2509 nolu dosya		1.000	1.000
" "		Muğla İcra 2004/501 nolu dosya	600	108	708
29.8.2006/813	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8140 nolu dosya	1.658,08	1.616,92	3.275
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8144 nolu dosya	805,93	909,07	1.715
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8142 nolu dosya	803,65	1.181,35	1.985
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8141 nolu dosya	805,93	904,07	1.710
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8139 nolu dosya	805,93	909,07	1.715
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8143 nolu dosya	805,93	909,07	1.715
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8145 nolu dosya	1.658,07	1.611,93	3.270
" "	İşçi alacağı	Ankara 14. İcra 2006/8146 nolu dosya	1.658,07	1.616,93	3.275

12.9.2006/864	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7588 nolu dosya	276,08	1.019,73	1.295,81
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7589 nolu dosya	172,22	854,14	1.026,36
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7590 nolu dosya	1.778,88	1.340,46	3.119,34
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7591 nolu dosya		335	335
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7591 nolu dosya		419,78	419,78
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7592 nolu dosya	2.792,55	3.248,17	6.040,72
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7593 nolu dosya	1.878,78	1.768,41	3.647,19
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7594 nolu dosya	755,44	1.359,43	2.114,87
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7595 nolu dosya	2.428,03	2.872,51	5.300,54
“ “	İşçi alacağı	Ankara 6. İcra 2006/7596 nolu dosya	2.003,51	1.696,88	3.700,39
Toplam				26.938,93	

Parti yetkilileri “6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde “Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödediklerini miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler” hükmü faiz ve diğer masrafların gider olarak kaydedilmesini mümkün kılmaktadır.” şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Aksi halde bu tedbirlerin alınmaması sonucu oluşacak faiz ve diğer masraflar parti bütçesinden ödenecektir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmaması sonucu oluşan faiz ve diğer masraflar toplamı **26.938,93** YTL.den parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkanı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır.

12- 3.2.2006 tarih ve 136 numaralı yevmiyede Depar Danışmanlık, Proje Araştırma, Reklamcılık San.Tic.A.Ş. nin 3.2.2006 tarih ve 642609 numaralı faturası karşılığı Genç Parti Ulusal Radyo Yayın Bedeli açıklaması ile 12.390.- YTL ödenmiştir. Yapılan yayının içeriğinin ve hangi tarihlerde yayınlandığının bildirilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri "2006 Klasöründe Ek.15'de." şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti yetkilileri cevaplarında Garanti Bankası Hesap hareketini belirten bir sayfa, Deparın faturası, Akşam Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.-Türk Medyanın Depara düzenlediği 7 adet faturayı sunmuşlardır.

**Akşam Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.-Türk Medyanın Depara
Düzenlediği Faturaların Dökümü**

Firma adı	Fatura tarih ve no	İçerik	Tutar
Akşam Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.-Türk Medya	28.1.2006/FT00039105	R-Alem FM 27,28/1/2006 yayın	356,83
" "	31.1.2006/FT00039162	R-Alem FM 29,30,31/1/2006 yayın	535,25
" "	7.2.2006/FT00039678	R-Alem FM 1,2,3,4,5/2/2006 yayın	892,08
" "	7.3.2006/FT00041032	R-Alem FM 1,3,5,7/3/2006 yayın	1.474,91
" "	14.3.2006/FT00041266	R-Alem FM 9,11,13/3/2006 yayın	1.106,18
" "	21.3.2006/FT00041676	R-Alem FM 15,17,19,21/3/2006 yayın	1.474,91
" "	28.3.2006/FT00041971	R-Alem FM 23/3/2006 yayın	368,73
Toplam			6.208,89

Depar Danışmanlık, Proje Araştırma, Reklamcılık San.Tic.A.Ş. nin 3.2.2006 tarih ve 642609 numaralı faturası karşılığı Genç Parti Ulusal Radyo Yayın Bedeli açıklaması ile 12.390.- YTL ödenmiştir. Verilen

cevaplardan 6.208,89 YTL.lik kısmına ait Akşam Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.-Türk Medyanın Depara Düzenlediği fatura fotokopileri sunulmuştur. Ancak 6.181,11 YTL.ye (12.390-6.208,89 = 6.181,11) ilişkin bir açıklama ve kanıtlayıcı belge sunulmamıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3. maddesinin (B) bendine göre, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Gerçek mahiyeti saptayabilmek için faturanın düzenlenmiş olması yeterli değildir. Bu bağlamda Parti ile Depar arasında ki hizmet ilişkisinin varlığını kanıtlayacak hukuki durumu yansıtan ve yeterli kanaat oluşmasına yarayacak verilerin sunulması gerekir.

Faturada belirtilen 12.390.- YTL.den 6.181,11 YTL.ye ilişkin açıklama yapılmaması ve yeterli belgenin sunulmaması nedeniyle **6.181,11 YTL.nin Hazine'ye irad kaydedilmesine karar verilmiştir.**

13- IEP Advisors'ın (Tenth Flor 1275 Pennsylvania Ave.NW Washington DC, Tel (202)659-6210, Fax (202) 659-6216) Genç Partiye nasıl bir danışmanlık hizmeti verdiğinin ve içeriğinin açıklanması, ulaşım giderlerini kanıtlayıcı belgelerin, Parti ile IEP Advisors arasında imzalanan sözleşmenin ve söz konusu şirketin yaptığı hizmetleri kanıtlayıcı Partiye verdiği dokümanların (cd, materyal, yazı vb.) gönderilmesi istenmiştir.

IEP Advisors'ın Düzenlediği Faturalar Listesi

Yevmiye tarih ve no	Fatura tarih ve no	İçerik	Tutar \$	Tutar YTL
25.1.2006/54	25.1.2006/1457	Danışmanlık	29.042,8	38.249,36
1.3.2006/273	1.3.2006/1456	Danışmanlık	20.000	25.958
21.3.2006/344	21.3.2006/1458	Danışmanlık, Otel, Viyana-İstanbul, İstanbul-Ankara ulaşım	47.124,71	63.269,63
Toplam			96.167,51	127.476,99

IEP Advisors'a Yapılan Ödemeler listesi

Yevmiye tarih ve no	Tutar \$	Tutar YTL	EFT Gideri
3.1.2006/6	20.000	26.616	
14.2.2006/192	29.044	38.666,27	114,62
25.4.2006/468	47.125	62.468,9	165,63
Toplam	96.169	127.751	280,25

Parti yetkilileri "IEP Advisors uluslararası danışmanlık hizmeti veren tanınmış ve önemli bir kuruluştur. Bu şirket Genç Parti'ye yakın bir gelecekte gerçekleşecek olan seçim çalışmaları doğrultusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. Bu çerçevede; Türkiye'nin ve içinde bulunduğu son derece önemli bölgenin muhtemel politik fırsatlarının analizinin yapılması, Genç Parti ve Türkiye'nin ABD nezdindeki görünüşü ile ilgili politik analizlerin yapılması, dünyada gelişen siyasal iletişim stratejilerinin belirlenmesi, siyasal iletişim stratejileri bağlamında başarılı bir seçim strateji ve taktiğinin belirlenmesi, ABD ve dünya siyasetinin Türkiye'ye bakışı gibi pek çok konuda danışmanlık hizmeti vermiştir.

IEP Advisors ile Genç Parti arasında imzalanmış yazılı bir sözleşme bulunmamaktadır. Genç Parti ile IEP arasındaki ilişki sözlü uzlaşma ile fatura karşılığı çalışma yürütülmüştür.

IEP Advisors danışmanlık hizmetinin tamamını genel tartışma ortamlarında sunumlar şeklinde vermiştir. Bazı çalışmalar ekte 2006 yılı K1, K2, K3, K4 VE K5 nolu klasörlerde bulunmaktadır.

6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler." şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti ile IEP Advisors arasında yazılı bir sözleşme bulunmadığı, yapılan çalışmalardan bazılarının savunma ekinde sunulan dosyalarda bulunduğu ifade edilmiştir.

Savunma ekinde sunulan 5 adet dosya ile ilgili bilgiler şöyledir:

Dosya adı	İçerik
K-1	1- ABD'nin İslam Dünyasına Yönelik Politikaları Hakkında Brookings Projesi- Ağustos 2003 2- Türk-Amerikan İlişkileri Georgetown Üniversitesi 3- Değişen Dünya ile ilgili görüşler 2003 4- Tüsiad yayınları 5- Çeşitli yerlerden alınan araştırmalar
K-2	1- CSİS (Uluslar Arası Çalışmalar ve Strateji Merkezi) 2001-2006 Türkiye etrafında meydana gelen olaylarla ilgili raporları 2- CEPs'in (Avrupa Politikaları Çalışmaları Merkezi-Brüksel) Türkiye ve Avrupa Birliği hakkındaki süreli raporları 3- Tüsiad tarafından yaptırılan araştırmalar
K-3	1- Kuzey Atlantik Asamblesi Derneğinin konferansında yapılan sunumlar (Conrad, İstanbul, 2002) 2- Ortadoğu Enstitüsünün sitesi veya bilgi bankasından indirilmiş makaleler 3- 3 ayda bir çıkan Türk Politikası isimli dergiden alınan makale
K-4	-Belirsizlikler Çağında Türk Dış Politikası isimli kitap, 2003, Rand isimli kar gütmeyen enstitiye yaptırılmıştır.
K-5	1- 11 Eylül Saldırılarından Sonra Müslüman Dünyası, ABD Hava Kuvvetleri için hazırlanmış ve 2004 yılında halka açıklanmıştır. 8 tane yazara yazdırılan araştırma kitap, Rand'ın projesi 2-Global yaklaşımlar projesi, Şubat 2003 3- Meria Dergisi (Uluslar Arası İlişkiler Dergisi), 1997

Savunma ekinde sunulan 5 adet dosyanın araştırma derneklerinin (düşünce kuruluşlarının) hazırladığı rapor veya yayınlar, çeşitli araştırma siteleri veya bilgi bankalarından alınan yayınlar, Tüsiad tarafından yaptırılan araştırmalar ile vb.den oluştuğu, dolayısıyla dosyalarda yer alan çalışmalardan hangilerinin IEP Advisors tarafından yapıldığı anlaşılamamıştır.

Partiden alınan hizmetin ne olduğunun ayrıntılı olarak belirtilmesi ve bunu kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi ile sözleşmenin istenmesinde ki amaç gerçekte böyle bir hizmet alınıp alınmadığı ile alınan danışmanlık hizmetinin parti ile ilgili olup olmadığını tespit etmek içindir.

Alındığı iddia edilen danışmanlık hizmetinin bedelinin ne olacağı, firmanın ve Partinin yükümlülüğü, ihtilafların nasıl çözümleneceği gibi hususlar ancak yazılı sözleşmede yer alan hükümler ile belirlenir. Sözleşmelerin yazılı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat açısından Parti ile IEP Advisors arasında yazılı bir sözleşmenin olması gerekir. Sözleşme olmadan bu hizmetin alındığının iddia edilmesi ancak firma ile Parti arasında ki değişik bir ilişki veya Partinin ödediği/ödeyeceği parayı garanti altına alan teminatlar alması ile mümkündür.

Kaldı ki bu şekilde alınan hizmet işinde sözleşmenin olmadığını söylemek hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürütebilmek amacıyla danışmanlık hizmeti almaları mümkündür. Ancak alınan danışmanlık hizmetinin siyasi parti faaliyetleriyle ilgili olup olmadığı sözleşme veya kanıtlayıcı diğer belgelerin varlığıyla mümkündür. İstenen bilgi ve belgelerin gönderilmemesi yapılan harcamanın gerçekliği yansıtmadığını göstermektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesinin (B) bendine göre, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Gerçek mahiyeti saptayabilmek için faturanın düzenlenmiş olması yeterli değildir. Bu bağlamda Parti ile IEP Advisors arasında ki hizmet ilişkisinin varlığını kanıtlayacak hukuki durumu yansıtan ve yeterli kanaat oluşmasına yarayacak verilerin sunulması gerekir.

Alındığı ifade edilen hizmet işinde sözleşmenin olmadığını söylenmesi hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, istenen belgelerin verilmemesi ve IEP Advisors'tan alınan danışmanlık hizmetinin siyasi partinin faaliyetleri için alındığına dair yeterli belge ve bilgi sunulmaması nedeniyle yapılan **127.757,24** YTL gider olarak kabul edilmemiştir.

14- Allan Gerson International Law'ın (2131 S Street, NW Washington DC 20008, Tel (202) 234-9717 Fax(202)234-9727, ag@ag-il.com) Genç Partiye nasıl bir danışmanlık hizmeti verdiğinin ve içeriğinin açıklanması, ulaşım giderlerini kanıtlayıcı belgelerin, Parti ile Allan Gerson International Law arasında imzalanan sözleşmenin ve söz konusu şirketin yaptığı hizmetleri kanıtlayıcı Partiye verdiği dokümanların (cd, materyal, yazı vb.) gönderilmesi istenmiştir.

Allan Gerson International Law'ın Yapılan Düzenlediği Faturalar Listesi

Yevmiye tarih ve no	Fatura tarih ve no	İçerik	Tutar \$	Tutar YTL
18.1.2006/31	January 18,2006	Danışmanlık	50.000	66.945
10.2.2006/182	February 10,2006	Danışmanlık	481.602,5	636.100,58
11.2.2006/183	February 11,2006	Danışmanlık	493.972,5	652.438,87
7.3.2006/296	March 7,2006	Danışmanlık	50.000	66.790
16.3.2006/332	March 16,2006	Danışmanlık, Diğer hizmetler ve masraflar	36.672,93	48.265,24
13.4.2006/436	April 3,2006	Diğer hizmetler ve masraflar	28.061,19	37.714,23
15.5.2006/541	May 15,2006	Diğer hizmetler ve masraflar	6.204,33	8.986,35
16.6.2006/625	June 16,2006	Diğer hizmetler ve masraflar	36.978,22	58.547,61
11.7.2006/702	July 11,2006	Danışmanlık	50.000	77.180
14.7.2006/709	July 14,2006	Diğer hizmetler ve masraflar	111.587,32	175.727,71
7.8.2006/767	August 7,2006	Diğer hizmetler ve masraflar	66.107,11	96.390,77
11.9.2006/858	September 11,2006	Danışmanlık	50.000	73.495
12.9.2006/858	September 12, 2006	Diğer hizmetler ve masraflar	126.692,25	185.249,4
13.10.2006/956	October 13, 2006	Diğer hizmetler ve masraflar	28.079,59	41.139,41
13.11.2006/1019	November 13, 2006	Diğer hizmetler ve masraflar	103.790,49	149.603,61
14.12.2006/1019	December 13, 2006	Diğer hizmetler ve masraflar	32.199,52	45.574,52
21.12.2006/1151	December 21, 2006	Danışmanlık	50.000	70.930
Toplam			1.801.948	2.491.078

Allan Gerson International Law'a Yapılan Ödemeler

Yevmiye tarih ve no	Tutar \$	Tutar YTL	EFT gideri YTL
30.1.2006/61			267,04
30.1.2006/65	50.000	65.950	
14.2.2006/193	450.000	599.085	1.722,15
25.4.2006/469	50.000	66.280	176,77
5.5.2006/520	100.000	132.180	356,69
15.8.2006/785	75.000	110.992,5	321,66
6.9.2006/845	125.000	182.712,5	509,55
12.10.2006/952	120.000	178.800	480,3
7.11.2006/1009	85.000	122.672	328,83
Toplam	1.055.000	1.458.672	4.162.99

Parti yetkilileri “Allan Gerson, Amerika Birleşik Devletleri’nin başkenti Washington’da yerleşik bir danışmanlık ve lobi faaliyet şirkettir. Genç Parti’ye danışmanlık hizmeti vermiştir. Bu hizmet çerçevesinde; ABD ve dünyanın önemli merkezlerinde Türkiye ve Genç Parti’ye bakışın tespiti, değerlendirilmesi ve analizi, dünyanın önemli merkezlerinde genel olarak Türkiye’nin kısa ve uzun vadede nasıl görüldüğünün değerlendirilmesi ve analizi, siyasi reklam ve tanıtım danışmanlığı ve planlaması, halkla ilişkiler, stil danışmanlığı ve konuşma metinleri hazırlanması, Türkiye ve dünyada yapılan seçim araştırmalarının değerlendirilmesi, siyasi partilerin yönetim ve organizasyon şemalarının günümüz şartlarına uydurulması ve ABD ile dünyanın önemli merkezlerindeki diğer siyasi parti deneyimlerinin Türkiye’ye uyarlanması çalışması, siyasi partilerin örgütlerinin tek başlarına ve merkez ile işbirliği içinde çalışma prensiplerinin belirlenmesi gibi pek çok alanda uzun süreli danışmanlık hizmeti vermiştir.

Allan Gerson ile Genç Parti arasında imzalanmış yazılı bir sözleşme bulunmamaktadır. Genç Parti ile Allan Gerson arasındaki ilişki sözlü uzlaşma ile fatura karşılığı çalışma yürütülmüştür.

Allan Gerson danışmanlık hizmetinin tamamını genel tartışma ortamlarında sunumlar şeklinde vermiştir. Bazı çalışmalar ekte 2006 yılı 2006 yılı K1, K2, K3, K4 VE K5 nolu klasörlerde bulunmaktadır.

6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler." şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti ile Allan Gerson International Law arasında yazılı bir sözleşme bulunmadığı, yapılan çalışmalardan bazılarının savunma ekinde sunulan dosyalarda bulunduğu ifade edilmiştir.

Savunma ekinde sunulan 5 adet dosya ile ilgili bilgiler şöyledir:

Dosya adı	İçerik
K-1	1- ABD'nin İslam Dünyasına Yönelik Politikaları Hakkında Brookings Projesi- Ağustos 2003 2- Türk-Amerikan İlişkileri Georgetown Üniversitesi 3- Değişen Dünya ile ilgili görüşler 2003 4- Tüsiad yayınları 5- Çeşitli yerlerden alınan araştırmalar
K-2	1- CSİS (Uluslar Arası Çalışmalar ve Strateji Merkezi) 2001-2006 Türkiye etrafında meydana gelen olaylarla ilgili raporları 2- CEPS'in (Avrupa Politikaları Çalışmaları Merkezi-Brüksel) Türkiye ve Avrupa Birliği hakkındaki süreli raporları 3- Tüsiad tarafından yaptırılan araştırmalar
K-3	1- Kuzey Atlantik Asamblesi Derneğinin konferansında yapılan sunumlar (Conrad, İstanbul, 2002) 2- Ortadoğu Enstitüsünün sitesi veya bilgi bankasından indirilmiş makaleler 3- 3 ayda bir çıkan Türk Politikası isimli dergiden alınan makale
K-4	-Belirsizlikler Çağında Türk Dış Politikası isimli kitap, 2003, Rand isimli kar gütmeyen enstitiye yaptırılmıştır.
K-5	1- 11 Eylül Saldırılarından Sonra Müslüman Dünyası, ABD Hava Kuvvetleri için hazırlanmış ve 2004 yılında halka açıklanmıştır. 8 tane yazara yazdırılan araştırma kitap, Rand'ın projesi 2-Global yaklaşımlar projesi, Şubat 2003 3- Meria Dergisi (Uluslar Arası İlişkiler Dergisi), 1997

Savunma ekinde sunulan 5 adet dosyanın araştırma derneklerinin (düşünce kuruluşlarının) hazırladığı rapor veya yayınlar, çeşitli araştırma siteleri veya bilgi bankalarından alınan yayınlar, Tüsiad tarafından yaptırılan araştırmalar ile vb.den oluştuğu, dolayısıyla dosyalarda yer alan yer alan çalışmalardan hangilerinin Allan Gerson International Law tarafından yapıldığı anlaşılamamıştır.

Partiden alınan hizmetin ne olduğunun ayrıntılı olarak belirtilmesi ve bunu kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi ile sözleşmenin istenmesinde ki amaç gerçekte böyle bir hizmet alınıp alınmadığı ile alınan danışmanlık hizmetinin parti ile ilgili olup olmadığını tespit etmek içindir.

Alındığı iddia edilen danışmanlık hizmetinin bedelinin ne olacağı, firmanın ve Partinin yükümlülüğü, ihtilafların nasıl çözümleneceği gibi hususlar ancak yazılı sözleşmede yer alan hükümler ile belirlenir. Sözleşmelerin yazılı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat açısından Parti ile Allan Gerson International Law arasında yazılı sözleşmenin olması gerekir. Sözleşme olmadan bu hizmetin alındığının iddia edilmesi ancak firma ile Parti arasında ki değişik bir ilişki veya Partinin ödediği/ödeyeceği parayı garanti altına alan teminatlar alması ile mümkündür.

Kaldı ki bu şekilde alınan hizmet işinde sözleşmenin olmadığını söylemek hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürütebilmek amacıyla danışmanlık hizmeti almaları mümkündür. Ancak alınan danışmanlık hizmetinin siyasi parti faaliyetleriyle ilgili olup olmadığı sözleşme veya kanıtlayıcı diğer belgelerin varlığıyla mümkündür. İstenen bilgi ve belgelerin gönderilmemesi yapılan harcamanın gerçekliği yansıtmadığını göstermektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesinin (B) bendine göre, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Gerçek mahiyeti saptayabilmek için faturanın düzenlenmiş olması yeterli değildir. Bu bağlamda Parti ile Allan Gerson International Law arasında ki hizmet ilişkisinin varlığını kanıtlayacak hukuki durumu yansıtan ve yeterli kanaat oluşmasına yarayacak verilerin sunulması gerekir.

Alındığı ifade edilen hizmet işinde sözleşmenin olmadığına söylenmesi hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, istenen belgelerin verilmemesi ve Allan Gerson International Law'dan alınan danışmanlık hizmetinin siyasi partinin faaliyetleri için alındığına dair yeterli belge ve bilgi sunulmaması nedeniyle yapılan 2.495.240,99 YTL gider olarak kabul edilmemiştir.

15- MasterPlan LTD'in (159 Yigal Alon St.Tel Aviv Israel) Genç Partiye nasıl bir danışmanlık hizmeti verdiğinin ve içeriğinin açıklanması, ulaşım giderlerini kanıtlayıcı belgelerin, Parti ile MasterPlan LTD arasında imzalanan sözleşmenin ve söz konusu şirketin yaptığı hizmetleri kanıtlayıcı Partiye verdiği dokümanların (cd, materyal, yazı vb.) gönderilmesi istenmiştir.

MasterPlan LTD'in Düzenlediği Faturalar Listesi

Yevmiye tarih ve no	Fatura tarih ve no	İçerik	Tutar \$	Tutar YTL
15.8.2006/787	August 15,2006	Danışmanlık ve uçuş giderleri	36.475	52.713,67
15.9.2006/875	September 15,2006	Danışmanlık	30.000	44.001
22.10.2006/974	October 22,2006	Danışmanlık ve ulaşım giderleri	32.627	47.312,41
Toplam			99.102	144.027,08

MasterPlan LTD'e Yapılan Ödemeler listesi

Yevmiye tarih ve no	Tutar \$	Tutar YTL	EFT gideri YTL
12.10.2006/953	30.000	44.715	173,04
18.12.2006/1140	30.000	42.681	234,76
Toplam	60.000	87.396	407,8

Parti yetkilileri "MasterPlan LTD, Afrika ülkeleri, Ortadoğu konusunda uzman bir danışmanlık şirkettir. Genç Parti'ye özellikle Ortadoğu politikaları konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. Bu çerçevede; Türkiye'nin Ortadoğu'daki rolü, bölgenin önemli devletleri ile Türkiye'nin ilişki ve bu ilişkinin kısa ve uzun vadede ne şekilde gelişeceğine dair öngörülere dayalı

analizler yapılması, İsrail'in diğer Ortadoğu devletleri ile olan ilişkilerinin Türkiye'ye yansımaları, İsrail ve diğer Ortadoğu devletleri arasındaki ilişkinin ABD, Avrupa Birliği, Rusya ve Çin bağlamında değerlendirilmesi, Irak, Afganistan'dan ABD ve İngiltere askerlerinin çekilmesi sonrasında bölgedeki siyasi, ekonomik, askeri ve diğer gelişmeler ile ilgili beklentilerin analizinin yapılması, İran, Azerbaycan ve Arap ülkeleri ile ilişkiler, Türkiye'nin Ortadoğu'ya bakışı ve dış politikasının analizinin yapılması gibi konularda danışmanlık hizmetleri vermiştir.

MasterPlan LTD ile Genç Parti arasında imzalanmış yazılı bir sözleşme bulunmamaktadır. Genç Parti ile MasterPlan LTD arasındaki ilişki sözlü uzlaşma ile fatura karşılığı çalışma yürütülmüştür.

MasterPlan LTD danışmanlık hizmetinin tamamını genel tartışma ortamlarında sunumlar şeklinde vermiştir. Bazı çalışmalar ekte 2006 yılı K1, K2, K3, K4 VE K5 nolu klasörlerde bulunmaktadır.

6111 sayılı Kanunun 180. maddesi ile değişik 2820 sayılı Kanunun 74. maddesinde Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler." şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti ile MasterPlan LTD arasında yazılı bir sözleşme bulunmadığı, yapılan çalışmalardan bazılarının savunma ekinde sunulan dosyalarda bulunduğu ifade edilmiştir.

Savunma ekinde sunulan 5 adet dosya ile ilgili bilgiler şöyledir:

Dosya adı	İçerik
K-1	1- ABD'nin İslam Dünyasına Yönelik Politikaları Hakkında Brookings Projesi- Ağustos 2003 2- Türk-Amerikan İlişkileri Georgetown Üniversitesi 3- Değişen Dünya ile ilgili görüşler 2003 4- Tüsiad yayınları 5- Çeşitli yerlerden alınan araştırmalar
K-2	1- CSİS (Uluslar Arası Çalışmalar ve Strateji Merkezi) 2001-2006 Türkiye etrafında meydana gelen olaylarla ilgili raporları 2- CEPS'in (Avrupa Politikaları Çalışmaları Merkezi-Brüksel) Türkiye ve Avrupa Birliği hakkındaki süreli raporları 3- Tüsiad tarafından yaptırılan araştırmalar

K-3	1- Kuzey Atlantik Asamblesi Derneğinin konferansında yapılan sunumlar (Conrad, İstanbul, 2002) 2- Ortadoğu Enstitüsünün sitesi veya bilgi bankasından indirilmiş makaleler 3- 3 ayda bir çıkan Türk Politikası isimli dergiden alınan makale
K-4	-Belirsizlikler Çağında Türk Dış Politikası isimli kitap, 2003, Rand isimli kar gütmeyen enstitiye yaptırılmıştır.
K-5	1- 11 Eylül Saldırılarından Sonra Müslüman Dünyası, ABD Hava Kuvvetleri için hazırlanmış ve 2004 yılında halka açıklanmıştır. 8 tane yazara yazdırılan araştırma kitap, Rand'ın projesi 2-Global yaklaşımlar projesi, Şubat 2003 3- Meria Dergisi (Uluslar Arası İlişkiler Dergisi), 1997

Savunma ekinde sunulan 5 adet dosyanın araştırma derneklerinin (düşünce kuruluşlarının) hazırladığı rapor veya yayınlar, çeşitli araştırma siteleri veya bilgi bankalarından alınan yayınlar, Tüsiad tarafından yaptırılan araştırmalar ile vb.den oluştuğu, dolayısıyla dosyalarda yer alan çalışmalardan hangilerinin MasterPlan LTD tarafından yapıldığı anlaşılamamıştır.

Partiden alınan hizmetin ne olduğunun ayrıntılı olarak belirtilmesi ve bunu kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi ile sözleşmenin istenmesinde ki amaç gerçekte böyle bir hizmet alınıp alınmadığı ile alınan danışmanlık hizmetinin parti ile ilgili olup olmadığını tespit etmek içindir.

Alındığı iddia edilen danışmanlık hizmetinin bedelinin ne olacağı, firmanın ve Partinin yükümlülüğü, ihtilafların nasıl çözümleneceği gibi hususlar ancak yazılı sözleşmede yer alan hükümler ile belirlenir. Sözleşmelerin yazılı olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat açısından Parti ile MasterPlan LTD arasında yazılı sözleşmenin olması gerekir. Sözleşme olmadan bu hizmetin alındığının iddia edilmesi ancak firma ile Parti arasında ki değişik bir ilişki veya Partinin ödediği/ödeyeceği parayı garanti altına alan teminatlar alması ile mümkündür.

Kaldı ki bu şekilde alınan hizmet işinde sözleşmenin olmadığını söylemek hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürütebilmek amacıyla danışmanlık hizmeti almaları mümkündür. Ancak alınan danışmanlık hizmetinin

siyasi parti faaliyetleriyle ilgili olup olmadığı sözleşme veya kanıtlayıcı diğer belgelerin varlığıyla mümkündür. İstenen bilgi ve belgelerin gönderilmemesi yapılan harcamanın gerçekliği yansıtmadığını göstermektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesinin (B) bendine göre, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Gerçek mahiyeti saptayabilmek için faturanın düzenlenmiş olması yeterli değildir. Bu bağlamda Parti ile MasterPlan LTD arasında ki hizmet ilişkisinin varlığını kanıtlayacak hukuki durumu yansıtan ve yeterli kanaat oluşmasına yarayacak verilerin sunulması gerekir.

Alındığı ifade edilen hizmet işinde sözleşmenin olmadığının söylenmesi hayatın olağan akışına uygun düşmediği gibi, istenen belgelerin verilmemesi ve MasterPlan LTD'den alınan danışmanlık hizmetinin siyasi partinin faaliyetleri için alındığına dair yeterli belge ve bilgi sunulmaması nedeniyle yapılan 144.438,88 YTL gider olarak kabul edilmemiştir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2006 yılı giderleri 725.891,86 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 5.303.- YTL.si personel gideri, 127.688,67 YTL.si temsil ve ağırlama gideri, 20.350,55 YTL.si basılı kağıt-kırtasiye-büro gideri, 36.177,87 YTL.si haberleşme gideri, 28.353,68 YTL.si taşıma ve vasıta gideri, 7.972,60 YTL.si seyahat gideri, 372.868,54 YTL.si kira gideri, 13.966,40 YTL.si tamir bakım gideri, 54.530,17 YTL.si ısıtma-aydınlatma-temizlik-su gideri, 4.844,78 YTL.si vergi-harç-noter-sigorta gideri, 11.350,42 YTL.si basın ve yayın gideri, 3.250.- YTL.si teşkilata yardım, 17.934,88 YTL.si sair yönetim gideri, 15.654,23 YTL.si seçim ve propaganda gideri, 300.- YTL.si olağandışı gider ve zararlar ve 5.345.53 YTL.si özel maliyetlerden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2007 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 14.096,19.-YTL.dir.

Parti il örgütlerinin 2006 yılı kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2006 yılı içinde edindiği 73.316,72 YTL tutarındaki taşınır malın (demirbaş) Kanuna uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Genç Parti 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

1- Parti'nin 2006 yılı kesinhesabında gösterilen 14.549.188,21 YTL gelir, 10.533.068,09 YTL gider, 3.376.589,66 YTL borç ile 6.975.301,3 YTL kasa ve banka devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **2.828.304,92 YTL** karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Fulya KANTARCIOĞLU
Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN	Üye Fettah OTO
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

Esas Sayısı : 2009/44 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/25

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALÎ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2008 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı gelirleri toplamının 25.751.836,20 TL ve giderleri toplamının 24.555.757,53 TL olduğu, 4.927.389,75 TL'nin nakit mevcudu olarak 2009 yılına devrettiği ve gelirleri ve giderleri arasındaki 3.731.311,08 TL farkın ise gider fazlası olarak 2009 yılına devrettiği, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2008 yılı gelirleri toplamı 20.684.130,43 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 13.995.780 TL'si bağış gelirleri(hazine yardımı), 4.971.732,40 TL'si bir önceki yıldan devreden nakit para, 1.691.111,03 TL'si banka gelirleri, 25.200 TL'si milletvekili aidat geliri ve 307 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2008 yılı gelirleri toplamı 5.067.705,77 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.191.286,23 TL'si bağış gelirleri, 708.149,56 TL'si üye yıllık aidatı, 6.565,84 TL'si diğer gelirler ve 161.704,14 TL'si ise 2007 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2008 yılı giderleri toplamı 19.694.934,35 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.178.452,53 TL'si personel giderleri, 465.834,96 TL'si demirbaş alım giderleri, 600.438,19 TL'si 2007 yılından devredip ödenen borçlar, 9.473.279,68 TL'si bayrak, rozet, afiş, yayın vb. giderler ve 6.976.928,99 TL'si diğer genel giderlerden oluşmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2008 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler

dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1- Aşağıda ayrıntısı belirtilen muhasebe fişi ve eki belgeler incelendiğinde Parti görevlilerinin çeşitli vergileri zamanında ödememeleri sonucu oluşan gecikme zammı ve cezaların Parti bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili “Çankaya Belediye Başkanlığı’na ödenen, Genel Merkez Binası ile ilgili olarak arsanın binaya dönüşümünün süresinde yapılamaması sebebiyle kesilen cezalar ile çeşitli sebeplerle süresinde ödenemeyen arsa vb. vergi cezalarını içermektedir.” şeklinde açıklama yapmışlardır.

Parti görevlilerinin kişisel kusurlarından kaynaklanan 38.129,05 TL harcamanın parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi imkanı bulunmamaktadır.

Yevmiye tarih ve no	Alındı tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı (TL)
25.4.2008/115	25.4.2008/1998	Çankaya Belediyesi diğer cezalar	3.300
7.11.2008/305	7.11.2008/20081107030860000331	06 TCD 12 Plakalı araç Motorlu Taşıtlar Vergisi gecikme zammı	6,32
22.12.2008	A2AD0027/22.12.2008	SGK 1999/1 dönem İPC gecikme tutarı	658,58
31.12.2008/358	3851/31.12.2008	Çevre temizlik vergisi 2008/1-2 dönemleri gecikme zammı	33,56
“	53538/31.12.2008	Arsa vergisi 2002/2 ve 2003/1-2 dönemleri gecikme zammı	5.976,72
“	53589/31.12.2008	Arsa Ek G. Menk. Vergisi 2003/1-2 dönemleri gecikme zammı	3.065,52
“	53590/31.12.2008	Arsa vergisi 2004/1-2 dönemleri gecikme zammı	2.518,95
“	53591/31.12.2008	Arsa vergisi ve Arsa T.K.V.K.P. 2005/1-2 dönemleri gecikme zammı	2.171,23

“	53592/31.12.2008	Arsa vergisi ve Arsa T.K.V.K.P. 2006/1-2 dönemleri gecikme zammı	11.672,99
“	53593/31.12.2008	Arsa vergisi ve Arsa T.K.V.K.P. 2007/1-2 dönemleri gecikme zammı	6.929,91
“	53593/31.12.2008	Arsa vergisi ve Arsa T.K.V.K.P. 2008/1-2 dönemleri gecikme zammı	1.795,27
		Toplam	38.129,05

2- Aşağıda ayrıntısı gösterilen ödeme belgelerinde Avukat Hamit Kocabey'e vekalet sözleşmesinden doğan ücret ödemesi dışında diğer giderler adı altında ödemeler yapıldığı görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili “Bu ödemeler sözleşme kapsamındaki iş ve işlemlerin takibi sırasında parti avukatı tarafından yapılan zarf-dosya, posta, haberleşme gibi ekstra masraflardan kaynaklanmıştır. Söz konusu bedeller vekalet sözleşmesi kapsamı dışında ekstra harcamalar olarak yasal belge mukabili kendisine ödenmiştir.” şeklinde savunma yapmışlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesi hükmüne göre siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz ve bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır. Aynı maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2008 yılı için 52,37 TL) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Avukat Hamit Kocabey'le yapılan vekalet sözleşmesinin 2. maddesine göre vekil kendisine masraf adı altında yapılan ödemelerin sarf yerleri ile ilgili makbuz veya belgeleri partiye ibraz edecektir. Fakat avukata yapılan ödemelerde diğer giderler için herhangi bir belgenin eklenmediği görülmüştür. Sözleşmeye aykırı olarak yapılan diğer gider ödemelerinin hangi amaçla ve kime yapıldığı da anlaşılamamaktadır.

Yukarıdaki hükümlere göre belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen ve parti amaçlarına uygun olduğu ve parti adına yapıldığı anlaşılamayan 530 TL tutarındaki giderin 75. ve 76. madde hükümleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye No	Yevmiye Tarihi	Mahiyeti	Tutar (TL)
12	12.1.2008	Avukat Hamit Kocabey'e ücret dışında ödenen diğer masraf	200
44	13.2.2008	"	120
102	12.4.2008	"	65
162	11.6.2008	"	85
332	2.12.2008	"	60
		Toplam	530

3- Aşağıda ayrıntısı gösterilen kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarına (uçak bilet bedelleri) ilişkin belgelerle yapılan ödemeler gider kaydedilmiştir.

Parti yetkilileri konu ile ilgili "Genel Merkez bina proje müellifi Ahmet Vefik Alp'in çalışanları binanın ruhsat aşamasında yapılan işlerin kontrolü amacıyla Ankara-İstanbul yol masraflarıdır. Uçak biletlerinin şahıs adına düzenlenmiş olması söz konusu harcamaların parti adına yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Bu tür ödemeler parti iç kontrol sistemi dahilinde yapılmakta ve gerekli titizlikler gösterilmektedir. Ayrıca, bu ödemelerin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. Maddesinin birinci fıkrasına 6111 sayılı Yasa ile eklenen hükümler çerçevesinde uygun olduğu düşünülmektedir. Zira yapılan ek'te; "... amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilirler." denilmektedir. şeklinde savunma yapmışlardır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, 25.2.2011 günlü Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Yasa ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 74. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ve

savunmada belirtilen cümle hükmünün 2008 yılında yapılan söz konusu harcamalar için uygulanması mümkün değildir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesi hükmüne göre siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz ve bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır. Kişiler adına düzenlenen belgelere dayalı olarak yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 484,74 TL harcamanın parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi imkanı bulunmamaktadır. Söz konusu giderlerin 75. madde hükümleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Tutarı (TL)
11.7.2008/192	Ash TEMEL	Uçak Bileti	242,37
"	Hande SARGIN	"	242,37
		Toplam	484,74

Sonuç olarak, parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan yukarıdaki 3 maddede belirtilen giderlerin, parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 39.143,79 TL ödemenin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2008 yılı giderleri toplamı 4.860.823,18 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 869.748,42 TL'si kira giderleri, 73.584,13 TL'si bayrak, rozet, afiş, yayın vb. giderleri, 259.382,39 TL'si demirbaş giderleri ve 3.658.108,24 TL'si diğer genel giderlerden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 206.882,59 TL'dir.

Parti'nin il örgütlerinin 2008 yılı kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2008 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74 üncü maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 561.064,35 TL değerinde 200 adet taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 170.000.- TL değerinde taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmaktadır.

2008 yılında elde edilen 170.000 TL değerindeki taşınmaz mal il örgütlerince elde edilmiştir. Söz konusu taşınmazlar hizmet binası olup satın alma yoluyla elde edilmiştir.

Parti tarafından 2008 yılında edinilen değerleri toplamı 561.064,35 TL olan 200 adet taşınır malların 465.834,96 TL tutarındaki 103 adedi Genel Merkez tarafından, 95.229,39 TL tutarındaki 97 adedi ise il örgütlerince edinilmiştir.

Parti Genel Merkezi'nce elde edilen 103 adet ve 465.834,96 TL değerindeki taşınır malların tamamı bilgisayar ve bilgisayar yedek parçaları ile muhtelif büro malzemeleri olup satın alma suretiyle edinilmiştir.

İl örgütlerince elde edilen 97 adet ve 95.229,39 TL değerindeki taşınır malların ise 20.000 TL değerindeki 1 adedi taşıt, kalanı ise muhtelif büro malzemeleri olup tamamı satın alma suretiyle edinilmiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin Genel Merkez ve il örgütlerinin ihtiyacı için ve tamamı satın alma yoluyla elde edilen toplam 731.064,35 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz malların 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2008 yılı kesin hesabında gösterilen 25.751.836,20 TL gelir ve 24.555.757,53 TL gider ile 4.927.389,75 TL nakit devrinin ve 3.731.311,08 TL borcunun Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan

bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeven 39.143,79 TL karşılığı Parti malvarlığının, aynı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

OYBİRLİĞİYLE, 28.9.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Fulya KANTARCIOĞLU
Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN	Üye Fettah OTO
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

Esas Sayısı : 2010/44 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/26

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı gelirleri toplamının 52.508.676,78 TL ve giderleri toplamının 55.299.178,56 TL olduğu, 165.426,76 TL'nin nakit mevcudu olarak 2010 yılına devrettiği ve gelirleri ve giderleri arasındaki 2.955.928,54 TL farkın ise gider fazlası olarak 2010 yılına devrettiği, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2009 yılı gelirleri toplamı 40.148.399,44 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 34.105.651 TL'si bağış gelirleri(hazine yardımı), 4.720.507,16 TL'si bir önceki yıldan devreden nakit para, 953.191,28 TL'si banka gelirleri, 344.000 TL'si demirbaş satış gelirleri, 24.840 TL'si milletvekili aidat geliri ve 210 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2009 yılı gelirleri toplamı 12.360.277,34 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 6.058.200 TL'si Genel Merkez yardımları 5.383.834,54 TL'si bağış gelirleri, 711.360,21 TL'si diğer gelirler ve 206.882,59 TL'si ise 2008 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2009 yılı giderleri toplamı 43.058.300,10 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.647.886,21 TL'si personel giderleri, 2.580.997,10 TL'si demirbaş alım giderleri, 24.356.777,04 TL'si seçim giderleri, 3.731.311,08 TL'si 2008 yılından devredip ödenen borçlar, 2.471.529,01 TL'si bayrak, rozet, afiş, yayın vb. giderler ve 7.269.799,66 TL'si diğer genel giderlerden oluşmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2009 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler

dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1- Kanunen geçerli herhangi bir belgeye dayanmaksızın 26.1.2009/25, 28.1.2009/27 ve 11.2.2009/41 numaralı ödeme belgeleri ile Mehmet Çalmaşur isimli kişiye toplam 14.000 TL (1.500+4.500+8.000) eser bedeli ödemesi yapıldığı görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili “Bu ödeme partiye yaptırılan müziklerle ilgili sözleşmeye istinaden telif hakkı bedeli olarak yapılmıştır (Yapılan sözleşme dosyasında bulunmaktadır). Tutarı sözleşmede açık olarak belirtilmiş, ödemesi de banka üzerinden yapılmıştır. Müellifin vergi mükellefi olmaması nedeniyle fatura düzenlemesi söz konusu olmamıştır. Bu ödemelerin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 74. Maddesinin birinci fıkrasına 6111 sayılı Yasa ile eklenen hükümler çerçevesinde uygun olduğu düşünülmektedir. Zira yapılan ek’te; “Siyasi Partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgeler ile tevsik ederler.” Denilmektedir.” şeklinde savunma yapmışlardır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, 25.2.2011 günlü Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Yasa ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ve savunmada belirtilen cümle hükmünün 2009 yılında yapılan söz konusu harcamalar için uygulanması mümkün değildir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya(2009 yılı için 58,65 TL) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Vergi Usul Kanunu’nun 229. maddesinde “Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır” şeklinde tarif yapılmış ve “Fatura Kullanma Mecburiyeti” başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile

belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un "Makbuz Mecburiyeti" başlıklı 236. maddesinde, "Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir." denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun'un "Gider Pusulası" başlıklı 234. maddesindeki, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa; Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir." hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki hükümlere göre belgelendirilmesi gerektiği halde sadece kişinin hesabına havale yapıldığına dair banka dekontu eklenerek yapılan 14.000.- TL tutarındaki giderin 76. madde hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- Aşağıda ayrıntısı belirtilen muhasebe fişi ve eki belgeler incelendiğinde Parti'nin taşra teşkilatlarına ait telefon faturalarının zamanında ödenmemesi sonucu tahakkuk eden gecikme cezalarının parti bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili "Toplam yedi kalemde belirtilen Taşra Teşkilatlarının telefon borçları sebebiyle parti bütçesinden yapılan ödemelerin cezası 901,71 TL'dir. Teşkilatlarımız zaman zaman nakit yetersizlikleri ya da ödemeye esas belgelerin zamanında ele geçmemesi gibi nedenlerle telefon

ücretlerini öngörülen süreler içerisinde yatıramamışlardır. Genel Merkezimiz süresi içinde yapılmayan bu borçlar dolayısıyla müteselsil sorumluluk sebebiyle ve mahkeme kararıyla haciz yoluyla ya da icra takibine gidileceğine ilişkin İcra Müdürlüklerinin bildirimleri dolayısıyla bu ödemeleri yapmaktadır. Söz konusu ödemelerin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74. maddesinin birinci fıkrasına 6111 sayılı Yasa ile eklenen hükümler çerçevesinde uygunluk arz ettiği düşünülmektedir." şeklinde savunma yapmışlardır.

Harcamaların yapıldığı dönemde yürürlükte bulunan mevzuat dikkate alındığında, parti görevlilerinin ödemeleri zamanında yapmamaları nedeniyle kişisel kusurlarından kaynaklanan söz konusu harcamaların parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 901,71 TL'lik ödemenin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Alındı tarih ve no	Mahiyeti	Ödeme Tutarı	Asıl Borç Tutarı	Faiz Ödemesi
18.2.2009/48	18.2.2009-3267716788	Türk Telekom'a yüzde 10 faiz ödemesi (Tahakkuk eden faiz tutarının yüzde doksanı kampanya ile silinmiş)	1.216,68	880,46	336,22
"	18.2.2009-3267836191	"	238,6	172,26	66,34
20.2.2009/50	20.2.2009-3467513441	"	620,76	551,52	69,24
"	20.2.2009-3464572671	"	563,33	504,31	59,02
"	20.2.2009-3466141422	"	952,86	893,02	59,84
"	20.2.2009-3466141422	"	1.207,96	1.064,42	143,54
"	20.2.2009-3462246090	"	508,71	341,2	167,51
				Toplam(TL)	901,71

3- Aşağıda ayrıntısı belirtilen muhasebe fişi ve eki belgeler incelendiğinde Parti görevlilerinin motorlu taşıtlar vergisini zamanında ödememeleri sonucu oluşan gecikme zammının ve trafik cezalarının Parti bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili “Toplam on bir kalemden belirtilen 395,05 TL tutarındaki gecikme zammı, trafik cezası ve otoyol geçiş ücreti cezaları parti bütçesinden ödenmiştir. Bu tür ceza ve gecikme zammı gibi ödemelerin olmaması hususunda gerekli tedbirler alınmış ve alınmaya da devam edilmektedir.” şeklinde açıklama yapmışlardır.

Parti görevlilerinin kişisel kusurlarından kaynaklanan söz konusu harcamaların parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun’un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 395,05 TL’lik ödemenin, aynı Kanun’un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine’ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Alındı tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı (TL)
15.3.2009/73	Beyaz Filo Kiralama Fatura No:675108	Trafik Cezası	45,75
15.3.2009/73	Beyaz Filo Kiralama Fatura No: 675111	Trafik Cezası	45,75
15.3.2009/73	Beyaz Filo Kiralama Fatura No: 675113	Trafik Cezası	45,75
1.4.2009/90	1.4.2009/030640000180	06 EU 3365 plakalı araç MTV gecikme zammı	44,12
22.5.2009/141	22.5.2009/030770000387	06 TPG 58 plakalı araç MTV gecikme zammı	33,95
22.5.2009/141	22.5.2009/030770000386	06 TPG 58 plakalı araç MTV gecikme zammı	54,87
22.5.2009/141	22.5.2009/030770000385	06 TPG 58 plakalı araç MTV gecikme zammı	70,91
22.5.2009/141	22.5.2009/030770000388	06 TPG 58 plakalı araç MTV gecikme zammı	14,56

25.5.2009/144	25.5.2009/2026	Otoyol geçiş ücreti cezası	13,13
“	25.5.2009/2116	Otoyol geçiş ücreti cezası	13,13
“	25.5.2009/2110	Otoyol geçiş ücreti cezası	13,13
		Toplam	395,05

4- Aşağıda ayrıntısı gösterilen ödeme belgelerinde Avukat Hamit Kocabey'e vekalet sözleşmesinden doğan ücret ödemesi dışında diğer giderler adı altında ödemeler yapıldığı görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili “Bu ödemeler sözleşme kapsamındaki iş ve işlemlerin takibi sırasında parti avukatı tarafından yapılan zarf-dosya, posta, haberleşme gibi ekstra masraflardan kaynaklanmıştır. Söz konusu bedeller vekalet sözleşmesi kapsamı dışında ekstra harcamalar olarak yasal belge mukabili kendisine ödenmiştir.” şeklinde savunma yapmışlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesi hükmüne göre siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz ve bütün giderleri, o siyasi parti tüzeklişiliği adına yapılır. Aynı maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2009 yılı için 58,65 TL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

76. maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazine'ye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

Avukat Hamit Kocabey'le yapılan vekalet sözleşmesinin 2. maddesine göre vekil kendisine masraf adı altında yapılan ödemelerin sarf yerleri ile ilgili makbuz veya belgeleri partiye ibraz edecektir. Fakat avukata yapılan ödemelerde diğer giderler için herhangi bir belgenin eklenmediği görülmüştür. Sözleşmeye aykırı olarak yapılan diğer gider ödemelerinin hangi amaçla ve kime yapıldığı da anlaşılamamaktadır.

Yukarıdaki hükümlere göre belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen ve parti amaçlarına uygun olduğu ve parti adına

E: 2010/44, K: 2011/26 (SPMD)

yapıldığı anlaşılamayan 931.- TL tutarındaki giderin 75. ve 76. madde hükümleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye No	Yevmiye Tarihi	Mahiyeti	Tutar(TL)
97	8.4.2009	Avukat Hamit Kocabey'e ücret dışında ödenen diğer masraf	300
189	9.7.2009	"	200
244	4.9.2009	"	100
275	5.10.2009	"	71
304	3.11.2009	"	60
343	15.12.2009	"	200
		Toplam(TL)	931

5- Aşağıda ayrıntısı gösterilen kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarına(uçak bilet bedelleri) ilişkin belgelerle yapılan ödemeler gider kaydedilmiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Tutarı (TL)
23.1.2009/22	Metin Çobanoğlu	Uçak Bileti(Bilet şahıs adına, görevlendirme yok)	223
"	Bülent Didinmez	"	124
"	Tunca Toskay	"	180
30.1.2009/29	Faruk Bal	"	198
3.2.2009/33	Mustafa Erkal	"	293
4.2.2009/34	Metin Çobanoğlu	"	198
12.2.2009/42	Metin Çobanoğlu	"	159
"	Mehmet Nacar	"	124
17.2.2009/47	Ahmet Deniz Bölükbaşı	"	118

“	Metin Çobanoğlu	“	118
“	Gürcan Dağdaş	“	148
“	Recai Yıldırım	“	148
23.2.2009/53	Mehmet Şandır	“	223
24.2.2009/54	Ahmet Deniz Bölükbaşı	“	35
“	Recai Yıldırım	“	35
“	Metin Çobanoğlu	“	35
“	Akif Akkuş	“	213
“	Tunca Toskay	“	187
“	Gürcan Dağdaş	“	37
2.3.2009/60	Hediye Akdere	“	138
“	Hüsniye Bozyel	“	138
“	Mehmet Nacar	“	138
4.3.2009/62	Rukiye Özcan	“	272
13.3.2009/71	Mehmet Nacar	“	94
16.3.2009/74	Mehmet Nacar	“	64
17.3.2009/75	Cemalettin Uslu	“	223
“	Süleyman Nevzat Korkmaz	“	198
“	Alim Işık	“	124
“	Hasan Özdemir	“	363
“	“	“	243
26.3.2009/84	Turgay Özbaş	“	149
31.3.2009/89	Kürşat Atılğan	“	184
“	Mehmet Aktan	“	179
“	Faruk Bal	“	184
1.4.2009/90	Edip Semih Yalçın	“	835
“	Hamza Mahit Homriş	“	665,06
3.4.2009/92	Kürşat Atılğan	“	104

“	Mehmet Aktan	“	184
“	Faruk Bal	“	104
13.4.2009/102	Ahmet Deniz Bölükbaşı	“	223
	Metin Çobanoğlu	“	223
	Metin Ergun	“	223
18.4.2009/107	Cumali Durmuş	“	119
“	Cumali Durmuş	“	1.505,83
28.4.2009/117	Gaffar Mehdiyev	Uçak Bileti(Fatura MHP adına)	738,24
16.1.2009/15	Aşlı TEMEL	“	89,83
12.5.2009/131	Bülent Didinmez	Uçak Bileti(Bilet şahıs adına, görevlendirme yok)	580,14
“	Nihat Yazar	“	580,14
20.5.2009/139	Bülent Didinmez	“	397
27.5.2009/146	Mehmet Nacar	“	333
12.6.2009/162	Bülent Didinmez	“	189
19.6.2009/169	Avni Özgürel	Gazeteci	453
		Toplam	13.033,24

Parti yetkilileri konu ile ilgili “Söz konusu listede yer alan tüm ödemeler parti amaçlarını gerçekleştirmek maksadıyla yapılan seyahatlerden kaynaklanmıştır. Listede isimleri belirtilen şahısların çok önemli bir kısmı parti teşkilatlarında görevli üst düzey yetkililer ve parti milletvekilleridir. Parti, belli alanlarda tanınmış veya uzman kişileri davet (seminer, ders, çalıştay, panel, konferans vb gibi nedenlerle) etmek suretiyle merkez veya taşra teşkilatlarında faaliyetler yapmaktadır. Tüm bu kişilerin seyahatleri sırasında uçak veya ulaşım ücretleri de parti amaçları ile doğrudan ilişkili olarak ödenmektedir.

Konu ile ilgili belgelerin bir kısmının şahıs adına düzenlenmiş olması söz konusu harcamaların parti adına yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Bu tür ödemeler parti iç kontrol sistemi dahilinde yapılmakta ve gerekli titizlikler gösterilmektedir. Ayrıca, bu ödemelerin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun

74. maddesinin birinci fıkrasına 6111 sayılı Yasa ile eklenen hükümler çerçevesinde uygun olduğu düşünülmektedir. Zira yapılan ek'te; "... amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilirler." denilmektedir. Söz konusu kişilerin görev yaptıkları faaliyete ilişkin özet bilgiler aşağıda verilmiştir.

Adı Soyadı	Harcama Tarihindeki Görevi
Aslı Temel	Genel merkez bina proje müellifi Ahmet Vefik ALP'in elemanları binanın aşamasında yapılan işlerin kontrolü amacıyla yapılan yol masrafı.
Metin Çobanoğlu	Genel Başkan Yardımcısı
Bülent Didinmez	Genel Başkan Yardımcısı
Tunca Toskay	Genel Başkan Yardımcısı
Faruk Bal	Genel Başkan Yardımcısı
Mustafa Ekal	Konferans
Mehmet Nacar	Merkez Disiplin Kurulu Başkanı
Ahmet Deniz Bölükbaşı	Genel Başkan Yardımcısı
Gürcan Dağda	Milletvekili
Recai Yıldırım	Genel Başkan Yardımcısı
Mehmet Şandır	Milletvekili Grup Bşk. Vekili
Akif Akkuş	Milletvekili
Hediye Akdere	MYK Üyesi
Hüsnüye Boz	Kadın Kolları
Rukiye Özcan	Kadın Kolları
Cemalettin Uslu	Milletvekili
Süleyman Nevzat Korkmaz	Milletvekili
Alim Işık	Milletvekili
Hasan Özdemir	Milletvekili
Turgay Özbaş	İst. İl Bşk. Yrd.
Kürşat Atılğan	Milletvekili

Mehmet Aktan	Sunucu
Edip Semih Yalçın	MYK Üyesi
Hamza Hamit Homriş	Milletvekili
Metin Ergun	Milletvekili
Cumali Durmuş	Milletvekili
Gaffer Mebdiyev	Partiye heykel çalışması için getirilen heykeltıraşın yol masrafı
Nihat Yazar	MYK Üyesi
Avni Özgürel	Parti içi konferans için gelen gazetecinin yol masrafı

Şeklinde savunma yapmışlardır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, 25.2.2011 günlü Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Yasa ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu’nun 74. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ve savunmada belirtilen cümle hükmünün 2009 yılında yapılan söz konusu harcamalar için uygulanması mümkün değildir.

2820 sayılı Yasa’nın 70. maddesi hükmüne göre siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz ve bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır. Kişiler adına düzenlenen belgelere dayalı olarak yapılan ve yukarıda ayrıntısı gösterilen toplam 13.033,24 TL harcamanın parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi imkanı bulunmamaktadır. Söz konusu giderlerin 75. madde hükümleri uyarınca Hazine’ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan yukarıdaki 5 maddede belirtilen giderlerin, parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun’un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 29.261.00 TL ödemenin, aynı Kanun’un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine’ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2009 yılı giderleri toplamı 12.240.878,46 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 208.604,77 TL'si personel giderleri, 1.523.867,68 TL'si kira giderleri, 4.929.983,33 TL'si seçim giderleri, 539.481,62 TL'si bayrak, rozet, afiş, yayın vb. giderler ve 5.038.941,06 TL'si diğer genel giderlerden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin 2010 yılına devreden nakit mevcudu 119.398,88 TL'dir.

Parti'nin il örgütlerinin 2009 yılı kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2009 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74 üncü maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 1.392.272,03 TL değerinde 318 adet taşıt ve demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 1.469.386,00 TL değerinde taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmaktadır.

2009 yılında elde edilen 1.469.386,00 TL değerindeki taşınmaz mal genel merkez ve il örgütlerince elde edilmiştir. Söz konusu taşınmazlar hizmet binası olup satın alma yoluyla elde edilmiştir.

Parti tarafından 2009 yılında edinilen ve değerleri toplamı 1.392.272,03 TL olan 318 adet taşınır malların 1.230.331,46 TL tutarındaki 172 adedi Genel Merkez tarafından, 161.940,57 TL tutarındaki 146 adedi ise il örgütlerince edinilmiştir.

Parti Genel Merkezi'nce elde edilen 172 adet ve 1.230.331,46 TL değerindeki taşınır malların 9 adedi taşıt, diğerleri ise bilgisayar ve bilgisayar yedek parçaları ile muhtelif büro malzemeleri olup satın alma suretiyle edinilmiştir.

İl örgütlerince elde edilen 146 adet ve 161.940,57 TL değerindeki taşınır malların ise 35.895,33 TL değerindeki 1 adedi taşıt, kalanı ise muhtelif büro malzemeleri olup tamamı satın alma suretiyle edinilmiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin Genel Merkez ve il örgütlerinin ihtiyacı için ve tamamı satın alma yoluyla elde edilen toplam 2.861.658,03 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz malların 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2009 yılı kesin hesabında gösterilen 52.508.676,78 TL gelir ve 55.299.178,56 TL gider ile 165.426,76 TL nakit devrinin ve 2.955.928,54 TL borcunun Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeven 29.261 TL karşılığı Parti malvarlığının, aynı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

OYBİRLİĞİYLE, 28.9.2011 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2009/26 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/27

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Vatanseverler Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Vatanseverler Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelemesi sonucunda;

"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine oybirliğiyle" karar verildi.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2008 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Parti'nin 2008 yılı gelirleri toplamının 57.481,45 YTL, giderleri toplamının 57.423,53 YTL olduğu ve 57,92 YTL nakit mevcudun sonraki yıla devrettiği anlaşılmaktadır.

Vatanseverler Partisi'nin il örgütlerinin 2008 yılı içinde gelir ve giderlerinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılı gelirleri toplamı 57.481,45 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 57.480,00 YTL bağış ile 1,45 YTL önceki yıldan devreden nakitten oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Vatanseverler Partisi Genel Merkezi'nin 2008 yılı giderleri toplamı 57.423,53 YTL gösterilmiştir.

Bu tutar, 46.100,00 YTL kira gideri, 9.047,27 YTL ısınma, aydınlatma ve temizlik gideri ile 2.276,26 YTL haberleşme giderlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezi'nin 2008 yılına devreden nakit mevcudu 57,92 YTL'dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasaya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2008 yılında taşınır veya taşınmaz mal edinmediği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Vatanseverler Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

57.481,45 YTL gelir, 57.423,53 YTL gider ile 57,92 YTL nakit mevcudunun eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2010/15 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/28

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Vatanseverler Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Vatanseverler Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelemesi sonucunda;

"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine oybirliğiyle" karar verildi.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Parti'nin 2009 yılı gelirleri toplamının 18.057,92 YTL, giderleri toplamının 17.740,37 YTL olduğu ve 317,55 YTL nakit mevcudun sonraki yıla devrettiği anlaşılmaktadır.

Vatanseverler Partisi'nin il örgütlerinin 2009 yılı içinde gelir ve giderlerinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılı gelirleri toplamı 18.057,92 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 18.000,00 YTL başış ile 57,92 YTL önceki yıldan devreden nakitten oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Vatanseverler Partisi Genel Merkezi'nin 2009 yılı giderleri toplamı 17.740,37 YTL gösterilmiştir.

Bu tutar, 8.653,33 YTL ısınma, aydınlatma ve temizlik gideri, 2.263,09 YTL haberleşme giderleri ile 6.823,95 YTL diğer giderlerden oluşmaktadır.

Genel Merkezi'nin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 317,55 YTL'dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2009 yılında taşınır veya taşınmaz mal edinmediği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Vatanseverler Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

18.057,92 YTL gelir, 17.740,37 YTL gider ve 317,55 YTL nakit mevcudunun eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2010/58 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/29

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Vatanseverler Partisi'nin 2010 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Vatanseverler Partisi'nin 2010 yılı kesinhesabının incelemesi sonucunda;

“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine oybirliğiyle” karar verildi.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2010 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Parti'nin 2010 yılı gelirleri ve giderleri toplamının 6.925,65 YTL olduğu, devreden nakit varlığın bulunmadığı, Parti'nin 30.07.2010 günlü Büyük Kurultay toplantısı kararı ile kapatıldığı anlaşılmaktadır.

Vatanseverler Partisi'nin il örgütlerinin 2010 yılı içinde gelir ve giderlerinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi'nin 2010 yılı gelirleri toplamı 6.925,65 YTL olarak gösterilmiş olup, bu tutar 5.516,10 YTL bağış ile 1.409,55 YTL sair gelirden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2010 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi'nin 2010 yılı giderleri toplamı 6.925,65 YTL gösterilmiş olup, bu tutar 5.570,75 YTL ısınma, aydınlatma ve temizlik gideri ile 1.354,90 YTL haberleşme giderlerden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2010 yılında taşınır veya taşınmaz mal edinmediği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Vatanseverler Partisi'nin 2010 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

6.925,65 YTL gelir ve 6.925,65 YTL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2008/32 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/30

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelemesi sonucunda;

“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine oybirliğiyle” karar verildi.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2007 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2008 yılı Genel Merkez ve birleşik kesinhesabında borç kalemlerinin gösterilmemiş olduğu anlaşılmış ve talep üzerine düzeltilmiştir.

Düzeltilmiş Parti kesin hesabında; Partisi'nin 2007 yılı gelirleri toplamının 55.181,32 YTL, borçları toplamının 4.126,06 YTL giderleri toplamının 58.137,32 YTL olduğu ve 1.170,06 YTL nakit mevcudun sonraki yıla devrettiği anlaşılmaktadır.

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabında Erzurum İli dışındaki illerin gelir ve giderinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılı gelirleri toplamı 51.454,06 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 3.800,00 YTL üye giriş aidat gelirlerinden, 4.050,00 YTL üye yıllık aidat gelirlerinden, 31.962,00 YTL satış gelirlerinden, 2.500,00 YTL bağış gelirlerinden, 109,97 YTL sair gelirlerden ve 9.032,18 YTL önceki yıldan devreden banka ve nakit mevcudundan oluşmaktadır. Genel Merkezin sonraki yıla devreden borcu 4.126,06 YTL'dir.

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütü Gelirleri

Parti il örgütünün 2007 yılı gelirleri toplamı 3.727,26 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 2.500,00 YTL Genel Merkez'den sağlanan Yardım ile 1.227,26 YTL önceki yıldan devreden nakitten oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi Genel Merkezi'nin 2007 yılı giderleri toplamı 54.410,06 YTL gösterilmiştir.

Bu tutar, 13.517,60 YTL kurultay gideri, 10.950,00 YTL personel gideri, 4.647,86 YTL kira gideri, 4.230,00 YTL demirbaş alım gideri, 2.500,00 YTL il teşkilatına yapılan yardım gideri, 2.857,88 YTL haberleşme giderleri ve 15.706,72 YTL diğer giderlerden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 1.170,06 YTL'dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütünün 2007 yılı giderleri toplamı 3.727,26 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 1.500,00 YTL kira gideri ve 2.227,26 YTL diğer giderlerden oluşmaktadır.

İl Örgütünün sonraki yıla devreden kasa ve banka mevcudu bulunmamaktadır.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2007 yılında taşınır veya taşınmaz mal edinmediği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

Parti'nin 2007 yılı kesinhesabında gösterilen 55.181,32 YTL gelir, 58.137,32 YTL gider, 4.126,06 YTL borç ve 1.170,06 YTL kasa ve banka mevcudu devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

E: 2008/32, K: 2011/30 (SPMD)

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2009/25 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/31

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin 2008 yılı kesinhesabının incelemesi sonucunda;

"Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine oybirliğiyle" karar verildi.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2008 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2008 yılı Genel Merkez ve birleşik kesinhesabında borç kalemlerinin gösterilmemiş olduğu anlaşılmış ve talep üzerine düzeltilmiştir.

Düzeltilmiş Parti kesin hesabında; Parti'nin 2008 yılı gelirleri toplamının 6.176,43 YTL, borçları toplamının 8.252,13 YTL, giderleri toplamının 12.548,59 YTL olduğu ve 1.879,97 YTL nakit mevcudun sonraki yıla devrettiği anlaşılmaktadır.

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin il örgütlerinin 2008 yılı içinde gelir ve giderlerinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılı gelirleri toplamı 6.176,43 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 700 YTL üye giriş aidatlarından, 4.300,00 YTL satış gelirlerinden, 6,37 YTL sair gelirlerden ve 1.170,06 YTL önceki yıldan devreden banka ve nakit mevcudundan oluşmaktadır. Parti'nin 2008 yılı içinde 8.252,13 YTL borçlandığı görülmüştür.

Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi Genel Merkezi'nin 2008 yılı giderleri toplamı 12.548,59 YTL gösterilmiştir.

Bu tutar, 3.450,00 YTL personel gideri ve 9.098,59 YTL diğer giderlerden oluşmaktadır.

Genel Merkezi'nin 2009 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 1.879,97 YTL'dir.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2008 yılında taşınır veya taşınmaz mal edinmediği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2008 yılı düzeltilmiş kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

Parti'nin 2008 yılı kesinhesabında gösterilen 6.176,43 YTL gelir, 8.252,13 YTL borç, 12.548,59 YTL gider ve 1.879,97 YTL kasa ve banka

mevcudu devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Fulya KANTARCIOĞLU
Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN	Üye Fettah OTO
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

Esas Sayısı : 2010/23 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/32

Karar Günü : 28.9.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelemesi sonucunda;

“Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine oybirliğiyle” karar verildi.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2009 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2009 yılı Genel Merkez ve birleşik kesinhesabında borç kalemleri ve borca mahsup edilen demirbaş devrinin gösterilmemiş olduğu anlaşılmış ve talep üzerine düzeltilmiştir.

Düzeltilmiş Parti kesin hesabında; Parti'nin 2009 yılı gelirleri toplamının 22.133,53 YTL, giderleri toplamının 20.252,91 YTL olduğu ve 1.880,62 YTL nakit mevcudun sonraki yıla devrettiği anlaşılmaktadır.

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin il örgütlerinin 2009 yılı içinde gelir ve giderlerinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılı gelirleri toplamı 22.133,53 YTL olarak gösterilmiştir.

Bu tutar 1.500,00 YTL üye yıllık aidatlarından, 5.000,00 YTL satış gelirlerinden, 13.753,56 YTL demirbaş satış gelirinden ve 1.879,97 YTL önceki yıldan devreden banka ve nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2009 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasaya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi Genel Merkezi'nin 2009 yılı giderleri toplamı 20.252,91 YTL gösterilmiştir.

Bu tutar, 1.800,00 YTL personel gideri, 2.998,38 YTL büro giderleri, 1.000,0 YTL sair giderler, 415,00 YTL demirbaş alımı gideri ve 13.753,56 YTL borç ödemesinden oluşmaktadır.

Genel Merkezi'nin 2009 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 1.880,62 YTL'dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasaya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2009 yılında taşınır veya taşınmaz mal edinmediği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2009 yılı düzeltilmiş kesinhesabının incelenmesi sonucunda,

Parti'nin 2009 yılı kesinhesabında gösterilen 22.133,03 YTL gelir, 20.252,91 YTL gider ve 1.880,62 YTL kasa ve banka mevcudu devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

28.9.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Fettah OTO

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2006/8 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/33

Karar Günü : 30.11.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

İşçi Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

İşçi Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2005 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde İşçi Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2005 yılı gelirlerinin 919.308,89 YTL., borçlarının 33.523,89 YTL., giderlerinin 869.566,60 YTL., alacaklarının 11.142,84 YTL., 2006 yılına devreden nakit mevcudunun 72.123,34 YTL. olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 177.525,69 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 31.481,89 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 14.607 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 10.025 YTL. si aidat gelirleri, 50.695,50 YTL. si bağış gelirleri, 2.709 YTL. si satış ve etkinlik gelirleri ve 68.007,30 YTL. si alınan örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 775.307,09 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.042 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 64.122,53 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 310.834,97 YTL. si aidat gelirleri, 286.387,13 YTL. si bağış gelirleri, 9.927 YTL. si satış ve etkinlik gelirleri, 375 YTL. si diğer gelirler ve 101.618,46 YTL. si alınan örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 171.808,82 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 27.382 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 10.645,84 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 28.444 YTL. si personel giderleri, 75.730,71 YTL. si genel yönetim giderleri, 24.835,70 YTL. si gezi, seçim ve toplantı giderleri, 252,50 YTL. si etkinlik giderleri, 2.118,07 YTL. si demirbaş alım giderleri ve 2.400 YTL: si verilen örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 5.716,87 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konu dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2005 yılı için 41,29 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir"* hükümleri yer almıştır.

Aşağıda ayrıntısı gösterilen 648,93 YTL. tutarındaki elektrik, vergi ve sigorta primi gecikme bedellerinin gider yazılması nedeni 19.9.2011 tarih ve 123-3334 sayılı yazıyla partiye sorulmuş, parti yetkilileri 11.10.2011 tarih ve 34 sayılı cevap yazısında, söz konusu harcamaların partinin amaçlarına uygun, parti tüzel kişiliği adına, belgeye dayalı ve parti yetkili organlarının bilgisi dahilinde yapılmış elektrik abonelik sözleşmesi ile vergi ve sigorta bildirimleri gereği yapıldığını, 2820 sayılı Yasa'da parti görevlilerinin kişisel kusurlarından kaynaklanan harcamaların usulsüz olacağı yönünde bir düzenleme bulunmadığını, bu giderlerin doğruluğunda kuşku bulunmadığı ve belgeye dayalı olduğu için hazineye irat kaydının düzenlendiği Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri kapsamında da değerlendirilemeyeceğini bildirmişlerdir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
23.2.2005/55	23.2.2005/7461090	Elektrik gecikme bedeli	10,73
5.5.2005/133	5.5.2005/4820005205	Gelir vergisi usulsüzlük cezası	30
27.6.2005/184	27.6.2005/7461090	Elektrik gecikme bedeli	18,83
4.8.2005/229	4.8.2005/200	Gelir vergisi gecikme zammı	78,6
“ “	4.8.2005/210	“ “	185,93
5.8.2005/230	5.8.2005/47	Sigorta primi gecikme zammı	86,67
5.8.2005/231	5.8.2005/46	“ “ “	76,71
2.9.2005/260	2.9.2005/260	Gelir vergisi gecikme zammı	161,46
		Toplam	648,93

Parti genel merkezi bir önceki yıldan bu yıla toplam 14.607 YTL. ve bu yıldan sonraki yıla 5.716,87 YTL. tutarında nakit devrinde bulunmuştur. Partinin yeterli kaynağı bulunmasına rağmen parti görevlilerinin ödemeleri zamanında yapmamaları nedeniyle gecikme bedeli ödemek zorunda kalınmıştır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme bedellerinden Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, toplam 648,93 YTL. tutarındaki elektrik faturası, vergi ve sigorta primi gecikme bedelleri parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **648,93 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 708.900,62 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 142 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 497 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 506.483,74 YTL. si genel yönetim giderleri, 12.154,76 YTL. si gezi, seçim ve toplantı giderleri, 8.729,99 YTL. si etkinlik giderleri, 6.522,37 YTL. si basın, yayın ve propaganda giderleri, 7.145 YTL. si demirbaş alım giderleri ve 167.225,76 YTL. si verilen örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2006 yılına devreden nakit mevcudu 66.406,47 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

İşçi Partisi'nin 2005 yılı belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2005 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz YTL. yi aşan 9.263,07 YTL. değerinde demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ediniminin olduğu ve taşınmaz mal ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2005 yılında edinilen, değerleri toplamı 9.263,07 YTL. olan taşınır malların 2.118,07 YTL. si genel merkez, 7.145 YTL. si il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Bilgisayar, yazıcı, tv., masa, sandalye, telefon, dolap vb.) olup, 2.468,07 YTL. si satınalma ve 6.795 YTL. si bağış suretiyle edinilmiştir.

İşçi Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2005 yılında edindiği değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

İşçi Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2005 yılı kesinhesabında gösterilen 919.308,89 YTL. geliri, 33.523,89 YTL. borçları, 869.566,60 YTL. gideri ve 11.142,84 YTL.

alacakları ile 72.123,34 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **648,93 YTL.** karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

30.11.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2007/16 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı : 2011/34

Karar Günü : 30.11.2011

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

İşçi Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

İşçi Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; "Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle" karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2006 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde İşçi Partisi'nin Genel Merkezi ile il örgütlerinin 2006 yılı gelirlerinin 1.077.772,25 YTL., borçlarının 49.937,43 YTL., giderlerinin 1.037.019,28 YTL., alacaklarının 9.493,34 YTL., 2007 yılına devreden nakit mevcudunun 81.197,06 YTL. olduğu, gelir ve borç rakamları toplamı ile gider, alacak ve nakit devir rakamları toplamının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi gelirleri 237.968,81 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 49.740,02 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 10.645,84 YTL. si geçen yıldan devreden alacaklar, 5.716,87 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 44.162,68 YTL. si bağış gelirleri ve 127.703,40 YTL. si alınan örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin il örgütleri gelirleri 889.740,87 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 197,41 YTL. si gelecek yıla devreden borçlar, 497 YTL. si geçen yıldan devreden alacaklar, 66.406,47 YTL. si geçen yıldan devreden nakit mevcudu, 378.142,88 YTL. si aidat gelirleri, 304.010,58 YTL. si bağış gelirleri, 20.576,55 YTL. si satış ve etkinlik gelirleri, 3.953 YTL. si diğer gelirler ve 115.956,98 YTL. si alınan örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

İl örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi giderleri 223.364,81 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 31.481,89 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 9.493,34 YTL. si gelecek yıla devreden alacaklar, 38.246,42 YTL. si personel giderleri, 81.094,66 YTL. si genel yönetim giderleri, 3.967,50 YTL. si gezi, seçim ve toplantı giderleri, 40.356 YTL. si etkinlik giderleri ve 18.725 YTL. si verilen örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezi'nin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 14.604 YTL. dir.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışında, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

AÇIKLAMA

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2006 yılı için 45,33 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.*

Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır" ve aynı Yasa'nın 75. maddesinde, *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinde de, *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir"* hükümleri yer almıştır.

İşçi Partisi Genel Merkezi'nin 2006 yılı defter kayıtları ve gider belgelerinin incelenmesi sonucunda tespit edilen bazı konular 19.9.2011 tarih ve 124-3335 sayılı yazıyla Parti Genel Başkanlığı'na sorulmuş, söz konusu yazıya parti tarafından 11.10.2011 tarih ve 35 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

1- Parti adına düzenlenmemiş ve kişiler adına düzenlenmiş seyahat harcamalarının gider yazılması nedeninin açıklanması ve varsa bu harcamaların parti adına ve parti faaliyeti için yapıldığını gösteren belgelerin gönderilmesi partiden istenmiş, parti yetkilileri söz konusu harcamaların parti başkanlık kurulunun 3.1.2005 gün ve 88 sayılı kararı gereği parti faaliyeti için yapıldığını, seyahat belgelerinin parti tüzel kişiliği adına tanzimi mümkün olmadığından yolculuğu yapan üyeler adına düzenlendiğini belirtmişlerdir.

Parti yetkililerince ibraz edilen başkanlık kurulu kararı, örgütlenme bürosu kurulmasına ve bu büroda kimlerin görevlendirileceğine ilişkin olup, 3.1.2005 tarihinde alınmıştır. Kararda, örgütlenme bürosunda görevlendirilen üyelerin isimleri sıralanmış ve bu üyelerin olanaklarının elvermemesi durumunda ulaşım giderlerinin parti tarafından, yiyecek ve diğer giderlerinin ise kendilerince karşılanması şeklinde genel ifadeler yer almıştır. Söz konusu seyahat harcamaları 2006 yılında

yapılmış olup, parti yetkililerince söz konusu kişilerin bu seyahatleri belirtilen parti faaliyetleri için yaptığını gösteren bir belge sunulmamıştır.

Parti'nin gider yazdığı seyahat belgelerinin çoğunda ya parti adına fatura kesilmiş ya da kişi adıyla beraber parti adına da belgede yer verilmiştir. Aşağıda belirtilen seyahat belgeleri ise bunların dışında kalanlar olup, gider belgeleri arasında bu kişilerin söz konusu seyahatleri parti adına ve parti faaliyeti için yaptıklarını gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de herhangi bir belge ibraz edilmemiştir.

Parti adına düzenlenmemiş ve kişiler adına düzenlenmiş belgelerle yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **2.932,50 YTL.** tutarındaki harcama parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye Tarih ve No	Yolcunun Adı Soyadı	Türü	Biletin Tarih ve Nosu	Tutarı
3.1.2006/3		Tren bileti	3.1.2006 - 190353	17,75
10.1.2006/13	Hüseyin Karanlık	Otobüs bileti	10.1.2006 - 160368	14,5
19.1.2006/22	Ferit İlsever	Uçak bileti	19.1.2006 - 2352411950903	79
5.2.2006/51	Hüseyin Karanlık	Otobüs bileti	5.2.2006 - 404822	25
10.2.2006/59		Tren bileti	10.2.2006 - 53601	22
" "		" "	10.2.2006 - 53602	22
11.2.2006/61	Hüseyin Karanlık	Otobüs bileti	11.2.2006 - 56962	26,5
14.2.2006/64	" "	" "	14.2.2006 - 370376	14,5
27.2.2006/87		" "	27.2.2006 - 368194	35
13.4.2006/142	Osman Kuruca	" "	15.4.2006 - 611634	26,5
17.4.2006/144	" "	" "	18.4.2006 - 544074	26,5
27.4.2006/159	Bayram Yurtçiçek	" "	27.4.2006 - 434601	25

E: 2007/16, K: 2011/34 (SPMD)

4.5.2006/166	Nusret Senem	Uçak bileti	4.5.2006 - 2352413557911	178
5.5.2006/168	Dursun	Otobüs bileti	5.5.2006 - 458744	15
" "	"	" "	5.5.2006 - 458745	15
12.5.2006/176	Bayram Yurtçık	" "	10.5.2006 - 436200	25
16.5.2006/180	Nusret Senem	Uçak bileti	16.5.2006 - 2352413732833	248
27.5.2006/197	" "	" "	27.5.2006 - 2352413894959	168
20.6.2006/219	Dursun	Otobüs bileti	20.6.2006 - 928058	38
" "	"	" "	20.6.2006 - 928059	38
24.6.2006/227	M. Bedri Gültekin	" "	24.6.2006 - 284107	25,25
25.6.2006/228	" "	" "	25.6.2006 - 299987	13,25
" "	"	" "	25.6.2006 - 447554	40
28.6.2006/231		" "	28.6.2006 - 1098	15
30.6.2006/235		" "	30.6.2006 - 15930	45
22.7.2006/257	Mehmet Aytekin	Tren bileti	22.7.2006 - 830017	22
24.7.2006/258	Osman Kurucu	Otobüs bileti	25.7.2006 - 935926	31,25
25.7.2006/259	Ali Mercan	" "	25.7.2006 - 148508	25
26.7.2006/260	Osman Kuruca	" "	26.7.2006 - 967515	31,25
1.8.2006/269	Mehmet Bedri Gültekin	" "	1.8.2006 - 176682	15
6.8.2006/271	Bayram Yurtçık	Tren bileti	6.8.2006 - 637630	17
" "	" "	" "	6.8.2006 - 637631	17
7.8.2006/272	Nusret Senem	Uçak bileti	7.8.2006 - 2352415322656	308
16.8.2006/282	" "	" "	16.8.2006 - 2352414678668	157

E: 2007/16, K: 2011/34 (SPMD)

" "		Tren bileti	16.8.2006 - 933408	17
" "		" "	16.8.2006 - 933409	17
18.8.2006/286	Bayram	Otobüs bileti	18.8.2006 - 530159	25
20.8.2006/289	Nusret Senem	" "	20.8.2006 - 477953	30
21.8.2006/291		" "	21.8.2006 - 94987	50
23.8.2006/294	Mehmet Bedri Gültekin	" "	23.8.2006 - 476960	15
24.8.2006/296	" "	" "	24.8.2006 - 754018	14
" "	Dursun	" "	24.8.2006 - 84627	25
" "	"	" "	24.8.2006 - 84628	25
" "	Bayram Yurtçiçek	Tren bileti	24.8.2006 - 543261	12,25
28.8.2006/300		Otobüs bileti	28.8.2006 - 780717	15
29.8.2006/302		" "	29.8.2006 - 772793	17
" "	Nusret Senem	" "	29.8.2006 - 51584	54
" "	" "	Tren bileti	29.8.2006 - 920543	65
" "	Bayram Yurtçiçek	" "	29.8.2006 - 280849	12,25
29.8.2006/303	Hüseyin Karanlık	Otobüs bileti	30.8.2006 - 186592	14,25
13.9.2006/316		" "	13.9.2006 - 80570	12
" "		" "	13.9.2006 - 95703	30
" "		" "	13.9.2006 - 95704	30
16.9.2006/318	Dursun Karadağ	" "	16.9.2006 - 661400	30
27.10.2006/350		" "	27.10.2006 - 390866	30
7.11.2006/358	Bayram Yurtçiçek	" "	7.11.2006 - 31188	30
8.11.2006/359		" "	8.11.2006 - 39244	13
11.11.2006/361	Hüseyin Karanlık	" "	11.11.2006 - 535192	15

E: 2007/16, K: 2011/34 (SPMD)

14.11.2006/363	" "	" "	14.11.2006 - 839238	12
" "	Bayram Yurtçiçek	" "	14.11.2006 - 283177	13
15.11.2006/365		" "	15.11.2006 - 147880	13
17.11.2006/369		" "	17.11.2006 - 321376	13
" "		" "	17.11.2006 - 904426	30
19.11.2006/371		" "	19.11.2006 - 72946	30
21.11.2006/375	Hüseyin Karanlık	" "	21.11.2006 - 396489	17
22.11.2006/377	Nusret Senem	Uçak bileti	22.11.2006 - 6242405746203	85
25.11.2006/382	Bedri Gültekin	Otobüs bileti	25.11.2006 - 490557	30
29.11.2006/387	Bayram Yurtçiçek	" "	29.11.2006 - 563426	12
1.12.2006/392	Hüseyin Karanlık	" "	1.12.2006 - 186239	15,25
2.12.2006/393		" "	2.12.2006 - 514820	13
3.12.2006/394		" "	3.12.2006 - 81663	12
" "		" "	3.12.2006 - 113607	13
6.12.2006/399	H. Karanlık	" "	6.12.2006 - 157737	20
7.12.2006/400	Hüseyin Karanlık	" "	7.12.2006 - 466642	20
8.12.2006/402		" "	8.12.2006 - 14926	60
9.12.2006/404		" "	9.12.2006 - 7754	12
10.12.2006/405	Hüseyin Karanlık	" "	10.12.2006 - 274115	15,25
17.12.2006/413	" "	" "	17.12.2006 - 906086	15
" "		" "	17.12.2006 - 2630	13
27.12.2006/426		" "	27.12.2006 - 80568	50
			Toplam	2.932,5

2- Aşağıda ayrıntısı gösterilen 4.876,47 YTL. tutarındaki telefon ve sigorta primi gecikme bedellerinin gider yazılması nedeni partiye sorulmuş, parti yetkilileri söz konusu harcamaların partinin amaçlarına uygun, parti tüzel kişiliği adına, belgeye dayalı ve parti yetkili organlarının bilgisi dahilinde yapılmış sigorta bildirimleri gereği yapıldığını, 2820 sayılı Yasa'da parti görevlilerinin kişisel kusurlarından kaynaklanan harcamaların usulsüz olacağı yönünde bir düzenleme bulunmadığını, bu giderlerin doğruluğunda kuşku bulunmadığı ve belgeye dayalı olduğu için hazineye irat kaydının düzenlendiği Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri kapsamında da değerlendirilemeyeceğini bildirmişlerdir.

Parti genel merkezi bir önceki yıldan bu yıla toplam 5.716,87 YTL. ve bu yıldan sonraki yıla 14.604 YTL. tutarında nakit devrinde bulunmuştur. Partinin yeterli kaynağı bulunmasına rağmen parti görevlilerinin ödemeleri zamanında yapmamaları nedeniyle gecikme bedeli ödemek zorunda kalınmıştır.

Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları ve gerekli özeni göstermemeleri sonucu oluşan gecikme bedellerinden Parti tüzel kişiliğini sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

Bu nedenle, aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam **4.876,47 YTL.** tutarındaki telefon faturası ve sigorta primi gecikme bedellerinin parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve no	Alındı-fatura / tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı
1.3.2006/91	31.12.2005/115044	Telefon gecikme bedeli	26,66
30.5.2006/199	30.5.2006/30043	Sigorta primi gecikme zammı	898,88
" "	30.5.2006/30044	" "	46,8
" "	30.5.2006/30045	" "	120,95
30.6.2006/235	30.6.2006/30985	" "	895,81
" "	30.6.2006/30986	" "	44,38
" "	30.6.2006/30987	" "	120,82

31.8.2006/306	31.8.2006/F01974	" "	950,83
4.10.2006/336	4.10.2006/30082	" "	888,12
" "	4.10.2006/30083	" "	40,43
" "	4.10.2006/30085	" "	22,28
2.11.2006/354	2.11.2006/30047	" "	745,37
" "	2.11.2006/30048	" "	39,12
" "	2.11.2006/30051	" "	36,02
		Toplam	4.876,47

Yukarıdaki açıklamalara göre, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan toplam **7.808,97 YTL.** gider karşılığı parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin giderleri 823.147,81 YTL. olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.120,97 YTL. si geçen yıldan devreden borçlar, 540.004,15 YTL. si genel yönetim giderleri, 9.400,43 YTL. si gezi, seçim ve toplantı giderleri, 28.317,31 YTL. si etkinlik giderleri, 14.081,17 YTL. si basın, yayın ve propaganda giderleri, 2.288,40 YTL. si demirbaş alım giderleri ve 224.935,38 YTL. si verilen örgüt yardımlarından oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 66.593,06 YTL. dir.

İl örgütleri kesinhesap çizelgelerinin gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C- Parti Malları

İşçi Partisi'nin 2006 yılı belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2006 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz YTL. yi aşan 2.288,40 YTL. değerinde demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ediniminin olduğu ve taşınmaz mal ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

Parti tarafından 2006 yılında edinilen, değerleri toplamı 2.288,40 YTL. olan taşınır malların tamamı il örgütleri tarafından edinilmiştir. Bu mallar muhtelif büro malzemeleri (Bilgisayar, yazıcı, telefon, dolap vb.) olup, 1.160,40 YTL. si satınalma ve 1.128 YTL. si bağış suretiyle edinilmiştir.

İşçi Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin 2006 yılında edindiği değeri yüz YTL. yi aşan taşınır mal edinimlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

İşçi Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- Parti'nin 2006 yılı kesinhesabında gösterilen 1.077.772,25 YTL. geliri, 49.937,43 YTL. borçları, 1.037.019,28 YTL. gideri ve 9.493,34 YTL. alacakları ile 81.197,06 YTL. nakit devrinin Hazine'ye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğuna,

2- Kesinhesapta gösterilen giderlerden Parti amacına uygun ve Parti tüzelkişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **7.808,97 YTL.** karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

30.11.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Esas Sayısı : 2002/2 (Siyasî Parti Kapatma)

Karar Sayısı : 2009/1

Karar Günü : 9.7.2009

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Türkiye Sosyalist İşçi Partisi

DAVANIN KONUSU: Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen yasaklara aykırı eylemleri nedeniyle Davalı Parti'nin Anayasa'nın 69. ve Siyasi Partiler Yasası'nın 101. ve 103. maddeleri uyarınca temelli kapatılması istemi.

I- DAVA

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın kapatılma istemli 6.6.2002 günlü ve SP.49 Hz.2002/9 sayılı İddianamesi şöyledir:

"GİRİŞ:

Çağdaş demokrasilerde, yurttaşların devlet yönetimine katılmaları, genel ve eşit oy hakkı ile sağlanır. Kişilerin sahip oldukları değişik siyasal görüşleri, seçim yoluyla oy hakkı çerçevesinde birleştirerek iktidara ulaşmayı amaçlayan ise, siyasal partilerdir. Tüzük ve programları doğrultusundaki çalışmaları ile ulusal istencin (iradenin) oluşmasındaki rol ve görevleri nedeniyle siyasal partilerin demokratik siyasi yaşamdaki önemleri tartışmasızdır.

Siyasal partiler, belli siyasal düşünce ve amaçlar çerçevesinde birleşen yurttaşların özgürce kurdukları ve özgürce katılıp ayrılabilirdikleri kuruluşlardır. Kamuoyunun oluşmasında diğer kurumlardan daha değişik etkisi bulunan siyasal partiler yurttaşların istem ve özlemlerinin gerçekleşmesine çalışan ve siyasal katılımı somutlaştıran hukuksal yapılardır.

Siyasal partilere ilişkin Anayasa kuralları incelendiğinde Anayasa koyucunun, bu konuya özel önem ve değer vermiş olduğu açıkça

görülmektedir. Anayasa, temel ilke olarak siyasal partilerin kuruluş ve çalışmalarının özgürlük içinde olması gerektiğini öngörmektedir.

Anayasa'nın 68. maddesinin birinci fıkrasında, "Vatandaşlar, siyasi parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir" ilkesine yer verilerek ikinci fıkrasında, "Siyasi partiler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır" denildikten sonra üçüncü fıkrasında da "Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler" kuralına yer verilmiştir.

Siyasi partilerin demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez öğeleri olmaları, devlet örgütü ve kamu hizmetleriyle yoğun ilişki içinde bulunmaları, onların her istediklerini yapabilecekleri anlamına gelmez. Siyasal partilerin baskı ve engellerden uzak kalmasını sağlamaya yönelik kurulma ve çalışma özgürlüğü, Anayasa ve bu alanı düzenleyen yasalarla sınırlıdır. Bu belirleme aynı zamanda demokratik hukuk devleti olmanın da bir gereğidir. Nitekim Anayasa'nın ikinci maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti, (...) demokratik, (...) bir hukuk Devletidir." denilmektedir. Hukuk devleti de, her şeyden önce hukukun üstünlüğünü kabul eden ve koruyan devlettir.

Siyasal partilerin, uyacakları esasların Anayasa'da yer alması, çalışmaların Anayasa ve yasa kurallarına uygunluğunun özel biçimde denetlenmesi, onların olağan bir dernek sayılmadıklarını, demokratik yaşamın vazgeçilmez öğesi olduklarını doğrulamaktadır.

Anayasa'nın, 68. maddesinin dördüncü fıkrasında, "Siyasi partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez." diye belirtildikten sonra, 69. maddesinin altıncı fıkrasında da, "Bir siyasi partinin 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak onun bu nitelikteki fiillerinin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesi'nce tespit edilmesi halinde karar verilir." dördüncü fıkrasında ise, "Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet

Başsavcısı'nın açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesi'nce kesin olarak karara bağlanır." denilmişti.

Görülüyor ki, devlet yönetimindeki etkinlikleri ve ulusal istencin gerçekleşmesinde başlıca araç oluşları, Anayasa koyucu, siyasal partileri öteki tüzelkişilerden farklı görerek kapatılma nedenlerini Anayasa'da özel biçimde düzenlemiştir.

Demokrasinin olmazsa olmaz koşulu olan partilerin, sosyal ve siyasal yaşamdaki etkileri ve ulusal istencin gerçekleşmesindeki rolleri nedeniyle, Anayasa koyucu, onları öteki tüzelkişilerden farklı tutarak, kurulmalarını, çalışmalarında uyacakları esasları ve kapatılmalarında izlenecek yöntem ve kuralları, özel olarak belirlemekle kalmamış, Anayasa'nın 69. maddesinin son fıkrasında, çalışma, denetleme ve kapatılmalarının Anayasa'da belirlenen ilkeler çerçevesinde çıkarılacak bir yasayla düzenlemesini de öngörmüştür.

Anayasa'nın anılan buyurucu kuralı uyarınca çıkarılan 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nda; siyasi partilerin kuruluşlarından başlayarak çalışmaları, denetimleri ve kapatılmaları konularında, belirli bir sistem içerisinde, çok ayrıntılı kurallar getirilmiştir. Getirilen sistemde, Anayasa'da yer alan yasaklara uymayan siyasal partilerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca izleneceği ve gerektiğinde kapatılmaları için Anayasa Mahkemesi'nde dava açılacağı öngörülmüştür.

Davalı siyasi parti, gerekli bildiri ve belgeleri 03.01.1993 günü İçişleri Bakanlığına vermesiyle Siyasi Partiler Yasası'nın 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Merkez ve il merkezinin bulunduğu binada 12.12.2000 günü yapılan aramada silahlı örgüt üyelerinin resimleri, döviz ve pankartları bulunmuştur. Bu nedenle davalı partinin Genel Başkanı Turgut KOÇAK ile merkez yürütme kurulu üyesi Hasan YAVAŞ ve Necmi ÖZYURDA hakkında parti binalarını silahlı çetelerin organize ettiği eylemcilere bilerek açtıkları ve binalarının bir kısmının tamamen onların hizmetine verdikleri nedeniyle Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı'nca "Hürriyetçi demokratik düzeni yıkararak yerine komünist bir düzeni kurmak için kurulu silahlı çetenin hal ve vasfını bilerek yardım etmek" suçundan 09.01.2001 gün ve 2000/620 Hazırlık, 2001/5 Esas sayılı iddianame ile kamu davası açılmıştır. Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik

Mahkemesince, sanıkların atılı suçtan dolayı; TCY.nın 169, 59, 40, 31 ve 3713 sayılı Yasa'nın 5. maddeleri uyarınca sonuç olarak 3'er yıl 9'ar ay ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarına ve 3'er yıl süreyle kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına karar verilmiş ve bu karar Yargıtay 9. Ceza Dairesince onanarak kesinleşmiştir. Parti Genel Başkanı ile Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin ayrıntılarına aşağıda yer verilecek olan mahkemece saptanan eylemlerinin, Anayasa ve Siyasal Partiler Yasası'na aykırılık oluşturduğu kanısına varılmıştır.

II- DAVA KONUSU EYLEMLER

Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinin 15.5.2001 günlü 2001/7 esas ve 2001/70 sayılı kararında belirtildiği gibi, adı geçen davalı parti Genel Başkanı ve Merkez Yürütme Kurulu üyeleri hakkında açılan kamu davası TCY.nın 169. maddesinden kaynaklanan silahlı örgüt mensuplarına yardım ve yataklık suçuna ilişkindir. Davaya konu olay şöyledir:

12.12.2000 günü F tipi cezaevlerini protesto eden ve ölüm oruçlarına destek veren örgüt mensupları davalı partinin Genel Merkez ve il örgütünün bulunduğu, Ziya Gökalp caddesindeki binası önünde gösteri yapmaya başlamışlardır. Göstericilerin gösteri sırasında, Güvenlik kuvvetleri saldırıda bulunmaları üzerine Güvenlik kuvvetlerinin de gösteri yapanlara müdahale ettiği ve gösteri yapanların da çevredeki binalara kaçtıkları bundan dolayı da davalı parti binasının olay günü arandığı anlaşılmıştır.

Mahkemece kabul edilen duruma göre davalı partinin Genel merkez binasında yapılan aramada <<"2x1.5 ebadında kırmızı bez üzerine sarı harflerle yazılmış "yaşasın ölüm orucu, direnişimizin zaferi", 4x2.5 ebadında sarı bez üzerine kırmızı harflerle yazılmış, "Buca-Ümraniye-Ulucanlar... evlatlarımız hiç teslim olmadı ki", Tiyadlı aileler imzalı, 3x1.5 ebadında kırmızı bez üzerine sarı harflerle yazılmış "Hücreler ölümdür, karşı çıkalım" ibareli bez pankartların ve aynı zamanda "Hayati Can-Bayrampaşa Cezaevi TKP/ML, Hicabi Küçük- Bursa Cezaevi TİKB, Ali Ayata- Bursa Cezaevi TKP/ML, Müjdat Yanat- Aydın Cezaevi DHKP/C, Bilginç Özkeskin- Bayrampaşa Cezaevi DHKP/C, Tahsin Yılmaz- Bayrampaşa Cezaevi TİKB, Hüseyin Demircioğlu Ankara Kapalı Cezaevi MLKP, Aygün Uğur Ümraniye Cezaevi TKP/ML, Altan Berdan Kerimgiller-Bayrampaşa Cezaevi DHKP/C, Osman Akgün-

Bayrampaşa Cezaevi TİKB, Aye İdil Ekmen-Çanakkale Cezaevi DHKP/C isimli şahısların 20x40 ebadında fotoğrafları ve ayrıca hücrelere izin vermeyeceğiz Ankara Tiyad imzalı, “Hücrelere değil, Sağlığa Bütçe, Tutsak Yakınları imzalı” evlatlarımızı öldürtmeyeceğiz, Tiyadlı aileler, yaşasın açlık grevi direnişimiz Tiyadlı aileler, F tipi kapatılsın, Tutsak aileleri imzalı” ibareli dövizlerin asılı olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca Sosyalist İşçi Partisinin binasında yapılan aramada, vitaminli ağrı kesici ilaçlar, bebek mamaları, serum için kullanılan infüzyon setleri, beyaz bez üzerine siyah yazılar ile yazılmış, şahısların üzerlerinde giydikleri, “Yaşasın ölüm orucu direnişimiz” imzalı 10 adet, Hücrelere girmeyeceğiz Tiyad imzalı 7 adet, Hücrelere izin verme Tiyad, imzalı 3 adet olmak üzere toplam 20 adet yelek, ayrıca salon içerisinde yeşil renkli kenneks marka spor çanta içerisinde Tiyadlı anneler Ankara’ya yürüdü yazılı 6 adet video kaseti, 1x2 ebadında kırmızı bez üzerine beyaz harflerle yazılmış yaşasın ölüm orucu direnişimiz, Tiyadlı aileler yazılı, 5x2 ebadında kırmızı bez üzerine sarı harflerle yazılı, yaşasın ölüm orucu direnişimiz Tiyadlı aileler yazılı, 5x10 ebadında kırmızı bez üzerine sarı yazılar ile yazılmış, yaşasın ölüm orucu direnişimizin zaferi, Tiyadlı aileler yazılı, 1.5x6 ebadında kırmızı bez üzerine sarı yazılar ile yazılı gıda iş 5x4 ebadında kırmızı bez üzerine sarı harflerle yazılı “Evlatlarımız ölümlere ya siz bu yükü taşımaya hazır mısınız” Tutsak aileleri imzalı, 2x3 ebadında kırmızı bez üzerine sarı harflerle yazılmış “Yaşasın ölüm orucu direnişimizin zaferi Tiyadlı aileler imzalı, 50x75 ebadında cezaevinde sözde işkence gördüğü iddia edilen şahısların kırmızı fon üzerine yapıştırılmış 25 adet fotoğrafı, tutsaklar değil katiller yargılsın, adalet istiyoruz Tiyad aileleri imzalı 1 adet, DGM’ler kapatılsın, TMY kaldırılsın, Tiyad aileleri imzalı, direniş geleneği sürüyor tutsak aileleri imzalı, anaların öfkesi katilleri boğacak şeklinde yazılmış dövizler>> bulunmuştur.

III- KONUSYLA İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Davalı siyasi partinin, kapatılma nedeni olarak iddianamede dayanan ve ilgili görülen Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası kuralları şunlardır:

A- Anayasa Kuralları

Siyasi Partilerin kapatılmalarıyla ilgili düzenlemelerin kaynağı, Devletin temel öğelerini belirleyerek bunları güvenceye bağlayan ve toplumsal uzlaşmanın temelini oluşturan Anayasa'nın aşağıdaki maddelerinde yer alan kurallardır:

Madde 68-

"...

Siyasi partilerin tüzük ve programları ile eylemleri Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez..."

Madde 69-

"...

Bir siyasi partinin 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak onun bu nitelikteki fiillerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesi'nce tespit edilmesi halinde Karar verilir. (Ek cümle: 3.10.2001- 4709/25 md.) Bir siyasi parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır..."

B- Siyasi Partiler Yasası Kuralları

Anayasa'nın buyurucu kuralı uyarınca çıkarılan, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'ndaki dava konusu ile ilgili,

Madde 101- (Değişik: 12.8.1999 - 4445/16 md.) "Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı;

a) Bir siyasi partinin tüzük ve programının devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve

hukuk devleti ilkelerine, milletin egemenliğine, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olması, sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlaması, suç işlenmesini teşvik etmesi,

b) Bir siyasi partinin, Anayasa'nın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespiti,

c) ...

Hallerinde verilir.

Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentlerinde sayılan hallerde temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının yarısından az olmamak kaydıyla, bu yardımdan kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarın Hazineye iadesine karar verilebilir."

Madde 103- (Değişik: 12.8.1999 - 4445/18 md.)

"Bir siyasi partinin Anayasa'nın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemlerin odak halini oluşturup oluşturmadığı hususu Anayasa Mahkemesince belirlenir.

Bir siyasi parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır."

IV- KAPATMA NEDENLERİ VE DEĞERLENDİRME

Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrasına göre, bir siyasi partinin eylemlerinden dolayı temelli kapatılması için 68. maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerin odağı haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince saptanması öngörülmektedir.

Anayasa'nın 68. maddesinde, "sınıf diktatörlüğünü savunma ve yerleştirmeyi amaçlama", "suç işlenmesine teşvik etmek" eylemleri yasak eylemlerden sayılmıştır.

Sınıf diktatörlüğünü savunan yukarıda adları açıklanan silahlı örgüt mensuplarına ait, pankart, döviz ve resimleri parti binasında saklamak bu örgütlerin eylemlerinin davalı parti tarafından benimsendiğinin ve desteklendiğinin bir göstergesidir.

Bunlarında, Anayasa'nın 68. maddesinde yasaklanan "sınıf diktatörlüğünü savunma" görüşünü benimseme ve "suç işlenmesini teşvik etmek" eylemi niteliğinde olduğu açıktır. Söz konusu bu eylemlerden dolayı davalı partinin genel başkanı Turgut KOÇAK ile merkez yürütme kurulu üyeleri Hasan YAVAŞ ve Necmi ÖZYURDA'nın, mensubu oldukları partinin genel merkez binasında silahlı örgüt mensuplarının döviz, pankart ve örgüt mensuplarının resimlerini saklamak suretiyle, TCY'nın 169. maddesinde yazılı silahlı örgüt mensuplarına yardım ve yataklık etme suçunu işlediklerinden dolayı hükümlülüklerine karar verilmiştir.

Görülüyor ki, Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemler, Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası ile Siyasi Partiler Yasası'nın 103. maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği gibi, partinin genel başkanı ile merkez karar yönetim organı üyeleri tarafından kararlılık içinde işlendiğinden, partinin söz konusu eylemlerin odağı durumuna gelmiş sayılacağı kuşkusuzdur.

Bu nedenlerle, davalı Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin, Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden dolayı, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın (b) bendi ile 103. maddeleri ve Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca kapatılmasına karar verilmesi gerekmektedir.

V- SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda açıklanan gerekçelerle davalı partinin eylemleri Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olduğundan, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 101. maddesinin (b) bendi ile 103. maddeleri ve Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca temelli kapatılmasına karar verilmesi iddia ve talep olunur."

II- DAVALI SİYASİ PARTİNİN ÖN SAVUNMASI

Davalı Siyasi Parti'nin 13.8.2002 tarihli ön savunması şöyledir:

“1) TSİP (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi) 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’na göre siyasi hükmi şahsiyeti haiz Anayasal bir kuruluştur.

2) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına ait 09.01.2001 tarih ve 2001/4 sayılı iddianame müstenidatında yer alan suç ve fiiller ile suçlamaların parti tüzel kişiliği ile rabitası bulunmaktadır.

3) Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanlığına ait 15.05.2001 gün ve 2001/7 E., -2001/70 karar sayılı dosya kapsamında sanık olarak yargılanan ve aleyhlerine hüküm tesis olunan Turgut Koçak, Necmi Özyurda ve Hasan Yavaş her ne kadar siyasi partimizin eski genel başkanı ve parti meclisi üyeleriye de işlenen suç bireysel olup kendilerini ilzam etmektedir. Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanlığı nezdinde yardım ve yataklık fiilinden dolayı aleyhlerine kamu davası açılan sanıkların organize olarak TSİP veya TSİP tüzel kişiliği altında suç işlemleri mümkün değildir.

4) TSİP hiçbir şekilde suça ve fiile iştirak etmemiş, suç ve fiilde sanıklarla irade birliği içerisine girmemiştir. Aksi halde TSİP’in tüm organlarını teşkil eden yöneticileri aleyhine de dava açılması gerekirdi ki fiilin niteliği ve parti tüzel kişiliği ile bir ilgisi olmaması nedeniyle bu yönde dava ikamesi yoluna gidilmemiştir. Bu anlamda partimizin isnat olunan fiillerle hiçbir rabitası bulunmamaktadır.

5) 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’na göre Yargıtay Başkanlığı’na gönderilen ihtar istinaden 05.05.2002 tarihinde partinin olağan genel kurulu yapılmış ve parti yöneticileri ve organları teşkil etmiştir.

Son savunmaya esas olmak üzere yukarıdaki kısa açıklamalarımızın ve ön savunmamızın dosyasına alınması ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası uyarınca olağan genel kurulunu yapan partimiz hakkındaki kapatma talebinin reddi için başvurmamak zarureti hasıl olmuştur.

YASAL DAYANAKLAR: Anayasa, 2820 sayılı Yasa, ilgili mevzuatı

MADDİ DAYANAKLAR: Dosya, her türlü delail

SONUÇ: Yukarıda sunulan nedenlere ve ekli belgelere istinaden;

A-) 05.05.2002 tarihinde olağan genel kurulunu tamamlayıp partinin genel başkan ve organlarının yeniden teşkil etmesinin de göz önüne alınmasıyla aleyhlerine hüküm tesis olunan Turgut Koçak,

Necmi Özyurda ve Hasan Yavaş'ın suç ve fiillerinin partimiz ile hiçbir rabitasının olmadığına kabulüne,

B-) 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'na aykırı hiçbir işlem ve eylemi olmayan partimiz aleyhindeki kapatma talebinin reddine karar verilmesi hususunda Yüce Başkanlığın emir-tensip ve müsaadelerini saygılarımla arz ederim."

III- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ ESAS HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 25.10.2002 tarihli esas hakkındaki görüşü şöyledir:

"...

Davalı Parti ön savunmasında;

- Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı'na düzenlenen 09.01.2001 tarih ve 2000/260 hz, 2001/4 sayılı iddianamede yer alan suçlamaların Parti tüzel kişiliği ile ilgisinin bulunmadığını; ayrıca belirtilen dava nedeniyle Ankara 1 Numaralı Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından 15.5.2001 tarih ve 7/70 sayılı kararla mahkum edilen Turgut Koçak, Necmi Özyurda ve Hasan Yavaş'ın eylemlerinin adı geçen kişileri bağlayacağını ve bu kişilerin Parti tüzel kişiliği adı altında suç işlemelerinin mümkün olmadığını; Parti'nin mahkumiyete konu olaylara ilişkin olarak mahkum olanlarla irade birliği içerisinde bulunmadığını;

- Adı geçen kişilerin Parti'yle ilgilerinin son bulup, yerlerine görevlendirilmeler yapılmış olduğunu belirterek, açılan davanın reddini talep etmiştir.

Davalı Parti'nin savunması Anayasa ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası yönünden dayanaktan yoksundur. Şöyle ki; Başsavcılığımızca düzenlenen 06.6.2002 tarihli iddianamede de açıklandığı ve vurgulandığı üzere;

- Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasına göre, bir siyasi partinin eylemlerinden dolayı temelli kapatılması için 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerin odağı haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince saptanması öngörülmektedir.

Anayasanın 68 inci maddesinde, “sınıf diktatörlüğünü savunma ve yerleştirmeyi amaçlama”, “suç işlenmesini teşvik etmek” eylemleri yasak eylemlerden sayılmıştır.

Adı geçen kişilerin mahkumiyetlerine konu eylemler, Parti ile ilgisi olmayacak şekilde işlenmiş değildir. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Bassavcılığınca düzenlenen iddianamede ve bu iddianameye dayalı mahkumiyet kararında sayılan sınıf diktatörlüğünü savunan silahlı örgüt mensuplarına ait, pankart, döviz ve resimlerinin partinin genel merkezinde saklanması ve bulundurulması, bu örgütlerin eylemlerinin davalı parti tarafından benimsendiğinin ve desteklendiğinin bir göstergesidir.

Anayasanın 68 inci maddesinde yasaklanan “sınıf diktatörlüğünü savunma” görüşünün benimsenmesinin “suç işlenmesini teşvik etmek” eylemi niteliğinde olduğu açıktır. Söz konusu bu eylemlerden dolayı (Başsavcılığımız Siyasi Partiler Sicil Bürosu kayıtlarına göre suç tarihi itibarıyla) davalı Partinin Genel Başkanı olan Turgut Koçak ile merkez yürütme kurulu üyeleri olan Hasan Yavaş ve Necmi Özyurda’nın, mensubu oldukları partinin genel merkez binasında silahlı örgüt mensuplarının döviz, pankart ve örgüt mensuplarının resimlerini saklamak suretiyle, TCY’nın 169 uncu maddesinde yazılı silahlı örgüt mensuplarına yardım ve yataklık etme suçunu işlediklerinden dolayı hükümlülüklerine karar verilmiştir.

Görülüyor ki, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemler, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası ile Siyasi Partiler Yasasının 103 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği gibi, partinin genel başkanı ile merkez karar ve yönetim organı üyeleri tarafından kararlılık içinde işlendiğinden, partinin söz konusu eylemlerin odağı durumuna gelmiş sayılacağı kuşkusuzdur.

- Mahkum olan kişiler yerine parti organlarında başka üyelerin görevlendirilmesi hususu, açılan dava 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 102 nci maddesine dayanmadığından sonuca etkili değildir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi’nin, Başsavcılığımızca düzenlenen iddianame ile yukarıda belirtilen nedenlerle, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden dolayı, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 101 inci maddesinin (b) bendi ile 103 üncü maddeleri ve Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası

uyarınca (fiillerinin ağırlığı da gözetildiğinde) temelli kapatılmasına karar verilmesi gerekmektedir.

SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı Başsavcılığımızca düzenlenen 06.6.2002 tarih ve 2002/9 hz. sayılı iddianame doğrultusunda Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin temelli kapatılmasına karar verilmesi talep olunur."

IV- DAVALI SİYASİ PARTİNİN ESAS HAKKINDAKİ SAVUNMASI

Davalı Siyasi Parti'nin yaptığı 21.4.2003 tarihli savunması şöyledir:

"AÇIKLAMALAR

Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin olarak mahkemenizce kullanılan yetkinin, "yargılama yetkisi" niteliğinde olduğu ve parti tüzel kişiliği açısından yaratacağı sonuçlar bakımından bir ceza davası sayılması gerektiği açıktır. Temel Hak ve Özgürlükler rejimi açısından adil bir yargılanma sonucu verecek "alenilik, sözlülük, karşılıklık, silahlarda eşitlik" ilkelerinin bir ceza yargılaması açısından ancak duruşma ile temin edileceği göz önünde bulundurularak, 18.06.2002 tarihli mahkemeniz kararının 7. fıkrasında öngörülen dinleme ile yetinilmeyerek

YARGILAMANIN DURUŞMALI YAPILMASINI talep ediyoruz.

1) Gerek 06.06.2002 tarihli iddianamede, gerekse 25.10.2002 tarihli davanın esası ile ilgili Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı görüşünde parti kapatma isteminin Anayasanın 68. maddesinin 4. fıkrasında belirtilen yasaklara aykırı eylemlere dayandırıldığı görülmektedir. Bu durumda iki hususun altı çizilmelidir:

A- Başsavcılıkça "eylemler" değil, tek bir gün ve tek bir eylem gösterilmektedir. Bu, Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 2001/7 E. 2001/70 K. sayılı 15.05.2001 tarihli kesinleşmiş hükmünde değinilen olaydır. Sözü geçen tek olayın Anayasanın 68. maddesinin 4. fıkrasında ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101/b maddesinde sözü edilen "odak haline gelme" anayasal kavramını karşılayıp karşılamadığı tartışılacaktır.

B- Bu durumda Başsavcılık, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101/a bendi kapsamında herhangi bir iddia ileri sürmemekte, başka bir deyişle Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP)'nin tüzük, program ve diğer temel yazılı belgelerinde Anayasanın 68. maddesinin 4. bendi yasaklarına herhangi bir aykırılık görmemektedir. Bu nedenle dava dosyası içerisinde hiç değinilmemiş olan parti tüzüğünün başsavcının iddialarını çürütücü niteliği gösterilmeye çalışılacaktır.

A-l)

- TSİP, Siyasi Partiler Yasasının 8. maddesine göre tüzel kişilik kazandığı 03.01.1993 tarihinden bu yana hiçbir soruşturma yahut kovuşturmayla uğramamıştır.

- Bu tarihten bu yana hiçbir TSİP üyesi, Anayasanın 68. maddesi 4. fıkrasında öngörülen parti yasaklarının Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'ndaki karşılıklarını düzenleyen herhangi bir ceza kovuşturması geçirmemiştir.

- F tipi kapalı cezaevlerine karşı 20.10.2000 tarihinden başlayarak günümüze kadar süren çeşitli ve kapsamlı protesto etkinliklerine ilişkin 2911 sayılı Yasaya, Basın Kanununa, Terörle Mücadele Kanunu'na muhalefet nedeniyle Ankara Mahkemelerinde açılmış bulunan 100'e yakın davada parti tüzel kişiliğine, yöneticilerine veya üyelerine yönelik bir suçlama öne sürülmemiştir. Oysa; aynı dönem içerisinde Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Onur Kurulu, Tüm Yargı Sen Genel Merkezi Yönetim Kurulu, İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi Yönetim Kurulu, Halkevleri Mamak ve Dikmen Şubeleri Yönetim Kurulları, Tutuklu Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu üyeleri hakkında cezalandırma ve tüzel kişilikler için kapatma talepli davalar açılmıştır. TSİP'in bu alanda etkin ve yasadışı bir faaliyeti bulunsaydı soruşturma ve kovuşturma yürütülmüş olacağı açıktır.

Yukarıda 3 bent halinde değerlendirdiğimiz temelde, Parti Tüzel kişiliğinin "F Tipi Kapalı Cezaevlerinin protesto edilmesi" konulu "yoğun bir biçimde işlenmiş, süreklilik ve kararlılık içinde tekrarlanmış, tek tek ve toplu olarak değişik zaman ve mekanlarda gerçekleştirilen, partinin yönetici kademeleri ve yetkili kurullarında açıkça veya zımnen benimsenmiş" bir faaliyeti bulunmadığı ortadadır. Bu sayılanların "odak olma" Anayasal kavramının kapsam ve mahiyetini oluşturdukları

tartışmasızdır. (Anayasa Mahkemesi 1998/2 E., 1998/1 K. Başkanvekili Güven DİNÇER'in değişik gerekçe şerhi.)

A-2)

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun mülga 103. maddesinin 2. fıkrasında "suç mihrakı haline gelme" şartları sayılmakta idi ve parti üyelerinin parti yasaklarına aykırı davranışlarından dolayı hüküm giymiş olmaları, bunlar arasındaydı. Oysa bugünkü düzenlemede; partinin önceki Genel Başkanı Turgut KOÇAK, önceki Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Hasan YAVAŞ ve önceki üye Necmi ÖZYURDA hakkında, Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından verilen hükmün, yürürlükteki yasaya göre "odak olma" sorunu ile herhangi bir ilgisi bulunmayıp ancak 2820 sayılı Yasanın 102. maddesi kapsamında üyeliklerinin sona erdirilmesi değerlendirilmesine konu edilebileceği açıktır. Oysa Başsavcının bu konu ile ilgili herhangi bir girişimi olmamıştır.

Dosyanız içerisindeki 04.06.2002 tarihli tutanağın tamamen yanlış bilgiler içerdiği, yaptığımız başvuruya verilen 03.04.2003 tarihli cevaptan anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle kanatma davasının anılmasından tam 1 ay önce yapılan büyük kongrede adı geçen kişilerin parti ile ilişkileri tamamen kesilmiştir. 05.05.2002 tarihli kongre hazırun cetvelinde de isimleri bulunmamaktadır.

Gerek bu tutanağın ve buna dayalı olarak hazırlanan iddianame ve mütalaanın gerekse Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi işlemlerinin bir başka önemli maddi hataya daha dayandığı anlaşılmaktadır. Necmi ÖZYURDA partinin hiçbir yönetici kurulunda bulunmayıp sadece üyesidir. Ancak çeşitli aşamalarda belirtilmiş olmasına rağmen iddia makamlarının bu konudaki maddi hatası düzeltilememiştir.

A-3)

İddianamenin tek dayanağı olan Ankara 1 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi kararı, bu yargılamaya esas alınabilecek nitelikte değildir.

- Dönemin kolluk politikaları ve siyasal konjonktürü nedeniyle tamamen F tipi cezaevi protestolarının kontrol altına alınması amacıyla, yani önleyici kolluk psikolojisi içerisinde verilerek kesinleştirilmiş bulunan bu karar, adil ve hukuksal değildir. Nitekim Avrupa İnsan

Hakları Mahkemesinde devam etmekte olan bir başvurunun konusudur. Başvuruların kabulü halinde, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun değişik 327. maddesi uyarınca yargılamanın iadesi talebine konu edilecektir. Zira mahkemeniz önündeki yargılamada temel kabul edilmiş olması, bu adaletsiz hükmün sonuçlarının tazminat ile ortadan kaldırılamayacağını en önemli göstergesidir.

- Bu hükmün gerekçesinde bizzat kıdemli hakim üye tarafından muhalefet şerhiyle belirtilen hususlar göz önüne alınmak zorundadır. "Pankart, döviz ve diğer malzemelerin sanıklar tarafından parti binasına konulduklarına dair delil bulunmadığı... sanıkların bu malzemelerin kendilerine ait olmadığı yönündeki savunmalarının aksi ispat olunmadığı... salt parti binasında bulunmasının suç teşkil etmeyeceği" açıktır.

12.12.2000 günü, Parti Genel Merkezinin de bulunduğu Ziya Gökalp Caddesi'nin Kızılay'a yakın kesiminde büyük toplumsal olaylar ve karışıklıklar meydana gelmiş "Ülkücü" olarak bilinen gruplarca partinin kapısı kırılmak suretiyle içeri girilerek ağır zarar verilmiştir. Temin ederek sunmaya çalışacağımız Ulusal Basın ve Yayın Kanallarında yayımlanmış görüntülerde partinin camlarından sokağa "Bozkurt işareti" yapan, bayrak sallayan ve eşyaları caddeye fırlatan kişiler bulunduğu görülebilecektir. Tüm bu olaylar sırasında yargılanan sanıklar da dahil olmak üzere hiçbir parti üyesinin binada bulunmadığı, yine kolluk tarafından yapılan arama ve zaptetmeye de hiçbir parti temsilcisinin katılmadığı açıktır. 12.12.2000 tarihinde Kızılay'da saldırıya uğrayan ve F tipi hapishaneleri protesto etmek amacıyla bir araya gelmiş kalabalığın, kendilerine saldıran siviller ve kolluk görevlilerinden kurtulabilmek için içerisinde Özgürlük ve Dayanışma Partisinin (ÖDP), Eğitim Sen 1 No'lu Şubenin, Pir Sultan Abdal Derneği Genel Merkezi'nin de bulunduğu binaya kaçtıkları tartışmasızdır.

Aynı gün yapılan kolluk aramalarında sokakta, bina içerisinde ÖDP Ankara İl Merkezine ait dairede aynı nitelikteki döviz ve pankartlardan çokça ele geçmiş ve bu husus tutanak altına alınmıştır. Aynı pankart ve dövizlerin zaptedildiği ÖDP hakkında herhangi bir soruşturma yapmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının TSİP hakkındaki tutumunu anlamak mümkün değildir.

Parti ile hiçbir ilişkisi bulunmayan ve sokaktaki çatışmalardan kaçan kişilerin ellerinde döviz ve pankartlar bulunduğu, bizzat mahkeme tarafından da (Gerekçeli karar sayfa 4) belirtilmektedir. Olaylar sonunda bir çoğu yaralanan ve bir kısmı gözaltına alınan bu kişilerden “yasadışı silahlı örgüt mensubu” diye söz etmek hem hüküm mahkemesinin hem de dosyanızda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının içerisine düştüğü ağır ve kabul edilemez bir hukuksal yanılığdır. Sadece bir kısmı hakkında o da 2911 sayılı Yasaya muhalefetten dava açılan bu kişilerden tamamına yakını beraat etmiş yahut haklarında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmiştir. Hukuksal kabul edilemeyecek ön yargılarla isimleri ve haklarındaki hukuksal süreç dahi bilinmeyen bu kişilere “silahlı örgüt üyesi” yaftasının yapıştırılması dayanaktan yoksundur.

- Ortada yasadışı silahlı örgüt mensubu bulunmadığı gibi Türk Ceza Kanunu’nun 169. maddesi kapsamında bir yardım ve yataklık faaliyeti de söz konusu değildir. Ancak ortada kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunduğu göz önüne alınarak sorunun; sanıklar Turgut KOÇAK, Hasan YAVAŞ ve Necmi ÖZYURDA’nın “yasadışı silahlı örgütlere yardım” edip etmedikleri değil, dosya içerisindeki maddi oluşun, 2820 sayılı Kanunun 101. maddesi b bendi ve Anayasanın 68. maddesi 4. fıkrası kapsamında TSİP’in “odak olma” Anayasal tanımına girmesini sağlayıp sağlamadığıdır. Başka bir deyişle, bizce adil ve hukuksal olmamasına rağmen tek bir sanık için yardım ve yataklık yönünde kesin bir hükme konu edilmiş davranışının, o kişinin üyesi olduğu parti için de aynı anda odak olma sonucunu doğurmaya yeterli veya elverişli olup olmaması sorunudur. Yukarıda da değindiğimiz gibi odak olma, münferit bir olaya veya birkaç olaya bağlanamaz, belirli yönde yoğun-sürekli-kararlı siyasal eylem ve söylemler bütünlüğü gerektirir. Tek bir güne, tek bir olaya yahut tek bir üveye davalı kararların o kişinin cezalandırılabilmesine yettiği durumlarda bile odak olma haline yeterli gelmeyeceği açıktır.

B-1)

Parti tüzüğünün, Amaç başlıklı 1. maddesinin b bendinde “*Türkiye Sosyalist İşçi Partisi’nin amacı, sosyalizme giden yolda ülkemizin emperyalizmin ve yerli ortaklarının tahakkümünden kurtularak özgürleşmesi, halkın demokratik iktidarının kurularak doğrudan sosyalizme geçilmesidir.*” Örgüt yapısı üst başlığını taşıyan 10. maddesinde yer alan “*Parti örgütü*

merkez organları, il ve ilçe örgütleri, TBMM, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi gruplarından oluşur.” ibarelerinden açıkça anlaşılacağı gibi parlamenter ve demokratik ilkeler çerçevesinde kurulmuş ve teşkilatlanmıştır. Gerek 1974-1980 yılları arasındaki 1. kuruluş gerekse 1993’ten günümüze devam eden 2. kuruluş dönemlerinde Anayasal parlamenter rejimin yasadışı ve şiddet temelinde değiştirilmesini öngören hiçbir siyasal eylemi yahut eğilimi bulunmamış ve bu kapsamda her hangi bir suçlama ile karşılaşmamıştır.

Köklü ve uzun süreli bir sosyalist-siyasal faaliyet göstermiş olan partinin siyasal yelpaze içerisinde önemli kategorik farklılıklarla yahut ideolojik ve siyasal ilkelerle ayrıldığı silahlı siyasal faaliyetleri teşvik veya kışkırtmak ile suçlanması tarihsel ve siyasal açık gerçeklerle bağdaşmamaktadır.

TSİP’in tüzük ve programı ortadayken, 1974 yılından bu yana herhangi bir yasadışı silahlı faaliyetle ne siyasal ne de hukuksal olarak ilişkilendirilmemişken, başka ve silahlı siyasal faaliyetleri teşvik ettiği yahut bunlara yardım ve yataklık ettiği, bu amaçla bir odak haline geldiği iddiası hem siyasal hem de hukuksal literatür yönünden anlamdan yoksundur.

Adı geçtiği iddia olunan DHKP-C, TKP/ML, MLKP, TİKB örgütleri hakkında mahkemenizce de bilgi sorulmuş ve gelecek bilginin yargılamanın esasında kullanılacağı izlenimi oluşmuştur. Bu isimler nereden elde edilmiştir? Parti binasında bu isimlerin yer aldığı örgütsel dokümanlar, yayın organları, belgeler, imzalı yazılar BULUNMAMAKTADIR. Söz konusu örgüt isimleri 1996 yılında Türkiye çapında cezaevlerinde yürütülen açlık grevi ve ölüm orucu eylemlerinde yaşamını yitirmiş tutuklu ve hükümlülerin fotoğraflarının yapılandırılı bulunduğu bir dövizden alınmıştır. Örgüt adlarının kullanılma yeri, fotoğrafı verilen kişinin hangi cezaevinde ve hangi siyasi davadan tutuklu veya hükümlü bulunduğunu belirtir fotoğraf altı açıklamalarıdır. Örneğin; Hayati CAN - Bayrampaşa Cezaevi - TKP/ML, Hıcaı KÜÇÜK - Bursa Cezaevi - TİKB, Müjdat YANAT - Aydın Cezaevi -DHKP-C gibi...

1996 yılında yaşamını yitirmiş bu kişilerden çoğu henüz tutuklu iken ölmüş olup sadece yargılandıkları davaları gösterir bu fotoğraf altı ibaresinin sanki adı geçen örgütlerin sağ, faal ve kesinleşmiş hükümler

ile örgütsel bağları sabitlenmiş mensuplarıymış ve desteklenmeleri yoluyla örgütlere yardım ediliyormuş şeklinde yorumlanmasının hukuken kabul edilebilir olmadığı ortadadır. Bu kişilerin isim ve fotoğrafları ile yargılandıkları davaların ve siyasal örgüt isimlerinin belirtildiği bir çok gazete, kitap ve yayın serbestçe satılmakta hakkında dava açılmış olan bir kısmı hakkında da beraat kararı verilmiştir.

SONUÇ VE İSTEM:

1. Açıkladığımız nedenlerle; davamızın duruşmalı olarak görülmesine,

2. Savunmalarımız ve duruşmada yapacağımız değerlendirmeler ile sunduğumuz tüm delil ve belgeler göz önünde bulundurularak davanın reddine karar verilmesini dilerim. Saygılarımla. 21.04.2003”

V- YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI’NIN SÖZLÜ AÇIKLAMASI İLE DAVALI PARTİ TEMSİLCİLERİNİN SÖZLÜ SAVUNMALARI

Anayasa Mahkemesinin Çalışma ve Yargılama Usûlü’nü belirleyen Anayasa’nın 149. maddesinin son fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi, 31.10.2002 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının sözlü açıklamasını, 7.11.2002 tarihinde ise davalı siyasî parti temsilcilerinin sözlü savunmalarını dinlemiştir.

A- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın Sözlü Açıklaması

Başsavcının sözlü açıklaması şöyledir:

“BAŞKAN - 5 Haziran 2003 Perşembe Saat 10.03

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılması istemiyle açılan, esas 2002/2 Siyasî Parti Kapatma Sayılı Davanın 7.5.2003 gününde yapılan inceleme toplantısında, Anayasanın 149 uncu maddesinin son fıkrası ve 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 33 üncü maddesi gereğince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının dinlenmesine karar verilmekle;

Başkan Mustafa Bumin,

Başkanvekili Haşim Kılıç,

Üyeler: Yalçın Acargün, Sacit Adalı, Ali Hüner, Fulya Kantarcıoğlu, Ertuğrul Ersoy, Tülay Tuğcu. Ahmet Akyalçın, Enis Tunga ve Mehmet Erten'den oluşan Kurul yerini aldı.

Raportör Kemal Başlar yerinde.

Ses Teknisyeni Kadir Karagülmez ile daha önce yeminleri yaptırılan stenograflar Cengiz Tanrıverdi ve Alaaddin Ayten hazır.

Sayın Nuri Ok, ses düzeni itibariyle konuşmalar banda alındığından açıklamaların kürsüden yapılması gerekmektedir.

Buyurun Sayın Cumhuriyet Başsavcısı Nuri Ok.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI NURİ OK - Sayın Başkan, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi hakkında açılan temelli kapatılma davasına ilişkin sözlü açıklamalarda bulunmak üzere huzurunuzda bulunuyorum; şahsınızda, Yüksek Mahkemenizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi hakkında Başsavcılığımız tarafından 5.6.2002 tarihinde Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerin odağı haline geldiğinden dolayı, 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasıyla, 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasasının 101 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca temelli kapatılması istemiyle dava açılmıştır.

12.12.2000 tarihi saat 12.30'sularında, Ankara'nın Sakarya Caddesinde F-Tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla, yasal olmayan şekilde toplanan bir gruba, güvenlik kuvvetlerince müdahale edilmesi üzerine, eylemcilerin bir bölümü, Türkiye Sosyalist İşçi Partisine ait binaya girmiş, bu binadan, güvenlik kuvvetlerine yönelik olarak, taşlı, sopalı saldırılarda bulunulmuş ve iki güvenlik görevlisi, atılan taşlar nedeniyle yaralanmıştır.

Ankara 2 Numaralı Devlet Güvenlik Mahkemesinin aynı tarihte verdiği arama kararı üzerine, saat 14.30 sıralarında binaya giren güvenlik görevlileri, binanın ikinci katında eşyalarla oluşturulan, barikatlarla karşılaşmışlar, ancak, bu barikatlar bertaraf edilerek, yasal ve yöntemine uygun olarak davalı partinin aynı adresteki genel merkez ve Ankara İl Başkanlığı birimlerinde arama yapmışlardır.

Davalı partinin, genel merkez ve Ankara İl Başkanlığı olarak kullanılan adreste, sınıf diktatörlüğünü savundukları tartışmasız olan

Türkiye Komünist Partisi Marksist ve Leninist, Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği, Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephesi, Marksist ve Leninist Komünist Partisi silahlı örgüt mensuplarının pankart, döviz ve resimleri ele geçirilmiştir.

Arama tutanağı incelendiğinde, bunların, parti binasının iç duvarlarında asılı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, duvarlarda ölüm orucu eylemlerinde ölen örgüt mensuplarının isim ve resimleri de yer almaktadır.

Yine anılan örgüt mensuplarının cezaevlerindeki ölüm oruçlarını destekleyen dövizlerle ölüm oruçlarında kullanılan sağlık malzemeleri de elde edilmiştir. Bu malzemelerin miktarı, bireysel kullanım boyutunu aşmakta olup, parti binasına polis takibinden kaçan kişilerce getirilip bırakılmış değildirler. Resim, pankart ve dövizlerin bir kısmı, çok önceden düzgün bir şekilde teşhir amaçlı olarak duvarlara yerleştirilmiş ve asılmıştır.

12.12.2000 tarihindeki bu eylemden önce, 5.12.2000 tarihinde aynı yerde yapılan ve gene cezaevlerini konu alan eyleme katılanların bir bölümü, davalı partinin aynı adresinden çıkarak bu eyleme katılmışlardır. Bu konuda Devlet Güvenlik Mahkemesinin sözünü ettiğimiz dava dosyasında tutanak mevcuttur.

Kaldı ki, adı geçen mahkemeden verilen ve kesinleşen mahkûmiyet kararları mevcut olan Turgut Koçak, Hasan Yavaş ve Necmi Özyurda'nın, gerek cumhuriyet savcılığı gerekse Devlet Güvenlik Mahkemesi yedek hakimliğindeki ifadelerinde, ölüm oruçlarına katılan kişilerin, annelerinin ve yakınlarının partilerine ait binada ölüm orucu eylemleri süresince ve bu oruçlara destek olmaları amacıyla misafir edildikleri ifade edilmiştir.

Tüm bu hususlar değerlendirildiğinde, F Tipi cezaevlerini protesto eden ve silahlı örgüt mensuplarını savunan grubun girdiği davalı partiye ait binanın, polis takibi üzerine aniden gelişen ve kaçış yolu üzerinde rastlantı sonucu zorunlu olarak girilen bir sığınma yeri olmadığının kabulü gerekir. Bu yere girip sığınmaları, partiden, bu konuda çok önceden beri görmekte oldukları destek ve yardımdan dolayı özellikle, seçilmiş saklanma ve korunma yeri nedeniyle.

Çünkü, davalı parti, bu konulardaki örgüt mensuplarının geçmişteki eylemlerini benimsemekte, desteklemekte ve gündemde tutmaktadır. Bu

konuda sadece 12.12.2000 gününe mahsus bir durum söz konusu değildir. Anılan partinin genel merkez ve Ankara il teşkilatı tarafından müştereken kullanılan binada ele geçirilen ve zapt edilen, iddianamemizde de tek tek sayılan materyallerin muhafaza edilmesi suretiyle, silahlı mücadeleyi benimseyen bahse konu örgütlerin eylemlerine destek verilmiş ve yardım edilmiştir.

Biraz önce ifade ettiğim üzere, söz konusu eşyaların parti binasında bulunması, bu partinin ölüm oruçları konusundaki tutumuna uygun düşmekte ve bu materyallerin parti yönetiminin bilgisi dahilinde bina içinde olduğunu sabit kılmaktadır. Örgüt mensuplarının demokratik istek ve tepki boyutunu aşan söz konusu eylemleri, anılan parti tarafından sadece savunulmakla kalmamış, benimsenerek, aktif olarak da desteklenmiştir.

Davalı partinin Genel Başkanı Turgut Koçak ile Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Hasan Yavaş ve Necmi Özyurda, binada ele geçirilen belgeler ve malzemeler nedeniyle, anılan silahlı örgütlere yardım ve yataklık suçlarından dolayı, Ankara 1 Numaralı Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından Türk Ceza Kanununun 169 uncu maddesinin uygulanması suretiyle cezalandırılmıştır. Cezalandırılmaya ilişkin karar, Yargıtay tarafından onanarak kesinleşmiştir. Silahlı örgütlere ait parti binasında ele geçirilen materyallerin sanıklarla ilgisi olmadığı nedenine ilişkin olan yargılamanın iadesi talebi de, yerel mahkemece kabule şayan görülmeyerek reddedilmiştir.

Anayasamızın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre, siyasî partiler eylemleriyle, insan haklarına, hukuk devleti ve demokratik cumhuriyet ilkelerine uygun davranmalı, herhangi bir diktatörlüğü savunmamalı ve yerleştirmeyi amaçlamamalı, suç işlenmesini teşvik etmemelidir. Aksi halde, bu tür eylemlerin odağı haline gelmeleri durumunda, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası, temelli kapatılma veya izleyen fıkra uyarınca, dava konusu fiilin ağırlığı dikkate alınarak, temelli kapatılma yerine, devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılma yaptırımları öngörmüştür. Siyasî Partiler Yasasının 101 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle son fıkrası da, bu doğrultuda düzenleme içermektedir.

Davalı siyasî parti açıkladığımız eylemleriyle, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasını ihlal etmiştir. Anayasa ve Siyasî Partiler

Yasasının sözünü ettiğimiz kurallarına kolay erişebilmek mümkün olup, açık ve kesin ifadeler de içermektedir.

Temelli kapatılma istemiyle açılan bu dava, belli yargısal ölçütlere göre haklı nedene dayanmakta ve yasal temeli de bulunmaktadır. Bu temel, yani yasal amaç, biraz önce belirttiğimiz Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasındaki hususlardır. Aynı zamanda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “dernek kurma ve toplantı özgürlüğü” başlıklı 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “bu hakların kullanılması, demokratik bir toplulukta zorunlu önlemler niteliğinde olarak, ulusal güvenlik, kamu güvenliği, düzeni koruma, suçun önlenmesi, hak ve özgürlüklerin korunması için kanunla sınırlandırılabilir” şeklindeki hükmüne de dayandırılmıştır. Adı geçen partinin davaya konu eylemleri, Avrupa kamu düzeninin temel unsuru olan çoğulcu demokrasi anlayışı içerisinde geçerli sayılamaz. Bu eylemlerin yargısal ölçütler itibariyle, sadece şoke edici, taciz edici, rahatsız edici olmaları esas alınmış değildir. Hem bu özellik ve nitelikleri taşımaları hem de bu ölçütleri de aşan eylemleri, içerikleri itibariyle ifade özgürlüğünün toplu olarak kullanılması sınırları içerisinde kalmamaktadır. Bu nedenle, davanın açılması, demokrat toplum yönünden gereklilik boyutundadır.

Davaya konu eylemlerin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesince Refah Partisi kararının 101 inci ve 113 üncü paragraflarında da vurgulandığı üzere, partinin amaç ve eğilimlerini bütünüyle sergilemesi gerekmekte olup, bir genel başkanın eylemi de, açıkça kendi kişisel görüşü olduğu ifade edilmemişse, partiyi bağlayacaktır.

Aynı şey, merkez yürütme kurulu üyeleri için de geçerlidir. Partinin eğilimlerini içermesi ve eylemlerde bulunanların kişisel davranışları boyutunda olmaması nedenleriyle sergilenen ve devlet güvenlik mahkemesi kararıyla sabit olduğu da kabul edilen eylemlerin, bu şekilde partiye isnat edilebilirliği tartışmasızdır. Bu husus, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında ve Siyasî Partiler Yasasının 103 üncü maddesinde de ifade edilmiştir.

İşlenen eylemler, süreklilik ve yoğunlukları itibariyle, siyasî partinin kapatılması yönünden yeterlilik düzeyine ulaşmıştır. Yargısal kararlarda “uygun zamanlama” olarak ifade edilen bu ölçüt uyarınca, somut bir

tehlikenin ortaya çıkması şart olmayıp, demokratik standartlarla çelişen adımların atılabilmesinin söz konusu olması yeterlidir.

Davalı parti, genel merkez ve il başkanlığı binasında silahlı örgütlere ait malzeme bulundurmakta, o örgüt mensuplarının cezaevindeki eylem ve direnişlerine destek vermekte, örgütün siyasî kanadının ötesinde hareket etmektedir. Davanın açılması, bahse konu örgüt mensuplarına desteğin sürdürülmemesi ve örgütlerle olan bağlantısının koparılması yönünden zorlayıcı bir sosyal gereksinimden kaynaklanmaktadır ve öngörülen yaptırım, gerçekleştirilen eylemlerin önem ve ağırlığı yönünden dengeli ve orantılıdır.

Eylemleri işleyenlerin parti genel başkanı ve merkez yürütme kurulu üyeleri olmalarının ötesinde, ayrıca, eylemlerin işlendiği yerler de parti genel merkezi ile parti il başkanlığı binasıdır. Bir partinin genel merkezi, o partinin genel yönetim yeridir. Eylemlerde, genel merkez binasının kullanılması, parti yönünden olaya bütüncül ve genel bir destek verme anlamını ortaya koymaktadır.

Bu nedenlerle, Anayasanın 90 ıncı maddesi uyarınca, iç hukuk kuralı haline gelen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11 inci maddesi yönünden de davalı partinin eylemlerinin koruma görmesi mümkün değildir.

Eylemlerin parti organları tarafından kararlılıkla işlenmesiyle, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası ve 2820 sayılı Yasanın 103 üncü maddesi yönünden odak olma hali gerçekleşmiş bulunmaktadır. Partinin kararlılıkla işlediği bu eylemler, ayrıca parti binasında aramanın yapıldığı 12.12.2000 tarihi öncesi dikkate alındığında, süreklilik de arz etmektedir. Demokrasi içerisinde koruma göremeyecek silahlı örgütlere, açıkladığımız eylemlerle kamuoyu önünde destek verilmesi demokratik bir davranış olarak kabul edilemez.

Bu nedenlerle, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırılık oluşturan eylemlerin ağırlıkları ve orantılık ölçüsü gözetildiğinde, davalı partinin kapatılması zorunludur.

5.6.2002 tarihli iddianamemiz ile 25.10.2002 tarihli esas hakkındaki görüşümüzü de aynen tekrar ediyoruz.

Açıkladığımız nedenlerle, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasıyla, Siyasî Partiler

Yasasının 101 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca temelli kapatılmasına; ayrıca, kapatılmaya eylemleriyle neden olan Turgut Koçak, Necmi Özyurda ve HasanYavaş'ın 2949 sayılı Yasanın 33 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu koninin ilgili olarak sözlü açıklama yapmak ve düşüncelerini ileri sürmek hakkı ve olanağı da tanınarak, Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasıyla, Siyasî Partiler Yasasının 95 inci maddesi uyarınca, kapatma kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren 5 yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamayacaklarına karar verilmesi kamu adına talep olunur.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Nuri Ok'un sözlü açıklamaları dinlendi. Yapılan açıklamalar banda alındı, ayrıca, stenograflarca da saptandı. Tekrar teşekkür ediyorum Sayın OK"

B- Davalı Parti Temsilcilerinin Sözlü Savunmaları

Davalı Parti adına yapılan sözlü açıklamalar şöyledir:

"BAŞKAN - 19 Haziran 2003 Perşembe Saat 14.00

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılması istemiyle açılan, Esas 2002/2 Siyasî Parti Kapatma Sayılı Davanın 7.5.2003 gününde yapılan inceleme toplantısında, Anayasanın 149 uncu maddesinin son fıkrası ve 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 33 üncü maddesi gereğince Parti Genel Bakanlığının veya tayin edeceği bir vekilin savunmasının dinlenmesine karar verilmekle;

Başkan Mustafa Bumin,

Başkanvekili Haşim Kılıç,

Üyeler; Samia Akbulut, Yalçın Acargün, Sacit Adalı, Ali Hüner, Fulya Kantarcıoğlu, Ertuğrul Ersoy, Tülay Tuğcu, Ahmet Akyalçın ve Mehmet Erten'den oluşan Kurul yerini aldı.

Raportör Kemal Başlar yerinde.

Ses Teknisyeni Kadir Karagülmez ile daha önce yeminleri yaptırılan stenograflar Cengiz Tanrı verdi ve Alaaddin Ayten hazır.

Sayın Mehmet Sümbül, savunmanın bir bölümünü siz yaptıktan sonra kalan bölümünü Sayın Selçuk Kozağaçlı'ya bırakabilir ya da tamamını avukatınıza yaptırabilirsiniz.

Ses düzeni itibariyle konuşmalar banda alındığından, açıklamaların kürsüden yapılması gerekmektedir.

Buyurun Sayın Mehmet Sümbül.

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI MEHMET SÜMBÜL

- Sayın Başkan. Sayın Mahkeme üyeleri; konuşmama başlamadan önce Mahkemenizi saygıyla selamlarım.

Huzurunuzda Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılmasıyla ilgili davaya savunma yapmak üzere bulunmaktayım, savunmamı yapacağım, daha sonra Avukatımız Sayın Selçuk Kozağaçlı devam edecek.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının 6.6.2002 tarihli 2002/9 hazırlık sayılı esas hakkındaki görüşünü, karşı Mahkemenizin 114 hazırlık 2002/9 sayılı yazısındaki istemi üzerine, partimizin esas hakkındaki sözlü savunmasını yapıyorum.

Dava konusu, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirlenen yasaya aykırı eylemleri nedeniyle davalı partinin Anayasanın 69, Siyasî Partiler Yasasının 101, 103 üncü maddeleri uyarınca temelli kapatılması davası açılmıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının detaylı iddia ve görüşleri. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının esas hakkındaki görüşleri incelendiğinde, partimiz hakkındaki iddia ve görüşlerinde değışiklik olmadığı görölmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının iddia ve görüşlerini, ön savunmamızda özetlemiştik. Yargıtay Cumhuriyet başsavcının iddia ve görüşlerini yorumlamakla birlikte, aşaağıya aktarıyoruz.

Bu davanın açılmasındaki iddialar akıllara durgunluk vermektedir. Partimiz hakkında açılan kapatma davası gerekli titizlik gösterilmeden, inceleme yapılmadan, hukukî dayanaklardan yoksun, hukuk adına trokomik olduğu gibi alelacele açılmış bir dava olduğu itibariyle herkesi hayretler içerisinde düşürmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının bu

davayı açmasını derinliliğine analiz ettiğimiz bu davanın, geleneksel hukukun üstünlüğüne, ilkelerine aykırı olduğunu, demokratikleşmeyi engelleyen antidemokratik bir davranış olarak değerlendiriyoruz. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının iddianamede öne sürdüğü delillerin maddî temellerinin olmadığı, hukukî hiçbir değerinin olmadığı görülmektedir.

12.12.2000 günü F tipi cezaevlerini protesto eden bir grup insan tarafından, genel merkez ve il binamızın bulunduğu Ziya Gökalp Caddesi üzerinde yapmaya başlamıştır. Güvenlik kuvvetlerinin müdahalesi sonucu, arbede yaşanmış ve o arbede sonucu parti önünde gösteri yapan göstericileri kovalayan MHP'li insanlar, faşistler, parti binamızı tahrip etmişlerdir. İçeride bulunan bütün eşyaları, faks makinesini, televizyonu, bilgisayarı dışarı atmışlardır. Bu durum, o günkü TV haberlerinde ve bir sonraki gazetelerde genişçe yer almıştır. Bu gazete kupürlerini sizlere sunacağız, dosyada mevcuttur. Bunların incelenmesi sonucu görülecektir ki, bu eylemleri yapanlar, pencereden çıkarak zafer kazanmış edasıyla dışarıdaki kitleye ve basın mensuplarına elleriyle kurt işareti yaparak gösteride bulunmuşlardır, Bunların hepsi, size sunduğumuz resimde de mevcut olup, inceleme halinde, görülecektir.

Sayın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı partimize dava açmakla bize büyük haksızlık yapmaktadır. Asıl dava açılması gereken kişiler ortadayken, partimize dava açılarak, sanki, partimiz suçluymuş gibi gösterilmek istenmiştir. Doğal olarak partimize açılan bu davanın maddî ve hukuksal bir temelli bulunmamaktadır. Yine, polis ve bu eylemleri gerçekleştiren kişiler tarafından bırakıldığı bizce kesin olan, Kur'an-ı Kerim'le alay eden "nurtan-ı kerim" isimli ne olduğu belirsiz bir belge dosyası partiye bırakılmış, bu konuda partimize dava açılmış ve bu dava beraatla sonuçlanmıştır.

Bundan anlaşılacağı üzere, parti binasında bulunduğu iddia edilen, pankart, döviz ve benzeri bir iki malzemeler, polis tarafından ya da parti binamıza gelen MHP'li faşistler tarafından da konulmuş olabilir.

Polisin düzenlediği 12.12.2000 tarihli arama tutanağından anlaşılacağı üzere, parti binamızda, o gün, parti yöneticileri ve üyelerimizden herhangi birisinin olmadığı ve tutanak da bizlerin bilgisi dışında hazırlanıp tanzim edildiği ve bahse konu olan partimizin Ankara

il binasında bulunduğu iddia edilen afiş, döviz ve benzeri malzemelerin, partimiz genel merkezi Ankara il örgütüyle hiçbir ilgisi yoktur. TAYAD aileler imzalı olan bu dövizler, pankartlar, imzalarından da anlaşılacağı gibi. Dernekler Kanununa göre kurulmuş yasal, hukukî bir dernek olan TAYAD'a aittir. Hu TAYAD Bülteni, şu an açık, İstanbul'da faaliyette, Ankara'da da Sağlık Sokakta faaliyetini yürütmektedir. Bu pankartların altındaki iddianamedeki tüm belgeler TAYAD'lı aileler ve TAYAD adımıdır. Bu, yasal ve hukukî bir dernektir. Bu dernek adına yasal işlem yapılması gerekirken, partimiz adına dava açılmıştır. Bunu anlamakta güçlük çekiyoruz.

İddianamede adı geçen 96 yılında ölüm orucu eylemlerinde ölen ve onların da aileleri tarafından taşınan resim, döviz, dışarıdaki eylemden dolayı polis ve MHP'lilerden korkup kaçan, partimize sığınan aileler, saldıran esnasında F-Tipi cezaevlerine karşı çıkan ailelerin, o bölgede en müsait yer olması ve kamuya açık olması sol, sosyalist bir partiye sığınmaları kadar doğal bir şey olamaz. Bunlar tarafından parti binamıza bırakılmış da olabilir.

Zaten, ölü insanlara yardım ve yaltaklık edilemeyeceğı mümkün olmadığından onların mümkün değildir. F-Tipi Cezaevlerine girmek istemeyen siyasî tutsaklar ölüm orucuna yatmışlardır. Bunlardan aileleri 1996 yılında ölüm orucunda ölenler gibi olmamaları için, çocuklarının ölmemesi için kamuoyu oluşturma amacıyla, aileleri, partimize gelerek destek istemişler, suç olmamaktadır. İnsanî nedenlerden dolayı insanların ölmemesi için F-Tipi cezaevlerinin fiziksel ve ruhsal olarak insanlar üzerinde tahribat yaratacağından, çocukların da içeride olmasından dolayı, ailelerin bunlara karşı çıkmalarını da doğal karşılıyoruz; çünkü, bizler bu durumu kabul etmemekle birlikte, kendisine insanım diyen herkesin, insanların göz göre göre ölmemesi, seyirci kalmaması gerektiğine inanıyoruz. Bundan dolayı F-Tipi cezaevlerine karşı çıkmamanın suç olmadığı, demokratik bir talep olduğu, bu dönemde parti olarak biz de, bize sığınmak isteyen ailelere kapımızı kapatmamız düşünülemezdi; hele, kendisine sosyalistim diyen insanların kapılarını asla kapatması düşünülemez.

Partimizin temelden kapatılma istemi, Anayasanın 68 ve 69 uncu maddeleriyle. 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 101 ve 103 üncü maddelerine dayandırılarak tarafımıza tebliğ edilen kısa iddianamede odak olma halinin gerçekleşmesiyle ilgili katılmak istemiştir.

Oysa, partimizin, Anayasanın 68 inci maddesinde belirtilen eylemlerin odağı haline geldiği yönündeki savları gerçeği yansıtmadığı gibi, odak halinin tespit ve takdirinin Anayasa Mahkemesinin tespitine bırakmıştır. Anayasanın 69 uncu maddesi, 4709 sayılı Kanunun 25 inci maddesine eklenen cümlede, odak halinin ne anlama geldiği açıklanmıştır. Buna göre, bir siyasî parti, bu nitelikteki fiiller ve parti üyelerince yoğun bir şekilde istendiği ve bu durum partinin büyük kongresi veya genel başkan veya merkez karar ve yönetim kurulu organları, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup Genel Kurulu veya grup yönetim kuruluna zannen veya açıkça belirlenmediği yahut bu fiillerin doğrudan doğruya anılan parti organlarının kararlılık içinde işlendiği takdirde söz konusu fiilin odağı haline gelineceği sayılmaktadır.

Görüldüğü gibi, yazımızdaki yasa koyucunun ifadelerinden anlaşılacağı üzere, partimiz TSİP'in bu yasakları kapsayan yapmış olduğu hiçbir eylemi mevcut değildir. TSİP Yönetim Kurulu, Parti Meclisi açmış olduğu hiçbir karar ve eylemi yoktur. 16 kişilik parti yönetim kurulundan sadece üç kişinin ceza almasından dolayı parti sorumlu tutulamaz., parti kapatılamaz. Partiler Kanununa göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, ceza alan bu üyelerimiz hakkında disiplin cezası, üyelerin düşürülmesi yolunda bir telkinde bulunması gerekirken, partimiz hakkında temelli kapatma davası açarak hukuksal skandala sebebiyet vermektedir.

Kaldı ki, 5.5.2002 tarihinde olağan genel kurulumuzu yapmıştır. O tarihte şahısların parti üyelikleri düşmüştür. Yine, yönetim kurulu oluşturularak resmî kazanmıştır. Buna rağmen, bu kongreden bir ay sonra, 6.6.2002 Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığımız, hakkında kapatma davası açılmıştır; yani, bizim genel kurul yapıp yönetime gelmemizden bir ay sonra, parti hakkında kapatılma davası açılmıştır.

Partimize gönderilen dizi pusulasında 4 üncü sıradaki Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Siyasî Partiler Sicil Bürosunun 4.6.2002 tarihli tutanağa bir sayfa alınmıştır. Yine 4.6.2002 tarihinde tebliğ edilen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, Müdür İsmet Özçelik, Filiz Sap, Sinan Ural imzasıyla tanzim edilen tutanaktaki bilgiler gerçeği yansıtmamaktadır. 4.6.2002 tarihinde yönetici olmadığı mümkün olamaz; çünkü, ondan bir ay önce büyük kongremizi yaparak yönelim değişmiştir. Parti binasında bulunduğu iddia edilen resimlerin, 1996

yılında değişik cezaevlerinde ölen, ölüm oruçlarından dolayı öldükleri ve bu şahısların hiçbirinin yaşamadığı aşikârdır.

Kaldı ki, aynı resimlerin, partimizin bulunduğu aynı binanın bir alt katındaki ÖDP İl binasında da bulunduğu polis tutanaklarında mevcuttur. Buna rağmen ÖDP'ye dava bile açılmamıştır. Bu, çifte standart değil midir? Eğer, bunlar suç olsaydı, ÖDP'ye de dava açılırdı. Bu görüşlerle. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, partimiz hakkında dava açarak önyargılı davranmıştır.

Ayrıca, partimizde bulunan aynı resimlerden dolayı İstanbul'da Yer yayınları tarafından basılan ve 1996 ölüm orucunda ölen kişilerin resimlerini de içeren bu resimlerden dolayı açılan dava beraatla sonuçlanmıştır. Bu kararı da ekte Yüksek Mahkemenize sunuyoruz. Ölü insanlar için yardım ve yaltaklık yapılamayacağına dair başka kararlar da istenirse Mahkemenize sunulacaktır.

Hal böyle iken, Kızılay'da bilumum ülke genelinde kafe, bar, kültür merkezlerinde Deniz Gezmiş, Mahir Cayan. Che Guavera gibi resimler duvarları süslemektedir. Bunlara göre, bu resimleri bulunduran kurumlar hakkında da bunların hepsine dava açmak gerekmektedir. Eğer, dava açılması gerekiyorsa, bu gibi kurumlara neden dava açılmıyor? Eğer, açılmıyorsa, neden partimiz TSİP hakkında bu nedenlerden dolayı dava açılıyor?

İddianamede dört örgüte birden yardım, yaltaklık ettiğimiz iddia edilmektedir. Bir kişi aynı anda dördüne birden nasıl yardım yaltaklık eder, bunu da anlamak mümkün değildir.

Kaldı ki, partide ele geçirilen evrakların hiçbirinde örgütlerin dokümanı yoktur. Bu örgütlerle ilgili sadece resimlerin altında hangi örgütlerin olduğu, hangi cezaevlerinde yattığı, kişilerin isimleri var. Bunun dışında herhangi bir bulguya rastlanmamaktadır.

Yine, Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinin 2002-0 Esaslı gerekçeli kararında, muhalif üye olan 18454 yaka nolu hakim görüşü olan da, olay tarihinde parti binasında arama yapan emniyet güçlerinin buldukları pankart, döviz ve diğer malzemelerin sanıklar tarafından parti binasına konulmadıklarına dair herhangi bir delil bulunmamıştır. Sanıkların bu malzemelerin kendilerine ait olmadığı yönündeki savunmalarının da aksi ispat edilememiştir. Söz konusu malzemelerin salt parti binasında bulunması suç teşkil etmemektedir. Bunların sanıklar

tarafından teşhir edildiği, başkalarına gösterildiği ispatlanamamıştır. Bu durumda, mevcut suç meyili sayılması yönünde oluşmadığından, sanıkların beraatlarına karar verilmesi gerekirken, mahkumiyetlerine karar verildiği, keza muhalif üye, 15.5.2001 tarihinde muhalefet şerhi koymuştur.

Buradan da anlaşıldığı gibi, partimiz herhangi bir siyasî eylemin odağı değildir, hiçbir zaman olmamıştır. Zaten, 1974'te kurulduğundan bugüne kadar herhangi bir eylemsellik yapmamıştır, yani, bir odak olmak bir tarafa, kendi tüzelkişiliğim ancak yerinde devam ettirmektedir, herhangi bir yasadışı eylemle ilgisi yoktur, yasal bir partidir. Daha önce 1974 seçimlerine de girmiştir partimiz. Bu yapılan partimize haksızlıktır. Partimiz, sadece demokratik, yani, Kızılay'da F-Tipi cezaevlerini protesto etmek için bir araya gelen muhalefet, yani, o gün orada basın açıklaması yapmak isteyen ve demokratik taleplerini yerine getiren insanlara saldırılması sonucu sağa sola kaçtıklarından dolayı partimize çıkmışlardır.

Kaldı ki, partimizdeki aramada parti üyesi yoktur; tutanakta parti üyelerinden herhangi biri; parti yöneticileri de yoktur; bu, açık ve nettir.

Kaldı ki, Sayın Savcının iddianamesinde yine dokümanlar arasında saydığı "gıda iş" yazan, pankart, yani, eski genel başkan Turgut Koçak'ın, güzel resim yaptığı için, kendisine Gıda-İş Sendikası tarafından bırakılan beze, Gıda İş Sendikası olarak, sarı harflerle kırmızı harfler 5'e 1,5 metre olarak yazdığı Gıda İş Sendikası için, sadece "Gıda İş Sendikası" yazan isim de, sanki suçmuş gibi iddianamede gösterilmiştir ve buna benzer tıbbî malzemelerden bahsedilmektedir doküman olarak. Orada ilaçlarlar bulunmuştur, o ilaçlar sağlık için, yani, ağrı kesici, ya da B vitamini bunlar bir suç aleti değildir, bomba değildir, silah değildir. Yani, herhangi bir, partide yasadışı örgütlerle kesinlikle bir alakası yoktur, örgütlerle hiçbir. Onların yayın organlarında da anlaşılmaktadır, yani, bunlar açılıp okunduğunda, zaten, partiye "reformist" olarak "revizyonist" olarak küfretmektedirler. Sizler, küfreden bir insana yardım ve yaltaklık yapar mısınız? Bizim o tür örgütlere yardım ve yaltaklık yapmamız mümkün değildir. Onlar, her türlü yayın organlarında incelendiğinde. TSİP'e küfürler etmektedirler; yani, reformist olarak görmektedirler.

Dolayısıyla, bizim onlara kesinlikle bir yardımımız söz konusu olamaz. Kaldı ki, partideki aramada herhangi bir örgüt üyesi de bulunmamıştır. Dolayısıyla, partimizin beraat etmesi gerekmektedir, bize göre herhangi bir suçun odağı olmamıştır.

Sayın Cumhuriyet Başsavcısının, ülkemizde 26 tane partiyi kapatarak, ülkeyi bir mezarlığa göndermiştir, yani, ölü partiler mezarlığına göndermiştir. Avrupa Birliğine girmeye çalışan Türkiye'nin. Avrupa'da, dünyanın her yerinde imajı bozulmaktadır; yani, ülkemizin imajı bozulmaktadır. Sırada dört tane daha parti kapatılma, hatta, 7 tane de, üst üste iki defa seçime girmemekten dolayı 10 tane parti daha kapatılmak istenmektedir.

Bu da gösteriyor ki, mevcut antidemokratik Anayasanın, 12 Eylül tarafından, 12 Eylül hukuku sonucu meydana getirilen bu antidemokratik Anayasayla şu an yargılanmaktayız. Bu Anayasanın demokratik olmadığı, ülkeyi kötü duruma düşürdüğü, asıl yargılanması gerekenin Anayasayı ihlal eden, ortadan kaldıran, 1961 reformist, 1961 Anayasası demokratik nitelikte olmasına rağmen, onu ortadan kaldıran kişilerin, Anayasayı reddetmiş, onların asıl yargılanması gerekir.

Bu yasanın antidemokratik olduğu, demokratikleşmesi gerektiği, bizim bağımsız demokratik bir Türkiye istiyoruz, bağımsız demokratik bir anayasa talebimiz var. Bu doğrultuda demokratik mücadelemizi parti olarak yürütüyoruz.

Mevcut sınıf diktatörlüğünden bahsedilmektedir. Asıl, Türkiye'de tabii ki sınıflar vardır, bu bir gerçektir, işçi sınıfı üzerine, emekçiler üzerine baskı burjuva sınıfından gelmektedir. Burjuva sınıfı, işçi sınıfı üzerine tahakküm kurmuştur, ezmiştir ve ezmektedir hâlâ Türkiye'de. Asıl dava, Sayın Cumhuriyet Savcısının, cumhuriyet, gerçekten bir sınıfın bir sınıf üzerine tahakkümüne karşı dava açılması gerekirse, burjuva partilerine açılıp, onların işçi sınıfını, emekçi halkımızı ezdiği için onların yargılanması, bu kürsüde olması gerekirken, bizler, işçiler, emekçiler bu kürsüdeyiz. Burada olmamamız gerekir çünkü, bizim yasal hakkımız emeğimizi savunmak.

Yani, bu binada, biliyorsunuz, Genel İş Sendikası tarafından, işçilerin parasıyla yaptırılan, Abdullah Baştürk tarafından, binada, işçi sınıfının partisi şu an yargılanmaktadır. Yani, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, işçisinin partisidir. Bu binada kurulan, emeğiyle, emek artı değeriyle,

aidatlarıyla yapılan bir binada, sayın üyelerimiz, bizi yargılıyorsunuz. Buna da dikkatinize çekiyorum.

Biz, bu 12 Eylül hukukunu tasvip etmiyoruz, antidemokratik buluyoruz Anayasayı. Bunun değişmesi için gereğinin yapılması gerektiğini söylüyoruz. Kaldı ki, geçmişteki Cumhurbaşkanı Turgut Özal da “bir sefer Anayasayı ihlâl etmekle bir şey olmaz” demektedir. Kendisi ihlâl etmektedir. Cumhurbaşkanı da, Anayasayı defalarca ihlâl etti; ama, 17 yaşında insanlar Anayasayı ihlâl etti diye bu ülkede Erdal Eren’ler asılmıştır, hem de yaşı büyütülerek 17 yaşında kişiler asılmıştır. Biz bunları, gerçekten bu ülkede antidemokratik uygulamalara karşı, hukuk dışı, hortumcuları, banka hortumcuları, devleti soyan. Bugün, insanlar ekmek bulamıyor, çöplükten ekmek bularak geçmiyor, işçi sınıf, emekçi halk. Bu insanların biraz refah olması için, bu insanların vergileriyle, bizlerin vergileriyle bugün burjuva partileri, işte asıl sınıf diktatörlüğünü yapan partiler, halkımız üzerinde diktatörlüğünü kuran onlardır, halkımızı inim inim inletmektedir, işçi sınıfını, emekçi halkı sömürmektedir, bizleri kötü duruma bırakmaktadır. Biz bunları tasvip etmiyoruz, yargılanması gereken TSİP’in olmadığını, burjuva partilerinin olduğunu, onlara dava açılması gerektiğini, asıl sınıf diktatörlüğünü, mevcut ülkeyi yöneten siyasî partiler olduğunu söylüyoruz ve onlara dava açılması gerekirken, TSİP hakkında dava açılmıştır. TSİP’in, kesinlikle yasadışı örgütlerle bir ilgisi yoktur, olmaz; yasal siyasî bir partidir, demokratik yasalar doğrultusunda mücadelesine devam etmektedir.

Bundan sonraki savunmamızı Sayın Avukatım Selçuk Kozağaçlı’ya bırakıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Buyurun.

AVUKAT SELÇUK KOZAĞAÇLI - Sayın Başkan, Yüksek Mahkemenin sayın üyeleri; saygıyla selamlıyorum hepinizi efendim.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi tüzelkişiliğinin vekili olarak huzurundayım. Temelli kapatma davasında partinin bazı hukukî itirazlarını kısaca tekrar edip, hatırlatmaya çalışacağım.

Gerek 6.6.2002 tarihli iddianamede gerekse 25.12.2002 tarihli davanın esasıyla ilgili Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen

mütalaada, nihayet tutanağına ulaştığımız 5.6.2003 tarihli Sayın Başsavcının sözlü değerlendirmesinde görülmektedir ki, ısrarlı bir biçimde, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin Anayasasının 68 inci maddesi dördüncü fıkrasında belirtilen yasakları ihlâl eder bir odak olduğu iddiası sürdürülmektedir.

İki temel bölümde Sayın Heyetinize bazı düşüncelerimi sunmak istiyorum. Birincisi, Başsavcılıkça “eylemler” diye, belki, odak olma halinin niteliği yüzünden eylemler olması gerekir diye, belki de alışkanlıktan “eylemler” diye bahsedilen meselenin, gerçekte tek bir eylem olduğudur. Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinin 2001/7 Esas, 2001/70 Karar sayılı dosyasında sözü geçen eylemdir bu. Bu eylem nedeniyle, partinin önceki genel başkanı, bir önceki merkez yürütme kurulu üyesi ve eski bir üyesi halen cezaevindedirler. Mahkemenin verdiği hüküm kesinleşmiştir, onanmıştır ve halen cezaevindedirler. Sözü edilen eylem budur. Başsavcılık her üç belgede de “eylemler” demesine rağmen -alışkanlık itibariyle zannediyorum- başka bir eylemden söz etmiş değildir, zaten de böyle eylem bulunmadığı için sözü edilmeyeceği düşüncesindeyiz. Bu karara ilişkin görüşlerimi aktarmak istiyorum.

İkincisi, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 101/A bendi kapsamında herhangi bir iddiayla karşı karşıya bulunmadığımızı görüyoruz. Partinin tüzüğünden, programından, tüzük veya programı dışındaki esaslı temel belgelerinden Sayın Başsavcının bir şikâyeti yoktur. 1980 öncesi de uzunca bir süre, yaşam faaliyet göstermiş bir partidir TSİP, Daha sonra ikinci kuruluşunda, 1993 kuruluşundan bu yana da faaliyet göstermektedir. Demek ki, partinin tarihi, tüzüğü, programı bundan evvelki eğilimlerine ilişkin bir şikâyet bulunmamaktadır; fakat, biz, bazı lehimize bu alanda cereyan ettiği inancındayız. Bunları da Sayın Mahkemeye hatırlatmaya çalışacağız.

Sayın Başkan, sayın üyeler; TSİP, Siyasî Partiler Yasasının 8 inci maddesine göre tüzelkişilik kazandığı 3.1.1993 tarihinden bu yana, hiçbir soruşturma yahut kovuşturma geçirmemiştir TSİP tüzelkişiliği. Ülkemizde birçok hareketli toplumsal olaylar, siyasal olaylar olmuştur 1993 yılından bu yana; fakat, TSİP tüzelkişiliği bir soruşturmaya maruz kalmamıştır ya da kovuşturmaya. Keza, 1993 kuruluşundan bu yana hiçbir TSİP üyesi, yöneticisi yahut üyesi, Anayasasının 68 inci maddesi dördüncü fıkrasında öngörülen parti yasaklarının Türk Ceza

Kanununda, Terörle Mücadele Kanununda, Basın Kanununda, 2911 sayılı Yasada olan karşılıklarından dolayı yargılanmamış, soruşturulmamış, kovuşturulmamıştır.

Bir üçüncüsü; böyle bir iddianın, soruşturmanın, kovuşturmanın başladığı döneme ilişkindir, F-Tipi Kapalı Cezaevi, infazda -F-Tipi Kapalı Cezaevi rejimine geçilme kararı, verilmesiyle, 20.10.2000 tarihinden başlamış hapishane eylemleri vardır.

Sayın Heyetinize, bugün artık hafızalarda kalmadığı, esasen, ölüm orucu eyleminin kendisi devam ediyor, hapishane protestoları devam ediyor; fakat, o süreç oldukça unutuldu, akılda kalmadı, kısaca o sosyal, siyasal ortamı hatırlatmak istiyorum.

Binlerce insan sokaklardaydı, oldukça eylemli bir eleştiri hakkı kullanılıyor idi. Dönemin Adalet Bakanı, yoğun bir biçimde bu eylemli eleştirilerden etkilendiklerini beyan ederek, demişti ki “böyle bir ısrar karşısında, gözden geçirmek durumundayız biz de, böyle bir eylemle eleştiri karşısında,”

Yine, öyle bir havaydı ki bu dönem, infaz idaresi ve bağlı olduğu hükümet, bu protestoları durdurmaya çalışıyordu. Bu protestoyu durdurmak için sadece Ankara’da 100’e yakın dava açılmıştır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Onur Kurulu yargılanmıştır. F-Tipi hapishanelerde hekimin rolüne ilişkin eleştirel görüşleri nedeniyle beraat etmişlerdir. İnfaz personeli içerisinde, bünyesinde barındıran o dönemki, tüm Yargı-Sen, tüm Yargı çalışanları Sendikası Genel Merkez Yöneticileri yargılanmıştır; F-Tipi cezaevi rejiminin infaz personeli yönünden özelliklerini eleştirdikleri için, yardım ve yataklık suçlaması; Türk Ceza Kanununun 169 uncu maddesinden yargılanmışlardır; beraat etmişlerdir.

İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi Yönetim Kurulu, halen devam etmekte olan bir yargılamanın süjesi olmuştur ve bu suçlamada da iddia, bu davada da iddia, yasadışı silahlı örgütlere yardım, yataklık edildiği yönündedir. Bu işin birinci dereceden ilgililerinden olan Tutuklu Aileleri Derneği, maalesef, kapatılmıştır ve birçok üye ve yöneticisi cezalandırılma yoluna gidilmiştir.

Sadece bundan ibaret değildir. 30’a yakın avukat yargılanmışlardır aynı dönemde F-Tipi protestosu nedeniyle; beraat etmişlerdir. İstanbul

Barosu Yönetim Kurulu hükümet tarafından görevden alınmaya çalışılmıştır. Adalet Bakanlığının müdahalesiyle; soruşturma sonucunda gelecek tepkiden rahatsız olunarak bırakılmıştır. 1000'e yakın insan, 2911 sayılı Yasa kapsamında, böyle bir havadır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin, F-Tipi cezaevleri hakkındaki fikrini beyan ettiği dönem böyle bir dönemdir ki, bu, eylemli bir beyan ediş de değildir; basın açıklamalarıyla yahut parti sirküleriyle beyan etmiştir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, hiçbir zaman ölüm orucu eyleminin doğrudan kendisine yahut niteliklerine yönelik bir övme ya da destekleme içerisine girişmemiştir; zaten, eşyanın tabiatına aykırıdır. Sadece, ölüm oruçlarında dikkat çekmeye çalıştığı infaz sorununa dikkat çekmeye çalışmıştır.

Şimdi 106 insan öldü, 500'ün üzerinde insan "renzeki korsekof sendrom" denilen ağır bir fiziksel ve ruhsal sakatlık içerisinde tedavi görüyorlar, 15'e yakın insan şu anda ölüm orucu eylemine devam ediyor, 15 Temmuz itibarıyla bininci gününe girerek, dünyada yapılmış en uzun süreli hapisane eylemi olmak özelliğine kavuşacak.

Böyle bir eyleme karşı bu partinin ilgisiz kalması düşünülemez; fakat, ilgili kalmış da ne yapmış; hiçbir şey. Bu dönem açılan toplam 130 davadan, Basın Kanunu, 2911 sayılı Kanun, Terörle Mücadele Kanunu, 2845 sayılı Kanun veya davadan bir tanesinde, bile herhangi bir TSİP'li yok herhangi bir TSİP'li yargılanmamış bu dönemde. Taa ki, ne güne kadar; 12 Aralık gününe kadar. 12 Aralık 2000 gününe kadar.

Biz, bu süreci şu şekilde değerlendiriyoruz: Eğer, F-Tipi protestoya odak olmuş olsaydı Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, bu kadar hareketli, bu kadar çok kurulun ve kurumun yargılandığı bir dönemde, zannediyorum, bir yargılama konusu edilirdi bu odak olma durumu; fakat, yoktur, bu yüzden de edilmemiştir.

Dolayısıyla, yoğun bir biçimde süreklilik ve kararlılık içinde tekrarlanmış değişik zaman ve mekânlarda gerçekleştirilen bir faaliyeti bu dönem olmamıştır; olsaydı yerel savcılıklar tespit etmiş olur idi. İkinci husus, işte, bu odak haline gelme meselesine ilişkindir Sayın Heyetinizin dikkatine sunmaya çalıştığımız.

Siyasî Partiler Kanununun 103 üncü maddesinin mülga bir ikinci fıkrası var idi ve suç mihrakı haline gelmek, orada çok daha kolayca tarif edilebiliyordu ve önceki genel başkan ile önceki merkez yürütme kurulu

üyesinin durumları buna uymaktaydı. Bir terörle mücadele, devlet güvenlik mahkeme kapsamında ceza aldılar, bu ceza onandı. Bu mülga madde, artık odak haline gelme, tamamen Yüksek Heyetinizin takdirine ve değerlendirmesine bırakıldığı halde, Başsavcılıkça, kanaatimize göre, sanki, halen yürürlükteymiş gibi davranılmaktadır. Bir genel başkanın ve bir merkez yürütme kurulu üyesinin, devlet güvenlik mahkemesinde, onanarak kesinleşmiş bir hüküm almış olması, sanki partinin bu gibi türden eylemlerin odağı haline gelmesine yeterliymiş gibi davranılmaktadır. Niçin böyle düşünüyoruz; çünkü, devlet güvenlik mahkemesi dosya münderecatından başkaca hiçbir şey ileri sürülmemektedir, hiçbir şeyle desteklenmemektedir iddia. Yüksek heyetinizin, devlet güvenlik mahkemesi dosyasına bakarak, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin odak haline geldiğini düşünmesi, bunu kâfi bulması beklenmektedir. Oysa, bu düşüncenin önemli ölçüde yanlış olduğuna inanıyoruz.

Bu vesileyle iki önemli maddî hatayı belirtmek istiyorum. Birisini, sayın vekil edenin, partinin genel başkanı biraz önce hatırlattılar. Bir kere, bu üç kişiden birisi Necmi Özyurda -bu konuda Sayın Yüksek Heyetinize de dilekçeyle başvurduk- partinin hiçbir yönetici kurulunda üye değildir, partinin sıradan bir üyesidir. Maalesef, bir devlet güvenlik mahkemesi cumhuriyet savcısının fezlekesinde, kendisinin parti yöneticisi olarak adının geçmesinden sonra bu maddî hata telafi edilememiştir. Siyasî Partiler Bürosu tarafından sunulan evrakta dahi bunun çok açık gözükmesine rağmen, şu anda da parti yöneticisi gözükmektedir; böyle bir durum yok. Maalesef, Devlet Güvenlik Mahkemesindeki yargılama sırasında da bunu anlatamadık ve gerekçeli kararlarında dahi, Necmi Özyurda'nın parti üyesi olduğu iddiasında oldu yerel mahkeme.

İkinci bir maddî hata: Temelli kapatma davasının açıldığı tarihte bu 3 kişinin, halen partiye üye olduğu, hatta, bu 3 kişiden 2'sinin partinin yönetici kurullarında olduğu yönünde Siyasî Partiler Bürolarının ve Sayın Yüksek Mahkemenin siyasî partilerle ilgili departmanında verdiği yazılardır. Bunlar maddî hatadır. Zira, temelli kapatma davasının açılmasından tam bir ay önce yapılmış olan kongrede, haziran cetvelinde dahi isimleri bulunmaksızın, bu 3 kişinin, yasa gereği, partiyle ilişkileri kesilmiştir. Temelli kapatma davasının iddianamesinin hazırlanmasından bir ay önce genel başkanlık görevi, tüm yönetici

kurullar değişmiştir ve bu kişiler, artık parti üyesi değildir kapatma davası tarihinde. Oysa ki, dosya içerisindeki belgelerde bu hususun da açıklık kazanmadığını görüyoruz.

Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinin kararından bir parça söz etmek istiyorum şöyle önemli bir sebeple: Birincisi, Sayın Başsavcılığın, bu dosya üzerinden sizleri bir karara sevk ettiğini düşündüğüm için.

İkincisi, Ceza Muhakemeleri Usul Yasasının 327 nci maddesinde yapılan bir değişiklikle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yargılamanın iadesi sebebi yapılmaya başlanmış olması. Bu karar; yani, onanmış 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi kararı, bugün, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin önündedir. Çok açık bir biçimde temel hak ve özgürlüklerin korunması için Avrupa Sözleşmesinin 6 ncı maddesinin ihlali niteliğindedir, 11 inci maddesinin ihlali niteliğindedir. Biz eminiz ki, bu mahkemenin içtihadından da bellidir, son on senelik içtihadından, benzer olaylarda verdiği kararlardan da bellidir ve bu mahkeme, bu kişilerin adil yargılanmadığına karar verecektir; 11 ve 6 ncı madde ihlali konusunda karar bekliyoruz.

Yeni düzenlememize göre bu karar, bu kişiler yönünden yargılamanın iadesi sebebiyle yapılacaktır. Bugün, İstanbul ve Ankara Devlet Güvenlik Mahkemelerinde 1996 tarihli  dosya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı nedeniyle, yargılamanın iadesi sebebiyle yapılmış ve iade edilen yargılama beraatla sonuçlanmıştı. Bütün bir partiyi kapatma davasının zemini olarak kurulan bir davanın, bundan iki sene sonra, yeniden yargılama yoluyla ortadan kaldırılması, beraat kararı verilmesi halinde, bir yüksek mahkemenin bu kadar köklü bir kararının da, bir siyasî parti kapatma kararının da, bu kadar çürük bir zemine dayanmış olması gerçeği açığa çıkacaktır. Belki, kişilerin hapis cezası yatmış olmaları madden telafi edilebilir bir zarardır; ama, siyasî bir partinin siyasal yaşamdan tamamen ortadan kaldırılmış olmasının telafisi bulunmamaktadır. Bu hususa da, Sayın Mahkeme dikkat edeceklerdir diye inanıyorum.

Burada, daha önce de belirtildi, kıdemli üyenin muhalefet şerhinden daha fazla söylenecek bir şey yok. Hiçbir şey ispatlanamamış, hatta, bu pankartların, dövizlerin, partide bulunduğu iddia edilen şeylerin, sokaktaki insanların elinde olduğuna dair mahkemenin bizzat

kendisinin de tespiti var. Gerekçeli karar sayfa 4'te diyor ki: "Partiyle hiçbir ilişkisi bulunmayan ve sokaktaki çatışmalardan kaçan kişilerin elindeki döviz ve pankartlar." Kendi gerekçeli kararında dahi belirtmiş.

Yine, maalesef, yerel devlet güvenlik mahkemesinin bir eğilimi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından da paylaşılmıştır; kanaatimizce hukuk dışı bir eğilimdir. İsimleri dahi bilinmeyen birtakım, o sırada orada hareket halinde bulunan kişilerden "yasadışı silahlı örgüt mensubu" diye söz edilmektedir. Bu kişilerin 80'i o gün gözaltına alınmıştır. Bugün, vekil edenin partinin kapatma davasına konu edilen olayın olduğu gün, 80 kişi gözaltına alınmıştır. İçlerinde yasadışı örgütten dolayı ceza alan yoktur. Bunların 60'ı savcılık aşamasında serbest bırakılmıştır; 20'si hakkında 2911 sayılı Yasaya muhalefetten dava açılmıştır, bir kısmı beraat etmiştir, bir kısmının davası sürmektedir. Bu kadar açık bir hukuksal gerçek varken, buradaki kişilerden yahut çocuklarının ölmemesi için gayret eden anne ve babalardan yahut birtakım, F tipi cezaevine karşı protesto eylemi yapan kişilerden "yasadışı örgüt mensubu" diye söz etmek, bizim kanaatimizce, hukukun kabul edebileceği bir şey değildir. Başsavcılığın, huzurunuzdaki davaya sunduğu metinlerde de, maalesef, bu hatanın sıkça tekrar edildiğini görmekteyiz.

Bizim inancımız, tek bir olayla hem de bütün Türkiye'nin ilgi duyduğu, bütün Türkiye'nin içerisinde bulunduğu bir dönemde meydana gelmiş tek bir olayla, bir partiyi, bir suçun odağı haline getirme düşüncesi yanlışır.

Sayın Heyetinize bir hatırlatma daha yapmak istiyorum. 12 Aralık günü neydi; 11 Aralık günü. Türkiye'de en büyük yasadışı silahlı gösteri yapılmıştı. 15 000 polis, tabancalarını çekerek, Ankara ve İstanbul sokaklarında silahlarını halka göstermişlerdi. İşte, bu 11 Eylül'ün arkasındaki 12 Eylül'dür. Kamu idaresinin büyük bir zafiyet gösterdiği ve Ankara ve İstanbul sokaklarının, on binlerce silahlı polis tarafından yasadışı bir silahlı gösteriye sahne olduğu, bu olayın arkasından 12 Aralık günü tezgâhlanmıştır. Tamamen bir provokatif gündemdir; bu polis eyleminin etkilerinin azaltılmasına, kamuoyunda unutturulmasına yönelik, ertesi gün, Ankara Kızılay'da böyle bir eylem patlak vermiştir.

Peki, bugün, 2911 sayılı Yasa kapsamında bile yargılamaları devam ettirilmeyen bu 15.000 silahlı eylemci hakkında hiçbir işlem yapılmayıp

da, ertesi gün meydana gelen olaylar nedeniyle bir siyasî partinin kapatılmasını beklemenin düzgün bir hukuksal iradeyi yansıtmadığı inancındayız.

İkinci bölümde de kısaca, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin tüzüğünden ve 1973'ten bu yana ki, iki aylık kuruluş döneminden söz etmek istiyorum. Parti tüzüğünün "amaç" başlıklı maddesinin (b) bendi, doğrudur, bir sosyalist partiye aittir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin amacı, sosyalizme giden yolda ülkemizin emperyalizmin ve yerli ortaklarının tahakkümünden kurtararak özgürleştirilmesi, halkın demokratik iktidarının kurularak sosyalizme geçilmesidir; fakat, hemen arkasından, parti, bu amacı ne şekilde yerine getireceğini de tarif ediyor: "Parti örgütü, merkez organları, il ve ilçe örgütleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi, il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından oluşur" 1973 tüzüğünde de, 1993 tüzüğünde de, kuruluşunu tamamen yasal, anayasal, mahallî idareler ve parlamento sistemine göre organize etmiş bir parti, Sayın Genel Başkan biraz önce söylediler, silahlı siyasal faaliyetlerce ancak reformizmle yahut revizyonizmle suçlanabilir. Nitekim, böyle olduğu da olmuştur sıkça.

Eğer, bir parça yerel mahkemelerde genel siyasal merak, ilgi yahut kültür, 1980 öncesi yahut ilk yıllarında, 1980-1983 dönemlerde olduğu kadar yüksek olsaydı, ben, gerek yerel sayın savcının gerek yerel mahkemenin, Türkiye Sosyalist İşçi Partisini silahlı bir işle ilişkilendirmenin, Türkiye'nin siyasal tarihine, eşyanın tabiatına, bu tüzüklerin, bu kategorik ayırımların durumuna aykırı olacağını fark edeceklerini düşünüyorum; fakat, maalesef, bizler, bugün, sıkıyönetim mahkemelerinin bu konuda verdikleri kararlar kadar bile sağlıklı kararlar alamamaktayız devlet güvenlik mahkemeleri tarafından.

Son olarak bir hususa değinerek konuşmamı bitirmek istiyorum. Sayın Başkan, sayın üyeler: mahkemenin bazı harf terkiplerinin bir örgüt adı olması ihtimaline binaen İçişleri Bakanlığından sordurduğu malumunuz. Bu cevap da gelmiş, bir örneğini biz de aldık. Böyle bir cevabın yahut böyle bir meselenin, iddianın esas hükümde de kullanılması ihtimaline binaen bir hususa değinmek istiyorum. DHKP/C, TKP-ML, MLKP, TKB. Sayın Başsavcılık diyor ki "bu örgütlerle ilişkilidir. Bu partinin odak haline gelerek yardım ve yataklık ettiği yasadışı silahlı örgütler bunlardır." "Sayın mahkeme de, haklı olarak sormuş "böyle örgütler var mı, faaliyetleri nedir" diye.

Peki, Sayın Başsavcılık, bu isimleri nereden bulmuş, nereden almış? Partinin bunlarla ilişkisini neye dayandırmış? Biraz önce söylediğim gibi, devlet güvenlik mahkemesi dosyasına, bu örgütlerin adları Devlet Güvenlik Mahkemesi dosyasında da geçiyor. Devlet Güvenlik Mahkemesi dosyası nereye dayandırmış; örgütsel belgeler, ilişkiler, haberleşmeler, dokümanlar mı var; hayır. Sadece, bir adet pano resmi olduğu iddia edildi ve bu resimde, 1996 yılında ölüm orucunda ölen kişilerin fotoğraflarının bulunduğu, onların ölmediğinin iddia edildiği, onların önemsendiği fotoğraflarının. Her fotoğraf altında da, o kişinin ismi yazılırken; yani, şu gibi "Hayati Can; Bayrampaşa Cezaevi TKP-ML, Hicabi Küçük; Bursa Cezaevi, TKB..." Bu kişilerin çoğu tutukludur öldüklerinde. Henüz haklarında kesin bir mahkeme kararı dahi yoktur. 1996 yılında yaşamlarını yitirdiklerinde. Böyle bir panonun anlamı şudur: Hayati Can öldü, Bayrampaşa Cezaevindeydi, TKP-ML davasından yargılanmaktaydı öldüğünde ve bunlar küçük fotoğraf altı ibareleridir. İşte, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin, o yasadışı örgütlerle meşruk, menfur ilişkisi ve bu örgütlerin isimlerinin tespiti, bu fotoğraf altı ibareleridir. Bunu ciddiye almak, bunu anayasal bir parlamenter partinin, yasadışı siyasî hareketlerle ilişkisi olarak kabul etmek, en hafif tabirle, ciddiyyetten yoksundur diye inanıyoruz.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, iddia edildiği şekilde, kapatılmayı gerektirecek herhangi bir davranış içerisinde bulunmamıştır. Bu nedenle davanın reddini diliyoruz ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kozağaçlı.

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Sayın Başkan, bir yanlış ifadede bulunuldu, onu sormak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Acargün, hangi yanlışları yaptılar?

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Konuşmanızda, polis birliklerinin silahlı gösteri yaptıkları tarihi "11 Eylül" olarak belirttiniz arkasından "bu 12 Eylülü getirdi" dediniz. Sonra, bu tarihin esasında 11 Aralık ve 12 Aralık olması gerektiğini anlıyorum konuşmalarınızdan. Sürçülisan ettiniz, lütfen, düzeltiniz efendim.

AV. SELÇUK KOZAĞAÇLI - Çok teşekkür ediyorum efendim.

Eğer, farkına varmadan öyle bir hata ettiysem, doğrudur; 12 Aralık 2000'dir.

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Davalı parti Genel Başkanına da sorum var efendim.

Sayın Başkan, konuşmanızda “siyasî tutsak aileleri” diye bir deyim kullandınız, tutanaklarda var. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Ceza Kanunu ve kanunlarımızdaki ögelere uygun olarak suç teşkil eden fiillerden dolayı, kişiler mahkemelerce tutuklanır ve ceza mahkumiyetiyle sonuçlanırsa hükümlü hale gelirler. Bunun dışında “siyasî tutsak” deyimiyile neyi kastettiniz?

TSİP GENEL BAŞKANI MEHMET SÜMBÜL - Politik tutuklular anlamında söylüyorum. Politik; yani...

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Niçin “tutsak” deyimini kullanıyorsunuz?

TSİP GENEL BAŞKANI MEHMET SÜMBÜL - Tutuklu, hükümlü.

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Hayır efendim. Tutsak, muharip güçler arasında ele geçirilen muharip unsurların, Cenevre Sözleşmesine bağlı olarak özgürlüklerinden men edilmiş halleridir; tutsaklık budur. Yani siz, ülke yönetimine talip bir siyasî parti olarak bu deyimleri yerli yerinde kullanmanız gerekmez mi? Tutsak, o demektir.

TSİP GENEL BAŞKANI MEHMET SÜMBÜL - Tutsak şu anlamda: Ceza almamış; yani hüküm giymemiş insan anlamında kullanmıştım.

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Tutuklu başka, tutsak başka beyefendi. Siz ikisini karıştırıyor musunuz? Aynı mı görüyorsunuz?

TSİP GENEL BAŞKANI MEHMET SÜMBÜL - O anlamda kullandım, evet.

ÜYE YALÇIN ACARGÜN - Peki, düzeltin o zaman lütfen.

TSİP GENEL BAŞKANI MEHMET SÜMBÜL - Söylediğiniz gibi düzeltiyorum efendim.

BAŞKAN - Sorusu olan var mı arkadaşlarımdan? Yok.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Sümbül ile Parti Vekili Avukat Selçuk Kozağaçlı'nın sözlü savunmaları dinlendi. Yapılar açıklamalar banda alındı, ayrıca stenografi arca da saptandı.

Teşekkür ederim Sayın Mehmet Sümbül ve Sayın Selçuk Kozağaçlı.”

C- Davalı Parti Eski Genel Başkanı ve İki Üyesinin Sözlü Savunmaları

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılımlarıyla 27.1.2004 gününde yapılan toplantıda davalı Parti'nin eski Genel Başkanı Turgut KOÇAK ile eski Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Hasan YAVAŞ ve Nemci ÖZYURDA'nın sözlü açıklamalarının dinlenmelerine, Samia AKBULUT, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER ile Ertuğrul ERSOY'un "Dosyadaki bilgi ve belgelerin yeterli olduğu dinlenilmeye gerek bulunmadığı" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞU ile karar verildi.

Söz konusu kişilerin 26.2.2004 günlü sözlü açıklamaları şöyledir:

"BAŞKAN - 26 Şubat 2004 Perşembe. Saat: 10.11

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılması istemiyle açılan, Esas 2002/2 Siyasî Parti Kapatma Sayılı Davanın, 27.1.2004 gününde yapılan inceleme toplantısında, partinin eski genel Başkanı Turgut Koçak ile eski merkez yürütme kurulu üyesi Hasan Yavaş ve Necmi Özyurda'nın sözlü açıklamalarının dinlenilmesine karar verilmekle;

Başkan Mustafa Bumin, Başkanvekili Haşim Kılıç, üyeler Sacit Adalı, Ali Hüner, Fulya Kantarcioğlu, Aysel Pekiner, Ertuğrul Ersoy, Tülay Tuğcu, Ahmet Akyalçın, Mehmet Erten ve Fazıl Sağlam'dan oluşan kurul yerini aldı. Raportör Kemal Başlar yerinde. Ses teknisyeni Kadir Karagülmez ile daha önce yeminleri yaptırılan stenograflar Cengiz Tanrıverdi ve Alaaddin Ayten hazır.

Davalı, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin eski Genel Başkanı Turgut Koçak ile eski merkez yürütme kurulu üyeleri Hasan Yavaş ve Necmi Özyurda yerlerine alındılar.

Sayın Koçak, sizinle başlayacağız; ses düzeni itibariyle konuşmalar banda alındığından açıklamaların kürsüden yapılması gerekmektedir. Yalnız, biliyorsunuz davalı partinin savunmasını yetkili temsilcileri burada yaptılar Haziran ayı itibariyle. Siz, Başsavcının iddianamesinde size isnat edilen ve partinin kapatılması için öne sürülen eylemlerle parti arasındaki ilişki bakımından sınırlı olarak savunmanızı yapın.

Buyurun sizi dinliyoruz.

TURGUT KOÇAK (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Eski Başkanı) - Sayın Başkan, sayın üyeler; ben, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin 1993'ten 2001 tarihinin sonlarına kadar genel başkanlığını yaptım. 1993'ten 2000 tarihine kadar Türkiye Sosyalist İşçi Partisiyle ilgili, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin üyeleri ve bizimle ilgili terör suçlamasıyla bir kez olsun dava açılmamıştır; ancak, 2000 tarihinin Aralık ayında F-Tipi cezaevleriyle ilgili yapılan gösteriler sonrasında, bizim partimiz de bu gösterilerin içerisine katılmış, bu gösteriler sonrası adları sayılan illegal örgütlere yardım ve yataklık yaptığımız iddiasıyla hakkımızda dava açılmıştır.

Gerek tutuklandığımız zaman gerekse mahkeme aşamalarında bizimle ilgili suçlamaların maddî temeli olmadığını pek çok kez açıklamış olmama karşın, bununla beraber yine de hüküm aldık; ama, ben, bu hükmün yerinde olmadığını, bugün de yerinde olmadığını düşünüyorum.

Şöyle ki: Türkiye Sosyalist İşçi Partisiyle ilgili tutanak polislerce hazırlanmış; bir, 5 Aralık tutanağı; iki, 12 Aralık tutanağı. 5 Aralık tutanağında, gösterilerin Ankara Adliyesinin önünde yapıldığı, bu gösterilerde, polisin zor kullanarak dağıttığı yazılı. Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin herhangi bir üyesi -bırakalım yöneticisini- herhangi bir üyesinin bile katılmadığı bu gösteri, bir şekilde Türkiye Sosyalist İşçi Partisiyle nasıl ilişkilendirildiğini, ben, hâlâ da anlamış değilim.

Aynı şey; 12 Aralıkta Kızılay'da yapılan gösteriyle de bizim bir ilgimiz yok Bu gösterinin, parti olarak ne içindeyiz ne herhangi bir üyemiz katılmış; ama, bu gösteri sonrasında da yine olaylar çıkmış, bu olayların sonrasında, polis zor kullandığı için, gösteri alanından kaçan kimseler, parti binasının bulunduğu apartmana sığınmışlar. O apartmanda, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, Eğitim-Sen gibi kuruluşlar da mevcuttur. Kapılar kapandığı için polisin ve Ankara Emniyet Müdürünün gözlerinin önünde; çünkü, bunlar televizyonların çekimlerinde mevcuttur; biz, bu çekimlerin mahkemeye defalarca gelmesini istediğimiz halde, mahkeme bunu asla dikkate almamıştır, ama aynı çekimler, 9 uncu Asliye Ceza Mahkemesinde, Gösteri ve Yürüyüş Yasasına aykırı hareket etmekten

yargılanan 63 sanığın dosyasında mevcuttur.; 14 kanaldan yapılan bu çekimler bu dosyada mevcuttur.

Şimdi, ben, aşağı yukarı bir ay boyu televizyonlardan o günkü olayları izledim. O olaylarda, meydanlarda insanlar dövülüyordu, döven polisler bir başka polis, işte “ona dokunmayın o ülkücüdür” deyip -bunlar, çekimlerde mevcuttur- “o ülkücüdür” deyip, birtakım insanları da binaya yönlendirip, binada bulunan bütün işyerleri -bizim partimiz dahil- taşlanırken polis asla müdahale etmiyor, hiçbir şey yapmıyor. Bunu ben kendim televizyonlarda gördüm, çünkü, televizyonlar bir ay boyu yayın yaptı. Daha sonra 4’e doğru, olaylar duruluyor, Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığından partinin binasının aranması için izin alınmıyor, binaya giriliyor; tutanakta ondan sonra yazılı olanlar şöyle: Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin binasının içerisinde şu şu pankartların bulunduğu şu şu resimlerin bulunduğu. Bu pankartlar ve bu resimler, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin yöneticilerinin adı geçen örgütlere yardım ve yataklık yaptığına bir kanıt olarak gösteriliyor.

Oysa, binaya bırakılan bu pankartlar, kaçan insanlar tarafından bırakılmış pankartlardır, ki, ben o gün partide değilim arkadaşım Hasan Yavaş partide değil. Partide kimse yok. Tutanağa dikkatlice bakıldığında şunlar görülecek: Dışarıdan atılan taşlarla bilgisayarlar, dışarıdan atılan taşlarla partinin faksı, telefonu, müzik seti ve bütün eşyalarının kırıldığı belirtiliyor. Şimdi, tutanağa göre, beşinci kata dışarıdan atılan taşlar, faks dahil, telefon dahil hepsini tahrip ediyor. Ben, saat 6’da partiye geldiğimde, sağlam bir tek eşya yoktu, sağlam olarak bir kalem dahi yoktu, hepsi kırılmış çöp yığınına döndürülmüştü. Tutanakta da aynen şöyle yazıyor ve devam ediyor: “Sözü geçen eşyalar barikat olarak kullanılmıştır, bilgisayarlar dahil barikat olarak kullanılmıştır” şimdi ne kadar taraflı ne kadar gerçeklerle ilintili olmayan bir tutanaktır ki; biz, diğer partilere benzemiyoruz, belki ekmeğimizden artırdığımız paralarla biz o bilgisayarları aldık; ama, o bilgisayarlar polislerce parçalanmış, kırılmıştır, ama barikat kurulduğu iddia edilmektedir.

Yine, o günleri ben çok iyi anımsıyorum, 11 Aralık günü İstanbul’da bir başka örgütün 2 polise girdiği eylem var, öldürülen 2 polis var. Bu 2 polisin öldürülmesinden sonra ülkede -bana göre, bunlar tabii ki karşı çıkılacak olaylar, asla onaylanmayacak olaylar- O iki polisin öldürülmesinden sonra adı geçen eylemi yapanlardan bu ülkenin yasaları hesap sormalı. Polisin görevi, bu eylemi yapan insanları

tutuklayıp mahkemenin önüne çıkarmaktır; ama, öyle mi oldu; hayır. Türkiye'nin her tarafında çıplak tabancalarını çıkarmış, namlularını aşağı çevirmiş "ya Allah, Bismillah, Allahuekber" sloganlarıyla yürüyen polisler tanık olduk. O polisler, 12 Aralık günü, aynı eylemi Kızılay'da da gerçekleştirdiler. Aynı polisler -yine bunlar görüntülerde mevcuttur- Türkiye Sosyalist İşçi Partisine girdiklerinde kimsenin olmadığını iddia ediyorlar; doğrudur bu. Eşyalarının tahrip edildiğini iddia ediyorlar; bu yanlıştır.

Şimdi, bir şekilde hiçbir yöneticisinin olmadığı, hiçbir parti üyesinin olmadığı bir partide arama yapılıyor, işte parti koridorlarında sözü geçen pankartların, resimlerin bulunduğu söyleniyor, aynı polisler cama çıkıp, kurt işareti yapıp, partinin çekmecesinden aldıkları Türk Bayrağını asıyor...

Şimdi, bunlar, hiçbir şekilde kabul edilecek bir şey değildir. Ben, kişi olarak, bu ülkenin yurttaşı olarak, böyle eylemleri tabii ki kabul edemem. Ben, mahkemede de söyledim, aynen şunları söyledim; Bu sözü geçen polis memurları Ulubatlı Hasan mıdır? Bir başka ülkenin toprağını işgal etmek üzerine mi girmişlerdir? Biz, başka bir ülkenin toprağında mı bulunuyoruz, düşman mıyız?

Şimdi, Sayın Başkan, sayın üyeler, gerçek şudur: Gerçekten de Türkiye'de bir anlayış vardır ki, o anlayış, -biz ne düşünsürsek düşünelim, bu ülkeyi ne kadar seversek sevelim- bizi düşman görmektedir ve tavırlarını da buna göre ayarlamaktadır.

Şimdi, belki konumuzla ilgili değil ama, ben ilginç bir örnek vermek istiyorum. Biz mahkemeye çıkarıldığımız gün polis müdürlerinden bir tanesi bana diyor ki: "Yahu, sizin hatanız suçunuz yok ama, sizin partinizin programında Ermeni devleti kuracağınız yazılıymış."

Şimdi, eğer, bir polis müdürü, gerçeklerden bu kadar uzak olabilirse, onların bu tutanakları da bu kadar gerçeklerden uzak olur düşüncesindeyim. Çünkü, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ayda kurulmuş, yıldızda kurulmuş bir parti değil; bunun programı var ilgili yerlere iletilmiş, Bu programda "Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin programında, bütün dünya halklarının ve ülkemizin baş düşmanı emperyalizm olduğu" söyleniyor ve biz şu anda karşınızda Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılmasıyla ilgili buluyoruz. Odak haline geldiği söyleniyor. Ben defalarca, arkadaşım Necmi Özyurda defalarca söylediği

halde, bunlar bugüne kadar düzeltilmedi. Bunu, bir kez daha yinelemek istiyorum. Necmi arkadaşımız, partinin sade bir üyesidir; genel yönetim kurulu üyesi de değildir, merkez yürütme kurulu üyesi de değildir; bunlar düzeltilmedi, herhalde, bunda bir şey düşünülüyor olsa gerek ki, düzeltilmedi.

Şimdi, 19 Aralık günü yapılan bir operasyonla biz tutuklandık. 19 Aralık operasyonu F-Tipi cezaevlerine karşı yapılan operasyonlarla ilgilidir; ki, bunları, bu operasyona karşı konulacak düşüncesiyle bizim partimizin bulunduğu bölgede, polis orayı kordon altına aldığı için, giren çıkanlardan bizler de dahil olmak için partimize veriyoruz, bizleri de dahil olmak üzere gözaltına almışlardır. Ben, belki Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin Genel Başkanı olarak mahkeme önüne çıkarabilirdim, eğer o gün, Hasan Yavaş arkadaşımız ya da Necmi Özyurda arkadaşımız oraya gelmemiş olsalardı bu suçun faili olmayacaklardı.

Yine, bilmiyorum dosyanızda mevcut mudur; bir tutanak daha var ki, o da çok ilgi çekicidir, ama, ben düşünüyorum, demokratik bir ülkede böyle olmalıdır, ama, tersi olursa, o demokratik ülkenin mevcut konumunu zedeler diye düşünüyorum. Özgürlük ve Dayanışma Partisiyle ilgili tutanak da vardır dosyada. O tutanakta da, bizde yazılanların aynısı onlarda da yazılıdır, fazlalığı yazılıdır üstelik; çünkü, Özgürlük ve Dayanışma Partisinde 63 kişinin gözaltına alındığı yazılıdır. Bu 63 kişinin 1 tanesi, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin üyesi değildir; ama, bunlar Gösteri ve Yürüyüş Yasasına muhalefetten yargı önüne çıkarılmışlardır; bize ne söylendi ise; Özgürlük ve Dayanışma Partisine de aynı şeyler söylendiği halde, onunla ilgili 169 uncu maddeden yardım, yataklık suçlamasından dava açılmamış.

Şimdi, bir ülkede eğer, yasalar bu kadar eşitsiz kullanılıyorsa, bunu kullananlar da yargının önüne getirilip “bunlar delildir” diye sunanlar da, bana göre, tarih önünde suçludur diye düşünüyorum.

Biz, aldığımız cezanın 2 yılına yakınına yattık, şu anda da yeniden yargılanıyoruz. Ben, o mahkemede de şunları söyledim: Biz, söylediğimiz her şeyin arkasında-karşılığı ne olacaksa olsun, bedeli ne olacaksa olsun- dururuz. Hem insanın doğasına aykırı olan bir durumu, nasıl oluyor da mahkemeniz yerinde değerlendiremiyor, çünkü, şöyle: Biz, DHKP-C, MLKP, TKP-ML, TIKKO, TKİP ve diğerleri hepsine yardım, yataklık yapmış oluyoruz !. Bu, insanın doğasına aykırı. İnsan,

ideolojik olarak bir yakınlık duyar, örgütsel olarak bir yakınlık duyar haydi, bir şey olur, bu, belki biraz anlaşılabilir; ama, böylesine, bizim çıldırmış olmamız lazım, çıldırmış olmamız lazım; aynı zamanda Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin programına, üyelerine ve kendini savunduğumuz dünya görüşüne ters düşen insanlar olmamız lazım.

Yine, ben mahkemede söyledim, dedim ki: “Biz, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi olarak, siyaseten, kişi olarak ölüm oruçlarını insanî bulmuyoruz, ahlakî bulmuyoruz.” Gerçek de bu; yani, ben, ölüm oruçlarını yerinde gören bir insan olsaydım “yerinde görüyorum” derdim. Ben, basın açıklamalarım da bunu söyledim, öyle de görüyorum, dünya görüşüm de bu.

Şimdi, biz odak falan değiliz; ama, belki konumuzun pek içinde olmayabilir ama ben ilişkilendiriyorum, sizler bunu değerlendireceksiniz; Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bu ülkenin varlıklarını bir avuç insana çekmeye kalkmadı, 1,3 milyar dolara TÜPRAŞ’ı satmaya kalkmadı; Odaksa, bunlar odak. Tekeli yok pahasına satmaya kalkan biz değiliz; ne şu akımın ne de bu akımın peşkeş çekilmesinde bizim partimizin hiçbir şeyi olmadı. Bizim partimizin hiçbir üyesi pek çok dosyadan yargılanmadı, ülkeyi zora sokacak borçlanmadan yargılanmadı.

Bizim partimizin milletvekilleri de olmadı. Onlarca milletvekilinin yolsuzluk dosyaları vardır Mecliste bekleyen; odaksa, onlar odaktır bana göre, odaksa onlar odaktır. Ben bu ülkenin yurttaşı olarak ülkesini ve insanların seven bir insanım; siyasî görüşüm de buna göre şekillenmiştir. Bu ülkenin askerlerinin kafasına çuval geçirenlerin karşısında susanlar odaktır odaksa. Belki, bir yerlere kadar uzanabilir ucu bunun; ama, ben, o görevin başında bulunan bir insan olsaydım istifa ederdim. Ama, bu olay, bana, benim yurtseverliğime önemli bir katkı getirmiştir; o katkı da şudur: Ben inanıyorum ki, Türkiye’nin askerlerinin kafasına çuval geçirenler bize bir şey de bulunmuşlardır; bu ülkenin sosyalistleri de onların kafasına çuval geçirecektir. Ben, böylesine yurtsever bir insanım, böylesine ülkesini seven bir insanım.

Dolayısıyla, adı geçen olayla hiçbir ilişkimiz yoktur. Buna rağmen ülkenin mahkemeleri bize ceza vermiştir. Bu cezanın biz bir kısmını içeride geçirmişiz, tekrar ceza verilirse, yine yatacağız; ama, biz, ne olursa olsun, neyle karşılaşsak karşılaşalım, bu ülkenin bir yurttaşıyız,

bu ülkeyi en çok sevenleriyiz. Aynı zamanda vicdanlıyız diyebilirim; çünkü, vicdanlı olmak şudur aynı zamanda; : bu ülkenin insanlarına bir kilo pirinç, bir kilo makarna, bir kilo şeker dağıtmak demek değildir; onları kandırmak üzere dağıtmak demek değildir; vicdanlı olmak, onları iş sahibi, aş sahibi yapmaktır ve bunların kaynağının ne olduğunu tespit edip siyaseten çözüm bulmaktır vicdanlı olmak.

Ben, bunun için, sosyalist bir insanım, öyle yaşadım, öyle yaşayacağım ve ne Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin ne benim kimseye ödenecek minnet borcu yok. Yani, bundan kastım şudur: Sözü geçen örgütsel yapılarla ideolojik olarak hiçbir benzerliğimiz yok; örgütsel olarak hiçbir benzerliğimiz yok. İdeolojik olarak böylesine hiçbir benzerliği olmayan, örgütsel olarak benzerliği olmayan Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin -1974'te kurulmuş bir partidir- 2000 yılında başına böyle bir şey gelmiş olması bana göre -bir deyimidir, halk deyimidir- bir marangoz hatasıdır. Marangoz hatası ne yazık ki düzeltilemez; çünkü, rendeyle tahtayı yontmaya başladığınız zaman, bir budağa denk geldiği zaman o budak derinleşir, düzeltemezsiniz. Biz, aynı bu şekilde ceza aldık, hüküm aldık. Bu, bir marangoz hatasıdır, bizim işlediğimiz suç değildir; bu, asla ilişkilendirilemez diye düşünüyorum.

Bu anlamda, Sayın Mahkemenizin durumu doğru değerlendireceğini biliyorum ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 1974'te kurulmuş bir partidir, Türkiye'nin en eski partilerinden biridir, sosyalizmi savunmaktadır, sınıfsız, sömürsüz bir toplumu savunmaktadır, böyle bir partinin kapatılmamasında büyük yarar vardır. Bu anlamda, böyle bir karar vereceğinizi umuyor, teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın Turgut Koçak.

Sayın Yavaş, sizin katmak istediğiniz bir şey var mı? Aynı şeyi tekrar etmeyin lütfen, yani, siz, o söylenenleri tekrar tekrar söylemeyin, yorulmayın, zaman kaybetmeyin. Ona ilave olarak katmak istediğiniz bir şey varsa sizi dinliyoruz.

HASAN YAVAŞ (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Eski M.Y.K Üyesi) - Var.

BAŞKAN - Buyurun.

HASAN YAVAŞ (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Eski M.Y.K Üyesi) - Sayın Başkan, sayın üyeler; şu an, önünüzde duran Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılması ile ilgili dava dosyası nedeniyle bulunuyorum.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ile ilişkim, sadece bu partinin yöneticisi konumunda olmamdan öte, çocukluk arkadaşım diyebileceğim kadar eski; ancak, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi kurulduğu 1974 gününden bu yana bugünkü varlık nedeniyle, gerek ideolojik yapısı itibarıyla gerekse Türkiye ve dünya gerçekleriyle toplumsal olarak sosyal, siyasal iddiaları ile de öne sürdüğü sömürü, baskı, temel hak ve özgürlükler başta olmak üzere, bu topraklar üzerinde yaşayan tüm insanların eşit haklara sahip olduğunu savuna gelmiş, bu duruşuyla da çok genç bir parti.

Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesinde, yardım ve yataklık iddiası ile yargılanıp ceza almam sonrasında da, mahkemeniz tarafından, Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılmaya yönelik bu haksız kararı tüm hukuk yollarının çiğnenerek cezalandırılmamız esas alınarak yapılmıştır.

19 Aralık 2000 tarihinde tutuklandığım zaman partinin kongre çalışmaları için Ankara'ya gelmiştim. Bu tarihe kadar 15 yıldır Muğla Marmaris'te ikamet ettim. Dosya tarafsız bir şekilde incelendiğinde, Türk Ceza Kanununun 169 uncu maddesinde yer alan, yardım ve yataklık hükmüne uyan bir eylemim olmadığı görülecektir.

Yaşam pratiğim ve parti ideolojimde iddia olunan örgütlerin F-Tipi eylemlerini ret ettiğimiz gibi, Aralık 2000 tarihinde F-Tipi ölüm oruçlarına karşı olduğumuzu, partim, kamuoyuna, basın açıklaması ile reddetmiştir. Partimiz hangi somut delillere dayanılarak kapatılmak istenmiştir? Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, benim yargılanarak ceza almış olmam gerekçe gösterilerek kapatılamaz, Yüksek Mahkemeniz bu kararı ret etmelidir.

Demem o ki, gerek benim Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanıp ceza almam gerekse Yüksek Mahkemenizde Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin yargılanması, Türkiye'nin toplumsal, tarihsel, sosyolojik yapısıyla da bağdaşmadığı, örtüşmediği gibi günümüzde barışın kalıcılığı açısından da yaşam bulmamaktadır.

Bu düzmece iddialarla yargılandık ve mahkemeniz, bu teze dayanarak bu tezi doğru bularak partim Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin kapatılması düşünüyor. Bu düzmece iddiaları öne sürenler, kendilerini

çağdaş, demokratik bir Türkiye'ye kapattıkları gibi, önlerine koyulan davalara da hiçbir hukuk kurallarını işletmeyerek, dikkate almayarak karar vermişler ve giydikleri o cüppelere de uygun düşmediği kanaatindeyim. Bir oldu bitti ve komplo ile gerek şahsıma gerekse partime saldırı olduğunu düşünüyorum.

Yine bugün, daha bir ay öncesinde, Rize Pazar İlçesinin Kayağantaş Köyü Muhtarının seçim hilelerinden tutun da pek çok yolsuzluğu yapılmasına karşılık, devletin denetim mekanizması işletilmediği gibi, Anayasada belirtilen bireylerin seçilmişleri denetleme hakkı bile kullandırılmamış ve bir oldu bittiye getirilmiştir.

Aslında, kullanılan haklarımız Anayasa ile güvence altına kısmen de olsa alınmasına karşın, diğer taraftan ceza yasalarıyla bu hak elimizden alınıyor. Kullandığımız zaman ise, Türkiye Cumhuriyeti savcıları, fermanlar dolusu iddianamelerle bizi suçluyorlar, cezaevlerine atıyorlar. Kısaca, Devletin bu kurumları pek çok çelişki olmasına karşın, bizlere ve insanlarımıza büyük bir kızgınlık içinde olduğunu; bu da, Devlet kavramının evrensel ölçülerde ve değerlerde bir duruşa sahip olmadığı anlaşılıyor; çünkü, Devletin halkına karşı şikâyet hakkı yoktur ve Devletin istifa etme hakkı da bulunmamaktadır.

Sayın Başkan ve Yüksek Mahkemenin değerli üyeleri; bu davayı, hiç vakit geçirmeden derhal reddetmelisiniz. Ben, Türkiye Cumhuriyetinin bir vatandaşıyım; 4 yılı aşkın bir süredir bu davayla ilgili yaşamım baştan aşağı arızaya girmiş, cezaevinde ölümle sonuçlanabilecek bir kalp krizi ve maddî zarar gördüm.

Yüce Mahkemeniz tarafından gereğinin yapılarak davanın reddedilmesini saygılarımla arz ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Hasan Yavaş.

Sayın Necmi Özyurda, sizin o tarih itibarıyla MYK üyesi değil, bir parti üyesi olduğunuzu genel başkan ifade etti.

NECMİ ÖZYURDA - Evet, parti üyesiyim.

BAŞKAN - Sizin ilave edeceğiniz bir şey var mı ?

NECMİ ÖZYURDA - Hayır efendim, yok.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim oturabilirsiniz.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin eski Genel Başkanı Turgut Koçak ile eski Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Hasan Yavaş ve Üyesi Necmi Özyurda'nın sözlü açıklamaları dinlendi, yapılan açıklamalar banda alındı, ayrıca stenograflarca da saptandı.

Teşekkür ederim Sayın Turgut KOÇAK, Hasan Yavaş ve Necmi ÖZYURDA.

VI- İNCELEME

- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı kapatma davası aşamalarında özetle;

12.12.2000 tarihinde F tipi ceza evlerini protesto eylemlerine katılanlara yönelik polis müdahalesi üzerine eylemcilerin bir bölümü parti binasına girerek, binadan güvenlik kuvvetlerine saldırdığını, güvenlik güçlerinin parti binasına geldiklerinde mevcut barikatları bertaraf ederek yaptıkları aramada binada sınıf diktatörlüğünü savundukları kuşkusuz silahlı örgüt mensuplarının pankart, döviz ve resimleriyle, ölüm oruçlarında ölenlerin resimlerini ele geçirdiklerini, bulunan ölüm oruçları eyleminde kullanılan sağlık malzemelerinin miktarına bakıldığında, bunların parti tarafından temin edildiği, resim ve pankartların da önceden teşhir amaçlı olarak parti binasına yerleştirilip asıldığını, 12 Aralık eyleminden önce 5 Aralıkta da aynı eylemcilerin bir bölümü parti binasından çıkarak eyleme katıldıklarını, mahkûm olan üç kişinin, ölüm oruçlarına katılan kişilerin, annelerinin ve yakınlarının partilerine ait binada ölüm orucu eylemleri süresince ve bu oruçlara destek olmaları amacıyla misafir edildiklerini beyan ettiklerini, dolayısıyla eylemcilerin rastlantı sonucu binaya girmediklerini, binanın önceden görülen destek ve yardımdan dolayı özellikle seçilmiş saklanma ve korunma yeri olarak kabul edildiğinin anlaşıldığını, partinin, bu örgüt mensuplarının geçmişteki eylemlerini benimsediğini, desteklediğini ve gündemde tuttuğunu, binada ele geçirilen ve zapt edilen materyallerin muhafaza edilmesi suretiyle, silahlı mücadeleyi benimseyen yasadışı örgütlerin eylemlerine destek verildiğini ve yardım edildiğini, dolayısıyla partinin, örgüt mensuplarının demokratik istek ve tepki boyutunu aşan eylemlerini savunmakla kalmadığını, benimseyerek aktif

olarak da desteklediğini, üç parti yetkilisinin de bu eylemden dolayı mahkûm olduğunu,

Anayasa'ya aykırı olan bu eylemlerin Avrupa kamu düzeninin temel unsuru olan çoğulcu demokrasi anlayışı içinde geçerli sayılamayacağını, içerik itibarıyla ifade özgürlüğünün toplu olarak kullanılması sınırları içersinde kalmadığını, bu nedenle davanın açılmasının, demokrat toplum yönünden gerekli olduğunu,

parti başkanı ve merkez yürütme kurulu üyelerinin eylemlerinin partiye isnat edilebilirliği tartışmasız olduğunu, işlenen eylemlerin, süreklilik ve yoğunlukları itibarıyla, siyasi partinin kapatılması yönünden yeterlilik düzeyine ulaştığını, yargısal kararlarda "uygun zamanlama" olarak ifade edilen bu ölçüt uyarınca, somut bir tehlikenin ortaya çıkması şart olmayıp, demokratik standartlarla çelişen adımların atılabilmesinin söz konusu olmasının yeterli olduğunu,

davalı partinin, genel merkez ve il başkanlığı binasında silahlı örgütlere ait malzeme bulundurduğunu, o örgüt mensuplarının cezaevindeki eylem ve direnişlerine destek verdiğini, bu şekilde örgütün siyasi kanadının ötesinde hareket ettiğini, davanın açılmasının, bahse konu örgüt mensuplarına desteğin sürdürülmemesi ve örgütlerle olan bağlantısının koparılması yönünden zorlayıcı bir sosyal gereksinimden kaynaklandığını, öngörülen yaptırımın, gerçekleştirilen eylemlerin önem ve ağırlığı yönünden dengeli ve orantılı olduğunu, eylemlerde genel merkez binasının kullanılmasının, parti yönünden olaya bütüncül ve genel bir destek verme anlamına geldiğini, bu nedenle partinin AİHS'nin 11. maddesi kapsamında koruma görmesinin mümkün olmadığını,

Eylemlerin parti tarafından kararlılıkla işlenmekle odak koşulu gerçekleştiğini, 12.12.2000 öncesi dikkate alındığında süreklilik unsurunun da bulunduğunu, eylemlerin ağırlıkları ve orantılılık ölçütü dikkate alındığında davalı partinin kapatılması zorunlu olduğunu,

bu nedenle partinin kapatılması ve kapatılmaya eylemleriyle yol açan üç kişinin 5 yıl süreyle siyasi yasaklı sayılması gerektiğini ileri sürmüştür.

- Davalı Parti davanın aşamalarında özetle:

TSİP'in kuruluşundan beri hiçbir soruşturma ve kovuşturmayla uğramadığını, hiçbir TSİP üyesinin Anayasa'nın 68. maddesinin

dördüncü fıkrasında belirtilen yasakların karşılıklarını düzenleyen yasa maddeleri nedeniyle kovuşturma geçirmediğini, F tipi kapalı cezaevlerine karşı yürütülen 20.10.2000 tarihinden başlayan çeşitli ve kapsamlı protestolar nedeniyle açılan 100'e yakın davanın hiç birinde TSİP yönetici ve üyelerine yönelik bir suçlama bulunmadığını, dolayısıyla partinin anayasaya aykırı eylemlerin odağı haline gelmediğinin açık olduğunu; suçlanan üç yöneticinin dava açıldığı tarihten bir ay önce ilişkilerinin kesildiğini, bu kişilerden birinin ise yönetici değil üye olduğunun göz ardı edilmesi nedeniyle davanın maddi bir hataya dayandığını;

12.12.2000 tarihinde parti merkezinin bulunduğu Kızılay semtinde büyük toplumsal olayların olduğunu, "ülkücü" olarak bilinen grupların parti merkezine saldırarak zarar verdiğini, olaylar sırasında yargılanan sanıklar dâhil olmak üzere hiçbir parti üyesinin binada bulunmadığını, yine kolluk tarafından yapılan arama ve zapta hiçbir parti temsilcisinin katılmadığını, bu tarihte Kızılay'da F tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla bir araya gelmiş kalabalığın, kendilerine saldıran siviller ve kolluk güçlerinden kurtulmak için aralarında ÖDP, Eğitim Sen 1 Nolu Şube ve Pir Sultan Abdal Derneği Genel Merkezinin de bulunduğu binaya kaçtıklarını, olay sırasında partiyle hiçbir ilişkisi bulunmayan ve sokaklardaki çatışmalardan kaçan kişilerin ellerinde döviz ve pankartların bulunduğunu, bizzat mahkeme tarafından çoğu saldırılar sonucu yaralanan bu kişilerin "silahlı örgüt mensubu" olarak nitelendirilmesinin ağır bir hukuksal yanılğı olduğunu, haklarında takipsizlik ya da beraat kararı verilen bu kişilerin silahlı örgüt üyesi kabul edilmesinin dayanaktan yoksun olduğunu, tek bir güne ve olaya ilişkin mahkeme kararına dayanılarak, üç kişinin eyleminin partiyi anayasaya aykırı eylemlerin odağı haline getirmeyeceğini;

Parti tüzüğünden anlaşıldığı üzere TSİP'in anayasal parlamenter rejimin yasadışı ve şiddet temelinde değiştirilmesini öngören hiçbir siyasal eylemi yahut eğiliminin bulunmadığını ve bu kapsamda hiçbir suçlamaya da karşılaşmadığını;

Adı geçtiği iddia olunan DHKP-C, TKPML, MLKP ve TİKP örgütlerinin isimlerinin, 1996 yılında Türkiye çapında yürütülen açlık grevi ve ölüm orucu eylemlerinde yaşamını yitirmiş tutuklu ve hükümlülerin fotoğraflarının yapıştırıldığı bir dövizden alındığını, 1996 yılında yaşamını yitirmiş bu kişilerin çoğu henüz tutuklu iken ölmüş

olup sadece yargılandıkları davaları gösteren bilgilerin, sanki adı geçen örgütlerin sağ, faal ve kesinleşmiş hükümler ile örgütsel bağları sabitmiş gibi ve desteklenmeleri yoluyla örgütlere yardım ediliyormuş biçiminde yorumlanmasının hukuken kabul edilemeyeceğini, bu kişilerden, çocukların ölmemesi çabasında olan ailelerden ve F tipi cezaevlerini protesto eden kişilerden “yasadışı silahlı örgüt” diye söz etmenin yasal olmadığını ve sınıf diktatörlüğünü savunmadıklarını,

ileri sürmüşlerdir.

Haklarında siyasi yasaklılık istenen Turgut KOÇAK, Necmi ÖZYURDA ve Hasan YAVAŞ sözlü savunmalarında aynı doğrultuda açıklamada bulunmuşlardır.

- Değerlendirme

Anayasa’nın 68. maddenin ikinci fıkrasında siyasî partilerin demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları; üçüncü fıkrasında önceden izin almadan kurulacakları, Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürecekleri belirtilerek diğer tüzelkişilerden farklı biçimde kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin esaslar anayasal güvenceye kavuşturulmuş, kapatılmalarına yol açabilecek nedenler ise Anayasa’nın 14. maddesindeki temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasını engelleyen düzenleme de gözetilerek tek tek sayılmıştır.

Anayasa’nın 69. maddesinin beşinci fıkrasında, “Bir siyasi partinin tüzüğü ve programının 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması halinde temelli kapatma kararı verilir”; 68. maddesinin dördüncü fıkrasında da “Siyasi partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez” denilmektedir. Bu kapatılma nedenleri 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu’nun 101. maddesinin ilk fıkrasında da aynen benimsenmiştir.

Belirtilen düzenlemelerle Anayasa koyucu siyasî partilerin varlıklarını sürdürmelerini esas alıp, kapatılmalarını ise ayrık durumlarla sınırlı tutarak, öncelikle demokratik rejimin, sağlıklı biçimde

yaşatılmasını amaçlamış, ancak korunması gereğini de göz ardı etmemiştir.

Anayasa'nın 69. maddesinde, bir siyasi partinin 68. maddenin dördüncü fıkrasına aykırı eylemleri nedeniyle, hangi şartlarda yaptırım uygulanacağı hususu düzenlenmiştir. Beşinci fıkra da bir siyasî partinin tüzüğü ve programının 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması halinde temelli kapatma kararı verileceği, altıncı fıkra da bir siyasî partinin 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak, onun bu nitelikteki fiillerin işlendiği bir odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde karar verileceği hükme bağlanmıştır. Bu fıkraya göre bir siyasî parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır. Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkralara göre temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasî partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebilir.

Anayasa, parti üyelerinin Anayasa'ya aykırı fiillerini odak olmanın koşulu kılarken, bunu bir yoğunluğa bağlamakta, yani, üyelerce tek tek ya da topluca işlenen bu tür fiillerin, odaklaşma izlenimini objektif olarak verebilecek nitelikte ve sayıca fazlalığını şart koşmaktadır. Başka bir yönden, partinin söz konusu eylemlerin toplandığı, yoğunlaştığı veya kaynaklandığı bir yer haline gelmiş olması gerekir.

Öte yandan, siyasi partilerin Anayasa'ya aykırı eylemlerin odağı haline gelmesi, bu tür eylemlerin doğrudan doğruya Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen organlarca kararlılıkla işlenmesi durumunda da söz konusu olabilir. Kararlılıktan söz edebilmek için, eylemlerin Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde tüketici biçimde sayılan parti organlarınca tekrarlanmakla süreklilik kazanması, zaman içinde sürüp gitmesi, aynı zamanda yasak eylemlerin kaynağındaki organ iradesinin kesinliğinin ve değişmezliğinin nesnel olarak saptanabilmesi gerekir.

İddianamede dava konusu eylemler, 12.12.2000 günü F tipi cezaevlerini protesto eden ve cezaevlerinde çocukları tutuklu bulunan ailelere destek amacıyla parti binasını açmak, parti binasında yasadışı örgüt mensuplarının resimlerini, onların eylemlerini olumlayan pankart ve dövizleri parti binasında bulundurmak suretiyle sınıf diktatörlüğünü savunan silahlı örgüt mensuplarına yardım ve yataklık etmek, F tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla ölüm orucu başlatan mahkûm ve ailelerini desteklemek yoluyla “suç işlenmesini teşvik etmek” olarak belirtilmektedir.

Bu eyleme dayalı olarak parti başkanı, bir merkez yönetim kurulu üyesi ile bir üye olmak üzere toplam üç kişi sınıf ve zümre diktatörlüğünü savunan silahlı örgüt mensuplarına yardım ve yataklık suçunu işledikleri, Yargıtay’ca onanmış mahkûmiyet kararından da anlaşılmaktadır.

Ancak davalı Parti’nin Anayasa’nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olduğu sabit olan tek bir eyleminin 69. maddenin altıncı fıkrasında öngörüldüğü üzere odaklaşma için zorunlu olan yoğunluğu sağlayamayacağı açıktır. Öte yandan eylemin parti organlarınca işlenmiş olduğunun kabulü durumunda dahi, yukarıda belirtilen eyleme bakılarak kararlılıktan söz edilemeyeceği tabiidir.

Davalı partiye isnat edilen eylemler bakımından yoğunluk veya kararlılık koşulları yerine gelmediğinden dolayı, söz konusu partinin Anayasa’ya aykırı eylemlerin odağı haline geldiğinden söz etmek mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle Anayasa’nın 69. maddesinin altıncı fıkrası ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası’nın 101. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca temelli kapatılmasına karar verilmesi isteminin reddi gerekir.

Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU ve Serruh KALELİ bu sonuca farklı gerekçelerle katılmışlardır.

VII- SONUÇ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi’nin temelli kapatılmasına karar verilmesi istemini içeren 6.6.2002 günlü, SP.49 Hz. 2002/9 sayılı İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları okundu, gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerde bulunduğu ileri sürülen Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin, 22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. maddesinin (b) bendi ile 103. maddesi ve Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca temelli kapatılması isteminin REDDİNE,

B- Gereği için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine,

9.7.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	

FARKLI GEREKÇE

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin eylemleri nedeniyle kapatılması istemiyle açılan davada, Mahkememizce Esas: 2002/2 (SPK), Karar: 2009/1 sayılı kararlar verilen Red kararına ilişkin Üye Fulya KANTARCIOĞLU'nun farklı gerekçesine katılıyoruz.

Başkan
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

FARKLI GEREKÇE

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin eylemleri nedeniyle kapatılması istemiyle açılan davada, dayanan kanıtlar arasında bulunan davalı Parti'nin genel başkanı ve bir merkez yönetim kurulu üyesi ile bir üyenin "Hürriyetçi demokratik düzeni yıkarak yerine komünist bir düzeni kurmak için kurulu silâhlı çetenin hal ve vasfını bilerek yardım etmek" suçundan TCK. 169., 59., 40., 31. ve 3713 sayılı Yasa'nın 5. maddesi uyarınca açılan ve mahkûmiyetle sonuçlanan davaya ilişkin Yargıtay'ca da onanarak kesinleşen kararın, dayanağı olan eylem, çoğunluk gerekçesinde "odak haline gelme" ye esas alınabilecek sübut bulmuş bir eylem olarak değerlendirilmiş ancak, Anayasa'nın 68., 2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 103. maddesindeki unsurlar oluşmadığından kapatılma istemi reddedilmiştir.

Bir siyasi partinin eylemleri nedeniyle kapatılması, Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'na göre Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerin işlendiği bir odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesi'nce saptanması halinde olanaklıdır. Bu durumun varlığını araştırırken, Anayasa Mahkemesinin değerlendireceği husus, bir eylemin mahkûmiyetle sonuçlanmış ve kesinleşmiş olması nedeniyle sübut bulması değil, "odak haline gelme"nin oluşmasına katkısıdır. Bu yönüyle hukuka aykırı olduğu ileri sürülen bir eylemin mahkûmiyetle veya beraatla sonuçlanmasının önemi yoktur. Dolayısıyla beraat eden kişinin de sabit olan bir eyleminin "odak haline gelme" olgusuna esas alınmasına engel bulunmamaktadır. Çünkü, siyasi parti davalarında yargılanan ve yaptırım uygulanacak eylem "odak haline gelme"dir. Söz konusu eylemin değerlendirilmesinde ise "odak haline gelme" sonucuna yol açtığı ileri sürülen eylem ve beyanların bir mahkûmiyet kararına bağlanmasından çok, oluş biçimi niteliği ve amacının belirlenmesi önemlidir. Ancak, bu durumda parti bakımından Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'nda belirtilen yoğunluk, kararlılık, benimsenme gibi unsurların gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda sağlıklı bir sonuca ulaşılabilir.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne yukarıda belirtilen farklı düşünceyle katılıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

FARKLI GEREKÇE

Dava açılmasına sebep olan olay yönünden;

12.12.2000 günü, Sakarya Caddesinde F tipi cezaevlerini protesto eden gruba polisin müdahalesi üzerine bir kısım eylemcinin Ziya Gökalp Caddesi No: 16'daki Özgürlük ve Dayanışma Partisi ile Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ne ait dairelere girmeleri üzerine açık olan parti merkezine ait olan daireye girerek apartman yönetici nezaretinde parti yetkilisi dahil kimsenin bulunmadığı daire içerisinde yapılan aramada çeşitli bez pankartlar, protesto dövizleri, ilaçlar, şahısların giydikleri yelekler, şahıslara ait fotoğraflar bulunmuştur.

D.G.M Cumhuriyet Başsavcılığı'nın parti kapama davası açılmasına sebep olan eylem'e ilişkin görülen dava dosyası içeriği incelendiğinde, olay yerinde ve anında partiyle ilgili kimse bulunmamasına rağmen 24.11.1996 günlü yaptığı genel kurul sonucu davadaki sanık Turgut Koçak'ın Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin genel başkanı, Hasan Yavaş'ın genel yönetim kurulu üyesi seçildiği ve diğer seçilenlerle birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na 20.12.1996 günü bildirildiği, ancak diğer sanık Necmi Özyurda'nın ismine bildirim listesinde rastlanmadığı ancak sanık olarak yargılanmış olduğu, ayrıca aynı genel kurulda aynı organa 9 (dokuz) kişi seçilmiş olmasına rağmen neden listede yazılı (Hasan Yavaş) ile yanında yazılı olmayan (Necmi Özyurda) adlı kişinin sanık olarak yargılandığı tartışmasız bir delile istinaden anlaşılamamıştır.

Bu hali ile 12.12.2000 günlü eyleme ilişkin karar, olayda sorumluluğu bulunup taraf ve sanık sıfatını alanlar ve de yönetime seçildiği halde diğer almayanlar yönünden şüphe barındırmaktadır. Parti genel başkanı ile parti merkez yönetim kurulunun herhangi 2 üyesi sanık sıfatı ile yargılanmış ve kararda imzası bulunan bir hakim üyenin bulunan pankart vb.lerinin partiye sanıklar tarafından konulmadığı, ya da kendilerine ait olmadığı yolundaki savunmaların aksinin ispatına yarar delilin bulunmadığı, bulunanların salt parti binasında bulunmasının suç olmadığı yolundaki muhalefetine rağmen 1 Nolu Ankara D.G.M'nin 2001/07 E, 70 K. sayılı ilamı ile cezalandırıldıkları ve bu nedenle, bu bir tek eyleme dayalı olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 2002/2 E. sayılı dosya ile mahkememize siyasi partinin Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen yasalara aykırı EYLEMLERİN

odağı olduğu nedeniyle temelli kapatılması istemi ile dava açtığı görülmektedir.

Mahkememiz siyasi partilerin Anayasa'ya aykırı olarak nitelenen eylemlerini değerlendirirken bu eylem hakkında ilgili mahkemenin verdiği hürriyeti bağlayıcı ceza ile bağlı değildir. Bu gerçeklik sadece eylemin varlığının araştırılmasına gerek bırakmayan bir sübut niteliği taşır.

Siyasi partiler bir kalıba sokulmadan siyasal düzen ve katmanlarında serbestçe diğer düşünce yapıları ile rekabet edecek fırsat eşitliğine sahip siyasal karşıtlıkların mutlak çatışmasına aracı olmak zorunda olan çoğulcu demokrasinin yaşamsal organlarıdır.

Zihnin rasyonel üretimi “düşünce”, çeşitli şekillerde dışavurum ihtiyacında olup Anayasa'nın 26. maddesi ve siyasi partiler yönünden de İHAS 10. ve 11. maddeleri ışığında koruma görür. Dışa vurulan düşüncenin, ona saygı duyulmasını bekleme hürriyetini de beraberinde getirdiği ve özellikle siyasal parti ifadelerinin toplumsal sorun içerikli olmaları, onlara karşı daha hoşgörülü olmayı ve üzerinde ve sistematik düşünülmesini hatta çözüm bulunana kadar içeriğinde ihlal niteliği barındırsa da demokratik sistemde alenen Anayasa'ya açıkça aykırı hal içermediği sürece varlığını korumasına fırsat tanınmalıdır.

Bu anlamda olayda tespit edilen eşyaların tek başlarına bulunmasının suç niteliği taşımadığı, üzerlerinde yazılı ifadelerin taciz edici, hoşlanılmayan, şok edici, değersiz, tüm anlatımları kapsasa da demokratik toplumda tolere görmesi gerektiği, buluntulara bakılarak yapılan ve sanıklarla ilgisinin inandırıcı şekilde tartışıldığı ya da suç niteliği verilen pankart vs.lerin şiddet yaratmak kastı ile sanıklarca ya da fikri koruma görmeyecek bir içerikte yapıldığı, konulduğu ya da kullanıldığına ilişkin kabul olmadıkça eylemin ifade ve düşünceyi yayma hürriyeti kapsamı içinde kaldığı düşünülmeden Anayasa'nın 68/4. maddesinin öngördüğü anlamda bir delil olarak ele alınması veya odak olmaya esas bir delil olarak nitelenmesi mümkün değildir.

Sebepten olduğu, ancak mahkememiz çoğunluğu, eylemi mahkumiyet kararını esas almak suretiyle esas incelemeye taşımıştır. Ayrıca, çoğunluk parti kapama için aradığı eylemlerde “yoğunluğu” birden fazla eylem olmasını gerektiği şeklinde algılayıp bu nedenle tek eylemle hem yoğunluk hem kararlılık unsurunun da var olamayacağından

bahisle davanın reddi sonucuna gitmiş ise de; Anayasa'nın 68/4. kapsamına giren tek bir eylem, içeriğinde ve nesnel niteliğinde tek başına ülkenin anayasal düzenine, ulusal güvenliği veya benzeri ilkelerine telafisi imkansız zararlar da verebileceği düşünüldüğünde, yoğunluk nitelemesinin eylemde teklikden ziyade eylemin, niteliği ve işleniş biçimi ile siyasi partinin ihlal ettiği anayasal kuralın önemi ve demokratik taammüllerde dikkate alınarak kapama kararı da verilmesine imkan verecek boyutta olabileceği ancak bu davamızda parti kapama davasına sebep olan eylemin niteliği yönünden Anayasa'nın 68/4. maddesi ihlali varsayılamayacağı görüşü ile redde bu farklı mütalaa ile katılmıştır.

Üye
Serruh KALELİ

Esas Sayısı : 2003/1 (Siyasî Parti Kapatma)

Karar Sayısı : 2011/1

Karar Günü : 24.2.2011

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Demokratik Halk Partisi

DAVANIN KONUSU: Davalı Partinin Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemleri nedeniyle Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve 103. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca temelli kapatılmasına; Partinin kapatılmasına beyan ve faaliyetleriyle neden olanların Anayasa'nın 69. maddesinin dokuzuncu fıkrası ve 2820 sayılı Kanun'un 95. maddesi uyarınca temelli kapatılmaya ilişkin kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren beş yıl süreyle bir başka siyasi partinin kurucusu, yöneticisi, deneticisi ve üyesi olamayacaklarına karar verilmesi istemidir.

I- DAVA

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 13.03.2003 gün ve SP.94 Hz.2003/1 sayılı iddianameyle, 24.10.1997 tarihinde Demokratik Halk Partisi adıyla tüzel kişilik kazanan davalı siyasi partinin gerçekte teşkilat kurmadığı bazı il ve ilçelerde teşkilat kurmuş gibi yazılı beyanda bulunduğu, Yüksek Seçim Kurulu'nu yanılttığı, bu suretle 1999 ve 2002 yılında yapılan seçimlere katıldığı, alışkanlık haline getirilen bu eylemlerin Demokratik Cumhuriyet, eşitlik ve hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturduğu iddiasıyla Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olduğu ileri sürülen bu eylemlerinden dolayı davalı Partinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 103. maddesinin ikinci fıkrası ve Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca temelli kapatılmasına;

29.4.2003 tarihli Ek İddianameyle ise, davalı Partinin Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 78., 80., 81., 82. ve 90. maddelerine aykırı eylemlerde bulunduğu iddiasıyla yukarıdaki sevk maddeleri uyarınca temelli kapatılmasına; Partinin kapatılmasına beyan ve faaliyetleriyle neden olanların Anayasa'nın 69. maddesinin dokuzuncu fıkrasıyla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 95. maddesi uyarınca, temelli kapatılmaya ilişkin kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren beş yıl süreyle bir başka siyasi partinin kurucusu, yöneticisi, deneticisi ve üyesi olamayacaklarına,

karar verilmesini iddia ve talep etmiştir.

II- DEĞERLENDİRME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Demokratik Halk Partisi'nin kapatılmasına karar verilmesi istemli iddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları okundu, gereği görüşülüp düşünüldü:

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 13.03.2003 gün ve SP.94 Hz.2003/1 sayılı iddianamesiyle davalı Partinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 103. maddesinin ikinci fıkrası ve Anayasa'nın 69. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca temelli kapatılması istemiyle dava açıldıktan sonra, bu kez 29.4.2003 tarihli Ek İddianamede belirtilen eylemleri nedeniyle de davalı Parti'nin Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrasına ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 78., 80., 81., 82. ve 90. maddeleri uyarınca temelli kapatılmasına karar verilmesi istenilmiştir.

Kapatma davası devam ederken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından alınan 23.11.2005 günlü, SP-2005/389 sayılı yazı ile davalı Partinin, 19.11.2005 tarihinde gerçekleştirilen olağanüstü büyük kongrede kapanma kararı aldığı belirtilerek buna ilişkin karar gönderilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 108. maddesinde *“Bir siyasi partinin kapatılması için dava açıldıktan sonra o partinin yetkili organı tarafından verilen kapatma kararı, Anayasa Mahkemesinde açılmış bulunan kapatma davasının yürütülmesine ve kapatma kararı verilmesi halinde doğacak*

hukuki sonuçlara hükmedilmesine engel değildir.” hükmü yer aldığından, Parti’nin kapanma kararının görülmekte olan davaya etkisi olmamıştır.

Anayasa Mahkemesi, 17.2.2010 günlü toplantıda, “bakılmakta olan davada uygulanacak olan 22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 108. maddesi, Anayasa’nın 68. ve 69. maddelerine aykırı görüldüğünden, Anayasa’nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 28. maddesi uyarınca esas hakkında bir karar verilmek üzere davanın geri bırakılmasına” karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi’nin 8.12.2010 günlü toplantısında 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 108. maddesinin iptaline karar verilmiştir. Anılan 8.12.2010 günlü, Esas: 2010/17 ve Karar: 2010/112 sayılı iptal kararı, 5.2.2010 günlü, 27837 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandığından, kapanma kararı alan davalı Parti hakkında açılan kapatma davasının devam ettirilmesinin yasal dayanağı kalmamıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın düşürülmesine karar verilmesi gerekir.

III- SONUÇ

A- 7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme’nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme’nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI’nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın, Demokratik Halk Partisi’nin kapatılması istemine ilişkin 13.3.2003 günlü, SP. 94 Hz. 2003/1 sayılı İddianamesi ve ekleri, 29.4.2003 günlü, SP. 94. Hz 2003/1 sayılı Ek İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, dosyadaki diğer belgeler, ilgili Anayasa ve yasa kuralları incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü;

1- Demokratik Halk Partisi’nin kapatılması istemiyle açılan davanın, 2820 sayılı Kanun’un 108. maddesinin iptal edilmesi nedeniyle DÜŞMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E: 2003/1, K: 2011/1 (SPK)

2- Gereği için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, OYBİRLİĞİYLE,

24.2.2011 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Fulya KANTARCIOĞLU
Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN	Üye Fettah OTO
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Serruh KALELİ	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Alparslan ALTAN	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	

I- ALFABETİK İNDEKS

1- İptal ve İtiraz Davaları

E

- 1.** 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı **Emniyet Teşkilatı Kanunu**’na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Kanun’un 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24’ün beşinci fıkrasının “*Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar.*” biçimindeki ikinci cümlesinin, Anayasa’nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemi (K: 2011/136, E: 2010/25) 2041

K

- 2.** 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı **Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu**’nun 1. ve 2. maddelerinin, Anayasa’nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemi (K: 2011/147, E: 2011/60) 2099

T

- 3.** 10.11.2005 günlü, 5429 sayılı **Türkiye İstatistik Kanunu**’nun; 1) 25.11.2008 günlü, 5813 sayılı Yasa’nın 1. maddesiyle yeniden düzenlenen 8. maddesinin, 2) 54. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasa’nın Başlangıcı ile 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 24. ve 25. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi (K: 2011/135, E: 2010/12) 2019

Y

- 4.** 31.03.2011 günlü, 6217 sayılı **Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**’un 12. ve 13. maddelerinin Anayasa’nın 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 36., 38., 40., 65. ve 141. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi (K: 2011/142, E: 2011/54) 2065

2- Değişik İşler

- 1. Büyük Adalet Partisi'nin** kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemi (K: 2010/7, E: 2010/1) 2159
- 2. İlk Parti'nin** kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemi (K: 2011/1, E: 2010/6) ... 2167
- 3. Milli Demokrat Halkın Partisi'nin** kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemi (K: 2010/6, E: 2009/4) 2143
- 4. Anayasa Mahkemesi'nin** 11.12.2009 günlü, E:2007/1 (Siyasi Parti-Kapatma), K:2009/4 sayılı kararının sonuç kısmının 3 numaralı bendinin yargılamanın yenilenmesi yoluyla ortadan kaldırılarak, Mardin eski milletvekili Ahmet TÜRK ile Diyarbakır eski milletvekili Aysel TUĞLUK'un milletvekilliklerinin devamına karar verilmesi istemi (K: 2011/2, E: 2011/1) 2173

3- Siyasi Parti Mali Denetim

- 1. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin** 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/7, E: 2006/22)..... 2247
- 2. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin** 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/8, E: 2007/33) 2263
- 3. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin** 2007 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/14, E: 2008/24) 2347
- 4. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin** 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/15, E: 2009/45) 2359
- 5. Anavatan Partisi'nin** 1999 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/1, E: 2000/8) 2199
- 6. Anavatan Partisi'nin** 2000 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/9, E: 2001/12) 2275

Alfabetik İndeks

7. Anavatan Partisi'nin 2001 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/10, E: 2002/11)	2289
8. Anavatan Partisi'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/11, E: 2003/31)	2307
9. Anavatan Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/12, E: 2006/20)	2319
10. Anavatan Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/13, E: 2007/19)	2331
11. Ayyıldız Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/16, E: 2009/11)	2367
12. Ayyıldız Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/17, E: 2010/9)	2371
13. Genç Parti'nin 2002 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/21, E: 2003/13)	2387
14. Genç Parti'nin 2004 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/22, E: 2005/14)	2405
15. Genç Parti'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/23, E: 2006/16)	2429
16. Genç Parti'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/24, E: 2007/7)	2457
17. Gönül Birliği Yeşiller Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/20, E: 2010/6)	2383
18. Hak ve Hakikat Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/18, E: 2009/36)	2375
19. Hak ve Hakikat Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/19, E: 2010/54)	2379

Alfabetik İndeks

20. İşçi Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/33, E: 2006/8)	2541
21. İşçi Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/34, E: 2007/16)	2547
22. Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/25, E: 2009/44)	2495
23. Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/26, E: 2010/44)	2503
24. Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2004 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/4, E: 2005/32)	2225
25. Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/5, E: 2006/25)	2235
26. Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/6, E: 2007/32)	2243
27. Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2005 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/2, E: 2006/26)	2207
28. Sosyaldemokrat Halk Partisi'nin 2006 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/3, E: 2007/25)	2215
29. Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/30, E: 2008/32)	2529
30. Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/31, E: 2009/25)	2533
31. Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/32, E: 2010/23)	2537
32. Vatanseverler Partisi'nin 2008 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/27, E: 2009/26)	2517

Alfabetik İndeks

33. Vatanseverler Partisi'nin 2009 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/28, E: 2010/15)	2521
34. Vatanseverler Partisi'nin 2010 yılı kesinhesabının incelenmesi (K: 2011/29, E: 2010/58)	2525

4- Siyasi Parti Kapatma

1. Demokratik Halk Partisi Kapatma (K: 2011/1, E: 2003/1)	2621
2. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Kapatma (K: 2009/1, E: 2002/2)	2559

II- YASA NUMARASINA GÖRE İPTAL VE İTİRAZ DAVALARI DİZİNİ

<i>Yasa No</i>	<i>İptali İstenilen Hükümlerin Yer Aldığı Yasanın Adı</i>	<i>Karar</i>	<i>Esas</i>	<i>Tür</i>	<i>Sf</i>
3201	Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 26.4.2005 günlü, 5336 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile eklenen Ek Madde 24'ün beşinci fıkrasının <i>"Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar."</i> biçimindeki ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 5., 13. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemi	2011/136	2010/25	İTZ	2041
5429	Türkiye İstatistik Kanunu'nun; 1) 25.11.2008 günlü, 5813 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle yeniden düzenlenen 8. maddesinin, 2) 54. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasa'nın Başlangıcı ile 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 20., 24. ve 25. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi	2011/135	2010/12	İTZ	2019
6217	Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12. ve 13. maddelerinin Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 12., 13., 17., 19., 36., 38., 40., 65. ve 141. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi	2011/142	2011/54	İTZ	2065
6223	Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun 1. ve 2. maddelerinin, Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemi	2011/147	2011/60	İPT	2099

III- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI DİZİNİ

1- Karar Numarasına Göre

Karar	Esas	Dava Türü*	Sayfa
2009/1	2002/2	SPK	2559
2010/6	2009/4	Dİ	2143
2010/7	2010/1	Dİ	2159
2011/1	2010/6	Dİ	2167
2011/1	2000/8	SPMD.....	2199
2011/1	2003/1	SPK	2621
2011/2	2011/1	Dİ	2173
2011/2	2006/26	SPMD.....	2207
2011/3	2007/25	SPMD.....	2215
2011/4	2005/32	SPMD.....	2225
2011/5	2006/25	SPMD.....	2235
2011/6	2007/32	SPMD.....	2243
2011/7	2006/22	SPMD.....	2247
2011/8	2007/33	SPMD.....	2263
2011/9	2001/12	SPMD.....	2275
2011/10	2002/11	SPMD.....	2289
2011/11	2003/31	SPMD.....	2307
2011/12	2006/20	SPMD.....	2319
2011/13	2007/19	SPMD.....	2331
2011/14	2008/24	SPMD.....	2347
2011/15	2009/45	SPMD.....	2359
2011/16	2009/11	SPMD.....	2367
2011/17	2010/9	SPMD.....	2371
2011/18	2009/36	SPMD.....	2375
2011/19	2010/54	SPMD.....	2379
2011/20	2010/6	SPMD.....	2383
2011/21	2003/13	SPMD.....	2387
2011/22	2005/14	SPMD.....	2405

---

* **İİD:** İptal ve İtiraz Davası, **Dİ:** Değişik İşler, **SPMD:** Siyasi Parti Mali Denetim,
SPK: Siyasi Parti Kapatma

2011/23	2006/16	SPMD.....	2429
2011/24	2007/7	SPMD.....	2457
2011/25	2009/44	SPMD.....	2495
2011/26	2010/44	SPMD.....	2503
2011/27	2009/26	SPMD.....	2517
2011/28	2010/15	SPMD.....	2521
2011/29	2010/58	SPMD.....	2525
2011/30	2008/32	SPMD.....	2529
2011/31	2009/25	SPMD.....	2533
2011/32	2010/23	SPMD.....	2537
2011/33	2006/8	SPMD.....	2541
2011/34	2007/16	SPMD.....	2547
2011/135	2010/12	İİD	2019
2011/136	2010/25	İİD	2041
2011/142	2011/54	İİD	2065
2011/147	2011/60	İİD	2099

2- Esas Numarasına Göre

Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
2000/8	2011/1	SPMD.....	2199
2001/12	2011/9	SPMD.....	2275
2002/2	2009/1	SPK	2559
2002/11	2011/10	SPMD.....	2289
2003/1	2011/1	SPK	2621
2003/13	2011/21	SPMD.....	2387
2003/31	2011/11	SPMD.....	2307
2005/14	2011/22	SPMD.....	2405
2005/32	2011/4	SPMD.....	2225
2006/8	2011/33	SPMD.....	2541
2006/16	2011/23	SPMD.....	2429
2006/20	2011/12	SPMD.....	2319
2006/22	2011/7	SPMD.....	2247
2006/25	2011/5	SPMD.....	2235

2006/26	2011/2	SPMD.....	2207
2007/7	2011/24	SPMD.....	2457
2007/16	2011/34	SPMD.....	2547
2007/19	2011/13	SPMD.....	2331
2007/25	2011/3	SPMD.....	2215
2007/32	2011/6	SPMD.....	2243
2007/33	2011/8	SPMD.....	2263
2008/24	2011/14	SPMD.....	2347
2008/32	2011/30	SPMD.....	2529
2009/4	2010/6	Dİ	2143
2009/11	2011/16	SPMD.....	2367
2009/25	2011/31	SPMD.....	2533
2009/26	2011/27	SPMD.....	2517
2009/36	2011/18	SPMD.....	2375
2009/44	2011/25	SPMD.....	2495
2009/45	2011/15	SPMD.....	2359
2010/1	2010/7	Dİ	2159
2010/6	2011/1	Dİ	2167
2010/6	2011/20	SPMD.....	2383
2010/9	2011/17	SPMD.....	2371
2010/12	2011/135	İİD	2019
2010/15	2011/28	SPMD.....	2521
2010/23	2011/32	SPMD.....	2537
2010/25	2011/136	İİD	2041
2010/44	2011/26	SPMD.....	2503
2010/54	2011/19	SPMD.....	2379
2010/58	2011/29	SPMD.....	2525
2011/1	2011/2	Dİ	2173
2011/54	2011/142	İİD	2065
2011/60	2011/147	İİD	2099

3- Resmi Gazete Tarihine Göre

RG Tarihi	Sayısı	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
05.02.2011	27837	2009/4	2010/6	Dİ	2143
05.02.2011	27837	2010/1	2010/7	Dİ	2159
12.02.2011	27844	2002/2	2009/1	SPK	2559
26.02.2011	27858	2010/6	2011/1	Dİ	2167
12.03.2011	27872	2003/1	2011/1	SPK	2621
15.06.2011	27965	2006/26	2011/2	SPMD	2207
15.06.2011	27965	2007/25	2011/3	SPMD	2215
15.06.2011	27965	2005/32	2011/4	SPMD	2225
15.06.2011	27965	2006/25	2011/5	SPMD	2235
15.06.2011	27965	2007/32	2011/6	SPMD	2243
18.06.2011	27968	2006/22	2011/7	SPMD	2247
18.06.2011	27968	2007/33	2011/8	SPMD	2263
18.06.2011	27968	2002/11	2011/10	SPMD	2289
18.06.2011	27968	2003/31	2011/11	SPMD	2307
28.06.2011	27978	2000/8	2011/1	SPMD	2199
28.06.2011	27978	2001/12	2011/9	SPMD	2275
09.07.2011	27989	2011/1	2011/2	Dİ	2173
09.07.2011	27989	2006/20	2011/12	SPMD	2319
09.07.2011	27989	2007/19	2011/13	SPMD	2331
23.07.2011	28003	2008/24	2011/14	SPMD	2347
23.07.2011	28003	2009/45	2011/15	SPMD	2359
23.07.2011	28003	2009/11	2011/16	SPMD	2367
23.07.2011	28003	2010/9	2011/17	SPMD	2371
23.07.2011	28003	2009/36	2011/18	SPMD	2375
23.07.2011	28003	2010/54	2011/19	SPMD	2379
23.07.2011	28003	2010/6	2011/20	SPMD	2383
15.10.2011	28085	2003/13	2011/21	SPMD	2387
15.10.2011	28085	2005/14	2011/22	SPMD	2405
15.10.2011	28085	2006/16	2011/23	SPMD	2429
15.10.2011	28085	2007/7	2011/24	SPMD	2457
27.10.2011	28097	2009/44	2011/25	SPMD	2495
27.10.2011	28097	2010/44	2011/26	SPMD	2503

27.10.2011	28097	2009/26	2011/27	SPMD 2517
27.10.2011	28097	2010/15	2011/28	SPMD 2521
27.10.2011	28097	2010/58	2011/29	SPMD 2525
27.10.2011	28097	2008/32	2011/30	SPMD 2529
27.10.2011	28097	2009/25	2011/31	SPMD 2533
27.10.2011	28097	2010/23	2011/32	SPMD 2537
15.12.2011	28143	2006/8	2011/33	SPMD 2541
15.12.2011	28143	2007/16	2011/34	SPMD 2547
15.12.2011	28143	2011/60	2011/147	İİD 2099
28.12.2011	28156	2010/12	2011/135	İİD 2019
29.12.2011	28157	2010/25	2011/136	İİD 2041
29.12.2011	28157	2011/54	2011/142	İİD 2065

4- Karar Tarihine Göre

Karar Tarihi	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
09.07.2009	2002/2	2009/1	SPK 2559	
26.01.2011	2010/6	2011/1	Dİ.....2167	
24.02.2011	2003/1	2011/1	SPK 2621	
17.03.2011	2011/1	2011/2	Dİ.....2173	
04.05.2011	2000/8	2011/1	SPMD 2199	
04.05.2011	2006/26	2011/2	SPMD 2207	
04.05.2011	2007/25	2011/3	SPMD 2215	
04.05.2011	2005/32	2011/4	SPMD 2225	
04.05.2011	2006/25	2011/5	SPMD 2235	
04.05.2011	2007/32	2011/6	SPMD 2243	
04.05.2011	2006/22	2011/7	SPMD 2247	
04.05.2011	2007/33	2011/8	SPMD 2263	
04.05.2011	2001/12	2011/9	SPMD 2275	
04.05.2011	2002/11	2011/10	SPMD 2289	
04.05.2011	2003/31	2011/11	SPMD 2307	
21.06.2011	2006/20	2011/12	SPMD 2319	
21.06.2011	2007/19	2011/13	SPMD 2331	
13.07.2011	2008/24	2011/14	SPMD 2347	

13.07.2011	2009/45	2011/15	SPMD.....2359
13.07.2011	2009/11	2011/16	SPMD.....2367
13.07.2011	2010/9	2011/17	SPMD.....2371
13.07.2011	2009/36	2011/18	SPMD.....2375
13.07.2011	2010/54	2011/19	SPMD.....2379
13.07.2011	2010/6	2011/20	SPMD.....2383
28.09.2011	2003/13	2011/21	SPMD.....2387
28.09.2011	2005/14	2011/22	SPMD.....2405
28.09.2011	2006/16	2011/23	SPMD.....2429
28.09.2011	2007/7	2011/24	SPMD.....2457
28.09.2011	2009/44	2011/25	SPMD.....2495
28.09.2011	2010/44	2011/26	SPMD.....2503
28.09.2011	2009/26	2011/27	SPMD.....2517
28.09.2011	2010/15	2011/28	SPMD.....2521
28.09.2011	2010/58	2011/29	SPMD.....2525
28.09.2011	2008/32	2011/30	SPMD.....2529
28.09.2011	2009/25	2011/31	SPMD.....2533
28.09.2011	2010/23	2011/32	SPMD.....2537
12.10.2011	2010/12	2011/135	İİD 2019
12.10.2011	2010/25	2011/136	İİD 2041
12.10.2011	2011/54	2011/142	İİD 2065
27.10.2011	2011/60	2011/147	İİD 2099
30.11.2011	2006/8	2011/33	SPMD.....2541
30.11.2011	2007/16	2011/34	SPMD.....2547
08.12.2011	2009/4	2010/6	Dİ.....2143
08.12.2011	2010/1	2010/7	Dİ.....2159

IV- ANAYASA MADDELERİ DİZİNİ*

Başlangıç:	2031, 2034, 2130, 2132, 2137
m. 2:	2031, 2032, 2034, 2035, 2036, 2040, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2085, 2086, 2087, 2089, 2091, 2092, 2093, 2094, 2116, 2117, 2120, 2124, 2133, 2139, 2189, 2192, 2204, 2205, 2288, 2404
m. 5:	2031, 2034, 2038, 2046, 2047, 2048, 2049, 2053, 2054, 2056, 2057, 2059, 2061, 2063, 2087, 2088, 2089, 2091, 2094, 2133
m. 6:	2130, 2192
m. 7:	2115, 2116, 2117, 2120, 2122, 2126, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2137, 2139, 2192
m. 8:	2130, 2133
m. 9:	2130, 2133
m. 10:	2031, 2033, 2034, 2087, 2089
m. 11:	2031, 2034, 2087, 2089
m. 12:	2031, 2034, 2037, 2087, 2089, 2140
m. 13:	2031, 2034, 2039, 2047, 2048, 2049, 2058, 2059, 2062, 2063, 2087, 2089
m. 14:	2612
m. 17:	2031, 2034, 2054, 2056, 2058, 2059, 2061, 2063, 2087, 2089
m. 19:	2031, 2034, 2087, 2089
m. 20:	2031, 2033, 2034, 2040
m. 24:	2031, 2033, 2034
m. 25:	2031, 2033, 2034
m. 26:	2618
m. 36:	2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2091, 2094, 2204, 2205, 2288, 2404
m. 38:	2087, 2089, 2093
m. 40:	2087, 2089
m. 48:	2061, 2063

---

* Anayasa maddeleri, kararların esas inceleme aşamasından itibaren indekslenmiş olup, iptal ve itiraz başvurularının gerekçe bölümlerinde dayandırılan maddeleri içermemektedir.

Anayasa Maddeleri Dizini

m. 65:	2087, 2089
m. 67:	2192
m. 68:	2178, 2610, 2612, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2622, 2623
m. 69:	2178, 2181, 2195, 2612, 2613, 2614, 2615, 2622, 2623
m. 70:	2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2058, 2059, 2061, 2063, 2128, 2132, 2140, 2141
m. 73:	2086, 2091
m. 74:	2037
m. 76:	2192
m. 77:	2192
m. 83:	2192
m. 84:	2179, 2182, 2183, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2194, 2196, 2197
m. 87:	2115, 2116, 2117, 2120, 2122, 2126, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133
m. 88:	2137
m. 90:	2063, 2191
m. 91:	2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2122, 2123, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2136, 2139, 2140, 2141
m. 95:	2137
m. 97:	2137
m. 121:	2136
m. 122:	2136
m. 128:	2049, 2133
m. 141:	2087, 2089
m. 148:	2136
m. 149:	2181
m. 152:	2059, 2623
m. 153:	2089, 2090
m. 163:	2115

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLAR DERGİSİ DİZİNİ (1962-2011)*

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
62/002	62/001	İİD	1	3	62/227	62/076	İİD	1	27
62/003	62/016	İİD	1	9	62/232	63/009	İİD	1	76
62/006	62/015	İİD	1	7	62/252	62/100	İİD	1	33
62/015	62/013	İİD	1	5	62/262	63/021	İİD	1	86
62/018	62/007	İİD	1	4	62/274	63/040	İİD	1	104
62/023	62/022	İİD	1	12	62/277	63/034	İİD	1	89
62/029	62/028	İİD	1	13	62/280	63/051	İİD	1	115
62/033	62/032	İİD	1	15	62/281	63/052	İİD	1	121
62/035	62/075	İİD	1	20	62/286	63/053	İİD	1	125
62/037	62/035	İİD	1	16	63/003	63/067	İİD	1	147
62/184	62/048	İİD	1	17	63/004	63/071	İİD	1	161
62/198	62/111	İİD	1	34	63/007	63/072	İİD	1	189
62/204	62/059	İİD	1	19	63/010	63/061	İİD	1	142
62/208	63/001	İİD	1	70	63/016	63/083	İİD	1	194
62/211	62/121	İİD	1	44	63/017	63/084	İİD	1	210
62/221	62/086	İİD	1	29	63/020	63/088	İİD	1	229
62/223	62/122	İİD	1	64	63/025	63/087	İİD	1	221

* Dizinde geçen esas ve karar numaralarında, yıllar kısaltılarak; karar sayıları ise üç haneli olarak kullanılmıştır. Örneğin, 1962/1 karar numarası (62/001) şeklinde; 2005/78 esas numarası ise (05/078) olarak gösterilmiştir.

Dizinde kullanılan kısaltmalar şunlardır: Dİ (Değişik İşler), İİD (İptal ve İtiraz Davası), Muh. (Muhtelif), Sf. (Sayfa), SPK (Siyasi Parti Kapatma), SPMD (Siyasi Parti Mali Denetim), SPİ (Siyasi Parti İhtar), YD (Yürürlüğü Durdurma Kararı)

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/028	63/066	İİD	1	145	63/121	64/074	İİD	2	282
63/035	67/017	İİD	5	122	63/124	63/243	İİD	1	422
63/037	63/054	İİD	1	136	63/125	63/112	İİD	1	283
63/041	63/094	İİD	1	231	63/126	65/007	İİD	3	27
63/046	63/043	İİD	1	113	63/127	65/047	İİD	3	203
63/050	63/111	İİD	1	271	63/128	64/008	İİD	2	43
63/057	65/065	İİD	4	3	63/129	63/276	İİD	1	491
63/059	63/225	İİD	2	41	63/130	65/050	İİD	3	232
63/063	63/128	İİD	1	308	63/131	66/018	İİD	4	117
63/065	63/278	İİD	1	501	63/132	66/029	İİD	4	175
63/066	65/067	İİD	3	303	63/133	64/021	İİD	2	95
63/067	66/019	İİD	4	118	63/134	66/041	İİD	4	273
63/069	66/008	İİD	4	72	63/135	65/039	İİD	3	172
63/073	63/177	İİD	1	365	63/136	63/285	İİD	1	538
63/074	63/130	İİD	1	315	63/137	63/226	İİD	1	416
63/075	63/129	İİD	1	311	63/138	64/071	İİD	2	256
63/080	64/029	İİD	2	107	63/140	64/062	İİD	2	227
63/081	66/040	İİD	4	256	63/141	64/050	İİD	2	196
63/086	65/063	İİD	3	295	63/143	63/167	İİD	1	343
63/088	64/044	İİD	2	155	63/144	67/006	İİD	5	54
63/089	64/036	İİD	2	114	63/145	67/020	İİD	5	139
63/090	63/172	İİD	1	357	63/147	65/015	İİD	3	110
63/091	63/162	İİD	1	320	63/148	63/256	İİD	1	457
63/097	63/272	İİD	1	482	63/150	63/291	İİD	1	542
63/099	64/038	İİD	2	140	63/152	64/066	İİD	2	246
63/100	65/048	İİD	3	217	63/156	66/034	İİD	4	232
63/101	64/049	İİD	2	185	63/161	64/011	İİD	2	63
63/102	64/025	İİD	2	105	63/162	64/019	İİD	2	88
63/105	65/022	İİD	3	128	63/163	65/036	İİD	3	167
63/106	63/270	İİD	1	468	63/164	64/065	İİD	2	244
63/107	65/023	İİD	3	130	63/166	64/076	İİD	2	288
63/109	66/017	İİD	4	113	63/169	63/113	İİD	1	285
63/110	63/205	İİD	2	36	63/170	63/178	İİD	1	370
63/112	63/196	İİD	2	34	63/171	65/013	İİD	3	83
63/113	63/261	İİD	1	465	63/172	63/244	İİD	1	439
63/114	63/190	İİD	2	31	63/173	65/040	İİD	4	290
63/117	63/191	İİD	1	391	63/174	63/115	İİD	2	3

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/175	63/114	İİD	1	303	64/022	64/054	İİD	2	204
63/178	63/057	İİD	1	141	64/025	64/059	İİD	2	210
63/190	63/100	İİD	1	246	64/026	66/001	İİD	4	19
63/192	63/161	İİD	1	318	64/030	65/033	İİD	3	141
63/193	64/009	İİD	2	56	64/032	64/063	İİD	2	234
63/197	63/166	İİD	1	323	64/034	66/012	İİD	4	75
63/198	65/001	İİD	3	3	64/035	66/013	İİD	4	78
63/199	65/016	İİD	3	111	64/036	64/077	İİD	2	294
63/200	63/110	İİD	1	259	64/038	65/059	İİD	3	281
63/201	64/039	İİD	2	149	64/039	64/072	İİD	2	277
63/202	64/032	İİD	2	109	64/040	64/064	İİD	2	239
63/204	63/179	İİD	1	378	64/043	65/005	İİD	3	22
63/205	63/123	İİD	2	14	64/044	65/002	İİD	3	15
63/207	63/175	İİD	1	360	64/047	65/008	İİD	3	37
63/245	63/203	İİD	1	397	64/049	64/073	İİD	2	280
63/265	63/157	İİD	1	317	64/050	65/014	İİD	3	104
63/272	63/204	İİD	1	414	64/051	65/003	İİD	3	19
63/276	63/183	İİD	1	388	65/001	65/004	İİD	3	21
63/293	63/282	İİD	1	523	65/002	65/024	İİD	3	133
63/298	63/283	İİD	1	525	65/004	65/006	İİD	3	25
63/300	63/280	İİD	1	511	65/006	65/017	İİD	3	127
63/301	63/271	İİD	1	477	65/007	65/010	İİD	3	40
63/311	65/012	İİD	3	67	65/011	65/031	İİD	3	139
63/317	63/294	İİD	1	545	65/012	65/034	İİD	3	147
63/328	63/296	İİD	1	548	65/016	65/041	İİD	3	173
63/330	64/015	İİD	2	70	65/017	65/035	İİD	3	164
63/336	67/029	İİD	6	6	65/018	65/053	İİD	3	242
63/337	67/031	İİD	6	42	65/019	65/042	İİD	3	175
63/339	64/061	İİD	2	216	65/022	65/051	İİD	3	236
63/358	64/017	İİD	2	81	65/025	65/057	İİD	3	268
64/002	64/023	İİD	2	97	65/026	65/049	İİD	3	224
64/005	66/045	İİD	4	274	65/027	65/055	İİD	3	260
64/012	64/047	İİD	2	176	65/028	65/045	İİD	3	201
64/013	64/043	İİD	2	150	65/029	65/054	İİD	3	257
64/015	64/045	İİD	2	164	65/030	65/058	İİD	3	275
64/019	65/011	İİD	3	43	65/032	66/003	İİD	4	39
64/021	67/011	İİD	5	95	65/036	67/012	İİD	5	108

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
65/038	66/007	İİD	4	67	67/015	67/015	İİD	5	117
65/039	65/056	İİD	3	263	67/017	67/042	İİD	5	237
65/040	66/015	İİD	4	104	67/019	69/006	İİD	7	191
65/041	65/066	İİD	4	12	67/021	68/036	İİD	6	229
65/042	66/030	İİD	4	215	67/022	67/022	İİD	5	154
65/044	66/014	İİD	4	82	67/023	67/023	İİD	5	171
65/045	66/016	İİD	4	109	67/025	67/025	İİD	5	176
66/001	66/021	İİD	4	148	67/026	67/026	İİD	5	179
66/003	66/023	İİD	4	163	67/027	68/049	İİD	6	264
66/004	66/025	İİD	4	168	67/031	67/034	İİD	5	181
66/007	66/046	İİD	5	26	67/032	68/057	İİD	7	81
66/009	66/020	İİD	4	146	67/037	68/046	İİD	6	245
66/00I	80/001	SPMD	18	438	67/038	67/035	İİD	5	194
66/011	66/044	İİD	5	3	67/039	68/041	İİD	6	236
66/013	76/002	SPMD	14	462	67/040	70/026	İİD	8	258
66/014	66/036	İİD	4	246	67/041	69/057	İİD	8	18
66/015	66/033	İİD	4	226	67/043	69/031	İİD	7	296
66/016	66/028	İİD	4	172	67/047	69/009	İİD	7	225
66/019	68/025	İİD	7	18	67/048	68/024	İİD	6	210
66/021	68/026	İİD	7	47	67/049	68/060	İİD	6	294
66/024	67/008	İİD	5	65	67/052	68/029	İİD	6	215
66/026	66/047	İİD	4	284	67/054	68/012	İİD	6	122
66/027	68/008	İİD	7	3	67/056	67/046	İİD	5	290
66/030	67/009	İİD	5	87	67/057	68/001	İİD	6	100
66/031	67/045	İİD	5	242	68/002	68/047	İİD	7	76
66/032	67/013	İİD	6	3	68/006	68/050	İİD	6	270
66/034	67/018	İİD	5	129	68/008	68/048	İİD	6	259
66/122	66/039	İİD	4	253	68/009	68/067	İİD	6	308
67/003	67/014	İİD	5	113	68/010	68/066	İİD	7	107
67/006	68/009	İİD	6	108	68/010	78/002	SPMD	16	409
67/007	67/019	İİD	5	134	68/012	68/065	İİD	6	306
67/009	67/041	İİD	5	223	68/013	68/056	İİD	6	287
67/010	67/049	İİD	6	77	68/014	68/035	İİD	7	51
67/010	78/001	SPMD	16	399	68/015	68/013	İİD	6	125
67/011	68/007	İİD	6	105	68/019	68/016	İİD	6	199
67/013	69/005	İİD	7	154	68/020	68/017	İİD	6	202
67/014	67/036	İİD	5	196	68/021	68/018	İİD	6	205

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
68/023	68/023	İİD	6	209	69/030	69/065	İİD	8	141
68/024	69/004	İİD	7	145	69/031	71/003	İİD	9	131
68/026	69/014	İİD	7	237	69/032	69/059	İİD	7	437
68/031	68/044	SPK	6	243	69/035	69/070	İİD	7	451
68/032	68/062	İİD	6	299	69/037	71/008	İİD	9	207
68/033	69/012	İİD	7	231	69/038	69/047	İİD	7	386
68/034	69/055	İİD	7	418	69/044	70/005	İİD	8	194
68/037	68/034	İİD	6	220	69/045	70/021	İİD	8	230
68/038	69/034	İİD	7	331	69/046	70/002	İİD	8	169
68/039	69/015	İİD	7	260	69/048	71/005	İİD	9	193
68/044	69/068	İİD	8	158	69/049	70/003	İİD	8	176
68/046	68/040	İİD	6	235	69/051	69/067	İİD	7	444
68/052	69/035	İİD	7	338	69/052	72/021	İİD	10	339
68/055	68/063	İİD	6	303	69/053	69/046	İİD	7	384
68/057	69/029	İİD	8	10	69/056	70/004	İİD	8	187
68/058	68/053	İİD	6	277	69/060	70/008	İİD	8	202
68/059	68/055	İİD	6	286	69/062	70/006	İİD	8	195
68/060	69/036	İİD	7	344	69/063	69/066	İİD	7	441
68/061	69/023	İİD	8	3	69/064	69/069	İİD	7	447
68/062	69/016	İİD	7	284	69/065	70/016	İİD	8	220
68/064	69/020	İİD	7	292	69/067	70/022	İİD	8	245
68/066	68/064	İİD	6	304	69/068	70/034	İİD	8	373
68/067	69/002	İİD	7	141	69/069	70/018	İİD	8	225
68/069-	69/001	İİD	7	112	69/071	70/014	İİD	8	212
68/080	69/003	İİD	7	142	70/001	70/031	İİD	8	313
69/001	69/007	İİD	7	220	70/003	70/035	İİD	8	400
69/001	79/003	SPMD	18	426	70/006	70/029	İİD	8	288
69/002	69/033	İİD	7	325	70/007	70/023	İİD	8	252
69/008	69/037	İİD	7	355	70/009	70/011	İİD	8	211
69/009	69/038	İİD	7	365	70/011	70/036	İİD	8	412
69/015	69/053	İİD	7	411	70/012	71/013	İİD	9	281
69/017	69/049	İİD	7	391	70/017	70/037	İİD	8	420
69/023	69/041	İİD	7	375	70/019	71/009	İİD	9	245
69/024	69/050	İİD	7	396	70/022	71/020	İİD	10	3
69/025	69/045	İİD	7	380	70/023	70/020	İİD	8	229
69/027	69/064	İİD	8	134	70/024	70/025	İİD	8	257
69/028	70/033	İİD	8	363	70/025	70/032	İİD	8	340

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
70/029	70/048	İİD	8	493	71/028	71/064	İİD	10	27
70/030	70/046	İİD	8	465	71/031	72/005	İİD	10	155
70/031	71/021	İİD	9	315	71/032	71/065	İİD	9	567
70/032	71/022	İİD	9	326	71/037	71/066	İİD	11	3
70/034	70/047	İİD	8	469	71/040	71/082	İİD	9	581
70/036	70/050	İİD	8	496	71/041	71/067	İİD	11	52
70/037	71/029	İİD	9	348	71/044	72/029	İİD	10	414
70/039	71/044	İİD	9	462	71/052	72/001	İİD	10	79
70/040	71/073	İİD	10	36	71/055	72/060	İİD	10	570
70/041	71/037	İİD	9	416	71/056	72/017	İİD	10	263
70/042	71/030	İİD	9	358	71/057	72/032	İİD	10	460
70/044	70/042	İİD	8	443	71/058	72/022	İİD	10	374
70/045	70/044	İİD	8	451	71/059	72/019	İİD	10	318
70/046	71/024	İİD	9	338	72/001	72/020	İİD	10	331
70/048	72/003	İİD	10	111	72/002	72/028	İİD	10	406
70/049	71/011	İİD	9	250	72/003	72/006	İİD	10	236
70/050	71/031	İİD	9	381	72/004	72/011	İİD	10	240
70/051	70/041	İİD	8	442	72/004	76/001	SPMD	14	451
70/052	71/046	İİD	9	492	72/010	72/014	İİD	10	257
70/053	71/076	İİD	10	52	72/013	72/018	İİD	10	273
70/054	71/023	İİD	9	334	72/014	72/034	İİD	10	478
70/055	71/057	İİD	9	533	72/016	72/049	İİD	10	529
70/056	71/045	İİD	9	479	72/018	72/024	İİD	10	389
70/057	71/033	İİD	9	389	72/019	72/047	İİD	10	520
70/058	70/045	İİD	8	464	72/024	73/021	İİD	11	229
70/063	71/038	İİD	9	450	72/025	72/036	İİD	10	494
71/001	71/001	SPK	9	3	72/026	72/038	İİD	10	505
71/001	71/012	İİD	9	276	72/030	72/031	İİD	10	454
71/002	71/002	SPK	9	71	72/031	72/033	İİD	10	476
71/002	71/036	İİD	9	403	72/035	72/062	İİD	10	591
71/003	71/003	SPK	9	80	72/039	72/054	İİD	10	554
71/003	71/017	İİD	9	303	72/040	72/061	İİD	10	585
71/011	71/053	İİD	9	513	72/047	72/056	İİD	10	563
71/017	71/058	İİD	9	541	72/049	74/001	İİD	12	3
71/019	71/061	İİD	9	560	72/051	73/004	İİD	11	97
71/022	71/054	İİD	9	525	72/052	73/005	İİD	11	105
71/027	71/050	İİD	9	503	72/053	73/016	İİD	11	197

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
72/056	73/011	İİD	11	126	74/017	74/041	İİD	12	357
73/001	73/018	İİD	11	212	74/018	74/042	İİD	12	362
73/002	73/014	İİD	11	184	74/019	74/031	İİD	12	259
73/003	73/037	İİD	11	298	74/026	74/048	İİD	12	385
73/00IX	79/009	SPMD	18	430	74/029	74/033	İİD	12	332
73/00VI	78/007	SPMD	16	418	74/031	74/043	İİD	12	377
73/010	73/012	İİD	11	179	74/033	75/001	İİD	13	3
73/012	73/024	İİD	11	265	74/034	74/050	İİD	12	419
73/013	73/023	İİD	11	250	74/035	75/126	İİD	13	483
73/014	73/017	İİD	11	208	74/036	74/035	İİD	12	341
73/015	73/019	İİD	11	224	74/039	74/051	İİD	12	455
73/019	75/087	İİD	13	403	74/040	75/004	İİD	13	21
73/021	73/036	İİD	11	288	74/042	75/062	İİD	13	380
73/023	74/002	İİD	12	49	74/047	74/049	İİD	12	417
73/025	74/005	İİD	12	67	74/048	75/010	İİD	13	35
73/031	73/030	İİD	11	283	75/003	75/035	İİD	13	343
73/032	74/011	İİD	12	111	75/004	75/036	İİD	13	356
73/033	74/009	İİD	12	87	75/013	75/020	İİD	13	51
73/035	75/025	İİD	13	319	75/030	75/039	İİD	13	371
73/036	74/004	İİD	12	59	75/034	75/070	İİD	13	394
73/037	75/022	İİD	13	58	75/105	75/122	İİD	13	479
73/038	75/023	İİD	13	214	75/131	75/152	İİD	13	514
73/039	75/024	İİD	13	295	75/145	75/198	İİD	13	535
73/041	74/013	İİD	12	145	75/147	75/201	İİD	13	621
73/042	76/048	İİD	14	301	75/151	75/177	İİD	13	528
73/043	73/039	İİD	11	373	75/152	75/202	İİD	13	643
73/045	74/007	İİD	12	82	75/159	75/216	İİD	13	668
73/046	74/021	İİD	12	210	75/167	76/019	İİD	14	118
73/047	73/038	İİD	11	365	75/179	76/008	İİD	14	7
74/001	74/014	İİD	12	170	75/183	76/015	İİD	14	66
74/008	74/019	İİD	12	181	75/186	75/204	İİD	13	651
74/009	74/022	İİD	12	237	75/193	76/016	İİD	14	85
74/00IX	80/012	SPMD	18	454	75/197	75/213	İİD	13	658
74/00X	80/006	SPMD	18	442	75/198	76/018	İİD	14	97
74/010	74/012	İİD	12	142	75/200	76/009	İİD	14	39
74/012	74/032	İİD	12	306	76/001	76/028	İİD	14	170
74/014	74/018	İİD	12	179	76/003	76/023	İİD	14	161

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
76/005	76/007	İİD	14	3	77/043	77/084	İİD	15	391
76/007	76/035	İİD	14	240	77/060	77/081	İİD	15	358
76/008	76/011	İİD	14	61	77/061	77/047	İİD	15	300
76/009	76/010	İİD	14	52	77/080	77/123	İİD	15	533
76/012	76/038	İİD	14	246	77/082	77/117	İİD	15	444
76/013	76/031	İİD	14	206	77/083	77/088	İİD	15	427
76/023	76/033	İİD	14	227	77/086	77/124	İİD	15	543
76/025	77/003	İİD	15	91	77/088	77/120	İİD	15	465
76/026	76/047	İİD	14	287	77/089	77/121	İİD	15	498
76/027	76/051	İİD	14	344	77/099	77/116	İİD	15	440
76/031	76/030	İİD	14	198	77/100	77/148	İİD	15	657
76/032	76/056	İİD	14	439	77/109	77/131	İİD	15	568
76/034	76/052	İİD	14	386	77/112	77/128	İİD	15	549
76/035	76/049	İİD	14	332	77/117	77/113	İİD	15	432
76/036	77/002	İİD	15	60	77/119	77/146	İİD	15	650
76/038	76/046	İİD	14	252	77/121	77/142	İİD	15	637
76/042	77/046	İİD	15	281	77/123	78/016	İİD	16	53
76/043	77/004	İİD	15	106	77/127	77/132	İİD	15	583
76/045	77/001	İİD	15	3	77/128	77/140	İİD	15	627
76/050	77/013	İİD	15	153	77/129	78/035	İİD	16	100
76/051	77/016	İİD	15	216	77/130	78/013	İİD	16	29
76/053	77/015	İİD	15	203	77/131	78/042	İİD	16	170
76/054	77/008	İİD	15	138	77/132	78/006	İİD	16	13
76/057	77/071	İİD	15	315	77/141	78/005	İİD	16	3
76/059	77/006	İİD	15	132	78/007	78/007	İİD	16	25
76/060	77/009	İİD	15	145	78/013	78/041	İİD	16	157
77/001	77/020	İİD	15	253	78/014	79/006	İİD	17	21
77/003	77/019	İİD	15	244	78/026	78/033	İİD	16	89
77/004	77/074	İİD	15	330	78/028	78/036	İİD	16	121
77/005	77/045	İİD	15	272	78/029	78/032	İİD	16	83
77/006	77/014	İİD	15	176	78/031	78/050	İİD	16	260
77/011	77/133	İİD	15	590	78/032	78/031	İİD	16	78
77/016	77/086	İİD	15	406	78/038	78/049	İİD	16	249
77/019	77/082	İİD	15	383	78/039	78/053	İİD	16	281
77/035	77/043	İİD	15	265	78/040	78/066	İİD	16	375
77/036	77/130	İİD	15	555	78/041	78/037	İİD	16	143
77/042	77/122	İİD	15	505	78/042	78/056	İİD	16	297

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
78/043	78/061	İİD	16	342
78/046	78/054	İİD	16	289
78/047	78/057	İİD	16	307
78/048	78/040	İİD	16	150
78/049	78/063	İİD	16	347
78/050	78/043	İİD	16	189
78/051	78/044	İİD	16	197
78/052	78/064	İİD	16	355
78/053	78/045	İİD	16	201
78/054	79/009	İİD	17	56
78/055	78/046	İİD	16	216
78/056	78/060	İİD	16	329
78/057	78/048	İİD	16	231
78/058	78/065	İİD	16	369
78/059	79/011	İİD	17	72
78/065	79/027	İİD	17	161
78/067	79/014	İİD	17	100
78/068	79/019	İİD	17	140
78/070	79/007	İİD	17	49
78/071	79/005	İİD	17	3
78/074	79/043	İİD	17	325
79/001	79/030	İİD	17	216
79/001	80/001	SPK	18	3
79/004	79/016	İİD	17	125
79/005	79/029	İİD	17	202
79/007	79/018	İİD	17	134
79/008	79/035	İİD	17	276
79/009	79/044	İİD	17	332
79/012	79/025	İİD	17	148
79/014	79/033	İİD	17	271
79/015	79/032	İİD	17	266
79/016	79/028	İİD	17	193
79/018	79/026	İİD	17	152
79/019	79/039	İİD	17	294
79/022	79/045	İİD	17	349
79/023	80/009	İİD	18	76
79/024	79/036	İİD	17	287

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
79/025	79/046	İİD	17	399
79/026	80/001	İİD	18	46
79/028	80/013	İİD	18	116
79/030	80/002	İİD	18	54
79/031	80/059	İİD	18	339
79/033	79/042	İİD	17	316
79/035	80/017	İİD	18	125
79/036	79/040	İİD	17	306
79/037	80/026	İİD	18	166
79/038	80/011	İİD	18	87
79/039	80/003	İİD	18	72
79/0II	79/017	SPMD	18	435
80/001	80/025	İİD	18	157
80/009	80/040	İİD	18	212
80/010	80/069	İİD	18	396
80/015	80/056	İİD	18	297
80/016	80/047	İİD	18	259
80/018	80/029	İİD	18	178
80/019	80/048	İİD	18	265
80/020	80/057	İİD	18	320
80/021	80/019	İİD	18	151
80/022	80/018	İİD	18	143
80/027	81/009	İİD	19	24
80/028	80/045	İİD	18	237
80/029	81/022	İİD	19	102
80/034	80/058	İİD	18	331
80/038	80/034	İİD	18	202
80/042	81/005	İİD	19	13
80/043	80/064	İİD	18	374
80/045	81/011	İİD	19	41
80/048	80/041	İİD	18	231
80/056	80/049	İİD	18	286
80/059	80/053	İİD	18	289
80/063	80/068	İİD	18	388
80/068	81/003	İİD	19	1
80/077	81/013	İİD	19	62
81/002	81/021	İİD	19	95

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
81/003	81/027	İİD	19	133	84/009	85/004	İİD	21	35
81/004	81/028	İİD	19	142	84/009	88/002	SPMD	24	623
81/005	81/014	İİD	19	69	84/010	85/002	İİD	21	24
81/006	81/020	İİD	19	77	84/011	84/011	İİD	20	316
81/008	82/003	İİD	20	1	84/012	85/006	İİD	21	99
81/010	83/016	İİD	20	110	84/014	85/007	İİD	21	153
81/012	82/007	İİD	20	18	84/015	85/005	İİD	21	85
81/013	83/008	İİD	20	48	84/017	84/012	İİD	20	325
81/015	81/025	İİD	19	130	84/129	84/022	Muh	20	555
81/016	81/029	İİD	19	153	84/440	84/024	Muh	20	573
82/001	83/010	İİD	20	84	85/001	86/004	İİD	22	28
82/004	83/017	İİD	20	129	85/001	90/006	SPMD	26	611
82/006	83/009	İİD	20	66	85/002	85/016	İİD	21	217
83/001	83/001	SPK	20	335	85/002	90/004	SPMD	26	599
83/001	83/005	İİD	20	27	85/003	85/008	İİD	21	188
83/002	83/002	SPK	20	345	85/003	91/001	SPMD	27/2	775
83/003	83/003	SPK	20	375	85/004	91/013	SPMD	27/2	853
83/004	83/004	SPK	20	398	85/005	85/023	İİD	21	252
83/004	83/006	İİD	20	37	85/006	88/007	SPMD	24	636
83/005	83/005	SPK	20	430	85/007	85/022	İİD	21	240
83/005	83/007	İİD	20	43	85/007	90/007	SPMD	26	615
83/009	84/001	İİD	20	144	85/008	86/027	İİD	22	323
83/012	84/005	İİD	20	281	85/008	91/002	SPMD	27/2	783
84/001	84/001	SPK	20	450	85/009	86/014	İİD	22	134
84/001	84/002	İİD	20	161	85/009	88/003	SPMD	24	626
84/002	84/003	İİD	20	254	85/010	89/001	SPMD	25	494
84/002	89/008	SPMD	25	512	85/011	86/029	İİD	22	433
84/003	84/004	İİD	20	274	85/016	86/005	İİD	22	65
84/003	87/001	SPMD	23	430	85/019	85/021	İİD	21	236
84/004	84/009	İİD	20	289	85/020	86/030	İİD	22	498
84/004	89/004	SPMD	25	507	85/021	86/023	İİD	22	197
84/005	89/005	SPMD	25	511	85/022	87/002	İİD	23	18
84/006	85/001	İİD	21	1	85/023	86/002	İİD	22	12
84/006	90/003	SPMD	26	593	85/024	87/006	İİD	23	110
84/007	89/003	SPMD	25	501	85/025	86/008	İİD	22	79
84/008	84/010	İİD	20	298	85/026	85/017	İİD	21	230
84/008	89/002	SPMD	25	497	85/030	86/010	İİD	22	100

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
85/031	86/011	İİD	22	115	87/004	87/020	İİD	23	344
85/032	86/009	İİD	22	90	87/004	91/007	SPMD	27/2	817
85/033	86/022	İİD	22	187	87/005	90/010	SPMD	26	629
85/656	85/004	Muh	21	263	87/006	87/014	İİD	23	272
86/001	87/010	İİD	23	194	87/006	92/002	SPMD	28/2	625
86/001	91/003	SPMD	27/2	791	87/007	88/005	SPMD	24	631
86/002	86/001	İİD	22	1	87/008	91/018	SPMD	27/2	877
86/003	86/015	İİD	22	168	87/009	87/015	İİD	23	282
86/003	94/005	SPMD	30/2	808	87/009	89/006	SPMD	25	515
86/004	91/004	SPMD	27/2	799	87/010	88/006	SPMD	24	633
86/005	87/007	İİD	23	133	87/011	88/002	İİD	24	19
86/005	91/005	SPMD	27/2	805	87/012	88/003	İİD	24	49
86/006	86/012	İİD	22	128	87/013	87/016	İİD	23	294
86/006	90/008	SPMD	26	621	87/014	88/001	İİD	24	1
86/007	90/005	SPMD	26	605	87/016	88/008	İİD	24	81
86/008	91/014	SPMD	27/2	861	87/017	87/019	İİD	23	318
86/009	92/001	SPMD	28/2	621	87/018	88/023	İİD	24	318
86/010	88/004	SPMD	24	629	87/019	87/031	İİD	23	407
86/011	86/026	İİD	22	298	87/021	88/025	İİD	24	362
86/011	88/001	SPMD	24	620	87/022	88/019	İİD	24	284
86/012	87/004	İİD	23	47	87/023	87/027	İİD	23	367
86/013	87/012	İİD	23	243	87/024	87/032	İİD	23	419
86/015	87/001	İİD	23	3	87/028	88/016	İİD	24	217
86/016	86/025	İİD	22	278	87/030	88/005	İİD	24	71
86/017	87/011	İİD	23	208	87/031	88/013	İİD	24	183
86/018	86/024	İİD	22	233	87/032	88/014	İİD	24	209
86/019	87/003	İİD	23	41	87/035	88/017	İİD	24	230
86/020	87/009	İİD	23	184	87/036	88/056	İİD	24	526
86/022	86/028	İİD	22	419	88/001	88/026	İİD	24	388
86/024	87/008	İİD	23	179	88/001	89/001	SPK	25	462
86/522	87/001	Muh	23	433	88/001	93/006	SPMD	29/2	920
87/001	87/002	Dİ	23	444	88/002	88/001	SPK	24	534
87/001	87/018	İİD	23	297	88/002	93/005	SPMD	29/2	913
87/001	93/002	SPMD	29/2	895	88/003	89/004	İİD	25	25
87/002	94/006	SPMD	30/2	813	88/003	96/001	SPMD	32/2	863
87/003	87/013	İİD	23	265	88/004	89/003	İİD	25	3
87/003	91/006	SPMD	27/2	811	88/004	90/001	SPMD	26	585

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
88/005	88/055	İİD	24	465	89/005	92/006	SPMD	28/2	652
88/005	91/008	SPMD	27/2	823	89/006	89/042	İİD	25	387
88/006	88/006	İİD	24	79	89/006	91/010	SPMD	27/2	835
88/006	91/012	SPMD	27/2	849	89/007	89/025	İİD	25	267
88/007	88/027	İİD	24	413	89/007	91/011	SPMD	27/2	841
88/007	89/007	SPMD	25	518	89/008	90/002	SPMD	26	589
88/008	91/009	SPMD	27/2	829	89/009	90/008	İİD	26	147
88/009	92/004	SPMD	28/2	639	89/009	94/002	SPMD	30/2	796
88/011	88/011	İİD	24	138	89/011	89/048	İİD	25	420
88/012	88/032	İİD	24	424	89/012	90/001	İİD	26	37
88/014	88/018	İİD	24	235	89/014	89/049	İİD	25	445
88/015	89/009	İİD	26	3	89/017	90/033	İİD	26	513
88/017	88/034	İİD	24	460	89/023	90/026	İİD	26	445
88/019	88/033	İİD	24	444	89/028	90/018	İİD	29/1	3
88/032	89/010	İİD	25	97	89/035	90/022	İİD	26	359
88/033	89/017	İİD	25	202	90/001	90/002	SPİ	26	567
88/034	89/026	İİD	25	276	90/001	90/021	İİD	26	301
88/035	89/013	İİD	25	166	90/001	91/001	SPK	27/2	885
88/036	89/024	İİD	25	253	90/001	95/008	SPMD	31/2	934
88/037	89/036	İİD	25	334	90/002	90/004	SPİ	26	577
88/038	89/007	İİD	25	43	90/002	90/010	İİD	26	189
88/039	89/029	İİD	26	17	90/002	91/002	SPK	28/2	673
88/050	89/027	İİD	25	301	90/003	90/003	SPİ	26	573
88/051	89/018	İİD	25	214	90/003	94/003	SPMD	30/2	800
88/061	89/028	İİD	25	322	90/004	90/005	SPİ	26	581
88/062	90/003	İİD	26	94	90/004	90/006	İİD	26	124
88/063	89/047	İİD	27/1	3	90/004	99/001	SPMD	35/2	483
88/064	90/002	İİD	26	51	90/005	90/028	İİD	26	461
89/001	89/001	SPİ	25	472	90/005	91/001	SPİ	27/2	739
89/001	89/012	İİD	25	133	90/005	91/016	SPMD	27/2	871
89/002	91/015	SPMD	27/2	867	90/006	90/017	İİD	26	261
89/003	89/005	İİD	25	34	90/006	95/002	SPMD	31/2	910
89/003	94/001	SPMD	30/2	791	90/007	90/011	İİD	26	223
89/004	89/002	SPİ	25	490	90/007	95/014	SPMD	31/2	970
89/004	89/023	İİD	25	231	90/008	96/018	SPMD	32/2	928
89/004	96/002	SPMD	32/2	869	90/009	90/009	SPMD	26	627
89/005	90/001	SPİ	26	549	90/011	95/012	SPMD	31/2	961

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
90/011	95/013	SPMD	31/2	965	91/004	92/005	SPMD	28/2	647
90/012	91/007	İİD	27/1	185	91/005	91/006	SPİ	27/2	769
90/013	90/030	İİD	27/1	20	91/005	92/009	İİD	28/1	143
90/014	96/016	SPMD	32/2	923	91/005	95/003	SPMD	31/2	914
90/015	91/005	İİD	27/1	161	91/006	91/020	İİD	27/1	375
90/017	90/023	İİD	26	373	91/006	97/019	SPMD	33/2	536
90/018	91/004	İİD	27/1	143	91/007	91/043	İİD	27/2	645
90/019	91/015	İİD	28/1	3	91/007	95/009	SPMD	31/2	941
90/020	91/017	İİD	28/1	81	91/008	92/005	İİD	30/1	13
90/021	90/015	İİD	26	253	91/008	99/002	SPMD	35/2	487
90/022	92/006	İİD	29/1	28	91/009	91/036	İİD	27/2	593
90/023	91/029	İİD	27/2	509	91/009	95/019	SPMD	31/2	1007
90/025	91/001	İİD	27/1	65	91/010	91/017	SPMD	27/2	875
90/027	91/002	İİD	27/1	130	91/012	91/009	İİD	27/1	325
90/028	91/011	İİD	27/1	343	91/012	92/008	SPMD	28/2	666
90/029	91/037	İİD	27/2	609	91/013	92/010	İİD	30/1	96
90/030	90/031	İİD	27/1	48	91/013	96/028	SPMD	32/2	967
90/031	90/024	İİD	26	391	91/014	91/010	İİD	27/1	331
90/032	90/025	İİD	26	429	91/015	92/007	SPMD	28/2	659
90/035	91/013	İİD	30/1	1	91/016	91/019	İİD	27/1	361
90/036	91/008	İİD	27/1	285	91/017	91/023	İİD	27/2	473
90/037	90/032	İİD	26	503	91/018	92/020	İİD	28/1	232
90/038	91/032	İİD	27/2	543	91/021	92/042	İİD	28/2	457
90/039	91/021	İİD	27/1	423	91/023	91/047	İİD	29/2	605
90/040	91/033	İİD	27/2	559	91/024	91/040	İİD	27/2	627
91/001	91/002	SPİ	27/2	743	91/025	91/018	İİD	31/1	1
91/001	91/003	SPK	27/2	971	91/026	92/011	İİD	28/1	157
91/001	91/016	İİD	28/1	49	91/027	91/050	İİD	27/2	679
91/001	96/006	SPMD	32/2	887	91/028	91/026	İİD	27/2	487
91/002	91/003	SPİ	27/2	751	91/030	92/018	İİD	28/1	211
91/002	91/030	İİD	28/1	108	91/031	91/027	İİD	27/2	491
91/002	92/001	SPK	28/2	696	91/033	92/032	İİD	29/1	110
91/002	96/007	SPMD	32/2	892	91/034	91/034	İİD	27/2	571
91/003	91/004	SPİ	27/2	757	91/037	91/044	İİD	27/2	657
91/003	93/003	SPMD	28/2	633	91/039	91/039	İİD	31/1	12
91/004	91/005	SPİ	27/2	763	91/042	92/013	İİD	28/1	176
91/004	91/045	İİD	27/2	663	91/044	91/053	İİD	27/2	729

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
91/046	91/048	İİD	27/2	673	92/029	93/023	İİD	35/1	1
91/049	91/054	İİD	29/1	17	92/030	92/036	İİD	29/1	155
91/050	91/052	İİD	27/2	723	92/031	92/037	İİD	28/1	412
91/060	92/016	İİD	28/1	195	92/032	92/041	İİD	28/2	449
91/061	92/034	İİD	30/1	104	92/036	93/004	İİD	29/1	209
92/001	92/001	SPİ	28/2	587	92/037	93/018	İİD	31/1	76
92/001	93/001	SPK	29/2	924	92/038	93/005	İİD	29/1	234
92/001	97/003	SPMD	33/2	472	92/039	93/019	İİD	31/1	160
92/002	92/002	SPİ	28/2	593	92/040	92/055	İİD	28/2	568
92/002	94/001	SPK	30/2	1039	92/042	92/053	İİD	29/1	186
92/002	97/010	SPMD	33/2	503	92/043	92/049	İİD	29/1	160
92/003	92/003	SPİ	28/2	600	92/044	93/007	İİD	29/1	270
92/003	92/004	Dİ	28/2	832	92/045	92/051	İİD	31/1	48
92/003	93/001	SPMD	29/2	890	92/046	92/052	İİD	31/1	62
92/004	92/004	SPİ	28/2	610	92/047	93/013	İİD	29/1	277
92/005	92/005	SPİ	28/2	618	92/048	93/014	İİD	30/1	118
92/006	95/005	SPMD	31/2	923	92/049	92/054	İİD	28/2	561
92/007	92/002	İİD	28/1	120	93/001	93/001	İİD	29/1	197
92/007	97/009	SPMD	33/2	497	93/001	93/001	SPİ	29/2	883
92/008	92/039	İİD	28/2	430	93/001	93/002	SPK	30/2	841
92/008	93/004	SPMD	29/2	907	93/001	96/019	SPMD	32/2	932
92/009	95/020	SPMD	31/2	1011	93/002	93/002	İİD	29/1	202
92/010	99/004	SPMD	35/2	496	93/002	93/003	SPK	30/2	936
92/011	92/009	SPMD	28/2	670	93/003	94/002	SPK	30/2	1061
92/011	92/038	İİD	28/2	417	93/003	94/007	SPMD	30/2	819
92/012	92/007	İİD	28/1	135	93/003	97/020	SPMD	33/2	543
92/012	93/003	SPMD	29/2	902	93/004	93/003	İİD	29/1	206
92/013	92/050	İİD	29/1	169	93/004	95/001	SPK	33/2	548
92/016	92/017	İİD	28/1	204	93/005	93/025	İİD	31/1	218
92/017	92/030	İİD	28/1	369	93/006	97/008	SPMD	33/2	491
92/019	92/047	İİD	28/2	520	93/008	93/031	İİD	30/1	130
92/021	92/019	İİD	28/1	221	93/008	94/008	SPMD	30/2	825
92/022	92/040	İİD	31/1	25	93/009	93/021	İİD	29/1	302
92/024	92/033	İİD	29/1	142	93/009	95/006	SPMD	31/2	927
92/025	92/029	İİD	29/1	100	93/011	95/001	SPMD	31/2	906
92/026	92/048	İİD	28/2	525	93/012	94/009	SPMD	30/2	830
92/027	92/031	İİD	28/1	395	93/013	96/020	SPMD	32/2	935

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
93/014	94/004	SPMD	30/2	805
93/015	99/005	SPMD	35/2	500
93/016	93/024	İİD	29/1	314
93/017	93/041	İİD	31/1	244
93/017	96/022	SPMD	32/2	943
93/018	94/010	SPMD	30/2	834
93/020	93/017	İİD	29/1	286
93/020	96/011	SPMD	32/2	917
93/021	93/030	İİD	31/1	233
93/022	93/044	İİD	30/1	150
93/023	93/055	İİD	35/1	82
93/025	94/002	İİD	30/1	156
93/026	93/028	İİD	29/1	320
93/027	93/057	İİD	30/1	157
93/028	93/026	İİD	31/1	228
93/029	94/001	İİD	33/1	1
93/032	93/032	İİD	29/1	343
93/033	93/040-1	YD	29/1	562
93/033	93/040-2	İİD	29/1	564
93/034	93/033	İİD	29/1	366
93/035	93/034	İİD	29/1	393
93/036	93/035	İİD	29/1	414
93/037	93/056	İİD	35/1	89
93/038	93/036	İİD	29/1	442
93/039	93/037	İİD	29/1	461
93/040	93/038	İİD	29/1	492
93/041	93/039	İİD	29/1	529
93/042	94/072	İİD	31/1	443
93/043	93/046	İİD	29/2	628
93/044	93/045	İİD	29/2	616
93/045	93/047	İİD	29/2	647
93/046	93/048	İİD	29/2	686
93/047	93/049	İİD	29/2	718
93/048	93/050	İİD	29/2	757
93/049	93/051	İİD	29/2	778
93/050	93/052	İİD	29/2	808
93/051	93/053	İİD	29/2	838

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
93/052	93/054	İİD	29/2	860
93/053	94/067	İİD	34/1	1
94/001	94/003	SPİ	30/2	776
94/001	94/003	SPK	31/2	1016
94/002	94/001	SPİ	30/2	768
94/002	94/076	İİD	34/1	12
94/003	94/002	SPİ	30/2	772
94/003	94/069	İİD	30/2	741
94/004	94/004	SPİ	30/2	779
94/005	94/006	SPİ	31/2	904
94/005	96/023	SPMD	32/2	946
94/006	94/005	SPİ	30/2	786
94/008	95/015	SPMD	31/2	977
94/011	95/017	SPMD	31/2	997
94/012	95/007	SPMD	31/2	931
94/013	96/021	SPMD	32/2	939
94/015	95/004	SPMD	31/2	918
94/016	96/010	SPMD	32/2	906
94/017	95/010	SPMD	31/2	945
94/023	99/006	SPMD	35/2	504
94/024	95/011	SPMD	31/2	953
94/025	95/018	SPMD	31/2	1001
94/026	95/016	SPMD	31/2	989
94/027	96/026	SPMD	32/2	959
94/028	97/004	SPMD	33/2	477
94/042	94/055	İİD	32/1	1
94/043	94/042-1	YD	30/1	186
94/043	94/042-2	İİD	31/1	275
94/043	94/042-3	İİD	30/1	209
94/044	94/056	İİD	32/1	13
94/046	94/057	İİD	31/1	368
94/047	94/070	İİD	31/1	435
94/048	94/058	İİD	36/1	1
94/049	94/045-1	YD	30/1	217
94/049	94/045-2	İİD	30/1	222
94/050	94/044-1	YD	30/1	211
94/050	94/044-2	İİD	31/1	319

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
94/051	94/046	İİD	30/1	297	94/089	95/010	İİD	31/2	516
94/053	94/048	İİD	30/1	302	94/090	95/022	İİD	31/2	556
94/054	94/049	İİD	30/1	324	94/091	95/034	İİD	32/1	284
94/055	94/050	İİD	30/1	352	94/092	95/014	İİD	33/1	31
94/056	94/051	İİD	30/1	417	95/001	95/042	İİD	31/2	626
94/057	94/052	İİD	30/1	472	95/001	96/001	SPK	33/2	638
94/058	94/053	İİD	30/1	532	95/001	96/004	SPMD	32/2	879
94/059	94/083	İİD	33/1	8	95/002	95/001	YD	31/1	494
94/060	94/054	İİD	31/1	358	95/002	95/012	İİD	32/1	37
94/062	94/079	İİD	31/1	463	95/004	95/028	İİD	32/1	191
94/063	94/060-1	YD	30/1	580	95/004	96/012	SPMD	32/2	920
94/063	94/060-2	İİD	30/1	584	95/005	95/005	SPİ	32/2	849
94/064	94/061-1	YD	30/1	622	95/005	97/018	SPMD	33/2	531
94/064	94/061-2	İİD	30/2	627	95/006	95/029	İİD	32/1	205
94/065	94/062	İİD	30/2	652	95/006	96/008	SPMD	32/2	899
94/066	94/063-1	YD	30/2	674	95/007	95/035	İİD	32/1	308
94/066	94/063-2	İİD	30/2	678	95/009	97/011	SPMD	33/2	520
94/067	94/064-1	YD	30/2	696	95/011	95/063	İİD	32/1	451
94/067	94/064-2	İİD	30/2	700	95/011	96/003	SPMD	32/2	875
94/068	94/080	İİD	31/1	477	95/013	95/051	İİD	38/1	1
94/069	95/008	İİD	32/1	28	95/013	96/009	SPMD	32/2	902
94/070	94/065-1	YD	30/2	721	95/014	95/015	İİD	32/1	131
94/070	94/065-2	İİD	31/1	385	95/014	96/005	SPMD	32/2	882
94/070	94/065-3	YD	30/2	727	95/015	95/055	İİD	36/1	6
94/071	95/023	İİD	32/1	144	95/016	95/048	İİD	32/1	407
94/072	94/068	İİD	30/2	729	95/017	95/016	İİD	31/2	538
94/073	94/075	İİD	31/1	453	95/017	99/007	SPMD	35/2	508
94/075	95/004	İİD	34/1	22	95/018	95/050	İİD	33/1	57
94/076	94/073	İİD	30/2	750	95/018	98/060	SPMD	34/2	637
94/077	95/024	İİD	32/1	169	95/019	95/012-1	YD	31/2	527
94/080	95/027	İİD	32/1	179	95/019	95/064	İİD	33/1	76
94/081	95/005	İİD	34/1	33	95/020	96/004	İİD	32/2	540
94/082	95/009	İİD	31/2	507	95/020	96/024	SPMD	32/2	949
94/083	94/078	İİD	30/2	759	95/021	95/036	İİD	32/1	340
94/084	95/033	İİD	32/1	261	95/021	96/025	SPMD	32/2	955
94/085	95/032	İİD	32/1	230	95/022	95/037	İİD	33/1	39
94/086	95/041	İİD	32/1	354	95/023	95/025	İİD	31/2	571

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
95/024	95/052	İİD	34/1	40
95/024	97/006	SPMD	33/2	484
95/025	96/005	İİD	32/2	549
95/026	95/013	İİD	31/2	530
95/027	95/047	İİD	32/1	390
95/028	96/002	İİD	36/1	14
95/035	95/002	YD	31/1	502
95/035	95/026	İİD	31/2	583
95/036	95/056	İİD	31/2	714
95/037	95/031	İİD	32/1	220
95/038	96/001	YD	32/2	509
95/038	96/007	İİD	32/2	589
95/039	95/045	İİD	32/1	361
95/040	95/038	İİD	33/1	49
95/041	95/061	İİD	32/1	428
95/042	95/053	İİD	33/1	67
95/043	95/046	İİD	31/2	663
95/044	95/044	İİD	31/2	641
95/045	95/058	İİD	31/2	752
95/046	95/049	İİD	32/1	414
95/047	95/040	İİD	31/2	607
95/050	96/019	İİD	36/1	27
95/052	95/062	İİD	32/1	435
95/053	95/057	İİD	31/2	733
95/054	95/059	İİD	31/2	800
95/055	96/001	İİD	32/2	515
95/056	95/060	İİD	31/2	890
96/001	96/018	İİD	33/1	134
96/001	97/001	SPK	34/2	679
96/002	96/010	İİD	33/1	125
96/002	97/001	SPMD	33/2	465
96/002	97/002	SPK	33/2	727
96/003	97/003	SPK	36/2	978
96/004	96/039	İİD	32/2	825
96/005	96/026	İİD	37/1	22
96/006	96/006	İİD	32/2	577
96/007	96/011	İİD	32/2	659

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
96/008	96/020	İİD	37/1	1
96/009	96/021	İİD	37/1	10
96/010	96/040	İİD	33/1	164
96/010	99/008	SPMD	35/2	512
96/011	97/004	İİD	37/1	68
96/012	97/002	SPMD	33/2	468
96/013	96/027	SPMD	32/2	963
96/013	98/040	İİD	36/1	152
96/014	97/007	SPMD	33/2	487
96/015	96/034	İİD	32/2	800
96/016	97/012	SPMD	33/2	525
96/017	96/038	İİD	33/1	152
96/017	98/057	SPMD	34/2	624
96/018	96/012	İİD	32/2	678
96/019	96/013	İİD	32/2	686
96/020	96/014	İİD	32/2	704
96/021	96/015	İİD	32/2	715
96/021	99/003	SPMD	35/2	491
96/022	96/016	İİD	32/2	727
96/022	99/021	SPMD	35/2	575
96/023	96/005	YD	32/2	566
96/023	96/036	İİD	38/1	9
96/024	98/052	SPMD	34/2	601
96/025	97/068	İİD	35/1	114
96/025	99/009	SPMD	35/2	521
96/026	96/022	İİD	32/2	745
96/027	99/016	SPMD	35/2	551
96/028	96/024	İİD	32/2	756
96/029	96/025	İİD	32/2	765
96/030	96/027	İİD	32/2	773
96/031	96/028	İİD	32/2	781
96/032	96/030	İİD	32/2	792
96/043	98/013	İİD	34/1	286
96/045	96/044	İİD	34/1	56
96/047	97/043	İİD	34/1	108
96/048	96/041	İİD	33/1	175
96/049	96/046	İİD	36/1	40

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
96/050	96/037	İİD	37/1	47	97/004	98/015	İİD	35/1	160
96/051	98/017	İİD	35/1	168	97/005	97/005	SPİ	33/2	452
96/052	96/045	İİD	39/1	1	97/005	98/005	Dİ	35/2	672
96/055	97/033	İİD	37/1	79	97/005	98/061	İİD	38/1	135
96/056	97/058	İİD	40/1	1	97/005	98/066	SPMD	34/2	661
96/057	97/003	İİD	36/1	57	97/006	97/006	SPİ	33/2	458
96/058	96/007	YD	32/2	585	97/006	98/062	SPMD	34/2	644
96/058	96/043	İİD	33/1	184	97/007	99/010	SPMD	35/2	526
96/059	97/070	İİD	38/1	64	97/011	98/045	SPMD	34/2	580
96/061	96/006	YD	32/2	572	97/011	98/048	SPMD	34/2	587
96/061	96/035	İİD	32/2	810	97/013	98/058	SPMD	34/2	630
96/062	97/057	İİD	33/1	419	97/015	98/061	SPMD	34/2	642
96/063	97/003	YD	33/1	267	97/017	97/006	İİD	33/1	277
96/063	97/040	İİD	37/1	107	97/018	98/042	İİD	36/1	159
96/064	96/009	YD	32/2	655	97/018	99/026	SPMD	35/2	599
96/064	96/047	İİD	34/1	79	97/019	97/066	İİD	35/1	98
96/065	97/031	İİD	33/1	306	97/020	97/032	İİD	33/1	312
96/066	97/007	İİD	33/1	293	97/020	98/044	SPMD	34/2	576
96/068	99/001	İİD	37/1	180	97/021	97/048	İİD	33/1	391
96/070	97/006	YD	33/1	274	97/021	99/039	SPMD	35/2	642
96/070	97/053	İİD	39/1	19	97/022	97/044	İİD	34/1	115
96/071	97/049	İİD	33/1	401	97/023	97/034	İİD	33/1	326
96/072	97/051	İİD	37/1	139	97/023	99/017	SPMD	35/2	555
96/073	98/041	İİD	38/1	96	97/024	97/035	İİD	33/1	335
96/074	98/045	İİD	36/1	169	97/024	98/037	SPMD	34/2	567
96/075	97/050	İİD	36/1	102	97/025	98/059	SPMD	34/2	632
96/076	98/006	İİD	38/1	75	97/026	98/010	İİD	38/1	86
96/077	97/064	İİD	34/1	136	97/026	99/037	SPMD	35/2	633
97/001	97/001	SPİ	33/2	429	97/027	97/017	SPMD	33/2	529
97/001	98/001	SPK	34/2	762	97/027	98/043	İİD	35/1	215
97/001	98/023	İİD	35/1	183	97/029	98/019	İİD	36/1	139
97/001	98/046	SPMD	34/2	584	97/029	99/033	SPMD	35/2	612
97/002	97/002	SPİ	33/2	433	97/030	98/038	SPMD	34/2	572
97/002	99/001	SPK	37/2	719	97/031	97/038	İİD	33/1	349
97/003	97/002	İİD	33/1	250	97/032	98/025	İİD	39/1	43
97/003	97/003	SPİ	33/2	439	97/033	97/039	İİD	33/1	356
97/004	97/004	SPİ	33/2	446	97/034	98/079	İİD	35/1	332

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
97/035	97/045	İİD	33/1	363
97/036	97/005	YD	33/1	271
97/036	97/052	İİD	34/1	122
97/037	97/069	İİD	35/1	122
97/040	97/047	İİD	33/1	375
97/041	98/047	İİD	35/1	222
97/043	99/016	İİD	36/1	425
97/044	98/016	İİD	34/1	300
97/045	98/048	İİD	39/1	51
97/047	97/055	İİD	33/1	409
97/048	97/056	İİD	33/1	414
97/051	98/008	İİD	36/1	130
97/053	98/062	İİD	37/1	159
97/054	97/067	İİD	36/1	117
97/055	97/065	İİD	34/1	145
97/056	97/062	İİD	33/1	425
97/057	98/011	İİD	35/1	154
97/059	98/071	İİD	35/1	294
97/060	98/053	İİD	35/1	241
97/061	98/059	İİD	38/1	124
97/062	98/052	İİD	36/1	198
97/063	98/002	İİD	34/1	252
97/064	98/004	İİD	34/1	266
97/065	99/015	İİD	36/1	417
97/066	97/072	İİD	34/1	157
97/069	98/054	İİD	35/1	256
97/070	98/072	İİD	36/1	320
97/071	98/073	İİD	36/1	337
97/072	97/074	İİD	34/1	191
97/073	97/073	İİD	34/1	170
97/074	98/069	İİD	35/1	283
97/075	99/010	İİD	36/1	380
97/076	98/058	İİD	38/1	116
98/001	98/086	İİD	36/1	361
98/001	99/022	SPMD	35/2	581
98/002	98/001	İİD	34/1	236
98/002	99/023	SPMD	35/2	586

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
98/003	98/028	İİD	35/1	205
98/003	98/065	SPMD	34/2	657
98/004	99/014	SPMD	35/2	539
98/004	99/023	İİD	36/1	496
98/005	98/064	SPMD	34/2	652
98/006	99/012	SPMD	35/2	533
98/007	98/063	SPMD	34/2	649
98/009	98/067	SPMD	34/2	665
98/010	98/003-2	YD	34/1	263
98/010	98/018	İİD	34/1	321
98/010	99/011	SPMD	35/2	530
98/011	98/068	SPMD	34/2	669
98/012	98/055	SPMD	34/2	618
98/013	98/053	SPMD	34/2	610
98/014	98/024	İİD	35/1	194
98/014	99/032	SPMD	35/2	607
98/015	99/024	SPMD	35/2	591
98/016	98/049	SPMD	34/2	591
98/016	98/088	İİD	35/1	346
98/017	99/013	SPMD	35/2	535
98/018	99/036	SPMD	35/2	629
98/019	98/051	SPMD	34/2	595
98/020	99/018	SPMD	35/2	561
98/021	98/054	SPMD	34/2	614
98/022	01/005	SPMD	37/1	698
98/023	99/034	SPMD	35/2	620
98/024	99/009	İİD	36/1	373
98/024	99/015	SPMD	35/2	544
98/025	98/056	İİD	35/1	269
98/025	99/019	SPMD	35/2	565
98/026	99/025	SPMD	35/2	595
98/027	99/027	SPMD	35/2	603
98/028	98/070	SPMD	34/2	673
98/029	98/060	İİD	34/1	358
98/029	00/001	SPMD	36/2	924
98/030	98/069	SPMD	34/2	671
98/034	98/046	İİD	34/1	346

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
98/035	98/070	İİD	38/1	148	99/012	99/005	İİD	35/2	382
98/035	99/020	SPMD	35/2	571	99/012	00/007	SPMD	36/2	949
98/036	98/049	İİD	36/1	185	99/013	99/026	İİD	36/2	524
98/036	98/056	SPMD	34/2	621	99/013	00/004	SPMD	36/2	938
98/037	99/025	İİD	36/2	516	99/014	99/006	İİD	35/2	397
98/037	99/038	SPMD	35/2	637	99/014	00/002	SPMD	36/2	932
98/038	98/050	İİD	35/1	232	99/015	99/047	SPMD	35/2	667
98/039	98/078	İİD	35/1	311	99/016	99/024	İİD	36/2	507
98/042	98/065	İİD	36/1	315	99/016	08/076	SPMD	45/3	1915
98/043	99/044	İİD	37/1	277	99/017	99/035	İİD	36/2	582
98/046	98/083	İİD	39/1	60	99/017	00/011	SPMD	36/2	967
98/047	98/084	İİD	39/1	67	99/018	99/020	İİD	35/2	453
98/048	98/085	İİD	36/1	354	99/018	09/036	SPMD	46/3	1647
98/056	98/089	İİD	35/2	355	99/019	99/012	İİD	35/2	431
98/058	99/019	İİD	36/1	436	99/019	00/009	SPMD	36/2	957
98/059	99/014	İİD	36/1	400	99/020	99/021	İİD	35/2	464
99/001	99/033	İİD	36/2	572	99/020	02/020	SPMD	38/2	877
99/001	03/001	SPK	39/2	814	99/021	99/017	İİD	35/2	439
99/001	08/080	SPMD	45/3	1979	99/021	00/008	SPMD	36/2	953
99/002	99/040	SPMD	35/2	646	99/022	99/032	İİD	36/2	564
99/002	00/008	İİD	36/2	694	99/022	99/045	SPMD	35/2	659
99/002	01/002	SPK	37/2	922	99/023	99/018	İİD	35/2	446
99/003	99/043	SPMD	35/2	652	99/023	00/010	SPMD	36/2	961
99/004	99/041	SPMD	35/2	649	99/024	99/030	İİD	36/2	545
99/004	99/047	İİD	36/2	620	99/024	08/069	SPMD	45/3	1883
99/005	99/008	İİD	35/2	422	99/025	99/048	SPMD	36/2	914
99/005	99/046	SPMD	35/2	663	99/026	01/002	SPMD	37/1	692
99/006	99/013	İİD	36/1	392	99/027	99/042	İİD	38/1	160
99/006	99/035	SPMD	35/2	626	99/027	99/049	SPMD	36/2	918
99/007	99/031	İİD	36/2	552	99/028	99/038	İİD	36/2	602
99/007	00/006	SPMD	36/2	945	99/028	00/005	SPMD	36/2	942
99/008	99/003	İİD	35/2	373	99/029	99/002	YD	35/2	365
99/009	00/012	SPMD	36/2	973	99/029	99/036	İİD	37/1	256
99/010	99/022	İİD	36/1	485	99/030	99/003	YD	35/2	369
99/010	99/050	SPMD	36/2	921	99/030	99/037	İİD	36/2	590
99/011	99/029	İİD	36/2	536	99/030	00/003	SPMD	36/2	936
99/011	99/044	SPMD	35/2	655	99/031	08/044	SPMD	45/3	1821

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
99/032	01/010	İİD	38/1	220	00/014	00/003	YD	36/2	681
99/033	99/051	İİD	36/2	667	00/014	00/021	İİD	36/2	722
99/034	99/039	İİD	35/2	475	00/014	02/013	SPMD	38/2	859
99/035	02/104	İİD	39/1	198	00/015	01/073	İİD	37/1	525
99/036	99/043	İİD	37/1	267	00/016	00/017	İİD	40/1	71
99/037	99/049	İİD	36/2	637	00/016	10/009	SPMD	47/3	1467
99/038	99/045	İİD	37/1	295	00/017	02/046	İİD	39/1	75
99/039	00/023	İİD	36/2	737	00/018	08/074	SPMD	45/3	1907
99/040	99/041	İİD	35/2	477	00/019	02/001	SPMD	38/2	824
99/042	01/001	YD	37/1	317	00/019	02/015	İİD	38/2	475
99/042	01/041	İİD	37/1	334	00/020	08/067	SPMD	45/3	1873
99/043	01/046	İİD	38/1	233	00/021	00/016	İİD	36/2	715
99/044	99/048	İİD	36/2	627	00/021	02/018	SPMD	39/2	723
99/045	00/009	İİD	36/2	702	00/022	00/007	İİD	36/2	690
99/046	00/025	İİD	38/1	171	00/22	09/17	SPMD	46/3	1569
99/047	99/046	İİD	36/2	612	00/023	01/006	SPMD	37/1	716
99/049	99/050	İİD	36/2	651	00/024	03/015	SPMD	39/2	788
99/050	01/067	İİD	37/1	513	00/024	04/082	İİD	41	171
99/051	01/063	İİD	38/1	314	00/025	02/008	SPMD	38/2	844
00/001	00/002	İİD	36/2	678	00/026	00/048	İİD	38/1	190
00/001	02/022	SPMD	38/2	888	00/026	02/006	SPMD	38/2	836
00/002	01/003	SPMD	37/1	696	00/027	00/024	İİD	36/2	760
00/003	02/012	SPMD	38/2	856	00/030	02/007	SPMD	38/2	842
00/004	01/001	SPMD	37/1	690	00/031	10/018	SPMD	47/3	1525
00/005	02/011	SPMD	38/2	852	00/033	08/045	SPMD	45/3	1825
00/005	03/065	İİD	40/1	104	00/034	05/091	İİD	42	455
00/007	02/002	SPMD	38/2	827	00/035	01/005	YD	37/1	322
00/008	03/104	İİD	44/1	1	00/035	01/090	İİD	37/1	551
00/008	11/001	SPMD	48/4	2199	00/036	02/198	İİD	39/1	271
00/009	02/015	SPMD	39/2	719	00/037	00/014	İİD	36/2	710
00/010	00/047	İİD	38/1	182	00/038	03/066	İİD	39/2	661
00/010	08/077	SPMD	45/3	1933	00/039	02/035	İİD	38/2	593
00/011	10/017	SPMD	47/3	1521	00/042	01/361	İİD	38/1	419
00/012	02/021	SPMD	38/2	884	00/043	04/060	İİD	40/2	789
00/012	05/085	İİD	42	433	00/044	02/192	İİD	39/1	241
00/013	00/004	İİD	36/2	683	00/045	00/005	YD	36/2	688
00/013	03/019	SPMD	39/2	810	00/045	00/027	İİD	36/2	772

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
00/047	02/098	İİD	38/2	729
00/048	02/036	İİD	38/2	600
00/051	02/016	İİD	38/2	482
00/052	00/029	İİD	36/2	797
00/055	00/026	İİD	36/2	768
00/057	00/030	İİD	36/2	809
00/058	00/031	İİD	36/2	814
00/059	00/032	İİD	36/2	819
00/060	00/033	İİD	36/2	824
00/061	00/034	İİD	36/2	829
00/062	00/035	İİD	36/2	835
00/063	00/036	İİD	36/2	840
00/064	00/037	İİD	36/2	845
00/065	00/038	İİD	36/2	850
00/066	00/039	İİD	36/2	855
00/067	00/040	İİD	36/2	860
00/068	00/041	İİD	36/2	865
00/069	00/042	İİD	36/2	870
00/070	00/043	İİD	36/2	875
00/071	00/044	İİD	36/2	880
00/072	00/046	İİD	36/2	890
00/073	00/045	İİD	36/2	885
00/074	04/009	İİD	40/2	503
00/075	02/200	İİD	39/1	285
00/076	01/009	İİD	38/1	212
00/077	00/049	İİD	38/1	200
00/078	02/031	İİD	38/2	583
00/080	03/096	İİD	40/1	226
00/082	02/193	İİD	39/1	249
00/083	04/026	İİD	40/2	607
00/085	04/061	İİD	40/2	797
00/086	00/050	İİD	36/2	896
01/001	01/001	SPİ	37/1	684
01/001	02/009	SPMD	38/2	846
01/001	03/002	SPMD	39/2	741
01/001	04/036	İİD	40/2	641
01/003	01/003	SPİ	38/2	752

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/003	02/026	SPMD	39/2	732
01/003	05/004	İİD	41	339
01/004	01/332	İİD	37/1	575
01/004	02/001	SPİ	38/2	762
01/004	02/004	SPMD	38/2	832
01/005	02/002	SPİ	38/2	767
01/005	02/042	İİD	38/2	622
01/006	02/003	SPİ	38/2	772
01/007	02/004	SPİ	38/2	777
01/007	09/018	SPMD	46/3	1573
01/008	02/009	SPİ	38/2	807
01/008	04/095	İİD	41	231
01/008	08/049	SPMD	45/3	1835
01/009	01/056	İİD	37/1	483
01/009	02/005	SPİ	38/2	782
01/009	02/005	SPMD	38/2	834
01/010	02/006	SPİ	38/2	788
01/010	08/065	SPMD	45/3	1865
01/011	02/007	SPİ	38/2	794
01/011	02/014	SPMD	38/2	863
01/012	02/008	SPİ	38/2	800
01/012	11/009	SPMD	48/4	2275
01/013	03/003	SPMD	39/2	744
01/014	02/023	SPMD	38/2	893
01/015	02/010	SPMD	38/2	849
01/016	03/016	SPMD	39/2	794
01/017	08/078	SPMD	45/3	1945
01/018	09/038	SPMD	46/3	1655
01/019	08/059	SPMD	45/3	1843
01/020	09/048	SPMD	46/3	1721
01/022	10/047	SPMD	47/3	1687
01/024	01/356	İİD	38/1	377
01/024	02/024	SPMD	39/2	727
01/025	10/065	SPMD	47/3	1791
01/026	03/003	İİD	39/1	360
01/026	08/068	SPMD	45/3	1877
01/027	08/006	SPMD	45/3	1709

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/028	03/004	SPMD	39/2	747	01/345	02/086	İİD	39/1	117
01/029	02/019	SPMD	38/2	872	01/346	01/006-1	YD	37/1	324
01/034	03/002	İİD	39/1	351	01/346	03/004	YD	39/1	402
01/036	03/001	YD	38/2	749	01/346	03/063	İİD	39/2	623
01/073	04/012	İİD	40/2	530	01/349	04/014	İİD	40/2	544
01/079	02/194	İİD	39/1	255	01/351	03/010	İİD	39/1	442
01/119	04/037	İİD	40/2	646	01/353	02/087	İİD	39/1	125
01/129	02/024	İİD	38/2	513	01/373	03/067	İİD	42	59
01/133	02/056	İİD	42	1	01/375	03/061	İİD	39/2	610
01/143	04/011	İİD	40/2	519	01/377	02/059	İİD	38/2	658
01/144	01/002	YD	37/1	320	01/378	04/013	İİD	42	85
01/144	02/020	İİD	38/2	488	01/379	05/003	İİD	42	219
01/147	01/047	İİD	37/1	475	01/380	02/069	İİD	38/2	702
01/184	01/057	İİD	37/1	511	01/382	01/008	YD	37/1	330
01/216	04/120	İİD	41	253	01/382	02/002	YD	38/1	433
01/225	02/088	İİD	39/1	133	01/382	02/021	İİD	38/2	498
01/226	06/119	İİD	44/1	347	01/383	03/016	YD	39/1	473
01/228	02/009	İİD	38/2	459	01/383	03/092	İİD	42	75
01/232	01/089	İİD	37/1	541	01/385	02/040	İİD	38/2	607
01/237	04/016	İİD	40/2	567	01/387	01/357	İİD	38/1	408
01/252	02/102	İİD	39/1	186	01/388	01/342	İİD	38/1	349
01/276	01/091	İİD	37/1	570	01/389	01/009	YD	37/1	332
01/281	01/082	İİD	37/1	535	01/389	02/006	YD	38/2	453
01/282	04/034	İİD	40/2	627	01/389	02/029	İİD	38/2	576
01/293	01/007	YD	37/1	328	01/390	04/035	İİD	40/2	634
01/293	02/005	YD	38/1	441	01/392	03/060	İİD	39/2	598
01/293	02/028	İİD	38/2	562	01/403	01/345	İİD	37/1	659
01/296	01/083	İİD	37/1	538	01/406	04/020	İİD	41	97
01/303	01/333	İİD	37/1	652	01/408	02/191	İİD	39/1	231
01/309	02/091	İİD	39/1	141	01/411	01/348	İİD	37/1	668
01/323	05/031	İİD	41	519	01/412	02/095	İİD	39/1	164
01/325	01/098	İİD	38/1	341	01/413	01/351	İİD	37/1	676
01/327	02/103	İİD	39/1	191	01/415	02/166	İİD	39/1	220
01/328	02/105	İİD	39/1	206	01/424	01/354	İİD	38/1	357
01/332	02/106	İİD	39/1	213	01/478	04/038	İİD	40/2	653
01/343	02/041	İİD	38/2	612	01/479	05/001	İİD	41	303
01/344	02/010	İİD	38/2	464	01/481	04/091	İİD	40/2	831

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/485	02/002	İİD	38/1	435	02/022	02/017	SPMD	38/2	869
01/487	05/002	İİD	41	321	02/023	10/001	SPMD	47/3	1405
01/493	02/011	İİD	38/2	469	02/024	02/027	SPMD	39/2	734
02/001	08/001	SPK	45/4	2077	02/025	09/049	SPMD	46/4	1757
02/001	02/010	SPİ	38/2	822	02/026	03/006	SPMD	39/2	758
02/001	08/046	SPMD	45/3	1827	02/027	09/039	SPMD	46/3	1673
02/002	09/001	SPK	48/4	2559	02/028	08/070	SPMD	45/3	1891
02/002	02/003	SPMD	38/2	830	02/029	03/001	SPMD	39/2	737
02/003	09/003	SPK	46/4	1797	02/029	04/043	İİD	40/2	671
02/003	03/001	SPİ	39/2	696	02/030	07/024	İİD	44/2	725
02/003	03/011	SPMD	39/2	776	02/030	09/020	SPMD	46/3	1581
02/003	06/002	Dİ	45/3	1595	02/031	03/007	SPMD	39/2	762
02/004	06/003	Dİ	45/3	1603	02/031	02/058	İİD	42	39
02/004	09/002	SPK	46/4	1793	02/032	03/009	SPMD	39/2	770
02/004	02/016	SPMD	38/2	866	02/032	03/100	İİD	40/1	235
02/004	03/002	SPİ	39/2	704	02/035	07/095	İİD	45/1	551
02/005	06/004	Dİ	45/3	1609	02/035	08/035	SPMD	45/3	1789
02/005	02/025	SPMD	39/2	730	02/036	08/034	SPMD	45/3	1787
02/005	03/004	SPİ	39/2	715	02/038	02/089	İİD	38/2	718
02/006	08/006	Dİ	46/3	1493	02/039	04/125	İİD	41	293
02/006	07/004	SPİ	44/2	1155	02/040	06/020	İİD	43	101
02/006	03/005	SPMD	39/2	752	02/041	04/090	İİD	41	219
02/007	03/003	SPİ	39/2	711	02/043	03/103	İİD	40/1	263
02/007	03/008	SPMD	39/2	765	02/044	02/090	İİD	40/1	87
02/008	03/047	İİD	39/2	585	02/045	08/109	İİD	45/2	1137
02/009	06/005	Dİ	45/3	1613	02/047	06/001	İİD	43	65
02/009	09/019	SPMD	46/3	1577	02/048	06/022	İİD	43	111
02/010	03/017	SPMD	39/2	799	02/052	02/084	İİD	38/2	711
02/011	11/010	SPMD	48/4	2289	02/054	08/043	İİD	46/1	1
02/012	10/048	SPMD	47/3	1695	02/055	03/008	İİD	39/1	424
02/013	03/010	SPMD	39/2	773	02/060	02/097	İİD	39/1	178
02/014	08/007	SPMD	45/3	1713	02/061	02/043	İİD	38/2	631
02/015	08/066	SPMD	45/3	1869	02/068	02/044	İİD	38/2	638
02/016	10/066	SPMD	47/3	1803	02/070	04/056	İİD	41	147
02/017	03/018	SPMD	39/2	805	02/071	08/044	İİD	46/1	9
02/018	08/079	SPMD	45/3	1959	02/079	03/029	İİD	39/1	475
02/021	09/015	SPMD	46/3	1561	02/092	04/025	İİD	40/2	595

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
02/094	04/045	İİD	41	141
02/097	02/009	YD	38/2	455
02/099	02/051	İİD	38/2	641
02/100	04/009	YD	40/2	515
02/100	04/109	İİD	42	93
02/101	04/044	İİD	40/2	676
02/103	02/054	İİD	38/2	654
02/104	03/072	İİD	41	1
02/106	08/051	İİD	45/2	759
02/108	04/055	İİD	40/2	744
02/112	03/033	İİD	39/1	489
02/114	04/053	İİD	40/2	725
02/115	02/066	İİD	38/2	683
02/116	02/067	İİD	38/2	692
02/117	06/105	İİD	44/1	277
02/121	02/062	İİD	38/2	678
02/126	04/027	İİD	41	117
02/128	04/023	İİD	40/2	579
02/131	04/087	İİD	41	213
02/132	03/048	İİD	39/2	590
02/133	06/091	İİD	43	361
02/138	02/096	İİD	39/1	171
02/140	04/105	İİD	41	251
02/143	04/046	İİD	40/2	681
02/146	02/201	İİD	39/1	295
02/152	02/094	İİD	39/1	149
02/153	06/113	İİD	44/1	319
02/156	04/098	İİD	40/2	857
02/157	06/097	İİD	44/1	241
02/162	07/089	İİD	45/1	469
02/165	02/195	İİD	39/1	263
02/166	04/003	İİD	40/1	305
02/169	07/088	İİD	45/1	457
02/170	04/054	İİD	40/2	734
02/171	03/005	İİD	39/1	406
03/001	03/012	SPMD	39/2	779
03/001	06/098	İİD	43	371

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
03/001	11/001	SPK	48/4	2621
03/001	08/002	Dİ	45/3	1619
03/002	04/001	SPK	41	83
03/002	08/003	Dİ	45/3	1641
03/003	03/013	SPMD	39/2	782
03/003	04/002	SPK	41	85
03/004	04/002	Dİ	40/2	870
03/004	04/003	SPK	41	87
03/005	04/004	SPK	41	89
03/005	09/012	SPMD	46/3	1549
03/006	04/005	SPK	41	91
03/006	08/004	Dİ	45/3	1665
03/007	04/006	SPK	41	93
03/007	05/071	İİD	42	377
03/008	03/009	İİD	39/1	435
03/008	04/007	SPK	41	95
03/009	04/047	İİD	40/2	696
03/010	06/106	İİD	44/1	285
03/010	08/060	SPMD	45/3	1847
03/011	04/049	İİD	40/2	708
03/012	04/069	İİD	40/2	809
03/012	09/016	SPMD	46/3	1565
03/013	11/021	SPMD	48/4	2387
03/014	03/006	İİD	39/1	412
03/014	08/061	SPMD	45/3	1851
03/015	03/007	İİD	39/1	418
03/017	08/028	SPMD	45/3	1769
03/018	04/088	İİD	44/1	81
03/018	08/019	SPMD	45/3	1759
03/019	03/012	İİD	39/1	457
03/020	03/014	SPMD	39/2	785
03/021	03/013	İİD	39/1	466
03/022	03/034	İİD	39/1	497
03/022	10/053	SPMD	47/3	1725
03/023	06/026	İİD	43	129
03/023	10/019	SPMD	47/3	1529
03/024	03/035	İİD	39/1	505

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
03/024	10/010	SPMD	47/3	1481	03/062	03/077	İİD	40/1	136
03/025	09/002	SPMD	46/3	1519	03/064	06/090	İİD	44/1	221
03/026	10/022	SPMD	47/3	1561	03/066	05/072	İİD	44/1	91
03/027	07/084	İİD	44/2	1127	03/067	03/013	YD	39/1	471
03/028	03/042	İİD	40/1	92	03/067	03/088	İİD	40/1	192
03/029	06/024	İİD	43	117	03/070	05/014	İİD	41	405
03/029	10/002	SPMD	47/3	1409	03/071	08/079	İİD	45/2	951
03/030	03/002	YD	39/1	358	03/072	04/024	İİD	40/2	588
03/030	03/038	İİD	39/1	511	03/073	03/011	YD	39/1	455
03/030	10/049	SPMD	47/3	1703	03/073	03/086	İİD	41	23
03/031	03/003	YD	39/1	398	03/075	06/114	İİD	44/1	329
03/031	03/012	YD	39/1	463	03/076	03/080	İİD	39/2	670
03/031	03/087	İİD	40/1	152	03/077	03/081	İİD	39/2	674
03/031	11/011	SPMD	48/4	2307	03/079	03/083	İİD	39/2	682
03/032	05/001	SPMD	41	317	03/081	07/050	İİD	44/2	909
03/033	04/008	YD	40/2	500	03/082	06/066	İİD	43	299
03/033	04/101	İİD	41	239	03/084	03/089	İİD	39/2	686
03/033	09/050	SPMD	46/4	1767	03/086	04/006	İİD	40/2	464
03/034	07/094	İİD	45/1	543	03/087	05/110	İİD	43	7
03/034	08/002	SPMD	45/3	1693	03/090	03/093	İİD	40/1	220
03/036	03/091	İİD	41	37	03/092	07/025	İİD	44/2	729
03/037	03/041	İİD	39/1	535	03/094	08/123	İİD	45/2	1313
03/037	08/004	SPMD	45/3	1701	03/097	06/115	İİD	44/1	335
03/038	05/063	İİD	42	371	03/098	04/031	İİD	40/2	613
03/039	03/040	İİD	39/1	528	03/100	04/006	YD	40/2	497
03/040	07/096	İİD	45/1	569	03/100	04/033	İİD	41	133
03/041	03/008	YD	39/1	430	03/102	07/097	İİD	45/1	585
03/041	04/004	İİD	40/1	318	03/103	08/139	İİD	45/3	1415
03/042	03/044	İİD	39/2	573	03/105	07/098	İİD	45/1	595
03/046	03/046	İİD	39/2	579	03/106	04/059	İİD	40/2	781
03/048	03/009	YD	39/1	440	03/107	04/004	YD	40/2	451
03/048	03/076	İİD	40/1	111	03/108	06/107	İİD	44/1	299
03/049	08/076	İİD	45/2	929	03/109	07/051	İİD	44/2	913
03/052	08/058	İİD	45/2	825	03/111	04/001	İİD	40/1	299
03/055	06/088	İİD	43	355	03/112	06/049	İİD	43	249
03/057	04/057	İİD	40/2	759	04/001	08/012	YD	45/2	1111
03/060	08/097	İİD	46/1	49	04/001	08/106	İİD	45/2	1113

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
04/001	04/001	SPİ	40/2	864
04/002	08/005	Dİ	46/3	1479
04/002	05/004	SPİ	41	355
04/003	08/047	İİD	45/2	737
04/003	05/003	SPİ	41	335
04/004	05/001	SPİ	41	313
04/004	05/025	İİD	41	499
04/005	08/111	İİD	45/2	1153
04/006	04/005	İİD	40/2	455
04/008	04/028	İİD	41	125
04/009	08/112	İİD	45/2	1161
04/011	04/093	İİD	40/2	840
04/012	05/035	İİD	42	251
04/013	07/058	İİD	44/2	1019
04/014	04/084	İİD	41	183
04/015	08/098	İİD	45/2	1073
04/016	11/063	İİD	48/2	1201
04/017	07/059	İİD	44/2	1027
04/018	04/089	İİD	40/2	822
04/020	07/052	İİD	44/2	919
04/022	09/067	İİD	47/1	31
04/024	08/165	İİD	46/1	307
04/025	08/042	İİD	45/2	701
04/026	04/051	İİD	40/2	719
04/028	05/034	İİD	41	529
04/030	08/055	İİD	45/2	797
04/031	07/011	İİD	44/2	621
04/034	08/094	İİD	45/2	1045
04/035	04/064	İİD	41	157
04/036	04/092	İİD	41	223
04/038	09/108	İİD	47/1	121
04/038	10/011	SPMD	47/3	1497
04/043	08/056	İİD	45/2	807
04/046	07/060	İİD	44/2	1037
04/047	08/096	İİD	45/2	1063
04/052	04/094	İİD	40/2	848
04/054	05/024	İİD	41	491

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
04/055	08/118	İİD	45/2	1255
04/056	07/026	İİD	44/2	739
04/059	06/007	İİD	43	83
04/060	05/033	İİD	42	227
04/061	04/123	İİD	41	263
04/063	06/094	İİD	44/1	231
04/066	08/099	İİD	45/2	1081
04/067	07/083	İİD	45/1	411
04/068	05/104	İİD	42	593
04/069	09/006	İİD	46/1	505
04/070	09/002	YD	46/2	557
04/070	09/007	İİD	46/2	559
04/076	08/108	İİD	46/1	101
04/079	07/003	YD	45/1	59
04/079	07/006	İİD	45/1	63
04/081	08/048	İİD	45/2	747
04/083	08/107	İİD	46/1	71
04/084	04/014	YD	40/2	562
04/084	04/124	İİD	41	275
04/085	09/008	YD	48/1	1
04/085	09/069	İİD	48/1	3
04/086	04/110	İİD	42	211
04/087	09/005	İİD	46/1	485
04/090	08/078	İİD	45/2	937
04/092	08/119	İİD	45/2	1269
04/093	08/073	İİD	45/2	911
04/094	08/083	İİD	45/2	993
04/095	08/156	İİD	46/1	255
04/099	08/120	İİD	46/1	153
04/100	05/016	İİD	41	465
04/102	05/096	İİD	42	565
04/103	08/121	İİD	45/2	1287
04/107	04/012	YD	40/2	540
04/107	07/015	YD	44/2	857
04/107	07/044	İİD	44/2	859
04/108	04/015	YD	40/2	565
04/114	07/085	İİD	44/2	1135

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
04/115	05/092	İİD	42	485	05/029	09/138	İİD	47/1	205
04/116	08/074	İİD	45/2	919	05/030	09/018	İİD	46/2	713
04/118	05/008	İİD	41	383	05/032	07/003	İİD	44/1	377
05/001	05/002	SPİ	41	329	05/032	11/004	SPMD	48/4	2225
05/002	08/181	İİD	46/1	367	05/033	08/182	İİD	46/1	381
05/004	05/007	İİD	41	371	05/036	09/012	İİD	46/2	647
05/005	08/093	İİD	45/2	1033	05/038	08/053	İİD	45/2	773
05/005	09/028	SPMD	46/3	1605	05/038	09/033	SPMD	46/3	1631
05/006	05/021	YD	41	481	05/040	09/017	İİD	46/2	703
05/006	05/093	İİD	42	491	05/042	06/027	İİD	44/1	161
05/008	06/001	YD	43	563	05/043	08/143	İİD	45/3	1449
05/008	06/002	İİD	43	73	05/044	07/031	İİD	44/2	745
05/009	05/095	İİD	42	557	05/047	07/014	İİD	44/2	659
05/010	08/063	İİD	45/2	847	05/051	07/005	YD	44/2	635
05/010	08/047	SPMD	45/3	1829	05/051	07/012	İİD	44/2	637
05/012	08/101	İİD	45/2	1087	05/052	07/014	YD	45/1	211
05/012	09/021	SPMD	46/3	1587	05/052	07/035	İİD	45/1	215
05/013	09/141	İİD	47/1	235	05/053	08/161	İİD	47/1	1
05/014	08/092	İİD	45/2	1025	05/055	06/003	YD	43	569
05/014	11/022	SPMD	48/4	2405	05/055	06/004	İİD	44/1	127
05/015	08/002	İİD	45/1	609	05/056	09/094	İİD	46/3	1313
05/016	09/139	İİD	47/1	217	05/057	09/019	İİD	46/2	723
05/016	10/067	SPMD	47/3	1817	05/060	08/162	İİD	45/3	1587
05/017	08/095	İİD	45/2	1055	05/061	07/017	İİD	44/2	691
05/017	10/003	SPMD	47/3	1413	05/066	09/102	İİD	46/3	1375
05/019	09/085	İİD	47/1	57	05/067	09/099	İİD	46/3	1361
05/019	10/006	SPMD	47/3	1425	05/068	08/102	İİD	45/2	1095
05/020	10/012	SPMD	47/3	1499	05/069	09/061	İİD	46/2	1095
05/021	08/071	SPMD	45/3	1899	05/073	08/059	İİD	45/2	833
05/024	08/081	SPMD	45/3	1987	05/074	05/073	İİD	42	397
05/025	08/057	İİD	45/2	817	05/075	08/001	İİD	45/1	603
05/025	10/054	SPMD	47/3	1731	05/078	05/015	YD	41	463
05/026	08/105	İİD	45/2	1103	05/078	05/059	İİD	42	355
05/027	10/050	SPMD	47/3	1709	05/079	09/038	İİD	46/2	861
05/028	08/122	İİD	45/2	1303	05/081	05/012	YD	41	401
05/028	09/013	SPMD	46/3	1553	05/083	08/110	İİD	45/2	1145
05/029	09/045	SPMD	46/3	1707	05/085	09/015	İİD	46/2	667

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
05/086	10/111	İİD	48/1	167
05/088	08/166	İİD	46/1	335
05/089	06/120	İİD	44/1	361
05/090	08/146	İİD	46/1	173
05/094	07/007	İİD	45/1	175
05/095	05/014	YD	41	459
05/095	07/002	YD	44/1	501
05/095	07/005	İİD	44/1	503
05/098	06/002	YD	43	565
05/098	06/003	İİD	45/1	1
05/099	06/008	İİD	43	87
05/100	08/050	İİD	45/2	755
05/103	05/089	İİD	42	437
05/107	09/023	İİD	46/2	753
05/108	06/035	İİD	43	137
05/110	05/111	İİD	43	35
05/114	09/105	İİD	46/3	1425
05/116	09/027	İİD	46/2	781
05/120	09/040	İİD	47/1	21
05/124	09/013	İİD	46/2	653
05/125	05/074	İİD	42	427
05/127	07/042	İİD	44/2	851
05/128	08/054	İİD	45/2	787
05/134	09/003	İİD	46/1	461
05/138	08/124	İİD	45/2	1319
05/139	07/013	YD	44/2	781
05/139	07/033	İİD	44/2	785
05/142	06/080	İİD	43	345
05/143	05/099	İİD	42	573
05/145	05/023	YD	41	487
05/145	09/112	İİD	47/1	129
05/146	05/105	İİD	43	1
05/151	08/037	İİD	45/1	635
05/152	09/014	İİD	46/2	661
05/159	09/062	İİD	46/3	1153
05/165	09/004	İİD	46/1	471
06/001	08/048	SPMD	45/3	1833

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/002	07/001	SPİ	44/2	1147
06/003	09/029	SPMD	46/3	1613
06/005	08/030	SPMD	45/3	1777
06/006	08/008	SPMD	45/3	1717
06/007	09/005	SPMD	46/3	1533
06/008	11/033	SPMD	48/4	2541
06/009	08/001	SPMD	45/3	1689
06/010	09/009	SPMD	46/3	1541
06/011	06/017	İİD	43	95
06/011	08/005	SPMD	45/3	1705
06/012	08/017	SPMD	45/3	1751
06/013	08/013	SPMD	45/3	1735
06/014	08/003	SPMD	45/3	1697
06/015	08/063	SPMD	45/3	1857
06/016	11/023	SPMD	48/4	2429
06/017	09/033	İİD	46/2	815
06/018	10/007	SPMD	47/3	1439
06/019	09/032	İİD	46/2	807
06/019	10/020	SPMD	47/3	1537
06/020	06/006	YD	43	571
06/020	06/025	İİD	44/1	149
06/020	11/012	SPMD	48/4	2319
06/021	06/012	YD	43	575
06/021	06/038	İİD	44/1	189
06/021	08/027	SPMD	45/3	1765
06/022	06/014	YD	43	577
06/022	06/040	İİD	43	163
06/022	11/007	SPMD	48/4	2247
06/023	10/027	İİD	47/2	683
06/023	10/004	SPMD	47/3	1417
06/024	09/046	SPMD	46/3	1713
06/025	11/005	SPMD	48/4	2235
06/026	11/002	SPMD	48/4	2207
06/027	10/051	SPMD	47/3	1717
06/028	06/108	İİD	44/1	309
06/028	08/082	SPMD	45/3	2007
06/029	10/068	SPMD	47/3	1831

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/030	08/011	SPMD	45/3	1729
06/031	09/051	SPMD	46/4	1773
06/032	08/072	SPMD	45/3	1903
06/033	06/010	YD	43	573
06/033	06/036	İİD	44/1	177
06/033	09/014	SPMD	46/3	1557
06/034	06/037	İİD	43	155
06/034	08/020	SPMD	45/3	1763
06/035	07/048	İİD	45/1	299
06/035	08/038	SPMD	45/3	1795
06/036	08/050	SPMD	45/3	1839
06/037	08/141	İİD	45/3	1423
06/037	09/003	SPMD	46/3	1525
06/039	08/043	SPMD	45/3	1817
06/040	09/034	SPMD	46/3	1639
06/041	08/032	SPMD	45/3	1781
06/042	09/073	İİD	46/3	1185
06/043	09/053	SPMD	46/4	1781
06/044	08/081	İİD	45/2	979
06/044	09/054	SPMD	46/4	1785
06/047	08/144	İİD	45/3	1457
06/051	06/019	YD	43	581
06/051	06/057	İİD	43	277
06/052	07/027	İİD	45/1	195
06/053	09/021	İİD	46/2	741
06/054	06/047	İİD	43	239
06/055	08/145	İİD	46/1	161
06/057	09/123	İİD	47/1	193
06/058	06/050	İİD	43	255
06/060	06/051	İİD	43	261
06/061	07/091	İİD	45/1	475
06/064	06/054	İİD	43	267
06/065	09/114	İİD	46/3	1459
06/071	08/069	İİD	45/2	897
06/072	09/024	İİD	46/2	763
06/075	06/099	İİD	44/1	253
06/076	08/142	İİD	45/3	1435

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/077	09/039	İİD	47/1	9
06/078	08/084	İİD	45/2	1001
06/079	09/097	İİD	46/3	1341
06/080	06/067	İİD	43	315
06/093	09/088	İİD	46/3	1259
06/094	09/092	İİD	46/3	1303
06/095	09/144	İİD	47/1	281
06/096	08/065	İİD	45/2	891
06/097	06/074	İİD	43	321
06/098	06/075	İİD	43	327
06/099	09/009	İİD	46/2	601
06/101	08/126	İİD	45/2	1341
06/103	09/149	İİD	47/1	371
06/105	09/142	İİD	47/1	265
06/106	09/124	İİD	48/1	19
06/107	09/028	İİD	46/2	793
06/108	06/077	İİD	43	337
06/109	08/082	İİD	45/2	985
06/111	06/112	İİD	43	383
06/111	06/036	YD	43	587
06/116	09/125	İİD	47/1	199
06/118	09/107	İİD	47/1	97
06/119	09/145	İİD	47/1	313
06/120	09/151	İİD	47/1	381
06/121	09/090	İİD	46/3	1271
06/123	09/043	İİD	46/2	899
06/124	09/146	İİD	47/1	337
06/125	06/084	İİD	43	349
06/129	09/019	YD	47/1	181
06/129	09/121	İİD	47/1	183
06/131	07/004	İİD	45/1	51
06/136	08/003	İİD	45/1	627
06/138	06/100	İİD	44/1	263
06/139	06/102	İİD	43	377
06/140	08/031	YD	46/1	403
06/140	08/185	İİD	46/1	405
06/140	06/033	YD	43	583

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/142	08/023	YD	45/3	1475
06/142	08/148	İİD	45/3	1477
06/143	09/098	İİD	46/3	1353
06/144	09/087	İİD	46/3	1251
06/148	07/016	İİD	44/2	683
06/152	06/034	YD	43	585
06/154	09/035	İİD	46/2	833
06/156	08/125	İİD	45/2	1327
06/158	08/024	YD	46/1	211
06/158	08/150	İİD	46/1	213
06/159	10/047	İİD	47/2	857
06/161	06/116	İİD	44/1	343
06/162	07/015	İİD	44/2	671
06/166	09/113	İİD	47/1	157
06/167	08/086	İİD	45/2	1017
06/169	07/055	İİD	44/2	985
07/001	09/004	SPK	46/4	1801
07/001	07/002	SPİ	44/2	1151
07/002	11/001	YD	48/1	429
07/002	11/013	İİD	48/1	431
07/002	08/039	SPMD	45/3	1799
07/003	08/033	SPMD	45/3	1783
07/004	07/081	İİD	44/2	1109
07/004	09/006	SPMD	46/3	1537
07/005	07/007	YD	44/2	709
07/005	07/018	İİD	44/2	711
07/005	08/042	SPMD	45/3	1813
07/006	08/040	SPMD	45/3	1803
07/007	11/024	SPMD	48/4	2457
07/008	08/031	SPMD	45/3	1779
07/009	09/049	İİD	46/2	1013
07/009	08/009	SPMD	45/3	1721
07/010	10/021	SPMD	47/3	1547
07/011	08/016	SPMD	45/3	1747
07/012	09/153	İİD	47/1	417
07/012	09/001	SPMD	46/3	1513
07/013	08/041	SPMD	45/3	1809

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
07/014	09/048	İİD	46/2	953
07/014	10/008	SPMD	47/3	1451
07/015	09/052	SPMD	46/4	1777
07/016	09/147	İİD	47/1	347
07/016	11/034	SPMD	48/4	2547
07/017	07/016	YD	44/2	879
07/017	07/045	İİD	44/2	881
07/017	08/014	SPMD	45/3	1739
07/018	07/009	YD	48/2	1215
07/018	10/013	SPMD	47/3	1501
07/019	11/013	SPMD	48/4	2331
07/020	08/064	SPMD	45/3	1861
07/021	08/040	İİD	45/1	649
07/021	08/083	SPMD	45/3	2031
07/022	09/037	İİD	46/2	851
07/022	08/015	SPMD	45/3	1743
07/023	11/064	İİD	48/2	1217
07/023	09/004	SPMD	46/3	1529
07/024	10/113	İİD	48/1	187
07/024	09/037	SPMD	46/3	1651
07/025	11/003	SPMD	48/4	2215
07/026	08/012	SPMD	45/3	1733
07/027	10/069	SPMD	47/3	1857
07/028	08/018	SPMD	45/3	1755
07/029	09/030	SPMD	46/3	1621
07/030	10/005	SPMD	47/3	1421
07/031	09/109	İİD	46/3	1445
07/031	08/010	SPMD	45/3	1725
07/032	11/006	SPMD	48/4	2243
07/033	10/048	İİD	47/2	867
07/033	11/008	SPMD	48/4	2263
07/034	09/047	SPMD	46/3	1717
07/035	07/036	İİD	44/2	845
07/035	10/052	SPMD	47/3	1721
07/036	10/006	İİD	47/1	475
07/036	08/062	SPMD	45/3	1855
07/037	10/114	İİD	48/1	201

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
07/038	10/076	İİD	47/2	1011	07/090	09/002	İİD	46/1	457
07/038	09/032	SPMD	46/3	1627	07/091	09/025	İİD	46/2	769
07/039	07/053	İİD	44/2	931	07/092	08/085	İİD	45/2	1009
07/040	08/029	SPMD	45/3	1773	07/094	09/140	İİD	46/3	1471
07/041	08/075	SPMD	45/3	1911	07/095	11/061	İİD	48/2	1191
07/042	09/050	İİD	46/2	1021	07/096	09/034	İİD	46/2	823
07/042	08/037	SPMD	45/3	1791	07/097	10/032	İİD	48/1	45
07/043	09/051	İİD	46/2	1029	07/098	10/033	İİD	47/2	747
07/043	09/035	SPMD	46/3	1643	07/099	07/086	İİD	45/1	429
07/044	09/148	İİD	47/1	361	07/100	10/004	İİD	47/1	455
07/045	07/021	YD	44/2	943	07/104	08/164	İİD	46/1	299
07/045	07/054	İİD	44/2	945	07/105	08/075	İİD	46/1	21
07/045	09/010	SPMD	46/3	1543	07/112	10/005	İİD	47/1	467
07/046	09/036	İİD	46/2	843	07/114	11/036	İİD	48/2	721
07/050	10/049	İİD	47/2	879	07/115	09/080	İİD	46/3	1199
07/051	07/056	İİD	44/2	1005	08/001	08/002	SPK	45/4	2159
07/053	07/061	İİD	44/2	1049	08/001	10/023	SPMD	47/3	1573
07/056	09/084	İİD	47/1	43	08/002	09/024	SPMD	46/3	1599
07/058	08/178	İİD	46/1	357	08/003	09/044	İİD	46/2	907
07/059	07/075	İİD	45/1	397	08/003	10/024	SPMD	47/3	1579
07/060	10/119	İİD	48/1	245	08/004	10/025	SPMD	47/3	1583
07/062	07/066	İİD	45/1	357	08/005	09/081	İİD	46/3	1239
07/063	09/152	İİD	47/1	397	08/005	10/059	SPMD	47/3	1767
07/064	08/154	İİD	46/1	231	08/006	09/022	SPMD	46/3	1593
07/065	10/043	İİD	47/2	791	08/007	10/042	SPMD	47/3	1667
07/066	08/157	İİD	46/1	265	08/008	10/071	İİD	48/1	73
07/068	10/002	İİD	47/1	435	08/008	10/026	SPMD	47/3	1587
07/069	09/026	İİD	46/2	775	08/009	10/040	SPMD	47/3	1659
07/072	07/068	İİD	44/2	1053	08/011	08/064	İİD	45/2	887
07/073	08/158	İİD	46/1	279	08/011	10/062	SPMD	47/3	1781
07/076	08/046	İİD	45/2	721	08/012	11/104	İİD	48/3	1859
07/077	10/050	İİD	47/2	893	08/013	11/014	İİD	48/1	477
07/078	10/120	İİD	48/1	277	08/013	10/027	SPMD	47/3	1591
07/083	10/028	İİD	47/2	699	08/014	10/051	İİD	47/2	911
07/084	07/074	İİD	45/1	375	08/014	10/014	SPMD	47/3	1507
07/085	09/042	İİD	46/2	891	08/015	11/057	İİD	48/2	995
07/089	10/003	İİD	47/1	451	08/016	08/016	YD	45/2	1193

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/016	08/116	İİD	45/2	1195
08/016	10/028	SPMD	47/3	1595
08/017	10/044	İİD	47/2	805
08/017	10/029	SPMD	47/3	1609
08/019	10/017	İİD	47/1	575
08/020	09/041	SPMD	46/3	1689
08/022	10/082	İİD	48/1	83
08/023	09/042	SPMD	46/3	1693
08/024	10/115	İİD	48/1	219
08/024	11/014	SPMD	48/4	2347
08/025	10/020	İİD	47/1	597
08/025	09/025	SPMD	46/3	1601
08/026	08/147	İİD	45/3	1469
08/027	10/029	İİD	47/2	711
08/028	10/030	İİD	47/2	723
08/029	10/030	SPMD	47/3	1613
08/030	09/096	İİD	46/3	1325
08/030	10/031	SPMD	47/3	1627
08/031	11/094	İİD	48/3	1721
08/032	11/030	SPMD	48/4	2529
08/033	08/015	YD	45/2	1177
08/033	08/113	İİD	45/2	1179
08/033	09/023	SPMD	46/3	1597
08/034	08/025	YD	45/3	1491
08/034	08/153	İİD	45/3	1493
08/035	11/065	İİD	48/2	1243
08/035	10/060	SPMD	47/3	1771
08/036	10/033	SPMD	47/3	1641
08/037	10/116	İİD	48/1	227
08/038	10/039	İİD	47/2	759
08/039	08/134	İİD	45/3	1403
08/040	10/057	SPMD	47/3	1759
08/041	10/061	SPMD	47/3	1777
08/042	08/167	İİD	46/1	341
08/043	10/055	SPMD	47/3	1751
08/044	11/021	İİD	48/1	531
08/045	09/053	İİD	46/2	1037

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/046	08/163	İİD	46/1	293
08/046	09/043	SPMD	46/3	1699
08/048	10/043	SPMD	47/3	1671
08/050	10/084	İİD	47/2	1051
08/051	11/046	İİD	48/2	801
08/052	09/089	İİD	46/3	1263
08/054	11/045	İİD	48/2	779
08/055	10/041	İİD	47/2	777
08/056	11/058	İİD	48/2	1017
08/057	10/026	İİD	47/2	653
08/058	11/037	İİD	48/2	739
08/062	10/007	İİD	47/1	483
08/064	08/129	İİD	45/2	1349
08/066	08/017	YD	45/3	1393
08/066	08/131	İİD	45/3	1395
08/070	10/021	İİD	47/2	637
08/071	08/183	İİD	46/1	387
08/072	11/059	İİD	48/2	1149
08/073	09/120	İİD	47/1	173
08/074	10/015	İİD	47/1	545
08/075	10/040	İİD	47/2	767
08/076	10/122	İİD	48/1	311
08/077	10/077	İİD	47/2	1023
08/079	11/074	İİD	48/3	1433
08/080	11/081	İİD	48/3	1581
08/084	10/121	İİD	48/1	295
08/085	10/012	İİD	47/1	515
08/087	11/035	YD	48/3	1755
08/087	11/095	İİD	48/3	1759
08/088	11/085	İİD	48/3	1649
08/091	10/054	İİD	47/2	933
08/092	09/045	İİD	46/2	921
08/093	09/041	İİD	46/2	879
08/094	10/013	İİD	47/1	523
08/095	10/018	İİD	47/1	583
08/096	11/003	İİD	48/1	331
08/099	10/042	İİD	47/2	785

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/102	10/014	İİD	47/1	535	09/023	10/063	SPMD	47/3	1787
08/103	10/118	İİD	48/1	237	09/024	11/025	YD	48/3	1459
08/105	10/123	İİD	48/1	319	09/024	11/075	İİD	48/3	1461
08/106	09/054	İİD	46/2	1047	09/024	10/034	SPMD	47/3	1645
08/109	11/025	İİD	48/1	575	09/025	09/057	İİD	46/2	1089
08/110	10/055	İİD	47/2	939	09/025	11/031	SPMD	48/4	2533
08/111	10/022	İİD	48/1	35	09/026	11/027	SPMD	48/4	2517
08/112	10/031	İİD	47/2	737	09/027	10/009	İİD	47/1	491
08/114	10/053	İİD	47/2	923	09/029	10/066	İİD	47/2	979
08/116	10/085	İİD	47/2	1059	09/030	11/026	YD	48/3	1499
09/001	10/038	SPMD	47/3	1655	09/030	11/076	İİD	48/3	1501
09/002	10/001	Dİ	47/3	1391	09/031	11/027	YD	48/3	1515
09/002	10/039	SPMD	47/3	1657	09/031	11/077	İİD	48/3	1517
09/003	09/002	Dİ	46/3	1499	09/033	10/078	İİD	47/2	1037
09/004	11/015	İİD	48/1	487	09/034	10/072	İİD	47/2	993
09/004	10/006	Dİ	48/4	2143	09/036	11/018	SPMD	48/4	2375
09/004	10/046	SPMD	47/3	1683	09/038	09/070	İİD	46/3	1179
09/005	11/031	İİD	48/2	669	09/039	11/023	YD	48/3	1351
09/006	10/019	İİD	47/1	591	09/039	11/068	İİD	48/3	1353
09/006	10/035	SPMD	47/3	1649	09/039	10/058	SPMD	47/3	1763
09/007	09/029	İİD	46/2	799	09/042	11/026	İİD	48/1	591
09/010	10/056	İİD	47/2	951	09/044	11/027	İİD	48/1	601
09/011	11/093	İİD	48/3	1701	09/044	11/025	SPMD	48/4	2495
09/011	11/016	SPMD	48/4	2367	09/045	11/015	SPMD	48/4	2359
09/013	11/004	YD	48/1	551	09/047	11/051	İİD	48/2	891
09/013	11/023	İİD	48/1	553	09/049	09/040	SPMD	46/3	1685
09/013	10/041	SPMD	47/3	1663	09/050	11/089	İİD	48/3	1667
09/015	10/064	İİD	48/1	57	09/051	10/073	İİD	47/2	1003
09/016	09/046	İİD	46/2	935	09/051	10/044	SPMD	47/3	1675
09/017	09/047	İİD	46/2	943	09/052	10/005	YD	47/1	557
09/018	10/065	İİD	47/2	971	09/052	10/016	İİD	47/1	559
09/019	11/004	İİD	48/1	343	09/053	11/019	İİD	48/1	513
09/020	10/023	İİD	47/2	645	09/055	10/032	SPMD	47/3	1637
09/021	11/016	İİD	48/1	493	09/056	11/071	İİD	48/3	1397
09/021	10/056	SPMD	47/3	1755	09/057	11/033	İİD	48/2	689
09/022	09/055	İİD	46/2	1061	09/057	09/055	SPMD	46/4	1789
09/023	09/056	İİD	46/2	1081	09/058	11/015	YD	48/2	909

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/058	11/052	İİD	48/2	911
09/058	10/015	SPMD	47/3	1514
09/059	11/069	İİD	48/3	1369
09/059	10/016	SPMD	47/3	1517
09/060	09/044	SPMD	46/3	1703
09/061	11/038	İİD	48/2	753
09/062	11/096	İİD	48/3	1807
09/063	11/066	İİD	48/2	1273
09/064	11/034	İİD	48/2	713
09/065	11/024	İİD	48/1	565
09/066	11/072	İİD	48/3	1411
09/067	09/119	İİD	47/1	165
09/069	10/079	İİD	47/2	1045
09/082	11/032	İİD	48/2	681
09/083	11/029	İİD	48/1	613
09/085	11/049	İİD	48/2	853
09/086	11/070	İİD	48/3	1375
09/087	11/030	İİD	48/1	637
09/088	11/039	İİD	48/2	765
09/090	11/047	İİD	48/2	841
09/091	10/010	İİD	47/1	501
09/092	10/011	İİD	47/1	509
09/094	11/090	İİD	48/3	1675
09/093	11/073	İİD	48/3	1425
10/001	10/007	Dİ	48/4	2159
10/002	10/036	SPMD	47/3	1651
10/003	11/053	İİD	48/2	921
10/003	10/037	SPMD	47/3	1653
10/004	10/045	SPMD	47/3	1679
10/006	11/054	İİD	48/2	937
10/006	11/001	Dİ	48/4	2167
10/006	11/020	SPMD	48/4	2383
10/009	11/109	İİD	48/3	1923
10/009	11/017	SPMD	48/4	2371
10/012	11/135	İİD	48/4	2019
10/015	11/028	SPMD	48/4	2521
10/017	10/112	İİD	48/1	177

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/018	10/045	İİD	47/2	851
10/019	11/006	İİD	48/1	369
10/023	11/101	İİD	48/3	1849
10/023	11/032	SPMD	48/4	2537
10/025	11/136	İİD	48/4	2041
10/029	10/021	YD	47/3	1269
10/029	10/090	İİD	47/3	1273
10/032	11/105	İİD	48/3	1903
10/038	11/112	İİD	48/3	1929
10/044	11/026	SPMD	48/4	2503
10/046	11/060	İİD	48/2	1169
10/048	10/070	İİD	47/2	991
10/049	10/087	İİD	47/2	1069
10/052	11/113	İİD	48/3	1943
10/054	11/019	SPMD	48/4	2379
10/058	11/008	İİD	48/1	401
10/058	11/029	SPMD	48/4	2525
10/061	11/007	İİD	48/1	381
10/066	10/091	İİD	47/3	1385
10/068	11/114	İİD	48/3	1949
10/069	11/116	İİD	48/3	1957
10/081	11/078	İİD	48/3	1563
10/091	11/098	İİD	48/3	1833
10/099	11/117	İİD	48/3	1971
10/106	11/055	İİD	48/2	977
10/116	11/118	İİD	48/3	1979
11/001	11/002	Dİ	48/4	2173
11/054	11/142	İİD	48/4	2065
11/060	11/147	İİD	48/4	2099